శ్రీ

శుభమస్తు.

శ్రీరామచంద్రచరణకమలసేవాధురీణుండును
నాంధ్రకవితాప్రవీణుండునగు హులక్కిభాస్కరకవిచే రచియింపఁబడిన
శ్రీమద్రామాయణమహాకావ్యంబు చెన్నపురంబునఁ గాంచీపురము పచ్చెయప్ప
మొదలారి గారి విద్యాశాలయందు - సంస్కృతాంధ్ర భాషలకుఁ-
బ్రథమోపాధ్యాయులగు వైయాకరణ రామానుజాచార్యులవారిచే సగమును
ద్వితీయోపాధ్యాయులగు కరాలపాటి రంగయ్యగారిచే సగమును- లేఖకప్రమాదాది
దోషంబులు లేకుండునట్లు పరిష్కరింపఁబడి,

అందె* గోపాలనాయని గారిచే.
పా* కుమారయ్యగారి కళానిధియను ముద్రాక్షరశాలయందచ్చు వేయింపఁబడియె.
శాలివాహనశకవర్షంబుల ౧౭౭౩-వదియగు సాధారణసంవత్సరమార్గశీర్షమాస
బహుళపక్షపంచమీందు వాసరంబునఁ బర్యాప్తంబయ్యె.

నిఖిలపురుషార్థప్రదంబగు నిమ్మహాకావ్యంబు,

ఉ* సన్నుతలీలనెల్లెడ నజస్రము నొప్పరికింపఁ బాతకు।
ల్గొన్నియు లేఖకాధములు గొన్నియుఁ దప్పులు గూర్పఁ గోవిదు।
ల్గిన్నతనొందుచుండఁ బరికించి ఖిలంబగు దేవతాలయం।
బున్నతి నుద్ధరింపనగు పుణ్యము దీనఘటిల్లునంచొగిన్॥

సీ* వినయాదిసద్గుణవితతిప్రతీతుండు పరహితమితసత్యభాషణుండు। సత్పాత్రదానప్రసక్తచిత్తాబ్జుండు న్యాయా
ర్జితస్వాపతేయయుతుఁడు। సత్కవిప్రకరవశంవదహృదయుండు దీనజనావనదీక్షితుండు। పట్టాభిరామకృపాలబ్ధ
విభవుండు సంతతనిర్మలాచారపరుఁడు। రామతారకమంత్రాభిరతుఁడశేష। బంధుపోషణుఁడందె గోపాల
నాయఁ। డిమ్మహాకావ్యము జగద్ధితమ్ముగానఁ। బూని ముద్రాక్షరాంకితంబుగ నొనర్చె, (సీ* నీలమేఘ
ము మెఱుంగ్రాలు సౌదామినిభాతి డాపలి దెస సీత వెలయ। ధవళాతపత్రంబు దాల్చి కురంగటనూ
ర్మిళాపతి నూర్మి షేర్మిఁ జూప। సూరెల మాండవీశ్రుతకీర్తివల్లభులర్థిఁ జామరపాణులై భజింప।
శయకుశేశయములఁ జరణపల్లవమిడికొని భక్తిగాడుపుకొండుకు నసర। భానవాంగదజాం
బవత్ప్రముఖులలికఫలకవిన్యస్తహస్తులై ప్రస్తుతింప। సరసఁ బ్రగడలతో విభీషణుఁ
డుగొలువఁ। గౌశికవశిష్ఠముఖ్యులు గడుఁ దనర్ప, (గీ* రత్నసింహాసనంబున
రహిఁ దనర్చి। యందె గోపాలనాయని కభిమతములఁ। బ్రేమ నొసఁగెడు
పట్టాభిరాముకరుణ। నిమ్మహాకావ్యమెల్లెడ నెసఁగుగాత, *******

శుభమస్తు.

శ్రీరామాయణమహాకావ్యమునందుఁ గలకథానుక్రమసూచిక,

విషయసంఖ్య, పుటసంఖ్య,

బాలకాండము.

అయోధ్యాకాండము.

అరణ్యకాండము.

శుభమస్తు.

శ్రీహయగ్రీవాయనమః.

భాస్కర రామాయణము.

బాలకాండము.

శ్రీసీతాసమేత రామచన్ద్రాయ నమః.

వైదేహీసహితం సురద్రుమతలే హైమే మహామణ్డపే మధ్యేపుష్పకమాసనే మణిమయే వీరాసనే సుస్థితమ్।
అగ్రే వాచయతి ప్రభఞ్జనసుతే తత్త్వం మునిభ్యః పరం వ్యాఖ్యాన్తం భరతాదిభిః పరివృతం రామం భజే శ్యామలమ్.

శ్లో॥ చరితం రఘునాథస్య శతకోటిప్రవిస్తరమ్। ఏకైకమక్షరం ప్రోక్తం మహాపాతకనాశనమ్।
రామాయ రామభద్రాయ రామచన్ద్రాయ వేధసే। రఘునాథాయ నాథాయ సీతాయాః పతయే నమః.

శ్రీరఘురామచరిత్రము। నారదుఁ డెఱిఁగించుటయును నలువ యనుజ్ఞన్। శారదకృప వాల్మీకియు। దారత రామాయణముగఁ దా రచియించెన్ ॥ ౧ ॥ క ॥ రాముని శుభచరితంబును। రామాయణముగ రచించి ప్రాచేతసుకై। ప్రేమ నెఱిఁగించి తగ నిజ। ధామమునకు నారదుండు దారతఁ జనియెన్ ॥ ౨ ॥ (తదనంతరంబ) క॥ వాల్మీకి భరద్వాజయు। తుల్మానుగ గంగ కనతిదూరమున లతా। గుల్మాంచితతీరయుని। ష్కల్మషజలయును గుతమసకడ కేగి తగన్ ॥ ౩ ॥ వ॥ తనశిష్యుండగు భరద్వాజుని చేతివల్కలంబులు పుచ్చుకొని ధరియించి యాపుణ్యవాహినిని నవగాహంబు చేసి వెడలి నిలువంబడు నెడ ॥ ౪ ॥ క॥ అంచితగతిఁ దత్తటమునఁ। గ్రౌంచంబులు రెండు లీలఁ గ్రాలుచునుండం। బొంచి యొకశబరుఁ డందొక। క్రౌంచము వడనడిచె రక్తకణములు దొరుఁగన్ ॥ ౫ ॥ క ॥ శిరమున రక్తము వెడలఁగఁ। బొరలెడు తనవిభునిఁ జూచి పొడమిన వగతోఁ। బరుషధ్వని వాపోవుచుఁ। గరము విషాదించు క్రౌంచిఁ గనుఁగొని కరుణన్ ॥ ౬ ॥ వ॥ కటకటంబడి వాల్మీకి యధికరోషసంఘటితకుటిలభ్రుకుటియగుచు నిషాదుం గనుంగొని ॥ ౭ ॥ ఉ॥ ఓరి మహోగ్రపాతకుఁడ యోరి నిషాదుఁడ క్రౌంచయుగ్మమిం। పారఁగఁ గామకేలిమయి నాడఁగ నందొక పక్షి నీల్గ। నిష్కారణ మేల చంపితటు గావున నీవును వేగఁ జావుపో। ఘోరకురాత్మ యంచుఁ గడు నుగ్రత నమ్ముని పల్కెఁ బల్కినన్ ॥ ౮ ॥ క॥ ఆకరుణానిధియగు వా। ల్మీకుల శాపాక్షరములు మితసమవర్ణ। శ్రీకరపాదచతుష్క। శ్లోకంబయి జగతిఁ బరఁగెను శ్లోకంబై ॥ ౯ ॥ వ॥ అంతనమ్ముని వెఱఁగందుచుఁ దనశిష్యు భరద్వాజుం జూచి యో తపోధన యిట్లే నలిగి నిషాదు శపియించిన రోషాక్షరంబులు సమవర్ణచతుష్పాదశ్లోకంబయ్యెనని పలుకుచు నభిషేకంబు సేసి యుచితానుష్ఠానంబుల నాహ్నికవిధుల నాచరించి ॥ ౧౦ ॥ క ॥ తనవెనుక భరద్వాజుఁడు। దనరఁగ జలపూర్ణకలశధరుఁడై యేతే। ర నిజాశ్రమమునకొనరఁగఁ। జనితగఁ గూర్చుండి యోగసమ్మిళితబుద్ధిన్ ॥ ౧౧ ॥ క॥ ధ్యానంబు సేయ నెడఁ జతు। రాననుఁ డే తేర లేచి ప్రాంజలియయి స। న్మానములొడఁత మ్రొక్కుచు। నానావిధపూజలిచ్చి నలినజుఁ జేర్తన్ ॥ ౧౨ ॥ క॥ అనుమతుఁడయి యుచితాసన। మున నుండఁ బితామహుండు ముని రాత్మంబై। క

నంగవలను గారుణ్యం। బెనయంగ వాల్మీకిం జూచి యిట్లని పలికెన్ ॥ ౧౩॥ చ॥ ఘనని సమాధియోగయుత బుద్ధిం దలంపంగని సనే మ్మెయున్। మానుగ రామలక్ష్మణులమానితవిక్రమసచ్చరిత్రముల్। జానకిపుణ్యశీలమునిశాచరనాయకయాతుధానసం। తానరహస్యబాహ్యచరితంబులు సర్వము గానన య్యెడున్॥ ౧౪॥ ఉ॥ జానుగ నీముఖాబ్జమున శారదయున్న దినాయనుజ్ఞవి। జ్ఞానముతోడ మున్ను సురసంయమి చెప్పిన వాక్యపద్ధతిన్। మాన్యతభాషణార్థముల శ్లోకనిబద్ధము గాంగవిత్వను। శ్రీనొగివిస్తరించితగం జెప్పుము రామకథాప్రపంచమున్॥ ౧౫॥ క॥ భూమిని స్నీవు రచించిన। రామాయణ మావసుంధరాదిక్కరిగం। గామకరాకరగిరిరు। ద్ధామసుధాధామతారకంబయి వెలయున్॥ ౧౬॥ వ॥ అనిపలికి బ్రహ్మయంతర్హితుండయిన నరుదందుచు నమ్మునులు పూర్వశ్లోకంబు మనః ప్రేరితంబయిన॥ ౧౭॥……………………

శ్లో॥ మానిషాద ప్రతిష్ఠాంత్వమగమశ్శాశ్వతీస్సమాః। యత్క్రౌంచమిథునాదేకమవధీఃకామమోహితమ్.

క॥ అనియన నాసుశ్లోకం। బను మోదించుచు బ్రవీణులయి పలుమారున్। దనశిష్యులు చదువంగా। మనమున నెంతయుం బ్రమోదమగ్నుండగుచున్॥ ౧౮॥ క॥ ప్రేమన్వాల్మీకిముని। గ్రామణి దనశిష్యగణముం గనుంగొని యింక। శ్రీరామాయణకావ్యంబఖి। రాముముగా శ్లోకములను రచియింతుం దగన్॥ ౧౯॥ వ॥ అనిపలికి జలోపస్పర్శముం జేసి ప్రాచీనాగ్రంబులయిన దర్భంబులపయిం బద్మాసనాసీనుండును ముకుళితకరకమలుండును నిమీలితనయనుండును నయి పరమయోగధ్యానంబు సేయందాం జెప్పంబూనిన రామాయణప్రపంచంబంతయుం గరతలామలకంబు గాంగానంబడిన॥ ౨౦॥

సీ॥ రాముని జన్మంబు రమణీయశీలంబు కౌశికాగమనంబు కార్ముకంబు। చేవం ద్రుంచుటయును సీతావివాహంబు భార్గవరఘురామభాషణములు। రామాభిషేకంబు రాజ్యవిఘాతంబు రామప్రవాసంబు ప్రజలవగపు। దశరథుశోకంబు ధరణీశుమరణంబు దనరభరద్వాజదర్శనంబు। చిత్రకూటప్రవేశంబు సేయుటయును। భరతుండేతెంచుటయు ధాత్రివరుండు దెగుటం। వినిజలక్రియ చేతయునన జుభరతు। మగుడం బుచ్చుటయును నంతమనుజవిభుండు॥ ౨౧॥ వ॥ మఱియు దండకారణ్యగమనంబును విరాధువధయును - శరభంగుదర్శనంబును సుతీక్ష్ణసమాగమంబును ననసూయావలోకంబు నంగరాగార్పణంబును శూర్పణఖావివాదంబును సుప్పనాతివిరూపినిం జేయుటయును ఖరదూషణత్రిశిరులమరణంబును రావణు రాకయును మారీచువధయును సీతాహరణంబును రామువిలాపంబును జటాయువధంబును గబంధుదర్శనంబును బంపావలోకనంబును ఋశ్యమూకగమనంబును సుగ్రీవసమాగమంబును సుగ్రీవసఖ్యంబును వాలిసుగ్రీవవిగ్రహంబును వాలిప్రమథనంబును సుగ్రీవుపట్టంబును దారావిలాపంబును వర్షాకాలనివాసంబును రాముని కోపంబును బలంబులం గూర్చుటయును సీతాన్వేషణంబు సేయంగపినాయకులదిక్కులకుం బుచ్చుటయు నంగుళీయకదానంబును గపులప్రాయోపవేశంబును సంపాతిం గాంచుటయును సముద్రలంఘనంబును మైనాకదర్శనంబును సింహికం గను టయును వేలాచలదర్శనంబును - లంకాప్రవేశంబును లంకిణీదర్శనంబును బానభూమిగమనంబును నవరోధదర్శనంబును నశోకవనికాయానంబును - సీతాదర్శనంబును రావణదర్శనంబును సీతకెఱింగించుటయును సీతకానవాలిచ్చుటయును వనభంగంబును రాక్షసులం దోలుటయును గింకరనిబర్హణంబునక్షువధయును వాయుసూనుండు పట్టువడుటయు రావణదర్శనంబును లంకాదహనంబును- మగుడ మహాంబుధిం దాటి మధువనంబు సొచ్చుటయు రాఘవదర్శనంబును- రామునకు మణియిచ్చుటయును సముద్రసమాగమంబును సేతుబంధనంబును విభీషణసంగమంబును రాక్షసవధోపాయంబుం జింతించుటయును గుంభకర్ణమేఘనాదనిధనంబును రావణయుద్ధంబును దన్మరణంబును సీతాప్రాప్తియును విభీషణాభిషేకంబును బుష్పకాధిరోహణంబును నయోధ్యకు మరలివచ్చుటయును భరతసమాగమంబును రామాభిషేకంబును సైన్యంబుల వీడుకొలుపుటయును రాముని రాజ్యంబును నుత్తరకాండకథయునుం గూడ నేడు కాండలు నేనూఱు సర్గలు నిరువదినాలుగువేల శ్లోకంబులుగా వాల్మీకిమునీంద్రుండు రామాయణమహాకావ్యంబు సెప్పెం దత్కథాభ్యుదయం బెట్టిదనిన॥ ౨౨॥ క॥ సరయువు తీరంబున బహు। తరధనధాన్యములు గలిగి ధరణికిం దొడవై। పరంగెడు కోసలదేశం। బరుదారంగ మెఱసియుండు నద్దేశమునన్॥ క॥ ౨౩॥ అమరంద్రి యోజనవిస్తీర్ణము దగంబండ్రెండు యోజనంబులనిడుపై। కొమరారు నయోధ్యానగ। రముమును నిర్మించె మనువు ప్రాభవ మొప్పన్॥ ౨౪॥ ఉ॥ దానులు రాజ్యవర్ధనులు దత్త్వవిచారులు

[illegible]

స్తూహూ । పణములు దారహారములు సారసుగంధ విలేపనంబులున్ । [illegible] మకరాలచేలములు [illegible]
[illegible] । గుణగణదానకీర్తులు [illegible] ॥ ౩౨॥ చ॥ పనములు [illegible]
[illegible] । [illegible]
[illegible] । [illegible] జొచ్చి నలేములు వాయ [illegible] ॥ ౩౩॥ క॥ [illegible]
[illegible] । [illegible] మేనుల్ । [illegible] వేన్నులు । [illegible]
[illegible] ॥ ౩౪ ॥ వ॥ [illegible]

[illegible]

లు నాయనంబులయందు చాపలంబులు చూపులయందు పక్షపాతంబులు బాణంబులయందు ప్రతిబంధనంబులు యంత్రంబులందు గాలయందు జాడ్యంబులు ప్రణయంబులయందు విప్రయోగంబు లు ఘనదినంబులయందు [illegible] మాలిన్యంబులయందు నధిక విషమదశలుం గాని యెక్కడం జూడ లేక సదాశివుని దేహంబునుంబోలె సుగ్రీవరణ్య [illegible] యుగిరి నగలంబునుంబోలె ననసూత బుధకవి రాజమిత్ర పరివృతంబయి భానుమండలంబు నుంబోలెం బ్రభాభాసురంబయి యమల కాపురంబునుంబోలె నిధాన ధనేశ్వరంబయి [illegible] కాపురంబునుంబోలెం బుణ్యజన సేవితంబయి [illegible] రంబునుంబోలె [illegible] భగీరథంబయి రత్నాకరంబయ్యును భంగరహితంబయి విబుధాప్సరస్సంగానహారి [illegible] లయంబయ్యును ధరణీతల విలసితంబయి నవల పాలితంబయ్యు సుధీమణి జయధర్మ రాజసు యోధ నయమార్గా [illegible] యం బయి పద్మాకరంబయ్యు నవిషపంకవర్జితంబయి సకల లోకైకంబయి వెలయుఁ ॥ ౩౫॥ మ॥ జనలోకైక [illegible] దివ్య [illegible] రాజేంద్రులో । చను దుర్యచ్చతురంగ సైన్యము భాస్వ [illegible] ప్రపంచా త్రు [illegible] స్వ [illegible] [illegible] మానసుండు ఘనస । ప్రాశాప్వప్వయుండప్పమం । త్రినవ ప్రవ్యాని [illegible] ధరణిమెండు మెండుచుఁ ॥ ౩౬ ॥ క॥ శశిసన్నిభుండ సన్నిశతరు । దశదిక్కీర్తియుతుండు ధరణీపతి [illegible] । కుశలజ్ఞ జనలోకములను । వశముగ నాసగరమేలె వైభవ మొప్పఁ ॥ ౩౭॥ వ॥ ఇట్లయోధ్య సకలజనులుం బుత్రమిత్రకళత్రాదులతో ధనధాన్య సంపన్నులయి సకలసుఖంబుల ననుభవింపఁ బెద్దగాలంబు రాజ్యంబు సేసి సశరధుం డొక్కనాఁడు ॥ ౩౮ ॥ క॥ తనకుం గులవర్ధనులగు । తనయులు జనియింపమికిం దలపోసి మనం । బున సంతాపముఁ బొందు చుఁ । దనమదిని పొందించియుఁ బ్రజ్ఞత నొడమఁ ॥ ౩౯ ॥
క॥ సుతులం గాననివారికి । గతి లేదు ముదంబు లేదు గావున నని ంకఁ । సుతులం గని యెడుకొఱకును । గతివడ హయమేధ మేను గావింతుఁ దగఁ ॥ ౪౦ ॥ వ॥ అనుచు దశరథుండు విజయుండు సుధృష్టియు సుమంత్రపాలుం డును సిద్ధార్థుండు నర్థసాధకుండును శోకుండును జయంతుండును సుమంత్రుండును నను నెనమండ్రు మంత్రులం బిలిపించి యందు సుమంత్రుం గనుంగొని ॥ ౪౧ ॥ తే॥ గీ॥ మనపురోహితులగుచున్న మహితమతుల । ఘనువసిష్ఠుని వామదేవుని సుయజ్ఞు । నన ఘు జాబాలిఁ గశ్యపుముసులఁ బిలిచియుఁ । దగినవారినిఁ గొని సన్నిధమునఁ దెమ్ము ॥ ౪౨ ॥ వ॥ నా విని సుమంత్రుండు నేగి ప్రియ మెసఁగం బిలిచి యమ్మునులం దోడ్కొని వచ్చిన ॥ ౪౩॥ క॥ జనపతి వారలను దివ్యా । సనములఁ బెం పెసఁగ నునిచి సమ్మాన ముం జేసి । గొనకొని పూజించి వినయం । బెనయఁగ దక్కిన వారికిట్లని పలికెన్ ॥ ౪౪॥ క॥ సుతులు మును నాకు లేమిని । మతి నెంతయు వనటఁ బొందితి మహాత్ములు నేఁ । డుతులం గనఁ నశ్వమేధము । చతురతఁ జేయంగఁ గోరితి సమ్మతిమీరు మ్ముఁ ॥ ౪౫॥
సీ॥ క్రతువరప్పం బిత నామయాగ [illegible] పించి పొందఁ జేయుదు వూ । దలసన్నఁ మునిగుండి యమానుస [illegible] ధాత్రీశ పెం [illegible] । విలుల హించిన బుద్ధి దెన్నతిగని యిష్టంబు నిష్టంబునఁ । ఘటియింపంగల దధ్వరోద్య మము వేగావించు మింకీవ [illegible] ॥ ౪౬॥ వ॥ దశరథుండును మునిసొరిక్షిసంతోషభరితుండయి సుమంత్రులనాలోకించి ॥ ౪౭॥ సీ॥ ఒనరంగ సరయువును [illegible] బుస యజ్ఞవాట మొనర్పఁ [illegible] । సంభారములు దెండు శాంతులు సేయింపుఁ డధ్వరవైకల్య హరయుచుండు । బ్రహ్మరాక్షసకోటి క్రతువిఘ్ను లై నప్పుడు క్రతుకర్త చెడిపోవుఁ గానఁ గ్రతువు । గనువుల యానతిఁ బరిపూర్తి వొందఁ [illegible] గాదిధ్యక్తగ [illegible] జేసి వెలయవలయు । మంత్రకోవిదులార సమర్థులగుచు । మానితాశ్వము విడుపుఁ డేమఱక యుండఁ । దశ్వమేధము సేసియున్న యము పరఁగఁ । దగిన పుత్రులఁ గాంచెద ధర్మ మెసఁగ ॥ ౪౮ ॥ వ॥ అని పలికి యమ్మునుల మంత్రులవీడుకొల్పి యంతఃపురంబునకరిగి యభిమతంబెసఁగ ॥ ౪౯ ॥ చ॥ తన ప్రియపత్నులం గడుము దంబునఁ గన్గొని కాంతలార । దనయులఁ గానఁ గోరి యుచితంబగు నేనుమాతో డసద్ధ్వరం । బొనరఁగఁ జేయు దుం డెడశుభోన్నతి మీరును దీక్షఁ గైకొనుం । డనపుడు సంతసిల్లి ముఖాంబుజముల్ వికసిల్ల సత్రుటిన్ ॥ ౫౦ ॥ సీ॥ ఏ కాంతము నసూతుఁ డిట్లను [illegible] గనుఁగొని భూమీశ కశ్యపునకుఁ । దగ విభాండకమునితనయుండైన ఋష్యశృంగుఁ డను మునిసత్తముఁడు నవమూర్తి । చిరపుణ్యుఁ [illegible] ఋష్యశృంగుఁడు పుట్టె మునోహ పాదుండన భూమిపతి ఘనుఁడు । జనియించి [illegible] నమ్మునికిచ్చి నెమ్మది [illegible] యుండి [illegible] నిత సరఁగలఁడు । నవతని తోడఁ బొత్తును నెఱయఁ జేసి । యాతనిఁ బ్రార్థించి యాగాజునల్లుఁ డయిన । ఋష్యశృంగ [illegible] నో కైప్పి ఋషులు మెచ్చఁ । బుత్ర [illegible] నేష్టిఁ జేయించి [illegible] ॥ ౫౧॥ క॥ కులపాలనులగు పుత్రులు । [illegible] పుత్రునను నొందఁ గనెఁ । దలఁఘుఁ డసనుత్కమారుఁడు । వెలయఁగ ఋషులసభఁ జెప్పె విజ్ఞానముతోఁ ॥ ౫౨ ॥

[illegible]

నానాయమునిరసనా। ఘనఘనాశిలాగణితగతిత చరణాంచిత భూమిపై పాంచాలిక నలిపి। కనకకంకణకింకిణీ ఘల్లుఘల్లు మనగ ॥౭౫॥ ఉ॥ అంగన లేగు దెంచి మునిమారునిఁ గాంచి రతీశ వేదవే। యాంగనలు సన్ననయనయను మము భావజున నై సోనా త్రియా। నంగుని నిత్య సౌభాగ్యరంగుని నర్గుణ పంగుని నమ్రతా। భంగుని సంతతోదితసపత్కృతి రంగుని ఋశ్యశృంగునిన్ ॥౭౬॥ క॥ కనుఁగొని మునిపుంగవమా। వనమున కే తెంతు గాక పరమంత్ర మైన। నన వొహనసు మాలసేసన। వనితలు సంతసమునఁ బొందివాంఛలు సెల్లన్ ॥౭౭॥ ఉ॥ మచ్చికఁగౌఁగిలించి పలుమాఱు మొవంబుల నొత్తి యొత్తుచున్। మెచ్చుగ ముద్దు లిచ్చుచును మేలములాడుచు బాహుపాశముల్। చెచ్చెరఁ గంఠలగ్నములు సేయుచు మోహితుఁ జేసి సేప్పరో। దెచ్చిరి దీమమున్ సృగముఁ దెచ్చిన తైవడి ముగ్ధసంయమిన్ ॥౭౮॥ క॥ పురమునకమ్మునిఁ దేరఁగ। సురుచిరరస నాయుసని సెనుర్నిమ్మఁ దనసి। త్వరగతి నేమము ముగఁజనియా। వరమునఁగొని వచ్చి యిచ్చెఁ గనసుత శాంతన్ ॥౭౯॥ వ॥ [illegible] లకున్నింటి। క॥ తనయల్లునిఁ దనకూఁతుం। దనయింట నేయునిదిరోనిముసంబంధు చున। వ్విునకునకు ప్రసాదమ్మునఁ। దనయుఁ గని యున్నవాఁడు దద్దయు మహిమన్ ॥౮౦॥ ఉ॥ కావున రోమపాదమహి కాంతుఁ బ్రాప్తి లేని సేవసం। భావనలాచరించితగ మైత్రి యొనర్చి ప్రియంబుతో డన। భూవరుఁ డీవు వేఁడుకొని పుణ్యచరిత్రు బహుక్రియాకలా। కోవిదు ఋశ్యశృంగుని బకుంగొనివచ్చి మనోహరంబుగన్ ॥౮౧॥ తే॥ గీ॥ పుత్రకామేష్టి సేయించి పుణ్యవనహిమాపుఁ। దగినపుత్రులఁబడయుము దశరథేశ। యింతవృత్తాంత మునుము న్నయెఱుఁగఁగంటి। మునుసనత్కుమారుఁడు చెప్ప మునులయెదుర ॥౮౨॥ క॥ అమ్మునియధ్వర్యుఁడుగా। నశ్వమేధహయమేధమీవు చేసఁ జేసె ప్రమోదా। దమ్మునసను లుపుసుగొడుకుల। సమ్మానితగుణులఁగను మజగతీనాథా ॥౮౩॥ వ॥ అనవుడు సంతోషభరితమానసుండయి తనగురుండగు వసిష్ఠునిం బూజించి యమ్మునీంద్రునను మతింజకురంగబలసమేతుండయి ధవళచ్ఛత్ర చామరంబులు మెఱయ సచివులుం దాను నెక్కసెకలనములు వనంబులు గిరులం గడచి యంగదేశంబుసొచ్చి రోమపాదమునిసమీపంబున దీప్తాగ్ని యుంబో లెఁ దేజరిలుచున్న ఋశ్యశృంగుని దర్శించి పరంపడి రోమపాదుని బూజించియతనిచేతఁ దానును బూజితుఁడయి తనమనంబున ఋశ్యశృంగుని భక్తినారాధించి యప్పురంబునఁ గొన్ని దినంబులుండి యొక్కనాఁడు రోమపాదుంగనుంగొని ॥౮౪॥ క॥ జనవరసీసుత శాంతను। మునిపుంగవు ఋశ్యశృంగునుసుకుమారంగా। బనిగలిగి పిలువవచ్చితిఁ। జేసు ప్రసబు తేరవలయుఁ జేననాపురికిన్ ॥౮౫॥ క॥ అనవినియల్లునిఁ గూఁతును। జనుమనితగఁ బనిచియంగ జగతీశుఁడు దా। నసనుసరరథుఁడుం కృతాలింగనుఁ డయి చేసె వీడుకోలి పెంగానిచ్చి సుభుర్ ॥౮౬॥ వ॥ అంత నప్పురంబు వెడలి యొక్క నూతంబు చీపుపసనా రాక యెఱింగించి పట్టణంబులం కరింపుఁడని చెప్పఁ బొమ్మంచుఁ బనుచుటయు రయంబున దశరథుండు నిజపురంబుఁ జేరవచ్చు నెడ ॥౮౭॥ ఉ॥ రాజులు సత్కృతంబులు సశక్తు సమంబులు మీసఁ జల్లనా। నాజయవాదులై జనులు నల్దెస మ్రొక్కుచు వేడ్కఁ జూడగా। రాజని భాననమ్మహితరత్న సమాజవిరాజమాన సీ। రాజన రాజితో నెమురు రాఁగ మసొంపున వచ్చి మోసలన్ ॥౮౮॥ క॥ భీకరతరభేరీఘుం। టాకాహళతూర్య ఘోషణములు సెలఁగఁగన। స్తోక శ్రీకానేక। నీకంబులు బలిసి కొలువ నిజపురి సొచ్చెన్ ॥౮౯॥ క॥ చొచ్చియట ఋశ్యశృంగుని। నచ్చుగఁ బూజించి తత్ప్రియాంగన శాంతం। జెచ్చెరనంతఃపురికిం। బుచ్చిన నారాజసతులు పూజించిరోగిన్ ॥౯౦॥ వ॥ ఇట్లు శాంతాసహితుండగు ఋశ్యశృంగునకు చిత్తసత్కారంబులొనరించుచుండఁ గొన్ని దినంబులకుఁ జనము నోరకంబా రవసంతసమయం బాసన్నంబయిన దశరథుండు ॥౯౧॥ సీ॥ అభివందనము సేసియలభక్తిఁ బూజించినను ఋశ్యశృంగునిననఘునీవు। పుత్రులు నాకింకఁ బుట్టెడునట్లుగా హయమేధ మొనరింపు మనివరించి। వినుతుఁడై యాతఁడేను పూనెదనై నవిప్రులనర్చించి పిహితగతుల। సకలమునీంద్రులు సంభావనలు సేయనా సంభారము లైయ జనులు। క్రతువు సేయను వ్వోగింపుకడకె తోడ। నీవు సోరకమారను నర్గాహబలులఁ। దగినపుత్రులఁ బడయుము దశరథేశ। యనిన మునిమండితనమంత్రి వరులఁ జూచి ॥౯౨॥ సీ॥ ఒనరంగ సరయుదుపును తీరంబునను యాజ్ఞవాలు మొనర్పఁ గదోక్। సంభారములు దెండు శాంతులు సేయింపుఁ డధ్వరవైకల్యము కయుచుండు। బ్రహ్మరాక్షసకోటి క్రతువిఘ్న మైనమ్రత్రి మార్గ చెడిపోవు దానఁ గ్రతువు। గుణపులయాన లిఁబరిపూర్తిం బొందగావి ఘ్య క్రగణఁ జేసెవె లయనటయు। మంత్రకోవిదులారసముగ్ధులగుచు। మానితాశ్వంబు విడువుఁ డేమఱక యుండుఁ। డశ్వమేధము సేసి యన్వయము వరఁగఁ గని పుత్రులఁ గాంచెద ధర్మమెసఁగ ॥౯౩॥ వ॥ అనిన మంత్రులు నధిపు నానతి సర్వంబు సిద్ధ పరించి పిహితక్రమంబున న [illegible]

యుచుం బ్రథమచతుష్టాహద్వికేయొప్యాక్త్యోర్యామాతిరాత్రజ్యోతిష్టోమాయుః [illegible] జిదస్తోర్యామాదిక్రతుసమేతం బుగా నష్టమ [illegible] ప్రతంత్రంబులనియ్యశ్వమేధంబులో పక్రియాకలాపంబు [illegible] ఫలభ్యమానమానసుండగుచు నధికానందంబుతో డసద్వ్యదక్షిణలతో [illegible] ॥ ౧౦౯ ॥ తే॥ [illegible] బ్రహ్మకు దక్షిణంపుఁబుడమియు నధ్వర్యునకుం బశ్చిమదేశం । బును నుద్గాతకునుదిచ్య భూమియును నిచ్చె ॥ ౧౦౯ ॥ తే॥ ఇట్లు హజేయుఁ [illegible] నవారికెల్ల యొక్క । యొకడు [illegible] భూత । లమును [illegible] వారలాడ నరరక్షనాహిత [illegible] తోడ॥ ౧౧౦॥ ఏమెన్న [illegible] స్థానము । నేమంబులు [illegible] మేము [illegible] । హోమ స్వాయనము సేయుదు । మేమెక్కడ భూమి యేలు టెక్కడ మాకున్ ॥ ౧౧౧॥ క॥ భూమికిఁదగు మూల్యముగా । హేమము [illegible] జెసిప్పిత [illegible] । స్తోమములొండె నని [illegible] । భూమండలమీ [illegible] పోఁడగ ననినన్ ॥ ౧౧౨॥ వ॥ అగుఁగా [illegible] కోట్లు సువర్ణంబులును [illegible] కోట్లు గజంబులును [illegible] ఋత్విక్కుల [illegible] భూసురోత్తములకుం గోటి సువర్ణంబులును నేక దివ్యాంబరాభరణంబులు నిచ్చి యమ్మను [illegible] ప్రదానంబు చేసి సకలభూసురోత్తములు నాశీర్వాదంబులు సేయ సంతోషభరితమానసుండయి॥ ౧౧౩ ॥ క॥ జనవిభుఁడు ఋశ్యశృంగునిఁ । గనుఁగొని యనఘాత్మ పుత్రకామేష్టి ప్రియం । బునఁ జేయుఁడు [illegible] మునివరుఁడా [illegible] యనుచు ముదితాత్ముండై ॥ ౧౧౪॥ వ॥ మంత్రపూతంబులుగా నాహుతులనగ్ని [illegible] పుత్రకామేష్టి సేయం దొడంగిన॥ క॥ అంత హవిర్భాగంబుల । నెంతయు సంతసము నొంద నేతెంచి సభా । భ్యంతరమున నుండి సుర [illegible] రావణుండు చేసిన బాధల్ ॥ ౧౧౫॥ తే॥ అల్లు [illegible] యాసురలజునితోడ। ధాతనీ ప్రసాదంబు తద్దయుసుఁబడ సి। యఖిలజనులకు నవి జేయఁదగుచు నిపుడు । రావణుండను వాఁడు గర్వంబు మెఱసి॥ ౧౧౬॥ క॥ వాసవసురమునిగంధ ర్వాసురయక్షావనీసురావలి నెపుడుం । గాసిలనలఁచుచు నుండ । న్వేసరితిమి వాఁడు సేయు వికృతుల కెల్లన్ ॥ ౧౧౭॥ వ॥ వానిం జెప్పెదన్న॥ క॥ [illegible] యవెఱచును । జడనిధులినుఁ డెండగాయ శంకిలు వానిం । బొడగను నెడ వాయువులును । వడిపీనక యడఁగు గిరులు వడవడవడఁకున్ ॥ ౧౧౮ ॥ క॥ నీవరకారణమున నా । రావణుచే ముజ్జగములు ప్రళయము వొందెను । గావున వాని న్వేని । గ్గీపుని జేయంగ నీవు దింపంపు ముజా ॥ ౧౧౯ ॥ వ॥ అనవుడు [illegible] గమలాసనుండని మిషులంగనుంగొని॥ క॥ సురయక్షాసురరంజని । చరకిన్నరసిద్ధసాధ్య చారణవిద్యా । ధరగంధర్వులచే । మరణము నొందఁడు వాఁడుమా వరశక్తిన్ ॥ ౧౨౦॥ క॥ నరులవలనఁ [illegible] వరము [illegible] చెనన్ను వాఁడవమతియై । ధరలోన [illegible] పునసం। గరమున నరుచేతఁ జెప్పు గర్వంబడఁగన్ ॥ ౧౨౧॥ వ॥ [illegible] రాయణుండు [illegible] బాహాబలుండై హిరణ్యకశిపుం [illegible] సంప్రీతినా। [illegible] చేడగనా దైత్యాధినాథుండయి। [illegible] చేసి రావణుండను [illegible] బ్రహ్మ [illegible] ॥ ౧౨౨॥ క॥ మరమునను [illegible] బరిమార్చి సహస్తను [illegible] । నరుఁడయి [illegible] హరి [illegible] ॥ ౧౨౩॥ లయగ్రాహి॥ [illegible] లోకక [illegible] నాభిన్ । [illegible] భువనంబులును బక్షపతి [illegible] కౌస్తుభ [illegible] లశరీరా। [illegible] చక్రమును [illegible] ॥ ౧౨౪॥ క॥ హరి కప్పుడు మొక్కుచును । వి [illegible] సన్నుతులు సేసి చెప్పంగఁ దొడం। గిరిగ [illegible] । ధరచేత [illegible] యున గాఢ బాధల్ ॥ ౧౨౫॥ సీ॥ అఖిలేశ రావణుండను రాక్షసేశుండు। బ్రహ్మ వరంబునఁ బ్రబలుఁడగుచు । నందనవనమున నలువొందవిహరించు నప్సర సంఘంబు నడరి త్రుంచె। మునుల విడారించె గనలి గంధర్వులఁ బరిమార్చె దనుజులఁ బరిభవించె। నమరుల నిర్జించె [illegible] ఖండించె యక్షులఁ దోలె గుహ్యకులఁ బఱపె। నహి కోటి మర్దించె యాతుధానులు దక్క నఖిలభూతంబుల నాక్రమించె। వాని దాడి కోడి వచ్చితిమి చటికి। నిన్ను శరణుసొరఁగ నీవు గరుణ। నభయమిచ్చి మమ్ము నాదరింపు [illegible] ॥ ౧౨౬॥ నరుచేతఁ దక్క రావణుఁ। డొరుచే నీల్గండు [illegible] రక్షోరిపుసమూ। [illegible] న్వాజి [illegible] ॥ ౧౨౭॥ క॥ [illegible] యథిక కృపఁబజ్జరక్ష। క్షిప [illegible] నలువురు। సుతులను జనియింపవలయు సురహితమెసఁగన్ ॥ ౧౨౮॥ ఉ॥ [illegible]

స్థానగతులు గాఁగ గురుశుక్రులు గూడఁ। గర్కటకాఖ్యలగ్నమునఁ గౌసల్య పూర్వకర్ధమున రాముని గాంచెఁ గడిమెయి గు
రువారమునఁ జా రుతరమీనలగ్నంబునను బుణ్యదశమదిన మునఁ గైక। పద్మనాభునంశంబున భరతుఁ గనియెఁ। గర్క
టకలగ్నమున శ్లేషకాఖ్యవార। [illegible] సంశమున। మిత్రలక్ష్మణశత్రుఘ్నుల [illegible]
క॥ సురలు పుష్పవృష్టి [illegible] మునిసిప్పలు [illegible]
[illegible] ॥ ౧౪౭॥ వ॥ [illegible] నాగంబులును [illegible] త్రనామ
లు [illegible] వంది [illegible] నామంబులు [illegible] నాముని [illegible]
[illegible] నామంబులు ॥ ౧౪౮॥ వ॥ [illegible] సేకప్రకారంబులు [illegible] మా [illegible]
ర్పత్రింప [illegible] బ్రాహ్మణ [illegible] ముల [illegible]
వర్ణంబులు [illegible] గోవు [illegible] రత్నంబులు దానంబులు [illegible]
స్తుతింపి [illegible] మున ద్వాదశదినంబునం బుణ్యాహవాచనపూర్వకంబుగ జాతకర్మంబులు [illegible]
లొనరింపు చును చుంబలికిన సమ్మునిపతుండు॥ ౧౪౯॥ క॥ రఘునృపతనయు రాముం। డనుచుం గైకసుతు భరతుఁ డనుచు ను
సుమిత్రా। తనయులఁ గ్రమమున లక్ష్మణుఁ। డనుచును శత్రుఘ్నుఁ డనుచు నాఖ్యలు సేసెన్॥ ౧౫౦॥ సీ॥ అంత బాలక్రీ
డలాదిగాఁ [illegible] రామలక్ష్మణులు భరతశత్రుఘ్నులు [illegible] శాస్త్రములు [illegible]
బున కళలు। నభ్యసించుచు నాయుధాభ్యాసములు వాహనారోహణాదులు నాస్థలోడ। నలవరించుచు వారల నో
న్య రాగులై యనార సేకగ్రీపుల గుచుగుఱుల। [illegible] సేయుచు నెల్లజనులఁ। బొగడ ధీరులు శూరులై బుద్ధి
నీతిఁ। బుణ్యమునఁ దేజమునఁ జేర్మిభూతి సకల। సుగుణముల నొప్పచుండిరి సొంపు లెసఁగ॥ ౧౫౧॥ అంత నొక్కనాఁడు॥
క॥ గుణకర్ష జనితపరుష। [illegible] బాహుయుగుల వాజిగజారో। హణకరి నాంగులసతతో। [illegible] శస్త్రాభ్యాసకలి
తలఘుతరశరులన్॥ ౧౫౨॥ క॥ తనయులఁ గనుఁగొని జనపతి। మునుకొని వేడుక వివాహములు సేయఁగ యా। సన [illegible]
[illegible] యనుచు। [illegible] యుండఁ దత్సమయమునన్॥ ౧౫౩॥ వ॥ ధరణీసురగణ గాధిపుత్రుఁడు సముద్యత్స్వాధ్యా
యాత్రుండు [illegible] సర్వసంయమిజన [illegible] స్తోత్రపాత్రుండు। స్థిరసంపూర్ణతపఃపవిత్రుఁడును సందీ
ప్తప్రభామిత్రుఁడు। [illegible] విశ్వామిత్రుఁ డేతెంచినన్॥ ౧౫౪॥ క॥ కనిదొవారిపులు [illegible]
డఁ। జని విశ్వామిత్రుఁ డరుగుఁ [illegible] జననాథుఁడు [illegible]
[illegible]॥ ౧౫౫॥ క॥ [illegible] నమ్మునిఁ। [illegible] మోదం। బొదవఁగ [illegible]
[illegible] ॥ ౧౫౬॥ క॥ దశరథనృపుం [illegible] బంధు [illegible] కౌశంబుల
[illegible] ॥ ౧౫౭॥ క॥ [illegible]
[illegible] యుండగ [illegible] పతి యనురాగమునన్॥ ౧౫౮॥ వ॥
అప్పుడు [illegible] విశ్వామిత్రుఁ డవలోకించి॥ సీ॥ [illegible] నైన [illegible]
[illegible] భంగి [illegible] నైన [illegible]
[illegible] మునివరేణ్య। నీవు భాగ [illegible] నైన
[illegible] భోగంబులు [illegible] శుభచరిత్రుండ [illegible] పుత్ర [illegible]
[illegible]॥ ౧౫౯॥ క॥ అనఘుడవనిష్ఠ [illegible] ధను [illegible]
[illegible] ॥ ౧౬౦॥ వ॥ [illegible]
[illegible] నేకొ [illegible] లోన। [illegible] సైగుడిరంబులు [illegible] సముఁ। [illegible]
[illegible] రెపున్। గెరలి శపింపవారిఁ బరికించిత పోన్వ్యయ మోర్వలేమికిన్॥ ౧౬౧॥ క॥ దశరాత్రసవనమునను౦।
[illegible] యుండగ [illegible] నాని [illegible]
౧౬౨॥ క॥ కావున నన ప్పాపాత్ముల। వే వేగ వధింపి లోకనినుతులు పొంద। న్నీ వరపుత్రుని రాముని। భూవర ప్రియమార
పొఁబు త్తెమ్మనగన్॥ ౧౬౩॥ ఉ॥ పాలుఁడు [illegible] ఁడనుభావముమానుమితండు సర్వది। క్ష్మాలకపాలనకును

చ॥ అతులతపంబునందుబలసంపదమతిక్షనువిఖ్యాతిలోకవి। శ్రుతుఁడితఁడానిశాచరులఁ బ్రాపసమర్థుఁడయీయామిషం [illegible]

[illegible]

[illegible] టఁగాంచి రాముఁడు మునివలోకించి॥౯౧॥ ఉ॥ అఁకలినీరువట్టుశ్రమముంగవిపాటనమాత్రిజాత్రినిఁ। సోఁకకయుం [illegible] ఉపదేశమిచ్చె [illegible] । [illegible]

[illegible] ॥౯౨॥ క॥ [illegible] ॥౯౩॥ క॥ [illegible] రఘుకులస్వామి [illegible] ॥౯౪॥ [illegible]

[illegible] ॥౯౫॥ క॥ అనిపలుకవంటి [illegible] । [illegible] ॥౯౬॥ వ॥ [illegible] రాత్రి వేగిన॥ క॥ తనమునులంబో లెనుపలాలనముల మేల్కొ [illegible] ॥౯౭॥ వ॥ [illegible]

[illegible] కాముండనఁబరఁగెనిది కామాశ్రమంబీయాశ్రమంబున॥౯౮॥ క॥ హరుఁడుఁ [illegible] । హరుని [illegible] చేసె । [illegible]

[illegible] దృష్టిని। [illegible] తఁజూడఁగ॥౯౯॥ క॥ అంగములుదొలఁగి కాముఁడు। నంగుఁడనంబరఁగె నతనియంగంబు లుర్వి। రంగమున నెరయఁబడఁగ। నంగతినాదేశమంగసంజ్ఞ నెసలె॥౧౦౦॥ [illegible]

[illegible] నివాసయోగ్యంబగునీయుభయనదీమధ్యంబుపుణ్యదేశంబిచ్చటంబూతస్నానులమైజప [illegible] నయాహ్నికకృత్యంబులాచరించి యీరాత్రినిచ్చటనసియించిమెల్లిముమ్మనేపాహినిఁదాఁటిపోవు [illegible] ప్రముఖసత్కారంబులాచరించి [illegible] సాయంకాలానుస్థానంబుల [illegible]

[illegible] ॥౧౦౧॥ తే॥గీ॥ నానానదిదాఁటుచోనుదనగరూనా। లక్ష్మణులుమునిపుంగవి [illegible] భంగసంభూతభంగురాంభోప్రభూత। తుములఘోషంబు [illegible]

[illegible] నియుక్త సూక్తులలోనిట్లనియె॥ చ॥ [illegible]

[illegible]

...సేసెన్ ॥ ౨౨౦॥ అనిపలికి॥ ....

తాటకవధము.

[illegible]

[illegible]

...బును హయశిరోస్త్రంబును క్రౌంచాస్త్రంబును శక్తియుగంబును కంకాలంబును ముసలంబును కాపాలంబును కింకిణి

యుం[illegible] విద్యాధరాస్త్రంబును నందకాస్త్రంబును అసిరత్నంబును గాంధర్వాస్త్రంబును మోహనాస్త్రంబును [illegible]

[illegible] వర్తనంబును మౌసలంబును సత్యాస్త్రంబును మాయామయంబును సర్వనారాయణంబును [illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible] నేవ్వరికి నేర [illegible] గానీ [illegible] వక్క [illegible] గా [illegible] శ్మకము [illegible]॥ ౧౭౹॥ క॥ [illegible] తుల నేమలాఘువ। చాపములా వేఁడు వేఁడిచను దెంచిభుజా। టోపముల నెక్కు వెట్టఁగ। నోపక వెల్లుదురువింతనొందుచు [illegible]॥ ౧౭౨॥ వ॥ [illegible] రామలక్ష్మణులే తేఁబవ దేవతలారయా [illegible] సిద్ధాశ్రమంబున [illegible] వస్సి [illegible] చుంబని కొజాహ్నవియు [illegible] సహా [illegible] వెనుక సిద్ధాశ్రమవాసులైనవ్వారు [illegible] బులు [illegible] మారిపథంబరిగియస్తమయసమయంబున శోణనదీకూలంబు నసంధ్యానుష్ఠానంబులు [illegible] నివాసంబు ప్రవేశించియా [illegible] శ్వామి [illegible] జనంబులు [illegible] రామచంద్రుం [illegible] ర్పుండియోమునివరేణ్యాయీసమృద్ధవనశోభితం [illegible] యీ దేశం [illegible] విశ్వామిత్రుం [illegible] ॥ ౧౭౩॥ క॥ [illegible] ముని [illegible] నైదర్భియం [illegible] ॥ ౧౭౪॥ క॥ [illegible] తనయులఁగనుఁగొననఁ। [illegible] బ్రజాపా। [illegible] నాతండ్రి [illegible] ॥ ౧౭౫॥ వ॥ [illegible] శాంబీనగరంబును [illegible] నాభుండు [illegible] సూతరజనుండు ధర్మారణ్యంబును [illegible] పేరనిభూమి [illegible] శైలంబులు [illegible] భూమి చుట్టు [illegible] శైల [illegible] మాగధ [illegible] దేశంబుపై [illegible] ముగధ [illegible] మాలినియు నై విలసిల్లుచుండు నదివసు దేశంబువినుము॥ ౧౭౬॥ క॥ నరవర కుశనాభుండనఁ। బర [illegible] గని [illegible] ప్సరయగుఘృతాచివలన। న్నురుదిరరూపవతులై ననూఱ్వురుసుతలర్॥ ౧౭౭॥ క॥ ఆరాకన్యలభినవ। చారువిలాసంబులార [illegible] తగాలం। కారములు దాల్చి [illegible] ౧౭౮॥ ఉ॥ జంగమవల్లులో యమృతసాగర వీచులో రత్నమూర్తులో। యంగజు మోహనాస్త్రములో యంచిత హేమశలాకలో మహీ। రంగనటత్తటిల్లతలో రాజకళాసఖులో యనంగఁద। న్వంగులు [illegible] ॥ ౧౭౯॥ చ॥ అనిలుఁడు వచ్చి వారి సుదిరాకృతుల చ్చెరువారఁగాంక్షతోఁ। గనుఁగొని మాన [illegible] నా। [illegible] భార్యలుగఁ [illegible] నాయ। [illegible] ॥ ౧౮౦॥ చ॥ అనవిని వారు [illegible] దేవ। తను [illegible] గనియు [illegible] ధర్మములెంచు [illegible] నిచ్చెదే। [illegible] తండ్రి [illegible] దగు [illegible] ॥ ౧౮౧॥ క॥ ప్రాతిగ [illegible] దేవుఁడు। మాతండ్రియ [illegible] మాతండ్రియిచ్చు [illegible] ॥ ౧౮౨॥ క॥ [illegible] నుభంజించి క్రూరత [illegible] చే। సి [illegible] ల్లజ్జా। వనతముఖాబ్జములబాష్ప వారిదొరుఁగన్॥ ౧౮౩॥ క॥ వనజం బోఁడెడె తనయులఁ। గనుగొని కుశనాభుఁడార్మఁగలఁగుచు నానం। [illegible] కి [illegible] నాకున్॥ ౧౮౪॥ వ॥ అనుచుఁ జింతా క్రాంతుండై యున్న తండ్రికిఁ బ్రణమిల్లి [illegible] కుశనాభుం డా కన్యలతో నిట్లనియె॥ ౧౮౫॥ ఉ॥ నా [illegible] మీకు [illegible] నా। చేసిన పుణ్యమొప్పె [illegible] కులంబు నొందితిర్। మీ [illegible] ॥ ౧౮౬॥ తే॥ క్షమయ [illegible] క్షమయ [illegible] ॥ ౧౮౭॥ వ॥ [illegible] ॥ ౧౮౮॥ తే॥ [illegible] ॥ ౧౮౯॥ క॥ వేమాఱుపతిచర్యలకా [illegible] సోమదయా మునివలనం। దామాననపుత్రు [illegible] బ్రహ్మదత్తునిఁబడసెన్॥ ౧౯౦॥

..ఘనుఁడైన బ్రహ్మదత్తుఁడు। చను కాంపిల్యపురికరిగి జగతీబుధులౌ। ననసేరెంగాఁ బ్రసన్నా। జనపతి కిఁ దీయుమ
హిమాస్పృశతనయమనిచ్చెను॥ ౨౯౦॥ వ॥ అని బ్రహ్మదత్తుని రావించి సంభావనతోడ॥ చ॥ అహిమకరుని ప్రతాపుఁడగు నాకుశ
నాభుఁడు బ్రహ్మదత్తుకై। మహాస్పృతతంబునీనకుఁ గూఁకొని వారిఁ గ్రమంబునం గరగ్రహణము సేయ నావిభుఁడు రంబుతు
నూపినయింతలకున। హ్మహితాళులు కుబ్జరూపములు నూరునఁగ నొప్పిరి చారుమూర్తులై॥ ౨౯౧॥ చ॥ తనయలకుబ్జరూపము
లడంచు ప్రీతిఁ గరంగి సంతసించితివా। తనయలఁ గూర్చి గాంగి ముకుళంబున జేరి వినస్మెఱించితివా। జనపతి యల్లుఁడును సుత
లసంతసమొందఁగ నాదరించితివే। ద్పనఁ బయనంబు సేయనడపోయిరి రానును వారసంగతుల్॥ ౨౯౨॥ క॥ పుత్త్రప్రీతిఁ గ
మలసొంపు త్త్రుం డుదయించుదనమునఁ బుత్త్రునకుఁ దగన్। పుత్త్రులుగలుగక యునికిని। పౌత్త్రునిఁ గలిగింపఁ జేసె సెఁ జాత్రక్రతు
వుల్॥ ౨౯౩॥ క॥ చననయ్యజ్ఞము వర్తిలఁ। దనయునిఁ గుశనాభుఁ జూచి తనయుఁడు సీకున్। జనయుండు గాధి గలిగెడు। నసుప
మఘుఁడై లోలుఁడు విభుకతనన్॥ ౨౯౪॥ క॥ వినుత యశంబును బొందెన। వనిపతికి పుత్రుండు వారిజాసన లోకం। బునకరు
గఁ గొంత కాలము। సనఁ గుశనాభునకు గాధి జనపతి పుట్టెన్॥ ౨౯౫॥ క॥ ఘనుఁడైన గాధినాకును। జనకుఁడు నాకగ్ర భగినిసు
త్యవతుడపో। ధనుఁడైనరు చికసతిపతి। చనవెనుకన్ బొందితోనఁ జనియెను దివికిన్॥ ౨౯౬॥ వ॥ అట్లు నాకంబున కేగి సత్యవ
తంబున॥ క॥ సత్యమయమూర్తియగు నా। సత్యవతీదేవి తుహినశైలంబునసం। స్తుత్యగతిఁ బుట్టె లోకసు। కృత్యాత్సూక్తి కౌశ
కుఁ గౌశికీనదియనఁగన్॥ ౨౯౭॥ క॥ అనిశము భగినీస్నేహం। బున నీనది పొంతఁ దపము పూని చరింతున్। వినుమిది సద్భాక్రమ
మిటఁ। దనరఁ దపస్సిద్ధుఁడైతిఁ దగ నీకతనన్॥ ౨౯౮॥ వ॥ రఘువర కౌశికవంశంబున నుదయించితి యేను గౌశికుండ నా యు
గ్రజ కౌశికియనవిఖ్యాతిం బొందినది మీ వడిగిన దేశక్రమంబును మా కులాగతక్రమంబును వినిపించితి నిపుడు॥ ౨౯౯॥ క॥ ర
క్షోయక్షవిహారస। మక్షంబుని లీనమృగచయంబుని మీల। త్పక్షికులాక్షమునిశ్చల। వృక్షమ్ముని శాఖభూతవిహ్యక్ష్మోస్థల
మున్॥ ౩౦౦॥ వ॥ అగుమని వ్విసమున్న దిమజేయు॥ చ॥ గగనము తారకాగ్రహవికాసవిభాసితమై వెలింగెడున్। ము
గిసిన చీఁకటిం జెజెడి మింగలిదిక్కులు తెల్లఁ జేయుచున్। జగములకుత్సవం బొదవఁ జంద్రికఁ గాయుచు భాసమానుఁడై
నెగడెడు నింగిఁ జంద్రుఁడు నిద్దురపోయెడి నెల్లజీవులున్॥ ౩౦౧॥ క॥ విసుమర్ధరాత్రమయ్యెన్। జనవరనిద్రింపుమీవు సౌ
మిత్రియుఁనిం। కనిపలికి యూరకుండెన్। మునివరుఁడపుడఖిలమునులు మౌనముతోడన్॥ ౩౦౨॥ వ॥ కౌశికుం బూజించి వసి
వంశం బతిపుణ్యప్రకాశంబు నీ వంశసంభవ రాజన్యులనతిపుణ్యధనులు నీవందఱకంటె మహాతపోధనుండవు పుణ్యాగ
ణ్యుండవు నీయగ్రజయైన కౌశికి లోకపావని నదీవరేణ్యయనుచుఁ బ్రశంసింప సంతుష్టహృదయుఁడగుచు విశ్వామిత్త్రుం
డు నిద్రించియు స్తమితభానుండు నుంబోలె నొప్పె రామచంద్రుండును లక్ష్మణుండును విస్మితులగుచు గాధిపుత్త్రు నగ్గించు
చు శయనించి రంత నుఱునాఁడు విశ్వామిత్త్రుండు ప్రభాతసమయంబున మేలుకొని కదిసియుచితోక్తుల మెల్లన॥ ౩౦౩॥ క॥
ప్రాతఃకాలము పనియెడు। బాలగ సంధ్యాదివిధులు పరిపాటిగనీ। వాతతమతిఁ జేయుముయా। ప్రాతత్పరబుద్ధి వసు
ముధరణీనాథా॥ ౩౦౪॥ క॥ అని తనుఁ గౌశికముని మే। ల్కనుపంగా లేచి ప్రక్షముకాలవిధులు దీ। ర్చి నృపతనూజులు సంయ
మి। జనములకున్ మ్రొక్కి వేగఁ జనుచో నడుమన్॥ ౩౦౫॥ క॥ రాముఁడు మేచకజలద। శ్యాముఁడు సుగుణప్రభావసం
యమివినుత। స్తోముఁడు గిరిజాధిపనుత। నాముఁడు వాక్రుచ్చెఁ గుశికనందనుతోడన్॥ ౩౦౬॥ చ॥ తరళతరంగరంగ
సముదగ్రము విస్తృతవారిసైకత। స్ఫురితము సత్యగాధజలపూర్ణముదీర్ఘతరప్రవాహస। త్స్ఫురమును నైన యీ నది
నిదాఁటెడు రేవది యెన్నియంచుఁ జెం। పరుపుగ దాఁటి మారపక్షమర్ధదినంబున కేగి ముందరన్॥ ౩౦౭॥ క॥ సురుచిరసరిదుసక
మలా। కరని ర్ఘరశిశిర సలిలకణగణయుతభా। సురతరసరసిజకువలయ। పరిమళపరిమిళితమలయపవనములొలయన్॥
౩౦౮॥ వ॥ అలరుచు మునిజనంబులతోడఁ జనుచు* మహాస్రగ్ధర* ఘనులా రాజన్యసూనుల్గని రెమురఁగ్రతాకాశగంగాప
రిష్వం। గసురంగత్తుంగభంగాంగ లితజలవిహంగన్ సదాశంభుసంగ। స్మనిగేహాపాంతరంగన్మరహరపదసంభూత
పూతాంబుసంగన్। జనతాంహోభంగచంగన్ సగరనృపసుతస్వర్గసోపానగంగన్॥ ౩౦౯॥ క॥ కని రాముఁడు సంతో
షం। బున విశ్వామిత్త్రుఁ జూచి పుణ్యప్రదయై। తనరెడు గంగ జగత్పా। వనజనన క్రమము వినఁగవలయున్నాకున్॥ ౩౧౦॥
క॥ లోకజ్ఞ లోకహితముగ। లోకపవిత్త్రయగు నాకలోకాపగము। ల్లోకములఁ బాజె జలనిధి। నే కరణింగలిసె నామకు నెఱిఁ గ
గింపుతగన్॥ ౩౧౧॥ వ॥ అనవుడు కౌశికుండిట్లనియె॥ క॥ కనకాద్రితనూభవయై। తనరుమ నారసుకేశుఁ మహానిధయై

[illegible]

గంగానిర్గత సౌమ్య తేజంబువలన సువర్ణంబు పుట్టె సువర్ణ తైక్ష్ణ్యంబువలనఁ దామ్ర కృష్ణాయసంబులు పుట్టె నా సువర్ణ మలంబున త్రపుసీసంబులు పుట్టె నా గంగాని క్షేపంబువలన నంబోపలు సువర్ణ ప్రభలం బ్రజన్య తులా గుల్మ కాసన ప్రభృతి సర్వవస్తువులు సువర్ణంబయ్యెం గావున సువర్ణంబున కుజాతరూపంబను నామంబు గలిగె నా సమయంబున॥ ౩౩౪॥ క॥ తన రగుమారుఁడు పుట్టినఁ గొనకొని కృత్తికలకిచ్చి కూరిమితోఁ బాలునిఁ బ్రోవుఁ డనుచు నగుఁ గా। కృత్తికలు స్తన్యములు నిండి పియ్యమురులతోడన్॥ ౩౩౫॥ క॥ మాకుం జన్నము గుడుచును నీకొమరుఁడు మాకుఁ బుత్రుఁ డింపలరఁ గనన్। నా కృత్తికలు గుఱుగాకన। నాకొమరుఁడు గార్తికేయుఁ డనఁ జెన్నొందెన్॥ ౩౩౬॥ క॥ మునుమునఁ బ్రమదంబొదవఁగ। జనుఁడు మెయిం గృత్తికాకుచములొలిగినిపడా। ననములఁ గుడిచిత దాఖ్యన్। జనులు షడాననుఁడనం జగతింబరఁగెన్॥ ౩౩౭॥ క॥ ధరఁ గార్తికేయభక్తిం। బరఁగెడుపుణ్యుండు పుత్ర పౌత్రులతోడన్। జిరజీవియగుచు నతిభా। స్వరుఁడై సడయుం గుమారు సాలోక్యగతిన్॥ ౩౩౮॥ అని చెప్పి॥

⟹ సగరుని కథ. ⟸

క॥ చిరపుణ్యుఁడై న సగరుఁడు। వరపత్నులు గాఁగ మొదలవై దర్భునరే। శ్వరుపుత్రిను కేశిని మఱి। యరిష్టనేమిసుతసుమతిని మఱి వరించెన్॥ ౩౩౯॥ ఇట్లువరించి॥ క॥ పత్నులు దాను సుప్రియసుత। గత్నంబులఁబడ యహిమాధరంబున సుద్యా। ద్యత్నములసేగినియన్। మాన్నత్నతపంబచటసలిపె నూఱేండ్లు తగన్॥ ౩౪౦॥ అట్టియెడ॥ మ॥ భృగుఁ డన్వర్యాతపోధనోత్తముఁడతిప్రీతాత్ముఁడై చేయి యా। సగరుం జూచి నృపాల నీవు వరమిచ్చెన్ వేఁడుమేని చెప్పెదన్। నగనీకన్న యునంబుతో నృప సంతానంబు నాకిం దనా। నగుఁ గాకయ్యేడు నీకు సంతత సముత్సన్నాం తుస్సిద్ధింపఁగన్॥ ౩౪౧॥ క॥ వలెనే నీ పత్నులలో। సుఖువుగ గుల పాలుఁడొక తెకొక్కసుతుం డున్। మఱియొక్క తెకాతతబలు। లఱువది వేవురు సుదనయుల య్యెదరనిన్॥ ౩౪౨॥ వ॥ సగరుండు మునివరుం జూచి యిందెవ్వ తెకొక్క పుత్రుండు మఱియెవ్వ తెకుఁ బెక్కండ్రు పుత్రులనిననీసతులడిగిన యుబ్బయిచ్చె దననిన॥ క॥ ఎలమి సుకేశిని దనకుం। గులపాలకు నొక్క సుతునిఁ గోరిక నడిగెన్। వెలయ సుమతి పటుబలములు। గల షష్టిసహస్ర సుతులఁ గాంక్షన్వేఁడెన్॥ ౩౪౩॥ వ॥ ఇట్లు వేఁడియమ్మునీంద్రు వలన లబ్ధవరులై ప్రదక్షిణపూర్వకంబుగా భృగునకు నమస్కరించి పతితోడం గూడ నగరికేతెంచి యచటఁ గొంతకాలంబునకు॥ తే॥గీ॥ మహితగుణ సుకేశినియసమంజుఁ డనఁగ। సుతునిఁ గాంచెను వెనుక నా సుమతిగర్భ। తుంబ మొక్కటిఁ గాంచె నాతుంబమువిసి। సౌరదినఱువది వేవురు సుతులఁ గని యె॥ ౩౪౪॥ క॥ జతనము గా ఘృతపూర్ణా। తతబహుకుంభములను నుదిదాములు పెనుపన్। బ్రతిదినముఁ బెరిగి యౌవన। యుతులై విలసిల్లుచుండిరు సత్త్వములన్॥ ౩౪౫॥ క॥ భూనాయకవినుసగర। క్ష్మానాథుని పుత్రకుఁ డసమంజుఁడు పాపా। నూనసమాచారుఁ డుమ। ర్త్యానుఁడు గుజనప్రియుండును త్తుఁడు నగుచున్॥ ౩౪౬॥ క॥ బాలుర సరయువునో నా। భీలగతిన్ముంగ వైచి బెగడునఁ జేలన్। లీలఁగనుం గొని నవ్వుచు। నోలిన్ బుధజనులకప్రియుండగు చుండున్॥ ౩౪౭॥ క॥ సగరుఁడు తనయ గ్రసుతుం। డగు నాయసమంజుఁ జూచి యతికోపముతో। నగుఁ బవీఁడే టికిననని। నగరము వెడలంగనడిచె నాగరులలరన్॥ ౩౪౮॥ క॥ ఘనుఁడగు నసమంజుని సుతుఁ। డనమాన్యుం డంశుమంతుఁడతిపుణ్యుఁడు సజ్జనహితుఁడు ప్రియంవదుఁడును। ననుపమసత్త్వుండు గుణియునై పురిసుండెన్॥ ౩౪౯॥ వ॥ అంతఁ గొంతకాలంబునకు సగరునకు యజ్ఞంబు చేయ బుద్ధి పుట్టిన॥ ౩౫౦॥ క॥ హిమశైల వింధ్యగిరుల। ధ్య ముయజ్ఞము సేయఁ బుణ్యతల మగుటయు నమ్మ। ఖ్యముగా సగరుండద్దే। శమున నుయజ్ఞంబు సేయ సమకొనినియతిన్॥ ౩౫౧॥ వ॥ దీక్షితుండై యజ్ఞీయాశ్వంబుఁ గావనం శుమంతుని నిలిపిన॥ క॥ అచ్చుగ బటుకార్ముకుఁడై। యచ్చికఁ గాచికొని యంశుమంతుండుండన్। జెచ్చెరఁ గాకుపతనుఁడై। ముచ్చిలి వాసవుఁడు తురగముం గొనిపోయెన్॥ ౩౫౨॥ వ॥ అయ్యశ్వంబు పోవుటయు నెఱింగి యుపాధ్యాయగణంబు సగరునితో నిట్లనిరి॥ క॥ విశ్వంబు వెదకి వేగను। యశ్వాపహరుని నిందియో గంబిచటన్। నశ్వరముగాక యుండఁగ। నశ్వము దేరంగఁ బనుపు మని పలుకుటయున్॥ ౩౫౩॥ క॥ అఱువది వేవురు పుత్రులు। నెఱయఁగఁ జూచి సుతులారనియ యాశ్వము నే। మఱి నేమిరాక్షస కృత్యం బెఱుఁగఁగ। గాదింక మనకు నేయుద్యమె॥ ౩౫౪॥ క॥ పనుచ్చి సుతులు దీక్షితు। లై నాయఘము యజ్ఞ నిష్ఫలభిసంశ్రితమై। మానొందెడు నేమియటను। ప్రాణికి నెట్టి పంగవలయుం బుత్రులు నిలిరల్॥ ౩౫౫॥ క॥ అనిమిషలోకములోనికి। యనుపుఁగఁ జనియచట వెదకియట లేకున్నన్। జనలోకము శోధింపుఁడు। మునుకొనియుం డెడు జెనలమొగి లేకున్నన్॥ ౩౫౬॥ క॥ ఓక్కొక యోజనమాత్రంబు బొక్కొక్కయు నల్ని వేట్టి తోవ్వెనయం। వొక్క

[illegible] ॥౩౧౪॥ క॥ [illegible] ॥౩౧౫॥ క॥ [illegible]

[illegible] ॥౩౧౬॥ వ॥ [illegible] కోటిపరుషస్వర్గోత్కృష్టాపాపసమ [illegible]

[illegible] ॥౩౧౭॥ [illegible] చక్రంబున [illegible]

యుచుమహాహారీచక్రవిస్ఫారఘో। రధ్వానంబులుదిక్కులంజెలఁగ [illegible]

[illegible] ॥౩౨౦॥ చ॥ [illegible]

[illegible] యోజనంబుగా। [illegible]

గా। నలువది వేలుయోజనములక్కజమారఁగ [illegible] ॥౩౨౧॥ క॥ [illegible]

యోజనముభూవలయం। [illegible] ॥౩౨౨॥ [illegible]

[illegible] దేవాసురపుత్రులు [illegible]

[illegible] ॥౩౨౪॥ క॥ [illegible]

[illegible]

భూభేదన [illegible] నాకిపలుని [illegible]

యుసినర్ ॥౩౨౬॥ క॥ [illegible]

[illegible] ॥౩౨౭॥ [illegible]

[illegible] ॥౩౨౮॥ [illegible]

[illegible]

[illegible] ॥౩౨౯॥ క॥ [illegible]

[illegible] ॥౩౩౦॥ క॥ [illegible]

[illegible] ॥౩౩౧॥ వ॥ [illegible]

[illegible]

[illegible]

నా॥ ౩౬౯ ॥ చ॥ కనుఁగొని నాఁడు బాహువులు ఖడ్గముఁ గైకొని పత్సనీవు। జననులు చన్న మార్గమునఁ జొచ్చి చూపడఁ ...
ఘ్ను గొనుము। దునుముఁడు నేఁగియస్వ హయముఁ దెచ్చి మఖాశ్వముఁ గొంచు పచ్చి। బునఁ జను దెంచిన ప్రీతి మనంబు ప్రా
ప్తముగాఁ గొనెదఁ బునాఖు పతిర్॥ ౩౭౦ ॥ వ॥ ఘనసత్త్వమంశుమంతుఁ డటు తనుకరిశ్రమంబుల ప్రచ్ఛన్నమైరి యోనిపుణుఁడు
...యట్లు సురప్రయుక్తముఁ జనిన యాభూపర్తరంబుఁ బోయి మాంధ్రాతనదిగ్గజంబుల నాగాంబియక్కరిపనంబుల ప్రయత్నమునఁ బ్రణుతించి నా।
జనులప్పట్టి రివారిఁ గాన వెమ ఖాశ్వంబుఁ బరీక్షించవే॥ ౩౭౧॥ చ॥ అనవుడు దైత్య దానవవిహంగభుజంగపిశాచదేవ
పూజ్యా। జనములనొంకు నాగజముసచ్చు డమారఁగనంశుమంతుతో। ననుజన నాథనందనక్రతు స్థంభమై సురగంబుఁ గొంచుఁ
జ। యీ నఁజను దెంచెదన్న మును మందుచు నేగి క్రమక్రమంబునన్॥ ౩౭౨॥ వ॥ సకలదిగ్గజంబులకుఁ బ్రదక్షిణపూర్వ
కంబుగా నమస్కరించుచు నాదిగ్గజంబులఁ బిత్రుసుఖాశ్వంబులనడిగిన నక్కుంజరంబు లుగ్రతపోదుషితమై వచ్చెడువన్న
నల్లిఁ గాయసుచు నరిగియమ్ముండలఁ బిత్రుభస్మరాసులు పొడగని యత్యంతదుఃఖంబున శోకించుచున చేరువం దిరుగుచున్న
మఖాశ్వంబుఁ బొడగని సకలంబు గిలికొంత నడవునకుఁ బిత్రుపర్ణంబునకు జలక్రియలొనరింపవలయునని యొక్క జలాశ
యంబరయుచున్న ంతఁ దన పిత్రుమాతులుండగు గరుత్మంతుఁ బొడగని మెనాసమయంబున॥ ౩౭౩॥ వ॥ గరుడుం డాడఁబ
నంశుమంతునద్దుఃఖాక్రాంతునీక్షించిన। తగ్గు రుణర్శోకము మానుపుత్ర సకలత్వమ్మే భేదములై నీపిత। ల్పరుషోగ్రకపిలో
గ్రకోపశిఖులఁ భస్మంబులైరతైలం। గనియర్ దైవికమర్ జగత్ప్రియము ధైర్యంబొందుమింక దగరా॥ ౩౭౪॥ వ॥
సురలోకాపగఁ దెచ్చి యీభసిత రాసుల్ముంచియాగంగలోఁ। బరఁగంబైతృకకృత్యముల్ సలుపునీపైత్రువుల్యలన్నాక
మం। దిరసంప్రాప్తులఁ జేయుగంగ తురగాస్వీకుండవై నీపుసాఁ। పురికిన్వేచను నీపితామహుని సంపూర్ణక్రతుం జేయఁగన్॥
౩౭౫॥ క॥ ఇతరజలక్రియలు పమం। చితగతిని పితలకెల్లు చేసిన దివిన। గ్గతి లేదుగాన నిప్పుడు। పితురులకుఁ జలకమిడవలదు
పిత్రుహితవర్తీ॥ ౩౭౬॥ వ॥ అనియిట్లు వైనతేయుండు పలుకి శీఘ్రంబ యామఖాశ్వంబుఁ గొని సగరుపాలికేతెంచి
యంతవృత్తాంతంబు వెఱింగింప నాభూపతి విధ్యుక్తక్రమంబున నయ్యజ్ఞంబు సంపూర్ణంబు సేసి తనపురంబునకేగి సతు
లుండానునను రాగంబున॥ ౩౭౭॥ క॥ సురుచిరభోగములందుచుఁ। బోరిఁబోరి జనులెల్లఁ దన్నుఁ బొగడఁగఁ గీర్తుల్। పరగఁ
గ ముప్పది వేల్వ। త్సరములు రాజ్యంబు సేసి చనియెన్ దివికిన్॥ ౩౭౮॥ క॥ జనులనుమతింప సగరుని। మనుమఁడు ధీమం
తుఁ డంశుమంతుండు మహీ। జనులెన రాజై వెలయుచు। ఘనుఁడై నదిలీపనృపతిఁ గనియెం బరఁగన్॥ ౩౭౯॥ చ॥ స్థిరమ
తిఁ దిలీపు విభుఁ జేసి హిమాచల పార్శ్వ కాననాం। తరమున నంశుమంతుఁడతి దక్షుత ముప్పది రెండు వేలువ। త్సరములు
నిష్ఠతో నధిక దారుణమైన తపంబు సేసెన। గ్గిరిపురికేగెనంత సువిచారి దిలీపనృపాలుఁ డాత్మలోన్॥ ౩౮౦॥ వ॥ నమితా
రాతి దిలీపభూవిభుఁడు నానాయజ్ఞముల్ సేసియుం। పమరన్ముప్పది వేలవర్షములు రాజ్యప్రాప్తుఁడై తద్గయున్। బ్రమదం
బారసుతున్భగీరథవిభుం బట్టంబు వేకట్టి రో। గముచేతన్ మది బొందిపుణ్యవశతం గాంచెన్సురల్లోకముల్॥ ౩౮౧॥ క॥
ప్రథితమతిభగీరథుఁడతి। రథుఁడు సుతుల్లనకు లేమి రాజ్యంబు మనో। రథమారఁ జేయుఁడనుచుం। బ్రథమమతులగు సచివు
లందుఁ బెట్టెను బుద్ధిన్॥ ౩౮౨॥ వ॥ ఇవ్విధంబున బ్రధానులందు రాజ్యంబు చేర్చి భగీరథుండు గోకర్ణంబునకుం జనియందు॥
శా॥ బాహుస్వంభముమీఁది కెత్తికడఁకం బంచాగ్నితప్తుండు మా। సాహారుండు జితేంద్రియుండును నతినిష్ఠాయుత్తచిత్తుం
డున। వ్యాహారప్రవణుండునై బహుసహస్రాబ్దంబు లేకచ్ఛల। గ్రాహిత్వంబున రమ్మహాతపము గోకర్ణంబునం జేయఁ
గన్॥ ౩౮౩॥ క॥ జలజాసనుఁ డాతపమున। కలఘుప్రీతాత్ముఁడగుచు ననిమిషగణముల్। గొలువ భగీరథుపాలికి। నెల
మిం జను దెంచియతనికిట్లనుపల్కెన్॥ ౩౮౪॥ క॥ నీతపమునకెంతయు నేఁ। బ్రీతుఁడనై తివరకు మాకుఁ బ్రియముననినా।
ధాతకు మ్రొక్కి భగీరథుఁ। డాతతసంతుష్టహృదయుఁడై యిట్లనియెన్॥ ౩౮౫॥ క॥ అస్మత్ప్రపితామహబహు। భ
స్మంబులమీఁద గంగ జలప్రవాహమునాచి। ... సఫలతఁ బొందఁగ। నస్మద్వంశజుల నాకమరిగింపు తగన్॥ ౩౮౬॥ క॥ లో
కైకనాథ ... నుమి। ... సంతరించిక డచన ... డ। ... సంతతియన ... । నాకము లజుఁడనని తోడనయ్యె ... ను
నుచున్॥ ౩౮౭॥ క॥ ... గాపాతం। బనిని సహింపంగఁ జాలదా నదిఁ దాల్పన్। శివు వేఁడు శివుఁడు ... గ। న ...
... దాల్పనస్యలవశ మే॥ ౩౮౮॥ వ॥ అనిపనికి బ్రహ్మ తనలోకంబునకేగ భగీరథుండచ్చట॥ శా॥ అంగుష్ఠాగ్రము
... తపము ... ంబు సింహం గఁ జే। యంగన్ సర్వకనైశివద్భి పరితుష్టాత్ముండునై ... యి। ... గంచు ... సుమాళి

ఘ. మనుదనప్రపితామహులకు నాగంగ లోకహితకరంబున ధర్మ్యమతంబుగ భావించి విష్ణుదేవుండై యవతరించెను సకలజనులు గన్న సేవింపను రాఘవస్థుండగుచుం బరమానందంబు గాజ్యంబు సేయుచుండె నిట్టి రామాయణం బునకు ప్రతిలంచిన సంధ్యాకాలంబున కిల్లినన్ని ది రామచంద్ర శుభప్రసన్నమ్ములు గా నిట్టి వ్యాఖ్యానంబు బ్రహ్మక్షత్త్రియ వైశ్యశూద్రులు నెవ్వండైన చదువ నెవ్వండైన విను నెవ్వండు వ్రాయునో యట్టి వారలు పుత్త్ర పౌత్త్రులగు మరి తండ్రుల పాపంబులం బాసి యాయురారోగ్యంబులు నైశ్వర్యంబులుం బడసి సంపూర్ణ యోగ్యులై ధనధాన్యంబులు సకలకామ్యార్థసిద్ధులుం గలిగి నాకలోక ఫలప్రాప్తుండగునని విశ్వామిత్రుండు పలికిన విని సంతుష్టుం డై నరామచంద్రుండు చెప్పి రమ్మనుచుం గౌశికునకిట్లనియె. ౨౧౧॥ క॥ మునివర గంగాగమనం బును నా కిప్పుడు వినంబు విమలమునకు చే। పిన గాథలు నా రామక। థ నెమ్మనమున మమున నన్నుసూ నెలుదవౌ॥ ౨౧౨॥ క॥ అని వెండియు నాకం దాను మునుఁగలపోయుచుండి మస్వినివేషే గెనుఁ బరలోకమున నెంతయు లసుజుండను దానిసత్తు యను రాగముగ॥ ౨౧౩॥ క॥ ఈగంగను గాంచుట మనిని। యాగాథయు తెలిసినదిరి ధర్మ్యజులు మహో। భాగులతుల్య భాగి। భాగిరధిను త్తరించి ప్రముదితులగుచున్॥ ౨౧౪॥ క॥ లీలాలోలత సుస్థిర। కాలంబున నిలిచి కనిరి కోమల్లటలతో నా। పాలక గజ హయ జనగణ। జాల సులక్ష్మి విశాలఁ జాను విశాలన్॥ ౨౧౫॥ క॥ కనుఁగొని విశ్వామిత్రుఁడు। జననాయకు సుతు లతో విశాలాపురికిన్। జనునెడ గాథ పుణ్యమ్మ ని। కనుగొనుతిక నిరుఁడెవ్వఁడనఁ గౌశికుఁ డిట్లన్॥ ౨౧౬॥ క॥ ఘనుఁడగు రాముని గనుఁగొని। యినకుల నాథసుత నీ కుసీనగరిపురా। తనవృత్తాంతము సర్వం। బును జెప్పెద వినుము రామ పూర్వ యుగాదిన్॥ ౨౧౭॥ చ॥ సుమతులనాది తీయ దితిజుల్ బలపోసు నిశ్చితాత్ము లై। యమరులమై నిరామయులమై యజరాంగులమై వెలుంగను। ద్యమమున వార్ధిఁ ద్రచ్చితగ నంపమృతంబు నయింపఁగాంచుచు। యమృతము ద్రావఁగా మన కునయ్యెడు సర్వమనోరథంబులున్॥ ౨౧౮॥ క॥ అని నిర్ణయించి వాసుకి। యనుఫణిపతిఁ జేసి మందరగాద్రిని గవ్వం। బుగా మొనర్చికొని దితి। తనయులు నయ్యదితిసుతులు నగి మద్ధార్థిన్॥ ౨౧౯॥ వ॥ ఉరుశక్తిం బరువం గడఁ జొచ్చిరి సమిద్దోల్లోలక ల్లోలస। న్నీరపోలాతతి వేల దాఁటఁగ సముద్యద్బిందు ముల్తారకా। పరిషేకంబులు సేయ బుద్బుదతతులై ఎను ప్పొంగమ। ధ్వరనిర్ఘాత ఘనాంబు మధ్వనులఁ బాతాళంబు ఘూర్ణిల్లఁగన్॥ ౨౨౦॥ క॥ ఉరుబలమున నిట్లీశ రే। తరులు బలిమిగలఁ గాఁ బయోధిఁ దరికొని వేవ। త్సరముల దను వఁగ ధన్వం। తరి యండక మండలువులు గాలి విషాడవోన్॥ ౨౨౧॥ తదనంతరంబు॥ చ॥ అఱువది కోటులప్సరసలంచిత మూర్తులు పుట్టిరోలిన। త్తఱి మఱి వారికిం దగిన దాసుల సంఖ్యలు సంభవించిర। త్తైఅవలు నమ్ము నెవ్వరుఁ బరిగ్రహణంబులు సేయకుండుట। న్సాఱలు చు వారకాంతలయి వాంఛితవృత్తులసుం జరిమ్ములన్॥ ౨౨౨॥ వ॥ అప్పుడప్సరసలు సుధిగా స్వాంగ్రాతలగు నప్సరసల నంబరఁగిరి వాఱి యుండకు వరుణసుతయగు వారుణియను సుర పోడవె నాసురదితిసుతులు పరిగ్రహింపనొల్లక యసురుల నంబరఁగిరి తత్సురఁ బరిగ్రహించి సంతుష్టహృదయులై యదితిసుతులు సురనామ వెలసిరి మఱియు సుచ్చైశ్శ్రవంబను హయంబును కౌస్తుభంబను రత్నంబును నమృతంబు నావిర్భవించె నయ్యమృతంబు నకునై సురాసురులకు మహాయుద్ధంబు ప్రవర్తింపనప్పుడదితిసుతులు దైత్యులసహాయింప నాదైత్యులు రాక్షసులుం గూడుకొని సురలతో దారుణరణంబుఁ జేయను భయసులక్షయంబును బాటిల్లఁ గడనసరంబున బ్రభవిష్ణుండగు విష్ణుండొక్క మహా మోహినియై మాయఁ గైకొని వేగనయ్యమృతంబపహరించికొని పోవ నసురులభీమలుభి తై నపుడు విష్ణునకునసురుకునుమహాహవంబు దుర్భర సావహంబుగాఁ జెల్లదితిపుత్త్రులప్పుడదితిపుత్త్రులకోపమహాభీషణ సంగ్రామంబుగా హాంబుగాఁ జేయని ద్రుండును దైత్యులం దునుమాడి రాజ్యంబు చేకొని సన్యంబొరవలోకంబు లేలుచు సురలను మునులం బ్రోచుచుండె నంత॥ ౨౨౩॥ క॥ సుతులందఱుఁ బొలియుటకై సను। దితి యది గోకించి యధికదీనతఁ దనన। న్పతి గ్రకశ్యపుఁ గనుఁగొని నా। సుతులం జంపిన మాడి రదితిసుతులతిబలులై॥ ౨౨౪॥ సుతహీననైతి నేఁడవ। మనిరయ మునుఁ జేసిన గ్రహరుఁడగునొకసు। తు తుంబడయఁగఁ గోరెదవ। నన్నాదర్య మునిముఖ్యనాయకు హితవర్తి॥ ౨౨౫॥ క॥ అని ముని యు దుఃఖితనై। మానమున వఁగఁ బొగులుచున్న మాన్యచరిత్రన్। దనసతి దితిఁ గనుఁగొని యుం। పెనయఁగఁగఁ జేరి యామె నుం డిల్లిని పలికెన్॥ ౨౨౬॥ వ॥ చన వేయేండ్లు బ్రాహ్మణ్యశుద్ధమనస్క నై తపోయుక్తినుం। డిన ముల్లోకముల న్ను నేర్చు సుతుం గోర్కి గట్టికున్నాఁడనో। పినపుత్త్రుం బడగని తానీకునను చాంద్రేమంబు తోనంగమా। ర్జన మొందించి మరీచిపుత్త్రుఁ డరిగెన్

[illegible] మునిపుంగవు నా [illegible] ॥ ౨౨౮ ॥ క ॥ [illegible] సేకగణసహస్ర [illegible] గౌతముఁ డనహల్యయు [illegible] ॥ ౨౨౯ ॥ క ॥ [illegible] పేదియుఁ [illegible] గౌతముఁడు [illegible] అహల్య [illegible] ॥ ౨౩౦ ॥ వ ॥ అనుటయు నహల్యయుఁ [illegible] గౌతము [illegible] ॥ ౨౩౨ ॥ క ॥ [illegible] ॥ ౨౩౩ ॥ క ॥ ఉటజము వెలువడియు [illegible] ॥ ౨౩౪ ॥ వ ॥ [illegible] గౌతముఁ [illegible] ॥ ౨౩౫ ॥ క ॥ చండక్రోధంబున [illegible] ॥ ౨౩౬ ॥ వ ॥ ఇట్లయ్యింద్రుని శపియించి యహల్యను [illegible] దివ్యసహస్రవర్షంబులు వాయుభక్షణవు [illegible] ॥ ౨౩౭ ॥ సీ ॥ అనిమిషేశ్వరుఁడంత ననలాది దేవతాగణములను [illegible] ॥ ౨౩౮ ॥ క ॥ [illegible] ॥ ౨౪౦ ॥ క ॥ [illegible] గౌతముని [illegible] అహల్య [illegible] ॥ ౨౪౧ ॥ క ॥ [illegible] ॥ ౨౪౨ ॥ సీ ॥ [illegible] ॥ ౨౪౩ ॥ క ॥ [illegible] ॥ ౨౪౪ ॥ వ ॥ అప్పుడు రామలక్ష్మణులు [illegible] అహల్య [illegible] గౌతమ [illegible] మిథిలాపురంబు [illegible] ॥ ౨౪౫ ॥ [illegible]

[illegible]

[illegible]

కీఁజనునట్టియజ్ఞంబుఁ దీర్చి సేయు। చిత్తమునఁ బిలిపించి వసిష్ఠుతోడ ॥౨౧॥ క॥ నాకీదేహముతోడన। నాకము సనసను
ముక్షించోన్స్వప్నమునఁగా। నీకీదేహముతోడ। న్నాకమునకు నేఁగఁ గాను నగవరయనుచున్ ॥౨౨॥ చ॥ తనరవసిష్ఠుసం
తనులు నగ్రతపంబు సంస్థిత క్షీణంబు నసలు పంద్రి శంకునృపపుంగవుఁడక్కడ కేఁగి సమ్మదంబునఁ గని యమ్మునీంద్రుల
కు మ్రొక్కి వసిష్ఠుమునీంద్రుఁ డొల్లుగా దనిన తెఱంగు చెప్పి వినయంబున వారలలోఁ దనిల్లసున్ ॥౨౩॥ క॥ సురపురిక
నొకలతోడన। యెనుగంగ యజింపుఁడు విదితయజ్ఞము సుముఖా। కరుణాసుధర్మ్మస్థాపకు। లరయఁ బురోహితులుగాఁ [illegible]
లున్ ॥౨౪॥ క॥ అనవిని గురుఁడు వసిష్ఠుం। డనుమతిఁ జేయంగ లేనియా పని మా చే। నొనరంపఁగ [illegible]। గ
నుఁగొనఁగాఁ జేవ్రుగాని కార్యంబగునే॥౨౫॥ అనవుడు॥ క॥ పాయక యీ యావల నావల। మాయాశ్రమముల [illegible]
[illegible]ఖిత మున్। జేయుదు మిరేటికనుచు। నీయాగురుఁడేల మాకు మేలొసఁగుఁడన్ ॥౨౬॥ వ॥ అస్యుచేసి [illegible] యెం
చికొని మెనంగాక యనిపలుక నవ్వసిష్ఠులలుక॥ క॥ చండాలుండవు గమ్మని। చండక్రోధమునఁ బలుకఁ జండాలతయు।
న్డెగ తెసఫ్పుడు వచ్చినఁ। జండాలుండై త్రిశంకుజనపతియంతన్ ॥౨౭॥ సీ॥ ఘనరాజతేజంబు గానిన గనమునీ
కాకసన్నిభ గాత్రమమరఁ। బెను పైలయసుసీలి ప్రేలికి మొలఁగట్టి పైనొక యొల్లని ప్రాఁతదాల్చి। మునుదాసు [illegible]
కనక భూషణముల మోమయ భూషలై యొప్పుచుండఁ। జెసరిన కేశముల్చే నుపరిమాలు లుప్కృతస్వరంబును వెలయఁగ
లిగి। యుసపయుఁగరములుఁ గేలనిడిన కోలు। నేలనంటన నొఱయంగ నెరయ నచట। నచట శంబళి శంబళి యనుజనము
లఁ। గదియ కావలఁ బోలఁగుచు నోదుగుచుండె॥౨౮॥క॥ఆ రాజుఁ జూచి యప్పుడు। పౌరులు భృత్యులు నమాత్యబంధుజనా
ముల్। చేరక పిడి విరతంపను। గారవ మెల్లఁ జెడి పోయెఁ గౌశికుకడకున్ ॥౨౯॥క॥ కౌశికుఁడ జెఁగి యయోధ్యా। ధీశుఁడవ
గుసికు నేలయీ చండాల। క్లేశము వచ్చెను నావుడు। నాశాపక్రమముఁ జెప్పి యతిదుఃఖమునన్ ॥౩౦॥ వ॥ కౌశికున కం
బ్రణమిల్లి యతండిట్లనియె॥ సీ॥ ఏను జేసెద నన్న యిష్టయజ్ఞము సేయ నొనరదెన్నఁడు బొంకనొకటి మున్న। యిట్టియాప
దనున్న నిటమొదనైనను సత్యంబు పాటింతుఁ జలము మెఱయ। బహుతరాధ్వరములు బహుదానధర్మము ల్ప్రియము
తోఁ గావించి పెంపుగంటి। గురుల నారాధింతు గురులు నాపైఁ గృపారతి లేమి ధర్మకార్యంబు చిక్కెఁ। దనకు దైవంబు దేసు
న్నఁ దాసు జేయు। పౌరుషంబపకారమై పరిభవించుఁ। గాన నా పాలి దైవమై కావునన్ను। జనశరణ్య విశ్వామిత్రము
నివరేణ్య॥ ౩౧॥ మ॥ అనుడున్నెమ్మదిసుం డుభూవరము దంబారంగ నిచ్చోటికి। న్ననపుణ్యాప్రతులై నసర్వమునుల
త్రావించి యజ్ఞంబుగా। న్ననిఁ జేయించి తగంగనీపలుకు నిక్కంబై ప్రకాశింపఁగా। వినునీదేహముతోన నాకమునకున్నే వే
గనేఁ బుచ్చెదన్ ॥౩౨॥ క॥ అనితన శిష్యులనందఱఁ। గనుఁగొని బుత్విజుల మునులఁ గడు వేగమునన్। గొనిరండు త్రిశం
కుఁడు వచ్చినవాఁ డటుగాన మఖముఁ జేయఁగ వలయున్ ॥౩౩॥ చ॥ అనవిని వారలేగి రయమారఁగ వచ్చి మునీంద్ర
చంద్రునీ। యసుమతి మమ్ముఁ దెమ్మనిన యందఱుఁ దోడ్కొని వచ్చినార మిం। పెసఁ యవసిష్ఠునాశ్రమమునీంద్రులు [illegible]
[illegible] దనులొకకొన్ని యాడిరి మదంబులతో విను వారి వాక్యముల్ ॥౩౪॥ ఉ॥ మాలఁడు సోమయాజియట [illegible]
మాలకు రాజట యాజకుండుచం। బాలముఖంబున ంగుడువ నల్పునఁ బోటులు [illegible] చురంటది। క్ష్వాలకులేగు దెంకురట [illegible]
బడెత త్ర[illegible] భాగముల్గొనన్। వ్రాలియనాకకుండఁ టదివంబున కుంజను వాఁడు బొందితోన్ ॥౩౫॥ క॥ వినవి
యెంత యుచిత్రము। లనుచు వసిష్ఠసుతులాడిర చొప్పటిలసో। ధనులందఱు చెప్పటికి రా। మునియుత్తరమిచ్చి రని ననలి [illegible]
మునన్ ॥౩౬॥ మ॥ నుతనిష్టం దపము గ్రతన్సలు ఫునన్నుం గ్రొవ్వి మాషించును। [illegible] పాపాత్ములు [illegible]
గ్రవ్యానత్వముం బొందిను। స్థితిఁగాలేయక మాంసముల్తినుచు వర్తింపంగ నిమ్ముర్విపై। గతిన న్నాడిన యా [illegible]
డు వేకానీ నిపాంనుండెలన్ ॥౩౭॥ వ॥ అనిపలికి తనకడనున్న బుత్విజుల మునుల నాలోకించి॥ క॥ [illegible] త్రి
శంకుఁ। డతిపుణ్యుఁడు సత్యసంధుఁడనఘుండనేక। క్రతువులు చేసినవాఁడీ। క్షితిపప్రియమఖము నను సేయుదమని
నన్ ॥౩౮॥ క॥ మనమిప్పని గానిననుం। మునలంగ్రోధాగ్ని [illegible] దహించున్। ఘనరోషి యీతఁడీతని। య
నుపునఁ జేయుదము మఖము ప్రాజ్ఞతనను చున్ ॥౩౯॥ వ॥ వారలందఱు నానామంత్ర పూతంబుగాఁ జేయుచుండ [illegible]
[illegible] విశ్వామిత్రుండనుష్ఠించుచుండె ప్రసన్నంబైన॥ క॥ సురల హవిర్భాగముఁ గొనఁ [illegible]
[illegible] వారలు నాకి। స్వర్గముల రాముని పేర్కొ[illegible]। నుతుతరరోషమున నలిగియు గ్రంథించున్ ॥౪౦॥

[illegible]

...సుఁగొని రంభ దేవహిత కార్యము సేయఁగ నేగి గాధిసం। జనుతపమంతయుం జెఱుపు నాపుడు నన్న శపించుఁ గిన్కన
మ్మౌని చెఱు వేసుబో వెఱకు మూర్ఖుఁడ తండని పల్క నోడకేఁ। బనుపడి నీకుఁ గోడ మఱఁ బంపెదఁ జయ్య నఁ బుష్పబాణు
నిక॥ ౫౭౨॥ వనుని వెనుక వచ్చె డనని పనిచిన॥ సీ॥ చారుచంద్రికతోడి చంద్రబింబముఁ బోలె మందహాసాననమ్మందు నొం
డ। [illegible] ప్రభ నెడ నెడ వెనఁ జల్లు కుంతల కాంతులుకొ మరుమిగులఁ। బన్మరాగ ప్రభలై వ్వపయిని గుడించు పాదపల్లవ
రుచు ల్లప్ప జ్వలింప। బాలాతపము గాయు పసిఁడికుండలమాడ్కి [illegible] పరిల్లి పకుచములమరఁ। గనక రేఖా సమాకృ
తిఁ [illegible] మెఱయ। రాజహంసయానంబున రంభ వచ్చి। చిత్తభవుఁ డేయఁ గోయిల చెలఁగి కూయ। శ్రుతులఁ గూడఁ బా
డుచుఁ [illegible] లఁ బోలయ॥ ౫౭౩॥ వ॥ అపుడీక్షించి [illegible] జేయన్వ [illegible] తెంచిన। గవ [illegible] దెం
డియున్న దిక [illegible] బుతోనంచున। చపలాక్షిం బటురోష వేగమున విశ్వామిత్రుఁ డత్యుగ్రుఁడై। శపియించెం బదివే
లవర్షములు పాషాణత్వమున్ బొందఁగన్॥ ౫౭౪॥ చ॥ అటు శపియించి శాపపరిహారావధి కాలమునిం [illegible]

[illegible]

సాచేజుదిజను ర్వేళ। గనఁగవిలు వెసలఁదిగి వియ్యాగవి సెనకే। లందోలఁగఁద్రో విభుణ్ణుని। సంరముగా దిప్పి పూర్వి వగ దంచి వేసెఁ॥ ౯౯ ॥ మ॥ కలభం బాతత చండతుండమున వీఁక న్మేషనాగేంద్రుని। న్వనిమిన్వ ట్టిసభంగి గానుగుడిచే పాలుండుఁ గూడంటెడుఁ। బలుముష్టిఁ బడఁబట్టి యెత్తి తెగవిస్ఫారంబు గాఁ జేసెని। శ్వలుఁ గ్రైయల్లనల్ల సకంబావడం జూపంబుభగ్నంబుగఁ॥ ౧౦౦॥ క॥ నారులఁ బట్టినవారికి। నారయధర్మములుగల వెయని నారిఁగరం। బాడంగఁబట్టి రాముఁడు। పాపలుచూడంగ ధనువు భగ్నము సేసెఁ॥ ౧౦౧॥ మ॥ ధనువు వ్రస్యత్రి రాముఁడల్లు విలువంపద్ఘోర ఘోషంబు గిఁ। ఘనని గ్లాతని పాత జాతనినదో గ్రధ్వానమై మ్రోసినఁ। వినియాస్థానము వారలెల్ల వడిఁ బ్రక్షోభం బ్రేల్లినుూర్చిల్లి రా। జనకాన్నీసుఁడు రామలక్ష్మణులు విశ్వామిత్రులుం దక్కఁగఁ॥ ౧౦౨॥ చ॥ కులగిరులెల్లఁ జెల్లి లెఁగుంఖిసియల్లల నాడెదిగ్గజం। బులు బెదరెఁ భుజంగపతిబొమ్మర వ్రామెఁబ మోఘులన్నియుం। గలఁగె దిగంతముల్వగి లెఁగన్కనిఁదారలు గాలె సూర్యచం। ద్రులగలిత ప్పి మేఘములు నూలెనజాండము మ్రోసెనయ్యెడఁ॥ ౧౦౩ ॥ వ॥ జనకుండ చేడ్చును పందియొంతయు నుదిన్సంతోషము ప్పొంగన। మ్మునిచూడామణితోడ నిల్లనియె రామంజూపియీ రాజనం। దను శౌర్యంబ శీవిస్మయంబ సమనుత్యంతంబు నాకూఁత్తుక్। తని కేనిచ్చెదఁ బ్రీతి నా పలుకు సత్యంబై సుఖింబొందఁగఁ॥ ౧౦౪॥ వ॥ అని పలికి మునియనుమతిం దగిన మంత్రులం బిలిపించి మీరు దశరథు కడకేగి యా నృపతికి నీవృత్తాంతం బెఱింగించి వివాహంబునకుం దోడ్తెచ్చి రండని పనుప వారరిగి పుత్రాగమనంబున కెదురు చూచుచున్న దశరథును నోరథం బారఁగఁ దిసి దశరథేశ్వరా సీతనయుండగు రామచంద్రుండు సౌమిత్రిసహితుండై విశ్వామిత్రు వెనుకం జను దెంచి యనేక రాక్షసవీరులం దునిమి కౌశికుయజ్ఞంబు రక్షించి పిదపం బడి జనకుయజ్ఞంబు చూడం జనుదెంచి యచట సురాసురుల కదుర్భరంబైన హరుచాపంబున వలీల మోపెట్టి విఱిచిన రామచంద్రుని భుజవిక్రమంబునకు జనకుండెంతయు నాశ్చర్య సంతోషంబులం బొదలి నీపుత్రు నకుఁ దనపుత్రి సీత నిచ్చెదనని కౌశికానుమతి నిన్నుం బెండ్లికిం బిలువం బుత్తెంచిన నేతెంచితిమిం కఁ దడయక విచ్చేయుమనిన దశరథుండత్యానందంబునుం బొంది వారలకనేక దివ్యాంబరాభరణంబులుం గనక మణిగణంబులు నిచ్చి వివాహోత్సవంబు చాటించియ య్యెడ నాఁడు వసిష్ఠ వామదేవాత్రి కశ్యప కాత్యాయన మార్కండేయ జాబాలి ముఖ్యులతోడ బహురత్న భూషణ కనక మణిపీతాంబరంబు లలంకరించి మహోత్సవంబున॥ ౧౦౫ ॥ సీ॥ రాణ నొప్పారు నిస్సాణరావంబులు కాహళరావము ల్గ్రందుకొనఁగఁ। గమనీయ భూషణగణమణిద్యుతులును శాతాయుధద్యుతుల్ సందడింప। నాతపత్ర ధ్వజ కేతనచ్ఛాయలుఁ జామర ప్రభలును సరసమాడ। ఘనబలోద్ధత రజంబును గడు నొప్పఁ బైఁ జల్లు సుగంధరజంబు బెరయ। మధుర గానని నాదముల్ మాళిగోల। వెలయఁ బూరించు నాదముల్కలయఁ బడఁగ। వందిమాగధజన సూతబృంద వివిధ। ఘోషణంబులు నిరుగెలంకులఁ జెలంగ॥ ౧౦౬॥ మ॥ కరటిస్కంధములెక్కి నందనులు ముక్తాచ్ఛత్రసుచ్ఛాయలఁ। సరినే తేరఁ బురంధ్రులుఁ బుధతతుల్సామంతులు మంత్రులుం। గరులుం దేరులు వాజులుఁ సుభటులు గాణిక్యముఁ గాయకో। త్కరముఁ యాచక సూత వందినటులుం గైవారులున్నాగరుల్॥ ౧౦౭॥ క॥ సకలనియోగంబులఁ జనుఁ। బ్రకటిత విభవములఁ గొలువఁ బరమప్రేమో। త్సుకతఁ జనక క్షితినా। యకు నగరంబునకుఁ జేరనరుగఁగ నచటఁ॥ ౧౦౮॥ సీ॥ ఎదురుగా మిథిలేశుఁ డే తెంచి ప్రియముతో దశరథుఁ గొని పోయి తగినచోట। విడియించి యంచితు వెలయ సన్మానించి ఘనులు వసిష్ఠాదిమునులు నీవ। నెమ్మి వచ్చి తిరిందు నేఁడు నా పలుమొప్పె నేసుధన్యుఁడనైతి నృపవరేణ్య। నా చేయు మఖము ప్పె నలినాప్తకులుంతో సంబంధము దిగ్గ లైసకలదిశల। యందు నాకీర్తి పెంపొందె సద్భాగ్యముగి। యనుచుఁ గాఁ బెండ్లి లగ్నంబు నాప్తబుధులు। నడిగి మనము ప్రవర్తింతమని జనకుఁ। పలుకఁ బలకు మెచ్చి దశరథుఁడలరె నపుడు॥ ౧౦౯ ॥ క॥ రాముని లక్ష్మణుఁ గానవి। శ్వామిత్రుఁడు ప్రేమ మెసఁగ వచ్చినఁ గనియ। వ్యామోదముతో దశరథుఁ। డా మునినాథునకు మ్రొక్కియభిమత మొనరెఁ॥ ౧౧౦॥ చ॥ అనఘ మునీంద్ర మీకృపఁ గృతార్థుఁడనైతిఁ దగంగ సర్వశో। భనములుఁ గంటి నావుడు నృపాలక నీవతి ధార్మికుండవ। త్యనుపమ సత్యశీలుఁడవు సంచిత భాగ్యము కిమ్మి నీకునం। దనులుఁ డగు రాముని బడసి ధన్యుఁడవై తిసమస్త భంగులఁ॥ ౧౧౧॥ చ॥ క్రతువు పరిరక్షణంబునకుఁ గ్రక్కున నీపంచిన వచ్చి నాను తుఁ। జనిభుజావక్రఁ గాచిరయు మారఁగ నెమ్మది నిల్చినారు నీ। సుతుల నుపీరిఁ జూడుము మనఁ జొప్పడఁ బుత్రులు ధన్యులని మ్రొక్కి నఁ। హితము పీదునల్వుర గనిచ్చు చుఁ గౌఁగిటఁ జేర్చె నర్మిలిఁ॥ ౧౧౨॥ క॥ మఱునాఁడు దొరలుఁ దాసును। మెఱయఁ

గదిసి పుత్ర సహసహితుండై సకలజనాభిరాముండైన రామునకుఁ జారుగుణశీలసమేతయగు సీతం బెండ్లి సేసి జనకుఁడు తక్కిన కన్యకల [illegible] మునులకు [illegible] నాసం మునులు [illegible] స్యంపసుండమందాసం దంబునొందివసిష్ఠవిశ్వామిత్ర [illegible] గౌతము [illegible] [illegible] క॥ లక్ష్మణునకు [illegible] కన్యకాభీష్టుండైనతనూజయగునూర్మిళయు। స్వకీయ నేత్రసుఖ [illegible] మాండ [illegible] యమునఁగుశధ్వజునినందనల॥౭-౨౮॥ క॥ అలఘులగుభరతశత్రుఘ్నులకమగుడనంగనము గఁగోరికిఁదనకూఁ తులం [illegible] విచ్చితని। వలికినదశరథుండు ప్రమదంబొందెన్॥౭-౨౯॥ వ॥ మఱునాఁడు ఖిలజనంబులుఁ బ్రమదం [illegible] [illegible] యులంబు సెయించి॥ మ॥ జనసంఘప్రసన్నసమ్మత శరీకులవాంఛం జూచిమిరెంచెయుర్। ఘనపుణ్యాత్ములయోధ్యు [illegible] [illegible] వాహంబులే। పునఁజేయింపుఁడయు క్తభంగులనసంబోల్పొందివారేసెనే। స్వనఁజేయుంపస్వహాలుఁ [illegible] యిక బుల్పసిస్త్రీతాత్ముఁడై॥౭-౨౮॥ సీ॥ అనురక్తిదశరథుండభ్యుదయార్థమై నలువురుసుతులకునాలుగేసి। [illegible] సులక్షలుపదిరుహలుగోవులఁగలధౌతఖురములలరఁ। గనకశృంగంబులుగనకపట్టంబులుఁదామ పృష్ఠంబు లు [illegible] విచ్చి। గంధమాల్యంబుకలితలఁగాఁజేసివత్సలతోఁగూడ [illegible] సేసి। [illegible] లోహాలములతోడఁగరుణాభూ సు। రోత్తములకిచ్చి శోభనాయత్తమతిని। మఱియుఁజెక్కు సువర్ణ నుల్మహిమతోడ। వేఁడువారలకందంగ వేడ్కనొసఁగె॥౭-౨౯॥ వ॥ తనయులుందానుసువివిధమణిగణభూషణభూషితులునుసంకలితపరిమళకలితబహుగంధవిలేపనమూర్తులునగుచుండిన కెలంకులబంధుమిత్రమాల్యనిర్ణంబులుగ సేసిమాతంగతురంగంబులఁగొ [illegible] భటులునుమునిగణంబులు నే తేరఁబుసిండిపల్లకింబులమణిమయవిభూషణంబులునమృదుహారాంబరంబులు మని హారపుష్పఫలంబులునసేక సౌభాగ్యద్రవ్యంబులువిప్రక్రంతులుగొనిపుణ్యాంగనలుసను దెరసూతవందిమాగధబృందం బులుబహువారంబులు సైవారంబులు సేయఁబంచమహాశబ్దంబులు మ్రోయ నెలమింగాయకులు పాడవారవిలాసి నులాడనగరద్వారంబుచేరవచ్చిరంత॥౭-౨౮॥ చ॥ లలి నెదురేగు దెంచియొలనాగలుదాచినకజుదీధితుల్। వెలువడఁ బడ్డెవ్వెడలవీఁకఁగుచంబులునిక్కదీపికా। కలికలనోష్ఠరాగములు కాంతులనీనఁగ లేఁతకాసుడిం। గలువడకాడ చా హులుకన్ను గుడించినివాళులియ్యఁగన్॥౭-౨౯॥ క॥ చననగరుఁజొచ్చిమణిమయ। కనకాసనకలితులగుచుఁగడువిల సిల్లన్। జనకుండుసపురోహితుండై। మునుకొనివరుసమధుపర్కములు సేసితగన్॥౭-౩౦॥ క॥ ధాత్రిసుత రామునకుసౌ। మిత్రికినూర్మిళఁ బ్రియంబు మెఱుఁగై కేయీ। పుత్రునకును మాండవి యును। శత్రుఘ్ను నకుఁ శ్రుతకీర్తిపస్మఁగని చ్చెన్॥౭-౩౧॥ ....

సీతాకల్యాణము.

వ॥ అప్పుడారాఘవులగ్నిసన్నిధినిగమోక్తక్రమంబున నాకన్నియలం బాణిగ్రహణంబు సేసియగ్నిదేవున కుమునుం [illegible] దశరథజనకులకునమస్కరించి బహువిధభూసురాశీర్వాదంబులనుల్లసిల్లిరాసమయంబున॥ క॥ ధరఁబు ష్పవృష్టి [illegible] సెను। సురనుందుభులోలి మ్రోసెసురకామినులా। డిరిగంధర్వులు పాడిరి। పరఁగఁగ మోదించిరప్పుడుపర మమునీంద్రుల్॥౭-౩౨॥ క॥ అన్నిదినంబులశుభములు। కన్నులుసనియంగఁజూచికౌశికుఁడుసుకీ। సన్నుతుఁడు [illegible] జనకునిఁ। నున్నతిదీవించిచనియెనుత్తరగిరికిన్॥౭-౩౩॥ చ॥ జనకుఁడుకూఁతులం బిలిచి [illegible] బుద్ధులు సెప్పివారికం। గ నకవిభూషణాంబరసుగంధమణిక్రవిణాదిసంపదల్। జనియఁగనిచ్చియల్లురముసంబెలయంపఁగఁగట్టనిచ్చియు। య్యనఘ లనాథుతోనని చెనెంతయునాఘులుసంతసింపఁగన్॥౭-౩౪॥ క॥ తనతనయులుఁగోడండ్రను। జనుదేరఁగబంధుమి త్రసచివులతోడన్। ఘనసేనతోడదశరథ। జననాథుఁడయోధ్య కెలమిఁజను నెడఁ గ్రోవన్॥౭-౩౫॥ క॥ ఖగములభ యసస్వరములు। మృగతతులప్రదక్షిణములు మేసురగతులున్। జగతివినఁగానఁబడియెను। బెగడొందెడునాకు నెను [illegible] పెనుపుగనసుచున్॥౭-౩౬॥ వ॥ దశరథుండత్తైఱంగుపసిష్ఠునికెఱింగించిన నమ్మునిపుంగవుం [illegible] ఘోరస్వనం బులవలననొక మహాభయంబొదవుమృగంబులశుభప్రదక్షిణంబులవలన నాభయంబడంగునని ఘనం [illegible] [illegible] ప్రచండలవాయువులుపీచెనిరంబునం బెంకూళ్ళిగప్పె భానుమండలప్రభ [illegible] సేనలు చీఁకాకుపడి [illegible] దిమిరంబుగప్పె సకలజనులునిశ్చేష్టితులగుచుండిరంత॥౭-౩౭॥ మ॥ ప్రళయాదిత్యునిరైవడిద్ధిషులవిభి [illegible] సు [illegible] [illegible] విలయజ్వాలవిశాల [illegible] కరాళకవృత్రఘ్నునిర్ఘాత [illegible] [illegible]

[illegible] ॥ ౨౩౭ ॥ [illegible]
[illegible] జటాస్తోమునిన్ । ధరణీదేవకులాబ్ధిసోమునిసముద్యద్విక్రమోద్దామునిన్ । గరచాపాంశుగభీమునిన్ [illegible]
[illegible] మునిన్ । హరణోదారకుఠారవారితవిపక్షారామునిన్ రామునిన్ ॥ ౨౩౮ ॥ చ ॥ అటుపొడ
[illegible]

[illegible] | [illegible] రెట్టియు | [illegible] తెగనా [illegible] [illegible] | [illegible] నోఘుము నాపిశితంబు నాప్రమోఘ ॥ ౬౩౯ ॥ వ ॥ అప్పుడు [illegible] [illegible] శ్రీ [illegible] [illegible] [illegible] ॥ ౬౪౦ ॥ క ॥ [illegible] [illegible] | [illegible] | [illegible] ॥ ౬౪౧ ॥ [illegible] | [illegible] | [illegible] [illegible] | [illegible] ॥ ౬౪౨ ॥ [illegible] [illegible] | [illegible] | [illegible] ॥ ౬౪౩ ॥ వ ॥ నారదుడు హేంద్రా [illegible] [illegible] [illegible] హేంద్రా [illegible] నాసహాయంబున సుఖవాయువులు [illegible] [illegible] రాముండు [illegible] చేతనున్న [illegible] [illegible] పరశురాముండు [illegible] [illegible] నాస మేతుండవై [illegible] [illegible] [illegible] దశరథుండు [illegible] [illegible] సంతోషంబున [illegible] [illegible] [illegible] అయోధ్యాపురంబునకుం జేరనరిగి ॥ ౬౪౪ ॥ చ ॥ [illegible] [illegible] విరాజిత [illegible] | [illegible] కేతన కేతనంబులన్ | వరమణిచిత్రచిత్రిత నివాసవిలాసిత సౌధవీథులం | [illegible] [illegible] [illegible] ॥ ౬౪౫ ॥ క ॥ [illegible] [illegible] | [illegible] | [illegible] ॥ ౬౪౬ ॥ క ॥ లాజలులలి [illegible] | [illegible] ప్రసూనరత్నములుపురం | శ్రీజనములు [illegible] | రాజనములు సేయ [illegible] [illegible] ॥ ౬౪౭ ॥ [illegible] | [illegible] | [illegible] | [illegible] ॥ ౬౪౮ ॥ క ॥ [illegible] | [illegible] | [illegible] ॥ ౬౪౯ ॥ ....

⟵ ఆశ్వాసాంతము. ⟶

క ॥ [illegible] | [illegible] | జితనఖకిరణపదాంబుజ | శ్రితభక్తక్లేశ నాశగిరిజాధీశా ॥ ౬౫౦ ॥ ....

మాలిని ॥ [illegible] | [illegible] | [illegible] | ప్రకటితనమదింద్రా భక్తవారాశిచంద్రా ॥ ....

గద్య ॥ ఇది శ్రీమదష్టభాషా కవిమిత్రకులపవిత్ర భాస్కరసత్కవిపుత్ర [illegible] భట్టప్రణీతంబైన శ్రీమద్రామాయణమహాకావ్యంబునందు బాలకాండంబునన్ని యేకాశ్వాసము సంపూర్ణము.

శుభమస్తు.

భాస్కర రామాయణము - అయోధ్యాకాండము.

శ్రీ [illegible] | [illegible] | [illegible] | [illegible] ॥ క ॥ [illegible] | [illegible] | [illegible]

ఘనకౌశలము మునుమునిచేఁ గనుంగొనినమంత్రవిద్యచేతనీవు వానికిం బ్రతీకారంబులొనర్పుటకు మెచ్చి నాఁడొసఁగిన [illegible] వరంబులిచ్చినవాఁడు నేఁడిపనులంపెందినా చెప్పినయిరు దెఱంగులు వేఁడికొనుమిచ్చెద యందు నెయ్యం [illegible] సంధుండు నను గుటనీయడిగినయట్ల యొసంగునను చుం బాపోపదేశంబు చేసినం గైకేయి [illegible] దానికిం [illegible] లోనుంగ యొక్క గొందిసొచ్చి ముసుంగు వెట్టుకొని నేలం బరుండియాలిగినట్లుండె నాసమయంబున॥ ౧౪॥ సీ॥ జననాథుఁ డిచటికిఁ జను దెంచి యుల్లున్న కైకేయిఁ బొడగనికడు (గలంగి। చిత్తంబు మడనార్తిఁ జెంది ముడవడి [illegible] నీ [illegible] ననిట్టులునికి। యెవ్వరు నీ దెస నెగ్గు చేసిరి నీ మన హితవాక్యములెవ్వ రాడిరిచట। నడిగినఁ బ్రాణంబులైన నిచ్చెద [illegible] పంచిపెట్టనున్న [illegible]। ముసుఁగు పుచ్చవేల మొగి మేలయలరింప। పకట నెపము లేక యలుగ నేల। పలుక [illegible] సర్వసకలమునులుండ। నొడలు నొవ్వనేల నుండ నేల॥ ౧౫॥ క॥ నావుడుఁ బతిమదనాతురఁ। భావంబవ్వనితచూచి పార్థివవర నాఁ డిచ్చిన వరములు నేఁ। డీవలయును రెండు నను మనిచ్చితివనుచున్॥ ౧౬॥ క॥ పలికెన భరతుని (బట్టము। నిలుపంగట్టు [illegible] రాముని రేపట్టంబులు [illegible] నిలు వేల్పులు సాక్షిగాఁ గనిట్లీ రెండున్॥ ౧౭॥ ఉ॥ వేఁడిన వేఁడి మాటన్నృపతీ మండు సైఁ పక కర్ణరంధ్రములన్। సూఁడిన భంగి దాఁకుటయు (స్రుక్కి) మనంబున నొచ్చి నన్ను నే। నాఁడు నృపాలపుత్రి వనినమ్మి వరించితిఁ గాక యిమ్మెయి। న్నేఁడొక కాలసర్పమయి నీవిటు సేయుట నాకుఁ దోఁచునే॥ ౧౮॥ ఉ॥ కటకటకో డకింముకయుఁ గేకయభూపతియింటఁ బుట్టిచో। ప్పాడిన పాపజాతి వయి యొక్క కొయిల్లని పల్క నెట్లునో। రాడ్డేద్రిలోకపూజ్యుఁడగు నాకొడుకే మిటనీకు నొప్పఁడే। పాడిదలంపక ఈపలుకు వల్కితి దోషము నాకునాకడన్॥ ౧౯॥ గీ॥ భరతుకంటె నీకు భక్తుండు తమ్ముల। ముగురనొక్కభంగి ముద్దు సేయుఁ। దల్లులెల్లసరియతగు నెయ్యాపుత్రని। ధానమునకుఁ గీడు దలఁప నకట॥ ౨౦॥ క॥ విడుతుం బ్రాణములడిగిన। విడుతున్ మహిరాజ్యమెల్ల వేఁడిన రామున్। విడుతు నెయ్యారగుణరత్నము। విడువనున ప్పాపచింత విడువుము తన్వీ॥ ౨౧॥ సీ॥ అనవుడు కైకజననాథుతో ననుని యొప్పు కువంశమహీశులెల్లఁ బలికితప్పరు నీవు కులధర్మ మొల్లక కౌసల్య దిక్కునఁ గరము వెఱచి। నడికొర్ప్పి సత్యంబు విడువఁ గడఁగఁ జెను భూపాలయిదియొక్క పురుషగుణమె। బొంకరు రేరాజులింక నీముందర విషమాని ప్రాణముల్ విడుచుదాన। నంత భరతుని సమయించియడుగుఁ గూడ నయ। రాముని షంటకంబుగా రాజ్యమునకు। నధిపుఁ గావించి నీవు ప్రియాగ్రసతియు। విభవమును నుండుము గాక వేయునేల॥ ౨౨॥ చ॥ తలఁపొడగూడెఁ బొమ్మన సుధావర నావుడు నొక్కమాటయుం। బలుకక కమిన్న వచ్చిపడుఁ బడ్డ తెఱంగున గూలి నెమ్మనం। బలయఁగ మోము వంచుకొని యశ్రులు రాలఁగ శోకవహ్నికిం। గొలువు నుచుండె భూవరుఁ డకుంఠదురంతదురాగ్రహంబునన్॥ ౨౩॥ చ॥ అళికులమల్లనల్ల నవహల్లకమొల్లక కేసరోల్లస। త్సరవిందమందిర వితానము చేరన గాఢదీర్ఘికా। జలజనవీనగంధములు చల్లుచుఁ జల్లని గాడ్పు లిమ్ములన్। బొలయ గృహప్రదీపములు పోఁడిమి దూలఁ బ్రభాతమొప్పినన్॥ ౨౪॥ సీ॥ వివిధమంగళతూర్యరవములొప్పఁగ వందిసూతమాగధజనస్తుతులు గలయఁ। జెలఁగి పుణ్యోదకంబుల రామచంద్రుండు జనకపుత్రియుఁ దాను జలకమాడి। మహితాంబరంబుల బహురత్నరాజితమండనంబుల రమ్యమాల్యతతుల। సురభికస్తూరికాగురుచందనాదుల లలితాంగరేఖావిలాసకళలఁ। దగనలంకరించి జగదానందనా। కారుఁ డగుచు సహజగౌరవమున। సరసభంగుల మరనిరువురు శచియును। [illegible] దెసలు [illegible]॥ ౨౫॥ వ॥ అప్పుడు వసిష్ఠుండు సకలమునిజనంబులతో నభిషేకమంటపంబునకేతెంచి నానాదేశంబుల రాజులను సమస్తమంత్రివరులను నరుంధతి మొదలయిన పురంధ్రీజనంబులను రావించి సర్వధాన్యంబులు వివిధరత్నంబులు నానావిధదివ్యాంబరంబులు నశేషభూషణంబులుం గల్యాణపల్లవంబులుం గళ్ళాగాది మంగళకుసుమంబులుం [illegible] కస్తూరీ గోరోచనాది సుగంధద్రవ్యంబులును గంగాయమునాదిమహానదీసమద్రోదకపూర్ణ [illegible] భంబులును రాజయోగ్యంబులగు కరితురగస్యందనంబులును ధవళచ్ఛత్రచామరంబులును దానార్హ [illegible] [illegible] లక్ష్యంబు [illegible] [illegible] [illegible] మంగళవాద్యంబులుం బ్రశస్తబ్రాహ్మణంబులు [illegible] [illegible] సుమంత్రునిం బిలిచి నీవు దశరథుండున్న [illegible] [illegible] నభిషేకసమయంబు నివేదింపుమనవుడు॥ ౨౬॥ గీ॥ దేవయాని [illegible] మంత్రి [illegible] చనుదెంచుమన్న। న

[illegible] బులు। తనయాలును [illegible] ॥ కం॥ [illegible]
[illegible] ॥ ౨౯॥ [illegible]
[illegible] ॥
[illegible] ॥ [illegible]
[illegible] ॥ ౧౧॥ శా॥ అస్మ [illegible] ముక్త బాణ [illegible] గ్రముగా [illegible]
[illegible] । భస్మ [illegible] చేసి [illegible]
[illegible] నెంతకైనం
యగ్రామణీ॥ ౨౨॥ వ॥ అనినవిని రామచంద్రుండు సౌమిత్రిం గనుంగొని నీవు నాకుభక్తుండవగుటయు నెంతకైనం
జాలుటయు నే నెఱుంగుదు మనకులాచారగౌరవంబులును త్తమశీలంబులును విచారించిపలుకు మేనుగురువచనంబుచే
[illegible] వాఁడ నాపూనికి నిర్వహింపం జేయుటదియు [illegible] స్వర్గప్రాప్త్యంబు నావలనిభక్తియునటుంగాక॥ ౨౩॥ గీ॥ దశర
థుండు [illegible] కేకయసుత [illegible] । ఈందులోనవితరులెవ్వరువీరోత్తమ। లేలనెఱుపవనుడు
[illegible] । భరతుకడనుండియటుసు
[illegible] ॥ ౨౪॥ క॥ [illegible] । భరతుకడనుండియటుసు
[illegible] ॥ ౨౫॥ స॥ అనపుడు సౌమిత్రి [illegible] మనుజనాథ। యు
[illegible] జటావల్కలములు। నెమ్మి తోఁ ధరియించి [illegible] గౌలి [illegible]
[illegible] । నొల్లక [illegible] రాముఁడనుజుని రాకపెనసుమతించె। నపుడు దశరథేశుఁడా
రాఘువేశ్వరు। డడవికేఁగునిశ్చయంబెఱింగి। భరితశోకజనితపరితాపసంపన్న। మానహృదయుఁడై సుమంత్రుఁజూ
చి॥ ౨౬॥ మ॥ తురగస్యందనమత్తసామజభటస్తోమంబులర్థంబు [illegible] । వరకాంతాజనులంబుర ప్రజలసర్వ స్వ
మ్ము సంగొంచుని। కరమూర్తం [illegible] కేయికిన్ జెల్లదే। భరతుంబట్టముగట్టిరిత్తయగుభూభా
గంబుభోగింపఁగన్॥ ౨౭॥ గీ॥ రాము వెనుక సకలరాజ్యసంపదలతో। నరుగుమీవుశూన్య మైనపురము। భరతుఁ డేలని
మ్ము పాపమ్ము సిద్ధించె। గైకదీననేమిగట్టుకొనియె॥ ౨౮॥ చ॥ అనవినికైక కోపమునసజ్జనవల్లభుఁజూచి మేదినీ। తన
యయులక్ష్మణుండుసహితంబుగ రాముఁడు నారచీరలేఁ। గనుగొనుచుండఁగట్టుకొని కాననభూమికిసర్వశూన్యుఁడై। చ
నకవరంబులొల్లనుకృపావచనుండవుగమ్ము నెమ్మదిన్॥ ౨౯॥ గీ॥ రఘుకులేశులైన రాజులెవ్వరునాడి। తప్పరొకఁడువీవు
దప్పనను [illegible] । జనని జూచి రామచంద్రుఁ డనియె॥ ౩౦॥ క॥ గురుఁడనుపం
క్రియ రాజును। [illegible] తఁడయితండని చిసఁదన్నీ। గరళంబేఁగొనియెసా। గరమైనంజొత్తుఁజొత్తుఁగార్చి
చైన్సన్॥ ౩౧॥ ఉ॥ నాకున సౌఖ్యముల్ త్రిభువనంబులయందును లేవుగావునన్। వేకొని తేరఁబంపుముని వేషముగై
కొనవల్కలాములం। చాకొనునుండుపల్లుటయునాతనిముందటబెట్టఁబంచెన। కైకయునప్పు రాముఁడు వికాసవిభాసి
ముఖారవిందుఁడై॥ ౩౨॥ సీ॥ కస్తూరికాపుష్పగంధబంధుర వేణి బంధము వీడి నిజటాభారమూని। కోమలచారుమకరా
లంబు లెడలించికర్ణశోభాంశుకములుట్టి। పరిలిప్తచందనపంకంబుపోఁజేసినిర్మలభసితంబునిండనలఁది। మహనీయ
బహురత్నమండనంబులువుచ్చిగీలమైనక్షమాలికలుదాల్చి। రాజజూటు నొంజరమణీయ తేజోవి। రాజమాన మూర్తి
రాజకీర్తి। రఘుకులాబ్ధిజనితరత్నంబు రాజన్యచక్రవర్తి రామచంద్రుఁ డొప్పె॥ ౩౩॥ వ॥ తదనంతరంబ జనకరాజపు
త్రియు సౌమిత్రియుం దపోవేషంబులుగైకొనిరప్పుడా రాజపరమేశ్వరుండగు రాఘువేశ్వరుండన్న రేశ్వరుం గనుంగొ
ని॥ సీ॥ పదునాలుగేఁడులు పదునాల్గుదినములు గాఁబుచ్చి చెచ్చెరఁగాననమున। వర్తించుటదియెంతవసుధేశ దీనికిమది
లోన [illegible] । భరతుఁడు నాకంటెభక్తుండుగాననియాజ్ఞచప్పక సేయుననుచుఁబలికి। వలగొనితల్లివనం
[illegible] మ్రొక్కికైకకుఁబ్రణమిల్లికడిఁదిమూర్ఛ। దస్సి మాటిదియున్న తండ్రి వీక్షించి సుమి। త్రాసుతుండుజనకరాజ
[illegible] యుఁ। తోడరాఁగమునమున తోఁచల్లి సాలికి। నరుగదెంచె రాముఁడంతనచట॥ ౩౪॥ వ॥ కౌసల్యాదేవియుం [illegible]
[illegible] పిఘ్నంబుగాకుండవిహితవ్రతోపవాసంబులంగైకొనిసమస్తదేవతా ప్రార్థనంబు సేయుచుఁ [illegible]
[illegible] గ్రవ్యంబులుగైకొనుచుని రాజనకరణంబులమునుఁబు [illegible]
[illegible] రత్నంబుఁగనుఁగొని॥ ౩౫॥ క॥ [illegible] మొగమును। వెల్లదనంబొలయఁ [illegible]

[illegible] నేసినప్పుడు [illegible] రింపుపోఁ పొరఁబు [illegible] నను [illegible] నన్న లక్ష్మణుని పుమాయన్న [illegible] జనని [illegible] ॥ ౮౬ ॥ ఉ॥ [illegible] సుఖపీరుఁడు రాముఁడు [illegible] చేసి [illegible] సనిమిను [illegible] భగ్గనకుం [illegible] రాజు [illegible] సేజ మొనఁగు [illegible] సేవ సేయుదుర॥ ౮౮ ॥ క ॥ [illegible] జెప్పు చెప్పఁజను నే సాక్షి ॥ ౮౯ ॥ క ॥ [illegible] జాలు వాసవభోగ [illegible] సుద్ధియు [illegible] దెసఁ గనుం [illegible] ॥ ౯ ॥ అని వెండియు॥ చ॥ దశరథు వాక్య శాసనము [illegible] యుంచియు [illegible] రాముఁడు [illegible] చంద్రికల్ । [illegible] దశలఁ వెలుఁగవ [illegible] ॥ ౯౧ ॥ వ॥ అని పలికినం [illegible] నారవింప [illegible] లోకించి [illegible] చిమసంబున బోగలుచుం [illegible] వేళ్ల [illegible] మంత్రణంబు చేసి సీతాలక్ష్మణసమేతుం [illegible] దేవి పాలికే తెంచియు [illegible] సమస్కరించి [illegible] శోకదంపప్యా [illegible] ॥ ౯౨ ॥ క॥ అక్కట [illegible] సేయనిటుగల దేరా । [illegible] మగల దెకామినీ [illegible] ॥ ౯౩ ॥ వ॥ అనిపలికి నంతలక్ష్మణుండు నమస్కరించు [illegible] మారు [illegible] లోకించి॥ క॥ మనమున రాముని దశరథ । జననాయకుఁ గాఁదలంపు జనకతనూజ । [illegible] మున యోధ్యఁదలంపు మేగుము [illegible] ॥ ౯౪ ॥ ఉ॥ భూమితనూజ [illegible] భామలఁ జెక్కు [illegible] దైత్యమాయలు । [illegible] రాముఁడు [illegible] । నేమ [illegible] రాసుఁడ వై । నే [illegible] చెప్పఁబడం [illegible] ॥ ౯౫ ॥ ఉ॥ [illegible] మిమ్ములఁ [illegible] శోకముఁ [illegible] ॥ ౯౬ ॥ వ॥ అంత రామచంద్రుండును సౌమిత్రియు [illegible] రాజమార్గంబున [illegible] వేషంబుల [illegible] బోగలుచున్న పురజనంబులం జూచి [illegible] మందిరంబునకుం జను దెంచి [illegible] రత్నాభరణంబులును సమర్పించి [illegible] నానాదిజనంబుల [illegible] మందిరంబునకే తెంచి భూషణంబులు [illegible] వాసిష్ఠపత్నులకొసంగె [illegible] ॥ ౯౭ ॥ గీ॥ [illegible] లోన నింతలు [illegible] సమాధియుక్తి । [illegible] ॥ ౯౮ ॥ వ॥ ఇది [illegible] నపుడా రామచంద్రుండును [illegible] దేవతలకు నమస్కరించి [illegible] జనసులయార్త రావంబు [illegible] శోక [illegible] ॥ ౯౯ ॥ తరల॥ రథము [illegible] రాముఁడరణ్యభూమికి నేగెడుర । [illegible] సీత మెల్లనె పాదముల్ । పృథివి మోపుచు నింత కెంత చలించు చుండు [illegible] ॥ ౧౦౦ ॥ ఉ॥ అతఁడు [illegible] కాంచన [illegible] ॥ ౧౦౧ ॥ మఱియుం బెక్కు [illegible] ఉ॥ [illegible] రామచంద్రుఁ [illegible] నేటికి నాఁగ మంథర [illegible] కొండఱు [illegible] రాఘవ । స్యందన వీథి [illegible] పరంపర నిండె వెండియుర ॥ ౧౦౨ ॥ మఱియుం బెక్కు [illegible] వ॥ [illegible] మంథర [illegible] చేసె [illegible]

[illegible] నేఁడెట్లు కండమూలములాఁ [illegible] భూపుత్రి [illegible] రాముఁ [illegible]
న నోముఁజూచి। హృదయంబుగఁ [illegible] సుమిత్రా నాథుచరితములు [illegible]
[illegible] సల్లాలోసు [illegible] బలుమాఱు [illegible]
౧౧౯॥ ఉ॥ [illegible] రఘున్రు [illegible] సాతరంగిణీ। [illegible]
చారపిథంబు [illegible] [illegible]॥ ౧౨౦॥
క॥ పురిజనులుదరి [illegible] రాముఁ [illegible] పరవశతఁ [illegible]
[illegible]॥ ౧౨౧॥ క॥ ఎప్పుడు [illegible] తరి [illegible] రిప్పాగులడించి [illegible] నాకి [illegible]
[illegible]॥ ౧౨౨॥ గీ॥ తెలిపిరథము యోధ్య [illegible] తప్పా తే
రుపునంపుఁద్రిప్పి తెచ్చి। తమసనదియు [illegible] సర్థరాత్రమున [illegible] చేసె॥ ౧౨౩॥ వ॥ [illegible]
[illegible] దియు [illegible] తీరవనభూములు [illegible] జనపదంబుల [illegible] వేగివతి
[illegible] యంబున [illegible] ప్రాంతంబున [illegible]
[illegible] తీరంబున॥ ౧౨౪॥ ఉ॥ పౌరులు మేలు కాంచి [illegible] నారిక [illegible]
[illegible] లక్ష్మి [illegible] బులు [illegible]
[illegible]॥ ౧౨౫॥ క॥ [illegible] నాథుఁడు। [illegible]
[illegible] సహితో [illegible] రాము [illegible]॥ ౧౨౬॥ సీ॥ కని [illegible]
[illegible] దేవసీవితపస్వి। వేషంబుధరియించి [illegible] సైన్యుండవై కానకు [illegible] కారణం
బు। [illegible] హితవాం [illegible] నాదు। [illegible]
[illegible] రాము [illegible] శబరపతి [illegible] దోషంబున [illegible] రాజునవి
[illegible] రాఘవులకు। [illegible]॥ ౧౨౭॥ వ॥ అంతనమ్మహీపతి యుంగి రాతపలిం
బోధించి సంధ్యానియమంబులు దీర్చి నిద్రించె నాసమయంబున॥ ఉ॥ అపమునాలు [illegible] నిద్రపప్పి
యా। [illegible] రఘు [illegible] ప్రతి। జ్ఞాపరుఁడై [illegible] జానకి [illegible] చి త్త
సం। [illegible] వెండియును॥ ౧౨౮॥ వ॥ కౌసల్యాసుమిత్ర [illegible] శోకంబుఁ జెప్పి రాము [illegible]
ర్యంబు [illegible] బ్రభాతంబేతెంచిన॥ గీ॥ సమయ
విధులు దీర్చి సౌమిత్రి సహితము। [illegible] నిష్ఠఁ దపము సేయ [illegible] జనాయకుఁ
[illegible]॥ ౧౨౯॥ చ॥ అనువితమింక [illegible] యోధ్యకుం। [illegible]
[illegible] యన్న [illegible] మ్రొక్కి [illegible] వసునయభంగి [illegible]
హృదయంబుల శోకము [illegible]॥ ౧౩౦॥ ఉ॥ నావుఁడు [illegible] రామచంద్రుని। [illegible] వనభూ
మి [illegible] జెప్పుఁడు। భూమిభు [illegible] శ్యముం। [illegible] సేవకుండ
[illegible]॥ ౧౩౧॥ ఉ॥ ఆనతి [illegible] నావు [illegible] వాడు। గానది దాఁ
టి [illegible] జెప్పను। [illegible] సేయనటుగాన యోధ్యకు [illegible] నాననుఁడై యతండ
[illegible] మెక్కి [illegible]॥ ౧౩౨॥ వ॥ తదనంతరంబ [illegible] నావ మెక్కి సీతాసమే
[illegible] నిధానంబులు॥ మ॥ ఘనబాహాపరిబాహి రాములు [illegible] ప్రచండా [illegible]
[illegible] రాజ [illegible] కమనీయ [illegible] రఘు [illegible]
[illegible] లంకేశ [illegible]॥ ౧౩౩॥ గీ॥ ఇట్లు గంగను [illegible] తరింపి। [illegible]
ప్రియ [illegible] రాఘ [illegible] యమ్మహారణ్య [illegible]॥ ౧౩౪॥ క॥ [illegible]
[illegible]॥
౧౩౫॥ చ॥ [illegible] స్తనభారములో [illegible] తకుం। [illegible]

[illegible]

[illegible]

క॥ అదిగావున [illegible] ॥ ౧౪౭॥ [illegible]

[illegible] బహుప్రకారంబుల [illegible] ॥ సీ॥ మది [illegible]

[illegible] బహు [illegible] లోకంబు [illegible]

[illegible] నొకమహాసంభ్రమ మొనరించి యటఁబోయి

[illegible] జాలినట్టి పరమసాహసునకు। నేటికరుణ [illegible]

[illegible] పరలోక। మేటి సూనృతంబు నేటితగవు॥ ౧౪౮॥ క॥ నావు [illegible] గల వే। నావలనం [illegible] ములింకేలా।

జవం బేగ [illegible] పోవదు తన కర్మఫలముఁ బొందక తన్వీ॥ ౧౪౯॥ వ॥ అదియెల్లం [illegible] నాకర్తింపు ముఁ॥

సీ॥ నాపినాఁడొకానాఁ [illegible] సరయూతటంబునఁ [illegible] నైకాపుండి [illegible] భల్లూక

మహిషా [illegible] బహు మృగంబు। [illegible] దిక్కు [illegible]

యం [illegible] సంచు నెవనొక్క మహాత్ముఁ డేగుదెంచి। [illegible]

[illegible] కడిమి నేయఁ జిత్తమునఁ దలంపవీతెంచె। [illegible] ॥ ౧౫౦॥ చ॥ అదిపనిభీ [illegible]

[illegible]

[illegible] ॥ ౧౫౧॥ క॥ [illegible] ఫలమూల

ము। [illegible] నేనే। [illegible] జేసినాఁడ [illegible] ॥

౧౫౨॥ గీ॥ [illegible] సేసి। [illegible]

[illegible] ॥ ౧౫౩॥ క॥ [illegible] నేనే। [illegible]

[illegible] ॥ ౧౫౪॥ సీ॥ జలములు [illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible] ॥ ౧౫౫॥ చ॥ [illegible]

[illegible]

[illegible] ॥ ౧౫౬॥ వ॥ [illegible] ॥ చ॥ [illegible]

[illegible]

[illegible] ॥ ౧౫౭॥ క॥ [illegible]

[illegible]

[illegible] ॥ ౧౫౮॥ చ॥ [illegible]

[illegible]

[illegible] ॥ ౧౫౯॥ వ॥ [illegible]

[illegible]

[illegible] ॥ ౧౬౦॥ [illegible]

[illegible] ప్రాణములు [illegible]

[illegible] ప్రాణములు [illegible] ॥ ౧౬౧॥

[illegible] గ్రహపటురోషవహ్నిఁ గొనికాల్పు భవత్కులమన్మహోటవిన్ । [illegible]
[illegible] లున్న వనము చేరి నెగఁబోయినుతుగాక । [illegible] ॥౧౭౫॥ [illegible]
[illegible] నగతుల ధాత్రం [illegible] గతనున్న వారిఁబరమ ప్ర[illegible] ॥౧౭౬॥ క॥ కనియల్లనఁ గజయఁగని । [illegible] నయుఁడనీవిటుత డయం । [illegible] ॥౧౭౭॥ గ॥ పలరాఁ [illegible] యనుచు నేను [illegible] । గలఁగఁబడితి మెచటనిలిచిత [illegible] మిట్టి మసలను కేసూతుఁ । గన్నులన్నీ వగతియునీ ॥౧౭౮॥ క॥ [illegible]
సుందేనిం కదల్లికనుడకం । బులు వ్రాయుబుద్ధిచెప్పిన । నలిగినయల్లెలపలుకవనిపల్లు టయున్ ॥౧౭౯॥ ఉ॥ దేహమిదా [illegible]
[illegible] జెప్పనీ । యెక్కుడు చీకటింజలములిమ్ముగఁ ద్రాఘురవంబునిక్కుకుం । దెక్కలితూపులేయుచుమదించిమృగంబులఁజంపుచున్నెడన్ ॥౧౮౧॥
[illegible]
[illegible] బాణములు విడిచెనవ్వుడు । [illegible] ॥౧౮౪॥ [illegible]
[illegible] ॥౧౮౫॥ వ॥ ఇత్తెఱంగున [illegible] యుందెప్పరివా రునాదె [illegible] లు వెట్టుచు [illegible]
[illegible] మెచ్చెఁబడఁజేసువాని । [illegible]
[illegible] ॥౧౮౮॥ ఉ॥ అగురుభక్తి [illegible]
[illegible]

కడచెనినైదంబుకన్నులకిని యనుఘనపాద్యో నేమనంగలదు తండ్రి। మానసమొల్లని మనుజములు ...। నేమి నే
యడాసనేమడంగెస్తు। నిమును నాంటునప్పు డెంతభీ తాత్ముండ। వైతో సాపజాతి నయిచె నయుండు ॥ వ॥ కో మా
కారి ముఖంబె పడంగొన్నా నెనిన్ను నుంచు నెత్తుటం। వడిసినయుస్క చేంద పవిత్రప్ప దరితున నాంటి గాలం। బోడ
వటిపొక్కి తంబోటిపో పపోయిని బోన్ము నికొర్తి బుత్తు పై। జడికనుమూసికొంతవడిబలుక లుడ జేత్త యుండక్క వెండి
యుండె॥ ౧౯౧॥ వ॥ పిపిన నెంయిసం దెలిసపెన్క విధంబుల విలపించుచు నుండె నంతన త్తపోధనుండు॥ ఆ॥ ననుబాధియా
లింగనము సేయుమలు గంగనిన్ను నే సేయనియన్న వాండు। జీకటి నేటికి శిశువు నిన్నొక్క నిబట్టి నాన్ముస్న త్రిఫలము గంటి।
నేత మాజునకెంక నే సేసె శాస్త్రంబుల నఘచెప్పదు బ్రహ్మ కలరియలరి। ఫలమూలజలములు భక్తితో గొనివచ్చి తనయ
ము స్మెప్ప రుపనుపువారు। కుశసముచ్చయంబు కొటుకయొప్పరుదె త్తు। రగ్ని హెూత్రకలన మట్టులుండె। నఘన నా
ధకమున నాత్మజశోకంబు। ననుభవింపవల నెనక్క టకట॥ ౧౯౨॥ క॥ నిర్ఘృణత గడంగి మూడా। శీఘ్రటితఫలంబు నేడు
నే నెనువిధియే। దీర్ఘాయువనుటకర్థము। నిర్ఘాతపటిష్ఠ బాణనిహతియె పుత్రా॥ ౧౯౩॥ అనుచుం బనపపనవి॥ ఉ॥ హాయ
ను నూటువారి యనునక్క టపల్కవ దేమి పుత్రపు। త్రా యనుదల్లిజూడుమనుదమ్ము డతూ జంగనాంటె నేయమో।
ఘాయత సాయకంబనున్న పాథము జేటికనే నెబట్టిప। టీయనుని మనిగత్ఘటించెంగ డెయను దైవమాయనుం॥ ౧౯౪॥
వ॥ ఇట్లు నేక ప్రకారంబుల శోకించి కొడుకుం జేక్తొని వేదవేదాంగపారగులు నశ్వమేధాది సమస్తాధ్వరకర్తలును నానా
ధర్మకర్మనిరతులు నసున్నట్టియుత్తముల కేలోకంబులు గలుగు నట్టియుత్తమ లోకంబులు నీకుం గలుగుం గాక యనిపలికి వి
హితాగ్ని సంస్కారంబులు చేసె తిలోదకదానంబాచరించు చుయున య్యజ్ఞదత్తుండు నునొక్క దివ్యవిమానంబెక్కి దివ్య
దేహప్రభలు వెలుంగ నింగింబొలిచి తల్లిదండ్రులం గనుంగొని యోగురులార మీకుం బరిచర్య సేయుబం జేసి నాకుం బుణ్య
లోకంబులు గలిగె మీరింక వగలం బొగలకుండుం డవశ్యంబయ్యెడు నది యగుం గాని యొండు గా నేరదు గావున నీ రాజు వల
న నెగ్గు దలంపక నింగరుణించుం డని పలికి దివంబునకుం జనియె నప్పుడ త్తపోధనుండు నన్ను నుద్దేశించి యేమునిదేమా పుత్రుం
గూడం బోవుచున్నార మనుచు పుత్రవియోగంబున న్నీవుం బొందంగలవాండవని నాకు శాపంబిచ్చి పత్నీసమేతుండయి
ప్రాణంబులు విడిచె నేనత్తపస్వులసంస్కరించి వింతాక్రాంతుండనయి యయోధ్యకేతెంచితిం దత్ఫలంబు నేండానన్నుం
బయ్యె నెట్లుం జనె॥ ౧౯౫॥ క॥ కన్నులం జీకటిగప్పెడు। నున్నదివిన రాముపలుకులుల్లసదర్జో। చ్చెన్నులు వదమే నెలుం
గు ను। సన్నంబై వచ్చె నెటుకసొలమునాథ॥ ౧౯౬॥ క॥ మరపక్షప్రాణంబులు। తిరుగుచుండ జొచ్చె రామదే
వునివెలి। దరహాసవికాసశ్రీ। కరముఖ కమలంబుం జూడంగాననుగంటే॥ ౧౯౭॥ అని పలికి॥ క॥ హా కులవర్ధన హా కిరు। హా
కరహా ధర్మలోలహా గుణనిధిహా। శ్రీకరహా జయవరల। శ్రీకరహా రామయనుచు సేమదొట్టిం గెడె॥ ౧౯౮॥ వ॥ ఇ
ట్లంగునం ప్రాణంబులు విడుచుటయును తండ్రలసి నిద్రించుటగాం దలంచి కౌసల్యాదేవియుం గనుమొగిచియుండె బెసం
బుసూతవందిమాగధస్తోత్రంబులును మంగళతూర్యంబులు సుం జెలంగ దాసదాసీ పరిచారకులు తమతమపనులు నిర్వ
ర్తింపం బ్రభాతవేళ సుందరేనుడార్యోదయానసరంబు తెంబగుటయు నిదియేల నేల్లొనరొకొ యీ రాచవారను చుం జింపం
చుచున్నంత సర్వాంతఃపురంబునకుంజను దెంచియున్న రేంద్రు పడియున్న చందంబుగని భయాతురతం గదిసికర
తలంబులు జేల్చి నక్షత్ర స్థలంబంటియు నార్పులరసి విగతాసుండగుట నిశ్చయించి మొగంబులు మొత్తుకొనుచు హా రోదనంబు సే
యుటవినిన సచిత్తె జేశ కౌసల్యాసుమిత్రలు పతినేర్పడం జూచి హా రాజకుంజర హా నాథ హా భర్తయనుచు నార్తరవంబులో
లయి నాక్రందనంబులు సేయుచున్న నావిధంబులు విని శోకసంభ్రమంబులతోడం గైకేయియు రానక్క డను న్న య వి
వలుండాసన్యునె తీనికంబడి మోది కొనుచుం గైకేయినీ కోర్కి సఫలంబయ్యె రామచంద్రు నడవికిం బోవనడచి
మగనిం జంపితింకనీవల నిన్నట్టు భోగింపుమనుచుం బలుకనప్పుడు ప్రాణంబుల కుండలవాంచికొను చు వచ్చి యచ్చెలువ
యుబ్బి యునిపయుంబడి విలపింపం దొడంగె నాసమయంబున॥ ౧౯౯॥ సీ॥ పతింజూచి కౌసల్య పనవు నుం నొరపుత్రక నీకె
నీయుడ్డిసుఖప్రాప్తి। మరణంబు సిద్ధించె మహిదిని కేమం దును కటనాను తుం బాసిరాజు ననీసుం। బరిచర్య సేయుముం బదునాలు
గేండ్లు బుజీనంబు కొక భంగి జెక్క బట్టి। మొకనాండు కడగాంచు నొకో యంచు నుండినదితప్పె బుత్రమోహమున నీకె
డ। పలుసెలప్పుడన్న వగిలిలేన్నిట్లు। వేసంగ నయి తెంగొలుపవలెబుమ్ము। రాజమాళిదీపి నెర్న లయులో కాది। రామునుణ

...నిలాంబరగానలార్తశరులు॥ ౨౦౯॥ వ॥ అనవినిసంభ్రమవ్యాకులహృదయులై తత్పలుకులు సత్యంబులకు నెయ్యంబు లు సెలంగంగ కౌసల్యా సుమిత్రలప్పు డప్పు త్రులంబట్టుకొని సంభ్రమాక్రందనంబులు సేయుచుండ వసిష్ఠుండు వారివారిం జయించి పురంబున కుందొక్కనిపోవుబయునప్పుడప్పు మారులుం చంద్రిక యంబరంబు సూచిమూర్ఛ వొందిన సుంధరంబ డిరి తగొంతి సేపునకుం దెలివొంది భరతుం డెలుగెత్తియో రాజకుంజర యోదివాకర యన్న కరుణాకర యోజరితరఘేశ్వర కేకయరాజుమీకుంబుత్తెంచిన భూషణంబులు దెచ్చినాడఁ బీనినేం కైకొనవు నాతోడంబలుక వేసు పైకొ నుక గాఁ సంభాషణాప్తుండైగా నోయి దెచూడుశత్రుఘ్నుం డుధరిత్రిఁబడి పొరలుచు ఘూర్ణిల్లు సారథీ తాఁ గసుండుము యున్న వాఁ డీతని నాలింగనంబు సేసెకలం గేలసమ్మార్జనంబు సేయవేల నేము రాముస కు ద్రోహులము గా మేలయనాధర నీయంబుసుపుసు చుంబనవిపనవి హాహాకారంబు లెసఁగరోదనంబు సేయ ననేకభంగుల బోధించి యాసమయంబున॥ ౨౧౦॥ గీ॥ భరతుఁజూచి యారఘువంశగురుఁడు నీవు। తండ్రికగ్ని సంస్కారాది తంత్రమింక। ననఘ నడపంగవలయు శాస్త్రార్థసరణి ననుడు నగుఁగాక యనిలక్ష్మణాగ్రజుండు॥ ౨౧౧॥ వ॥ మఱునాఁడు సకలమునులను రాజులను రప్పించి వసిష్ఠుం బురస్కరించుకొని దశరథేశ్వరునికి గబరంబు దివ్యాంబరాభరణగంధమాల్యంబుల నలంకరించి కోటిసంఖ్యాకం బులగు మహిష గోగజాశ్వాదిదానంబులొనర్చి సువర్ణవిమానంబునం బెట్టుకొని యారాజశవంబుపైఁ గౌసల్యాది కాంతలాక్రందనంబు సేయుచుం జనుదేరముందరనగ్ని హోత్రాగ్నిఁగొని భరతుండు వసిష్ఠాదిపురోహితులుతోడం గూడ శత్రుఘ్న సమేతుండయి యయోధ్యానగరంబు వెడలి సంయాతలంబున నొడపేర్చి యందా రాజశవముడి త్రేతాగ్నులనయ్యెయమంత్రంబుల విహితావయవంబులఁబెట్టి స్రుక్స్రువాదియజ్ఞాంగంబుల నగ్న్యాంగకంబులఁ జేర్చి వేదోక్తమార్గంబుల దహించి తిలోదకదానంబాచరించి నగరికేతెంచి విహితద్వాదశాహకృత్యంబులు నిర్వర్తింపించి కృతకృత్యుండయ్యె నంతనంతరదివసంబున॥ ౨౧౨॥ గీ॥ సకలనృపమంత్రిమునిలోకసమ్మతముస। భరతుఁగనుఁగొని రఘువంశగురుఁడు రాష్ట్ర। మిట్లు రాజకమైయున్న నెగ్గుదొడరు। గాన నీవింకఁ బట్టంబుగట్టకొనుము॥ ౨౧౩॥ చ॥ అనవుడు సైరపకట్లనియె నక్కట ప్రాకృతుఁ డాడునట్టులో। మునివర నీవు మంత్రులసముజ్జ్వలధర్మముఁ జూడ కాడెదే। మునివినవేర్తు వీడుదు రామ్మకు రాలను కైకి నందనుం। డనునదిదక్క నా దుమునమా రసయొండొక తప్పు చెప్పుమా॥ ౨౧౪॥ శ॥ రాముం బుణ్యగుణాభిరాము నెలమిం బ్రార్థించితోడ్తెచ్చెదిం। క్ష్మామాణిక్య మణిమమాన్వయులసత్కీర్తుల్ వెలుంగొందను। ద్దామ శ్రీకి భిషిక్తుఁ జేయుదు రఘూత్తంసంబు రాకున్న నా। భూమిశాగ్రణిఁగొల్చి నిల్తునటవీభూమిం దపోవేషినై॥ ౨౧౫॥ వ॥ అనిపలుకిన భాసములు శిరఃకంపంబు సేయ నక్కుమారుండు॥ ఉ॥ మాతలుమూవురుం గొలమంత్రులుఁ బార్థివులుం బురోహితు। ల్వ్రాతమునవ్వసిష్ఠమునిపుంగవుఁ డమ్ముఁ డుఁ దోడరాగజా। శ్వాతతసర్వసైన్యయుతుఁడై పురివెల్వడి యేగు దెంచిగఁ। గాతటినీతటంబు విడియంగ భరతుండసువార్త నొప్పసిరి॥ ౨౧౬॥ వ॥ విని గుహుండు సంభ్రమంబున న్యం గిబేరపురంబు వెల్వడి తత్సైన్యంబుగనుంగొని॥ సీ॥ క్రూరతఁ గైకేయిగొడుకట్లుతమతల్లి చేసినయది మున్ను చెల్లెఁ గాని। నంతనేయుండ కిట్లారాజపరమేశుపై నెత్తిపోయెడుఁ బాపచింత। ననుబుద్ధిఁ దనసైన్యమాయితమైయుండఁ గాఁ బించి రేవులు గట్టఁబనిచి। యొకెంచి భరతుతో నిట్లనిపలికె నక్కటమహారాజ్యభోగములు విడిచి। తండ్రి పనుపునెఱవఁగ వనసీమ యునికి। నేగి యున్నరఘువేంద్రు వెనక। సకలసేనతోడఁ జనుదెంచుచున్నాఁడ వింత సేయనాతఁ డేమి సేసె॥ ౨౧౭॥ ఉ॥ తమ్ముఁడుఁ దాను నొంటిఁబడి తాపసులై వనభూమి నుండఁగా। నిమ్ములఁ గిట్టిపట్టి వధియింపఁగఁ బోవుచునున్న వాఁడవా। యమ్మకుఁ బుట్టినాఁడవుఁ బయక్కట సీతలఁ పేమి చెప్పని। న్నెమ్మెనతోడఁ బోవిడుచు నేగుమహుఁ డిప్పుడు మాటలు చెంతయుం॥ ౨౧౮॥ క॥ నీ సేనవిటిగిపోవఁగ। నాసురగత నెత్తురవలపండుచుఁ గయికా। ణాసారము చూపెదనా। ణాసన మను ఘోరభీషణాభ్రమువలన॥ ౨౧౯॥ గీ॥ పనుసమనసన వెనుక నీవెలు దాఁటు। మునివరోపాస్య కులకనస్మితాస్యుఁడగుచు। రాముఁ బట్టముఁ గట్టఁగి రాతనాథ। తోడి తేఁబోయెదను గాని ద్రోహిఁగాను॥ ౨౨౦॥ వ॥ అని పలికిన...... మనసు శత్రుఘ్నుండును .... రామునకుం బొదలు........ డుసూచి విలపించుచుం బదంపడి శత్రుఘ్న సమేతుండయి తానునుజటాధారంబుగైకొని గంగాతరంగిణి దాఁటి యక్కి రాతపతి చేతఁ ద్రోవం జూపించుకొనుచు నత నివిక్కా నిభరద్వాజాశ్ర...

[illegible] గాసన్యాసి [illegible] తో [illegible] సేయుచున్న [illegible] ముఖంబులం బోగుచున్న [illegible]॥ ౨౩౭॥ క॥ జన కుండెంతయు శ్రీయుక్తరక్ష। జననాథుం డిమారామచంద్రుండు [illegible] సీయుబల [illegible]। జన [illegible] నెడ [illegible] క సాధ్యముగల దే॥ ౨౩౫॥ క॥ అని శోకించుచు [illegible] గెనుగా నియుప్పవజాతి కారణమునని। [illegible] వ [illegible] వాసాయము మొంటె వల సెనటం చుక్॥ ౨౩౬॥ వ॥ పలుకుచుండి యనంతరంబా నస్తాపవచనంబుల వారు శోకించుడి గిచిత్రకూటాచలవాసులగు మునీంద్ర కిన్నర కింపురుష గరుడ గంధర్వ విద్యాధరులతోడ యయోధ్యా [illegible] లగో లుప్రుండి [illegible] న భారమధ్యంబున నున్న యన్న నవలోకించి కేలు మొగిచి భరతుం డిట్లనియె॥ ౨౩౭॥ సీ॥ ఒకపాదమున నోపం గ నోపు నా భూమినిబ్ కార్ఠవుముం జేసిబలిమిగాక। ముల కెల్ల [illegible] ఫలియుడిక [illegible] యో రాజాజ్ఞసిద్ధి పై గాదుగాక। వేసం బుల [illegible] భారంబు జనపపాలనశ క్తిగాక। యినరశ్మి లా వెలుంగీ లోకమునకెట్టిద ప్ర తేజో దీప దీప్తిగాక। గొ [illegible] గిన ధా [illegible] నమ్మి। మేరనమ్మ వర్ణాశ్రమాచారము దనరు। గలయు విజ్ఞాధ [illegible] గాక యుండ। భూరి ధారుణీ భారంబు పూను మనఘ॥ ౨౩౮॥ గీ॥ జె వకై కేయి కీడు డించించి పాప। నింద లకునింత రోయుక నిన్ను నడవి। క రుగ [illegible] నరుగ ధర్మ। మగు నెపి చేప్పె యుండగ నయ్య యధిపమిూకు॥ ౨౩౯॥ ఉ॥ నీవగు రాజ్యలక్ష్మి ధరణీవ [illegible] నుధరింపఁజాలని। తోయ్ [illegible] సంప నల వొ [illegible] లుచుండ ప్రజాపరిపాలనక్రియా। పాదననీలతో భువన భారము పూ నగ నేను డెన్న మో। [illegible] తక్కిన ర్క॥ ౨౪౦॥ వ॥ ఇదేమిమున్ [illegible] ప్రా యోపవేశంబు సేయుకునని దర్భాస్తరణశాయియయియున్న నన్నేకేంద్రుండ తెత్తయాతమ్ము నింగొంగి [illegible] జేర్చి యిదియేమి భరత [illegible] చారిధర్మంబులు విచారింపక యూహించుచున్నావు నాయిట్టి [illegible] కొడుకు సశరథు సత్ప్రతిజ్ఞ సత్యంబు పాలింపఁ జేని లోకంబెల్లు నదుచు నేను వ్రతంబు సంపూర్ణంబైన మిూఁద నయోధ్యకు వచ్చె దనీ చలంబు డుగు మన వుడు రావణవధంబు గోరుచున్న కిన్నర కింపురుష గరుడ గంధర్వ మునీంద్రాదు [illegible] నాగతవృత్తాంతం బెజెంగియ వాక్యంబులకు సంతోషించి రక్తమాటుండు సుజితా [illegible] క్రాంతుం డగుచు మొగంబు వాంచిన వసిష్ఠుండు రామచంద్రుని తో నిట్లనియె॥ ౨౪౧॥ చ॥ భ రతుండు భక్తియు క్తినిను బ్రార్థన సేయుచునున్న వాఁడు నీ। వరయఁగ భక్తవత్సలుఁడవల్లగుటంగృపతోడ మేదినీ। భర ము భరింపనీతోడుగు పాదుకలా నతియిమ్ము నాథ ప్ర [illegible] గురువచనంబు మిూఱక రఘుప్రవరుండటు చేసె తమ్మునిక్॥ ౨౪౨॥ చ॥ ప్రియము దరంగపీడుకొలిపెక్ వడినప్పుడు రామచంద్రుని। శ్రయము తెఱంగెఱంగి రఘుసత్తము చిత్తమునొచ్చు నంచు దా। భయమున నొత్తియొండొకటిఁ బల్కక సాను జుఁడై దివాకరా। న్వయపతికిం బ్రదక్షిణము వచ్చి [illegible] జే సి భక్తితోక్॥ ౨౪౩॥ వ॥ ఇట్లు వినత ప్రకారంబున వీడుకొని మస్తకంబున నప్పాదుకలు ధరియించి చనిశత్రుంజయంబను పట్టపేనుంగు కుంభస్థలంబునం బెట్టి తానును శత్రుఘ్నుండును నిరుగెలంకుల ఛత్ర చామరంబులు ధరియించ సమస్తపరి జనంబులుం దానును జిత్రకూటంబు వెడలి భరద్వాజునికం తవృత్తాంతంబునుం జెప్పుచు గుహుని కెఱింగించుచు నేతెంచి యయోధ్యా నగరంబు సొచ్చి తల్లుల నంతఃపురంబున నుంచి చ్చి మూలబలంబు నగరి కావుం బెట్టించి రామశూన్యంబగు నప్పు రంబున నుండ గోసమస్తమంత్రి జనానుమతంబున నంది గ్రామంబున॥ ౨౪౪॥ చ॥ అఖిల నృపాల లోక [illegible] నిజాన్వ యకీర్తి చంద్రికల్। నిఖిలముగప్పి యొప్ప నయనిర్భర తక్ భరతుండు పాదుకా। ముఖమున రాజ్యభారము సముజ్జ్వలభం గి వెలుంగ భూప్రజా। సుఖముల నొప్పుచుం డెగుణసుందరుఁ డగ్రజుశాసనంబునక్॥ ౨౪౫॥ వ॥ అక్కడ రామచంద్రుండు చి త్రకూటాశ్రమవాసులయిన మునులందఱగ నాశ్రయించి సమాధానంబున నుండి భరతుండు మగిడిపోయిన వెనుక నయ న భ్రుకుటీసంజ్ఞలం [illegible] లక్షించుచు [illegible] తనంబులాడంగడంగి నందెలంకయిూ సంభ్రమ చేష్టితం బుల కేమి కారణంబొకో యని విచారింపి తద్రిత్తాంజలి యగుచుం గులపతి యను మునివరుం గనుంగొని॥ ౨౪౬॥ చ॥ అ నఘ [illegible] నమునం దొకదోషము గన్న వారొ నా। యనుజుండు లక్ష్మణుండు తనకగ్గము గాని [illegible] జానకి త [illegible] నేయు [illegible] । జనవరిచర్య లేమి యొనోసంభ్రమకారణ మేమి సంయమూల్॥ ౨౪౭॥ క॥ అ [illegible] మునిపతి [illegible] గా యితోడ మది సన చం [illegible] బున [illegible] చుని। ట్లను [illegible] చూ [illegible] దరి త్ర [illegible]॥ ౨౪౮॥ శా॥ నీయుం డెంతయు [illegible] ముని వైనీ [illegible] శ్రేణితో। [illegible]

[illegible]

ముతోఁజసుమన్న నంగరా। గాంకిత కాంతినొప్పెసఁగియమ్ముని వన్ని యుఁజూచుచుండస। ప్పంకరుహాక్షివచ్చిజనపాలునకంత తెలంగు చెప్పెనక॥ ౭౯॥ క॥ వినిసతినవ సౌందర్యముఁ। గనుఁగొనిమది నలరినృపశిఖామణియయ్యా। మిని [illegible]

[illegible]

నేమఁఱకేగుమన్య కా। నసమునకన్న నత్తపసినాయకుపీఠ్యా నెసమ్మదంబునక॥ ౮౧॥ ....

[illegible]

[illegible] ....

[illegible]

రశలభవిక్రమసులభా॥ ౮౨॥ ....

[illegible]

విజయధురీణా కామినీపంచబాణా। కనకకుధరధీరా కాచమాంబాకుమారా॥ ....

[illegible]

శ్వాసముసంపూర్ణము.

శుభమస్తు.

శ్రీ మద్రామాయణము - అయోధ్యాకాండము.

[illegible]

[illegible]

[illegible]

మును। ఘూర కాకుల భీకరంబు ఘోరమృగవ్యా । శోకరమును రిల్లీనినదాకర్ణనము స్సహంబునగు పేరడవిన్ ॥ ౭ ॥ చ॥

విరాధుని కథ.

[illegible]

[illegible]

నను వానస్ఫురించు హరియున్ ॥ ౧౦ ॥ క॥ మునిమాంసభోజినైయి । [illegible]

[illegible] ॥ ౧౧ ॥ వ॥ అని పలుకుచు [illegible] ముపరిభాగంబునం [illegible] వేగం

[illegible]

[illegible] ॥ చ ॥ ఘనతర కార్ముకంబు [illegible]

[illegible] । జనకతనూభవం [illegible] భాగ్య

[illegible] ॥ ౧౨ ॥ క॥ అనిపలికి [illegible] లక్ష్మణ। జనకజ [illegible]

[illegible] । ఘనమగు శోకమునా కేం। మును లేదంబ ప్రియమందదోరం [illegible] ॥ ౧౩ ॥ గీ॥ ధరణిరా

జ్యమున [illegible] । [illegible] రారణ్యవాసంబు నేడు నాడు। దేహదాహం

బు [illegible] ॥ ౧౪ ॥ వ॥ అని బాష్పకలిలలోచనుండగుచు [illegible] । గాని సౌమిత్రి [illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible] పటభూమహాంబులను బొదలును జదియంబోగ [illegible]
[illegible] ప్రహారంబులం బోని పిడికిళ్లను జానుకూర్పరఘాతంబుల నొప్పించి నంత్రా ణన్య యసము యంబున
[illegible]

శరభంగమహాముని దర్శనము.

[illegible]

[illegible]

యిటులేటికిఁగ్రూరతసేకుమున్న దై। త్యావళికిడుసేసె నెజనాథిపయన్న నతంఁడుప్రీతిన। ద్దేవిహితంబుభక్తియును [illegible]

[illegible]

గిటఁ జెర్చినిర్మల। సావ్వంతునినమ్మహీవిభునిసంభ్రమ [illegible]

యింటవిందుసైౖ। యంతఁబ్రభాత మైనమునులందఱుఁగ్రమ్మఁజేరిరామునిఁ॥ ౭౭॥ ఉ॥ రామశమాభిరామరఘురా [illegible]

[illegible]

మాండకర్ణి మహాముని కథ.

[illegible] కేమికారణం। బదియె జేఁగింపునాకను డునమ్మునియిట్లను మాండకర్ణియ [illegible]

[illegible]

రలంబ సుపనచ్చె లువలే తేం దినుదనపరతంత్రునింజేసినందదీయాలాపవినోదంబులనుభవించుచునిజనిర్మితంబగు [illegible]

[illegible]

[illegible] ణారవిందంబులకు వందనంబొనర్చుచును
తుంగంబులనుగిరిశృంగంబులెక్కి విహరించుచుఁగడుపల్లంబులను కొలంకులకుడిగ్గుచు నాతపభయ సంహారంబులగుగ [illegible]

[illegible]

అగస్త్యమహాముని దర్శనము.

[illegible]

[illegible]

——జటాయువుదర్శనము.——

క॥ [illegible]

జంబుకుమారునికథ.

[illegible] । [illegible] ఘోరదైత్యుండు జంబుకుమారుండు [illegible] తపమునసలుపంగనెఱిఁగి [illegible] । [illegible] ॥ ౯౯ ॥ క॥ [illegible] । [illegible] ॥ ౧౦౦ ॥ [illegible] । [illegible] ॥ ౧౦౧ ॥ వ॥ అనియిట్లు [illegible]

[illegible] లక్ష్మణుండు [illegible] ॥ ౧౦౨ ॥ గీ॥ [illegible] । [illegible] ॥ ౧౦౩ ॥ వ॥ [illegible] ॥ ౧౦౪ ॥ గీ॥ [illegible] । [illegible] రాఘవేంద్రుఁ జూచి ॥ ౧౦౫ ॥ వ॥ [illegible] లక్ష్మణుఁ [illegible] నిజాశ్రమస్థానంబులకేఁగ సుఖంబున్నం

⸺ శూర్పణఖ వచ్చుట. ⸺

త॥ ౧౦౬ ॥ క॥ బోనంబు [illegible] శూర్పణఖ [illegible] । [illegible] ॥ ౧౦౭ ॥ క॥ [illegible] । [illegible] । [illegible] ॥ ౧౦౮ ॥ అనిచింతించి॥ చ॥ [illegible] । [illegible] ॥ ౧౦౯ ॥ గీ॥ [illegible] । [illegible] ॥ ౧౧౦ ॥ క॥ ఇక్కరణిఁజెప్పినన్విని । [illegible] । [illegible] ॥ ౧౧౧ ॥ వ॥ విలాసంబున [illegible] ॥ ఉ॥ [illegible] । [illegible] రాముఁజూచె [illegible] । [illegible] ॥ ౧౧౨ ॥ క॥ [illegible] । [illegible] ॥ ౧౧౩ ॥ సీ॥ [illegible]

[illegible] । [illegible] ॥ ౧౩౦॥ వ॥ వంశముఖరుండంత రాక్షసులఁబదునలువురఁ గాఁ జు[illegible] ॥ చ॥ [illegible] [illegible] ॥ [illegible] [illegible] । [illegible] ॥ ౧౩౭॥ క॥ చనుబయమునసుజులదప్పులఁ । గనిరాఘవుఁడనుజుతోడఁగం టేనా నిల్వై [illegible] । [illegible] ॥ ౧౩౮ ॥ చ॥ కరముసుఁ [illegible] । కరముగఁగొంత [illegible] బాణముల్ । [illegible] । [illegible] ఘోరసం । [illegible] ॥ ౧౩౯ ॥ [illegible] । [illegible] ॥ ౧౩౯॥ [illegible]

[illegible] ॥ ౧౪౧॥ [illegible] । [illegible] ॥ ౧౪౨॥ [illegible] ॥ ౧౪౩ ॥ క॥ [illegible] ॥ ౧౪౪॥ సీ॥ [illegible] ॥ ౧౪౫॥ చ॥ [illegible] ॥ ౧౪౬॥ ఉ॥ [illegible] ॥ ౧౪౭॥ క॥ [illegible] ॥ ౧౪౮॥ [illegible]

[illegible] । స్ఫుటనాదంబులనింతుది [illegible] ॥ ౧౪౯ ॥ క॥ [illegible] భవమునఁబుట్టిన । [illegible] ప్రవాహఘోరత్వరతో । [illegible] । [illegible]

——— శ్రీ ఖరదూషణాదిరాక్షసులు రామునితోఁ యుద్ధమునకువచ్చుట. శ్రీ ———

ట్లనియె॥ ౧౫౦॥ చ॥ రజనిచరాధినాథుఁడగు రావణునట్టిమహాబలుండున । [illegible] । [illegible] ॥ ౧౫౧॥ వ॥ అని [illegible] చేయఁ [illegible] దూషణుండను సేనానాయకుం [illegible] వేగనరిగి మహాభీకరాకారులు నేకమనస్కులుఁ బవనబలసంపన్నులుఁ గాలమేఘుగర్జాడంబరులునగు [illegible]

పల్వరి । న్నుర మెటులౌనో యందుమరిగాల్చఁగ నుండఁగనిండిరి ర్గసుల్ ॥ ౧౬౪॥ అయ్యవసరంబున॥ సీ॥ [illegible] ప్రకీర్ణ [illegible] ప్పె పేర్చి నెటు తెంచు కొండలఁబోలు వేదండతతులు । ప్రకటప్రభంజను పైనెత్తి వచ్చు [illegible] ప్రా బు । కుంభ జామీఁదమార్గోనవచ్చు నంభోధితరఁగలగమిఁబోలుతురగచయము । పంచాననములమీఁద [illegible] దండయాత్రముఁబోలు దైత్యభటులు । కులిశసమమార్గణంబు [illegible] । సుగ్రతేజుండు [illegible] న । రాముఁగనియార్చి నడిచె బద్ధాముగమున । గాధివి శ్రాంతమెఱయఁగ ఖరుని బలము ॥ ౧౬౫॥ సీ॥ అంబరక్కెంద నేకాస్త్రంబులొక్కటఁగురియుచు సందంచఁబరశుఖడ్గ । పట్టిపతోమరపరిఘగదాచక్ర దండముద్గరశక్తిభిండివాలు । సూలాదులనుభూమిపాలుని రిక్షించి పై చిరి పై చిన వాని కూర్చి । కుసుమితాశోకంబుకొమరున నవురుచుఁ గ్రక్కించూపు [illegible] గొంపు [illegible] । నన్ని శాటకొంటి నతఁడతనిశితశర । గములనుక్కడంచి రయము మెఱయ । గజియ వాఁడితూపులజమిఁ జెఱుపంబ । లెగయఁజెక్కలొక్కతెగనిగిడ్చె ॥ ౧౬౬॥ చ॥ మఱువులు సించుచు బెలుచ సర్మములూడ్చుచు నొగిఁ గైదువుల్ । విఱుచుచుఁ గేలు దోయివిసళించుచుఁ గండలు చెక్కుచుం సలల్ల । ఱువడక్తపూరముల బిందొరగించుచుఁ బ్రాణవాయువుల్ । వెఱుకుచు నన్ని శోచరులఁజెక్కె తెఱంగులఁజంపెనేవళుల్ ॥ ౧౬౭॥ ఉ॥ పైకొని వెండియున్ వివిధబాణపరంపర లేయ వానిబ । ల్లీకమున మ్మికట్టలుకఁ జేర్చి నఁజెచ్చెరఁ నఘురాఘుసా । నీకము పెల్లు గాఁగ ధరణీస్థలిఁ గూలెగనత్తమత్తవత । ర్ధీకరపత్రమారుతహతోంబురుషండముగూలుచాడ్పునన్ ॥ ౧౬౮॥ మ॥ అట్టిమెదర్ తశరాళిఖరాసురుఁ డేసెనహీను నెంతయున్ । బెట్టుగ నార్చి దానవులు పెల్లునిగిడ్చిరి నేకబాణముల్ । దట్టముగాఁగ వై చిరి గడా మునలాదులు నింగిచూడ్కికిం । బట్టడలేక కైదువులుపందిలి కై వడినిండి క్రమ్మఁగన్ ॥ ౧౬౯॥ క॥ ఇమ్మెయిఁబఱపినఁ బేన పైఁ గ్రమ్మెడు శస్త్రాస్త్రతతులు గాకుత్స్థుండుచా । పమ్మునఁబొడమిన ఘోరపు । టమ్ములపెను వెల్లిఁబఱపియడఁగఁగఁ జేసెన్ ॥ ౧౭౦॥ చ॥ ఘనరభసమ్మునన్ని సుడు కైదువులన్ను ఱువాడి మీఁజెరాఁ । కినవిరుపజ్జ కేతఁ దొరిఁగెన్ రుధిరంబుని శాటసేనన । న్దనుజరాముల ప్రతిహతంబులు బల్విడిమించెవచ్చెనాఁ । కినసిలరాము మేనఁ దొరిఁగెన్ రుధిరంబు మహాద్భుతంబుగన్ ॥ ౧౭౧॥ చ॥ వెసఁబదునాల్గు వేలుబలు విండ్లను దానవు లేయబాణముల్ । ప్రసభరయంబునం దునిమి పార్థివుఁ డొక్కఁడ నేయబాణముల్ । మసలకయొక్కడై నిగిడి మంచుచుఁ బాఱియ నేకఘోరరా । క్షసులయురంబులు వ్రచ్చి నిగాఁడుర కొంచలమేదినీస్థలుల్ ॥ ౧౭౨॥ క॥ మునుగైదువులం బొరిగొని । చనిజొచ్చునుంటుముసేనసద్పంగముల్ । గొని వ్రచ్చు రామ శరములు । దనుజానీకములం బొది వితరతరముపడెన్ ॥ ౧౭౩॥ సీ॥ మనగజేంద్రంబులనుమరుల గాఁడితోఁ కెలనుచ్చిపోవును గ్రంబుగాఁగ । రక్షసముష్టతులగుర రథికసారథులొక్క [illegible] యతురా [illegible] । నమ్ముతాటోపమ్మైయాశ్వికవ్రాతంబుఁ [illegible] గాలితో [illegible] । బటుసముద్ధతవీరభటుఁ బాఁకియద్వని భటుఁ దాఁకి పేరు గాఁ బాటి గ్రుచ్చు । [illegible] । నాచముగఁ [illegible] ముఁ దనుర్ప్వాటుక్తి । నిస్తరోల్లాతనిమూఁతనిభనిశాత । చండసంపాత కాండప్రకాండసమితి ॥ ౧౭౪॥ వ॥ ఇట్లు శంబు నం బ్రశయకాలోద్దండదండధరుని నందుఁ బెలుచంగ లుగునుద్దండదేహయుఁగల్పాపసానసమయసముద్ధప్రతాపదీప్తుం [illegible] వేఁడిమియుననుసంవర్తవేళ ప్రవర్తితదారుణసంహారకుండగుచు మునీంద్రంబుఁ జనియండుడొ [illegible] ఘోరాకారుండై యసనిసన్నిభంబులుగుత్తుర శరంబులు నిగిడించు నారాఘవేంద్రుంగనుంగొని [illegible] నారసించుజేయువీదికి డీగుపుండు [illegible] గొనంబొక్క [illegible] నుమ్మ్యానులు బెరల నేలయరిపురికొల్పి నంబై పై బజురక్షసులఁబెక్కండ్ర [illegible] ముఖమ్రాయలనించి [illegible] యూధగజవ్రజహయచయ సైనికనికరసూతవ్రాతభటులసముల్ఫుటంబులని శాలసేనా [illegible] బాణంబులుఁ గృపాణంబులుఁ గరిసంతతంబులుఁ [illegible] బులు [illegible] బులు [illegible] బులు రథావయవంబులు భగ్నంబులుగ బహువిధనానంబులైసంగ [illegible] ఘోరానమ్యమాజామము [illegible] దిప్రదేశంబులు ద్రెస్సిపరశుపట్టిస ప్రాసశరాసనతోమరము ద్గరకుంతాంకుశాది సాధనంబులతో [illegible] డుపదాతులనుగళంబులుం బాదంబులుఖురీనంబులుఁ బుచ్ఛంబులుఁ బక్కెరలుపల్యాణంబులు నార్చ్చులతో [illegible] డియై నేలంగలయునశ్వంబులును వరూథంబులుఁ గూబరంబులు యుగ్యంబులును రథికులు సారథులు [illegible] బులుం [illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

సహుఁ గ్రుంగనమనుబోదికి నైత్తనతఁడెచాలు। గ్రహతారకౌఘంబుమహిక్రిందఁబడగాల్వ నఁపొంచుపడని్పవతఁ

[illegible]

క॥ అనిపలికిననక్కపటము । దనుజవిభుఁడు పొగడెనీవు తగుహితుఁడవు నా । [illegible] । [illegible] గఁగలికిహస్తయుగళముఁగరకేల్ ॥ ౧౧౭॥ గీ॥ నీచుతనపథార్వకున్మారీచునకు దఱుపు । నేకతమునయోగ [illegible] చేసి దేవ[illegible] ప్రియము చేసినఁ గైకొనినయముకోపి । నతనికిట్లనిపలికె నయ్యంబుజనర॥ ౧౧౮॥ క॥ [illegible] । బోరిగొనిరఘురాముఁడనఁగఁబోబరిక్తైముమ। గ్నగుఁకొక [illegible] కాటపిఁ । దిరిగెడునసుజుం [illegible] ప్రసూఫలఁబ్॥ ౧౧౯॥

ఉ॥ వానివధించిమొ [illegible] మాయలొనర్చిమొండెనా । కానరనాథు దేవిజన కాత్మజనీతయసంగనొప్ప న। [illegible] ఁజెచ్చి [illegible] నన్నఁగఁడుఁబ్ భయము [illegible] । [illegible] నాథుతోడ నుదితంబగునట్టులుపల్కి [illegible] ॥ ౧౨౦॥ చ॥ హతిపరిపక్వజాతులకునారఘురాముఁడసాధ్యుఁడన్మహా । పురుషునిభార్య నేమికికిఁబుద్ధిహీనతఁ గోరెదె [illegible] । బరిసతిఁగోరు వాఁడధిక పాతకుఁడంచెదుబుద్ధినీకునె । వ్వ [illegible] కింపుగాఁబగతుపారయిచెప్పి నిరాశుసేన్వరా॥ ౧౨౧॥ చ॥ అరదెగగొన్న యేటు నఁగులాచలమైనహిమాద్రియైనఁ । [illegible] ధుమైననజాండమైనని । ష్పురతఁబగల్చునక్కడఁదిజోమునుఫ్పరాంతకుఁడిల్లులీలమైఁ । బోరిగొనికె [illegible] భార్య యుడిపోల పురావణునిచారముల్ ॥ ౧౨౨॥ గీ॥ అనియనేకవిధంబుల నతనియాగ్ర । హంబుడుగునట్లుచెప్పి రావణునిసు । [illegible] లదివ్యాస్త్ర మహిమయునల్లఁజెప్పి । వైరముడిపినరాక్షస వరుఁడుమగిడి॥ ౧౨౩॥ క॥ పురమునకునరిగివిభవ । [illegible] ణంబుడుగ్రప్పఁజెల్లుపొల్పొందునిశా । చరకోటులుగొల్వఁగను । న్నొరసెనయాసనంబుమేడ నున్న ట్టియెడన్ ॥ ౧౨౪॥ వ॥ అంతనక్కడశూర్పణఖయునంగగాంగణంబునన త్రైజంగునరఘుపుంగవునుగ్రశిలీముఖంబులఁజొబడలువడంబడినఖరదూషణాదినకలపౌలస్త్యలకళేబరంబులుగనుంగొనిపొడమునాశ్చర్యభయశోకంబులుమనంబునంబెనఁగొననవిధంబంతయులోకవిద్రావణుండగు రావణునకెఱింగింతునని చుమమహానాదంబునరోదనంబు సేయుచుం బాఱిలంకానగరంబుసొచ్చి పుష్పకముఖ్యంబునవఖిలమంత్రిజనసేవితుండై మకుటస్వర్ణపరిస్ఫురితుండగువానపురీభిక్కరింపఁజాలగనమంచితకాంచన వేదికాతలంబున వెలుంగుననలు నూఁజదేజగిల్లుమదేదీప్యమానంబగుమణిమయభద్రపీఠంబున॥ ౧౨౫॥

సీ॥ వజ్రాదిసాధనవ్రణకిణాంకిత మగుమేనఁజెంపన చర్ప మెఱయుచుండ । భువన భయంకర భ్రూకుటియగుముఖ శ్రేణిఁజెంద్రోరుచుల్ చెలువుమిగులఁ । బర్వతోన్నాద్రి నవధిఁబడిచే [illegible] డసగారఁ । గుందితాఖండలకుంభి దంతంబులనురముపిస్తారమై యొప్పఁగాల । నుదిర కోటీర నవకంబురోహణాద్రి । శిఖరముల నవ్వ [illegible] గొన్న । సురవిలాసినులారసి వీచోపులిడగ । నెలమిఁగొలువున్న యారాక్షసేంద్రుఁగనియె॥ ౧౨౬॥

క॥ కనితనదిక్కుతాఁగాగము । గనుఁగొని పౌలస్త్యులెల్లఁగడునాశ్చర్యం । బునుబొందసభామధ్యం । బున నేడ్చుచుఁబలుమవాక్యములనిట్లనియెన్ ॥ ౧౨౭॥ క॥ నీవునునీప్రియమంత్రులు । నీవిధమునసున్నఁజాలునింతయునీవా । రేవిధఁబోయిన నేమగు । నావిని రావణుఁడుశూర్పణఖఁగనుఁగొనినన్ ॥ ౧౨౮॥ సీ॥ కైలాసమెత్తినలీలాభుకగములఁగరిగిన పెంపెల్లఁగాసెగాఁగ । ముల్లోకములయందుఁ జెల్లెడునీయాజ్ఞ తేజోవిశేషసందీప్తిడుఁగ । [illegible] వెల్లగలు చుబ నేనఁ గనీజయంబుమగు ప్రకాశస్ఫూర్తియడఁగ పోవ । నిఖిలంబునందునిండిననీయశంబునఁగలపికాసంబునుగాంగ్ఁగండ। నీన పెయొంజరిననిచెప్పనీసుతోడ । సుఱకినన్నొకఁడిమ్మెయిఁబఱిచి నాకు । ముఁగకున్నాఁడు నేఁడు నేమంచు నిన్నుఁ । బ్రభవానూనసిరికిఁబవజ్జేకింక॥ ౧౨౯॥ అనిన విని॥ మహాస్రగ్ధర॥ స్ఫుటకెంపాటో సభుగ్నభ్రుకుటి [illegible] ము [illegible] జిష్ణుక్రోధా । న్ఫుటలుర్ ఘుర్మ [illegible] రణాస్యతతను [illegible] బుంబ్రవాళో । [illegible] ప్రభలుగ్రకచవిస్ఫారదంష్ట్రా సముద్య । త్తటిదావిర్భాతిభూతత్రసనముగసభాస్థాన మెల్లంగలంగెన్ ॥ ౧౩౦॥

క॥ కటములుఁబెదవులు నాసా । పుటములునదరంగమేను పొరిఁగంపింపం । జిటిలిపడిమండిమొవ్వం । డిటునిన్నుంజేసె [illegible] నిట్లనదియుఁబ్ ॥ ౧౩౧॥ సీ॥ రాముఁడనఁగ నొక్క రాముఁడు [illegible] తోననుజనమోహుఁడై [illegible] । [illegible] కాటవిసొచ్చి తాపసులకునచ్చటికేనుండఁబోయిననిట్లు సేసెఁ । గడఁగినాకై వచ్చి ఖరదూషణాములుమనునాల్గు వేవురు ప్రధనభూమి । నతనిమహాస్త్రనలాస్త్రులఁబ్రుందిరిపలుమూఁటు వేయునుబులు [illegible] । [illegible] కలదివిజులకొంబగసాలఁగొనియు । నీవురాజ్యానుకంబుననిన్నుమఱచి । [illegible] ॥ ౧౩౨॥

క॥ దూరస్థులయ్యుఁగార్యము । చారులచేఁగనుటఁజారచక్షులురాజుల్ । వారని చెప్పఁగవిన వెవి । చారముతో [illegible]

[illegible] ॥ ౨౩౭ ॥ [illegible]

[illegible]

[illegible] నులుగడుసువడుటయు । సుడిగక రక్కసులువడుటయుసు గానంబడుఁ ॥౨౩౮॥ మ॥ పొరినుద్వేలకరాళకీలలజరంబుంఖాసు పుంఖంబులై । శరజాలంబు [illegible]

[illegible]

సీతను దెచ్చుటకు రావణుండు ప్రయాణమై పోవుట.

[illegible]

[illegible] [illegible]

[illegible] [illegible]

[illegible] [illegible]

[illegible] [illegible]

[illegible] [illegible] అధ[illegible]

[illegible] ॥ ౨౭౭ ॥ క॥ మారీచుని గాంచుచు [illegible] । [illegible] । [illegible] వచ్చిన । కారణమేమని [illegible] కంతుండెలమిన్ ॥ ౨౭౮ ॥ వ॥ శూర్పణఖ [illegible] జెప్పిన [illegible] తంబును [illegible] విస్తరంబుగాఁ జెప్పం [illegible] వాఁడై వెండియు నద్దశకంధరుండిట్లనియె॥ ౨౭౯ ॥ సీ॥ నక్తంచరోత్తమ నా రాక విను రాముఁ డను వాఁ [illegible] తండ్రి [illegible] । [illegible] వేషియై పత్ని యును [illegible] । దండ [illegible] శూర్పణఖ [illegible] కర్ణములు గోసె । దాన [illegible] జనస్థానంబునం దున్న ఖరదూషణాదిరా క్షసులఁ [illegible] । [illegible] శేషంబుగాఁ [illegible] లోక । జయుఁడనగు నాకు నెగ్గు [illegible] । నేను నా [illegible] యాగ్రహము నింపసెతఁ । [illegible] నేఁడు ॥ ౨౮౦ ॥ శా॥ మాయావిద్యల నెవ్వఁడుం దలఁపఁగా మారీచ నీ యంత వాఁ । డీయష్టాసస [illegible] లేఁడు [illegible] రాఘవా । పాయం బేగతి మేదినీతనయ నం బాటిల్లు నవ్వంచనో । పాయం బొక్కటొ [illegible] గాక యన మే నా [illegible] ॥ ౨౮౧ ॥ క॥ హృదయమున రంగసంఘులు । [illegible] గలుగం [illegible] । [illegible] । వదనునితో నెక్కు వడకి వాఁ డిట్లనియెన్ ॥ ౨౮౨ ॥ ....

శా॰ * పుణ్యుం డూర్జిత శౌర్య ధైర్య మహిమ [illegible] భవా । గణ్యుం డార్య జనానురంజిత [illegible] రుణ్యుం [illegible] । గుణ్యుం [illegible] యవార్ధి [illegible] రస్థాపితా । రణ్యుం [illegible] యశోరమ్యుం [illegible] ॥ ౨౮౩ ॥ ....

క * [illegible] జిత [illegible] । చతురత్వ చతుర్ముఖుండు [illegible] । యత పంకజలోచనుఁ [illegible] శ్రిత [illegible] గుణ ధురీణుఁడు పేర్మిన్ ॥ ౨౮౪ ॥ ....

మాలిని * [illegible] రత్నంగారలక్ష్మీ । [illegible] భుజబలా [illegible] ధాత్రీ । పతిహ రణ [illegible] భాగ [illegible] సంభా । [illegible] చిత్తోర్వీ [illegible] నెంచున్ ॥ ....

గద్య * ఇది సకలసుకవిజన ప్రణుత యశస్కర భాస్కర ప్రణీతంబైన శ్రీ రామాయణంబునందు నారణ్య కాండంబునఁ బ్రథమాశ్వాసము సంపూర్ణము.

శుభమస్తు.

భాస్కర రామాయణము. అరణ్యకాండ ద్వితీయాశ్వాసము.

శ్రీ [illegible] । [illegible] చరణసరో । జా [illegible] । [illegible] ॥ వ॥ శ్రీ రామచంద్రుని మాహాత్మ్యంబు చెప్పం [illegible] మారీచుండు దశకంధరునకిట్లనియె॥ ...

రాముని జోలికిఁ బోవవలదని మారీచుఁడు రావణునితోఁ జెప్పుట.

[illegible] రాముఁడై [illegible] విశ్వామిత్రు [illegible] । [illegible] ము నేయంగ [illegible] । [illegible] నాగముల [illegible] మాడ్కి [illegible] । ఘ ముచండంబున [illegible]

[illegible] నేనని | నొక్క మాయామృగంబై యెట్లు గొట్టె [illegible] | [illegible] నాకు [illegible] ॥ [illegible] సీ॥ నెవ్వని
నిబ్బంగి సిలకించుని చేతఁ బోలుపాటు లేదిక్కఁ బొట్టిగొట్టి | యజ్ఞానల్లి [illegible]
[illegible] నెవ్వ | కోపహవ్యాసులను జేసెను హరిమొయువతర ప్రభావంబు హరిణంబుగాఁ నెనొక్కో | గ్రొ [illegible]
లమొఱఁపును గలసి యీమృగముయి వెల సెనొక్కో | దీనిఁబోలంగఁ జంతువుల్ త్రిభువనముల | యందు మరికలవో కోయని
యాత్మ మెచ్చి | ప్రేమసన దేవతలుసూడ సీతస్పష్టి | మార్గమునకెల్లఁ జేరెం మృగ్యయి లేడి॥ ౨౩ ॥ ఉ ॥ అ [illegible] నెవ్వొక౦
[illegible] వెన్నెలగా యనిరంపుస | ళ్ళో త్రాసమీపభూజములనొయ్యనఁ బువ్వులుగోయుచున్న దా | జో త్తము [illegible]
[illegible] డించెఁగాఁ | గ్రొత్త మోఁ [illegible] మెల్ల [illegible] ॥ ౨౪॥
మ॥ ధరణీసంజాత ప్రీతిఁ దనుఁగనుఁగొని సుస్పష్టంబాలు [illegible] | బోరి [illegible] మేయుఁబోలుపుగ
[illegible] బొంగుఁ గ్రుంగుం జెలంగుం | దిరుగుఁ గుప్పించుమించుఁ [illegible] నెనఁగవర్తించు వేడ్కాకలించుఁ | గర మొప్పఁ
నిల్పుఁబోల్పుం గని కి హరిణ [illegible] నానాంతంబులోనఁ ॥ ౨౫॥ క॥ మరిగినవిధమునఁ జేసవఁ | దిసుసుం [illegible] గొను చుఁ
గలయఁ [illegible] | [illegible] ॥ ౨౬॥ క॥
[illegible] బోలయఁగ నా | లోలాక్షిపిలోలమై విలోకించి [illegible] | పొలుని లక్ష్మణుఁ బిలిచి [illegible] | జాలఁగ [illegible]
గలుఁ ॥ ౨౭॥ గీ॥ అఘనుఁ లక్ష్మణుఁ డేర్చ నానావ్యగంబు | [illegible] | యాత్మఁ [illegible] చూచి [illegible]
బుద్ధిపురమాయ | గా [illegible] రూపించి యని మొనగ్రజునితోడ॥ ౨౮॥ మ॥ మసలంబిల్పుట భూమిపుత్రి [illegible]
గంబుఁ నిజం | బని భావింపఁగఁ బోలుపీఁ [illegible] మాయారూపుఁ [illegible] | క [illegible] నెపంబి [illegible]
[illegible] మోసంబునఁ | జననాథో త్తమ [illegible] చర్చింపకున్న [illegible] ॥ ౨౯॥ క॥ అని పలుకఁగ నాలోనన | జన
కజ [illegible] జను [illegible] | గొను రాజముఖ్య [illegible] | [illegible] ॥ ౩౦॥ క॥ క
[illegible] | త్రిపురసుర జంక్ర [illegible] | హరిహరధాత్రా ములకీ | [illegible]
యి నలపి మొయిఁ కెఁ ॥ ౩౧ వ॥ అనుచు సాభిలాషంబుగాఁ బెక్కు చందంబులం గొనియాడి ॥ చ॥ అలఘు చరిత్ర దీని
[illegible] నెమ్మి యునై నఁబట్టితే | [illegible] | [illegible] జూచు భూం
[illegible] వెప్ప [illegible] | గలుగు నెయిల్లనాఁ [illegible] కంబుగ నీమృగ చర్మమిచ్చుటఁ ॥ ౩౨॥ చ॥ అనిక
[illegible] తోఁ బ్రియుని నమ్మృగలోచన వేఁడినఁ మనం | [illegible] సుత్సవంబొదవఁ బోయె [illegible] | గ
నుఁగొను [illegible] నిజకాంతునితో ననురాగభావనం | జనిత వికాసభాసియయి జానకి యుల్లసఁ గౌతుకంబు నఁ ॥
౩౩॥ గీ॥ ఎట్లు గ్రుంకులు వెట్టుచు నేదిపట్టు | నీక [illegible] నేనిఁ బోనీక శరము | పొలుపడఁ జేసి తెమ్ము భూపాల [illegible]
[illegible] నయీమృగచర్మమైన॥ ౩౪॥ వ॥ అని పల్కు నవసరంబున సౌమిత్రి విన్నంబొప్పుచు [illegible]
[illegible] మాయం దగి విరామచంద్రునకు హరిణరూపంబైన కలంకం బొం [illegible] వచనంబు
[illegible] రఘువరుం డు॥ ౩౫॥ క॥ సౌమిత్రి (బిలిచి) వి లక్ష్మణ | యీమృగముఁ [illegible]
యిమ్మ [illegible] | భూమిజ [illegible] | మ్మనా [illegible] ॥ ౩౬॥ క॥ అ [illegible]
[illegible] | [illegible] ॥
౩౭॥ క॥ [illegible] | నసుధా [illegible] | [illegible] | [illegible]
డుసతులతులచపలమతులు సలంపఁ ॥ ౩౮॥ అనిన విని కౌసల్యానందనుం డు సుమిత్రానందనున కిట్లనియె॥ క ॥ అ [illegible]
[illegible] | [illegible] కతనసీయుబలమునం | బొడఁబడ ఫురినున్న ట్లన | కడుముదమును బొందియుండుఁ గాం
తారమునఁ ॥ ౩౯॥ గీ॥ పసిఁడిమృగము నిక్కంబైనఁ బట్టి తెచ్చి | జనకసుత కోరిక [illegible] | [illegible]
యామృగంబైన లీలఁ గ్రుంచి | హిత మొనర్తు మునులకు నెల్లు లెస్స॥ ౪౦॥ [illegible] | [illegible]
[illegible] సౌమిత్రిఁ గనుం | గొని జనకతనయఁ సుమ్మీ | యని పలుమఱు [illegible] ॥ [illegible]
మెల్ల దారునటునిల్చి నమెల్పునటించుఁ బట్టఁ జే | యలవికిఁ జేరినం [illegible] | [illegible]
[illegible] బొడలుగొంములు సొచ్చునడంగెనన్న న | వ్వలఁబొడసూపు మాటుగొని [illegible]
వ॥ అప్పుడు రఘువరుండు పరభాగ నిరూఢశరాసనుండును నాపుంఖిలాంగుండును నగుచు నొయ్యన॥ క ॥ ముని ప్రేల్లినేసమో

[illegible]

మచబనచట ॥ ౭౨ ॥ క॥ నిలువకతరుగుల్మాంతరములలోవడిఁబాఱునపుడు మొగుళులవాఱుందలతలపెలుగుచు నెడనెడఁబలుమాఱుఁజంచుగుదుఁదోఁచుపగిది [illegible] ॥౭౪॥ [illegible] దినవిస్మితుండగుచు॥ మ॥ కదియంజొప్పడకంతకంతకట నా కాంతారమధ్యంబునం దదియెంతుంగమియుందినం బిదపడయ్యెం బాఱుచుంబట్ట లే । కదిమాయామృగ [illegible] ॥ ౭౫ ॥ క॥ [illegible]

[illegible] ॥ ౭౬ ॥ క॥ [illegible] । మృగయూథము [illegible] ॥ ౮౦ ॥

[illegible]

కైకసబలా॥౫౯॥ఉ॥ అట్టి [illegible] యసహ్యశీతస్ఫురించు మేరువట్టి [illegible]
డుకొంటిని [illegible] జయింపఁజాలున్ [illegible] కెక్కుడిచిక్కుగల్గునే । [illegible]
దుండ్ర ॥౬౦॥ క ॥ రాముని దెసను [illegible] । ప్రేమా దేశ మునను [illegible]
మోచుము పెక్కయిలుక ముట్టి యుపలికేన్ ॥౬౧॥ క॥ దిగులందియె [illegible]
యుత్ । బెగడు [illegible] పలుకులు । పగవారి [illegible] పలుకు [illegible] ॥౬౨॥ గీ॥ అనుచు [illegible]
[illegible] । లేమి గనుఁగొని [illegible] లెక్క సేయ । వగ్రజుని చేటు [illegible]
[illegible] ॥౬౩॥ చ॥ అనుజుఁడనం [illegible]
[illegible] రాముని [illegible]

[illegible]

ఱు। గాఢుఁడ బాహువిక్రమునకై నను జెప్పకుమన్న రంతరా। మోఘుఁడ గాలిపిసిపిరముల్ మనుమానవిఘ్నంబు మాన్పుకో ।
మేఘములారా వేఁ జనినారా యుసంబతోడఁ జెప్పరే॥ ౯౨॥ వ॥ అనియు నేకపక్షి కాలంపంబులతోడ సంభాషణ యాక్రం
దనంబు సేయుచుండి నలుదిక్కులు సూచి॥ సీ॥ పావనాకార గోదావరి దేవినీ వెఱఁగింపవమ్మ గాఢేంద్రుతోడ। నో మాల్య
వంతపుణ్యోన్నతగిరి వాఁడు చెప్పంగదే రాజసింహుతోడ। యోజనస్థాన మహీజనులార యీ విధ మెఱింగింప రే విభునితో
డ। నోపంచ కాలువి నున్న తాపసులార నా పాటుఁ జెప్పఁడే నాథుతోడ। నేను శ్రీరాము భార్యనో దేవరైన। నద్దపడితా
ఁకిపెట్టెడు నగయుండు కావ। రయ్య సురలార మునులార యతులార। యఖిలదిక్పాలకులార పుణ్యాత్ములార॥ ౯౩॥ క॥ అనఘ
నశోకాతురయై। యనువఁగ సమ్యప్పనినియెఁ బక్షీంద్రుఁడు శా। తనఖాగ్రకులిశధారా। వినిహత భూధరజపిహాగవిగ్రహు
ఁడంతన్॥ ౯౪॥ వ॥ వినియోహో వెఱవకు నేనున్నవాఁడ నిన్నుఁ జంపంబోరి గొని నిన్ను విడిపింతునని పలుకుచుం బెలుచ॥
సీ॥ తనయున్న గిరి బెట్టు దాఁచి బిట్టెగసిన నది శేషపడగలు గదియ సురమ॥ జవము మై నెఱకలు ఝూళించు వడిఁ బుట్టు గాలి
మేఘంబులఁ జూలఁ దోల। నిలు నిలు మో దైత్య నిను వ్రేత్తునని పేర్చు నడలు పు బ్రహ్మాండ మారమ్ముఁ జేయ। నిపుల కోపోద్రే
కవృత్తములైన నేత్రముల రశ్ములు రవిరశ్మి వెగడుపఱ। శరభసింహాదిమృగ రక్తసాంద్రశోణ। ఘోరచంచత్ప్రఖాఘన క్రూ
రవక్త్ర। నఖరకులిశ ప్రచయపమున్నత శరీరుఁ। డగు జటాయువు గదిసె నయ్యసురవీరు॥ ౯౫॥ చ॥ కదిసి దశాస్యు యెఁ
గలుగఁ గా రఘువీరుని దేవి నెట్లు నీ। కదయఁ దగొంచు నేగవశమంచు రథంబున కడ్డమేగి యో। రిదనుజ సీత డించి సుచరిత్ర తఁ
బ్రాణముఁ గాచికొమ్ము కా। పదియని యాడితేని నిను భూమి మహిం గండలు రాల్తు మేదినిన్॥ ౯౬॥ క॥ ఓరి నిశాచర త్రిభు
వన। వీరుండగు రాము నేపవిష్ణువు మనుజ। శ్రీ రాజిల్లఁగ బ్రతుకుము। కోరుము రే వెడగ కాలకూటముఁ గ్రోలన్॥
౯౭॥ చ॥ అఱుగు నెయుక్కుగుండు హృదయంబున నెమ్మెయిఁ జూచి చూచినన్। పిఱుగు నె మేరుభూధరము వెంగలివై ర
ఘురాము భామినిం। జెఱఁ గొని యెగఁ జూచెదవు చెప్పరనిప్పుడ యోరి నీచవా। కఱపిన బుద్ధిఁ గైకొనుము కాచెద జాన
కి డించి పొమ్ము మిహీన్॥ ౯౮॥ క॥ అని పలు దెఱఁగులఁ జెప్పఁగ। దనుజుఁడు గైకొనక యదుగఁదలఁచి కడఁగినన్। ఘనమై
నకోపవహ్నిగము। వెనుబడ నంటంటబిట్టు వ్రేయుచుఁ గడిమిన్॥ ౯౯॥ స్రగ్ధర॥ చండాతిక్రోధవృష్టుల్ చదలఁబొదలఁగా
స్వాంగసంఘుల్ దెగంగా। ఖండించుచ్చుంచు నొంచున్ ఖరనఖరములన్ గాత్రముం జొన్పు తేరు। ద్దండాటోపంబునన్ భూ
స్థలిఁబడనడఁచున్ దండిన్ ద్రిప్పుసున్నై। చ్చండోగ్రస్ఫారలీలాత్వరితగతి సముత్సాహసంరంభలీలన్॥ ౧౦౦॥ క॥ పెను
గాలిఁ దూలు మేఘం। బునుబోలె నుబక్షివిభుని భూరిబలమునం। జనకేట్లను రుగరాక। దనుజు రథము దిరిగెనీరతారలు నడ
లన్॥ ౧౦౧॥ సీ॥ ప్రకటితోద్ధతి దాసిహాసకంబముల్ విఱిచి నరఝల్లు నరత్నసంచయము దొరుఁగ। బెగడొందనంటంట నొగము
లు వ్రేసి నభుగభుగ నసుర రక్తపూర మొలుక। రథనమాక్రమించి ఘోరంబుగా పించి నన దిఱిరఁ దిరిగి బెల్లోడపఁబడఁగ। స
రభసంబుగ సితచ్ఛత్రధ్వజాదులు విఱిచినఁ జెళపెళ విఱిగి కూలఁ। జాలసుడివడి దనుజుఁ డాఖిలరౌద్ర। భంగిఁ బదివింతను నె
త్తియప్పక్షివిభుని। సూడుకొనఁ జేసెఁ దిరిగి వేరొక్కదిక్కు। తెఱవుగా నూడఁజూచి సురగణీక॥ ౧౦౨॥ చ॥ వెనుకొని
పాముఁ బాఱిన డివీఁపుము హైహాగ్రతఁ దసున్నఁ దన్నినా। క్రోసి వడినొంచు నొంచియులకున్ దివికిం జననిచ్చునిచ్చియే। న
ని వెస నాఱ్చు నార్చి వెగడొందఁగ దంపడిఁ జేరి మూర్ఛ శా। వినిహతునస్త్ర శానసుని వ్రేయు జటాయువు పేర్చి వెండియున్॥ ౧౦౩॥
చ॥ కపటకకంట నోరితురకంటక పోతకినొం డెజానకిన్। విడువిడు ధాత్రిపుత్రి యిది దేవీ నివధించెద నోడ కోడకే। ప
దరఁగవీఁడు వ్రాఘునె జటాయువు మించబనంచు వక్త్రముల్। వెడచరువన్ బతత్రముల వ్రేసి బలోద్ధతిఁ బేర్చి వెండి
యున్॥ ౧౦౪॥ క॥ దశముఖుఁ డవివిధముఖములు। విశిఖంబులు పఱపఁ బతగపతి యేపమునన్। దిశలకుఁ బడిగ్రుచు వెసనా
శరక్షసఖుఁడసహపహరదు తుత మెఱయున్॥ ౧౦౫॥ శా॥ ఘట్టించుం గెరలించు నవ్వు స్వరథమ్ముద్దండాగ్రలింటంబునన్। బ
ట్టుం గ్రిందికి నెత్తు నెత్తు మొగమున్ ద్రిప్పు పర్వంబునన్। గిట్టుం జట్టు పలాఱ్చు నార్చు నెగయుం గెడించి [illegible] ద్విసన్। బొట్టు
[illegible]చు క్రేయుఁ బాయుదోడియున్ జటాయువక్షీరత్నముల్॥ ౧౦౬॥ [illegible] విక్రమంబున బరిభవించిన [illegible]
[illegible]॥ నాళీక [illegible] ముఖ। జాలము పైఁ బఱపఁ జేయుచుం జరి [illegible] హతులన్। [illegible] వాల [illegible]
[illegible] ॥ ౧౦౭॥ [illegible] బాణములు [illegible]
[illegible]। క్రోధి చెదరంజలి [illegible] ప్రాణములు [illegible]

[illegible]

దారుణోద్ధతిన్॥౧౧౬॥ అయ్యవసరంబున॥ చ॥ తనువున నెల్లెడన్ గురిసె ధారలు గ్రక్కునఁ గన తన్మహీసుతన్ | పేసుత
లయ్యెత్తి యార్తి మెయిఁ బెల్లు ఱంకెలు వెల్లిపుచ్చుచుఁ | గనుఁగవ నోలి భూతనయఁ గన్గొనుచున్ వగమానసంబునం | బె
నఁగొనఁ బక్షిపతి పెక్కుమొనాలుచు నిల్చె భూస్థలిన్॥౧౧౭॥ క॥ అజుఁడిచ్చిన వరమును నిజ | భుజబలమును నాత్మబ
లముఁ బోలుపఱక వేసన్ | రజనీచర పరుఁడిట్లా | ద్విజవరు బలమును బరిమార్చి విస్ఫురణన్॥౧౧౮॥ చ॥ అరదము భగ్న
మై పడిన యప్పుడు మేదినిఁ బట్ట ఖడ్గము | నుద్ధరగతిఁ దోడఁ బుచ్చుకొని తోరపు దప్పి వగర్చుచున్న భూ | ధరసుతఁ గాయు నాక
సుఖధర్మసహాయము జటాయువున్ భయం | కరగతిఁ దాసి వ్రేసె నవశేషుండు దశకంధరు పరాక్రమంబునన్॥౧౧౯॥ క॥ పటిమను
యొ మేను వ్రస్సిన | నొటిగెను హీనసలము మీఁదను కక్కెను ధిరం | బఱి మిణిఁ జెను గాలువలై | పఱనఁగ భూపుత్రి డిల్లపడి తల్లడి
లన్॥౧౨౦॥ వ॥ ఇట్లు ఱెక్కలుఁ బక్షిపతి భంజించి దశగ్రీవుండు మహానాదంబగు సింహనాదంబు సేసిన జనకతనయ సంభ్ర
మంబునం బఱితెంచి యల్లసి ధారాదళితుండై ధరణిం బడి నెత్తురుం జొత్తిల్లి కొఱప్రాణంబులతో నున్న జటాయువుం
గనుంగొని పీన్తోత్తముఁ డింక నేని దిక్కని పెక్కు తెఱంగుల విలపింప సన్నిలింపారాతి యుమఁగుడ వచ్చి తన్నుం గని భయం
బుం బొంది యద్దేవి యహో రామ హా రామ యనుచు నొక్క వృక్షంబు నుఁ గేలం బట్టికొని యాడఁ గిలఁబడి యున్న బెట్టదప్పిత
రుప్పఁ డిపించి మెత్తుకొని వియత్తలంబున కెగసి పఱపం దొడంగన నయ్యంతఃపజ్జ కంతుని నిందించుచుం దిట్టుచు నిల్లు నోరి
పాపాత్మ రాము కోపానలంబున సబాంధవంబుగాఁ ద్రుంగెదు ఘోర రౌరవంబునం గ్రుంగెదు నిర్మూలంబయ్యెదు వల
దు పడవిడుమని పలియించెప్పుడుఁ బథంబుల నార్తి మెయిం బలుకుచున్న వాఁడు సునక్షిణాభిముఖుండై చను సమయంబున॥
౧౨౨॥ గీ॥ సకలమునులు శోకసంతాపములఁ బొంద | నంధకార భరితమయ్యె జగము | నలువ బుద్ధిఁ జూచి నాకారిచేటింక | ని
క్కమయ్యె నను చునిశ్చయించె॥౧౨౩॥ గీ॥ అంతనఖిల దిశలు హా రామ హా నాథ | యనుచు నెలుంగు వినుచు నడలఁ దొడఁగె | జ
నకతనయ నిజజాడసంహారదిస | త్త్వములుగములు వెంటఁ దగులుచుండె॥౧౨౪॥ క॥ పవనచలిత శాఖాపల్లవముల భయ
హస్తచేష్టలం బొనరఁ జెలం | గు విహంగంబుల రుతముల | నవనిసుతను వెఱవు వెఱవుమన్నట్లుండెన్॥౧౨౫॥ గీ॥ ఓలి శృం
గంబు లెత్తిన కేలుగాఁగ | నిర్ఝరంబుల పెనుమ్రోఁత నిగిడి పెరయ | గిరులు జనకరాజాత్మజ పరిభవంబు | జగము లెఱుఁగ
నాక్రోశించు పగిదిఁ దోఁచె॥౧౨౬॥ క॥ జనకజఁ జెఱఁగొని పోవు బ | జనులకు విను జూటి సట్లు జని తరుణరుణ | ధ్వనిఁ గేళీ
హంసశ్యామ పనచణమగు హంసకంబు పడియె మొఱయుచున్॥౧౨౭॥ క॥ స్థితలక్ష్మీ సీతఁ బాసిన | గగనగ్రీవ ద్వైదపిరులు
రాలెఁ గరిన కుచతల | చ్యుతహారము భ్రంగంగా | వతరణనైపుణము మెఱసి వసుధం బోలి చెన్॥౧౨౮॥ క॥ నిజభూరి
తేజమునన | క్కజముగ వెలుఁగొందు జనకకన్యయు నంచ | మ్భుజములను [illegible] బోలెను | రజనీచరుఁ డెత్తుకొంచు ర
యమునను రుగన్॥౧౨౯॥ క॥ విలసిత మగుసత్తాని | ర్మలవదనము నభముఁ జెందు రావణునంక | స్థలమున మెఱసెను మే
చక | జలనము వెడలిన వెలుఁగు చంద్రుఁడువోలెన్॥౧౩౦॥ క॥ వనజాక్షి శోభము శుభకచ | మును సితరదనాంశుల విధ
మును గగనానం | దనముఖ హుల నారదు రా | మునిఁ బాసి వినాశపద్మము విధంబున చున్॥౧౩౧॥ క॥ రామునిఁ బాసిన కత
మున | రామారత్నము గుసీత రమ్యాననము | స్థానంది కాన శ్రీకన్ | భామము గాకుండెడిన సుధాకరభంగిన్॥౧౩౨॥ క॥
సుకుచిరపల్లవ రుచిపుం | దరతనువగు సీతఁ గదిసి దశముఖుఁ డొప్పెం | బరగఁ గఁ గాంచనకాంచి | వ్యైరవుగఁ దాపిం చియున్న
నీలము వోలెన్॥౧౩౩॥ క॥ అలఘుశ్యాముల వర్ణము | గల రావణు తనువుఁ జెందికనకప్రభ శో | భిలు సీత నీలజలధరకలి
తతటిల్లతిక భంగిఁ గ్రాలుచునుండెన్॥౧౩౪॥ క॥ జనకజ భూషణగణ ని | స్స్వనములు దశకంధరుండు చాలఁగ మెఱసెన్ |
ఘనపథమునను గుతరగ | ర్జనములఁ దన రాను నీలజలద ముకరణిన్॥౧౩౫॥ క॥ రమణీయ హేమ సమవి | భ్రమగల
రుచి సీత చేత రావణుఁ డొప్పెం | గమనీయ కనకకక్ష్యం | గొమరారు మదసన్న భూరి సింధురము పగిదిన్॥౧౩౬॥ క॥ [illegible]
ములగు ధరణీ | సుతకనదవిలోభ కనక శుభభూషణముల్ | క్షితిపైఁ బడియె [illegible] | [illegible] తారకంబుల
పగిదిన్॥౧౩౭॥ క॥ [illegible]
[illegible]॥౧౩౮॥ క॥ [illegible]
[illegible]॥౧౩౯॥ క॥
[illegible]

[illegible] యయ్యె [illegible]॥ ౧౬౪॥ [illegible] సౌధహర్మ్య ప్రాసాదములను [illegible] [illegible] వైడూర్య శాతకుంభ స్తంభ సంభృతంబు [illegible] [illegible] ॥ ౧౬౫॥ క॥ [illegible] ॥ ౧౬౬॥ క॥ [illegible] ॥ ౧౬౭॥ క॥ కలపిన్నియు [illegible] ॥ ౧౬౮॥ చ॥ [illegible] సైకత [illegible] సులలితహర్మ్య సౌధములశోభితపుష్పవనాంతరంబులన్ [illegible] రతులు వారికి సల్పు [illegible] ॥ ౧౬౯॥ క॥ యావనిమస్థిరమెంతయు [illegible] ॥ ౧౭౦॥ క॥ అని [illegible] ॥ ౧౭౧॥ గీ॥ కానరాముఁడిటు [illegible] ॥ ౧౭౨॥ క॥ [illegible] ఫలమును వనవాసమొందిన [illegible] ఫలమున [illegible] సకలభాగ్యశ్రీలన్ ॥ ౧౭౩॥ చ॥ [illegible] ॥ ౧౭౪॥ క॥ [illegible] శిరములపైఁ బెట్టి [illegible] ॥ ౧౮౦॥ మ॥ సురయక్ష [illegible] దానవభట స్తోమాహి [illegible] ॥ ౧౮౧॥ సీ॥ [illegible] నాసీతత్పణము [illegible] దశరథుండను రాజు ధర్మశీలుఁడు సత్యసంధుఁడు [illegible] ॥ ౧౮౨॥ మ॥ ఉరుగర్వంబున [illegible] ॥ ౧౮౩॥ క॥ [illegible] ॥ ౧౮౪॥ క॥ దేవాసురాదుల [illegible] ॥ ౧౮౫॥ క॥ జలజారి [illegible] ॥ ౧౮౬॥ క॥ [illegible] ॥ ౧౮౭॥ మ॥ [illegible] ॥ ౧౮౮॥ సీ॥ [illegible] ॥ ౧౮౯॥ క॥ [illegible]

మిగుల్ వనమున శోకంబొంది జెడిరెదనన్ను గాదా॥ ౨౦౪॥ వ॥ అనిసీతపల్కిన నేంకలంకకభవనాత్మ [illegible] సర్వాంగంబు [illegible] కంపించి కొట్లంటి॥ క॥ అనిమిషులకురరసులకును । నను జేర్పఁ జేఁడే లతనదు మానసము సెడిన। నన్న నుదయించి [illegible] యడల సెర స్థంపు మాటలాడును సన్న్యా॥ ౨౦౫॥ క॥ మూఁడు జగంబులలోపల। వాఁడిను గంటిమిఁ గెడం గిదవునాతో సమరం । బేడుపుతో మాఱ్కొనునె। వ్వాఁడోపును రామవిభుని వాసనశౌర్యున్॥ ౨౦౬॥ క॥ ఇదియొక రాక్షసకృత్యము। నదిపెలనుగదానిచు నెన్ని మాటలు సెప్పం। బొదవఁ గడనుబోధించిన। హృదయము వదలింప లేక యెడపని చింతన్॥ ౨౦౭॥ చ॥ కినుకనవప ప్పమున్ దొరుఁగఁగ గన్గొనకంరముతోడ నేడ్చుచున్। మనమున మగ్గి మొందుచు సుమానము హూలు చుదీపవక్త్రయై। ననుఁబలు మాఱు నార్యసుతనాథభుఁగానఁగఁ బోగదయ్య సీ। వను చుభయార్తితోఁ బలుక నగ్గజనకాత్మజఁ జూచి వెండియున్॥ ౨౦౮॥ క॥ కన్నీ నేటికి నించెదు। విన్న దనంబేల నీకు వెఱపేమిటికి। నన్నేటికిఁ బోమ్మనియెదు। మున్నే మాయన్న శౌర్యములనెఱుఁగనె కో॥ ౨౦౯॥ వ॥ అనిపలికిన నుపశమింపక రోషారుణనేత్రయై నన్నునిల్లసియె॥ గీ॥ అన్న యాపదసమయంగ నాత్మనడల। వేసుబనిచిన విభువెన్క నేగ మొగయ। వధిపు నార్తఘోషము విని యలుకనరుగ। వగ్రజుని చేటుగోరితో వచటికేఁగు॥ ౨౧౦॥ క॥ పాయక పో నాఁ బోవవు। నా యెడ నేయెడ్పు కలఁదినాఁడవో యిట భూ। నాయకుఁడు లేని చోటను। దాయాదుల వితన్వ తిగ వచ్చితిదియో॥ ౨౧౧॥ వ॥ అనిసీత నన్ను చటసుఁడ రాకుండని నిష్ఠురోక్తులు పల్కిన సైరింప లేక విమ్మింగానవచ్చి తీనని రాముండు రోషించి లక్ష్మణుంగనుంగొని॥ ఉ॥ చారుకులాభిమానము సుసన్నుతవర్మమువీటిఁ బుత్తురే। యారుచిరాంగి వేగపడి యప్రియవాక్యములెన్ని యాడినన్। సైరణ సేయఁగాఁదగదె చండనృగోరగ రాక్షసోగ్రకాం। తారములోన నయ్య బలఁదమ్ముఁడ యొక్క తెడించి వత్తురే॥ ౨౧౨॥ క॥ ఆయింతి నిన్నుఁ బొమ్మన। నాయాన తినస్పనీమనంబున నతి కో। పాయత్తుండవై నీవిటు। నాయొద్దకు నేల వచ్చినాఁడవు వత్సా॥ ౨౧౩॥ శా॥ అన్నా నన్ను బలాఢ్యగానెఱుఁగు దీవన్నా తిశోకార్తయై। నిన్నుం బల్కిన నింతనంతనయి నన్నీవుండవైతింతకు। న్నన్నన్నిన్నును వేచు దానవులు మానంబూనమై పోవఁగా। నన్నాతిం గొనిపోవకుండుదు రెయయ్యా జ్ఞానసంగ్రాహతన్॥ ౨౧౪॥ క॥ అనిపలికియు పృథురూపం। బునన న్నెలయించుకొనుచుఁ బోదూరము పో। యిన నెఱిఁగియుద్ధురాక్షసుఁడు। ఘనవంచనశీలుఁడసుచుఁ గడుకోపమునన్॥ ౨౧౫॥ శా॥ ఆగాత్రించరునుగ్రబాణమున నేయం బల్విడిం దాఁకి పి। స్వారోరస్థలిఁ గాఁడి నంతనసుగరూపంబేపియ స్మధ్వనిన్। ఘోరార్తశ్రుతి దిక్తటంబులఁ జెలఁగ నాక్రోశించుచున్ రాక్షసా। కారుండై ధరఁ గూలి వచ్చె నుసురక్తంబుర్విపైఁ గ్రక్కుచున్॥ ౨౧౬॥ క॥ అనిపలికి యాత్మలోపల। జనకజఁదలఁపోయుచున్ విచారముతోడన్। జనవిభుఁడు జనస్థానము। నను జుండసుదానుజూచియయ్యెడఁ ద్రోవన్॥ ౨౧౭॥ చ॥ ఎడనెడ రామభూవిభుఁడనేకవిధంబులదుర్నిమిత్తముల్। గడగని యాత్మలో భయమునుం బొంకుచు లక్ష్మణుఁ జూచి యిల్లనున్। గడునశుభప్రకారములుగానఁగనయ్యెడి నేమి కీడునా। డెడునొకమారయంచు నటఁజీసత నేగిరి పర్ణశాలకున్॥ ౨౧౮॥ అట్లేగి ముందట॥ సీ॥ చంద్రిక లేనినిశాగగనము మాడ్కి - శారికలేని పంజరముకరణి। నలినసంతతి లేని కొలనిచాడ్పున - దీపిక లేని మందిరము పగిది। సూనైకఫలరాజి లేనియారామంబుగతి - నాసలేని వక్త్రంబు భంగి। జెలఁగు కోయిల లేని యెలమావి చాడ్పున - నినదీప్తి లేని దుర్దినము నట్లు। చాపమౌర్వి లేనిచాపదండము సూజ। లలితతంత్రిలేని వల్లకి పోలె। నవనితనయ లేనియావాసమంతయుఁ। బాడువారియుండెఁ జూడనచట॥ ౨౧౯॥ క॥ ఉల్లము ఝల్లన దేహము। దిల్లడవడ ధృతి దొలంక దెప్పరమొందన్। వల్లభుసుతోడను టజం। బెల్లవెసకెఁ ద్రిప్పియసు గానకెంతయు భీతిన్॥ ౨౨౦॥ క॥ పొలఁతుక మెలఁగెడు చోట్లన్। గలయంగా వెదకి యొచటఁ గానక కడుపి। హ్వలుఁడగుచుఁ బర్ణశాలకు। లలిఁ గ్రమ్మఱ వచ్చి చూచి లక్ష్మణుతోడన్॥ ౨౨౧॥ గీ॥ [illegible] వచ్చి నచోటులు వెదకితోఁడ। గలయ వెదకితి నెచ్చటఁ గానలేక। పర్ణశాలలోపల లేదు బాలయంచుఁ। జెప్పియధికాతురత [illegible]ంతచిత్తుఁడగుచు॥ ౨౨౨॥ క॥ ఏమెయి నడుగులు లేవివె। యేమాయెనొ పర్ణశాలయిది గాదో కో యే। రాముఁడు గానో రాముఁడు। గామం బెడవాసితుణము బ్రదుకఁ గఁగలఁడే॥ ౨౨౩॥ అనిపలికి॥ శా॥ ఏమేటీ వ్యాదిమేట్లు గాదివివనుఁ జే [illegible] సౌమిత్రనారికిఁ బు రాముఁడవో వత్సా నిక్కమే రాముఁడన్। భూమీనందన [illegible] రామచంద్రుఁడ [illegible] యేమేమొక్కడనున్న దానవిటరా వేయుల్లసల్లాడెడిన్॥ ౨౨౪॥ శా॥ [illegible] నాతోఁ బుట్టువు [illegible] దె నాథము

[illegible]

... ధరణిజ ... కుంభలసిత స్తనయుగ్మము ... ॥ ౨౩౧ ॥ చ॥ ...

శరసిజశత్రుహస్తములఁ జంద్రుని భాస్యముఁ గంబుకంఠమున్ । గరభనిభోరుల న్మృదులగాత్రములం జంపక

చారు నాసికన్ । ... ॥ ౨౩౨ ॥ ...

[illegible]

... ॥ ౨౩౪ ॥ సీ॥ ...

[illegible]

[illegible]

[illegible] యాండనో [illegible] ॥ [illegible] ॥ వ॥ [illegible]

అంజూ [illegible] రాముండెల్లనియె॥ క ॥ సీతంజూపక యుండిన । నీతరు [illegible] నాదునిష్ఠురబాణ । [illegible]

[illegible] తంబులు [illegible] ॥ క॥ ఈ తటిని [illegible] । [illegible] ములనసు [illegible]

[illegible]

విరమ్మోగరా॥ ౮౫౯॥ వ॥ అన్యాయంబునసీతాహరణముగ్రహించుటను నప్పుడు ప్రదీప్తుండైనట్టి సుందరుండు నతిఘ్యోరకోపసమేతుండనై జగములు గాల్చు కాలాగ్ని యుంబోలెను మహోగ్రస్వరూపంబు సేయుచున్నరఘుపుంగవునింబోలెను న్విశ్వతైజసుర్యయుండునుచాచి ప్రాంజలిరమ్మై వినయవాక్యంబులసౌమిత్రియిట్లనియె॥ ౮౬౦॥ క॥ లోకైకశరణ్యుండవు లోకత్రాణుడవుసర్వలోకేశుడవుర॥ లోకహితంబుగ రాఘవ। లోకముంబరిమార్పఁగాఁ దగునాధ్యా॥ ౮౬౧॥ క॥ విస్మృతియునర్పిసఖులుచర। క్కక శిక్షింపంగజంపఁగ గ్రస్యముగా। కోకఁడవ రాఘవము సేసెన। సకలజగత్త్రయముఁ జంపఁజనునే చేవా॥ ౮౬౨॥ క॥ మునునీవు భూతహితమన। ర్తనమునఁ జెంపొందియుపుడుకుర్వయుంరోషం। బునఁ గడఁగి భూతసంహింసన। మొనరింపఁగ నాగ్రహించె జెనుచిత మేనీకుర్॥ ౮౬౩॥ క॥ తరణికిఁ దేజంబును ధా। కరునికిఁగళపవనునకు నిగతసంబువసుంధరకున్నతి నైజముగుగలి। నరనాయక నీకు నదముని నైజగుణములుర్॥ ౮౬౪॥ క॥ సురగంధర్వప్రభృతులు। ధరణీశైలాపగాబ్ధిధాత్రీజాదుల్। నరవరనీకేయపకృతి। యరయుఁగఁ గావించెజగములం దెవ్వాఁడుర్॥ ౮౬౫॥ వ॥ జనవరనీసన్ప్రియంబు సేయంగలవాఁడులేఁడేనునీపునుంగూడియధిక ప్రయత్నంబులగిరులనదుల వనంబులబిలంబులంగుహలాంతంబులసముద్రంబుల దేవగంధర్వకిన్నరగరుడోరగామరలోకంబులసర్వదిగంతంబుల వెదకిసీతాపహారునిఁగానకున్న మునులుదేవతలువానినప్పగింపకున్న నీవునచరాచరంబులైనలోకంబులనిగ్ధాతసంకాశబాణంబులనిరవశేషంబుగాఁజేయుటయము మొదలయుక్తక్రమంబునధర్మంబునడిపియటుపూర్వరాజులదండక్రమంబునవర్తింపుటొప్పు ననిపలికిలక్ష్మణుండుమరియునిట్లనియె॥ ౮౬౬॥ క॥ ఆపదసకు స్థలోకులఁ। బ్రాపించుఁదొలంగునప్పుడపవనముభంగిగ। బైపడు నాపదనైదిన। భూపాలాత్మజములలోనఁబొందుశుభంబుల్॥ ౮౬౭॥ వ॥ రఘువరయల్పతేజుండైనసామాన్యుఁడుదుఃఖంబుసహింపనోపునెయార్తుండైననరునికివిజ్ఞానంబేలకలుగునెన్నండూపన్నుండుగాని వాఁడుగలండునహుషుండింద్రసాలోక్యంబు సెడెయధఃపతితుండుగాఁడెమహర్షిశ్రేష్ఠుండైనవసిష్ఠునికిఁబుత్రశతంబువిశ్వామిత్రుచేతహతింబొందదెలోకనేత్రంబులైనచంద్రసూర్యులురాహుగ్రస్తులుగారెసర్వభూతంబులుదేవాసురులువినాశగతులుగారెకాననీనుబోటితత్త్వదన్యులుతత్త్వంబుబుద్ధింపలపోసప్రాజ్ఞులైనభూశుభంబులొందినంబొంగకతలంకకసంతసింపకదుఃఖింపకధీరులైయుండుదురుసీవుబృహస్పతిసమానబుద్ధిమంతుండవునీయట్టియధికబలపరాక్రమవిజ్ఞానగరిష్ఠుండుసీతానిమిత్తంబునసజ్జనిగతినుండిదుఃఖించుటువితంబగునేమానమువిధంబునసీతాపహారునింబరిమార్చిఫుత్రుపమేతయైనసీతసాధించి తెత్తుమనినరాముండనుజవాక్యంబులకు సంతసించి లోకంబుల సంహరింప నెత్తినకోపంబుడిపియతనికిట్లనియె॥ ౮౬౮॥ క॥ ఎక్కడనున్నదిజానకి। యెక్కడఁబోవుదుము వెదకనేదియుపాయం। బిక్కానినిఁగననెయ్యెది। దక్కక సేయునది సెప్పుమతమ్ముఁడ నెమ్మిర్॥ ౮౬౯॥ వ॥ అనినసౌమిత్రియన్నతోనిట్లనుసీజనస్థానంబునంగలగిరిదుర్గవనబిలంబులునదులుంగిన్నరగంధర్వనిలయంబులుఁస్వరితిగవెదకుదమునీయట్టిబుద్ధిసంపన్నులైనరోత్తములాపదలకుంగంపించరువాయువేగంబునకుంజలియింపనిశైలంబులుంబోలెననిపలికినలక్ష్మణసహితుండై రాముండాజనస్థానంబునంగలయన్నిచోట్లవెదకిసీతఁగానక క్రోధాటోపంబునఁజాపంబుహరించుచునగ్రభాగంబున॥ ౮౭౦॥ క॥ పతంబులు దెగిఘోరా। జిక్షితిఁబడియున్నరక్తసిక్తాంగునుద। గ్రక్రోధిధరాకారునిఁ। బక్షింద్రుజటాయువునుపాలుదుఁగనియెర్॥ ౮౭౧॥ కనిరాముఁడులక్ష్మణునితోడ॥ ఉ॥ వీఁడొకరక్కసుండొడనువేదిసహీసుతభ్రమింగిమిమ్మటర్। వాఁడెమిగ్రాలుచుర్మానమువచ్చుటెలింగివిహంగవేషమై। పోఁడుగనున్న వాఁడుభుజభూరిపరాక్రమముమున్నడీనిఁగ్రొ। న్వాఁడిశరంబులందునిమిపైచెదసంచుమహోగ్రబాణముర్॥ ౮౭౨॥ క॥ పడిఁగొనియెయుంబూనినఁ। గనుభయముననుదిరధారగ్రక్కుచుభుజన। స్పృహుగనిజటాయువుసుల్బుగ। యుడరఁగనిట్లనియెరామ యార్తస్వరుడై॥ ౮౭౩॥ క॥ ఏసుజటాయుప్రనరేశ। భూనాయకసఖుండదాసభూవరమిర। ట్లేనియెడసీతఁగొంచును। దానవుఁడరుగంగసనినినాఁగికదుంకర్॥ ౮౭౪॥ ఉ॥ ఏపునసానిధమ్రమునఁహీస్థనిఁగాలిచిజ్జూడసెందియుక్ర। జాపముద్రుంచి నైనిబహుసాయకములిదళించివాజులర్। గూలఁదఁగింవితగ్రమునుసుసవనోదినభూపులంబివిఁవి। కేఁతుముగాక్షతు। ధీనిక్కనికున్నాఁసేయఁజెప్పెరర్॥ ౮౭౫॥ వ॥ అలుకతిసంధుంస్థభూస్థనిలెకినిశావదుండు॥ విని యాతని సమీపించి తత్ఫలమునస్నేహంబుతోఁబాఱఁగా। విరుదారన్నెను వెంటఁబాటికదుఃఖంబుపొందియెనుఁబ। కరతధ్వంబునఁబడియుండె

[illegible]

నాముపరిగ్రహంబున౯॥ ౩౧౫॥ వ॥ అని పలికి చింతవెర్చి యారాఘవుండు జటాయువుం జెట్టినాచేసి సత్కృతి కుం [illegible]
యుసపక్షీంద్రుండు నాయనుజ్ఞను స్వర్గలోకంబునకుం జనుచుండెనిక జటాయువు ప్రేతకార్యంబులుం [illegible] గావించెద నని
సౌమిత్రి తోడం జెప్పి దివ్యమానంబునం జచ్చినిక్కడ మిడిపిట్టును జటాయువు [illegible] యొప్ప ఘృతంబుగా [illegible]
ట్టిపిచ్చి శాస్త్రోక్తప్రకారంబున దహనసంస్కారంబు గావించి గోదావరికేగి స్నానంబు చేసి యారాఘవులు జలాంజలులొసంగి
దక్షిణలిచ్చి నమహాపుణ్యుండైన రాముని చేత సంస్కారంబు నొందుటం జేసి జటాయువు ఉత్తమపుణ్య లో
కంబునకరిగె రామలక్ష్మణులు శోకవ్యాకులచిత్తులగుచు॥ ౩౧౬॥ చ॥ అరయుచు సంకట సత్పురుషాశ్రమవాసములలో
ని చెంగియు యుమ్మిరు పురుషసింహులేక చనంజనంత యుంట తమ నుండియు నవ్వై భాగవతశ్రీ యెంచి భూమిరి మగువా సయుం గానమి
జయుస్సంచకు నొకయుంగఁ బశ్చిమాభిముఖులై చనిరంత వేగమారగ౯॥ ౩౧౭॥ వ॥ చనిశరచాపహస్తులయి ముందటన
ప్రకటకతమార్గంబుఁగల దిక్కుల విశాలఫలలతాపరివృతంబును సింహవ్యాఘ్రాదిసత్త్వభీకరంబు నునతిమనోహరంబు
ను నై నమహారణ్యంబుగడచి జనస్థానంబునకు మూఁడు క్రోశమాత్రంబున నున్న క్రౌంచవనంబు ప్రవేశించి వివిధపక్షిగణాన్వితం
బును నానావృక్షపుష్పఫలశోభితంబును బహుపర్వతమధ్యంబును నగు నొక్క వనంబు గని యవ్వనంబున సీతనన్వేషించు
చు మృగసాదింగని॥ ౩౧౮॥ గీ॥ తత్సమీపావనిస్థలి దాశరథులు ఘనులు గాంచిరి యోముఖీయను నిశాట నూర్ధ్వకేశలం
బస్తనిను గ్రగంధి గుండెవక్షిమృగూకస్వర ఘోరవేషుర॥ ౩౧౯॥ క॥ అగ్గలిక నానిశాచరి డగ్గరి జను దెంచి రాముతమ్మునికిక
రముఁ దిగ్గునఁబట్టినవంబున బెగ్గడలకి పికటదంష్ట్ర భీకరయగుచు౯॥ ౩౨౦॥ అన్ని శాటి సౌమిత్రి కల్లని యె॥ గీ॥ అర్థి
ని న్నుఁజూచి నప్పుడవలచితి భార్యగా వరింపు పరమపురుష నీమరకికిఁ గోరు నామపేరు డిగెము సినుమయోముఖీయన
పేరిచర్య॥ క॥ అనుటయు నసఁడప్పవకృతా ననఁబాయంద్రో చికదిననాసాక్షి సునఖండన మొనరించె సునిశితకర
వాలధారఁజులకనయలుకి౯॥ ౩౨౧॥ గీ॥ అట్టిపిక్రతా ననం గాంచియిట్టులని యె నోరి నిశాటియాయొప్పుతో నున్నని
న్నుఁగన్న నార్తినిరూలరే కాము చేత బేంసి కింతపలవనిజాళియె ॥ ౩౨౩॥ క॥ ఈలీల సుమిత్రా సుతుడు లూలిగొనఁగ
నెత్తురం డులనంతటఁ గారిక౯ గుంలుచు సొలుచు వ్రాలుచు రోలుచుంబాటి వనగుచు చుసుపువ్వునఁగూలె౯॥ ౩౨౪ వ॥
ఆ దసంతరంబ నాకాశపథం బెల్లఁబగిలించునొక్క మహాశబ్దంబు పినియా శబ్దంబు చక్కటి వనంబున కే తెంచియుమ్ముండల॥

——॥ కబంధుని రామలక్ష్మణులు జూచుట. ॥——

మ॥ కనిరారాజతనూజులు కుసుమిస గ్రగ్రపునాభీలసం హాసుం దుంగమహీంధ్రంబోన్నతు సముద్యద్బాహు పక్ష
స్థలు౯ ఘనభూరిస్వనుశీలమేఘసదృశుం గాలాంతక క్రూరయో జనదీర్ఘాయతబాహుయుగ్మకలితుంజలపారి గాంభ
స్థలు౯॥ ౩౨౫॥ మహాస్రగ్ధర॥ సతతాస్యక్ష్వానశీలుం జటులకఠినదంష్ట్రాచయాభీలు నానా గతసత్త్వవ్రాతమాంస
గ్రసనప్రియతవక్త్ర ప్రచండప్రచారు౯ సితఘోరస్కంధుభూతత్రసనకరబలోద్యన్మదాంధుండి రెటూ నతదంతి
వ్యాఘ్రసంహారణనిపుణబాహాభిబంధుంగబంధు౯॥ ౩౨౬॥ వ॥ అంత నారాఘవులు జంఘూరహితకబంధుండగు నాక
బంధుండు యోజనదీర్ఘంబులగు తనబాహువులు విస్ఫురింబొదివి సూర్యగ్రహంబును గ్రహకరుండగు గ్రహణగ్రహం
బును బోలె నాగ్రహంబొనవనపట్టి వారికిట్లనియె॥ ౯॥ అమ్ములు పింజలు ఁడమ్ములు దాల్చియె ప్పువాడె నుమీర
లిప్పుడు నాడు ఘనదీర్ఘతర భుజాగ్రనిరోధము [illegible] చిక్కి పాలిసరిరం కేందుబొప నచ్చు నినియుంటఁబట్టిన నారాము
చంద్రుండు ధైర్యధుర్యుఁడు గానఁ దలఁకకుండె నప్పుడు లక్ష్మణుండతిదుర్గతిఁ దత్తరపడి యవనీశ చిక్కి తినసుర చేత వీ
[illegible] తెగినను [illegible] సన్ను విడుచు తెఱఁగుఁగానిపించుము [illegible] బ్రతుకుదీవై నననియె యనుపమ
[illegible] మొనమొసల॥ ౩౨౭॥ స॥ అని దమ్మునిమాటదసన్న ఘనదమ్మగుభా [illegible] చేయుచు నన్నాథుండు
హాస్త్రిఁ బొందుచునను౯ సౌమిత్రి యుబ్బంగిన నన్ను నిన్ను౯ దనుజాధముండొకఁడు ధీరుండై నిరోధించె నెవ్వనినెబ్బం
గుల నెట్లు సేయదిలదైవఁ బెప్పు దేపట్టున౯॥ ౩౨౮॥ సీ॥ అనుచు శోకింపంగనసుర వారిఁ దిగిచి ఘనతరనిజవక్త్ర గహ్వరం
బు చేరంగఁ దెచ్చు నారాముచంద్రుని గప్పకకనుంగొని [illegible]
యవధ్యత్వబుద్ధిఁ దెగకున్కి నీయందుఁ దెల్లమైతోఁచె నాకని చంపక స్యదీయధ్మముఁ దేఁ [illegible]
ఫుడయనుడు దెలిసి శీఘ్రంబు వెఱికిదై లేయుదీఘు౯ కఠిన భుజదండ [illegible] నజతె నసుజా [illegible]

...నేర్పునఁ జేయఁగలండు వానరా । సకములో [illegible] లు గణించఁగ నాతఁడు [illegible] భూవరా॥ ౩౮౫॥ వ॥ ఆసుగ్రీవుండు చేత కాలజ్ఞుండు వాలివలన భీతిం బోయి సకల దేశంబులుం జూచినాఁడు గాన మహావీరులైన వానరుల నెల్లఁ దిక్కులకుం [illegible] యెక్కడ నున్న రావణుని సాధించి సీతను దెచ్చి నీకు సుగ్రీవుఁ డొసఁగఁగలండని పలికి వెండియు॥ ౩౮౬॥ [illegible] సైన్యములతో సంహారియై తేరఁగా । సుగ్రీవుఁ డగ్రతలంకపై నడచి వీరోల్లాసహామేపారఁ బు । [illegible] నృపధాత్రీపుత్రిఁ దోడ్కొంచుని । వగ్రియ ప్రియమార నేగెద వయోధ్యారాజ్యము నేలఁగన్॥ ౩౮౭॥ వ॥ రామచంద్రా యాత్రోపలబ్ధ్వము దేశంబున బిల్వ శాఖ ప్రియాళు రసాల ప్లక్ష న్యగ్రోధ కింశు కాశ్వత్థ [illegible] లలో [illegible] కకుభాది తరువులు విలసిల్లు నందువలన సన్మృక్షంబులెక్కి ఫలములు రాల్చియున్న [illegible] ఫలంబులు భక్షించి యరిగెదుండనున్న విపినంబుల దేశంబులఁ జూచుచుం జారుకకుములోత్పలంబుల మెఱుఁగు విలసిల్లు హంస క్రౌంచ సారసంబులు పలుకుచున్న [illegible] సరోవరంబునకరిగి యట విశ్రమించి సుగ్రీవునితోడ సఖ్యంబు సేయుమిడు గార్యసిద్ధియయ్యెడు నేగుండనుచుం బలికి [illegible] చేతనసుజ్ఞాతుండై తన దివ్యరూపంబుతోడ రెండవ సూర్యుండునుం బోలె వెలుఁగుచుం గబంధుండు నాకలోకంబునకరిగె నప్పుడు రామలక్ష్మణులు వెఱఁగందుచుం గబంధుండు చెప్పి నజాడఁ బూర్వదిశాభిముఖులై యరుగుచు [illegible] కల్పనల వృక్షంబులుగల యొక్క శైలంబుగని యాశైలంబు వెనుక [illegible] సియుం దినములు నాఁడు మారమార్గంబు జేరి విచిత్ర వనశోభితంబగు పంపాసరపశ్చిమ దేశంబు సేరి నిల్చి బహువిధ ఫలభూరి తతరు విలసితంబగు శబరియాశ్రమంబుగని యయ్యాశ్రమంబు సొచ్చి యచ్చేర నా రామలక్ష్మణుల కెదురుగా [illegible] వియై శబరి పద్వినయంబు సేయుచున్నఁ డుశబరిం జూచి రాముండిట్లనియె॥ ౩౮౮॥ చ॥ ఉరుతర [illegible] కున్న తి నొందుచు [illegible] సేయుదే । గురువుల భక్తిలోఁ గొలుతె కోపము మోహము లేక యుండుదే । యురవుగ సంయమంబు విజితేంద్రియ [illegible] గల్గి సౌఖ్యముదే । బొరయదె పుణ్యసంయములు పోఁడిగ నీకడ కేగుదెంతురే॥ ౩౮౯॥ క॥ అనవుడు నప్పు [illegible] పనియా సతి నృపతితోడ ననియె [illegible] । దన నీ శుభదర్శనమున [illegible] దపస్సిద్ధిఁ గంటి ధన్యతఁ గంటిన్॥ ౩౯౦॥ చ॥ జనవర దివ్యరూపమున సన్ముతి మీగు [illegible] యుండఁగా । దినప [illegible] మానములఁ దేజములం [illegible] లైన స । న్మునులిటకిన్న వచ్చిన బ్రమోదములారఁగ నర్చలిచ్చి [illegible] నని రాత పోధనుల్॥ ౩౯౧॥ చ॥ ఘనులగు రామలక్ష్మణులు గార్యమునై యిటకేగుదెంతురే । [illegible] పుణ్యులై । యనిమిషలోకమేగెదవని యానతి [illegible] నాకుఁ జెప్పియుఁ । పెనయఁగ వారు నాకమున కేగిరి రామ [illegible] పాలశేఖరా॥ ౩౯౨॥ చ॥ వివిధములైన వన్యములు వేడుక నేనొనఁగూర్చి మిమ్ముఁ బ్రా । ర్థనమునఁ బూజ సేయఁగను [illegible] రుదీసిగా । రసమున [illegible] దార మణీయవన్యముల్ । [illegible] తపస్వి [illegible] రాముఁ డిట్లనున్॥ ౩౯౩॥ క॥ ధన [illegible] ప్రభావము । మును నాకుం జెప్పెనిపుడు మోదముతోడం । గనుఁగొంటి [illegible] । మనమున [illegible] రియిట్లనియెన్॥ ౩౯౪॥ వ॥ అనవుడు [illegible] స్థానంబు [illegible] లులు మృగంబులుం గలసి యుండు నేత్రాణులకు నైన నన్యోన్య వైరంబులు లేవమ్మునుల సామర్థ్యంబున నీయాశ్రమంబున [illegible] వేదియున్న దియా వేదినొక్క గృహంబు నిర్మించుకొని [illegible] కాలంబున॥ ౩౯౫॥ క॥ ఎలమిమును [illegible] వేళ । బొలుపుగ మహర్షులు [illegible] ములు గా । జ్వలనుని నర్చించి [illegible] లెంపవుం గనుండీ॥ ౩౯౬॥ మ॥ జననాథాగ్రణి [illegible] మహర్షులైన [illegible] మల్ । [illegible] మోక్షలంపట [illegible] స్థాపులుం జేరఁజ । [illegible] లంబుల్ [illegible] బోయెనిల [illegible] జూడరే॥ ౩౯౭॥ వ॥ అని [illegible] పుల [illegible] ంబులు [illegible] దనమ్ము [illegible] వారికి సుశ్రూష సేయ [illegible] పుణ్యస్థానంబున [illegible] దనసు [illegible] రామలక్ష్మణుల చేతనను జ్ఞాతయై [illegible] నాపాలి [illegible] మహామునులున్న [illegible] లోకంబునకు [illegible] శబరి [illegible] రామలక్ష్మణులు [illegible] ముఖులై [illegible] సామర్థ్యంబునకు [illegible] యాశ్రమంబునకు [illegible] ముప్రీతి [illegible] యధిక తపంబులు [illegible] మహామునులిట్టి పుణ్యస్థానంబు సేరి పిత్రుసంతర్పణంబులు [illegible]

శుభమస్తు.

భాస్కరరామాయణము.

కిష్కింధాకాండము.

శ్రీరమణీప్రియరమణీ। శ్రీరమ్యోరుకుచకుంభసేవాలోల। స్ఫారకృపాశ్రయనేత్రా। భూరుహహస్తాబ్జప్రహృష్టపురుషవిశేషా॥ ౧॥ చ॥ ఘనులగు రాముల క్ష్మణులు గాస్త్రకబాణకృపాణపాణులై। సునిశితవిక్రమక్రమములు బూర్ణతనూజుడెంబు చూచి భీతుడై। మనమున గలంగి బాణధృతి మాయుగ సచ్చలసుండనోడియె। దినపసుతుండు తత్తడము సంభ్రమ మొంద జూచియిట్లనున్॥ ౨॥ గీ॥ ఘోరశస్త్రాస్త్రపాణులై పరలుచున్న। వారు కపటంపుమునివేష ధారులగుచు। వాలిపంపున వచ్చి యీవనమునందు। వలసినట్లు గ్రమ్మరుచున్నవారలనిన॥ ౩॥ వ॥ అసుగ్రీవుసంత్రస్తులనఖిలవానరవీరులు నారాముల క్ష్మణులంజూచి యధికభయంబులంజిత్తములు గలంగి॥ ౪॥ తనువులు నిలుపుగ బుష్పి। తరుములు గాలంగ ధరణీధరశిఖరంబుల్। చరణప్రహతులవణుగగ। గిరిగహ్వరాదిసన్నిధి కాయుము చెదరన్॥ ౫॥ క॥ గిరిగిరిశిఖరంబులకును। బిరుతరుశాఖలకు దావదానంబులకున్। బొంపారి దాటులు వైచుచు। త్వరితగతిం బాఱిరన్యవననగములకున్॥ ౬॥ వ॥ ఇట్లు కలంగి తొలంగిన సుగ్రీవసచివులు హనుమంతుం బురస్కరించుకొని యొక్కెడ నోసరించియున్న సుగ్రీవు పాలికే తెంచి ప్రాంజులులై యుండ నప్పుడు హనుమంతుం జినతనయు సుపలక్షించి నీవెవ్వరిం జూచి వాలిపంపున వారిని భయంబున నిట్లగనే తెంచియున్నవాడ వెప్పుమ॥ ౭॥ ఉ॥ వాలియధీనుడై పనుప వచ్చినవారలుగాను వారలా। వాలియు నెట్లు సంధిపుడు వావిరి జేయదు మర్కటత్వమున్। బోలగ నీవు దాల్పుటకు బూర్వవివేకము లేక చేసవై। యొకనినంబు నిన్నిగజడింగితబుద్ధిగలంది మాడుమా॥ ౮॥ క॥ బుద్ధిం గార్యము దలపని। బుద్ధివిహీనుల సుభూతము లెశాసించున్। సిద్ధింపవారయ నసమ్మృష్ఠులకు సురాచకార్యభూతులు గలుగన్॥ ౯॥ వ॥ అనిపల్కిన హనుమంతుతో నసునయంబారంగ సుగ్రీవుండి। ట్లను బాణాసనబాణతూణయుత బాహుత్వుగ్రులు దీర్ఘులో। చనులుం దేవసుతోపమానులును నై చండప్రభావ్రాలు నా। ఘనులం జూచిన నేరికిన్ భయము సంక్రాంతంబుగాకుండునే॥ ౧౦॥ ఉ॥ వారలు వాలిపంపునను వచ్చినవారను శంక నామదిన్। వారకనాటియున్న యది వాలియు నాయెడ గ్రించు రాజులే। పారన నేకమార్గములనప్రియులం దెగ జూతు గేర్పడన్। వారి నెఱుంగగా వలయు వచ్చు నెఱుంగ నెందురాజులన్॥ ౧౧॥ వ॥ మఱియు బ్రచ్ఛన్నవేషధారులగు వారలం జారులవలన నెఱుంగవలయును॥ క॥ నమ్మగ జనదెది...। నమ్మకవానికి...। క్రమ్మఱ...। నమ్మిన వారికి నీవు నాహితమనన్॥ ౧౨॥ చ॥ ... ప్రియమారగ వారి జేరి వారలు వనమునకేమి కారణమున వచ్చిరొ మీకిక నస్త్రశస్త్రముల్। ... ర్వకనీ జను చెంది నారొ నే। ... ॥ ౧౩॥ క॥ వారలు సన్ముసులైనం। ... శంసల్। ... ॥ ౧౪॥ క॥ అనిపలుక ... హనుమంతుడు ... । ... ॥ ౧౫॥ వ॥ ప్రియమొప్ప ... హనుమంతుడు ... । మ॥ ... । ... విశాలాక్షుల్ నిలింపేంద్రభా। స్వరచాపాంచిత చాపసంయుతభుజుల్ శస్త్రాస్త్ర విద్యాధికుల్॥ ౧౬॥ శా॥ మీరిక్కాననమ్మున ... ।

[illegible]

[illegible] సుగ్రీవుం [illegible] ॥ [illegible] దూరస్థుఁడై ఋశ్యమూ। క [illegible] వంబుననుండి మీకడకు సఖ్యంబొప్పఁగాఁ [illegible] హితత్వముతో [illegible] ॥

[illegible] ॥ సీ॥ [illegible] సర్వభూతహితుం [illegible] విజయశీలి। రాముఁ [illegible] రాజ్యంబు [illegible] రాజు [illegible] ॥ క॥ ముని శాపంబున [illegible] ॥ క॥ [illegible] సుగ్రీవు [illegible]

[illegible]

రాఘవులసుని విను సుగ్రీవుసన్నిధికేగి సుగ్రీవానీతోడిసఖ్యము నకు రాములక్ష్మణులం బోడొక్కనవచ్చి నిఠ్యవాగ్ధుండవయి
వివాం రామచంద్రుండు ధర్మజ్ఞుండును గృతజ్ఞుండును సత్యసంధుండును బితృవాక్యపరిపాలనుండు సధర్మజనపరాక్ర
ముండు నాశ్రితవత్సలుండును గావున నీవు నొంచిత్రంబు సఫలంబు సేయు సమర్థుండు జనకాత్మజ దవిరికే తెంచి తనపత్ని
రాక్షసాపహృతయైననిమిత్తంబునసిన్నుంగాన నేతెంచె నీవునమ్మహాను భావుని నభినందన పూర్వకంబుగా సంభావింప
నర్హుండవనిన హనుమంతు వాక్యంబులకు సంతోషించి సుగ్రీవుండు వాలివలనిభీతివాడిన పుష్పమాలికయుంబోలె ఓడి
చిహనుమంతునితోఁగూడన నధిక సమ్మతంబున నేతెంచి॥ ౩౫॥ క॥ మర్కటకులవల్లభుఁడగు। నర్కతనూభవుఁడు వచ్చి
యనుర క్తిసని । తర్కర్క శభుజవిక్రమునం । పఱ్కనిరాముఁగని మ్రొక్కి ప్రాంజలియగుచున్॥ ౩౬॥ చ॥ జనవర
నీసు ధర్మజయసత్య పరాక్రమశక్తులొప్పఁగా।ననిలసుతుండు సెప్పనవియట్టివనీశుభదర్శనంబునా । కనుపమరాజ్య
భూతికరమయ్యెడువానర కోటితోడనా । మనమున నీకు నాకుఁదగ మైత్రియొనర్పఁగ బుద్ధిపుట్టెడున్॥ ౩౭॥ క॥ మన
మున నమ్మిక పుట్టఁగ। జనవర నేసాఁపునుచు మజనపతియగుఁగా । కనియిత రేతరమస్తక । మనుకూలతఁబట్టి చేసె గాలిం
గనముల్॥ ౩౮॥ చ॥ అనిలసుతుండు కాష్ఠయుగమప్పుడు గూర్చి మథించియగ్ని సం। జనితము గాఁగ నర్పి విడిచాల ప్రవృ
ద్ధము చేసి ముందరన్।దవరఁగఁదెచ్చి పెట్టినఁబ్రదక్షిణముల్సరి వచ్చెనమ్మన। య్యనలము సాక్షి గాఁగ మన మారఁగ సఖ్య
ము సేసిరిద్దఱున్॥ ౩౯॥ వ॥ ఇట్లగ్నిసాక్షికంబుగా సఖ్యంబు సేసియుభి కానందంబులం దనియ నన్యోన్యమ్ము ఖావలోకం
నంబులు సేయుచుండిరప్పుడర్కజుండర్కవంశజునాలోకించి॥ క॥ కాకుత్థ్సయింకవగవకు। నీకడకున్నేఁ డెత్తునీ సతి
దివిష। ల్లోకమున నున్నఁబన్నగ। లోకంబున నున్న నబ్ధిలోపలనున్నన్॥ ౪౦॥ వ॥ అనిపలికిమరియు రామచంద్రున
వలోకించి॥ ఉ॥ రావణునంకమధ్యమున రౌద్ర భుజంగగతి న్వెలుంగుచు। న్నావిరిబాష్పముల్దొరుఁగ వారకనొచ్చుచు
రామ రామయేఁ। బోవుచునున్న దానగుణభూషణలక్ష్మణనీవు వేగన।న్గావఁగదయ్యయంచు నధికవ్యథఁజీరుచు భీతి నే
గుచున్॥ ౪౧॥ ఆసమయంబున॥ మ॥ ఘనశైలస్థలినేను నల్వురుకపుల్గాంతున్వినోదింపఁగా। జనకాధీశతనూజ నమ్ము
ఁగనిలజ్జన్నమ్రవక్త్రాబ్జయై। తనయాకల్పములుత్తరీయమునఁబొందంగట్టి మామ్రుందటన్। గనుపట్టన్దిగవైచుచుం జ
నియె శోకధ్వానముల్సేయుచున్॥ ౪౨॥ క॥ జనవరయాసతితోడవులు। తనరఁగ నేఁడాదినాఁడఁదమ్మొ షలుదె। మ్మ
నియానతిచ్చిన న్వెసఁ। గొనివచ్చెదననిన వేగఁగొనిరమ్మనుడున్॥ ౪౩॥ క॥ దినకరతనయుఁడు రయమునఁ। జనిగిరిగు
హఁజొచ్చియందుజతనంబుగదా। చిన భూషణములు ప్రమదం। బునఁగొనివచ్చి రఘువిభుని ముందటఁబెట్టెన్॥ ౪౪॥
క॥ ఉల్లము ఝల్లనముఖమునఁ। బెల్లుగబాష్పములు దొరుఁగఁబ్రేమంబున హా। వల్లభరోయనుచును మది। పల్లటిలన్రా
ముఁడు త్రిప్పఁబడి మూర్ఛిల్లెన్॥ ౪౫॥ వ॥ ఇట్లుమూర్ఛిల్లి యుల్లసఁదెప్పిటిలియాభూషణంబులనుత్తరీయంబును బోలంగనుం
గొని॥ సీ॥ మాసియున్నవియిట్లు మండనంబులు నేఁడు కాంతమైచాయతోఁగలయలేక। మణిహారసంగన మధురోష్ఠ
రుచిఁబాసియును రాగహీనమైయున్నదిపుడు। భాసురహారముల్ప్రభదప్పియున్నవి యిమ్మినితముఖజ్యోత్స్న యొదవ
కునికిఁ। బ్రియనెమ్మిఁబనములఁబెట్టకయున్న నొల్లడఁగియున్నవి నేలహంసకమ్ము। లనుచు రాముఁడు ప్రేమతో నావి
భూషణములు పలుమాఱువీక్షించు నానఁగూలి। కేలనక్కునని ఒకొను సోలుసొగయు। బాష్పములు నించుశోకించుఁబలవరిం
చు॥ ౪౬॥ వ॥ మరియు నాయుత్తరీయంబుం గనుంగొని॥ సీ॥ ఘనరతిశ్రమజాతఘర్మంబులార్పంగ నిటవకు వీవనవగుము
గాదె। ప్రణయకోపమున నను బాసి తానున్న చోనంబు జాస్యముఁదల్పమగుదుము గాదె। కనుబాటు గాకుండవనితచన్నోము
శీనంబిశప్రసేరయుకుకుగాదె। తమిశికిఁబేరంఢ తాఁకకుండంగ శీతాతపవారణమగుదుము గాదె। యట్టియవనిజఁబాసినీవ
కటమారి। మెట్లువచ్చితి నాకడకెలమిమిగుల।ననుచునయ్యుత్తరీయంబునన్నిదిగిది।కప్పకొనిబాష్పధారలు గ్రమ్మనగది॥
౪౭॥ వ॥ తనపార్శ్వంబుననిరంతరధారాళబాష్పధారాముగ్నుండగుచుశోకించుచున్న లక్ష్మణుం గనుంగొని॥ చ॥ జ
నకజ నేసినాగహారముజానుగనుండెడును త్తరీయము। న్ననతవిభూషణంబులును నిర్మలకాంతులుఁజాల లేకనే। డను
జుఁడ సేయనున్న యవియక్కటమాదితెసేత యాత్మలో। నెనసిన లజ్జయింక నిది యేమిటికి నాకని పోల్పివైచినన్॥ ౪౮॥ క॥ అ
నిమాటయాత్మ నున్న। తనయందలపోయుచున్నఁదన్మనుజేష్ఠం। బునభ్రమగప్పిననాసతి। తనముందటనున్నయట్లయాన
కుండరఁగన్॥ ౪౯॥ క॥ అంగనయాటోడవులుని। యంగములవజాలవలువ త్తైయుండిననే।మంగళములఁదాల్పకిభూ।

[illegible]

కముసుఖముం జెందుచును। శోకము తేజంబు నడఁచు శోకము బుద్ధిం। బోకార్చుఁ గానఁ దాళిమిఁ। గైకొని శోకంబు [illegible] గా వలయు నృపా॥ ౬౭॥ క॥ జనవర నియ్యభావంబున నీకింతయు నుహితము బొందించెదను। [illegible] నా ప్రార్థన గైకొని శోకము [illegible] విడువను॥ ౬౮॥ క॥ ఉరు బాష్పపూరములను। బరిమునను మార్జనము సేసి ప్రహృష్టత భా। సురుఁ డగుచును సుగ్రీవునిఁ। బరిరంభణ కేళిఁ దేల్చి పలికెఁ బ్రీతిన్॥ ౬౯॥ చ॥ అనుపమ నెయ్యుఁ డైన హితుఁ డైన వయస్యుఁడు సేయు కృత్యము [illegible] నినుఁ బోలెడు బంధుఁడు మాకు నిప్పుడే। మును బరికింపఁగాఁ గలఁడె దుఃఖముఁ బాసితి నీ హితోక్తులన్ [illegible] దిలోనఁ బొంగితిన్॥ ౭౦॥ క॥ [illegible]

[illegible] ॥ ౭౧॥ క॥ అంతట సుగ్రీవుఁ డనాది। [illegible] రఘుభూ। కాంతుఁ డనను రాజ్య [illegible] ॥ ౭౨॥ [illegible] ॥ క॥ నీవును నేనును [illegible] రాజ్యమె [illegible] ॥ ౭౩॥ క॥ [illegible] ॥ ౭౪॥ క॥ నను నేన చెప్ప [illegible] జనులవలన నాగుణములు। [illegible] ॥ ౭౫॥ క॥ [illegible] ॥ ౭౬॥ క॥ [illegible] ॥ ౭౭॥ [illegible] అని

[illegible]

లికి వాలిపోఁగుఁడు ధైర్యంబునఁ బోజవంబులు వినుతికెక్కెను సవరింపుము॥ చ॥ ప్రకటమహోగ్రవిస్ఫులింగమూర్తిస్ఫురింగముగ నెత్తి వానిని౦ । గికి నెగయుంగ వైచి పెఁగెలువఁ డింబడఁబట్టఁజింతనొం । దకయుఁడయుంబుకం టె మును దక్షిణవారిధినుండియుఁ త్తరా । బ్ధికి పరాక్రమనుండి తోలి దిక్కుపయోనిధికేగు నిచ్చలుజ॥ ౨౩॥ క॥ తనబలమోజిఁ గెడుతలఁపున । దనిమిషపతి సుతుఁడు వేగనడుగఁగనవ్వీ । రుని జవమునఁ బహుశరఘన । వినతగుజాలములు పిండిగిన యుద్ధంబ్రేఢుల్ ॥ ౨౪॥ సీ॥ దుందుభియను పేరిదుష్టోగ్రమహిషంబు హిమవంతమునకేగి హిమనగంబు । యుద్ధంబు నాతోడఁ జేయ నరింపుమనఁ దానుహిమశైలమునే డిలో నఁడలఁజేసెనతమెఱింగి । తన్నుఁ జంపక యుండఁజక్కఁగఁ జేవానిఁ జంపింపఁగలవాఁడ శైలమనినిము । నీతోడఁ గయుద్ధంబు నె ఱిఁజేయ నేఁజాలఁగయ్యంబునీతోడఁ గడఁగి చేయ। వాలి చాలుఁగి షికింధన వ్వాలియుండు । నేగియావాలిమధుపసమీ పు సొచ్చి । మధుపుఁ జేఱు పంగనే తెంచు మనుచుఁ డంచు । విజయుఁడై వాలినిసుఁగా దివిడుచు నొండె॥ ౨౫॥ చ॥ అన విని వాఁడు భీమగతి నార్చుచు వానరనాథు ప్రోలికిన్ । జనిరణకేళికిం బిలువఁ జండపరాక్రమశాలి వాలి చ। య్యనఁ జను దెంచి దుందుభిను దగ్రతఁ బట్టి వధించె వానియా । ఘనధవళాస్థియున్న దిప్రకాశముగా రజతాద్రికైవడిన్॥ ౨౬॥ క॥ భూనాయక మందుభియను । వానికళేబరము నెత్తి వాలి యొకండా । నేనొకఁడనగుమ దక్కిన । వానికినాడొక్కయెత్తు వచ్చు నెజగతిన్॥ ౨౭॥ ఉ॥ ఇట్టిబలోగ్రశౌర్యముల నేవిన వాలికిఁ గోపమాత్మలోఁ । బుట్టిన యప్డు పౌరుషము బూనిన సర్వముసంహరించుము । స్మట్టన తండుపిక్రమమునూలాకు ననాజికిఁ జేరకుండనా । తట్టున నొక్కయమ్ము ననదక్షుత జంపుము నీవు నావుఁడున్॥ ౨౮॥ క॥ లీలనగిలక్ష్మణుఁడు నయ । శీలత నేకార్య మిపుడు సేసిన నేము । వ్వాలిం జంపఁగ నోపుట । నీలోన మ్మెదవు నీవు నిక్కముగాఁగన్॥ ౨౯॥ వ॥ నావుడు సుగ్రీవుండిట్లనియె॥ ఉ॥ పంబిన శక్తి వాలిగడు భీతిగ ముందటనున్న యేడుతా । ళంబులు నోలి నొక్కటిగ లావున నల్లనఁ బట్టి వానిప । ర్ణంబులు మ్రుందివైచు నడిరాముఁడు చిత్రముగాఁగ నొక్కయ । స్త్రంబునఁ దత్పలాశములు సర్వమునుర్విఁబడంగ నేసెనన్॥ ౩౦॥ క॥ అలమున వాలిఁ జంపఁగఁ । జాలుపరాక్రమము రామచంద్రునకునతి । స్థూలంబుగాఁగఁ గలదని । నాలోనిశ్చయముగాఁగ నమ్మెద నెలమిన్॥ ౩౧॥ వ॥ అని పలికి శోకార్తుండగుచు మఱియు నిట్లనియె॥ శా॥ కాంతం గోల్పడి తద్వియోగశిఖనంగం బంతయు న్వేఁగన । త్యంతార్తి నిప్పిలపించె దన్ని లువ లేక స్తోకశోకుండనై । యంతర్దుఃఖము గాల్పుచున్న దినుఁ డీయస్వాంతము న్దుఃఖసం । క్రాంతిం బొందిన నాకు నీవ గతియింకన్ రామభూనాయకా॥ ౩౨॥ గీ॥ కరము సాఁచి యగ్ని గురిగాఁగ సఖ్యముల్ । సేసి నాగమగుటఁ జెలిమి దలఁచి । నాదు దుఃఖమార్పు నాదుఃఖవశమునఁ । బలుకుచున్న వాఁడ వలసినట్లు॥ ౩౩॥ క॥ అనుచుం బాష్పాకులలో । చనుఁడై దుఃఖమున మనము సంచలమొందన్ । వనజాప్తసుతుఁడు మసుజేం । ద్రునిసన్నిధి మాటప లుకఁ దోఁపక యుండెన్॥ ౩౪॥ అప్పుడు॥ క॥ జనపతి దనుఁ నూరార్చినఁ । గనుఁగొనలం దొరుఁగు బాష్పకణములు ధైర్యం । బున నాఁచియున్న యశ్రులు । గొనకొని సోపిడి దియత డుడువలయపతితోన్॥ ౩౫॥ క॥ తనరాజ్యంబే చేయఁగ । ఘనబలుఁడగు వాలి వచ్చి కడుకోపముతో । ననుఁ గని భర్జించుచుఁ జ । య్యనఁ బురి వెడలంగ నడిచెనతిమర్మజ్ఞుండై॥ ౩౬॥ క॥ ప్రాణములకెక్కుడగు నా । ప్రాణేశ్వరి దోడికొనియెఁ బట్టినుదాప్త । బ్రాణులబంధించెనుమ । త్ప్రాణంబులు గొనఁగ వెదకుఁ బయికొనియుండున్॥ ౩౭॥ శా॥ నన్నుం జంపననేక వానరులయత్నం బారఁబుత్తెంచినం । గన్నారంగని వారిఁ జంపితిఁ గడంకం గాన నాశంకయా । త్మన్నిండారఁగఁ జేసి మీరి చటికాననమ్ము చొచ్చి యుండంగమి । మ్ము న్నెయ్యంబునఁ గానరావెఱచి తీన్ము న్నెమ్ముభీకుండనై॥ ౩౮॥ క॥ ఈకపులనిలజముఖ్యులు । నాకుం సహాయులు గబ్రతికనాఁడు న్వెరల । చేకొని రక్షింతురు పిను । పైకొని నే నేచటనున్న బాయరు నన్నున్॥ ౩౯॥ ఈమాటలు వేయు నేలపిను మ॥ శా॥ కాలాక్షీలపటుప్రతాపుఁడు మనుగ్ర క్రూరదోస్సారుఁడుం । జాలన్ శత్రుఁడు నాకు నెప్పుడు మనశ్శల్యంబు నై యుండున । వ్వాలిం గూల్పక నాదు దుఃఖ మొకటన్వార్యంబుగాదెవ్వఁడున్ । వ్వాలిం జంపుదవంతన నాసఖుఁడ నీ జీవ ప్రాయసంతోషంబు నా॥ ౪౦॥ క॥ సుఖదుఃఖములొందిన యెడ । సఖునకు సంలతము సఖుఁడ సద్గతిగాదె । సఖుఁడవు నాకనగుటను । నిఖిల మునీవే ప్రీతిని జెలియనీకున్ప్రాలా॥ ౪౧॥ వ॥ నావుడు రాముండు సుగ్రీవుంగనుంగొని॥ ఉ॥ వాలికి నీకు నేమిటికి వైరము పుట్టె సంగఁగొనెనం । బోరఁ జెప్పుమేసు పిని భూరిబలాబలచింత చేసియు । వ్వాలి వధింతునే మును వంతనడంచెదనే నా పుడున్ । జాలఁగ సంతసించి రెదసర్వవనాటులు భానుసూనుఁడున్॥ ౪౨॥ వ॥ అటు సంతోషము నొంది భానుసూనుండు

డు భ్రాతృ। స్ఫారస్నేహమున నలరం। దారయు నను(జిక్కు బట్టి వెడలింపుచు నెంత గెంటించెన్ ॥౧౧౨॥ వ॥ అనియును హింది [illegible]
నన్ను బలువాయుండా ని వేగంబున। బునకున్నవద్ది యుదియ రాజ్య మెలమి నొప్పి (యిలు) మున్న(బో)ను। [illegible]
లుండు వీడను చుండుచు న్వేచ్ఛ భర్జించును। న్నను నేకాంబున జేననాలున నీ చెప్పంకొంపనప్పు [illegible] ॥౧౧౩॥ [illegible] వె
డలనడచిని॥ వ॥ అనంతరం భ్రాతృజుచేత నా ప్రియభార్య నా రాజ్యము గోలుపో। యున్నదియా గ్రజు చేతఁ [illegible]
యాన్నితుండనై చాల దుఃఖ। ఖముతో భయ్యంపుల న్నిల్లఁగ స్మరుచు శరణంబు(బొందనీ బుట శ్యమగా। క మున [illegible]
నగము పేరం జేర రాకుం డుటన్ ॥౧౧౪॥ వ॥ రఘువీరా నీవడిగిన వృత్తాంతం బంతయుఁ జెప్పితిని పరాక్రమ నై
న నాకు వచ్చిన దుఃఖంబు చూచి యఖిల లోక భయ నివారకుండ వైన నీవు నా దుఃఖం
బు వాపి న న్నురక్షింపు మనిన నిని సుగ్రీవుం జూచి యుల్లసిల్లుచు రామచంద్రమహీవల్లభుం డిట్లని యె॥క॥ కుదలో పగ
వకు దినకర। సుతశరములగు నిద్ద్యమోఘశరాస్త్రములం। త్రిదశేంద్ర తనూజునిఁ బ్రం। చెదనీక డసిలిదిన ప్రడచే
వఁగిసం ద్రా॥౧౧౫॥క॥ అనవు డనలఁ బాపి ఖుతో। ననునింప్ర సమేతులై నయనులనై నం। మనుముగ జాలుమ వా
నవ। తనయుఁ డనిరెంత వాఁ డనఁ బనరేం ద్రా ॥౧౧౬॥ క॥ మృగములలో సింహంబును। ఖగముల [illegible] నీవుఁ
డగు శౌర్యమునన్। నెగడు దుజగములసూర్యుం। డగణిత తేజమున వెలుఁగు నట్లు మహీశా॥ ౧౧౭ ॥ అనిమఱియును గ్రీ
వుం డిట్లనియె॥ క॥ నరవర దుందుభియను వాఁ। డురునాగసహస్ర సారుఁడు గ్రామఘంటు। డురవిర్యో త్సేకంబున। వ
పగర్వమున భయమేది త్రావులు చుసుండన్ ॥౧౧౮॥ఉ॥ ఆదనుజుండు సర్వమున నంబుధి పాలికి నగినిప్పునా। తోదొరయం
గ సంగరము దోర్బలమారఁగఁ జేయుమన్న ఢీ। రోదధి వానితో నని యొనర్చుము నేయఁగ నేను జాలనీ। కొదట నవ్వింధ్యవ యి
ద్ధముర యంబున నిప్పు బలాఢ్యుఁ జెప్పెనన్ ॥౧౧౯॥ క॥ గిరివరుఁడు హిమవనమానయు। సురుసనిర్ఘరకలిత గుహుఁడు
మున్నత వనథా। సురుఁ డుసున గుహిమవంతుఁడు। దుర మొప్పఁగఁ జేయు ననిన దుందుభికడకున్ ॥౧౨౦॥ చ॥ హిమగిరి
కాననంబునకు వేగి తదీయ గజప్రమాణవి। భ్రమదుపశౌలశృంగములు శిలలఁ బాఱఁగఁ గొమ్ములఁ జీఁకఁ జిమ్ముచు। న్సమధిక ఘో
రనాదములు సారెకుఁ జేయుచునుండ నాత్మశృం। గముల హిమాద్రి నిల్చి పనుఁగట్టలు కంబగింప నేటికిన్ ॥౧౨౧॥క॥ దా
నవని న్నెసఁగలే। నే నుడవస్థితుండ వెఱతు నే పోరఁగనీ। తోనని సేయఁగఁ జాలడు। వానిం జెప్పెను బలాఢ్యు వానర
వీరున్ ॥౧౨౨॥ క॥ కిష్కింధ కేగు మాహవ। పుష్కలబలశాలి వాలి పృథుతర బాహో। నిష్కర్ష మమరణీతో। దుష్ప్ర
ర యుద్ధంబు సేయు దుర్జయలీలన్ ॥౧౨౩॥ అనిపల్కిన॥ చ॥ ఘనతరనీల మేఘనిభ గాత్రము నాతత శృంగశాతమున్।
జనరఁగ నైరిభాకృతియు నగ్రతఁ దాలి విభూరి దుందుభి। స్వన మెసఁగించుచుం బ్రథితసత్త్వుఁడు దుందుభి వాలి ప్రోలికిం।
జనియు వాకిటన్మలసనర్వపనాటులు దల్లడిల్లఁగన్ ॥౧౨౪ ॥ క ॥ కింకరుఁడీ యుధ్వనివిని। పంకజలోచన లుఁ దానుబల్లవ
గేహము వెలిని। శ్శంకఁ జను దెంచె దారా। సంకలితుండై నభ్రూ గ్రచండ్రనిభంగిన్ ॥౧౨౫॥ వ॥ అట్లు చనుదెంచి వ
సుధంగనుంగొని॥ క॥ దుందుభిని న్నెఱుఁగుదు నేఁ। గ్రందుగ వాకిట నిరెలగర్జించెదవిం। కందోలఁగుడు ప్రాణంబులు।
పొందుగ రక్షించుకొను చుఁబొమ్మెక్కైనన్ ॥౧౨౬॥ వ॥ అనిన వాఁడు గోపసంరక్తలోచనుండై వాలింగనుంగొని॥ ఉ॥
కాంతలముందఱ బుద్ధిగుల గర్వములాడుట పాటిగాదునీ। పంతమెలర్ప నాకిపుడ భండనమిమ్ము మనీయ ఘోరదీపి। క్రాం
తి దొలంగ బాజినబుగాక సహించితిఁ గోపమేనునీ। కాంతలు నీవుఁ గామిత సుఖంబులఁ బొందుము రాత్రి [illegible] ॥
౧౨౭॥ గీ॥ నేఁడు రానియధికశత్రు నీకునైన। మత్తుఁడైన ప్రమత్తుఁడైన। సుప్తుఁడైన రాత్రిఁ జొచ్చిన యామిలోఁడ।
జేసి చంపరాదు ఘోరవరులు॥ ౧౨౮॥ వ॥ అనిపల్కిం బ్రహసించి ధిక్కరించి బలుండ వాలి యాదైత్యుతో। [illegible]
[illegible] ప్రత్యర్థి ప్రభు ప్రాణముల్। గొనఁగా నప్పుడు మత్తుఁడై [illegible]
[illegible] క్రోధసంక్షుభితుడై॥ ౧౨౯॥ క॥ తారమొదలయిన తన ప్రియ। నారులఁ [illegible]
[illegible] కాంచన। హారంబటు పుచ్చి వేగమునన్ ॥౧౩౦॥ చ॥ బలువిడి కోపవద్ది [illegible]
[illegible] దుందుభి। బలుపులు [illegible] ముల బట్టి [illegible] ముల్లసద్భుజా। [illegible] గాత్రములు
[illegible] ॥౧౩౧॥ ఉ॥ వాలియు [illegible]
[illegible] తూలము బోలె యోజనము దూరము [illegible]

[illegible]

[illegible]

నర్థ॥ వ॥ అనవముపజేంతరొంబునసమానబు గాంచును తారకేశ్వరాంశువ ...నసుహనుమవానికిం గాంచంశౌర్యధైర్య ... నిం బిసకవితోం బ్రాంతికిం బముంజేసిన దేవ్వరు గెల్పుగాంచుకే! పనలి మరు గ్గ్రహంబున ... దాసును నేరియు... వర్ణ॥ ౧౭౪ ॥ వ॥ అనంపంతమానసుండగునుంగిష్కింధానగరంబు ముదముయధికసందర్భంబున॥ శా॥ క్రూరాజ్యాశ ముంబో చెడఘూర్ణభయమున క్రోధోగ్రనిశ్వాసముల్ ! ధీరోదగ్రంబునొక్కచుర రిపుంగనర్ణదిక్కుల్వణకింపమర్ల! నా రాగ్రస్థలిగాం జేనాలికినమున్భగ్రాగ్ని తేజుశ్చుదూ! దానున్నింగనడక్రమోన్నమిశగుంధ్రగ్రీవుసుగ్రీవునిన్ ॥ ౧౭౫ ॥ చ॥ అటుసాడగాంచిగాఢముగనర్కజుంజూచుచుభారిముష్టియు! న్పటుగతినెత్తిసంవరిగమైంబలుతేరగ భా నుసూనుండుం! బటుబలశాలివానింగని బంధురముష్టిప్రచండభంగిమంం! దటంగనుపట్టనెత్తిగొనితత్తగుబప్పడంజేరె నేపునర్ణ॥ ౧౭౬॥......

వాలిసుగ్రీవులయుద్ధము,

క॥ తనపమునినజుం డురుపటం! జనుదేరంగంజూచివాలిసంతక్రోధం! బున నూరిదురాత్ముండయూ! ఘ నతరముష్టినిబుంజంపుంగనుపడిననుడర్ణ॥ ౧౭౭॥ క॥ అలుకవాప్పినింగనుంగొని! జలజాప్తసుతుండునృతుచరేప్రాం ణం! బులుగొనువడకేపిడికిలి! బలుపిడినేనెత్తిమించంబడిరెయినినర్ణ॥ ౧౭౮॥ వ॥ పిమ్మటన్యుద్ధకౌండాంకునర్కసుత ము గాంబెన్ముష్టినవ్వానిబ! ల్విడిసుగ్రీవునిపెన్నురంబువోడచెన్వేతూలిభగ్నాంగుండై! యొడలెల్ల రుధిరంబునం డ డియురక్తోద్గారములేయుచుం! గడుఘోరంబుగసుండెధాతుజలసిక్తస్థూలశైలాకృతిన్ర్ణ॥ ౧౭౯॥ అట్టిండతదనంత రంబ॥ క॥ అసమునభానుజుండాగ్రహ! మెసంగంగనొకసాలవృక్షమేపునంగొనియు! య్యసమబలశాలివాలిని! వస వాటిపనుధంబడవీంకవక్షము వ్రేసెర్ణ॥ ౧౮౦॥ వ॥ ఇట్లుసాలతాడనంబునవిశీర్ణదైయొక్కముహూర్తంబునకుం జేటి యధికకోపంబునయుగాంతాగ్నియుంబోలెమండుచు నింగికినెగసివచ్చి సుగ్రీవుతోంగలపడియెనప్పుడయ్యిరువురును ॥ క॥ సరిబాహాబాహినిని! ర్భరముష్టాముష్టినుటియుంబాణాపాణిం! జరణాచరణినఖానఖి! సురనంతాపంటంబోరి రుగ్రాకృతులై॥ ౧౮౧॥ వ॥ నాజియునవ్వాలిసుగ్రీవులుసువర్ణాదిబలవేగులునితరేతరవిక్రమాక్రాంతులు ఘో రాకారులునై బుధసుప్రలుంబోలెంబోరుచుండనప్పుడవ్వాలిచేత బలదర్పంబులడంగిసుగ్రీవుండు దిక్కుటయు వాలి సాహసంబును బరికించి రామచంద్రుండధికవిక్రమాటోపంబున॥ ౧౮౨॥ శా॥ చండాశీవిషఘోరసాయకము పంచజ్యాసమేతంబుగా! నిండారం జెగదీసిలోకములుఘూర్ణిల్లంగరామక్షితి! శుండాస్ఫాలననేసెముంమభిఘనత క్ష్మాజీధ్రదంభోళిను! ద్దండారింధనకేలినిష్ఠరణవిద్యాశాలివాలింబడర్ణ॥ ౧౮౩॥ గీ॥ అట్లుఘోరాస్త్రవర్తితుండై యూరణోర్విం! బంకమగ్నద్విపేంద్రంబుపగిదిమన్న! వాలిబాప్పమూదోరుంగభూపాలుంగాంచి! యవాస్తరవమున నిట్లనియెల్లంబనికె॥ ౧౮౪॥ క॥ తానుసమునంబనుతోసం! గ్రామముగావింపంగాంబరాజ్యుఘనస్నున్ర్ణ! భీమామోఘశరంబున! నేమేలొందంగంబొంచియేసితివకటా॥ ౧౮౫॥ క॥ అనినీచేజిక్కననా! కునుమదిలోవగవందారకును వగవసుహృ! జ్జులకువగవనునానం! దనుండంగదునకునువగచెదంగానిన్ృపా॥ ౧౮౬॥ ఉ॥ అంగదుంజూచితల్లకన కాంగదునంగముచల్లగాంబరి! ష్వంగముంజేసివక్త్రజలజంబలదారంగమున్మలాడియు! త్సాంగమునంనుంజెట్టుకొనిశైశవమాదిగనెత్తిపెంచితిర్ణ! మంగళమూర్తినాప్రియకుమారునింబాసెదనింకదైవమా॥ ౧౮౭॥ అనుచుశోకింపుచున్న సమయంబున॥ సీ॥ ఘనరక్తసిక్తమైతనశరీరముపుష్పితాశోకముంబో తెనరువానిం! బుట్టాంతమైనబునసుండె ధరనువచ్చినయుదూతయుంబోలెడునరువానిం! బ్రళయకాలమునభూతలపతితుండైన భానునిపైనున్నవాని! వి లయానిలాహతినిలంగూలినయింద్రధ్వజాకృతినెనగువాని! నింద్రుపగిదిముఖ్యంపేర్మిని గరిమ! నబలశ్రీమహేంద్రునైనవాని! నింద్రవపఘనాంధరహుతునింద్రమూర్తి! నింద్రుయువుహెచ్చినవాలిగనియెఁద్రమవాలి॥ ౧౮౮॥ క॥ ఇనరాముండుపవేగంబున! ననుజుండుండానుజేరనరిగనంగోపం! బునవాలివారలంగని! యినకులనాయకునితోడ నిట్లనియెర్ణ॥ ౧౮౯॥ చ॥ కనుకనినన్నుపమ్ములకుంగయ్యముతోవజేయుపచక్కనౌ! ననినవరాధిగాని జమునవ్వర ... వలంజరకం! బనకననున్పంచినిమరాత్ముంప్రేతావృతరూపసన్నిభు! న్నను ... ధర్మిమ ... ము ... ర్ణ॥ ౧౯౦॥ చ॥ అనఘుండుపుణ్యశీలుండుంగృపానిధిపుణ్యతమవంశజుండును! జనహితశీలుండా ... నునుబలుకినన్నసెన్నంగాం! జనపతినిన్మితారనసునన్ను ... నాంగవచ్చి! ఘనసగి ... యు

[illegible] వానంబునదివి జేం। [illegible] హితా [illegible]॥ ౨౧౬॥ వ॥ అనిన [illegible]
[illegible] నాక బాణ వే। [illegible] నాడె [illegible] వారిజా। [illegible]
[illegible]॥ ౨౧౭॥ వ॥ [illegible]
[illegible] ఘోరశిలీముఖంబు చే। [illegible]
[illegible]॥ ౨౧౮॥ క॥ అప్పుడు
చాపధరుండగు। నప్పురుషవరేణ్యు రాముని ప్ర హితుండై। దెప్పరి నొందిన వా[illegible]। [illegible]
[illegible]॥ ౨౧౯॥ ఉ॥ [illegible] యింతలంబాఱుదేరఁగని వాలిపరాక్రమ
శాలి [illegible]। [illegible] చేత [illegible] భూమిపతి [illegible] రడే। [illegible]
దుర్గఖులై॥ ౨౨౦॥ వ॥ అని తారపలికిన విని యంగదసహచరులగు నవ్వాలిహితయూథపవీరులేములుబ్బకులు నపలోనా
లోచనంబు సేయవింటిని వాలి రాము బాణహతుం డై విక్కి [illegible] సంబులం గళ త్రపుంత్రులని స్స
శత్రులనయిమనకహితులయి నమేటివనచరులున్న వారు వారలు మనసుంగలగిరి [illegible] సంబులను [illegible]
నాక్రమింపకుండవలయు మామాటలు వినుమనుచుఁ దారతో నిట్లనిరి॥ ౨౨౧॥ ఉ॥ అంగదసేవ సేయుము [illegible]
[illegible] సేయుమీ। యంగదు వాలిరాజ్యమున [illegible] బట్టము గట్టు శూరుఁడై। యంగదుఁ డాప్త [illegible] సపోయితివి
[illegible]। [illegible] కరరాముము రిపుఁడై॥ ౨౨౨॥ అనినఁ దారవారలకిట్లని నెను॥ వ॥ అ
కటనురేంద్రపుత్రుఁడు [illegible] రాఘవ రాక్షిమూతుఁడై। యెంకగుఁడ యున్న వాఁడు [illegible] యుండిన [illegible]
డొక్కఁడు। తోకయగుచున్నయిట్టి పతితో [illegible] లోకము నాకుఁగాని సూ। యనగు రాజ్యమేమి [illegible]
టికిన్॥ ౨౨౩॥ క॥ అనిపలికి తలయు మొగమును। [illegible] సంభ్రమములు [illegible]। [illegible]
నొఱలుచుఁ। గనుఁగవబాష్పములు వొరుఁగఁగడువేగమునన్॥ ౨౨౪॥ వ॥ రాఘవా మోఘ [illegible] డైన వాలి
పాలికేతెంచి యచటనున్న రామలక్ష్మణసుగ్రీవులం గనుంగొనుచు మఱియు బహు ప్రహార జర్ఝరిత [illegible] రక్త
[illegible] నేలం గూలి [illegible] వాతపతిత భూజాతంబు [illegible] సంబుకడలించిన [illegible]
[illegible] యుద్ధంబున [illegible] శైలంబునుం బోలెదఁ [illegible] బడియున్న వాలిం గదిసి [illegible] నాలోకిం
[illegible] నేలంబడి [illegible] యు [illegible]
[illegible] మోదికొనుచు [illegible] రాహుదే [illegible]
[illegible] బహు ప్రహారంబుల [illegible] నేలంబడిన [illegible] యున్న యంగదుని [illegible]
శోకించు వాలిపుత్రు [illegible] తారయున్న సమయంబున॥ ౨౨౫॥ క॥ ఘన నానంబుల [illegible]
[illegible] లగొని [illegible] మ [illegible]॥ ౨౨౬॥
వ॥ అట్లు శోకించి యుపశమించి [illegible]॥ వ॥ [illegible] శోకి [illegible]।
యర్థమును [illegible] రాఘవ సాయకంబున। [illegible] లేవెయి। [illegible]
ధమున నేలయేడ్చెదవు వేమఱు వాలికి [illegible]॥ ౨౨౭॥ వ॥ శోకించు [illegible] యర్థక [illegible] వే
శంబున॥ ఉ॥ వాలినిఁ [illegible] మువాని। [illegible] ముఖాతో [illegible] మును [illegible]
పవి। శల్లలను తుండు నేలఁబడియున్నఁగనక్కటగుద్ద్రిమె [illegible]। [illegible] పెంక [illegible]
టా॥ ౨౨౮॥ చ॥ [illegible] । [illegible]
[illegible] బాణవేసిని। [illegible] నేల [illegible]
[illegible] యేమి సేయుదున్॥ ౨౨౯॥ క॥ [illegible] । [illegible] ।
[illegible] దిని [illegible] ఫలము నిన్నఁ [illegible]॥ ౨౩౦॥ వ॥ [illegible]
వా॥ అనియ యగ్రజు వాలి [illegible] బంధు [illegible]
బ। త్యము రాగంబునఁ బొందుచుఁ [illegible] రాజ్యం బేలుదు [illegible]। [illegible] లంగని సుదిన్నం దింపకాన క్తి

నే॥ ౧౫౧॥ సీ॥ ధర్మక్రమంబున ధరణిఁ బాలింపుచు భరతుండు నృపకులపతుల [illegible] । దుష్టనిగ్రహమును శిష్టరక్షణ
మును జేకొని సమవృత్తిఁ జేయుచుండు । నెల్ల వానరవీరు లేను భరతాజ్ఞ మొనసి కర్తవ్యము నెల్లఁ [illegible]
[illegible] తో భరతుండు నిండిన మహోద్దండుండు గాక । నీవు రాజ్యంబు నెడిన దుష్టునకు నైన । తపసివేషము ధరి
వసుచు నడవి నుండు నహర్షపథంబు విడిచి విననుఁ । గడుఁ గఠిన శిక్షింపనీ కేమి కారణంబు॥ ౧౫౨॥ క॥ రామా నీ కుహితవచ
నం । గా మాతుఁ డింత నొడివెద నెఱి ధర్మం । బేమియుఁ గానక ధర్మము । కామించి వియోనవిధి [illegible] దుర్బుద్ధిన్ ॥ ౧౫౩॥
వ॥ అని పలికిన నవ్వాలితో రామచంద్రుం డిట్లనియె॥ క॥ జనకుఁడు జ్యేష్ఠభ్రాతయు । ఘనవిద్యాప్రదుఁడు ధర్మకా
ర్యములయెడన్ । జనకసమానులు తమ్ములు । తనయుఁడుఁ బ్రియశిష్యుఁడును సుతప్రతిమానుల్ ॥ ౧౫౪॥ క॥ లోకిక
మును ధర్మంబును । గైకొనక వనుజుభార్యఁ గామాంధుఁడవై । చేకొంటి వాయఘంబున । నీకీ విధి వచ్చెఁ [illegible]
మునన్ ॥ ౧౫౫॥ శా॥ నిన్నుం జంపఁ బ్రతిజ్ఞ వానరసభన్ నిక్కంబుగాఁ జేసితి । న్నిన్నుం జంపక నాకు బొంకనగునే నెయ్యం
బుగా పిండితి । న్నిన్నే నర్కజుతో వయస్యుపని సెయ్యంబుగాఁ దీర్పఁగా । న్నన్నా సౌహృదమేల దుష్టచరితున్ నిన్నుం బరా
గా వచ్చునే॥ ౧౫౬॥ వ॥ అదిగావున రాజులకు దుష్టనిగ్రహశిష్టప్రతిపాలనంబుల హర్షకృత్యంబులు నిన్ను నీవిధంబున వ
ధించుటయు ధర్మంబు [illegible] గాక॥ క॥ ధరణీశుఁడు మగాచారుడు । బొరిగొను నిన్ను [illegible]
పఁబూని తదాజ్ఞ । బరఁగనిట వచ్చి తగవునఁ । బరిమార్చితి నిన్ను ననుజభార్యాహరున్ ॥ ౧౫౭॥ వ॥ అని యిట్లు రామచం
ద్రుండు ధర్మార్థయుక్తంబుగాఁ బలికిన నిరుత్తరుండై [illegible] బుద్ధిమంతుండు సర్వేంద్రియవర్తనుండును [illegible]
లు వ్రస్సి [illegible] సుగ్రీవుఁ జూచి యధిక రోదనంబు సేయుచు మెల్లనె యొలుకుచున్న వాలి తమ్ముల [illegible] గనుంగొని॥
౧౫౮॥ క॥ కంఠగతమయ్యె జీవము । కుంఠితమయ్యెడు సురామఘోరప్రదరో । ల్లుంఠితదోషుఁడ నైనై । కుంఠమున
[illegible] ॥ ౧౫౯॥ సీ॥ భానుజ రాజ్యంబుఁ బ్రాణముల్ సర్వస్వమును డించి సురపురంబునకుఁ బో
వుచున్నాఁడఁ గపిరాజ్యమున న్నాపుర శ్రీలఁ గైకొమ్ము కామాంధకారమునఁ । జగవున ధర్మంబుఁ దలఁపక తమ్ముఁ
డని కెగ్గుఁ జేసితి నీవబుద్ధి । నా తప్పు సైరించి భ్రాతృసౌహార్దంబు నా మీఁదఁ బాటించి నడుపు మింకఁ । దొరుఁగు బాష్ప
ధారల మోము దొప్పఁదోఁగ । నగలు మిగులంగ నేడ్చుచు వసుధ వ్రాలి । ధూళిధూసరగాత్రుఁడై చాలఁ జూలి । యున్న వా
[illegible] మనిఁ గంటె యుల్లమెరియ ॥ ౧౬౦॥ శా॥ ఈ తారాసుతుఁడైన యంగదుసు [illegible] తాత్ముఁ గా నీ గతిం । బ్రీతిం బెంచి
తీనింత కాలము కడుం బెంపొందఁ బ్రాణప్రియుం । డీతం డెంతయు నాకు నర్కసుత నీ వీ పట్టి నామాఱుగాఁ । జేతో నుగ్రహము
వాయ గారవమునం జేపట్టి రక్షింపుమీ॥ ౧౬౧॥ క॥ ఈతఁడు మహాత్యుగ్ర బలా । న్వితుఁడు జితనికి నీవయొప్పు మనింకన్ । దా
తవు నేత ఘనుబరి । త్రాతవు యువరాజుఁ జేయు తగ నీపుత్రున్ ॥ ౧౬౨॥ ఉ॥ రాముఁడు రావణుం గెలిచి రాజసమొప్పఁ
బరాక్రమంబునన్ । భూమిజఁ దోడితేనఁ బకుఁ బోయిన యప్పుడు నీవు చూడనం । [illegible] ముల లోన [illegible]
ము [illegible] రాక్షస । స్తోమముఁ ద్రుంచి వైచి యతిదోర్బలసంపద వ్రాలెదుం [illegible] ॥ ౧౬౩॥ క॥ ఈ తారను [illegible]
సుత । యాతత జపశీలసువ్రతాన్విత పరఁగ । న్నీతిపను రాలుఁ గావున । నీ తారను [illegible] యొప్పున్ ॥ ౧౬౪॥
క॥ రాముఁడు పంచిన కార్యం । బే మఱక టు సేయు వేగ మెంతయు వేడ్కం । దామసమునఁ దత్కార్యం । బేమఱితేనను
న్నుఁ బోలె హింసించుఁ జుమీ॥ ౧౬౫॥ వ॥ అని యిట్లు పలికి రామచంద్రుం గనుంగొని॥ క॥ కరములు మొగిడిచి భక్తిని ।
[illegible] జేర్చి మ్రొక్కి సీతేశునితో । పరమతి నంగమ కొఱకున్ । సుచరము నైన వాలి తగ [illegible] ॥ ౧౬౬॥ క॥ ఘ
నుఁడు నుదారకులుండును । ననుపమభుజబలుఁడు నైన [illegible] । [illegible] జనవరయటు గా
న నేను [illegible] ॥ ౧౬౭॥ క॥ ఘనతర శోకము పొల్పడి । యని [illegible] యుండఁగలం । డని
యొంత యుశోకించెనే । మనమున నిట నాదు కొఱకు [illegible] నరేంద్రా ॥ ౧౬౮॥ క॥ నానందను బ్రియమునమును । గా
నక [illegible] । గాన వివిధమున నంగదుఁ । గానక [illegible] నాకుఁ గాలంబయ్యెన్ ॥ ౧౬౯॥ క॥
నరవర లోకుల కెల్లను । శరణుఁడవగు నీవ దిక్కు సన్మతి నాకు । న్నరసు [illegible] కము వాయఁ [illegible]
[illegible] ॥ ౧౭౦॥ వ॥ అని [illegible] యన్నరేంద్రుతో నాజీవము [illegible] ॥ [illegible]
[illegible] నాకిం ప్రుడిచ్చె నీ మాలికసే । [illegible] జనకి మ్రొ [illegible] సుగ్రీవునకున్ ॥ ౧౭౧॥

[illegible]

వాలిపరలోకగమనము.

[illegible]

[illegible]

[illegible] పసుడాక ॥ ౩౩౦॥ క॥ సరసిజకువలయపరిమళ। భరితామలసలిలయుతయుబరిహృతపవన। త్వరయునిగుసగిరి [illegible] ॥ ౩౩౧॥ ....

శ్రీ సుగ్రీవపట్టాభిషేకము.

[illegible]

మార్గంబునుబంచమహాశబ్దభరితంబునుబరమమంగళద్రవ్యశోభితంబునునగుకిష్కింధాపురంబుచొచ్చి సకలజనులుజ [illegible]

[illegible]

చుం డెలోకములకును శ్యామా భ్రముల్పర్వినన్ ॥ ౩౪౧॥ క॥ తనను సుఖపుగ నెఁగెడుకోఱ । కనిమిష నాయకునకెక్కిన జక్కవా
సనయుతుండై। ఘనశరసర్గమునుగురిసెను। జనపతియు నరాముఁడాత్మ సంచలనుఁడై ॥ ౩౪౨॥ క॥ దొరసిన ...
భాసుర శాస్త్రలతలములోఁ జూపఁగ నొప్పెన్। మరకతమణిగణములు భా। స్వరములుగఁ దా సంచియున్న జగము ...
లేన్ ॥ ౩౪౩॥ క॥ అంతట రామస్వామి। కాంతాడెందలిన లక్ష్మణునితోఁ బగఁగ నిల్లనియుండె। సంతసమున దంపతుల। స్వాంతరతులు
లుపసేవ రాగిమయ్యెన్ ॥ ౩౪౪॥ క॥ ఇనుచులసన్వరసములు। బనుపడెదిగదికోనిగగన భామినిఁ గదియెం। దినయుష్ణ
మానస గస్ఫుమునుగనుపట్టెరసాయనంబుగ నమృతవేళన్ ॥ ౩౪౫॥ క॥ ఘన మేఘంబులు వొదివిన। దినమున జేజంబు ...
దినకరుఁడున్నాఁడు సుజుఁడు యునువిరశోకి। మ్మెనయుండామం దియున్న యేమంబో లేన్ ॥ ౩౪౬॥ క॥ తరుశాకి ...
పిత। ధరణిపయస్స్రుక్తయగుచుఁ దనరెడుఁగం టే। విరహపరితాపయుతయై। పొరిఁబొరి బాష్పములు విడుచు భూసుతవో
లేన్ ॥ ౩౪౭॥ క॥ లలిత శ్యామలజలధరి। కలితచలత్తటిన్న తల్లికి లుకి చూడన్ । వెలిఁగెను రావణునంక। స్థలమున ...
యుంచుచున్న జానకి వోలేన్ ॥ ౩౪౮॥ గీ॥ ఏకసల్లాస్యనకాంచనవిసరభరిత। మైనయిగిరివర్ష ధారాభిషిక్త। మగుట...
నొప్పెడుజాలశాంతారియగుచుఁ। బ్రీతినభిషిక్తుఁ డైన సుగ్రీవుభంగి ॥ ౩౪౯॥ క॥ నీరదములావరించిన। మారాక్రాంత
జనవిసరమానసహితలై। నీరాత్రులు నష్టగ్రహ। తారారజనీశలగుచుఁదనరెడుఁ జూడన్ ॥ ౩౫౦॥ క॥ ఈవర్షాగమ
మునను। గ్రీవుఁడు ప్రియసఖులఁ దానుగ్రీడించుచుల। శ్రీవిభవముతో రాజ్యముఁ। గావించుచునున్న వాఁడు గతవిమ
తుండై ॥ ౩౫౧॥ క॥ ఏనిపుడు రాజ్యహీనుఁడ। నైనా ప్రియపత్నిఁ బాసియ శత్రులు వొడుగ। నానసుచును న్నాఁడఁగడు
దీనతఁ గ్రొన్న వాహినీతీరగతిన్ ॥ ౩౫౨॥ వ॥ అనియిట్లు వగలంబొగిలి పడంపడి రామచంద్రుండు సౌమిత్రిం జూచి సా
గరంబతివిస్తారంబుగనుండు దుస్తరంబు మార్గంబులుగడు దుర్గమంబులు రావణుండును వార్య శౌర్యుండు వాని సాధింపఁగడిం
ది వాలిం జంపి సుగ్రీవునితో సఖ్యంబు సేసితి మాతండు మనకుం బ్రియసఖుండు మనదుఃఖంబున కుంగుచుండుఁ జిరకా
లంబు ప్రియపత్నిం బాసియెట్టకేలకుం గూడినవాఁడు గాన బత్నీసహితుండై సుఖింపనిమ్ము మనము చేసినయుపకారంబు చె
డనతనిసప్పుడు బలిమిరప్పింపవలవదు కాలంబెఱింగి తనయంతన తాను పకారశీలుండై రాఁగలవాఁడనవుడు సౌమిత్రి ప్రీ
తుండై దేవా మీరానతిచ్చినట్టి భాసునంసనుండు శరత్కాలంబు వొడముటయు నధిక సేనా సమన్వితుండై పగఱ సాధింపని
న్నుఁ గొల్వనేతెంచు శరత్సమయంబు దాక సైరింపవలయునని నగుం గాక యనియప్పర్వతంబున రామచంద్రుండు జా
నకిం దలపోయుచుండె నంత వానలు వెలిచెనని నీరదంబులు శరదాగమంబు చెప్పనేతెంచిన గతి నతిశుభ్రంబులై సొడను
పె నాసమయంబున హనుమంతుండు సుగ్రీవుపాలికిం బోయి యచ్చట ॥ ౩౫౩॥ క॥ ధర్మార్థసౌహృదంబుల। ధర్మమతిం
బోవిడిచి విస్పకలీలా। కర్మరతుఁడగు చుండగ్రా లెడు। ఖర్మాంశుతనూజుఁ జూచి కడకేఁగియుటన్ ॥ ౩౫౪॥ క॥ అచ్చరల
తోడఁ గ్రీడలు। నిచ్చలు నందనమునందు నెరపుచుఁ బ్రొద్దుల్। పుచ్చు సురేంద్రుఁడుఁ బోలెను। మచ్చికవిహరించుచున్న
మార్తండసుతున్ ॥ ౩౫౫॥ ఉ॥ రాముని గాన రామజీవి రాజ్యము నుంద్రులయందుఁ బెట్టియు। ద్దామవిలాసకేళిఁ దగఁ
దారయుఁ దానునుని చ్చ సల్పుచుం। గామసుఖాతిరేకమునఁ గర్జము త్రోపడ మ్రొక్కుచున్న రు। గ్రామనుఁ జేరి మారుతి హి
తంబును ధర్మముఁ దోఁప నిట్లనున్ ॥ ౩౫౬॥ ఉ॥ రాముఁడు నీకు నిత్యచిరరాజ్యముకింక మాఱనిచ్చినం। గామితభోగసం
పదల గౌరవమందుచునున్న వాఁడవా। రాముఁడతిప్రభావుఁడుప రాక్రమశీలుఁడు సమ్మదాన్వితుం। డామహనీయకీర్తి
కిఁ బ్రియంబొనరింపు కృతజ్ఞబుద్ధి కోన్ ॥ ౩౫౭॥ క॥ మనమునమిత్రునిమరువక। తనమిత్రహితంబు సేయు ధర్మజ్ఞుఁడు
రాజ్యంబును యశముం బ్రతాపముం గని। జనశేఖరుఁడై చరించు సర్వశ్రీలన్ ॥ ౩౫౮॥ ఉ॥ కావున నీవు రామమహితా
త్మునకున్ ... మిత్రుఁడా। భూవిభువల్లభ న్వైన కంబూనిన కాలము ... సోవఁగఁ జొచ్చెనకర్ణసుత భూని
మున స్వంగవానరేం। ద్రా వడిఁ బుచ్చఁ గావలయు నారఘురాముఁడు సంతసింపఁగన్ ॥ ౩౫౯॥ క॥ ఇలఁ బాతాళము
ననభ। స్థ ... ప్రినంబు నాకపదకచరించుపంగసే। కులుగల వానరవీరులు। గల రన్నను నేకు పేను గలసిపనికిన్ ॥ ౩౬౦॥ ...
వు ... హితోక్తుల కాత్మ సర్జనం। దనుఁడుముకంబు ... యును ... లనిఁ జూచి ... । ...
... వేగ సమగ్రులు నైన వారి ... ప్పుల్లవంగ ... ॥ ౩౬౧॥
చ॥ ... దినసంబుల ... చరుఁడు బరాక యుండునతిసాహసుఁడైన జీవానిఁబట్టి ...

[illegible]

[illegible] సత్యసంధులు౯। భ్రాతలు రాములక్ష్మణులు రాముని పంపున [illegible]। [illegible] లక్ష్మణుండు [illegible]

[illegible] పితాత్ములై॥ ౪౦౩॥ చ॥ ముదమునఁ బుత్ర మిత్ర [illegible] సకల [illegible] రాజ్యములొప్ప [illegible]

[illegible] ప్రదపుగుచున్న నీ సకల రాజ్యము వర్ధిలఁ జేయు నేర్పున౯॥ ౪౦౪॥ మ॥ [illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible] వేగ [illegible] యుక్తులు [illegible] కోటి [illegible] బున॥ ౪౭౦॥ చ॥ [illegible] ధూమములు [illegible] వానరులు [illegible] యేర్పడ॥ ౪౭౧॥ క॥ [illegible] వనచరు [illegible] పుర [illegible]॥ ౪౭౨॥ ఉ॥ వచ్చిన [illegible] వానరులు [illegible] మూలములు [illegible] వచ్చి [illegible] దిక్కులకుం బోయిన నాయకులు [illegible] వచ్చి [illegible] వానరులు [illegible] చెప్పిరి॥ ౪౭౩॥ వ॥ అంతను సుగ్రీవుండు సంతసంబు నొంది తన మనోరథంబు ఫలంబు నొందెఁ [illegible] రాముని [illegible] కీర్తి [illegible] వచ్చిన వారల [illegible] రాజు శాసనంబున [illegible] వానరులు [illegible] ప్రభ గల వారలు [illegible] వేగులు [illegible] యూథపులుం గైలాస శిఖరంబునను [illegible] సింహకేసర [illegible] కోటిశతసహస్ర [illegible] శైలచరులును హిమగిరి సమాశ్రితులు సహస్ర [illegible] వీరులు వింధ్యాచల నాయకులు సంగార [illegible] భీమవిక్రములు భీమాకారులు [illegible] సహస్రకోట్లు [illegible] క్షీరోదధి వేలానిలయులు [illegible] జండాకారులు [illegible] సంఖ్యా [illegible] మండలంబు [illegible] వెండియు॥ ౪౭౪॥ ఉ॥ దిక్కులు నాకసంబు [illegible] తలభాగము [illegible] గ్రిక్కిఱియంగ [illegible] బలంబులు వెన్క ముందటం [illegible] పక్షంబులన్న [illegible] రథంబులం గ్రొవ్వి [illegible] వచ్చి [illegible] మెల్లను [illegible]॥ ౪౭౫॥ వ॥ [illegible] సుగ్రీవుండిట్లని యె॥ శా॥ [illegible] సేనలు [illegible] నాయక [illegible] భూనాథాగ్రణి [illegible] కొల్వ [illegible]॥ ౪౭౬॥ అనిన [illegible] యె॥ ఉ॥ రాముండు [illegible] ధర్మవత్సలుండు సత్య [illegible] రాముడు [illegible]॥ ౪౭౭॥ వ॥ [illegible] మిత్రపుత్రుండు [illegible] సౌమిత్రి [illegible] యె॥ క॥ [illegible] రావణు [illegible] రాజ్యము [illegible]॥ ౪౭౮॥ ఉ॥ వచ్చి [illegible] బలవంతులు [illegible] వానరులు [illegible] కులను [illegible] రావణ [illegible] చెప్పటనున్న వాఁడ [illegible]॥ ౪౭౯॥ అని పలికిన [illegible] మనోత్సాహంబెసంగ॥ స్రగ్ధర॥ [illegible] భేరులు [illegible] జయములు [illegible] ధరాధరంబులు [illegible] ధాత్రి యాకంప మొందన్॥ ౪౮౦॥ వ॥ ఇట్లు ప్రయాణ భేరులు వేయించి [illegible] సేనలు [illegible] చెప్పించి [illegible] మొదలై [illegible] బనిచె॥ ౪౮౧॥ స॥ [illegible] ఛత్ర [illegible] చామరంబులు [illegible] శంఖ [illegible] భేరీ [illegible] ధ్వనులు [illegible] మొరయఁ [illegible] ప్రభుండు [illegible]॥ ౪౮౨॥ [illegible]॥ ౪౮౩॥ వ॥ ఇట్లు [illegible]॥ క॥ [illegible]॥ ౪౮౪॥ చ॥ [illegible] ప్రభ [illegible] గిలానృత్తిభా [illegible] ఫలమ్మువల్లించఁగన్॥ ౪౮౫॥ వ॥ అట్లు [illegible]

[illegible]

తం త్రుండవై । తరుణీసంగతినుండఁగ । మరిగి నను జెలిమి [illegible]

న । నూనుగనీ బ్రమపకొంకు మఱివచ్చి నిటం । గానిత సమైత్రి [illegible]

[illegible]

సు బొడచూపిరి హాలీయును పనసుండును విజయుండును సంపాతియు జాంబవంతుండును [illegible] హాసం

[illegible] మొకలు [illegible]

[illegible] బులతోడ శైలవనసాగరసహితమైన సర్వంసహానావర్తంబు [illegible]

యుమదంబు మ్రోగుచు గర్జిల్లుచు వచ్చి సుగ్రీవునిం బరివేష్టించిరి తన్మయంబున సుగ్రీవుండు రాఘవుం డుబ్బ నిల్చిరి ॥ ౮౭౭॥ జనవర వచ్చిరి వచ్చితి కపు లేబదిగంటి రిదె కపివరుల్ । జనకజఁ జూచిన చెయ్వున దయ్యోన నేర్పుగనున్న దైవమే । వసుమతి నీవు నృపాలుఁడ సంతసమందియుండుమీ । వనచర నాథ నాకుఁగల వాఁడవు నీ వసహాయ భంగుల ॥ ౮౭౮॥ క॥ కావున జానకి వెదకం । బోవఁగ రాఁగలప్లవంగపుంగవులఁదగ । న్నెవ యెఱుంగుదు వారల । వే వేగంబునను హరిజ వెదకఁగఁ బంపెం ద్రా ॥ ౮౭౯॥ ....

సుగ్రీవుఁడు వినతునిఁ దూర్పునకు సీత వెదకం బుచ్చుట.

అని పలుకు సుగ్రీవుండలరి శైలాకారుండై భీమనిర్ఘోషంబు సేయుచున్న వినతుండను యూథపుంబిలిచి సోమసూర్యాత్మజులు దేశకాలజ్ఞులుగను నాగమునఁ బ్రవీణులైన శతసహస్ర వానరులతోడం గూడఁ దూర్పునకు వైదేహి వెదకఁ జనుగుము తత్ దీయమార్గంబు వినుము నుచుం బలికె॥ ౮౮౦॥ శా॥ రేవా శోణనదోపకంఠములఁ దిర్యగ్బాలశోధించి యా । ప్రాక్ నాశిఖాగ్రము భూమిఁ బ్రవసా ప్రాంతంబునన్ గోమతీ । కావేరీనదులందు గౌశికకడంగా కాళిందితీరంబునన్ । దేవ ద్వీపవతీ సవారాప మునన్ వెదకింపుఁడీ ర్వేగితర్ ॥ ౮౮౧॥ వ॥ మఱియు సందాన సరస్వతీ సరయూ ప్రముఖ నదీతటంబులనఁగ వంగ మగధ మాళవ కోసల పుండ్ర విదేహాది నగర ప్రాంతంబుల వెదకి యటమీఁద సముద్రతీర నదీ నద పట్టణ వన సమీపంబులఁ జూచి మందర మధ్యరంబున నున్న కర్ణప్రావరణులును హస్తకర్ణులు నోష్ఠకర్ణులు నేకపాదులు నగు యవనులు గాపున్న గేహంబులం బరికింపుచు నానారత్న శోభితద్వీపంబును సువర్ణకుంభంబును సువర్ణ కరకతమండితంబును నగు జంబూద్వీపంబు దాఁటి గగనోల్లేఖ శిఖర విలసితం బగు శిశిర ఓజ పర్వతంబున్న దియాంగ శృంగ మహా మహా నిర్ఝరంబుల శోధించి యటమీఁద బ్రహ్మణధనాపహారులు ఛాయాగ్రాహకులు నిత్య కాలబుభుక్షితులు నగు రాక్షసులు కమలాసను శాసనంబున నిలయంబులు లేక వర్తింతురు చటికిం బోయి కాలోరగక రాళంబగు కాలోదక నామసముద్రంబును రక్తజల ఘోరంబైన లోహిత్య సంగమంబున నతిక్రమించి కైలాస సంకాశంబును విశ్వకర్మ నిర్మితంబును నగు సువర్ణావాస దేశంబు వెదకి తదనంతరంబ శతసహస్రశృంగంబుల సముద్రంబు వెడలించి యెగసి నగోశృంగ పర్వతంబునందు శంఖనిభకర్ణులును ఘోరాకారులును నానారూపులునైన మందేహనామ రాక్షసులు రవికిరణంబుల వేఁడిమికి నోర్చి దినావసానంబుల నెల్ల సముద్రంబులోమునింగి రాత్రులు వెకలి యప్పర్వత శిఖరంబుల వ్రేలుచుండుదురు వారిం గనుంగొని యటఁ దాఁటి ముక్తానిబంధకంబగు క్షీరసాగరంబుకడ కేగి యాసాగర మధ్యంబున సంపుమంతంబను రజత పర్వతంబు వెలింగెడు నా పర్వత సమీపంబున దివ్యగంధ బంధుర కమలకువలయ హేమకేసర శోభితంబైన సుదర్శన నామనలినివిలసిల్లు నందుఁ గిన్నర చారణయక్ష గంధర్వ పతంగోరగాదులు సంతతంబు సుఁగ్రీడింప నేతెంతు రా నలిని వీక్షించి మధుసాగరంబు గడచి యునధి శ్రేష్ఠంబగు ఘృతోదధి కరిగి యందు హయగ్రీవముఖుండగు కపిలమహాముని యుండి మహావిఖ్యాతంబగు నాఘృతంబున హవిర్భాగంబు ను గ్రాసు నుండు నచటఁ బడబాసలముఖంబున నాక్రోశించు జలచరాక్రందన నాదంబు వినంబడుచుండు నా ఘృతోదధి యుత్తరకూలంబునఁ బదమూఁడు యోజన ప్రమాణంబున నొప్పారు జాతరూపశిలా నామక పర్వతంబు గల దా పర్వత శిఖరాగ్రంబున శ్రీకలితుండును సహస్రశిరుండును నీలాంబరుండునునైన యనంత దేవుండాసీనుం డై యుండు నమ్మహాత్ముని కేతువు త్రిశిరంబై కాంచన తాలంబు గలిగి వేదికా మధ్యంబున నెలువారుచుండు దానిం గనుంగొని మునుముం దబ్రహ్మనిర్మితంబగు నొక్క ద్వీపంబు గల దా ద్వీప మధ్యంబున హేమమయంబగు నుదయపర్వతంబు దీపించుచున్న యది జాతరూపమయంబులు సూర్యసన్నిభంబులు నగు సాల తాల తమాల కర్ణికారంబుల చేత శోభిల్లుచు గగనోన్నతంబును శతయోజనాయతంబును నా పర్వతంబు వెలుంగుఁ దదీయ గుహాదుర్గవనంబుల సీతను వెదకుచు యోజనాయత విస్తారంబును శతయోజనోన్నతంబును నగు సౌమనశృంగంబు కనకమయంబై విలసిల్లు నందు వైఖానసులైన వాలఖిల్యులు మాన్యకీర్తి తాపసులై ప్రాదేశప్రమాణులై యుందురు మేరు సూర్యప్రభలు సంక్రమింప సంధ్యారక్తవర్ణంబై యుండు నప్పుడు త్రివిక్రమ దేవుండు ప్రథమపాదంబు పెట్టి ద్వితీయపాదంబు మేరుశిఖరంబునం బెట్టె నా మేరుశిఖరంబు నాక్రమించి ... తేజరిల్లు ... పూర్వద్వారంబు వారికి ... దేవతలు ... ముందు ... సూర్యోదయ ... బై యుండు ... శైలనస్థ ... నక్షత్ర ...

[illegible] ॥ ౪౯౬ ॥ [illegible]

[illegible] ॥ ౪౯౭ ॥ వ ॥ [illegible]

[illegible] ॥ ౪౯౮ ॥ క ॥ [illegible]

[illegible] ॥ ౪౯౯ ॥ వ ॥ అనిపలికి [illegible] లఁదూర్పుదిక్కునకుంబని విదక్షిణదిగ్దేశంబునకుఁదగు వారిం బుచ్చు తలంపున॥ ....

హనుమంతుండు మొదలగు వానరులం దక్షిణదిక్కునకుఁబుచ్చుట.

మ ॥ అనలతనూజుని [illegible] గంధమా[illegible] జాంబవంతుని [illegible] వీరులనగ్నితనూజుఁ [illegible] సుగ్రీవుఁ [illegible] ॥ ౫౦౦ ॥ వ ॥ అట్లు బలులు సర్వకార్యసాధకులు నైన కపివరులం [illegible] దక్షిణదిగ్భాగంబునకు [illegible] సీతారావణుల వెదకుచు సహస్రశృంగంబగు వింధ్యంబునకేగి నర్మదా వేత్రవతీ [illegible] నదులను [illegible] హలజానకిని వెదకి వేగ [illegible] లోక [illegible] పట్టణంబులకేఁ [illegible] దేశ వనగిరి కందరంబుల సీత వెదకుచు దండకారణ్యంబునకరిగి [illegible] గిరి వనమర్గంబుల [illegible] దేశంబులఁబరికించుచు [illegible] చిత్ర [illegible] వనశోభితంబై [illegible] చందనషండ తమాలవనంబులం జూచుచు [illegible] ॥ ౫౦౧ ॥ మ ॥ [illegible] తేజస్సు [illegible] యున్నయగస్త్య [illegible] జూచి [illegible] శైలము [illegible] దెస [illegible] ॥ ౫౦౨ ॥ వ ॥ [illegible] ప్రమదావనములు [illegible] వేలచేరి [illegible] వనంబుల నవలోకించుచు నా వేలయం [illegible] స్తంభము [illegible] ॥ ౫౦౩ ॥ సీ ॥ [illegible] యంతరంబు [illegible] నాకారమున [illegible] యంతరం [illegible] సాధ్య [illegible] ॥ ౫౦౪ ॥ [illegible] యంతరంబు [illegible] దేశంబులకేఁ [illegible] సాగరంబు [illegible] శైలశృంగంబున [illegible] శైలంబుమీఁద [illegible] పశ్చిమభాగంబునకరిగి [illegible] కాలఘనంబు [illegible] జాకారంబగు కుంజర [illegible] భవనంబున్నదియక్కడనగస్త్యభిషేకంబు [illegible] కుంజర [illegible] [illegible]

యోజనవిస్తారంబును శతయోజనోన్నతంబునుబన్న [illegible] బునుబగు [illegible] పించుచున్న దియు [illegible] మేలు [illegible] దిసర్వ నిలయంబా పురినతి [illegible] మోహి [illegible] బు [illegible] [illegible] నానావర్ణపక్షి [illegible] [illegible] లోకంబు [illegible] [illegible] వేదికంబు [illegible] తంబులెజంగి యుచితఫలంబులొందించు [illegible]

౧౧౯ ॥ క ॥ సురుచిరమా [illegible] కమాంసిఫల । భ [illegible] పిలసిత కనకసౌపప్రకరవిభా । సురసంగుణ్యగ్రామంగిసంయమి । వరునాప్రణ సంబున నవిలసిన భంగిక్ ॥ ౧౨౦ ॥ చ ॥ జనకజ జూడ [illegible] మీకిర యుంబోవ [illegible] ॥ ౧౨౧ ॥ క ॥ హనుమంతుని గని [illegible] ॥ ౧౨౨ ॥ క ॥ అనిలజవ తేజోలాఘవ । గరిమ [illegible] సాటి గానీక [illegible] ॥ ౧౨౩ ॥ క ॥ సురగంధర్వాసురకి న్నరఖేచరసిద్ధసాధ్యనరలోకంబుల్ । పరగంగానీ [illegible] ॥ ౧౨౪ ॥ క ॥ దివియందు నభమునందును । భువియందు [illegible] ॥ ౧౨౫ ॥ ఉ ॥ కావున [illegible] రాఘవ । [illegible] ॥ ౧౨౬ ॥ ఉ ॥ ఈ హనుమంతునందుఁ గల [illegible] ॥ ౧౨౭ ॥ క ॥ ఇనసుతయింత [illegible] నెంచున్ । [illegible] ॥ ౧౨౮ ॥ క ॥ జానకి వెదకఁగఁ జనికిని । యానంద [illegible] ॥ ౧౨౯ ॥ క ॥ [illegible] జానకిసత్కృతులు [illegible] ॥ ౧౩౦ ॥

* రాముఁడు హనుమంతుని చేత ముద్రికయిచ్చుట. *

క ॥ ఆ [illegible] ॥ ౧౩౧ ॥ క ॥ [illegible] ముద్రిక [illegible] ॥ ౧౩౨ ॥ క ॥ [illegible] ॥ ౧౩౩ ॥ ....

సుగ్రీవుఁడు [illegible] పంచుట.

కపివరులు [illegible] దిగ్భాగమునకు [illegible] మార్గంబు నెఱుఁగఁ జెప్పె [illegible] సౌరాష్ట్ర సహిత బాహ్లిక [illegible] [illegible] సముద్ర ద్వీపంబులు [illegible]

[illegible]

గిరులంగడచి శతయోజనంబును బహుపర్వతవృక్షనదీచయంబునగు నాకాశంబను శైలంబుగలదా శైలాధిత్యకాతలం బున శతయోజనంబైన వనంబుగలదనిశ్చలంబును కిరణికిరణత ప్తంబును వ్యాఘ్రపక్షిగణసేవితంబును నై యుండు నందు డయుక కనకశైలాసనంబునకేగుచుండరిగి యచ్చటఁ బాండుర మేఘసన్నిభంబును జాంబూనదభూషితంబును విశ్వకర్మ నిర్మితంబును నగు బేసనగరంబున్నది యచ్చటఁ గమలకువలయహంసకారండవచక్రవాకాభిశోభితంబును నగు వై దూర్యవాలుకంబును నైకమలాకరంబుల నుండు నగుహ్యకకిన్నరసమేతుండై కుబేరుండా కొలనఁ గ్రీడించుచుండు నా కైలాసమహానిగ్రహప్రదేశంబులసీతారావముల వెనకఁ యగ్గిరిదాటి శ్రీశృంగగిరికి నరుగుచుండు దప్తకాంచనభూషితంబును దివ్యంబును నై నయాగిరిశృంగంబువలననొక్క మహానదిసాగరము యొప్పుచుండు నానదీహ్రదంబున వెడలిన రయమానని పాఱుచుండు నగ్గిరిశృంగంబు లొకటి కాంచనమయంబు నొకటి వైడూర్యమయంబు నొకటి రజతమయంబును నై యుండు నచట మున్నే భూతంబులుఁ బుట్టక మున్నె సర్వభూతజ్యేష్ఠుండై నవిశ్వకర్మ యొక్క మహాలింగాగ్నిచేయాత్రంబు త్రేతాగ్నులుగా విలసిల్లు నమ్మహాగ్నిముఖంబున మహాదేవుండు సర్వభూతంబులుఁ బశువులుగా వేల్చిన పురాణసర్వవేదిక యున్నది యా శ్రీశృంగపర్వతంబునఁ బ్రసన్నసలిలప్రవాహంబైన కూటమహానదిన గ్గిలు దేవదానవరాక్షసాది సర్వభూతంబులకుగమింపరాక ప్రదీప్తపావకంబునుం బోలెఁ దేజరిల్లు నా పర్వత శృంగమహావనంబులసీత వెదకి యా శైలంబుగడచి దేవదానవసేవితంబైన క్రౌంచాద్రికరిగి యందు సూర్యప్రభ గలిగి దేవనార్చితుబుదేవసన్నిభంబులై నమహానుభావులున్న వారా శైలశిఖరంబున దివ్యంబైన విహారాలయంబున్నది యక్కడ దేవదానవరాక్షసాది సర్వభూతంబులకుగమింపరాకుండు నగ్గిరిగుహానితంబసానువులఁ గడియశృంగంబులసీత వెదకి యగ్గిరి నతిక్రమించి మైనాకంబునకేగి యగ్గిరియందరయుచు వవనంబున్నది యచ్చట జంబూద్వీపజంబూవృక్షంబు లప్సరోగణంబుల చేఁ బూజితంబులై సతతంబును బోగడంబడుచుండు నందలి చిత్రసుగంధవనంబుల నశ్వముఖకాంతలుండు మనురమ్యంబైన తదాశ్రమంబును హర్షిసేవితంబును ధర్మనిలయంబును నార్ధ్వరేతస్కమునిసమాశ్రితంబును నై దీపించు నాయాశ్రమంబు నతిక్రమించి వైఖానసులైన వాలఖిల్యులు మరీచిప్రాయులై యుండుదురు గాన వారిని సీతావృత్తాంతంబడుగుచు నచటఁ జనితరుణాదిత్యసంకాశంబును హేమరసోదకంబును హేమహంససమాకులంబును నగు వైఖానససరస్సున్నయది యందుఁ గుబేరుసార్వభౌమంబను దిగ్గజంబే జేనుంగులతోడఁ గ్రీడించుచుండు నా కొలను గడచి నష్టచంద్రదివాకరంబును నక్షత్రగ్రహానిర్మేఘపవనాదికవ్యోమంబును నై సూర్యదీప్తులుం బోలెఁ దేజరిల్లు నతి శాంతతాపససిద్ధసేవితంబును నగు నై నాకంబుగడచి సిద్ధచారణసేవితంబును తమాలతాళీవనశోభితంబును జతుష్షష్టి యోజనపరిమితంబును నగు గంధమాదనంబునకరిగి తదీయశృంగంబునఁ బ్రసన్నసలిలాశయంబును బుష్పితోపవన శోభితంబును సుభాసుసుగంధధూపితంబును నగు దివ్యప్రాసాదంబు చెంత సుదర్శనీయజాతరూపవిలసితంబును నవేదికంబును నగు జంబూవృక్షంబున్నది యా గంధమాదనశృంగగుహావిపినంబులసీత నరికించుచు నటగడచి సితామహాదేవదానవసేవితంబును మహాశరదభ్రసంకాశంబును సితాసితపుష్పవిరాజితంబును రమ్యాగుసుభూషితంబును ఘృతపిండంబును నగు మందరపర్వతంబునకరిగి యందుమందాకినీతీరంబున నుండిలోకామృతఘోషంబులతో గిరికాంచన సంయుతమై శిలలను స్రుగాఁ బడి మహాప్రవాహంబుతోఁ బాఱుచుండు నమ్మహానదిని సకలదేవమునీంద్రులు సన్నుతింతురు పుణ్యమైన కాశికానదియును నచట విలసిల్లును అదియురక్తజలప్రవాహయుఁ గేశమాంసాస్థివాలుకయు నై వైతరణియుఁ దత్సమీపంబునఁ బాఱుచున్నది యచ్చట యక్షగంధర్వపిశాచోరగపతంగాదులు కాలవశంబున దేహంబులు విడుచుచుండు రచ్చట వారిదేహంబులు గానంబడు భుపిమనుష్యుల దేహంబులుం బోలె నటగడచి కాలమేఘసంకాశంబును ఘోరగ్రాహసంకులంబును నగు సత్తరసముద్రంబునకేగి తదుత్తరతీరంబుచేరి కొండొక సేపు విశ్రమించి తత్తీరంబున నున్న సహస్రశిఖరాయుతంబును గాంచనమయంబును సూర్యసంకాశంబును నగు బహుకేతుపన్నగంబులు గని యా గిరిమీఁదనున్న దివ్యప్రసహోన్నకహ్రదంబును మహాశరవణంబునుం గని కాంచనమయంబైన యాశరవణంబుచే॥ ౫౦౬॥ గీ॥ కాలమేఘసంకాశంబు గ్రాహభీకరంబుబహురత్నరాజివిరాజితంబు। నై నయుత్తరవారాశినిరిమియుత్త। రంపుటేటంబుఁ జేరిచి శ్రమము నొంది॥ ౫౦౭॥ చ॥ అలరియుఁ గసహస్రశిఖరావళి కాంచనదీప్తిమండలా। గలబహువర్ణ

[illegible] చ్ఛరవణంబు వెలుంగుచున్నదియ సన్నిధిన్ ॥ ౫౭౮॥ ....

[illegible]

[illegible] పార్శ్వ కటకిగుహోపవనోద్యానవనగంధర్వభవనంబుల [illegible]

[illegible]

[illegible]

ముని నావనము శపియించిన నావసంబు॥ [illegible]॥ చ॥ [illegible]

[illegible]

హనుమంతుండప్పుడు [illegible]॥ క॥ [illegible]

[illegible]

నా_స్తీర్ణరత్న పటలంబులవాఘు స్రావు[illegible]తభోజ్య లేహ్యపానీయము[illegible]ఫలవృకంబులును [illegible]
పర్ణశాలంబులనా[illegible]నిర్మితనానాకంబులవిచిత్రా ంచనప్రభలశోభిల్లునగుపంబులు[illegible]కలుగు[illegible]
చుచును [illegible]యాక [illegible]భాగంబున ॥ ౫౭౨॥ ఉ॥ శ్రీ జలతి హేమసత్తరము[illegible]సుండి[illegible]
ధరించి [illegible]సమాధి[illegible]తపస్విజములు[illegible]స్వయంప్రభ [illegible]గాంచి[illegible]
చుదిగ్గునవచ్చుడు[illegible]యిట్లను ॥ ౫౭౩॥ చ॥ నిరుపమపుణ్య[illegible]యుపాసవా! సురు[illegible]
త్న హేమ[illegible]కాంచనమందిరంబులె! వృరిపిసువర్ణ[illegible]వారి[illegible]యా[illegible] । సరసులపిస్వ
యంబు[illegible]కైజేసింపు మేర్పడన్ ॥ ౫౭౪॥ క॥ అనవుడుం బావనికా సరి । చనని[illegible]నేను మేను సాపత్రినావా!
జనునా పేరు స్వయంప్రభ । యని[illegible]హలోన్ ॥ ౫౭౫॥ చ॥ ఉరుపడి[illegible]యుద్ధ
మునప్పుడు[illegible]విలంబుగఁగర్మకాశల! స్ఫురి[illegible]విశ్వకర్మ సుతు[illegible]హితంబు
గనీమనోజ్ఞ[illegible] దరము[illegible]చెగత్న [illegible]రాసు[illegible]సంబుగన్ ॥ ౫౭౬॥ క॥ [illegible]యా[illegible]యుండ
నుదానవవిశ్వకర్మయను రెకు[illegible]! చనవనగృహంబిదిసుపు! లెరయఁగనేర్పు నిర్మించెనిసుహలోన్ ॥ ౫౭౭॥ చ॥
అరుమగఁగాననాంతమున నాను[illegible]హేలవ!త్సరములు[illegible]నాలనికట్టు[illegible]డ
మునని చ్చెరీబిలముదానవనాయకుఁడింములోనన! చ్చరయుగు హేమ తో సురతసౌఖ్యమొంద[illegible]భవంబునన్ ॥
౫౭౮॥ క॥ వృత్తు[illegible]వంచించినయుం! డ[illegible]కాలని[illegible]హేమా సాం । గత్య[illegible]యా । దిత్యే
శుఁడు వచ్చిమయునిఁ జెంపునఁజంపెన్ ॥ ౫౭౯॥ క॥ హేమాగృహమిది నా కా హేమ ప్రియసఖియ[illegible]గాన నేఁ జెడకుండన్ ।
ప్రేమంబుననీ హేమాధామంబును గావికొనిన దానన్ వహిమున్ ॥ ౫౮౦॥ అని పలికె ॥ క॥ వలసిన ఫలమూలాదులు।
నలువుననె[illegible]ములు[illegible]మధురా!మలజలములు త్రావుఁడు సీ । వలవాయఁగనగుఁడుఁబవనతనయుఁడు
సతితోన్ ॥ ౫౮౧॥ క॥ లోలమతిఁజొచ్చిగుహనా!భీల[illegible]తృపలుపొడమఁ జేరఁ[illegible]తో!నీలాంగువగలఁజావఁగఁ। జా
లై యున్నారమివటఁ బావనచరితా॥ ౫౮౨॥ క॥ మాకాహారముఁ[illegible]బోవుమనఘాత్మ య
నన్ । వేకందమూలఫలములు । గైకొండని యొసఁగనందికొనిన వానికపుల్ ॥ ౫౮౩॥ వ॥ అతిప్రీతులై మజ్జియుజలంబు
లానోనం త్రావిత్తృప్తింబొందియాస్వయంప్రభఁ బ్రశంసించిర[illegible]తపస్వినివారలంగనుంగొని ॥ ౫౮౪॥ క॥ ప్రేమం
బుతోడనిట్లను। నేనూడ్కి నెవ్వరికిఁ[illegible]బిలముస్మీ! రే వహిమంబునఁజొచ్చితి। రేపనికిటవచ్చి నారలెక్కడివారల్ ॥
వ॥ అనినవక్కపులాతపస్వినికిఁదమవచ్చినవిధంబెల్లను జెప్పి భాగ్యవశంబుననిన్నుఁ బొడగనినీప్రసాదంబుననన్నపానా
రంబులంగొనిమనోహరకంబులు త్రావిపరితృప్తిఁబొందిపిగత [illegible]లమై యున్నారమింకమావచ్చిన కార్యంబువినుము॥ ౫౮౫॥ క॥ ఇనజుఁడుమాసములోపల । జనకజఁగానంగ వెదకి పనుచెండనినన్ । జను చెంచిమాసమంతయుఁ। జనఁ
జెడియున్నారమెందుఁ జనలేకచటన్ ॥ ౫౮౬॥ క॥ రాముఁడు పుణ్యశ్లోకుం । డామహిత్రాత్మ సతి వెదకనరుగఁగ వల
యున్ । సీమంబునమముని బిల! ధామము వెడలింపుకరుణఁదల్లీయనినన్ ॥ ౫౮౭॥ క॥ పతికిఁ బ్రాణంబులతోఁ। బోరా
దీబిలముసొచ్చిపోఁడమితోనా। భూరితపశ్శ్రీ[illegible]భవముసు! [illegible]బిలము వెడలనసుపునుమి ఖ్యుల్ ॥ ౫౮౮॥ క॥ వృక్ష
చరులార వేగమ! యకులుమూసికొనుఁడీగుహామురముప్రా! త్యక్షతమీరికిం[illegible]కుత వెడలింపగాముక[illegible]సనినన్ ॥
౫౮౯॥ మ॥ బిలమావానరులందఱు న్వేడలిపంప్రీతిన్ని జాత్మో[illegible]రం । బులఁ గానంబడ కుండ మూసి కొన నాపుణ్యా
త్మయోగాంబితో। జ్వలనజ్జిన్నిమిషంబులోననగుహాద్వారంబుదాటించి వా! రలకీశైలముపింధ్యనామముననా
రం జెప్పినీవిచుమన్ ॥ ౫౯౦॥ అతపస్వినియబ్బిలంబు దాచ్చె[illegible]నంతరంబ॥ ఉ॥ అవ్విధి సో బిలంబునస్వయంప్రభ తమ్ము
టు కేలఁదాన్చిత! ద్వారబహిస్థలి[illegible]వానరులుఁ[illegible]చూచియా। చేరువనున్న సాగరముఁ జెన[illegible]
వల్లికా। చారుప సంతమా సత[illegible]నియంగమందురున్ ॥ ౫౯౧॥ క॥ ఇనజుఁడుమితి చేసినయా! దినములు సో
జొచ్చెఁ గానఁదిరుగఁగనైచటన్ । జనకజఁగాననుయటమున్ । మనమేగిన రవిజుఁడే ప్రుడుముడియుం జేయున్ ॥ ౫౯౨॥ అనివా
లుకఁగపులు తమలోన ॥ గీ॥ అంగదుఁడు చెప్పినట్లన యన్నరకుసుమునకు! ఘనతర [illegible]కృతి కార్యమాఁగ । దా
మహీజఁగానకమనమటమునేఁగ। గినిసి రాజా ప్రియంబు గామనలరెంపు॥ ౫౯౩॥ సీ॥ అనిపల్కవారితో సంగదుం డిట్లను

[illegible]

[illegible]

మున్ర చ్చుటయును సురలును దైత్యు [illegible] । సురలును గాఢంబుయును । బహు [illegible] ॥
౬౮౧॥ వ॥ అన్నలు గాన బహుల [illegible] బాలుపగా త్రిసంబులు [illegible] చెప్ప [illegible]
నం జెప్పెద నాకు [illegible] సీ॥ త్రివిక్రముం డై [illegible] త్రివిక్రమ [illegible] యు [illegible] మెఱసి [illegible] నా
క్రమించి నాకు [illegible] ప్రదక్షిణములు చేసి । [illegible] మొక్క [illegible] మోదించి ।
సురలకు మునులకుఁ జోద్యంబుగ శ్రీయును [illegible] నిజ [illegible] యజ్ఞ వేళ । నిచ్చ నోపు [illegible] చే [illegible] నప్పు । [illegible]
[illegible] త మే సు । [illegible] స త్త్వంబు గలవాఁడు । [illegible] క్రివా [illegible] ॥ ౬౮౨ ॥ క॥ [illegible]
వేళను [illegible] మునుగను [illegible] యా [illegible] త్రికిని । త్వరగతితోఁ [illegible] । హరుగిరి [illegible] బుద్ధి [illegible] యును [illegible]
డన్ ॥ ౬౮౩ ॥ క॥ అతివృద్ధ నిప్పుడు జరా । తత భారము నొందినాఁడ [illegible] సత్త్వ [illegible] । [illegible] బలము [illegible] సనం [illegible] యు
సుదిరతత్త్వ [illegible] గలవే ॥ ౬౮౪ ॥ వ॥ ఒక్కనాఁడు కైలాసపర్వతసమీపంబున నగ్ని తేజుఁ డై [illegible] యు
జ్ఞంబు సేయుచు [illegible] బుమూఁడుఁ బోయి యమ్మునులతో భాషించి [illegible] తెగి [illegible] తప్పి [illegible] బో [illegible]
పనిశ్చయించుబలుపు త్రుంగించినా పర్వతహంతయును దైత్యుండిటు చేయల నె [illegible] యొక్క పర్వతంబు పై [illegible] పర్వతంబు
పడినే తెరజానుపున నా పర్వతంబు పగిలించితి నది గారణంబుగ జానుప్రభగ్నంబై నంగుం [illegible] నై [illegible] విక్రముండ నై [illegible] నప్పు
డు జరాక్రాంతుండ ననుబలహీనుండఁ గాన మిగుల దాఁటం జాలం డిరువదియోజనంబు లోపు మన [illegible] దేహంబున
జాంబవంతుం డు పలుక [illegible] లుండు సుదో [illegible] బది యోజనంబులు దాఁటెద నని పలికె నప్పు డంగ దేయుండు తన పౌరుషంబే
మియుం బలుక కూరకుండె నప్పు డంగదుండు జాంబవంతుం గనుంగొని ॥ ౬౮౫ ॥ క॥ [illegible] లాఁగి [illegible] యుండ [illegible] ని
దెన్బది దాఁటెద [illegible] । జన మానము వేగము [illegible] । [illegible] గిడ రాఁగ [illegible] లేసు ॥ ౬౮౬ ॥ వ॥ అనిన జాంబ
వంతుండంగదున కిట్లనియె ॥ క॥ లీలను యోజన శతమును । గాలిగతి వ్రాఁకి దాఁటి క్రమ్మఱవేరా । వ్రాలుము బల వేగంబుల ।
వాలికి సరివత్తు నీవు వాలితనూజా ॥ ౬౮౭ ॥ చ॥ అలపున వాలి యోజన సహస్రము తత్త్వర దాఁట నోపు నా । కొలఁది బలా
ధికుండు కపికుంజర భానుసుతుండు నీవు [illegible] యౌల ఘునియంతవాఁడవు సమర్థుఁడ వెంతకు నైన వానరా । వలినిను వాలిఁ బో
లెఁ గొలువంగలరే [illegible] చారమి [illegible] ॥ ౬౮౮ ॥ వ॥ ప్లవగస్వామివి వారిపో లెఁగపులం బాలింపశిక్షింపఁగ । [illegible] యా
జ్ఞఁజరించు వారమకయు [illegible] భావంబునన్ । భవదిచ్ఛా [illegible] నెల్లపనులొప్పం బంచి చేయింపు రా । నువు దేవర్
వెదకంగ నేముకలుగం గానకుంబోనర్హమే ॥ ౬౮౯ ॥ వ॥ అంగద నీవు వ్రాయు [illegible] దయం దెవ్వఁడు [illegible] క్కఁ
డిది నీవు నూకుమూలంబు నీ కేము శాఖాపుష్ప ఫలంబులవంటి వారము మూలంబు లేక శాఖాపుష్పఫలంబులు కలవే నీవు
[illegible] రాజవు మేము నెమ్మదినుండి నిన్నుం బోనీఁ జాలము నిన్నుం [illegible] దికో [illegible] సర్వ కార్య
మ్ములు మేము సాధించెదము మేము లేక నీ [illegible] ప్రాపణంబు సేయ నశక్యంబని అంగదుం డిట్లనియె ॥ ౬౯౦ ॥ సీ॥ ధరణిజ
వెదకి కతనయాజ్ఞ [illegible] ప్పుడ [illegible] । [illegible] లేము లుపనిశ్చయింపక సంశయంబునఁ బోవఁ జాలఁగి
నిసి । పొందని వెదకంగ [illegible] గ్రన్న జనింతి లేని నిశ్చయించి పోవ । [illegible] గాన జానకి [illegible] నిజము
గా [illegible] జాడ [illegible] యునో [illegible] గాకు [illegible] । వానర ప్రామోష వేళ బునొ [illegible] । [illegible]
జానకిఁ జూచి వచ్చుటొండె । వలయు [illegible] రెం డు మార్గంబులను గాదు ॥ ౬౯౧ ॥ ఉ॥ వసుబరియోధి దాఁటి [illegible] కిం
కకుం బోక గామతో । జానకి వార్త [illegible] ను [illegible] జెప్పను నార కేగియా । భానుజు [illegible]
జాల వేగమె । [illegible] బరియోధి దాఁటి [illegible] భూమిజఁ జూచి వచ్చెదన్ ॥ ౬౯౨ ॥ వ॥ వసుధ [illegible]
బు చేయుండు ॥ క॥ అనఘ [illegible] లై । [illegible] వాలి తనూజుం । [illegible]
శక్యంబు గామునఁ [illegible] ప్రోయు ॥ ౬౯౩ ॥ క॥ [illegible] వాలిం బోలెం జూచు [illegible] నై । [illegible]
దుర్గము నైనం బొంద దెస । [illegible] జేసి [illegible] ॥ ౬౯౪ ॥ చ॥ అనఘ [illegible] జాంబవం [illegible]
సారబుద్ధి । [illegible] స్తకార్యములు నారసి [illegible] సమర్థ [illegible] । [illegible] జాం [illegible] కార్య [illegible]
తో । [illegible] గలయము [illegible] జెప్ప వే ॥ ౬౯౫ ॥ క॥ అని పలు [illegible]
[illegible] కము తో । [illegible] నిక సేయంగల । [illegible] జెప్పెద [illegible] ॥ ౬౯౬ ॥ అని [illegible]

[illegible] | భూమిజం
జూడిరాఁగలుగు భూరిపరాక్రమశాలి వానర! (గా) మణి వాయునందనుఁ డుగ్గడఁగ నేరికిఁ జింత యేటికిఁ || ౬౯౬ || వ|| అ
[illegible] హనుమంతుం గనుంగొని || ఉ|| మారుతి నీ దుష్కృత్యములు నాపయిఁ జెప్పి తొలంగి లీలతో | నారక [illegible]

[illegible]

తఁడీతనికిం బ్రియంబై సరంబిఁ జనిన సముద్రంబు లంతనిం గనుంగొని॥ ౨౧౪॥ క॥ మఱియును శ్రీకరవసునా। కరిఁ జని [illegible] గరము ప్రియంబే। [illegible] బ్రియమందిన నాకుఁ బ్రమదము వెసఁగ॥ ౨౧౫॥ క॥ [illegible] డునవ్వయ। [illegible] దుసు గాను [illegible] మను గాను రూపిమును [illegible] ర్యుల్॥ ౨౧౬॥ వ॥ అని వనమ్ములు బల్లవరంబి ప్పిరంత నొక్క నాఁడు॥ క॥ [illegible] వానర। [illegible] చారు [illegible] నో। [illegible] జనులఁ జనవా నృల్లీలయా పనవేశర॥ ౨౧౭॥ చ॥ జలధి జలాభి [illegible] జానుగఁ జేసి జలార్ణ కేశియై। [illegible] శృంగము [illegible] మొప్పఁ జరింపనం జనా। [illegible] లారఁగఁ గెంగిలించియ। [illegible] ముననాసిఁ జూచి సమీరుఁ డిల్లిసుర॥ ౨౧౮॥ వ॥ అంగన నేన ఖిల ప్రాణుల కుఁ బ్రాణుండనైన జగత్ప్రాణుండ [illegible] జేసి యంగజశరచ్ఛన్న మానసుండనైన మదీయాంగసంగదో షంబునీకు లేదు నావలన నీవు వానర [illegible] బలుండును నధికుండును సౌమ్యుండును [illegible] తేజుండును మదీయస మవేగజవసత్వనియున [illegible] నిలి కెన్నఁ గ్ర్యంజనాదేవికి [illegible] త్రుండని నిలున కార సపుత్రుండను గావున [illegible] వేగంబున నాకు సమానుండయ్యెను [illegible]॥ ౨౧౯॥ సీ॥ అస్మదు జోరు వాలాగ్ని వేగమున నంభోనిధి సంగా హమ్మూర్ధ [illegible] పుల శృంగమ్ములు [illegible] ల్లబగులన [illegible] చలములు [illegible] జగతీతలం బెల్లఁ జంచలింప। దోయజనాభి కల దిక్కులు మో యజగము [illegible] వేగ నాఁటి। లంకనిశ్శంకతోఁ జొచ్చి [illegible] సీతఁ బొడ గాంచి కృతకార్యసిద్ధి [illegible] మనమెుంముఁ డపులకి పులు॥ ౨౨౦॥ చ॥ వనధిఁ గలంచెనంబుదము [illegible] లు నేసెన దింగ్రిమిఁ గెనర। [illegible] శైలము [illegible] సనూఁజ్జైసఁ గాల [illegible] మునిమెన మేను పుర్వి [illegible] ద్రోచెన శే షునిఁ బట్టను [illegible] పులఁ ఖండము [illegible] గుల [illegible] నేసుదీపులర॥ ౨౨౧॥ క॥ [illegible] న। నరుము [illegible] వేయుమాఖులు। [illegible]॥ ౨౨౨॥ క॥ గగనము నసుండియు సవడి। ఖగపతి [illegible] చుండఁ గా వేమాఖుల్। ఖగపతిఁ గడవఁ గఁబఱచెన। జగములు [illegible] ముఁ జూచి సంస్తుతి సేయుర॥ ౨౨౩॥ క॥ పారావారమున నవ్వలి। పారమున [illegible] నిలువఁబడకమఁగిడియా। [illegible] గుడర దాఁటియ। [illegible] బలజనవారి॥ ౨౨౪॥ మ॥ అరుదారంబది వేలు యోజనములు [illegible] క్తమై దాఁటెర। [illegible] దంభోళి [illegible] రం। [illegible] మునులం [illegible] పముం బట్టిన। [illegible] రామునిం గాఁ జూచెర॥ ౨౨౫॥ శరనిధి సున్న భుజంగము। [illegible] నమమని [illegible] పి థంబున। [illegible] లంకసున్న మహీజర॥ ౨౨౬॥ ....

అనిపలికి॥ మా॥ ✻ సురనుత సదపద్మా శుద్ధవిజ్ఞాన సద్మా। హరిణకలిత హ స్తా యాప గాసిక్త [illegible] స్తా। హరిహ యసురరమ్యా యందితఖ్యాన గమ్యా। స్ఫుగమునగిరిచాపాసొప్య [illegible] రూపా॥ ....

గద్య ✻ ఇది శ్రీమదష్ట భాషాకవిమిత్ర కులపవిత్ర భాస్కరసత్కవిపుత్ర మల్లికార్జున భట్టప్రణీతం బైన శ్రీరా మాయణ మహాకావ్యంబునఁ గిష్కింధాకాండము సర్వంబు నేకాశ్వాసము॥ ....

శుభమస్తు.

భాస్కర రామాయణము - సుందరకాండము.

శ్రీ రమణీహృదయేశ్వర। కారుణ్యసుధాంబురాశి కల్లోలభవ। శ్రీ రంజితపదవైభవ। సారయశశ్శ్రీ [illegible] సారా॥ క॥ అంతఁ గపిపుంగవులతో। సంతసమున సంగఁ జండసమరజయశ్రీ। మంతుండగు హనుమంతుఁడు। [illegible] ర్ణవమెసఁగ నిల్లి నిపవికేర॥ చ॥ [illegible] స్ఫురంబెగయ నూఁపు మదీయ మహోగ్ర ఘృష్టిన। స్ఫురణము [illegible] గంబమఁ గాననిమ్ము హి। ధరసృభ [illegible] శృంగములు దాపలు గాలఘులీల దాఁటిన। [illegible] యోజన [illegible] సలక్రమించెదర॥ చ॥ అనవిని సంతసంబున సమస్తకపీంద్రులుఁ జేరియాసురేం। ద్రునకసురక్త దేవతలు [illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible] । [illegible] జేసినకనుఁగొనుచు నమ్మహీధరసన్నిభంబగుతనగాత్రంబు సంకోచించి యణుప్రమాణుండై [illegible] హాణంబు సేసి సమంచిత కాంచనప్రాకారంబులు నీలప్రవాళ ముక్తాఫల వైడూర్య [illegible] గృహంబులుం గలలంకాపురంబు గలయం గనుంగొనుచు నమ్మురుడ వైడూర్య [illegible] తలంబుల నిర్మలస్ఫటికపద్మరాగాంతరసిక తాస్ఫారంబుల ముక్తామణిదామాభిరామంబులై న హాటకస్తంభంబుల [illegible] జాంబూనదసముచ్ఛ్రిత వేదికల నానారత్నసోపానసంతానంబుల భర్మనిర్మితసాలభంజికల [illegible] విచిత్రచిత్రితతోరణంబులం జారుచామీకరమండిత నూతనకేతనంబుల నుద్దామ [illegible] హేమశృంగంబుల నభినవరత్నఖచితసువర్ణప్రాగ్ణానల్పశిల్పాభిశోభితద్వారంబుల వీరభటవారణ [illegible] సంచారరమ్యాణిగణ కింకిణీశింజితమంజుమంజీరాదిభూషణఘోషంబుల నిరంతరగానవాద్యతూర్యఘోషంబుల నాసన్నజలధిప్రతిఘోషంబులం గలిగి హంసక్రౌంచమయూరపారావతసేవితంబులు [illegible] కలధౌతమయంబులం గ్రమరలసదిందిరంబులు నగు శుభమందిరంబులుం గలిగి విచిత్రమాణిక్యమయ [illegible] శాతకుంభకుంభస్తనయు సురత్నదీపికాసిరస్తసదనాంధకారయు నగుచు [illegible] యుచున్న రావణునగరంబు గనుంగొని విస్మితాంతరంగుండై సీతాదర్శనోత్సుకుండునగుచు నాసౌధంబు డగ్గె॥ క॥ అట [illegible] జొచ్చెడు నేడలంక పవనతనయుని గని యుత్కటపటుని బలతటోగ్ర । [illegible] కుటిలతరభ్రుకుటిపికట ఘోరాకృతి నై॥ ఉ॥ ఎక్కడినుండి వచ్చితివి యెవ్వఁడ వేటికి నోటు లేకసీ । యిక్కడ వచ్చినాఁడవు సురేంద్రభయంకరుఁడైన రావణుం । డిక్కడ నుండ నే నిలుపుర మేరికిఁ జేరఁగవచ్చునిమ్మెయి । నిక్కము చెప్పు మే వెఱఁగనీ తెఱఁగంతయు విన్నవించెదన్॥ శా॥ కింకర్తవ్యమువధించి పుచ్చెదనఁ గీశ ప్రభంజప్పుడో । లంకాసీవుని శాటి వేనిధృతి నేలా నన్ను భర్జించెదో । తంకంబోందక యున్న దానపురద్వారంబు సంధించి । [illegible] చెప్పుమన్న విని యా సమీరితోనిట్లనుఁ॥ క॥ లంకయనుపేరఁ బరఁగుదు । లంకాపురిచోరరక్షతుం గడ తేస్తి । లంకాపతియానతి నీ । లంకాపురి గాతు నేను లంకామూర్తిన్॥ ఇంక నీవు వచ్చినపని యెఱింగింపుము నిననతం డిట్లనియె॥ క॥ ఈపురిఁ గలగృహతోరణ । గోపురముననసాలసౌధ [illegible] ప్రాసాద । [illegible] సోపవనజన । వాపీకూపములు చూడవచ్చితి వేడ్కన్॥ చ॥ అనవుడు నన్నిశాచరి భయంకరహుంకృతితోడ నార్చి యిట్లనియె [illegible] వానరగయంబున నెక్కడ నెంచుఁబోయెదే । ఘననిటననన్ను [illegible] బోయి వచ్చితి । [illegible] నేపంబు సహింపుము వేగ మేటికిన్॥ క॥ అనియతఁడు వలుకఁ బరుష । స్వనినాతనియురము హస్తతలమున వ్రేయం । గ నిశాచరి కేలు । [illegible] యఁగఁబట్టి [illegible] డిగి విడిచెన్॥ క॥ పిడుగుగతి నేవెడనంబున । పిడికిలి [illegible] పడ నిమ్ముటి కోపం । బుడునిం [illegible] దెలివంగ । గడ తేర్పఁడుదానిఁగరుణఁగామినియనుచున్॥ సీ॥ అంతగ్గదికతో [illegible] హనుమంతుఁ గనుఁగొని నను గావుకపివరేణ్య । పినుము చెప్పెదము మున్న విన్నవృత్తాంతంబు వనచరుఁడొక్కఁడు జనకినయ । వెదక నెప్పుడు వచ్చి వేనిన్ను భంజించు నది యాదిగాలంకయు నఁగఁగలదు । రావణుండును సర్వరాక్షసోపేతుఁడై సీతనిమిత్తంబు చేటునొందు । ననుచు నజుఁడు నాలోఁ జెప్పె నమ్మహాత్మ । పలుకమోఘంబు గావునఁ బలికినట్లు । యగు సమస్తంబు [illegible] సాలబలుఁడ । [illegible] నేగుమీ కెదురు గలదె॥ వ॥ అనవిని యంత నాలంక నతిక్రమించి హనుమంతుండు ద్వారంబు సొరక లంకాప్రాకారంబు దాఁటి మాతంగమదసౌరభవాసితంబును బుష్పమాలికవిరాజితంబును [illegible] శోభితంబును నానాగృహవిలసితంబును నగు రాజమార్గంబున [illegible] జీరసమంచిత కాంచీనినాదంబులు [illegible] హాసంబులు [illegible] నసుపులమధుపగీతంబులును రక్కసులయట్టహాససింహనాదాదినాదంబులు వినుచు నెమ్మి [illegible] గృహంబులు గలయం గనుంగొనుచు [illegible] సేనియు రావణప్రేరితరాయుధుల [illegible] నాలోకించుచు [illegible] ధారులు స్వాధ్యాయనిరతులు నైనవారలం [illegible] బిరుదు [illegible] కర్ణుల నేకపాదుల నేక [illegible] జటిల [illegible] యోధ [illegible] లంగరాళుల [illegible] వస్త్ర [illegible] లింగంబుల [illegible]

[illegible] రాజులతోఁ [illegible] బులు [illegible] లు తేఁటి [illegible] స్తంబులెగయుచుఁబోగ లెగయుచుటయు ఖద్యోతంబులు విస్ఫులింగంబులుగా [illegible] లవలనంబు [illegible] ఫంబుల [illegible] సాల సాల తాల హింతాల నారికేళ ఘనసార ఖర్జూర కోవిదార మందార జంబీర తిలక కురువక క్రముక తింత్రిణీక చంపక కేతకీ పారిభద్ర వకుళ విమళ పాటల లవంగ లుంగ మాతులుంగ [illegible] సిత హరిత వర్ణ కుసుమంబులఁ గనక కలధౌత పాదపంబుల మణిప్రవాళ [illegible] నంబులు [illegible] తాతలంబులఁ గి [illegible] కర్పూరాది [illegible] బులఁ [illegible] వ ప్రసూన [illegible] తళ్ళంగంబులం గలకొలంకుల [illegible] టాకంబులఁ [illegible] స్తంభంబులం గలిగియు నేక శిఖరంబుల శిలాగృహంబుల [illegible] సంకాశంబగు నొక్క నగోత్తమంబు [illegible] శృంగంబున కేఁగి [illegible] ప్రసన్న [illegible] బులు [illegible] భాసిత [illegible] బులు [illegible] లలిత [illegible] జలంబులు హేమమయాంబుజోత్పలంబులుఁ గలిగి [illegible] ॥ క॥ అంబితశిఖరస్ఫురితగల । కాంచన తరుచులు [illegible] కాంచన [illegible] కాంచనగిరికరణి నెప్పిమునఁ దేజముఁ గాంచెన్ ॥ వ॥ మఱియు మున్న సమయంబున ॥ క॥ [illegible] జలజంబులు నగఁ [illegible] బులు మోముల [illegible] తెంచెన్ ॥ క॥ అంత [illegible] నొంతయు [illegible] ॥ క॥ ఇదె జానకియొక్క [illegible] దివన్ [illegible] తెంచెన్ । [illegible] ॥ ఉ॥ పించుఁగడంక నేగి పరివేష్టిత [illegible] సాల విస్ఫురత్ [illegible] పుష్పఫలసాంద్ర [illegible] ॥ వ॥ ఇట్లు కాంచి వడిదాఁటి యుద్యానవనంబు [illegible] జాకరంబులను [illegible] సమయ సముచిత ఫల [illegible] హరిత [illegible] కరంబులను [illegible] సంతాన పారిజాత [illegible] నానా ప్రసూన రత్నాకరంబు [illegible] వేదికా [illegible] రాజితంబును [illegible] శాతకుంభ స్తంభ సహస్ర శోభితంబును [illegible] చైత్య ప్రాసాదంబుఁ గని [illegible] ॥ గీ॥ బాలచంద్ర నూతనరేఖ వగిది [illegible] ॥ సీ॥ [illegible] నైవ [illegible] నంబు [illegible] ముఖ [illegible] తలఁ దాల్చి [illegible] కారరాక్షసులను [illegible] ॥ వ॥ అని [illegible] ॥ సీ॥ [illegible] ॥ వ॥ [illegible] ఒంటియున్న దాని ॥ మ॥ గళదశ్రూదక [illegible]

[illegible]

...దుహాహాస్వనస్వనంబులు రావణునగరి వాకిట నెసంగించుచుంటా కాహళశంఖ... [illegible]

[illegible] ...బంధుస్ని... చేఘాసు... మేపారుచుర్॥ వ॥ ఇట్లునియుండి... [illegible]

...ప్రియ। వసితంజేరంగ... ॥ తదనంతరంబు॥ చ॥ కపిలయ... [illegible]

[illegible] చంద్రుగతి వెల్గుచును ముఖచంద్రు [illegible]

[illegible] సమ్మతంబాచరించి తత్పు [illegible]

[illegible] తంబు ససముద్రంబవలీల దాఁటి యీలంకనిశ్శంకఁ జొచ్చి యెల్లచోట్లు వెదకి నాభాగ్యవశంబున మిమ్ముఁ బొడగంటి [illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

...త్రింజూచి నాపయ్యెసకొంగు దండతుండాగ్రంబున నెడలించికుచాంతరంబునఖాగ్రంబునవిదారించిన నెనొక్క... [illegible]

[illegible]

యుఁగొండలనారుప్రహారంబులఁబ్రాణసంహారంబుగాఁ బిందియుఁ [illegible] మహాక్షీరవారాశింబుడు [illegible] జే
సియుఁ [illegible] గజవాజి రాజిఁ బిధాయుస్ఘాతములు [illegible] కీలెఁగా [illegible] యుఁబహుంఘ [illegible] రూపడంచియుఁ బ్రోధం
బున దారుణరణ పహారంబుగ [illegible] దిపహాతశేషదోషాచరులు [illegible] బాణరావణుని [illegible] గనిరియు
తంపుఁయగాపాత్తు [illegible] ప్రఘునభాసత్ [illegible] సేనానాయకులం జూచియిట్లనియె॥ (క॥ [illegible]
తులకీలాపులుగల [illegible] యె నేఁడుఁగుమనా। [illegible] జాంబవద్దినసుత। [illegible] దానులగువ సేచ [illegible]॥ (క॥ [illegible]
లక్ష్మణీయునుని। చాపరూపముఁ విక్రమంబుజవమునభస్సం। చారమునుబలోత్సాహము। నారయఁగాఁగల వెయ్యావనా
టుండరయర॥ (గీ॥ అలుక నాకుఁగేడానరిందనాత్మఁగోరి। తపమంఘు [illegible] జేసియ త్తపములవ। నాక [illegible]
జనలోకభయమ। భూరిస త్త్వపిగ్రహమహాభూతములై॥ (అట్లుగాక॥ సురముని గంధర్వాములు। [illegible]
[illegible] కరకృత్తిను మహాఘునవన। చరరూపముంబూనే నిజనిచరులనడంపర॥ (అదియునుంగాక॥ క॥ అవి
నాకునోడియుంద్రా। [illegible] నరిందినట్టియపకారంబే। యనుమానమ లేదింక ను। వనచరులఁబట్టి తేరవలయును
[illegible]॥ (వ॥ కావునరక్షకరితురంగపదాతిబలంబులతోడం గూడి పిపిధాయుధసంపన్నులై [illegible] దిరియిం
ద్ర ప్రముఖసురలునిలువంగలరేమె శ్నైనను గేవలవానరుం గాఁజూడక యని ప్రయత్నంబున [illegible] వానిం బ
ట్టితెండనవుడుఁ బత్తియాజ్ఞ [illegible] బలభరియింపి హుతాశనప్రదీప్తమూర్తులునుజతురంగబలపరివృతులు విధాయుధక
లితులునగుచు నరిగి [illegible] కరతోరణంబు మీఁదనుఁడయాచలస్థుండైనతపనునకరణి జేదీప్యమానుండగుచున్న పవమానసూ
నుంగనుంగొనియఖిలదిశలునస్త్రమయంబులుగాఁబొదివిరాసమయంబునమధ్యనుండు నలకడది॥(క॥ మారుతసుతుఁ
డీక్షాయత। నారాచంబులుశిరంబునాటిందనది। కూర్పిరితముగనాఁగ్ప్రచుఁగపి। పీఁదుఁడుఁగగనముసం [illegible]
[illegible]॥ (క॥ తోనేగసిబాణవర్షము। వానను పైఁగురియదాని వారించి [illegible] నింగి నెలంగవు। మోసిలవుంబుసు
ముదోలునగ్గిదోలేర॥ (వ॥ ఇట్లుదోలినం బోక వెండియు వాఁడసికిం దలఁచిమిన॥ (క॥ కపుఁబోడవు నేగసియెక్కు [illegible]
వడిమరగు తేరిమీఁదవనచరుఁ [illegible] కెం। [illegible] సురుపడిగిరి [illegible] । వపుపునరథసహితుఁడగుచు వాఁడిలఁగూలెర॥ (వ॥
ఇట్లు నేలంగూలిగతాసుండైనమర్దరుం జూచియాపాతుపి రూపాపులు గ్రక్కోపంబున॥ (చ॥ ఇరువురునింగికై యెగసిరు
క్కుడుదర్పములార భూరిము। [illegible] ప్పవై విరసుర గ్రతసుర్ని [illegible] తో। సురుతరసాలముం బెఱికియుగ్రతఁ
ద్రిప్పచుఁబాఱుదెంచియ। య్యారుపురఁగూలనేసి పొలియించినఁగన్గొని యాగ్రహంబునర॥ (గీ॥ ప్రఘసుఁడుగ్రఁబ్ర
ప్రాసంబుఁబట్టిసంబు। భాసకర్ణుండుశూలంబుఁబరఁగఁబూని। యలుకసొప్పంపరక్తసిక్తాంగుఁడగుచుఁ। బవనజుఁడు బా
లసూర్యునిపగిదిసొప్పె॥ (క॥ తగుపన్నగమృగయుతమగు। గిరిశిఖరంబొకటి వెఱికికినుకఁ దరంగన। య్యాగపురరజనీచరు
లను। ధరపైఁబడఁగుర్వగా నునగ్ర త వైచెర॥ (వ॥ అట్టిగుపురంబుదివమార్చి శేషించిన సైన్యంబున కుంగనిసి॥ (క॥ కరిహ
రిరథయోధులతోఁ। గరిహరిరథయోధతతులు క్రమముననుగ్గై। ధరఁబడఁబొరిఁబొరి వ్రేయుచుఁ। [illegible]
మెందదై న్యంబుర॥ (క॥ ఱగిరిపిం [illegible] ముల ధరఁగ్రి। క్కిరియఁబడిన కరటిఘటలనెమ్ములుసుగ్గై। మొఱిగిన హయములు
[illegible]। పఱియలుగాఁ బ్రేల్లియున్న భటసంఘములర॥ (వ॥ అమ్మహాహవంబద్భుతరసావహంబగుచు రుద్రసమా
గ్రంబునుంబోలెనుండంగనుంగొనియార్చుచు హనుమంతుండు తోరణాధిరూఢుండయ్యె నట్టియెడ పురసేనానాయకులు
[illegible] హతశేషులవలనవిని సామర్షణుండై రావణుండక్షకుమారునీక్షించి నిలఁగను సన్న వెలిఁగి
కాంచనకాయసంవహ్నవారుత మహాప్రదీప్తానలుండునుంబోలెనేసారిసభామధ్యంబు వెడలితండ్రికివందప్రణామం
బాచరించినుపరిభిత [illegible] [illegible] యిరావణగ్రాధముంబోలిముందిరమ్మని [illegible] నయుణ్ణసన్నద్ధుండైత స్త
కాంచనమయంబునుబాలసూర్యప్రభాశోభితంబునుసకలశస్త్రాస్త్రపరివృతంబునురత్న [illegible] కాంచ
నాంకంబునతిమనోజవసత్త్వతురంగాష్టకయుక్తంబునువై హాయనమున [illegible] దివ్యస్యందనంబెక్కి [illegible]
కుండలాంగదంబులు వెలుంగఁదురంగశతాంగనాతంగపీఠభటపరివేష్టితుండై హయహేషాకరిబృంహితరథ నేమిస్వ
నపీఠభటసింహనాదంబులుశంఖకాహళభేరీపణవాదివాద్యంబులతోడంగూడి రోదసీకుహరాంతరమ్ము [illegible] గాఁ బా
ర్చుచువచ్చి సంతమకరతోరణంబునంగల్పాంతకాలాగ్నియుంబోలెఁ బ్రజ్వరిల్లు హనుమ [illegible] [illegible]

[illegible]

[illegible] ॥ (ఉ॥ ఆతతరత్నపుంఖ [illegible]

[illegible] ॥ (క॥ శరములకేమ [illegible] శరసంధాన [illegible]

[illegible] శరవేగమునకు [illegible] ॥ (వ॥ [illegible]

[illegible] నారావణీతన బాణంబులమోఘంబులయ్యె [illegible]

[illegible] విక్రమంబున మెఱయునప్పవమాననూనుం జూచి యతనిబలవేగంబుల [illegible]

[illegible] విచారించి [illegible] నేకాగ్రచిత్తుం డై [illegible]

బుగా బ్రహ్మాస్త్రంబు [illegible] ॥ (క॥ [illegible]

[illegible] తనయుని నయ్యస్త్రము బంధింపఁగ [illegible] ॥

సీ॥ [illegible] బ్రహ్మాస్త్ర బంధమౌటకు [illegible]

[illegible] బ్రహ్మాస్త్రము [illegible] మారుతపుత్రుండు [illegible] యస్త్ర బంధంబు [illegible]

[illegible] బ్రహ్మాస్త్ర [illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible] ॥ (వ॥ [illegible]

[illegible] ॥ (వ॥ [illegible]

[illegible] బ్రహ్మాస్త్ర బంధవిముక్తుం డైన వాఁడనుచు నింద్రజిత్తాశ్చర్య [illegible]

[illegible] ॥ (ఉ॥ అక్క [illegible] అస్త్రము చేత [illegible]

[illegible] రాక్షసు [illegible]

[illegible] ॥ (వ॥ అప్పుడు [illegible] ॥ (ఉ॥ [illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible] ॥ (సీ॥ [illegible]

[illegible] మకుటనానారత్న మణిగణదీధితులు [illegible] కాన్త్యక్రమ [illegible] ॥ భూరివక్షంబు

[illegible] మేచకా [illegible]

[illegible] ॥ (మ॥ [illegible]

[illegible]

[illegible] ॥ (ఉ॥ [illegible]

[illegible]

[illegible] ॥ (వ॥ నానా

[illegible]

[illegible]

[illegible] సేబదింపపినుమారుతపుత్రు(డు [illegible] తునియలుగా(గ [illegible]

[illegible] (క|| [illegible]

[illegible] (క|| [illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible] క|| కోపమున సకటయియాలం| [illegible] క|| కోపులు [illegible]

[illegible] (క|| [illegible] మేను [illegible]

[illegible] (ఉ|| [illegible] విపరీత క్రమము(జేసి [illegible]

[illegible] నేమని పోదు భానుజున కేమని చెప్పుదు(జావు దక్క నొం| [illegible]

[illegible] (వ|| అనుచు(గొంతవడి చింతాక్రాంతుండై తెలివి నొంది||

క|| భూసుతకు రామవిభునకు| దాసు(డనగు నాదు మేను దరికొని శిఖల| నాసిల్ల(గ మును గాల్పం| [illegible]

[illegible] (చ|| అదియును గాక జానకి సమగ్ర సతీవ్రత [illegible] రఘురాము పుణ్య గుణ [illegible]

[illegible] మొదవ(గ [illegible]

[illegible] (చ|| అనిల తనూజు నంతట సమగ్రబలుండగు [illegible] జనములు మెచ్చ [illegible]

[illegible] (క|| [illegible]

[illegible] (క|| [illegible]

[illegible] (క|| అనిలు(డు [illegible] వననిధి దాట(గ(జాలు వార [illegible]

[illegible] (క|| [illegible]

[illegible] (క|| [illegible]

[illegible]

[illegible] (క|| [illegible]

[illegible] (క|| [illegible] (వ|| [illegible]

[illegible]

[illegible] చండ కాండములన్ || [illegible]

[illegible] (ఉ|| [illegible] ప్రస్తుతి సేయ(గ నిన్న యోధ్యపు| [illegible]

[illegible]

[illegible] (వ|| అనికందళిత హృదయాగవిందుండై పవన నందనుండు దశస్యందన నందనసుందరి పదారవిందం [illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible] (స్రగ్ధర|| కని యెంగి శేషు(డంత నగనగతతరంగ [illegible]

[illegible]

[illegible] రోషింబ మొందెన్|| (కని మహోత్సాహంబున|| (సీ|| [illegible]

[illegible]

పుడు॥ (వ॥ మనమింత యనుంబోలె జనకనందనం గొనివచ్చుట [illegible] త్తము కాక నే నట్లోయి [illegible] హను
వంతుండతనికిట్లనుమనలసుగ్రీవుండు సీతాన్వేషణంబు సేయంబనిచెనునవచ్చినపని పావనికతన సఫలంబయ్యెలోకవి
ద్రావణుండగు రావణుని [illegible] నిరణవిజయుండగు రాముండు ప్రతినవట్టినవాఁడమ్మహాబలుండ కార్యంబనుష్ఠిం
పంగలవాఁడు [illegible] యని హనుమత్పురస్సరంబుగా సమస్తవానరులు మేరుమందరసు
మేధరంబులుంబోలె నాకాశంబున్నతాకారంబుల వెలుంగుచు మత్తశుండాలంబులుంబోలె [illegible]
నంబుదంబులుంబోలె నంబరంబునాచ్ఛాదించుచు నేతెంచి ఫలదళకుసుమసమృద్ధంబగుచు నందనారామంబునుంబోలెన
యనాఘ్రాణంబగుచు సుగ్రీవమాతులుండగు దధిముఖపాలితంబైన మధువనంబు ప్రవేశించి యంగదానుమతినయ్యు
ద్యానతరుసంతానంబునకుంగవిసి॥ (ఉ॥ పండులు పుట్టినింటఁ దినిపండులు మిక్కుటమైనఁ గ్రొవ్వునఁ బండ్ల ద్రెవ్వు
డుచు పైపయిఁ దేనియలోలిఁగుత్తుకల్ నిండఁగఁ గ్రోలి సోలుచు నిక్కరవోవుచు లేచి కొంచలు [illegible] తేనియప
సంతములాడుచుఁ బొంగి వెండియున్॥ (చ॥ కనుకనిఁ దోఁకలెత్తుకొని గంతులువైచుచు మీఁకనారుచున్ [illegible] యుచుఁ బా
డుచు నెగసి కొమ్మల వ్రేలుచు నేలఁగూలుచున్ ఘనతరులెక్కి చుద్దిగుచుఁ గ్రమ్మఱఁ బ్రాకుచుఁ జెట్టుచెట్టు పైకి నుప్పుగ
దాఁటుచుం జెలఁగి యాడుచుఁ బాడుచు నోల వెట్టుచున్॥ (చ॥ పండిన భూజమెక్కి పరిపక్వఫలంబులు దించు నొక్కరుం
డుండఁగ వానిఁ ద్రోచి మఱియొక్కఁడు చేకొన వాఁడు వోయి తానొండొరు [illegible] నెత్తికొని యుద్ధతిఁ బాఱఁగ వానిఁ దాఁకి
యా పండొకఁ డుడుపుచ్చుకొనఁ బైఁబడి యొక్కఁడు ద్రిమ్మంగు గ్రక్కునన్॥ (ఉ॥ ఒక్కనివీఁపుపై కుఱికి యొక్కరుఁ డె
క్కఁగ వానిమూఁపుపై నొక్కఁడు నెక్కి వాని తలనొక్కరుఁ డెక్కఁగ నొక్కివోంతులై వ్రేపలనాడఁగా నొకఁడు తీవ్ర
తవారలఁ గూలఁదన్నఁగా నొక్కఁడు వానిమూఁపులును [illegible] జేయుచుండఁగన్॥ (చ॥ ఫలములు దిం
చుఁ దేనియలు పైపయిఁ ద్రావుచుఁ బువ్వుగుచ్ఛముల్ [illegible] గాయలెల్లనడిగొల్లఁగ వ్రేయుచు [illegible] పలు వెర
వారఁ ద్రుంచుచును గొమ్మలు [illegible] సమస్తభూజముల్ బలుపిడిగాసి చేసి బహుభంగులనిట్లు ద్రుళ్ళుచున్నెడన్॥ (వ॥ వ
నపాలకులత్యంత కోపాటోపంబున నరుదెంచి వనచరేంద్రుండగు సుగ్రీవుని వనమంతయును [illegible] చున్న వార
సుచునదలించితోలుటయును హనుమంతుండు ముందరికిఁ బఱతెంచి వెఱపకుండు వలసినట్లు మధురరసఫలాదులనుభవిం
పుండనంగ మండఁ [illegible] అవనంబున కొచ్చి వనపాలకుల నఖంబుల వ్రచ్చియుఁ దన్నియుం బొడిచియుం గఱచి
యు బహువిధంబుల నొప్పింప వారలు భయంబున నరిగి దధిముఖునకు [illegible] యుద్ధతిం బోరి గొందునను
చుఁ గెరలి సాలతాలశిలాయుధులగు వనపాలకులుం దానును వడింబఱతెంచి కటంబులు నోష్ఠంబులు నదరఁగొండ్రించి
కింపుచుఁ గొండ్ర మోదియు నాక్రమింపం గినిసి హనుమత్ప్రముఖవానరులరుగుదేరనంగదుండుద్ధతిఁ గోపోద్దీపితము
ఖుండగు దధిముఖుం బట్టి ముఖంబును మోకాళ్లను గూడ నేలం బ్రామినపి సంజ్ఞుండై తెలిసి తనయనుచరులం గూడుకొ
ని యతివేగంబున రామలక్ష్మణసహితుండయి యున్న సుగ్రీవుకడకుం బోయి దీనాననుండు మునుకుళితాంజలియునగుచున
మ్ముప్పురకునఁ దప్రణామంబులు సేసినం జూచి సుగ్రీవుండిట్లనియె॥ (క॥ వెఱవకు లెమ్మెవ్వఁడు నిన్నేలుంగ కయిదు నెవ్వఁ జే
సె నెమ్మది నాతో నెఱిఁగింపుము నాపుర [illegible] తఱి దధిముఖుఁ డల్ల లేచి తరణిజుతోడన్॥ (క॥ బలువిడి నంగదహనుమంతులు
మొదలగు వృక్షచరులు దుర్వారితులై ఫలదళమధుశూన్యము గాఁ గల మధువనమెల్లఁ జొచ్చి గాసిలఁ జేయన్॥ (చ॥ వనఫ
లమూలపుష్పమధు సంపదలొప్పఁగ వాలినాఁడు మీ జనకుని నాఁడు నెన్నఁడును సంచలమొందని యీవనంబు మీరనుచిత
భంగి నేలనఁబు మా డెదరంచట నాన వెట్టఁగా ననునిటు మోదిరన్న రవినందనుఁ డాత్మ నెఱింగి యుల్లసన్॥ (క॥ ధరణిజఁ బొ
డగననోపుసు ననిలసుతుండని భుండు వాయుతనయుఁ డులోకోత్తరుఁ డాతఁ డక్కడ గని యుత్సవముం బనిచేసి రాఁగ నన్యు
లుగలరే॥ (క॥ జనకజఁ గానకయుండిన నసమతరబుద్ధిమంతు లంగదముఖ్యుల్ [illegible] యని నావ
మేలహొ త్తురంత టినొందన్॥ (క॥ వనమెల్లఁ జెఱిచె దధిముఖ వనపాలురనిట్లు సేయవచ్చునె ఘనసం [illegible] ను
దమునవచ్చినకతనన్నారలేమి చేసినఁ జెల్లెన్॥ (క॥ అనవుడు లక్ష్మణుఁ [illegible] నడిగిన [illegible]
ధనాయకుండు [illegible] నను రాగంబునని నోలలాడఁగ నంతన్॥ (వ॥ సుగ్రీవుండు దధిముఖుం గనుంగొని యిట్లనియె నీ
వేమియు వగవకుమంగదాదులు రామకార్యనిర్వాహకులుగాన మనకుసమాననీయులు విసుము॥ (చ॥ జవమున నేగి రామ

[illegible]

శ్రీహనుమంతుడు సీతయిచ్చిన శిరోరత్నము రామునకిచ్చుట.

[illegible]

క * [illegible] కరచరణ ప్రమథనాథగౌరీ నాథా॥ ……………………

[illegible]

గద్య * ఇది శ్రీమదష్టభాషాకవిమిత్రకులపవిత్ర భాస్కరకవిపుత్ర మల్లికార్జున భట్టప్రణీతంబైన శ్రీరామాయణమహాకావ్యంబునందు సుందరకాండంబు సంపూర్ణము. ……………………

శుభమస్తు.

భాస్కర రామాయణము.

యుద్ధకాండము.

శ్రీ [illegible] ॥ వ॥ [illegible] ॥ (క॥ వినతాసుతునకుఁ బవనున కును నితనికిఁ దక్క నెవరులకుం జెల్లునె మున్వననిధిని దాఁటియవ్వలి [illegible] ॥ (ఉ॥ [illegible] ॥ (క॥ [illegible]

[illegible]

[illegible] ॥ ([illegible]) [illegible] శైలవనభూములు [illegible] ॥ (సీ॥ [illegible]) [illegible] చేతఁ [illegible] దేవియు [illegible] చంద్రవదనవదనచంద్రిక నెన్నఁడు । దృక్క్రూరత్వ [illegible] ॥ ([illegible]) [illegible] అనిపల్కెఁ బురోభాగంబున॥ (క॥ వలరాజు [illegible] ॥ (క॥ [illegible] ॥ (క॥ [illegible] ॥ ....

రావణుఁడు మంత్రులతో మంత్రాలోచనము చేయుట.

గీ॥ [illegible] ॥ (చ॥ ఒకకపి సాగరంబు కడుసు గ్రయంబున దాఁటి వచ్చి [illegible] ॥ (ఉ॥ [illegible] మేఁగలి నైన దాఁటి [illegible] ॥ (గీ॥ [illegible] ॥ (గీ॥ [illegible] ॥ (చ॥ [illegible] ॥ ([illegible]) [illegible] ॥ (సీ॥ [illegible] ॥ (చ॥ అనిపల్కె [illegible] ॥ (చ॥ [illegible] అని కెండియు॥ (చ॥ [illegible] విభీషణ [illegible] ॥ ([illegible]) [illegible] ॥ (చ॥ [illegible] సేనానాయకుండిల్ల నిమొ॥ (చ॥ [illegible]

విభీషణుండుసీతచెప్పుట.

డహితముపలుకండమెూ॥ (క॥ అనఘుడుఁ గోపంబునఁ బిల్లను నాతనికి తఁడి [illegible]
త్తు నాజనకి జఁబోవిష్ణువులదుచక్కఁ జేస్తూ॥ (క॥ గాఘుడుఁడు నా నెవ్వఁడను! ద్రా ముంటోపగుణుండోజనుఁడోధన
దుఁడో పటుసం! గా నా క్రీడను నాతో! నీమాటలువిడువు మీ డువ నేను మహీజా॥ (వ॥ అనిపల్కి మందిర ద్వారంబు వెలువ
[illegible]
డఁ గెలంకులంబరిఘగదాముద్గరభిండివాల శూలాది సాధనంబులు కీలాభీలంబులుగా రక్కసివీరుల నేకులుబలసిగొలువ
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible] నేప్పునఁ దెప్పుటఫురవాస! లార్పితమగుటయుఁ నరుసనంతయుఁ జెప్పె॥ చెప్పిన భాసడులంగలయుఁ గనుంగొని(క॥
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible] తసం! మాత క్రూరశిలీముఖాగ్ని (బడి [illegible]॥ [illegible]
[illegible]
[illegible] నెప్పుకన్నను [illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible] ఇ [illegible]
ఉకయున్న ంటాఱునట్లుండెనా! హుంకారంబు సహింప నెవ్వఁడుగలండు గ్రా హావక్రీడలం! గింకన్నిట్టివధింతు గాఘువు
[illegible]
[illegible]॥ (వ॥ అనిన నతని పార్శ్వంబున నున్న మహాపార్శ్వుండ
న్నిశాచరేశ్వరున కిట్లనియె॥ (గీ॥ కానజున్న గేఁదితేనియ సమకొన్న ఁ [illegible] లకున్న వాఁడు బేలగాఁడె! యుపిదఁదెచ్చి
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible] విక్రమములవిజయ! ఘుఘ్యులగ్గై కొనరుగానఁదోడఁగుడమనికిక॥ (వ॥ అనిన నతని పలుకులకు సంతోషించి దివి
జకంధరుండిట్లనియె॥ (చ॥ కలదొక గోప్యమంబు మహాగర్వ్యునిఁ గొల్వఁ జసంగఁ బుంజిక! స్థలియునునట్టి [illegible]
మిందిరినొల్లనాఁగన! న్నలునయుఁ నంతనంతయు మనంబునఁ గాఁదిదెపించెనన్న న! న్యలలనఁ బట్టి బట్టి కొని [illegible]

[illegible]

విభీషణుఁడు రామునిశరణుఁజొచ్చుట.

ఉ॥ అర్కకులాధినాథ [illegible]

[illegible]

[illegible]

సముద్రుఁడు శ్రీరామునకుఁ బ్రత్యక్షంబగుట.

సీ॥ [illegible]

[illegible]

రాముఁడు సీతను [illegible] లతో యోజించుట.

[illegible]

[illegible] సేనలతో [illegible] ॥ [illegible]
[illegible] జనకతనూజ [illegible] గాని వచ్చి [illegible]
[illegible] రాజు [illegible]
[illegible] వచ్చి [illegible] చేయుచు [illegible]
[illegible] మొనరించు [illegible] (వ॥ అనిన [illegible]
[illegible] శుకసారణులు [illegible] వారి [illegible] బులు [illegible]
గింపవలయుఁ గపటరూపంబులు ధరియించి వానరవాహిని ప్రవేశించి॥ ....

రావణుఁడు శుకసారణులను వేగులవాండ్రఁ బంపుట.

చ॥ తరువర [illegible] సాగరము దాఁటిన [illegible] నరభటులున్న [illegible]
[illegible] రాఘవుల గర్వము [illegible] వానిఁ గొల్చి [illegible] సంఖ్యలుం గలయు [illegible]
[illegible] ॥ (క॥ అనవుడు వారలు [illegible] వనచరులై [illegible] వనసైన్యం [illegible]
ములనున్న వానరబలముల్ ॥ (ఉ॥ ఇక్కడ [illegible] దలం దిన [illegible] ఒక్కెడ [illegible]
[illegible] కపిపీనుల [illegible] పట్క్రమం [illegible]
[illegible] ॥ (వ॥ వనచరుల చేతం బట్టించి కొనివచ్చి రఘుపతిముందటం బెట్టి [illegible] (క॥ [illegible] శుకసార
ణులను। వారలు [illegible] వారలు కపటా। [illegible] ము । [illegible]
ల॥ (వ॥ అనియత్తం [illegible] విన్న [illegible] యన్ని [illegible] చేయుచు [illegible] (క॥ [illegible]
[illegible] చేనర [illegible] సైన్య [illegible] ॥ (క॥ [illegible]
[illegible]
గీ॥ [illegible] జూడవలయు [illegible]
[illegible] (క॥ [illegible] సేనలతో [illegible]
[illegible] ॥ (కు॥ [illegible]
[illegible] నాశరంబును [illegible]
[illegible] నాకంపించినవ [illegible] ॥ (క॥ అనిన [illegible] శ్రీ [illegible]
[illegible] శ్రీ [illegible] ॥ (వ॥ [illegible] సైన్యం [illegible]
[illegible] బట్టించినవ [illegible] రఘుపతి [illegible]
[illegible] చూచి [illegible] ॥ (గీ॥ [illegible]
[illegible] హితాత్మ [illegible]
ట్లతోఁ జూ॥ (చ॥ ఖరకరసూనుఁడు ప్రబలగర్వితుఁ డాతనిఁ జెప్ప నేలత। త్వరితరవత్తుల లైగిరుల తాతలనంగ పయూథనాథు
[illegible] వానరబల [illegible] కోటి [illegible] ॥
క॥ [illegible] లంక [illegible] వచ్చిన। [illegible] నాప్ల [illegible]
[illegible] ॥ (వ॥ [illegible]
రంబున వానర సైన్యంబు విడియుటనిక్కు [illegible]
[illegible] సురాసురాసులకున భేద్యంబగు [illegible] విచారంబు [illegible]
సకతనయ నా రామునకొప్పించుట కార్యంబని సారణుండు పలికిన రావణుండత నింగనుంగొని॥ (క॥ సర్వజగంబులు బెదరఁ
గ [illegible] లైన వచ్చిన। సుగ్రీవసుతఁ బుచ్చఁ [illegible] ॥
తములై సమకోటుల వేవములక్కడనీ వుచూచిపి। తుకుడిపివచ్చినోరికోలఁదుప్ప కట్టిం చెద నాని నాతసా। యకముల
కుంబురందరుఁడో యంతకుఁడో వరుణుండో యతుసా। యకుఁడో వానుష్యుఁడైనయతఁ డాకపిసైన్యము చేప సైన్యమో॥

మింకన॥ (వ॥ వినుము [illegible] నదీయసఘ ప్రకారంబుతఁడుకి ఫులంమహదిన [illegible] లం [illegible] రాత్రి సేన [illegible]
రిచేత నెఱిఁగి యును బ్రహ్మాస్త్రప్రముఖంబుగా నిఖిలబలంబునుజొచ్చిపోటునకుంబసుచుటయునర్ధరాత్రిపెళనస్వేలం
బుసొచ్చి [illegible] ప్రచండ [illegible] రక్కసులు [illegible]
ప్రాసభిదుచక్రాములసుగ్రీవజాంబవగాంజనేయు మైందద్వివిదముఖ్యులైనబలీముఖులవధియింది బ్రహ్మాస్త్ర
కంబు [illegible] న స్తమితుండై సేహాల [illegible] నవానరులు [illegible]
సంబుఁ [illegible] మఱియువిజయ [illegible] తలయుండె [illegible]
[illegible] మ్రొక్కి తన్ని [illegible] ంబునందున లేద్చిన [illegible]
లు [illegible] సంతగిలతంబున॥ (చ॥ [illegible] భాక [illegible]
[illegible]
[illegible] ॥ (క॥ [illegible] కాండము। తెలుఁగునకు [illegible]
[illegible] ॥ (గీ॥ [illegible]
[illegible] ॥ వ॥
అనుచు నాతలఁ జాంకతలంబునని జికొని॥ (ఉ॥ [illegible]
[illegible] వాంబుజమాయువిన [illegible]
[illegible] (చ॥ [illegible]
[illegible]
[illegible] (సీ॥ [illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible] (చ॥ [illegible]
[illegible]
[illegible] ॥ (మ॥ [illegible]
[illegible]
[illegible] (క॥ [illegible]
[illegible]
[illegible] ॥ (ఉ॥ [illegible]
[illegible] చావ సేమ్మొవాకిటకి [illegible] బ్రహ్మస్త్రుండనన్నా [illegible]
[illegible] ॥ (వ॥ అరిగి రాము వృత్తాంతంబంతయు బ్రహ్మాస్త్రవలనం దెలిసి [illegible]
[illegible]
డనక్క [illegible] యాశ్చర్యభయంబులంబొరయునంత సమున్నరా
[illegible]
[illegible] (క॥
[illegible]
చతురోద్ధతింగడలి [illegible] సేనతోను [illegible] ॥ [illegible]
లునన్ములుఁదలఁయును। నేవీయటుగాకయున్న [illegible]
[illegible]
టక హేషితంబులు। [illegible] తంబులురణన్నటు [illegible]
[illegible] ॥ (శా॥ [illegible] స్థాపయ గ్రామణిం। బ్రాణేసుండగు రాముఁజూచెన

[illegible]

మాల్యవంతుఁడు రావణునకు హితమార్గము చెప్పుట.

[illegible]

[illegible]

[illegible]

సెలఁగ నాప్పుతోడ నిలుకుసుటి కే॥ (ఉ॥ లావున దుర్మదంబు వెడలన్ని నునాఁడటు వాలబంధనం। భావనఁ జేసి చూచ్చి నస
మగ్ర భుజాబలు వాలి నాసమి। క్రోధమునెక్కటూపున నవాన్సిన రాయునిబంటనేను సు। గ్రీవుఁడ రాము రాత్మ రిపు కేళికి
గ్రసుగాక నాప్పుడు॥ (క॥ వాలుములు రుని ర్ఘాతము। పాటున భగ్నంబులైన పర్వతముగతిం। గోటీర రహితుఁ డగుచుఁ
శాటుంచుసుసిలకుసుటి కెనలుకంజులకర్ ॥ (క॥ ఉఱికి భుజాయుద్ధమునకుఁ। దటిమినఁ గయిదుపులు పడి విధ్వస్తించుచుటి।
ట్టుఁ జేత నెత్తిచటి విన। నెఱిగి యెఱిఁగియతఁడు నతసియురు మస్తకముల్ ॥ (లయపిశాటి॥ వడిఁ జఱువ నెత్తురులు వెడ
లి ముఖరంధ్రములఁ గడలుకొనరఘుస్ము సుచునెడలు వడ కాడం। బడకి తఁడుపాదుకోసి కదునలుక తో బొమలు ముడివడఁ
గఁగన్నవల మిడుఁగుఱులు రాలఁ। గడఁగి తన చేగ మిఁకిఁ దొడిఁబడినఁ బట్టుకొని పొడవుగను నెత్తి బలుపడిఁ గుదియనైవం। బడి
మఱియు బంతికయు పడి నెగసి తన్ను రను బెడిదముగఁ గాఁడి చను నెడఁ బొడిచె ముష్టి॥ (క॥ పొడిచిన జిల్లున దిరిగెను।
వడి తోడన యూప్లవంగ వరుఁడు పొడిచిపి। ద్ర్వడఁ దిరిగె వాలనుహింప। వడువునఁ గవ్వం పుగిరిజవంబొప్పారఁ॥ (క॥ అ
ప్పుడు పసఘుట్టనములు। చప్పుడు బాహాప్పళించుచప్పుడుఁ బెల్లై। నొప్పించు కఠినసిహతుల। చప్పుడుఁ జెవుడు పడఁ జెలఁగెసం
రంభమునఁ॥ (చ॥ బలువిడిలాగలం బెనచిష్టుచుఁ బట్టిన మోడిపోవుచు। న్మలయుచుఁ గాఁకుచుం దరిగి హార్యములంటఁగ
త్రేయుచున్మహీ। స్థలిఁ బడఁ గాఁచుచుం గదియ జానువులూదుచు ముష్టి కూర్పరా। ములవడి నొంచియుం గడఁకతోనిటు
లొండొరుమీఱి వెండియున్॥ (చ॥ చిత్రగతిం బెనంగి రిలఁ జెందుచుఁ గ్రిందను మీఁదనొందుఁ గ్రొ। న్నెత్తుర రాపరాగ
ములనిల్పము హాలు తత్సుత్వతత్వత। గాత్రములందుఁ బెంజెమట గ్రమ్మఁగనూర్పులు సందడింపఁగా। మాత్రిక మండలీ
కరణములొప్పనట్టి విశేషభంగులన్॥ (వ॥ ఇట్లు పెనంగి మఱియును త్తరంతావశంబులకైనడిఁ గెరలి తాఁకుచు బెబ్బు
లుల తెఱంగునం బొంగి మ్రోఁగుచుఁ గసిమసంగిన సింగంబుల భంగి లంఘించి వ్రేయుచును గ్రశతభంబుల పరుష నఖరస
నెత్తురులు కేఁచుచుఁ బ్రచండ భేరుండంబుల పగిది నెగసి పోవుచు విలయ బలాహకంబుల పిడుగులు నమీఁదఁ గ్రిందవడఁ బడి
సుడివడుచు నాఖండలుం డెఱుంగని కొండలకరణి నిగుడి నరణింబడుచు మహానాగంబుల లాగునం బెనఁగొని రోఁజుచును
తులగతుల మల్లయుద్ధనైపథ్యంబు నెరయ మెఱయు సమయంబున॥ (శా॥ ముష్టిభూతముతైన కంఠ బిలముల్గ్రొత్తిల్లఁ
జైపైన నృ। జ్జిష్టా సంబులు సెల్లనాప్పలు వడి స్వేదింప రాకుండ మా। స్తిష్ఠేద్దారము వీసులీనికొనసు స్వస్తిన్వడింబోరి రా
కిష్కింధాధిపపఙ్క్తికంధరులధి కైపంబులేపారఁగన్॥ (వ॥ ఇట్లు పోరిపోరి తగులు మిగిలి నంబాసి నిలిచి రంత నతండలసింగ
సుంగొని॥ (ఉ॥ వంచన రాము దేవిఁ గొని వచ్చినయట్టులు గాదు కోరిన। క్త్రంచరనన్ను నాహవముఖంబున దాయు బలన్న
నయ్యారే। క్రించ సహోదరుంగ రముఁగి ప్పడిమా నవుచేతఁ బొంచియో। యించుట గాదులేనసు జయించుచు నీకుసునంచున
వ్వినన్॥ (క॥ అసునింక మా విభీషణుః తగవును నివ్విదనుయంచుఁ దజీనినఁ బైపై। మగుడ వలపాటు వ్రేటును। నగుపాటు
సుబోటునాటు నైవిలసిల్లన్॥ (వ॥ మున్ను గలంగి తొలంగి యున్న యాతుధానులందఱుఁ గూడుకొని॥ (శా॥ వీఁడా వానర
సేనకుం బతిమహావీరుండు సుగ్రీవుఁడు। న్వాఁడీ మొక్కఁడు పట్టువడ్డను నపై వారెవ్వరే తేరరె। వ్వాఁడుమం దక్కట తాఁ
కుడఁ డసుచు నార్వన్న వ్వికార్యంబు మై। వాఁడై డే యక్కపి రాజుఁ డాఁ తెఱవి మ్రోయంగాను వేలాద్రికిన్॥ (సీ॥ నగు
దఁగ దాఁటకనిల్చి తను మర్కటుల చ్ఛేదుర నంది మూడఁగే। ల్మ్రొగి దిన భూపిటుం డు ధృతిమనుష్య గవచ్చిన సందియంబు పో। నెగి
చి మడంబు తోన తని నిమ్ములఁ గాఁగిటఁ జిక్కఁ జేర్చె మో। చ్చు గరణా ఘనాళి సమ్మిళిత శోణితపంక ముదవక మంటఁగన్॥ (ఉ॥
ఇట్టుల గాసిం చిమదినెవ్వ గుసీయ సహాయసాహసం। బిట్టులఁ జేయఁ గాఁదలఁచు రేయపి చారిత కష్టమందుసీ। కెట్టులు సె
ల్లిపోయనుదు సేమఁ దలంకఁగ నీవు నాపసై। యుట్టులు సిక్కనంబిదపన ద్యోదు మేలని యేల సెప్పుమా॥ (ఉ॥ అక్కడనీకుఁ
గీడు మనయట్టి కన్నైన సబాంధవంబు గా। రక్షసుఁ జంపి రాత్రిచర రాజ్యవిభూతి విభీషణుండు పెంపెక్కన యోధ్యవా
భరసుఁ డేలఁగ సేని యసుమింపి దేహము। కన్నె నువాఁడనైనను దితస్థితి వేగిర పాటుఁ గొప్పనే॥ (క॥ నావుడు నిట్లను నాసు
గ్రీవుఁడు నరనాథ కిం కరు గినిసిన నా కా। దేవ క్రోధిం గనిరో। మా వేళము గాకయున్నె మెల్లియు నంతదితన్॥ (వ॥ అనినవిని సం
తోసిల్లి యుండి తారాధిపుఁడు గళ్ళంబుల స్మరణంగను గొని యుంకి లంక మీఁదఁ దడసుక విడియువలయు నివ విభవ ప్రకార ము
సుందుసులంకి సంబంధమున క్రించరుల నాళంబుసకైదువాలు ప్రతంబులు వొడముచున్న యవిశ్రాష్టుని కసరి
వేపుసంబును బరిస్ఫురిత తారకంబును నగు మార్తాండమండలంబు వలన మంటలు దగి పడియుడు నేక రాక్షసనాయం

[illegible]

అంగదరాయబారము.

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible] సురలు నీవుఁ జూడవయ్యె నొకొకా కసునంతలో నదె । ధూంశరాశిచేతఁ దరిఁగూల్చరథంబు నేలంగి వెండియుఁ ॥

ఇంద్రజిత్తు నాగపాశములచేత రామలక్ష్మణులబంధించుట.

క॥ నాలుకలుగోయును గ్రా । [illegible]

[illegible]

శరత్తులఁ భూన్వార ఘోరంబుగా । గళబాహూరుశమధ్యమోరుయుగజంఘాకాండ కాండాసనం । బులనంటం బెనఁగొం [illegible] హదశంబొందింపబంధించిన ॥ (శా॥ బెదడందిరి సురలప్పుడు । జగతీస్థలి మేను వైచె సౌమిత్రయెటుం । [illegible]

[illegible] నాఁగబెట్టు మఱిచ్చెం [illegible] ॥ [illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

వ॥ అంతసుగ్రీవసుషేణహనుమద్విభీషణనీలాంగదసుముఖప్రముఖులధిక సంభ్రమంబులఁ జఱతెంచి వారిఁ జూచి శోకిం [illegible]

గనుంగొని ॥ (మ॥ రణరంగంబున నేఁడు నామభుజదర్పం బొప్పనువ్యద్దను । ఘనని ర్ఘోషజడీకృతశ్రవణముఁ రావోంత రాక్షిర్తమా । [illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible] నపుడు । నత్రువారి నెలువలార్చుచుండమునదం । [illegible]

[illegible] పద్మకుండడగునాపిసాదము చితంబా చూతు గాక్షను । [illegible]

[illegible] ॥ (వ॥ అనియనేకవిధంబులఁ బోగించి [illegible]

[illegible]

[illegible] జలధరబలాధికంబును దారకాగణప్రభాభాసితంబును జంద్రరేఖాతిలకితప్రక్షమ [illegible]

[illegible] రంబును నగునభోభాగంబున నిలిచి కపిసైన్యంబునకుసుగ్రీవాంగదజాంబవదాంజనేయ [illegible]

హనుమలంగనుంగొని॥ (శా॥ ఏనాఁటిలోక [illegible] జాపముత్త్మె అయ్యెఁగా నేపారనయ్యగ్నమం। దేనాఁటా [illegible] స్త్రము లేయుసంత వజీఁగోనిర్వీర్యుఁడా దానసం। ధానాకర్షణమోక్షణక్రమమునిర్ధార్యంబుగా నేయుఁడో। త్తో నేనాఁటిలోక వింటనిట్టిదిలు [illegible] ॥ (ఉ॥ అంధ [illegible] సురయుంబు [illegible] ధానుత [illegible] యుమభానుజ నీసగొంచుఁగి [illegible] నేను [illegible] ॥ (క॥ [illegible] యంబులు [illegible] ॥ (గీ॥ అసు [illegible] ఖిలయూథాధిపతుల। యానసంబులు బాప్పధారాకుల ముల [illegible] శ్రీ [illegible] లైసల్లద్రాలై। పంచు [illegible] లుపమ్మ [illegible] కరణి॥ (వ॥ అప్పు [illegible] సేనాయ [illegible] బునం [illegible] ణంబుఁ [illegible] ఱుంచుచుం [illegible] దిన [illegible] వ [illegible] తల [illegible] వై [illegible] గములనచట [illegible] గొంగి [illegible] ॥ (క॥ దొరలు [illegible] లంక [illegible] సుగ్రీవునకు [illegible] ॥ సీ॥ ఇదిగా [illegible] మగునైననిప్పుడు [illegible] బద్ధులైయున్నవారు। మార్తురసన్నిధిమునకింక నేగతియోయీరి నేమఃఅ కుండవత యు [illegible] నేసనీ [illegible] బులుపు [illegible] యింద్రజిద్రావణసహితంబు గా [illegible] నంబు [illegible] భ్రమణ [illegible] లంబులపా [illegible] జానుంర [illegible] ॥ (మా॥ అనిపల్కంగ [illegible] గో [illegible] నేను నేనశమిత్రక్రోధాగ్ని చేరావణా। నిశాటాటవినేర్చి రాముజయకీర్తి స్తంభమై యుండనం। దనయా [illegible] ఖిన [illegible] లుభ [illegible] ధాత్రీసుతం దెచ్చెదన్॥ (వ॥ అనినవినిసుషేణుండుసుగ్రీవాదులంగనుంగొని ముమ్నునేను [illegible] సమరంబునధనుర్విద్యాపిశారదులగు [illegible] సురలనిల్ల బాణపాశంబుల బంధించిన యప్పుడు నొచ్చినవారినురగు [illegible] దివ్యౌషధమంత్రంబులరక్షించుచుండుమనకుఁదగాచరణంబ శరణంబు దుగ్ధసము ద్రంబునుత్తరభాగంబునం జంద్రద్రోణపర్వతంబులుగలవందు విశల్యసౌవర్ణ్యసంధానసంజీవకరణంబులు గలవయ్యౌ [illegible] బులు [illegible] యంబునసంత వృత్తాంతంబు నంతర్గతంబునం దెలిసి పరమహితోపదేశంబుసేయువాఁడై మందాకినీతీరంబుననుండి దేవర్షిపుంగవుం

—— నారదమహామునిరామచంద్రునొద్దకువచ్చుట. ——

డు॥ (సీ॥ మహనీయకాంచనమాంజిసమేతిమై [illegible] గుఁజెల్వగుమృగాజినముతోడఁ। బరివిస్తృతాంశు [illegible] లైన బ్రహ్మసూత్రము వెలయఁ। గరనఖచంద్రకాకలితమై నిర్మలస్ఫటికాక్షమాలిక ప్రజ్వరిల్లఁ। బుణ్య [illegible] బొల్పు [illegible] లుపు వెలుఁగ [illegible] బాలార్క [illegible] రామచంద్రు [illegible] పెంపు। [illegible] నారదుండు॥ (క॥ వచ్చినతనుఁ [illegible] మనం [illegible] రముగా। వచ్చి [illegible] యున్నరేం [illegible] ప్రవర్యునితోడన్॥ (శా॥ దేవా దేవహితంబు గాను [illegible] యావిష్టుండవు [illegible] ॥ (వ॥ అనిముని [illegible] యుం [illegible] హిమంబెఱింగించువాఁడై [illegible] ॥ సీ॥ [illegible] భ శ్రీ వెలుంగ। [illegible] యం గ్రీనుణ్మి [illegible] యుణు। బుండరీకనయను భుజగశయనుఁ। జిన్మయాత్ము హరిహ్మా [illegible] కేశుఁ [illegible] కం [illegible] లోకంబుల [illegible] తా॥ (క॥ మధు [illegible] భసూజనధర। శిధరిం [illegible] బదరికాశ్రమభూమిని॥ (క॥ మచ్చె [illegible] వేదములుగా [illegible]

[illegible]

గరుత్మంతుఁడు రామునిసన్నిధికివచ్చుట

[illegible] రఘుకులేంద్రబంధవిఘటనత్వరితాంతరంగుఁడగుచునవ్విహంగవిభుఁడు॥ (క॥ అప్పుడు గరుడుని [illegible]

[illegible]

[illegible] పవనచరబలములు ॥ (క॥ చూచి పరు [illegible] దరవటితో [illegible] జపడిలో। నేదినవంతం [illegible] చండము [illegible] నాల కెట్లో [illegible] ॥ (క॥ [illegible] మేము మేము నాము [illegible] నకట్టుల్। వడినైన లేయు కైవడి। నెడలించినయట్టివీరుఁడవ్వీరుండో॥ ....

ప్రహస్తయుద్ధము.

వ॥ అని [illegible] మానసుండై ప్రహస్తుండు [illegible] సహితంబుగా [illegible] శాసనంబు [illegible] మొక్కుచు నాస్థానంబు వెడలి నిజనియోగంబున బలాఢ్యులును [illegible] కిరింపనప్పుడు [illegible] ప్రాసాయుధ [illegible] శూలభల్ల ప్రముఖ ప్రహ [illegible] లెల్లను [illegible] మేఘాడంబరంబుగ [illegible] రక్తోవాయసులు [illegible] సింహాముఖంబు [illegible] పసిండి తేరిపై [illegible] ప్రభృతి శస్త్రసంకులంబును [illegible] సముద్ధూత [illegible] దిశాముఖంబును గిరికలభ [illegible] సభో భాగంబున [illegible] ప్రచండగతిం జనుచుండ [illegible] కాకగృధ్రంబులు పరితలంబునం [illegible] బెను మొయిళ్లు [illegible] మింటనుండి [illegible] కంబుఘోషంబులు [illegible] సేకంబులు [illegible] గోపురంబుగడచె నప్పుడు॥ (క॥ ఉభ యబలంబులు [illegible] భయంబులు చేయువారు [illegible] రథసంబున [illegible] (గీ॥ వృక్షచయము వారిపై విధాయుధంబుల। చేతఁజాలనొచ్చి [illegible] వెయి॥ (చ॥ రథముల [illegible] ధరావలయంబ [illegible] మెచ్చఁగా। [illegible] ॥ (ఉ॥ మాపటులోలిడీకొలువమత్తగజంబులు [illegible] పులు బొందులు [illegible] జోము లేయున। [illegible] బలోద్ధతి [illegible] ॥ (చ॥ తమతమ పేళ్లు సెప్పచు [illegible] శైలశృంగసం। [illegible] మేనులు [illegible] ॥ (చ॥ తురగారోహకులెక్క [illegible] కరవాలాదుల [illegible] సేయఁగ మర్కటాంగములు [illegible] తంబుతోఁగూలినన్॥ (క॥ తనబల [illegible] నిర్ఘాటించుచు [illegible] చివతెంపారంబ్లవంగ సేనలఁదాఁకెన్॥ (క॥ [illegible] ॥ (చ॥ పడిన [illegible] మేనులొక్కమొగి [illegible] దొడలు [illegible] బాహుహస్తముల్। [illegible] నంబులే। [illegible] ॥ (శా॥ [illegible] టప్రాణి మారుతసుతుండ [illegible] ప్రహస్తుం గని [illegible] ॥ (ఉ॥ అక్కపివుంగవుండొక [illegible] [illegible] ॥ సీ॥ [illegible] చేతమున్న [illegible] వైచిననది ప్రకోష్ఠ [illegible] ప్రాణముఁజేసి। సింహనాదంబుచే నెదిక్సింధురములు। చెవులువగులంగ వానరసింహుఁడు [illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

తురంగంబులు వేయు మెఱయంగ నక్కసకండమండితంబును నయూరు కేతనంబు గ్రాలు ఘోర కార్ముక ప్రముఖాయుధంబులు వెలుంగ మహాబలులు చక్ర రక్షకులై రథ్య పేరులే [illegible] రాక్షస [illegible] లు మెఱయ [illegible] ఘోషంబు గా దేవు చెప్పిన నెక్కుపుడమి యెదము లేపం నిండి కరిశురగ [illegible] శ్రీ పదాతులు [illegible] నలు సులంగ [illegible] ఘోర శాదిసన్నాహంబున నంబోదలి పశ్చిమద్వారంబున॥ (శా॥ ఘంటా కాహళ శంఖ [illegible] ధ్వాన [illegible] న్నిండియు గాంత నాతకలనానిస్స్వన భీమోర్ములాం। [illegible] దాంక [illegible] నస్సు [illegible] మ్రోంత [illegible] బర్వెం [illegible] నిశాచర [illegible] స్వప్రవర్తించె॥ (సీ॥ నీరసంబులు వన్ని నెత్తురు నురి సెనక్కులు సేనలాం పలంగలనపడి చెం। బోరి బొరి వాహనంబులు మ్రొగ్గ సేక తాన మేత మైమారుత మెను [illegible] వి గ్రస్తులు పడగలపై డెక్కి సెన నె [illegible] గైను పులెపనిపడి [illegible] వడిసులూకంబులు వలపటి దెస దాం కెం బ్రహ్మ [illegible] బిలంబులంబిల్లులంక చె। నిల్లుమ జేయు నెన్నంయోని యమున్నిమి। తములుగని యుపినియు పరాక్రాంతు। వాండు లెక్కగొనక వానర సేనల। నంపవానముం [illegible] చుం [illegible] మి॥ (చ॥ నడి [illegible] లింబోలి దినంగపి సైన్యము నార్చి త్రోచెన। ప్పుడుభయ సైనికుల్ పరసపోరం [illegible] గిరివోర్చులంబు లే। ర్చ [illegible] తము వాడియ నల్పుచు సర్వభూతము। ల్వడం కెశరాది సాధన శిలాతరుపాతముల రనయ్యోర్[illegible]॥
ఉ॥ త్రెస్స [illegible] జంఘులుం దోడలు దీర్ఘభుజార్గళముల్ ఖంబులుక్। ప్రస్సినమూపులుం నలలు వక్షములున్న [illegible] స్మహా స్త్ర [illegible] న [illegible] ములుస్న [illegible] లంబులుం బక్కలుక్ శిరో। నిస్సగ [illegible] ప్రపూరములు [illegible] చుండంగ [illegible]॥
ఉ॥ మస్తములై నిశాచరులు నోర్చలసం భ్రమలీలలొప్పం గా। గర్జిత ఘోర మేఘములనై పడి నందఱు నొక్కలావునం। నద్దములు [illegible] లంగనిపతచ్చటులాశనిస్తురాసుగ। స్ఫూర్జిత విస్ఫులింగములు సూక్ష్మ లకోలయొనర్ప నేయుచుక్॥ (క॥ [illegible] యుగ [illegible] రులుమెఱుంగులడరవిక్రమించి విమించి తెఱప్పం। బఱ దిరిగి [illegible] లంగ [illegible] ఫలుని [illegible] నిలుం [illegible] చరిబలముక్॥ క॥ తలకోలు పబ్బు [illegible] గజశత। బలిపనసగవాతు పృథుల వారిత బాహా। బలముని [illegible] నస [illegible] కొ [illegible] తలకడచి పడిక్॥ (చ॥ పరుసంపుప్రహారముల వాజులనొంచుచు బద్ధతక్క [illegible] । బరములు [illegible] గాంగ [illegible] వ్రేయు [illegible] లై [illegible] త్వరగతిం గుంభముల్ [illegible] సంతులనై [illegible] కాండము। [illegible] సులం గూడి రాండిగి [illegible] ఘోరనిశాచరకోటి మోండుచుక్॥ (క॥ తక్కిన వానర వీరులు। [illegible] డింగ డంగి సంగరోత్సాహము పెం। పక్కజము [illegible] గిరి। రక్కసులుం బోకపుత్సరంబు [illegible] బెనంగక్॥ (ఉ॥ అంగదుం డంతనంతకసమాకృతిం బేర్చి శతాంగము [illegible] । తంగ [illegible] సంఘములు [illegible] పతాకనంబులం। [illegible] పాతములం దోరపు [illegible] లు సెల్లం [illegible] [illegible] భంగపడం బెల్లు [illegible] విశృంఖలక్రియక్॥ (సీ॥ సంతానవళ్లోష్ణి [illegible] కాల్గుండెం గేలంగ్రొ [illegible] పక్వపతత్రాశ ఫలభంగిం గ్రుంగను స్తకములు [illegible] జతి విచటి। గాజుల పెంటి కరోంకలి దాంటు [illegible] దోంపుబుం జేత నంగము [illegible] బొంమలద్రుల [illegible] బ్రో పులై పడం బడి స్వర్శని స్తురముష్టిం జడిపి చదివి। కాల పాశసంకాశోగ్రవాలవల్లి। మెడలనురి వెట్టి నేలతో నడంచియుం బట్టి। సాను [illegible] జాసుహతులవక్షములు నలిపి। [illegible] [illegible] ॥ (క॥ [illegible] పులుకి డిపడ మహిం। మేదిని గంపిం పక్షిం మెఱుం బఱ దిరిగ్రి। వ్యాములు [illegible] । [illegible] బడలంకసారంగ నొక్కయు [illegible]॥ (వ॥ అంతమహాకాయుని మంత్రులు వజ్రనాభ రుధిరాశ కాల [illegible] కాలకల్పవపాశ శతమాయ ధూమ్రదుర్ధరులను వారు ననుజుండగు మహానాదుండును [illegible] [illegible] ఘనుడంబు [illegible] రాశి [illegible] ములు మెఱయం [illegible] జ్రనాభుని [illegible] రుధిరాశుని బుము [illegible] గాలదంష్ట్రుం [illegible] సుండు కాలకల్పుని గజుండు పాశుని శతబలి శతమాయుని గ్రోధనుండు [illegible] మేఘ [illegible] మహానాదు మహాకాయులను [illegible] వీరులయిన వా [illegible] [illegible] నరక [illegible] బలంబులుం బరస్పర [illegible] వనంబులు [illegible] గంబులం బోరుచుండ నయ్యవసరంబున॥ (సీ॥ వజ్రనాభుం [illegible] నెగోలు [illegible] [illegible] పత్రకులై పడ [illegible] హాకి। [illegible] గదచే [illegible] లుకసు [illegible] పెండ [illegible] బొరిగొని [illegible] లకలేక। శిరము [illegible] నిపాశ [illegible] కాలువ [illegible] నెత్తురులతోడ। నొ [illegible]

[illegible]

[illegible]

క్తిబలములతోఁ బ్రహస్తుండు వెడ తెలంక తూర్పుగవని॥ (క॥ వెడలిమ [illegible] తములేడ। నెడఁ జేష్టలుగని యువా [illegible]

[illegible] ప్రహస్తుఁ [illegible]

[illegible]

అంతఁ బ్రహస్తు [illegible]

[illegible] ప్రహస్తుం [illegible]

[illegible] పంకములు మేదః ఫేనములు [illegible] మరస [illegible]

[illegible] ఇట్లువిరథుం జేసినఁ బ్రహస్తుండును ముసలహస్తుండ [illegible]

[illegible] అను ఇనవిన [illegible]

[illegible]

[illegible]

నాకున్విసిపింపుమనినసమ్మయుతనయకుశగ్రీవుతోడఁదానిట్లనియెఁ॥ ....

రావణునకుమండోదరినీతిచెప్పుట.

[illegible]

[illegible] కుల। [illegible] ప్రభు [illegible] ॥ [illegible]

[illegible]

[illegible] రాముఁడుసనుదెంచినవాఁ। [illegible] సురలమునులనెల్లను బ్రోవఁ॥ (గీ॥ [illegible]

[illegible]

[illegible] సమరమునందు శాస్త్రవులెచత్తుగనంజన [illegible]

[illegible]

[illegible] పట్టుటతండునావలను ప్రాంజలినైయెతసుఁగన్న [illegible]

[illegible] బంధురబలత [illegible]

[illegible]

[illegible]॥ (వ॥ అనేక ప్రకారంబుల నమ్మ యుక్తనయ సెప్పనయుగిష్టురో [illegible] సంబెట్టికని
[illegible] దూష్య నిగిడెంచి రావణుండు॥ (ఉ॥ [illegible]
[illegible] సరాము రాములం। జేవలడం దిలాప్ర సంబ్రసిద్ధిక నెక్కి న నేసుల్లోక పా। లావలిన వ్వ నవ్వ న చ [illegible]
[illegible] మెచ్చింరిమన్న [illegible] దాని కైక దా। [illegible]
కక్షరింక నేలపెం। పజ బ్రమకంత తియ్యునెళ రాముల చావున కేమి చింత నీ। [illegible]
[illegible] వేమియు [illegible]
[illegible]
[illegible] నింత విలు కాండు గయుగంగ నంత రాము। తలఁకవలదని దేవి గోపలికి ననిచి॥ (వ॥ అనంతరంబ నశానసుండు చింతి
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible] లంకనెల్ల మ్రోఁగుచుఁ నుంటా। నాదితరథుండగు వాడును। [illegible] నాథా॥ (గీ॥ సంజకెం
[illegible] నాతకుంత
[illegible] రాజు॥ (క॥ నిశిత త్రిశూలరోచులు। దిశలకు నెసఁగించు [illegible] త్రిశిరుండను వానిఁగం
[illegible]॥ (గీ॥ [illegible]
[illegible] కుంభకర్ణు [illegible]॥ (క॥ [illegible]
[illegible] (గీ॥ [illegible]
[illegible]
[illegible]॥ (క॥ తను నానా [illegible]
[illegible]॥ (క॥ [illegible]
[illegible]॥ (సీ॥ [illegible]

[illegible] (క॥ అనిపలికి యుంకఁబిడికి [illegible]

[illegible] చెలంగుచు రావణుండు ప్రహస్తాంతకు [illegible]

[illegible] (సీ॥ వెండియు [illegible] వృక్షంబులు [illegible]

[illegible] సైనికులు నాశ్చర్యమంద॥ (ఉ॥ [illegible]

[illegible] (గీ॥ అతఁడు [illegible]

[illegible] (ఉ॥ [illegible]

[illegible] (చ॥ [illegible]

[illegible] (క॥ [illegible]

[illegible] (సీ॥ అనిలతనూజుఁడు [illegible]

[illegible] (ఉ॥ [illegible]

[illegible] (వ॥ [illegible] (క॥ [illegible]

[illegible] (వ॥ [illegible]

[illegible] (గీ॥ అతని [illegible]

లఁగనన్న [illegible] నంపనుఁడెలుఁగెత్తియిట్లులనియె॥.........................

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

తెలిసి మహా ... [illegible] ... బాహులు ఫణిరాజభోగతుల ... [illegible]

[illegible]

ముండ నీవని పల్కనావు నింత। బడగఁ [illegible] వోడమి నన వుడ [illegible] నంతన [illegible]

[illegible]

[illegible] అప్పుడు [illegible] నంత [illegible]

[illegible] (గీ॥ అనిరనప్పి తామహుఁడిట్లులనియె నాఁ॥ నెలలకొక్క నాఁడు భోజనాములను జెలియు। నాఁడు వీఁ డ జేయుఁ [illegible] నాఁడు [illegible] నాఁడే నిబలము కాదు॥ ([illegible]

[illegible] మురఁబోవఁగ రక్షయొనర్చి మున్ను మేల్కనుచుండ నొంత పనిగల్గిన నేఁడు బెదరి

నాఁడు నిన్ను నినతఁడోడి పాఱె సమయంబునకొదక సాహసంబునను॥ (వ॥ నేఁడు జాగర దినంబు గాన గావున నితం

[illegible]

వలయు ననిన నన్నరేంద్రుండు నీలునకుఁ దన్ను [illegible] కారంబానతీ నతండును నట్లకా వించె [illegible] భాంజనేయ [illegible]

[illegible] ముఖంబుగా [illegible]

[illegible]

నిల్లు భయమొందఁగ నేటికిఁ జెప్పె రాఘవుం। డెక్కడ దేవతామహిమ యెక్కడ నారసు వార్తవోపు। న్మెక్కడ శక్తియుక్త
ఁడు నెన్నఁడు వేలుపు మేననుండఁగా। మెక్కిని వాఁడు నాతనికి మిక్కిలి నేమనుఁజెప్పు మోంబిరే॥ (క॥ మనుజుండు
డుపిష్ణు౦డు। తనతమ్ముఁడు లక్ష్మణుండు దానులజీష్ణుం। డనుసుతుఁడు భర్తుఁడై। న్నవనపమౌగి న్యంబు జాంబవంతుండైరే॥
ఉ॥ నీ పటు విన్న వాఁడవటు నిక్కము గావున నాకు నేటికి। నైవ హితంబు గామనుజ దేహము నైక నిపమ్ము నింద్ర। జ్ఞాని
ధి చొప్పకమ్మ నలఁజంపక పిష్ణుఁడురిత్త వోవు నే। నేవు నుచెప్పు సంగ్రహణమ్ము కోదండం బనీ సుజానకిరే॥ (ఉ॥ వారుని సమాప్తి
యై మొనలవచ్చి పనత్రయమాత్ర మృష్టియై। భూమి నొసంగ వేఁడిపరిస్రాక్షము నొరసుఁ డయ్యెనంతఁబో। రామ హారా
త్ముఁడై నబలినంటఁగఁ గట్టి రసాతలంబున। స్వామి యత్రో చిన ట్టి హరినాపకు నందికి సమ్మవమ్ము నే। (గీ॥ కానికిష్ణుండైన
గాని సమ్మ రాముతో। విగ్రహంబె కానిపినయమొల్లనికిఁ జాలు దేని వసుచాల వేసీ। సోటు విచ్చెనిమురఁబోవఁబోమ్ము॥
చ॥ కెఱిఁగిన నేమనంగలను వేచను మెన్నఁడుఁ జావు లేమ। న్నెఱిఁగి మొఱంగిని ద్రిశుని నెవ్వరుఁ జంపరు నీవు నేమెఱుం
డుఖరితు తెత్తివచ్చిన సమస్తంబుఁ గంచెద నేన పిష్ణునింబబు పెటిన పుల్లోకములు భస్మము సేసెనఁగీర్తినించెదరే॥ (క॥ సుసు
సు నాకు నోడిపోయిన। యనిమిషులటు గ్రొత్తలైననటులా దక్షే। స్మ సుజానకను నొర్వఁగ హరి। మనుజుండు యయ్యేనఁటయట్టి
మాటలు గలవే॥ (గీ॥ జనకసుత లక్ష్మీ రాముఁ డనననబనాభుఁ। డగు చునిక్క మెఱింగియు నతని చేత। బనరముననఁగ హరిణైన
బ్యపనము నొంద। సీతఁ జెచ్చితి నింకేమి సెప్పఁబోకుమ్ము॥ (చ॥ అనవుఁడు సంభకర్ణుఁడు దశాస్యుఁగనుంగొని దేవనీమనంబు
సఁబరితాప మేటికని బొందెడ కట్టు సహారు మొల్లనే। సను దేసఁ బంపు రాఘవుల నాముఖంబు చెడ భానుసూనుల। భృనిభ
లవానర దానవుల నాఁకలి బోవఁగ మ్రింగి పుచ్చెదరే॥ (క॥ వారిధి కెలఁకునవసు ఘటి। దారిం జనుదిక్కరుల మూంబడఁ జెప
నే। మేను పుంజెడి కెరఁగాల్పెదఁ। దారాహిమ ధామతీక్ష్ణ ధాముల నెల్లన్॥ (క॥ పొనగానరాఁ డరణము రఁబడఁ బడ
షక్తి కంతకులపంథులనై। నడితి పీభవణుఁ జేపి। న్నడి గెల నెడిఁగింపుమనఁగనతఁ డిట్లని తొలకె॥ (క॥ గెలుపున నాక ప్రియము
లు। పలికిన నేమిగితమ్ముఁ బడదఁహతుఁ జేయు। న్నెలుపు నుమంత్రులతో నిల్చు। వెలువడి రఘురామునకు శరణు వేఁడఁగఁ జనియె॥
వ॥ అనిననతం డొక్కింత విచారించి విడదే వాస చూలానరసేన్నహంబున నారువనిన్నిం చుటంజేసి మిన్నవిందివిలాలనా
చేయుసంగ్రామంబ వధరింపు ము శూలహస్తుండయినీయను జుండుగడంగిన శూలికిందక్కఁ ఖడ్గాల నుకేలన హింపంజో
ప్పుడు నరవానరులెంతవారి నేనాయుధంబులు ధరింపక భుజాగ్రముష్టంబునన వారింబరి మార్తు నను మపిజ్యంభింపను చూచూ
దరుండిట్లనియె॥ (వ॥ ప్రబలుండెంతయు రాముఁడారణక శౌపారంగతు నైల్ప హా। హుబలంబొక్కఁడన మ్మిపోరులఁ జనీ
యుత్సాహ మేసీతన। ద్వలోనే సేతుఁడ వైకడంగిరిపుఁ గర్వ హృత్తి వారింపు దై। నబలంబున్న టులుం డెఁబోయనము ద్రో
వంబో కయుక్తంబగునే॥ (చ॥ అనవుడు వాని మాటలకు నాశనసేనలు పుచుని న్నతోడనిట్లను సరిరంబున బుక్తి యనాకిటుగ
ద్వనుల విప్పుడేటికి। న్నపిరెమనుగాక నీవధిపుని చెపులారఁగ నేఁడు నన్ను మను। న్ననిమనవారిదండు శౌర్య హాన్యులనేర్చినరాము
నోర్చెదరే॥ (వ॥ అనిపలికి రావణుండు సంతోషించి వినీయంతఃపీఠుం డైవం దేసు మదీయ కార్యసిద్ధి బుద్ధింగలంది యన్ను
మేలుకనుపండరి నాకుం ప్రియంబు సేయనుని కుం జేసునేకనోన తియననుయంబున హాయనూవును డవనునై వను సీ
నాస మేమంతవయుచవనునను మందాను బూనినసూశిహారంబు కుం బెట్టి నాటియుత నేకవిన్యాంబగా ఘనరాంబులిచ్చి గా
రవించి పీక్షోలు పుటయు నగనికిం బ్రణమిల్లి మంత్ర పతీలంబుగా వచ్చి బహుపిధాశీ ర్వాదంబులు సూతవందిమాగధ స్తో
త్రంబులు సినుమనగా స్నానము బపంబు హెడిలి సంధ్యా భక్తి రో మిత్రను శ్రీకరంబు తెఱంగుననంగాంచుచుకెవచ ధారణం
బున ఘనశ్మ తపరి ణాహంబునను సత్వర తన్యా యాహా ప్రమాణంబునను నైన మేను వెలుంగ నసహస్ర భానాయపరిశ్రమంబు
ను దేవదానవ భయంకరంబును సమ్మతానలచ్చఁ హాస్యకరాళంబును గనక్కన కాలంకృతంబును నగు నమూల్యధత్వ కోభి
తంబును సింహాయుధసముజ్జ్వలంబునున నేక ప్రాణి కోటి జీవితతుర్తంబునున నగు శూలంబు నేసంగ్రాహ్యంబుగ వాలమే
ప్రముఖ ప్రహరణంబుల నవనుల నెయనమాతంగతురంగాదిబలంబులు దోడరా తనీభటులు గాలించి సేనలు నడవ్వరనం
బులు క్రందుగాసంమానము సముద్రగర్భాకారమున నడిపి తాను బుందవునుని నను నెలువడి వీరసేనయే
లుసిను గోదియు వాసి దైకోనకలంకా ప్రాకారగోపురంబు చెడి గోటి కిడుకేటనభయుంబున వానరులు పరుగాంచి వా
లు పేటుంబులుంబోలెఁ గనుకనిబట్టుముప్రశిరి యష్టిరవావంబులంబున నొక్కనా సమయంబున॥ ....

కుంభకర్ణునియుద్ధము.

[illegible]

ణతంబున॥ (చ॥ ఇటురవిహూనుఁబట్టికొనియాతఁడు పోవను పేక్ష సేసితే । [illegible] ణికిప్పు

డుఁ బీనితోడ నే [illegible] టి సమరంబు సేసిక డఁకన్ [illegible] యుండుము । కటబిభుఁ డెట్లును [illegible]

[illegible] ॥ (క॥ వానరులు [illegible]

[illegible] ॥ (గీ॥ కాన వేగ [illegible] కార్యంబు గాదని । [illegible]

[illegible]

[illegible] శాచరులు [illegible] విహారించె [illegible] రాపుల తోడఁ గోటగిరిచరపీరుల్ ॥ (గీ॥ ఇంక నీవు లేని [illegible] లంక నాకేల [illegible] మేల [illegible] రాముని [illegible] గదె ॥ (ఉ॥ అప్పుడు సర్వకార్యవిమర్శైక [illegible] చెప్పఁగ [illegible] చేయుమయ్య [illegible] దప్పు [illegible] ధర్మపదుండగు [illegible] నొప్పమి [illegible] ॥ (వ॥ అనుచు [illegible] ప్రకారంబుల [illegible] కంబులు [illegible] భవంబు [illegible] రాములు [illegible] రాముఁడన నెంత నాకు బ్రహ్మదత్తంబులైన [illegible] బులు [illegible] ప్రయుతంబగు దివ్యరథంబును గలవు [illegible] సేనయనినతికాయ దేవాంతక నరాంతకులు [illegible] ప్రవీణులు [illegible] యుధ్ధ [illegible] వేరవు [illegible] ప్రకారంబుల [illegible] మహాపార్శ్వ [illegible] సేన [illegible] సమర్ధనంబును [illegible] ఛత్త్రంబులు [illegible] గ్రహంబులు [illegible] సమయంబున ॥ ....

దేవాంతక నరాంతకాతికాయాదుల యుద్ధము.

సీ॥ [illegible] సౌరభంబులు [illegible] గంధవాసనల [illegible] పుష్ప [illegible] యంత్రముల [illegible] జనము [illegible] మేనుల [illegible] లీలా [illegible] గీతముల [illegible] నాయక [illegible] ॥ (చ॥ [illegible] సీన [illegible] సేనతో । వెలువడి రావుల [illegible] శాచరుల్ ॥ (ఉ॥ అద్భుత సింహనాదముల [illegible] ॥ అంతను [illegible] బలంబులు [illegible] సమయంబున ॥ (సీ॥ అరదంబుల [illegible] గిరి [illegible] మొగరప్పు [illegible] నేలతో [illegible] ॥ (చ॥ [illegible] ॥ (కం॥ [illegible] ॥ (గీ॥ [illegible] ॥ (ఉ॥ [illegible] ॥ (వ॥ అశ్వ [illegible] సూర్య [illegible] ॥

సీ॥ [illegible] రథములు [illegible] హయములు [illegible]

[illegible] కటకటల భీషణ భ్రుకుటిపు [illegible] తోనవి [illegible] బడియె. [illegible] వడినం గూపించి॥ క॥ నీలుని వక్షము [illegible] వాలమ్ములను ద్విపాల [illegible] సేసెం [illegible] ను సేసెన్॥ గీ॥ అతఁడును [illegible] [illegible] [illegible] కోపంబు తో [illegible] సమస్తములై న [illegible] దీటు [illegible] (క॥ [illegible] మను [illegible] ప్రకరంబులు [illegible] జనులభ్రమ వనే సెనప్పుడు। చిమరలు [illegible] (ఉ॥ తేటి [illegible] నఖంబులం జెల్లు [illegible] [illegible] ॥ క॥ [illegible] వాలు పెటికి [illegible] (ఉ॥ అతఁడు దానికిం గనలి హ స్తతలంబునఁ బూని మేటిచ [illegible] [illegible] (వ॥ అట్లు పిసంజ్ఞుండు [illegible] నిశాచరుండు హనుమంతుం గనుంగొని॥ (క॥ [illegible] వక్షము [illegible] (మ॥ ప్రకటమదోత్థితిం [illegible] యక వెస [illegible] [illegible] (గీ॥ [illegible] బహురత్న [illegible] ధారలు [illegible] (శా॥ [illegible] [illegible] (వ॥ [illegible] (క॥ [illegible] (క॥ వడి [illegible] (చ॥ [illegible] [illegible] (వ॥ ఇట్లు [illegible] [illegible] (శా॥ [illegible] [illegible] (గీ॥ [illegible] [illegible] (చ॥ [illegible] [illegible] (వ॥ [illegible]

[illegible]

ఇంద్రజిత్తు రెండవ యుద్ధము.

[illegible]

[illegible]

… అని పలుక నాంజనేయుండు గోత్ర నామంబులు సెప్పిన … [illegible] … తండ్రింబోని చరించు … [illegible] … [illegible]

[illegible] దండ్రుని యాజ్ఞఁ బెంపెసఁగు నెజ్జనిపుష్పలఁ బచ్చు పంపుఁడు [illegible] చంద్ర [illegible] చల్లని [illegible] నోషధుల్ ॥ [illegible] విశల్యకరణియు సంధానకరణియు [illegible] జీవకరణియు [illegible] ॥ [illegible]

[illegible] రాత్రి వేళలం దారయుశక్తిహీనముల్ ॥ (క॥ [illegible] లోనఁబోయి వెసనోషధముల్ । దేవలయుఁబోయి [illegible] ॥ ....

హనుమంతుఁడు సంజీవని దెచ్చుట.

క॥ వేచని చేయుమని [illegible] । [illegible] నేటికి [illegible] సుగ్రీవునకు [illegible] । నా చాలం [illegible] ॥ (క॥ అనుచును వేలుపుగని [illegible] రాముకార్యము [illegible] జేయం [illegible] ॥ (ఉ॥ [illegible]

[illegible]

వానరులు లంకఁ గాల్చుట.

లల్ । నెగెనడిదంబులన్ భుగభుగ భుగయనుచుం గాలంబొచ్చెఁ బురిమందిరముల్ ॥ ఉ॥ ఇంకక బ్రీముఖుల్ నిసిగ్గఁ డి గావ యుదేరిలంకనొంట డింనెను మేఘునామనగిరి పెనుమంటలతోడి విచ్చులు । భంకవ శాతకుంభ శిఖరంబుల మెరావఁదంతరి క్లునా । నంకజతం పవిగ్ని యుచ వాజిపిఫేవణాయుణ్య గేహముల్ ॥ ఉ॥ శ్రీసుతమూర్తియై నరఘు శేఖరు తేజముతోడి వస్వెచు । న్నానుసహస్రమండలపి భాసనమగ్రతల ప్రకాసుఁడై । నానుగ మింటితోనొలయనూనుమంటలు జిమ్మి అగ్రస్థన గ్రనై । శ్వానరుండు ప్రీతో నెనఁగె వానరరోష సముద్ధతుఁడై యున్ ॥ (మ॥ పొగ యొల్చె నెగయాం గృహా సుడుల సూర్య ప్రార్చి కేతుమండమూ । నుగభీతిన్ని వాంఛహో రెనదిమున్ను న్నావి వాహాంగమై । తగసప్పాహంపకనాశ హేతుసభ నృ తాత్మ్యయహో । నిగవర్ణంబు నై కాడెలోలుఁ దుజగన్ని చ్చ్యుండనుం జూడఁగన్ ॥ (క॥ ఏతత్తాగ్ని చెరఁగిపడి తిములయిన చారుకనకగేహంబులు పి । ప్రతహాటకగిరితపి । చ్యుతఘనలిరశీలలభంగి జూడఁగనొప్పెన్ ॥ (మ॥ కనక భంకషతుంగసౌధముల పైఁ గాంతాసమేతంబుగా । నని వోవన్నరితో పభోగములపి త్రాపార వశ్యంబుఁ బొం । దినదైత్యేంద్రులు మృగ్గనిగ్ని పిక నగ్ని జ్వోష్మలుంపై వెసం । గని లెత్రా ముని వాళి పంచమునలంకారత్రా ససుపాడి నన్ ॥ (సీ॥ ప్రళయ కాలమనునాఁడు బలు వేదిమేరువు బహుభంగి వ్రక్కలై పడిమెన్నో । సంవర్తన సంభ్రాంతిజలనములకింబులై మెలు పులుగెలిగొని మెఱసెనొక్కో । భగణాల రాబుంబు జాసకృశానుంకించి దలసుస్థితితో డబొడలెనొక్కో । సలిలంబు త్రావ వేసరిబాడబముప ద్విపురవరంబు రుప డిఁ బొదివెనొక్కో । యుంకనీవిచ్చుబారి కేవంక నొసుక । పచ్చునెక్కడ పెరపుతో జో చ్చువార । నను మునక్కడనక్కడనను సుల్లె । దిక్కు గానక తమలోనఁ దిరుగఁ బడఁగ ॥ (మ॥ కనక భంజులలో పసాటి యగు ప్రాసాదంబులున్ హేమసుం । దరగేహంబులు రత్న రాజియుత నూత్న స్తంభసంఘాతగో । పురము ల్మించు పదైశ్య ము ద్ధసగృహంబుల్ దుర్గ మాట్టాల కోటా । క్కరముల్ గాలి నుహిస్ఫారింబడి యెను గ్రంబై వెయా విచ్చున్ ॥ (సీ॥ ఘనసారచందన కస్తూరి కాగురుకుంకుమాదులు గాలెఁ గొలఁదిమిగులు । వజ్రవైదూర్య ప్రవాళముక్తాపద్మరాగ సుహానీల రాసులగలె । వెలలు సేయఁగరాని వివిధ చీనాంశుకచిత్రాంబరాముల చెలువుదీఱె । నోలవకమున్న న్నహిపోష్ములతో డవళాంపగేహంబులు భస్మమయ్యె । విపులధాన్యగృహంబులు పీటివోయెఁ । బూర్వవస్తుచయంబుల పొలువృగనలె । సుభటులప్త్యంబులొక్కటనె బగనమాలెఁ । గరటుకుంగెం ప్ర రాజిపకైదలు గ్రాగ్గె ॥ క॥ అసమ ముష్టరసంచరించే । పన్నసనపరన్వ ఖగదానవ హాలోమలెప । ట్టిపముల గాలెను దైత్యు । ల నసుజవగనొంపినాగలి వనరుచునుండన్ ॥ (క॥ వసలకు పెనుబొగ కన్నులు । నో దివినంజీ కాను పడుచుఁ బొగులుచు శోకాస్పనులై యుండరఁ గానక । యుదిత్తాగ్ని కిశలభప్ర వృత్తి నొందిరి దైత్యుల్ ॥ (సీ॥ సోరిదిమాప్యముగ్రోలి పొక్కె డి వాసనుబలుని ప్ర చేసొట్టు పడెను వాడు । లలనాగ్రభుజలతాలంబితన స్తులఁ గా స్తకి ముద్ధర శద్ధసులు । భామలఁ గూడితల్పములని ద్రితులుసుబుత్ర ధారలఁ జేరఁ బోవు వాఁడు । బొగసుట్టుసు ప్తినఁ బో లేని వాడసుకరమును విమ్మి విగదియు వాడుఁ । జేరఁ గానగానిసెగ బాటి దిక్కు వారు । బొదలుచుసుఁ గుఱ్ఱాఁ బసఁ బొగుదు వాడు । నై నదైత్యులు పదివేవు లగ్ని యందుఁ । బంధుతాపులై పడి భస్మసైరి ॥ (క॥ మసిశకనకకలిన సుందరిగణముల నరికొని పానకము చేగనలెఁ । ప్రియత గవానలవృతకో । హాణాలిదిక్కు గనలుపొలి యనుశుద్ధ సేయన్ ॥ (గీ॥ అసలసంధ్యామానంబులగుచు నేలఁ । గూలె రత్న విచిత్రిత గృహచయములు । కలిత సౌధసు సంభోగకులయ ప్రాలు । కనక మా యలె యనఁ గొలఁది మిగులు ॥ (క॥ రమణీ రమణీయమణీ । క్రమ శుభకాంతీరప ములులుఁ గనకదర్పణం కాలములు సునాగ్ని నీలనాగములు సుకు మాత్రముఁ బొరి సెకహానుని చేరన్ ॥ (క॥ నలిగాలి పనులు రత్నంబులుజీపము దెరయు భంగిఁ బొరి సెగ సెగ పొరా । జ్వలవిస్ఫులింగములు సు । ర్వులుఁ బొలెన దాస్ను నాశల తుణమొనర్స ॥ (శా॥ ఏ భ్రాంతి దిక్కుల చెండ్ర హైపాకరవాపిస్పాతనాదంబుగా । లా భ్రాస భ్రరపంబుతోనొరయు మృగ వ్యాప్తమాలసంభ్రాంతమై । అభ్రాంతి మడతాంబురాశికరణి లంకాపురంబార్తరతో భ్రాజిష్ణుత లేక యున్వలిఁ గెసంతోభి కృతాగారమై ॥ (చ॥ సురతరనిక్కణంబొసఁగుచుం దొరణములు హేంద్రనీలప నీయమేచకంబులు పలగ్న పసూర్ణ శిఖాలి చేరనుఁ । .... హేమసౌధసుధాపటలంబు ....మేను నిల్చగన్ ॥ (క॥ .... జంగ॥ (సీ॥ సరభ .... కటములస్మామము గలయుటప్పు । ....

[illegible]

లీలఁబోఁదుడిచిసాలమువై చినఁబ్రందిరూపులౌ న్విస్ఫులింగ జేసెరక్కసుండు పెల్లురియూంతఁ [illegible]॥
అంత నారసైన్యమెంతయుభీతిల్లి యంతఁ జుంగమునఁ గాఁదికొనియెఁగొంత। రామునకెలఁగింప రఘుకులోత్తంసుండు వాలి
తనుజునకుపనఁబోగిలి। భల్లూకనాయకప్రముఖులఁబంపిన వారు [illegible] ధారులగుచు [illegible]
నడిచిన వాఁడిబాణంబులు వాఁడపఱుప। పెటిమికి దియలేక గలఁగిన వారలఁ జూచి [illegible] । [illegible]
దాఁకె వేగఁగుంజకేంద్రముమీఁది। కెగయుసింహమునఁగ నేమియులేక॥ (గీ॥ తరణిసంభవుండంత [illegible]
మీఁదవైచి సరకుగానకి। వానినెల్లఁ ద్రుంచె వాఁడిశరంబుల। గర్వమెసఁగఁ గుంభకర్ణసుతుఁడు॥ (క॥ చండతర [illegible]
మా। ర్తండాస్త్రజుమీఁద పైవఁడలఁకకయుతఁడుర్ర। ఖండించెఁ గుంభుఁడునకో। దండము నుర్వరబాహుబలస్ఫురణన్॥
వ॥ ఇట్లు రవినందనుండు సగౌరవంబును సక్రోధంబును సవిస్మయంబును గాఁ గుంభునకిట్లనియె॥ (శా॥ బహ్వాశ్రయ [illegible] ప్రాభ
వంబు బలముం బ్రౌఢత్వముం స్సంగరో। త్సాహంబున్ విపులప్రతాపము ధనుస్సాహిత్యచాతుర్యముం। న్మాహాత్మ్యంబును
నీకు యొప్పు నెటులన్ స్థానవాఙీశనాతో హేలాగతిం బోరిత్రిపురతిగాము ర్వారతాశాలివై॥ (చ॥ పటుమతి రాత్రిజాల
ములశైలచరావళిరూపుమాపి సంగుటితసుశక్తివై నవిసుగర్వము మాలఁగఁ బట్టియెఘ్వసం। బటుతర ముష్టిఘాతమున
ద్రావణములంగమలతోడఁ బాసియు తక్కటగతి వేగనీకనుగఁ గాలుని సొలికిఁ ద్రోవసేసెదన్॥ (క॥ సుగ్రీవుపలుకు విని యా
తఁ డాగ్రహమునఁ దేజరిల్లె నాజ్యాసారో। దగ్రుఁడగు దహనుకైవడి। సుగ్రావ హవకౌతుకాహితోత్సాహుండై॥ (సీ॥
ఉత్సాహాకారతనురుపడినే తెంచి భాస్కరనందనుఁ బట్టికొనిన। నిరుపురుగంధసంధురములు గతిఘూర్ణమున సక్తగాత్రులై
కనసపోరి। రురగనాథులుఁ బోలెనూఘూర్ణలుని గుడంగఁ జరణఘట్టనమున ధరణిగదల। నాస్ఫాలఁగ మూలభవాండంబు భేదిల్లె
కేయుజాలములవారిధులు గలఁగ। నంత సుగ్రీవుఁడా కుంభునదరిపట్టి। ప్రస్ఫియంబుభిలోవైన సుస్ఫుర్తిల్లె। జలములమున్నంది
మందర శైలపాతభరము దోఁపంగ జలచరోత్కరము గలఁగ॥ (క॥ తడయక యామేఁ కుంభుఁడున। జడనిధిలోవెడలి పఖ్వాపె
క్రోధుండై। వడి సుగ్రీవుని వక్షము। పిడుగుం బడఁ బటుపఁ జాలు పిడికిటఁ బొడిచెన్॥ చ॥ మొఱయుచునున్న వజ్రహతి వే
రుతలంబున రాలు నమ్మిఘం। గుఱులన విస్ఫులింగములు కుంభునిముష్టిపిఘట్టనంబున। న్వఱలుచు వానరోత్తముని వక్షము
న స్వేద లెస్సముద్గతి। న్నెఱయుప్రతాపపావకశిఖిస్ఫుత హేతికణంబులోయనన్॥ (వ॥ దానికిఁ గినిసి వానరేంద్రుండు
కాలాంతక కాలదండంబుఁ బోనియుగ్రదండ భుజాదండంబెత్తి కారిన్యాపహసిత భిదురంబుగ తదీయోరస్థలంబు పిడికిటం బొ
డిచినఁ గుంభుండు గతప్రాణుండై ప్రశాంతార్చియై నకృశానుండుఁ బోలె నేఁడెమిక్కిలిఁ బుడమిం బడి [illegible] నఁ జూచి రక్కసు
లు దిక్కులు ద్రవధరణిగ్రక్కదలవిస్ఫుటగానకవిస్ఫుటపడిన వనముల వుపొచ్చిన॥ (సీ॥ ఘనతర క్రోధాగ్ని కలుషంబులై యు
న్నకన్నులనిప్పులుగ్రదలుకొనఁగ। జటులదంష్ట్రాప్రభాపటలంబు నిగెలంపులఁ జూపు రేఖాచ్ఛాయలలవరింప। రోదసకుహ
రంబు మేమరితంబు గాఁబంబిన సింహనాదంబు నెలఁగ। భూరిమణిస్వర్ణభూషిత మైగంధ పసుమావికీర్ణంబునై ఘోర
మైన। పరిఘముద్రిప్పికొనుచుఁ బఱతెంచి గిరులును। గుతలమద్రువఁ గానికుంభుఁడంత। చండమైన కాలదండంబు దాల్చిన।
దండధరుఁడపోలె మండికొనుచు॥ (చ॥ పరిఘము ఘాత్పిజలించె భూమిపగిలెన్ బ్రహ్మాండభాండంబు వే। [illegible]
హారకాదయము భేదిల్లె న్నిశాచక్రము। క్ష్మిగిసెన్నోత్ర హాహీంధరంబులు వడి [illegible] కంబులుం। బొరివించెం బలలా
భుజంగపతిసంభూతాభారంబునన్॥ (క॥ అనుగతదోఁచుచునుండఁగ। సిననుమానసు వాయుఫ్న ప్రుఁగిదసొచ్చినన। [illegible]
జుఁడుతన్న కుంభునఁ। మనపరిఘముద్రిప్పివై చెఁగఁడుసన్నద్ధుండై॥ (గీ॥ పరిఘ సుకరిన న్యైనసావనసుకుంభు। దాకి [illegible]
లరుద్యోగమ్రగ్గెణంబు। సబిలుఁడయిన వానికాకరిమియునుబోలె। గాలిఁ గూలుతరువుఁ బోలెనపుడు॥ (క॥ పొవివడినశైత్యాను
నన। నిలునుతుఁడు నికుంభువక్షమెడలఁగఁ బొడుప। న్నిలువక నెత్తురుగారఁగ। నిలనెక్కసెసుంత సోలిచెం బ్రునిశాటియున్॥
ఉ॥ హాసముసొంపదానవులహంకృతితోడ నికుంభుఁడుగ్రతా। హసుమత వాయుసుతు సమాన బలంబునఁ బట్టెనాత్త
ను। తక్కష్టముగిల్లి పావనియుదగ్రతతో విడిపించికొంచునుం। భర్తస్లుఁడు చూసి నెలుంచె సమర్థసురాననులుబ్బి యార్వఁగన్॥
ఉ॥ పట్టినవాయుసూను రజనీచరు సుస్థతఁ బట్టి నేలతో। బిట్టుగ వ్రేసి వెమ్ములు విభిన్నములై పడిపోవ నుగ్రగా। మెట్టుచు మో
పక్కసైనికనిమించిన డిస్మెకద్రిప్పి చేతులం। బట్టిశిరంబు ద్రుంచిన సమగ్రశనాదమెసఁగ నూనశేముడై॥ (గీ॥ దివియువవి
యు దెసలుఁ బగిలిన గతిమ్రోయు। నిహత శేషులైన నిజరాయు। లిగిరావణుని సంనతయు నెఱింగింపుడు [illegible]

[illegible]

[illegible] రనాయకాంబుదశరకరకావృష్టిలీలన [illegible] శైలమో [illegible] రచయంబు [illegible]

[illegible] (అంత ॥ శా॥ [illegible] రారవంబె [illegible] బెల్ల వెలుంగుచుండ [illegible]

[illegible] (చ॥ అడుచుదానవుం [illegible] ప్రళయాంతక [illegible]

[illegible]

ఇంద్రజిత్తు[illegible]

[illegible]

మాలున నొచ్చ[illegible]యంబున ననిల దేవ[illegible]మెల్ల[illegible]॥ (చ॥ [illegible]

[illegible] గిరి [illegible] యమోఘ బాణమున నా[illegible] [illegible]

[illegible] ముమాయాబలంబున సాధింపఁగనుత్సహించితిక దలేక భూరిప్రతాపంబునన్ ॥……………

ఇంద్రజిత్తుమాయాసీతనుజంపుట.

[illegible]

లోనుర రావణియుఁ॥ (ఉ॥ నిష్ఠుర [illegible] నేను [illegible] భీ [illegible] దనుండని [illegible] [illegible] సమాన [illegible] (గీ॥ [illegible] సవినయంబున॥ (సీ॥ [illegible] వేగిదానిఁ [illegible] నాయుఁ [illegible] నానంబు దలఁకెడుఁ నీ వేగిదానిఁ దక్ష్యంబుగానరసిరమ్మని పంపనాతఁడపుడు భల్లూకశతకోటిబలములతోఁ గూడిపడమటికరుగు చోనడుమఁగనియె వచ్చు వాయుసుతునిఁ జెప్పె రనాతం [illegible] నేను రాఘవు [illegible] చెప్పెదనీవు గదలకుండుమిచ టననుచు ॥ (ఉ॥ వచ్చుచునున్న వానిఁగని వారిజబాంధవవంశసంభవుఁ డిచ్చ మెయిుండలంచెనిటు లీతని చందము వేలుగా వు [illegible] చెప్పనొకకర్జము [illegible] చెప్పె [illegible] చెప్పనన్ ॥ ఉ॥ [illegible] పాత ఘోరతరమై ననిజప్రియభామ [illegible] మునన్న చెప్ప [illegible] రక్షరాజనందనుఁడు ధారుణిసైఁబడిమూర్ఛ నొందెను [illegible] చెప్పెన్ ॥ క॥ [illegible] వేరి [illegible] లక్ష్మణుఁడు [illegible] సంగా [illegible] రాఘవుని సుని [illegible] ॥ (ఉ॥ సముచితధర్మవర్తనము [illegible] సత్యవ్రతప్రతిజ్ఞను [illegible] చెనక్కటా యమలినధర్మమార్గము జయాస్పదమంద్రది నేఁడు [illegible] పరి [illegible] కాపదలున్న [illegible] ॥ (మ॥ భజనీయంబను [illegible] రాజ్యము [illegible] న [illegible] నిజమై [illegible] సేనిక [illegible] చు నే॥ (క॥ [illegible] ॥ (సీ॥ [illegible] భాగ్యవంతుండు [illegible] సర్వసం పన్నుఁ [illegible] ప్రాజ్యం డుజగదేకపూజ్యతముఁడు సకలకళా [illegible] లు మేటి [illegible] బలధర్మకామములును [illegible] క్రీడి [illegible] లోన॥ (క॥ ఎదిరికివచ్చిన రాజ్యము [illegible] మునఁ జను దెంచుకంటె వెూసముగలదే॥ అనియిట్లుండె॥ (చ॥ [illegible] కలంకఁబగు సచ్చరిత్రము ననిత్యాసక్తుఁడైయున్న [illegible] గాడుదై [illegible] సామాన్యమే॥ (క॥ అనుచును [illegible] నుపగలఁబోం [illegible] ననునయమునఁ [illegible] యయుసునన్ ॥ (శా॥ [illegible] గాసఁ [illegible] బుసిత్తానన్ ॥ (చ॥ [illegible] యఁగాఁ [illegible] రాఘవ [illegible] లక్ష్మణు [illegible] చెప్పె నాపుడున్ ॥ [illegible] సాయం [illegible] దినమున్ [illegible] ॥ (క॥ [illegible] బనువు [illegible] నేఁ [illegible] కగనత్ర [illegible] జంబునను [illegible] దానజలమాతంగంబు గాఁబోరిలో [illegible] మీనా [illegible] ॥ [illegible] కృత్స్నముని [illegible] చుచున్న [illegible] లక్ష్మణున [illegible]

[illegible]

యుఁ జెండి వైపియుం । బొట్టులుసిందియు న్నెడలు భోరనఁ [illegible] ఁబోనపఁ గన్ ॥ ……………………

వ॥ అయ్యవసరంబున [illegible] కదిసి [illegible]

[illegible] చక్రశర [illegible] కరతల ప్రహారంబుల [illegible]

గని మేఘనాదుండు [illegible]

[illegible] బహువిధాయుధంబులు [illegible]

[illegible]

దైవబంధువర్గము [illegible] తోడిసోదరు [illegible] ॥ (వ॥

[illegible]

[illegible]

సుజెప్పపంతములు శౌర్యోన్నతిమైనున్ననా। బాహాసత్త్వము నీకుఁ గానఁబడఁగా బాణావలి న్వేసర। వ్యూహంబుం బొలియించి రాముఁ విజయోద్యోగంబు చాలించెదన్। హాహాకారము పుట్టఁజేసెద నిలింపాధీశలోకంబునన్॥ ....

ఇంద్రజిల్లక్ష్మణుల యుద్ధము.

మ॥ అనుచుం జేరఁగవచ్చి లక్ష్మణ వృథాయాసంబు నీ కేలవే। చను మెచ్చోటికి నైన నీతర మెహోస్సారంబునం బోరఁగా। నను మున్నీవు నెఱుంగు దారయఁగ నానాగాస్త్ర పాశంబులే। పునబంధించిన యన్నియున్న జిచితే మోహంబునుం గల్గెనే॥ (క॥ నా కార్ముకముక్తములై। భీకర బాణములు నిన్నుఁ బిడుగులఁ బోలెన్। వేహార్చితని విసల్పుం। గాకోలూకోగ్రజంబుకంబుల కాజిన్॥ (క॥ అనవిని లక్ష్మణుఁ డిల్లను। గను నట్లుగ నెదుర నిల్వఁగా లేక మమున్। గను మొఱఁగి పాఁడి సప్పుచు। న శేసిననిన్ను శూరుఁడం డ్రే చెపుమా॥ (క॥ ఉరుబలుఁడవయ్యుఁ దస్కర। చరితంబునఁ బొడిచితీవు చటులాస్త్రమునన్। ధరఁ గూల్తు నిన్ను ననవు షు। నరుదెంచె నుడంవి తాట్టహాసంబొదవన్॥ (క॥ కోపంబు గదురదృఢతర। చాపము తెగ నిండఁదిగి విశరములు గురియన్। భూపసుతు గాడి మఱియును। నేపునధరఁ జొచ్చి చనిదొ నెంతయు వడితోన్॥ (వ॥ మఱియు మూఁడేసియంతఁ బోవక నిశితశరపరంపరలు నిగిడింపన వియునతనియంగంబులందు లశోణితంబు నందడియక భూవివరంబు సొచ్చెనంత రుధిరధారాసిక్తాంగుండై సధాతు నిర్ఝరంబైన ధారాధరంబుఁ బోలె సౌమిత్రి సక్రోధుండై చండభానునికే దురుసుండు నట్టినిశిత కాండంబున వానివక్షంబు గాడనేసిన రుధిరోద్గారంబొదవ మూర్ఛిల్లియంతన తెలిసి॥ (మ॥ రభసోదంచిత సింహనాదము ధనుర్జ్యా ఘోర రావము న్వజ్రసన్నిభ బాణౌఘ సుఘట్టన ధ్వనితము న్నీరంధ్ర మై కల్పసం। యుఃఖితోదగ్రతరాంత కాట్టహాసిత క్రూర క్రమంబై వెస। న్న భము న్దిక్కులు భూమియుం బగిలె నోనా నాఁగం బ్రవర్తిల్లఁగన్॥ (ఉ॥ లావును విక్రమంబును బలంబును ధీరము నెప్పు తేజముం। జేవయు మత్సరంబుఁ దమ చిత్తము కింకయు నొక్క రూపుగా। రావణుఁ సౌర్మినందనుఁడు రాఘవపుత్రమ్ముఁడుఁ బోరి రుగ్రసం। భావనతోడ బాణశత పాటిత విహ్వలితోరు గాత్రులై॥ (చ॥ అరయ సమాన మైన విజయంబుఁ బరాజయము న్సమంబులై। పరువడితోడ నివ్వటిల భానుకులుం డును దాశకంఠియుం। దిర ముగ సప్రభత్వమున ధీరత సచ్ఛవి లేమిఁ జెందుచు। న్సరసిజమిత్రు చందమును జందురు చందముఁ దాల్చి రెంతయున్॥ (సీ॥ పెనుమంచుగవిసిన మునిఁగి కానఁగరాని భూధరంబులతోడి పోల్కి గలిగి। మిసుల నట్టములైన మేఘమండలముల నడిమి చంద్రార్కుల బెగడు గలిగి। ప్రథిత మహోయస పంజరంబుల లోని వరమృగేంద్రంబుల కరణి గలిగి। యొగిఁ బ్రమాదంబున నోడంబులోఁ జిక్కు సామజంబులతోడి సాటి గలిగి। నశరధాత్మజుండు దశకంఠ సూనుండు। మొగిఁ బరస్పరాస్త్రములను జేసి। యతితిరోహితాంగులై తమస్సంఛన్న। వరపదార్థములనఁ బరపుదక్కి॥ (మఱియును॥ క॥ ధీరోద్ధతులు సగజా। ధారులు నరదైత్యరాజతనయులు బాణా। సారములు దఱిమి కురియుచు। ధారాధరములనఁగాను దారక్రములై॥ (క॥ రవికిరణంబులు మాఱక। పవనునకుం జొరవ యీక బాణావలి చే। నవిరళ తిమిరము గవిసెను। భువనోదర మెల్ల నిండఁ బృథుసంచరమై॥ (మ॥ ఖలగర్వంబుల వీఁడు లోకములకుం బాటిల్లు హృచ్ఛూలమై। బలభిద్భీనము సేసె వీనిఁ దగనీ బాణానలోగ్రాస్త్రలు। న్నలభప్రక్రియ నీలు చేయు మనికీశ న్నాతము ల్వెక్కుభం। గులదీపించిరి గాఘు వానుజుబలోగ్రు న్నీరచూడామణిన్॥ క॥ బాహాసారము సుగుప। న్నాహంబును జాపనైపుణంబును విజయో। త్సాహంబు మెఱయ లక్ష్మణుఁ। డాహవమునఁ జేసి దైత్యుఁ బోలెన్॥ (సీ॥ చెలువాగుజయలక్ష్మి చేయూఁత గాఁ గను విలసిత కార్ముకముల వరించి। విక్రమశ్రీకంఠవిభేదన నిల్లొనర్చఁ బోలెన్॥ సీ॥ పుంగుణంబై సగోనయంబు సారణంబున నొనర్చి। నీరంధ్ర సాంద్రతధీర నాదంబునఁ దిగిచి కర్ణాంతంబు గడవఁ జేర్చి। వజ్రసాతల భాగంబు వెడలి వచ్చి। కడఁగి కన్నులవిషములు గ్రక్కునట్టి। కాలభీషణ భుజగుల కంటె బెడిద। మైన తూపులు సాంద్రిపూరివేసె॥ (చ॥ గిరిశుఁ డనంధకాసురుఁ గేసరియున్న సంధురంబు నా। హరియు సుప్రస్రఁ డశేఖగకులాధిపుఁ డున్న జగంబు నేపుతో। నురువడిఁ బోరు చందమున నుద్ధతవిక్రములైన మేదినీ। శ్వరతనయుండు దైత్యకులవర్యతనూజుఁడుఁ బోరి రుగ్రతన్॥ (లయగ్రాహి॥ చండతర సారవినుతుండు సుసమీరతనయుం డుఫణిరాజభుజ దండములు గ్రాలన్। మెండుకొని దండమునఁ దెలుపుచుఁ బొడిచి కొండలను నాఁకులను నిండఁ బడఁగాను। దండముగ గీటడఁచి దండిగల దానవుల నొందఁ జొచ్చి కర్ములు జెలగలం బొడిచి కోండలను మాఁకులను నిండఁ బడఁగాను। క్రాలెన్॥ మఱియును నీలుండు సుషేణు... లుఁ దాను నుగూడి యేపున। దఱిమి నిశాత హేతివితత స్ఫురదస్త్రములేసె దైత్య

[illegible] వ్యగ్రమూర్తి యై ॥ (గీ॥ ఇంద్రజిత్తు మంప నెంతయుఁ గోపించి । యతని మీఁద వాఁడి [illegible] శరము । లేసె వాయుసూను సే [illegible] విచిత్రగతుల రాజపుత్రు నొంచె ॥ (వ॥ సౌమిత్రి యును మిత్రకుల [illegible]

[illegible]

[illegible] యనేకయుద్ధంబులమందు సుజనులు జనులును [illegible] బలంబు[illegible] దెంది॥ (ఉ॥ [illegible]
ము[illegible] బ్రతాప[illegible] గ్రామ్యంబులలో [illegible] మై [illegible]
[illegible] తలత్రాణంబు [illegible] విధరంజ [illegible]॥ [illegible]
తి॥ [illegible] బొలి [illegible] బృందారకులుర్ ॥ సరి నాడి [illegible] సురలును॥ [illegible]
[illegible] యుర్ ॥ (గీ॥ [illegible] నాజితలము [illegible] దైన్య [illegible] ది। యుద్ధ
[illegible] యాకంబు। పరమవైష్ణవ సాయుజ్యపదము నొందె॥ (శా॥ [illegible] యుసంత వానరసైకాయం
బు [illegible] నాసాహిరాణియు నాపి [illegible] సన్నద్ధై రాజయ। శ్రీ [illegible] భ్రమ యుత
[illegible] హంబుతో సన్నద్ధం। జేసెన్ [illegible] రక్తశోభితగళత్ [illegible] దానుపిద్ధాంగుండై॥ (ఉ॥ [illegible]
[illegible] రాఘవేశ్వరుం। [illegible] లక్ష్మణుని జానకి [illegible] మోద బాష్పము। [illegible] దిక చె [illegible]
బలై వేష్కతో । నక్కమలం ప్రసూను నసురాధిపు [illegible] ధీరనాముడై। (మ॥ ఘన [illegible] నిర్జి
ననిలో [illegible] మేలక్ష్మణుడు [illegible] నైశ్వర్యమే పారంగా । ననిలో [illegible]
యీ [illegible] ముంబట్టి నెట్టన [illegible] వధింపు [illegible] మొగి [illegible] వ్రాతముల్ ॥(అనియెనంత॥ (సీ॥
హత శేషులై [illegible] లంక కుం జని [illegible] గాంచి [illegible] నీలనయుం [illegible]
కోటుల నెల్ల [illegible] మనలంక కార్చిన [illegible] జునొంచి [illegible] నికి శ స్త్రచయము లుగెలిచి చటుల
బలుండైన సౌమిత్రి తోడుత జాలం బొ స్తు। సమరనిల [illegible] ప్రతాపుండై। ఘోరభంగి [illegible] కొంత వడికి। బ్రహ్మత
లక్ష్మణా స్త్రపావక జ్వాలల। శలభవృత్తిం దాల్చె బోలుపుడక్క॥ ....

* ఇంద్రజిత్తు చావునకు రావణుండు దుఃఖించుట. *

చ॥ వినివిని యంతలోన తనవీనులు [illegible] మెను [illegible]। బునం బరిపీత మైన క్రియం బొల్పగలంత [illegible]
[illegible] శనిహతిం బొందు [illegible] శాతతర క్రకచంబు కోతలం। మునిసిన భంగి నెమ్మనము [illegible] వ్రాలె [illegible]
స్థలిన్ ॥ (చ॥ తెలియక కొంత సేపునకు [illegible] రికింపి మూర్ఛ మి । క్కిలియగు శోక వేగమునం [illegible] సాహసధైర్యవి
క్రమం। బులు జయలక్ష్మి తోడం [illegible] చందము దోంప నెంతయుం। [illegible] భంగి విలపించె దశాననుడీ [illegible]
[illegible]॥ (ఉ॥ [illegible] వీరవర [illegible] సాగర పూర్ణచంద్రమా । [illegible] లోకపాల [illegible]
భుజా। [illegible] ప్రభావయుత [illegible] కర్ణధారణీ । తేజము [illegible] క్రమం [illegible] ఘనధీరత [illegible] టా॥
సీ॥ [illegible] విపుల ప్రతాపంబు భాను తేజమునకుం బాయు [illegible] తరంబై [illegible] జయ
శ్రీ [illegible] రంబై [illegible] ధంబు మీసుం ధైర్యంబు మీదు [illegible] బలంబై [illegible] భుజా [illegible]
బు [illegible] సమర [illegible] మొక్క [illegible]
[illegible] యలన్ని [illegible]॥ (సీ॥ సురకులాధీశుని [illegible] పెల్లగా [illegible]
[illegible] కాలంబున॥ [illegible] జేసి నిర్వీక [illegible] బును నేలం [illegible] లంబు [illegible]
[illegible] చే। [illegible]
[illegible] జగములన్నియు [illegible] నాపట్టి [illegible] వాండు। [illegible]
[illegible] (మ॥ [illegible] భాగ్యము లేమిం జేసి [illegible] ప్రయోగంబునం। బ్ర [illegible] బలంబు [illegible]
ప్రవ్యక్తసారంబునై। నిక సన్నాహమున స్త్ర శ స్త్ర విభవోన్మేషంబు [illegible] నా। [illegible]
[illegible]॥ (చ॥ [illegible] యింతయు లేదు నీకుని । [illegible] నేలం దొంటి వినయంబు
[illegible] యంబున [illegible]। [illegible]
[illegible] శ్రీ॥ (శా॥ సాకోదగ్రగుణ [illegible] సీకత మున న [illegible] సంగ్రామరంగంబులో। నారాముం బోలియుం
[illegible] యుమున [illegible] నింతలోనుస్తుడై। వారంభంబున [illegible]
[illegible] దారతం జెందితిర్ ॥ (క॥ ఉరుబాహుబలము గ్గియు। వెరవిడి నై తేరకానిపిధమున నకటా। కరుణ [illegible] లోనద

లఁపక। మరమునజనువాతనిన్నుఁ ద్రోచితివు త్రా॥ (క॥ నాకెవ్వరుదిక్కింకను। శోకాంబుధిగడతునెట్లుశూరగసైని భూ।లోకాధిపసుతుననిలోఁ। నేక్రియనిర్జించువాఁడ నెట్టిది తెలుఁగో॥ (క॥ అసితలమునిఁగినవగలఁ। దనుమాఱిచిదశా ననుండుధర పైమూర్ఛిల్లినవంతఁ మంత్రివర్గము।సనయంబునఁ దెలిపిపలుకసంరంభుండై॥ (గీ॥ తెలిసియేదిక్కు చూచె నాదివిజవైరి।పఱచిరస్త్రసనుజులుభయమునొంగి।చటులతన్ముఖనిశ్వాసజవనపవన।ఘాతులగుమాడ్కి లఘుతూలభా తిగలిగి॥ (చ॥ కుటిలభ్రూకుటిలత్స్యగూహమపటీభ్రూరంబుమర్షణత్స్యగ్భ్రూ। స్ఫుటలోహిత్యకరాళకీలలహరీ పూరంబు లోలద్విశం।కటనిశ్వాససమేధితంబగుసముగ్రక్రోధసత్ప్రార్చిచే। జటిలుండైదశకంఠుఁడంతఁబలికెంజండాహవోల్లా సియై॥ (మ॥ నినుపారంధపమాచరించిగిరిశుమెప్పించిశస్త్రాస్త్రము।ల్గొనిశక్రాదిసురేంద్రుసజ్జయుఁడసైలోకంబు లన్నామశా।సనమార్గంబుననిల్పియుద్ధములమస్పాధుండనైఘోరముః।ఖనినాదంబులులేకయుంటినవిభంగప్రాభ లన్నామశా।సనమార్గంబుననిల్పి యుద్ధములమస్వాధుండనై ఘోరముః॥ఖని నాదంబులు లేకయుంటినవిభంగ ప్రాభ వంబొప్పఁగ॥ (క॥ తనయులమిత్రులభృత్యుల।నసుజులననిఁగూల్చె రాముఁడవనీసుతకై।నసుజులెటదానవులభో।జ నమగునరులెచటస్ట్టిచందముగలదే॥ (క॥ శిలలుసలిలములఁదేలెడుఁ।జలమునననులసురవరులఁజంపెదుప్లవం।గులు నమగునరులెచటస్ట్టిచందముగలదే॥ (క॥ శిలలుసలిలములఁదేలెడుఁ।జలముననసులసురవరులఁజంపెదుప్లవం।గులు పనులొనరించెదగుగు। టిలమువ్యోంగాలగతియు డెప్పరమొదవన్॥ (వ॥ అనిముగ్నిం్ద్రజిత్తుమాయాసీతందునిమెనది భొంకగుబంజేసియుప్పుడది నేనిజంబకాపించెదననిరోషంబునదశముఖంబులఁబొమలుముడివడదంష్ట్రామండలంబులు గనలనుల్లుఁబోలెలోచనంబులుండసిట్టూర్పులురులఁజంద్రహాసంబుదాల్చి పదవిన్యాసంబులం బుడమి గ్రుంగవృ ద్ధప్రధానవర్గంబులిదియనుచిత మనుచుండనాగ్రహంబున॥ ....

——❋❋ రావణుఁడుసీతఁజంపఁబోవుట. ❋❋——

సీ* పెటిగినయాఁకటిపెల్లునబెబ్బులివనబాలమృగిఁబట్టవచ్చుకరణిఁ। గోపంబుగదిరినఘోర మైసింహంబుకరి ణిఁగాటింపఁగఁగదియుపగిది। మదముగ్రాలంగసామజయాక్షనాథుండుకమలిని వేఁటాడఁగడఁగుమాడ్కి। గరళంబు మొగముఁగ్రమ్మభుజంగముమడరిశారికమ్రింగనరుగుభంగి।గరుణలేకమిగులఁగఠినాంతరంగుఁడై। రభసమొదవఁ జేరెరావణుండు। పరమసాధ్వి రాముభార్యగయంబున। డెందమదరితల్లడించుచుండ॥ అయ్యవసరంబున॥ (క॥ వడిపీ చుగాప్పతాఁకునఁ।బుడమింబడుకదళిఁబోలిభూనందనత।ల్లడమందిమొఱిగెనిఁకని। వడవుదశముఖునిసిరియు వ్రా లుసనంగన్॥ (ఉ॥ వ్రాలినిజాంతరంగమున వారనిశోకము విచ్చుపెల్లునం। బ్రేలుచుదైత్యనాథుఁగని బిమ్మిటిఁబొం దుచుదిక్కు లేమికిం।జాలఁగఁబొక్కుచున్నగలసంపడిదిక్కు లఁజిక్కియొంతయుం। దాలిమిదక్కిసీతపితతంబగుకంపము నొందియుండున్॥ (ఉ॥ చలమునరావణుండువడిఁజంపఁగనుగ్రతవచ్చెనాత్మజుం। డిలిగినశోకవేగమున నెంతయుఁగో పముప్పలేకపీ।డలిగినవాసవాదిసురులైననునోర్తురెనన్నుఁగావఁగా।గలరోకోదిక్కెవ్వఁడుముఖంబునఁజిక్కి తి నెల్లభంగులన్॥ (చ॥ గొనకొనియల్లనాఁడుపగగొన్నవిధంబునశాంతిలేక వ్రాలినచలమొప్పనూరువెడలించిననం బులపాలుచేసియో।దనుజునియింటనిట్టిచెఱదార్చితివేపరడనింతచేసియుం। దనియకచంపఁదెచ్చితివిదారుణచేష్టిత శాపుడైనమా॥ (చ॥ కరమునుపాపజాతియునుగట్టిడియున్నగునాకతంబున।నృపతిభుండురాఘవుఁడుతమ్ముఁడుదా సునసేకభంగులం। బొరిఁబొరినిట్టియాపదలఁబొందుచునుండుటఁజేసియాత్మలోఁ।బురపురఁబొక్కుచుండననుపూర్వ కృతంబుదలంచిస్రుక్కుదున్॥ (చ॥ కడవగలేనినెవ్వగలక్రందునమొందుటకంటెపిదినే।నడిరపుధారపాలుపడిప్రా ణములిమ్మెయినొక్కమాత్రలో।పిడిచెదనెల్లజన్మములపీరుఁడురాముఁడునాకుభర్తయ। య్యెడునని యాత్మలోనిలి పెనిశ్చలరాఘవుసేకచిత్తయై॥ (వ॥ అంతనచ్చేరువనున్నదానవులుతమలోనిట్లనిరి॥ (మ॥ మది ఘోరంబును చింత లేకకడుమానంబునంజేరెను।స్మరుఁడైయింకవధింపఁగాఁదనకయన్యాయంబుమైకొన్ననా। పసలేతెంచుటకేమి సందియముపాపంబిట్లుచేయుఁడలఁ।దిదశోస్యుండుమరాగ్రహంబునపుఁజొచ్చెంగీడువాటిల్లదే॥ (క॥ వలదనిమానుప నెవ్వడు।గలడిక్కడననఁగనంతఁగడఁగిసుపార్శ్వుం।డలుకశమింపఁగనిట్లని। పలికెన్దశముఖునిసీపఖండనములన్॥ ఉ॥ తాతపులస్త్యసకుగుణధాముఁడు విశ్రవసుండుతండ్రినీ। వాతతవేదశాస్త్రములుసాంగముగాఁజదివిభ్యసించి నీ।విప్రసగరధర్మమార్గములయందుప్రవీణుఁడవయ్యునక్కటా। నాతివధింపఁగాఁదగునెన్యాయముమున్నెప్పుడైన నీవు పుట్టదే॥ (ఉ॥ ఆలములోనదేవేంద్రసుతుఁడాత్మజుఁడాల్చినవాఁడు సేయఁగాఁ। జాలకశోకరోషములసంవడి మీరన్

కి రావణుండు మహాస్త్రములను బ్రచండగతిఁ జేతపట్టి చెలంగి నిట్టిని। దాలయమైన మర్త్యశమును జేయు సేయుటకుఁ బాడి యే॥ (క॥ ఎల్లి రణంబునఁ గోపం। బెల్లను రాఘవులమీఁద నిండఁగ నేలుఁగన్। జెల్లింపుము నను చుమగుడను। బల్లిదుఁడై లోడి తెచ్చెఁ బజ్ఞిగ్రీవున్॥ (గీ॥ మఱియు రావణుని పుత్రమౌగణకోకాభిలో। మునిఁగి తెలిసి రోషఘనతరంగ। తతులు హాతులఁ జేసెద రిచేల నై పడి। మలసి రావణుండు కోలువుదీర్చె॥ (సీ॥ రోషాధి దేవతా సుధిరోపహారపాత్ర లభంగి నెత్తుకసన్నఁ కుండె చ్చి। ముడివడ్డ బొమల చే మొగములు ఘనరుద్ధవిలయార్క మండలములనఁ జనరి। దిగ్గజాధిప సంతతీఘనంబులగుచు నుల్కో కలఁగ్రో మ్మేకులుంగులు వెలుంగ। రదనఘట్టనములఁ బొదలిన మిణుఁగురు లుగములలోఁ ద్విమిన్నేల్లఁగలయఁ బర్వ। జగములన్న యునొక్కటనమయఁ జేయ। నప్పళించుక్రి శాంతునినసు కెరలి। కలయరాక్షసకోటులఁ బలికె నుల్లు। క్షీరవారాశి నాదం బు లేచినట్లుగ॥ (ఉ॥ లెండు నిశాచరులార యవనీలమెయిన్బహుసైన్యయుక్తులై। పొందుపరత్ర ప మేపఱడఁగ భోరనరాఘవులన్న నేందివేఁ దండు నిరగణంబగు పరాక్రమమింపెసలార సంతనా। కొండలసుగ్ర్యనిజగనలగర్వములుంబోలివో పుఁజెచ్చెరన్॥ అనియాజ్ఞాపించునవసరంబున॥ (క॥ కరితురగరథపదాతి। స్ఫురణంబులు చెలఁగ భూనభోవలయనిగం। తరములు నిండఁగ నార్చుచు। సురసైన్యలు గూడి రాజసుంభ ద్దతులై॥ (క॥ పటుభేరీ ఢాంకృతులును। బటహనినాదములు శంఖబహురావంబుల్। కటుకాహళనాదంబులుఁ। జటులముపై పర్వె నోలి జగములు నిండన్॥ ....;

మూలబలముల యుద్ధము.

సీ॥ బృంహితంబులతోన పృథులఘంటారావములు పదిదిక్కులఁ గలయఁ బర్వ। ఖురపుటధ్వనులతోఁ బరపైన హేషిత ఘోషములు హ్వరగుహాలనిండ। ఘనతరకింకిణీస్వనములతోఁ గూడ నేమి శబ్దంబులు నింగిముట్ట। నిగిడిన శింజినీనిస్వనంబులతోన సింహనాదంబులు చెలఁగుచుండ। గజములశ్వంబులరథములుగ్గాల్బలంబుఁ। బుడమియూనిన చాడ్పునఁ బోలుపుమిగిలి। మెన్నఁగా గోచరముగాక యేపుమీఱి। లంక వెలువడె నెంతయు శంక లేక॥ (గీ॥ ఇంత సేనకుఁ బోరంగని మ్ముసాల। దారణస్థలిఁ గావున వారిరాశి। కలసు గాఁపింపఁ బూనినకరణి నెగసెఁ। జనులు భ్రమిఁగొను చుఁ బెల్లైన సైన్యరజము॥ (క॥ అవానరబలవారిధి। ద్రావఁగ లంకాబ్ధి వెడలె నవఱంబెసఁగన్। దేవారిబాడబాగ్నులు। వావిరిశస్త్రార్చుల్ లేదివడి మండంగన్॥ మ॥ ఘనవాలప్పులు దాఁకి చుక్కలు హుళంగాసుప్యమత్వాపథు। ట్టనలస్థాణుణి శృంగశైలములు చూడన్నేలపై వ్రాలలం। ఘనచాతుర్యమునింగి క్రిందుపడుపంగా వానరానీకము। గ్గిసు కంబొంగుచు నేసు దెందివడిఁ దాఁకెన్వేఁకె మైనత్తఱిన్॥ (మ॥ దివిషద్వైరులమీఁద వానరవరుల్ దంపారఘోరంబుగా। నవనీజంబులు పర్వతంబుల సమానా నేకపాషాణము। ద్దినిరంధ్రముగా వెసం బఱపి ఘోరాళీజాలముల్ నేలబిట్టు వియంగా నెరయిందిపేర్చి రిణవ్యాపారసారీణులై॥ (మ॥ దనుజానీకము నాగ్రహంబున భుజాదర్పానురూపంబుగాఁ। దనుపుల్ద్రావ్చిన యంధకారములఁ జందంబుల్గడున్వింతగా। ఘనరాధ్యాయుధరోచులోలిఁ జదలన్ దట్టంబులై పర్వఁగాఁ। జనుదెంచెం దటినుజ్జ్వలాసిత ఘనశ్లాఘ్యైకజంఘాలమై॥ లయగ్రాహి॥ అంటఁబడి దాఁకి యనరంబఁ బడ వ్రేసి పెనుమంటలెగయం జటిచి దంటతనమొప్ప। న్వెంటఁబడి పట్టుకొని గొంటుతన మేపఱడఁగ గంటిపడఁ దాఁచు చుమగంటిమి నలిర్పు। న్వెంట గొనఁగా సురిది మింటికెగయున్నయి వినఁటఁ గల యంజదిపిబంటులను నమిట్లు। వెంటఁజనరార గసు గటకిమలై విబుధకంటకులు వానరులు నెంతిమెయిఁ బోరన్॥ (సీ॥ రాక్షసకబరీభరంబుల చాడ్పున విపులాంధకారంబు విదియఁ బాఱ। దానవీహారము క్తాఫలంబులక్రియఁ బొరిఁ బొరిఁ దారల మొలుపువోలఁగ। నసురీముఖోజ్జ్వలహాసంబులై పడి చిందాయువెన్నెలనిక్క యక్క। నక్తంచరీ లోచనంబుల పోలికి నసితోత్పలంబులు వసువుబొలియఁ। గఫులముఖములతోఁ గూడఁ గమలచయము। లోలి వికసింప నభంబు నౌఖపుతోన। జనపతుల చిత్తములు ప్రసన్నమొందఁ। బసయ శైలంబుపైఁ దోఁచె సుప్రభాతము॥ (వ॥ అంత నయ్యుభయబలంబులు .... వారు నఖపుల శ్రేటుల వ్రాలు వారును గండశైలంబుల దాఁకున గుండుగూలు వారును .... వారును భుజాసమాఘాతంబుల కోఁజు వారును జరణతాడనంబుల గణంబులు నొందు వారును .... హానంబులను దంబున ... వారును భ్రాన్తి ఘూర్ణంబులఁ బంచత్వంబు నొందువారును గూపఱరప్రహారంబుల నార్పులకుఁ బాయు వారును నాభీల వాలకాలపాశంబులఁ బోడవడంగు వారును ఖరనఖరవిదారణంబుల ... వారును దారుణదంతనిపీడనంబులఁ దెరలు వారును గడ కాళ్లు పట్టి వీచివైచిన .... వాలంబులఁ ... వారును

బడియు వారును నసురాక్షసులును దైత్యనికాయంబులగదాహతంబులఁ గదలలేని వారును ముసలంబుల మోఁదంబడు వారును ముద్గరంబుల మూర్ఛిల్లు వారును భిండివాలంబులగుండెలవియు వారును దోమరంబుల నాసాపుటంబులు వారును బరశువుల నఱుకంబడు వారును గరవాలంబులఁ దుత్తునియలగు వారును గుంతంబులసువులై కూలు వారును గ తాపులపు ర్మంబులు నొచ్చి క్రేళ్లు వారును జక్రంబుల ఖండితులగు వారును భల్లంబులలూన మూర్ధులగు వారును నై యున్న బలి ముఖులును గలిగి సుటియును దెగిన చరణంబులును మసిసిన జంఘలును విఱిగిన తొడలును రెండై యున్న మధ్యంబులును బగిలిన యురస్స్థలంబులును మురిసిన మణిబంధంబులును బరిచ్ఛిన్నంబులగు కూర్పరంబులును నికృత్తంబులగు భుజమూలంబులు విపాటితంబులగు శిరంబులును గలిగియవిచ్ఛిన్న రుధిర మహాప్రవాహంబు తరంగిణియును శరకుంత ఖడ్గంబులు మీనంబులును గళేబరంబులు మకరంబులును శిరస్త్రాణంబులు గమఠంబులును దుమురులైన భూషణమణిసమూహంబులిసుకయును వికీర్ణంబులగు హస్తంబులు పుండరీకంబులును బ్రకీర్ణంబులగు ప్రకీర్ణకంబులు హంసలును పిలోలంబులగు కేశసమువాయంబులు శైవాలంబును మేదోమాంసమస్తిష్క పటలంబు కర్దమంబును గానిట్లు మహారవంబును మహాఘోరంబును నగు సంగ్రామంబున॥ (గీ॥ గిరులు గిరులను గరులును గరులు హరులు। హరులు శరభములును వర శరభములును। గండభేరుండములును భేరుండములును। బోరునై పడిరి వారఁ బోరె నేలమి॥ (చ॥ కరిఁ గరితోడ వ్రేసి తురగంబును నొక్క తురంగమంబుతోఁ। బొరిగొని తేరు తేరిపయిఁ బొల్పగలించి యదల్చిమించియు। క్కరుని పయిన్నిశాచరుని గ్రచ్చఱఁ దాఁచి వధించిరిట్లు వా। నరులు వివర్ధమాన జయ నాదరరోహిత రోదసీసులై॥ (చ॥ చలముం జేవయు వీరముల్విరుదులున్ సంరంభముల్సాహసా। చలభావంబులుఁ బంతముల్త్యజుపుమస్త్రాస్త్ర జాలంబులం। గలయంగప్పుచుఁ ద్రుంచుచున్న అపుచుం ఖండించుచుం జీరుచుం। బోలియుం జెంబ్లవ గావలింబలల ధుర్యంబుసు రాన్వర సై॥ (సీ॥ రథులుగూల్లములు సారథులు సురక్షములుఁ గూలంగఁ గొండలు సుప్పిసుప్పి। యారోహకులతోన యగ్గజంబులు మ్రగ్గ సాల వృక్షంబులఁ జదిపి చదిపి। రౌతులతోన తురంగముల్పడియంగ నడుచుచుఁ బిడికిళ్లఁ బొడిచి పొడిచి। వరపదాతులఁ ఘనవాలాగ్రములఁ గట్టికిగిచి జీవముపోవఁ ద్రిప్పి త్రిప్పి। తన్ని చీరిక అదిరాటించి దిమురు ఁడింటితోన పిసరితై దివోర్బలంబు। మొఱసి పోరిరిట్లు నెఱయఁ గ్లవగులు। మిగుల సురగణము పొగడుచుండ॥ (లయవిభాతి॥ తఱిమి కొనిరక్కసుల వెఱచఱువఁ బట్టుకొని పఱువ ఱియలై తలలు సుఱిపియవలీల। న్నఱములుగ గ్రొక్కవడి నెఱఁకుల గలంజదిప నెఱి చెడఁగ నెమ్ములొగపి ఱిగి తునియంగాఁ। బఱపిగజబృంద ములఁ జఱికి ఘనదంతములు పెఱికి తగమోఁదికును మఱి గిరిధరమ్ముగ్గ। న్నెఱపి తురగమ్ములకుఁ జులుకొదవ నెత్తురులు నఱపలయు మెఱఁగపులు ఱెకసముయిపల్॥ (క॥ ఏదినబలములతో రజ। నీచరులుం జలము గలిగి నిష్ఠురతరనారాచములు మునుఁగ నేసిరి। చూచుసురల్లల్లడిల్ల సుక్కఁగహరులన్॥ (మ॥ పరిఘ ప్రాసక తోరకోణపరశు భ్రాజిష్ణు శూలాస్త్రము। ద్గర చక్రక్రకచోగ్రశక్తి ముసలోద్యద్భిండివాలాసితో। మరభిన్దిరక్షోపట్టిసక చర్మ ప్రోక్షదస్త్రాస్త్రక। యూరికాద్యాయుధహస్తులై దితిజులస్తోక ప్రభావంబునన్॥ (ఉ॥ వ్రేసియుఁ జీరియుం బొడిచి వ్రచ్చియు నుచ్చి యుఁ జించి త్రుంచి। ట్టేసియుఁ గూల్చియుం బగుల నెమ్ములు రాల్చియు గ్రుచ్చినుర్గాఁ। జేసియుఁ గంఠముల్దునిమి దింపఁ జవంబఱగాఁగఁ దోలిన। గీసులు భీతిఁ బొంది తమకించుచు రాఘవు మ్రోల్పసొచ్చిరన్॥ (చ॥ వెఱవకుఁ డంచు వానరుల వీరవరేణ్యుఁడు పలిక్కి కిన్కపె। పెటుకపడంగఁ గన్నుఁ గవనించుకయొడ్డఁ ధనంబుతోఁ బ్రగ్ర। హ్మ్యంజన త్రేవసున్న ఘన చాపము దాల్చి యసంభ్రమంబునం। జెఱుసగ నిప్పుగా దితతశింజినిరావము చేసె నుత్తఁడేఁ॥ (మహాస్రగ్ధర॥ కుపులఁ బాల్పట్టి వీగెంగలిగినగలోదిగెం గూర్చునాధుండు గ్రుంగెఁ। జతురంభోధుల్గలంగెన్సకలమగు దిశాచక్రమల్లాడె దిగ్దం। తితతుల్బెగ్గడిల్లెన్నిగనిగమణిముసరం జెరుదప్పంగఁ బాతాళ। దితిజానీకంబులెల్లన్ధృతిసెడి బెకరెం దేజముల్మాయఁ జొచ్చెన్॥ (క॥ పెనుపొంచుగవియుచండఁ। బుసశరములు నిండుచు మఱియు భానుఁగగనంబుల్। చనని శ్చయింపనరుము గ। ఘనవని నిరముపాయి వెదిక లుగలయంగ నంతన్॥ (క॥ గిఱిగొన్నయఁప కోలల। తఱుచున దానవులు తెరువుదప్పుచు రాము। న్నెఱిజయారఁగానం గాలేక జిమురిగాపిఱిగి చెదరిరి రక్కసులొండె బెదరన్॥ (క॥ చాపాభ్యాస ప్రౌఢిమ। చూపరు మెచ్చంగ రాజసూనుండుద్యత్కోపంబు పెంపు గాలఁగ। నాపులు గీల్గొలిపి పసరుక్కుదర్పలీలన్॥ (మ॥ నిమిషార్ధంబున నబ్బలంబు గలయన్విస్ఫారబాణాళి ఘోరముగం జేసిన కోమపరూపములను ధ్యానంబుగా నాటిసు। కామభావంబున నంబరంబు దెసలుం గానం

గగనాంతరంబుల్ దొప్పె మహాధ్వాంతము మద్భుతభేదగనితో భిన్నత్వసంపాదిన్యై॥ (క॥ అనిఁగూలు దిశిజలనిధియా। గణనినాద
ము రాక్షస విభుశరంబుల వేసిం। డినఁబట్టక వడిఁబగిలెడు। వనజభ వాండంబురవము వడువునఁదన రెన్॥ (క॥ పరివేషవ ధ్వ
గతుఁడగు। నానిశి క్రియన్మండలీకృతస్థిరచాపా। శరమున రఘుపతి పోలి చెను। వరకరసాయకసహస్ర వలయము మెఱ
యన్॥ (సీ॥ నిశితబాణంబులు నెఱఁకులు నాటినఁగాలు సేయాడక సోలువారుఁ। బరుషనారాచాదిపరిపీడితాంగులై వ
సుమతిఁ నారకవనరు వారుఁ। క్రూరార్ధచంద్రాస్త్రకృత్తోరుబాహులై మునుకొనిమురమురపూర్గువారు। గురు
సాయకంబులనురములు పగిలిన మొనసి నెత్తుటిలోన మునుఁగువారు। సోలసిమూర్ఛిల్లి యొక్కింత దెలియువారుఁ। దెలి
సి కైదువులం కిందినిలుచు వారు। నిలిచి మొప్పటి పోరంగనిగుడు వారు। నిగిడి జము నిల్లుచేరఁగ మొగియువారు। నైరిరాక్షస
బలములనంతనంత॥ గీ॥ ఒక్కశరమునఁ బెక్కండ్రనుక్కడంచుఁ। బెక్కుతూపులనొక్కనిసుక్కఁగూల్చు। ఘోరశరములఁగొం
దఱగుములు గ్రుచ్చు। నస్త్రశయ్యలఁగొందఱనడరియునుచు॥ (గీ॥ చెలఁగి కృషికుఁడొక్కచేను జేయఁగఁబూని। తఱుచు
టడవిగలయఁదఱిమినయుక। నొక్కటొకటిమీఁదనొగిఁగూలుచాప్పనఁ। బడగుపేకపగిదిఁబడిరి రిపులు॥ చ॥ చలమునన
స్త్రపాతముల యుజన్యతలంబున మానవాధిపు। న్నలిచెనసుంచు వచ్చి పోరనేరకదట్టములైన రామునన్। మ్ములు కులపాలి వా
రలయి మోక్షము చుబ్బనచూఱగాఁగదై। త్యులు నెకమాత్రలోనినిగిరుగ్రరణంబునదిష్వధంబునన్॥ (వ॥ మఱియా ర
ఘునాథుండు సాయకంబులం దలలు నఱికియు మెడలు ద్రుంచియుఁ జేతులు ఖండించియు నురంబులు వ్రచ్చియు నుదరంబు
లు చీరియుఁ దొడలు మురుము చేసియు జంఘలు విఱిచియుఁ జరణంబులు గుత్తులకుం దెచ్చియు మర్మంబులు నొప్పించియుఁ జ
ర్మంబులు సించియు బొమిడికంబులు పగిలించియు ధనురాదిసాధనంబులు నుగ్గుసేసియు గొడుగులు కూల్చియు గిరీటము
లు రాల్చియుఁ జామరంబులు దెంచియుఁ గేతనంబులు దునుమాడియు విహరింపఁ బునుకలతునుకలుఁ బ్రేవుల ప్రోవులు
నెమ్ములయిమ్ములు మెదళ్లపమళ్లును బీనుంగులైన మేనుంగులును జిల్లువందిలిగికాలు గుజ్జంబులును మసోరథంబులతో
నభగ్నంబుల గురథంబులును నొక్కెడ కాపించియు గావసానసమయసమవర్తియుంబోలె విజృంభించిన॥ (చ॥ ఇదె రఘు
పుంగవుండిదె రెనెక్కడికిం జొరవచ్చునింకనా। ల్లదె రఘునాథు బాణతతియొక్కెడ వాఁడెట కేగెనొక్కొ వాఁ। డిదె యదెవ
చ్చెఁబోయె మఱి యొప్పటి ముందరనున్న వాఁడు వే। చదువఁగఁ జొచ్చెనంచు దనుజప్రనరుల్పలయంగఁ బాఱఁగన్॥ (గీ॥ స
మరదుర్జయుండు సంమోహనాస్త్రంబు। మెఱసి దనుజకోటిమీఁదఁ బఱపె। నెదిరిఁ దమ్ము నాజి నెఱుఁగకతమలోన। బ్ర
మసిపోరుగలుసుక్రమము వోఁపు॥ (సమ్మోహనంబగుం గాఢగాన్ధర్వాస్త్రంబు సామర్థ్యంబునం జేసె॥ (చ॥ ఒకఁడె పదుండ్రు
నూఱ్వురు సముద్ధతిఁ గేవలకోటిలక్షలుం। బ్రకటములైన కోట్లును రఘువుఁడాహవభూమి దైత్యసై। నికులకు గానఁ
గాఁబడియె మిట్టిపవన్నై బహుసంగరక్రియా। ధికనిపుణత్వమేర్పఱి దిధీరత నెక్కడనైనఁ దానయై (వ॥ పదునాలుగు
వేలు గుజ్జంబులును బదునెనిమిది వేలు మత్తగజంబులును లక్షరథంబులు రెండులక్షలు మహావీరరాక్షసులనొక నిమిషం
బున సమయించి గాఢరసాతలంబుగాఁ జరాతలంబున నస్త్రిష్టమాంసాదిమహోరాసులుగావించి యొక్కొ సహస్రసమం
బులై తేఱి చూడరాదు గాక తటిద్వల్లినిభంబులై మిడుఁగుఱులు వెదచల్లుచునుండెడిఁ దాఁ రఘుపుంగవు శరంబుల
కోర్వక హతశేషులయిన యాతుధానులు గపులార్వలంక సొచ్చిన॥ (క॥ సురవిద్యాధరకిన్నర। గరుడోరగయక్షసిద్ధగంధ
ర్వామల్। సరసిజహితవంశధురఁ। ధరు రాముని నెంతొ రెలిమిఁ దత్తృతింగిన్॥ (ఉ॥ అంతటలంకలోనఁ దగనక్కడనక్క
డవాడవాడలం। గ్రంతలఁగ్రంతలన్నిలిచి క్రచ్ఛమునఁకలుగట్టి కృత్యభా। క్కాంతలు విస్మయంబున దిక్కఁ బగుశోకముఁబొం
దియార్త్యలో। నెంతయుఁనూలఁగాపగ దిబుల్లసిపిక్కరి పెక్కుభంగులన్॥ (మ॥ తరుణీచూడితిఁ దేవమూర్తి హాహాభుజాప
ర్వంబుగీవంకమి। స్థిరశింగంటి మెపెంటి మేనజగతీశౌరేయ భావంబుసు। ధురకోదండసహస్రకౌశలమునస్తోకప్రభావం
బు సంగరచాతుర్యమున స్త్రసంపదయును గ్రస్పాఫైరవిక్రాంతియున్॥ (చ॥ అనుమగఁజెప్పనైనఁ దగదవ్విభుదానవుం
దుమిల్లుపట్టిరన్। గరమునఁబట్టినట్టుగత దోర్బలులైరజనీచరుల్ ప్రసిం। బోరినిమిషార్ధమాత్రమునఁ బోల్పను రూపునువ
ప్పి సంగర। ప్ఫురణము మాని పేరోఁసి పోయిరి కాలుని ప్రోలు చూడఁగన్॥ (క॥ వరవాలిదాయతంబులు। గుపుర రజతకర్పి
గాని నయచాకశరంబుల్। గురురథసహస్రములు గాల్పురలక్షలుఁగూలు రాఘవుని రణలీలన్॥ (శా॥ వాలాగ్రంబున
...త్తి ... పవనస్వ్వలంగబంధించి నా। నాలంజఘటంబు రాక్షసులనమానసుఫోతిచ్చుచుఁ దియు। ర్వలంఘైద భుజా

బలంబున జగద్విఖ్యాతుఁడై నట్టియా। వాలిం గూలె జేసె నొక్క బాణమున మర్త్యాకుం డితం డెన్నఁగన్॥ (క॥ పుష్కలకరుణాసంధా। విష్కరణము తేటపడఁగ వేడుకతోడన్। పుష్కరముఁగ రవితనయుం। గృష్ణంధను రాజుఁ జేసెఁ గేవలనరుఁడే॥ సీ॥ కమలజాండము నొక్కకడ చేసికొని ప్రోంగసరు డించుచున్న కాలాంతకుండొ। జగములన్నియు నొక్క మొగిసమయించు పంగ మెయికొని గమకించు నష్యుండొ వైశ్వానరుండొ। భూతకోటుల నెల్లఁ బోరిఁ బోరి నొక మాత్రరూపముఁ జేయు నారుద్రుఁడో తా। కమలగర్భుఁ డొ పినాకపాణిఁ జేసిన వస్తువులు పైనసూత్రంపు బొమ్మయొక్కొ। యనఁగ సింద్రాదిసురులకు మనసులోనఁ। గలయ నాటినశల్యంబు కరణినున్న। కుంభకర్ణునిరణమునఁ గూల్చె నతఁడు। నహితహస్తుఁడు గుధరంబు గూల్చు పగిది॥ (మ॥ కులగోత్రప్రతిమాన సాను తనియుం గోపంపు సాండిత్యని। శ్చలసత్త్వుం డనియున్న జంగముల రాజస్ఫీతదీవ్యద్భుజా। గ్రశ్రీ నూఁచుండని యుర్వరఘుప్రవరు నాక్రందించియు న్నేరమిం। జలమొక్కంతయు డించఁ డిట్టు దనకున్ మృత్యుంబు గాకుండఁగాన్॥ చ॥ అతులపరాక్రమవ్రతిమునయ్యతికాయుని మేఘనాదునిం। బ్రహతశౌర్యభూషణు డనర్గళసత్త్వుఁడు లక్ష్మణుండు తు। నంతతశితబాణపూరములనప్పుడు ఖండించివధించె వానరు। ల్బాహుజులఁ బట్టి కూల్చె నరుదేవబలంబునఁ జేసి యెంతయున్॥ క॥ సుతులును భృతులును హితమతములు పతులు గిరిసోదరులును బడిరని లంకకు। నెత్తమున గవగలఁ బొందుచుఁ బ్రతిహతమతి నున్న వానర ప్రముదాజనముల్॥ (క॥ తనపాలి మృత్యు దేవతఁ। గొనివచ్చిన మాడ్కి బాపుతలిలామ కుఁడై। యనయము నసీతఁ దాఁ దెచ్చిన నాటం గోలెఁ జేటు చేసుఁ జొచ్చెన్॥ (గీ॥ గుణగణోత్తముఁడగు విభీషణుని పలుకు। వినక చెడి మొను దశకంఠుఁ డనయవృత్తి। పధికృతంబునఁ జెడుచున్న వేళలందు। బుద్ధిఁ బరికింపఁ బోఁ డింతపోలియుఁగాదె॥ (గీ॥ ఎంతవానియుఁ దగ బుద్ధిమంతుఁ డయ్యు। మొఱయనయపథమునకు మెలఁగియయ్యు। నేస్ప కలిగియుఁ జెడు వేళ నిహతమతికిఁ। దలిలినమూర్ధతే వ్వియుఁ జెవులఁ జొరవు॥ (క॥ అసురాజేయులు నిజులు। నసురంబున నాఁడు నాఁడు నసుయుసుసుండన్। ససమకొనఁడు సీతఁ బుచ్చఁగ। బ్రసూసి మె కొయకటమ్మ పాపము గలదే॥ (వ॥ అని మఱియుఁ బెక్కు భంగులఁ బలుకుచు వగచుచుఁ దమ మిత్రనయంబులకు నాలుమ స్వజనమరణశోకంబులం దాపుచున్న పురనక్తంచరీజనంబుల కలకలంబాకర్ణించుచు లంకాపల్లభుండు రోషశోకపరాభవంబులు ముప్పిరిగొనన సంవర్తానలు భంగిఁ గనలుచుయు గాంతసమయ సముద్ధితద్వాదశార్కమండలంబులోనక్కటి యై నచందంబునఁ బ్రకాశంబున నురవలోకుండునై కల్పాంతకుపితుండగు పాలాక్షునగిదియున్ సహసంబైనత్తవేసఁడగమసుండసు సున్నత్తుస్సింహాసంహనసుండసుఁ దూపాకునిఁ బిలిచి నిరూకలపతిమిత వాహినీసమేతుండయి సమరంబునకుం జనుం దునా తనొక్క జైత్రంబగు రథంబు దేరంబను పుండని లానుయుద్ధసన్నద్ధుఁడయి....

రావణుని రెండవయుద్ధము,

సీ॥ సేనాజిలోపల నృపకుమారులఁ బట్టి శరపరంపరల చేసమయఁ జేసి। వివిధమహాభూతబేతాళఢాకినీగణముల న్నియు సన్నుఁ బ్రణుతి సేయు। బలలంబు నెత్తురుబహుపిశితస్తిష్టమేదః ప్రపూరంబు మేదురముగ। బలుచి చ్చినచర బలని కాయంబుల కాయఖండంబులు గలయ దెసలఁ। గాకజంబుక కంక కంకగృధ్రములకు నెంతయుఁ దృప్తిగా మదము మీఱ। జల్లుఁ బోరాడి బహువిశాచములు మెచ్చఁ। జించి చీరెద నెంచెనఁ జెదరిపఱవ॥ (క॥ నిస్సీమాభిక్రమమున। దుస్సహనిరపాయవిపులనోస్సారమున। నిస్సహశరశక్తుల నే। నుస్సాధుఁడఁ జక్రికయి నమార్గటీకయినన్॥ (శా॥ గీర్వాణాధిపుఁ డస్మదున్నతఘనాక్రోంకారరావంబున। సర్వంబే చితోలఁగఁ బాఱె ముఖరంగద్బాణధారాహతి। సర్వారప్రథితప్రతాపశిఖినిర్ఘాతార్చియై యాజిన। న్సర్వాంగీణసమగ్రకంపమున నాశంకాస్తుఁడై పోఁడె॥ (ఉ॥ దండధరుండును న్నదనదండము నాపయి వైవనుద్ధతి। న్మండుచువచ్చు దానిఁ గని నావమెలర్పఁగఁ బట్టి క్రమ్మఱ। జండతరంబుగా నతని సైనిభనాథుని త్రేసి డానిను। ద్దండతఁ గిట్టి నేలఁ బడఁ దన్నిన నాకు సమానుఁ జూపుఁడా॥ (చ॥ వననిధినాయకుండును నుపారకపాశము నా పైవదా। ననవల్లనై చ వానిజగసంబు గమ ద్రథకేతుయష్టితో। డనతగులంగఁ గట్టివికటభ్రుకుటీకుటిలాస్య విస్ఫురి। ద్దనుజులు సేనముఖ్యసలఁదాలిమి మాలఁ జెసిర్వ చేష్టుఁడై॥ (చ॥ ఘనతకనూల మెచ్చుకొనకీనతరంబుగ నోరమంటలుం। బొగలును గ్రమ్ము దేరమును భోరనమృత్యువు వచ్చి తాఁకిన। ద్దిగుఁ గాదవించి పెస్సగ దత్రివ్వచు నొంచి ధరిత్రిఁ గూల్చి పెల్లుగ నెడలించి నాలుకవిలూనను సేయక కాచిపుచ్చితిన్॥ (క॥ సుగ్రీవుని గడనొందియు। సుగ్రీవుం జేయువాఁడ సుదృఢాస్త్రములన్। నిగ్రీవుఁ నొందఁ జేసెద। సుగ్రాహవసంప్రదారుణోత్సాహమునన్॥ అనిరణవ్యగ్రా

యనహానఁ జేనస్తుల్దై॥ (సీ॥ చండఘానస్రఘానఁ దళంబులఁ బోలు తుండంబుల చేతఁ గొనగమిగిరి। దిగ్దంతికరదండదీర్ఘ హస్తంబులఁ గమనీయు నటిని యాంగదములనుపఁ। కపనీయగిరితటిఫలనకంబునఁ జారహారంబులు [illegible] గులు। నుకయాద్రి శిఖరసమున్నతశిరములదశకిరీటంబులు కనగు మండఁ। బరతుపట్టిసకరవాలపరిఘనుశూల। చక్రశాస్త్రకికోవుర శక్తిసంతతి। సాయకాదికసాధనసహితుఁడగుచు। ననుపమేయతదశకంఠుఁడొనరెనంత॥ (సీ॥ పక్వమైనగిలెడుబ్రహ్మాండమునఁ బటుపటుహానిక్వణములు తక్కటనుగాఁగ। ఘూర్ణమానార్ణవ ఘుమఘుమాయితములై భేరీనాదము [illegible] మ్రోయు। ఘట్టించు లయభైరవాట్టహాసముక్రియ శంఖనాదంబులు సరసనిగుడ। సంవర్తఘనముక్తచటులాశనులఁ బోని కాహళరవములు గలయఁబన్ని। సమరకౌతుకమునఁ జతురంగసేనలు। దన్ను బలిసి కొల్వ దశముఖుండు। సురుజవంబు తోడ నుత్తరద్వారంబు। నందు వెడలుచున్న యవసరమున॥ (వ॥ వసుధామండలి సంచలించెఁ గలయన్ వారాశి ఘూర్ణిల్లె। నాకసమెల్లఁ బొరిఁగ ద్వ్యేజీకటులు దిక్చక్రంబు గంపించెఁ। శ్వసమూహంబులు మొగ్గమత్తకరటి వ్రాతంబు భూతల ప్రథాం। గసమస్తాంగ ముఖాగ్ర మైపడియెను త్పాతప్రదేశంబుగన్॥ (వ॥ కురిసెన్నెత్తురువాన మేఘగణము ప్రాంతానిస్త్రీవముల్। [illegible] సజంబుకవ్రజములుం దోస్తోన వాపోయెన్। స్ఫురభంగింబడియెన్ ముహాల్కలు పరిక్షోభంబుగా గాలియుం। బసుపప్రక్రియ పీచెరక్కిలమైపర్యంత దేశంబునన్॥ (వ॥ అంతనిశాచరచక్రంబు గాడ్పు చప్పు కాననంబుఁ దరంగపియుకరణిఁ గపికాయంబునఁ గుంగడంగియర వాయిఁగొని కకరవాలంబుల ఖండించి గదలఁ జదిపి ముసలంబుల విసరి నైబికహల్పియ త్తేంబుల నొత్తి పియత్నలంబునఁ గుంబోఁ జిమ్ముచు ముద్గరంబుల మొగ్గరంబులు పిరియఁ దట్టుచుఁ బంతంబులాడ పఁ గుంతంబులఁ బొడుచుచు నంకుశంబులఁ గొంకుగొనకనొప్పించుచుఁ దోమరంబుల భీమరంధ్రంబులుగాఁ జేయుచుఁ బట్టిసంబుల గిట్టిపట్టి సమయించుచుఁ గఠారంబులఁ గఠోరంబుగాఁ గ్రుచ్చుచుఁ గుఠారంబుల హత్రంబులుగాఁ జేయుచుఁ బరిఘంబులఁ బరిఘట్టనంబుఁ జేయుచున్నఁ దలపాటు దలంపక తలపాటు సేయుచు నచవుకారంభంబుగా నలుసుచుఁ బరిఘంబులఁ బరిఘట్టనంబుఁ జేయుచున్నఁ [illegible] సాలంబులు పైచుచు సాలంబులు గుతియుచుఁ దాలంబులు పఱపియు హింతాలంబుల వ్రేసియుఁ గుద్దాలంబులు నిగిడించియుఁ దమాలంబుల నొప్పించియుఁ గృతమాలంబుల స్రుక్కించియు నసనంబుల నసమదీపక మోఁదిగుఖదిలు నిగిడించియుఁ దమాలంబుల నొప్పించియుఁ గృతమాలంబుల స్రుక్కించియు [illegible] వంబులఁ జదరంబులుగాఁ గొట్టియు నతుంబుల వతుంబులు నొగిలించియుఁ బర్వతంబుల గర్వతంత్రంబుల మాన్పియును పరంబులఁ బదరంబులుగాఁ గొట్టియు [illegible] కపులు వికృంభించు నవసరంబున॥ (శా॥ ముల్లోలంబుల ను పలంఘనంబులు దప్పించియుఁ గల ప్రహారంబులఁ దలలు పగిలించియు విజృంభించు నవసరంబున॥ (శా॥ ముల్లోకంబుల కెల్లనాఁ డెడపలోముల్లై నశాలస్తృ [illegible]। స్కంధంబుల్ వడి వెక్కి గొల్చి సమరప్రారంభ వేళ్లకన్। రక్షోజ్వాలఘనానీకంబులు [illegible] మొగంబులు గాఁగి సులు। స్కంధానీకము నెల్లఁ బోవ శరసంపల్లం సటాసోఫుటం॥ (గీ॥ అవిరియొక్కొక్కటి దమే పురనభోంతరంబు గాఁగి సులు। [illegible] సాయకమున వలిపి। నిక్కి పెక్కండ్రనొక్కటనుక్కడంచి। గురుశరంబులఁ గొంచఱు కపులు వ్రచ్చి। నిమిషమాత్ర నకత సాయకమున। పిసేసి నేలయఁ ద్రుంచె॥ (క॥ తనువులు మనుకలు సేయుచు। గిరివరములను గుఱఁ జేసికీశబలంబున్। [illegible] పిసేసి నేలయఁ ద్రుంచె॥ (వ॥ గంధమాదనుఁ బంచ విశిఖంబులఁ బ్రక్కఁ గలబనల నీలపనసుల [illegible] శరములు నిగిడించె భువియుఁ జపలునిఁ డక్॥ (వ॥ గంధమాదనుఁ బంచ [illegible] మార్గణంబుల గజుని సప్తరోపంబులఁ గుముదశాతుగంబులు ద్వివిదమషష్టంబుల పినతుసప్తసాయకంబులనైపుఁ బంచమార్గణంబుల [illegible] నేకైకకలంబంబున నంగదునిఁ బదిబాణంబుల [illegible] నారాచంబులఁ గ్రధనుని వలిఖల్లంబుల నొప్పించి మఱియు విఖప్రకాలనాంబ సేయుచు [illegible] జలంబుల రంపవానముంచుచు॥ (సీ॥ శిరములు తెగిపడఁగఱవఁ గుగువారు నొగిఁ బాదములు త్రెవ్వ నెలుగు వారు। జంఘాలంబుల రంపవానముంచుచు [illegible] నదుములు రెండై నఁబడిచచ్చు వారును నురములు పగిలిన [illegible] వారు। [illegible] దుల్లు వారు। [illegible] మొనసి మాంసపు రొంపిలో మునుఁగువారుఁ। జేతులాడక యూరక చిక్కి వారు। [illegible] అనిలోన దాన వేశ్వరుఁ। ఘనశరముల కోర్వలేక కపి సైన్యం [illegible] (క॥ [illegible] నెంతయుఁ గడఁకన్॥ (శా॥ హేలోత్పాటిబుల్లనుకనిఁ బజవఁ గఁగనియా। యినసూనుఁడు మగుడనిల్వె నెంతయుఁ గడఁకన్॥ (శా॥ [illegible] నాలో నంగుపితాం [illegible] ఖీలత్వంబున వానిమీఁదఁ బజపెన్ భీమాస్త్రముల్ పెచ్చెరన్॥ (వ॥ అనిమొనతకుండనపిహాపాంతఁ దుండు దావచ్చియా। ఖీలత్వంబున వానిమీఁదఁ బజపెన్ భీమాస్త్రముల్ పెచ్చెరన్॥ (వ॥ అనిమొన

వానిఁ దైకొనక యక్షిరికోదండలాఘవంబున। నసురుని తేరిపై నటికిత రథసారథి కోదండ పుంజం। బవియలు సేయ వాఁడు పరఘుంటముఘను నివిప్పి బాణములొన్నసుపుచు సంతనెక్క కరిఁ జొప్పడనెక్కయుత్ర వేసుదైౕ॥ (చ॥ వడిగొను ప్రబాణములవార్యపరాక్రమసాహసంబులే। ర్పడఁగ పైకొంటిపైఁ బజపఁబన్న గమేఘుముపృథు పక్షిపై। బకవడ గండ్లురాల్చు క్రియ బాహుయుగంబులఁ బవోవఁగా। సుడివడ దంతిడీకోలు పుచున్ సుజు నసమాన వేసుదైౕ॥ (ఉ॥ అతఁ డవిక్రమంబొప్ప వానిజిపసోదము సల్పనప్పుడా। పాయువధింపనర్క సుతుఁ డాత్మఁ దలంపఁగ నంతలోన హా। ర్యతముఁ బోలుచుం గ్రహసుఁడనర్క పిపీరుఁడు దంతిసంభముల్। పృథుముననప్పుడింబగుల వ్రేసెఁ బరాసుత సోదమనల్లుగన్॥ (మ॥ అ ది నేలంబడినంత దైత్యుఁడు గదాహస్తాఘ్యుఁడై పాసియు। న్మకపీలంజను డెంచియాక్రమసుదుర్గ్రామంబు నందాఁక సే। న్పవలిప్ప న్రవిసూనుఁడుం గినిసియా స్పృష్టిం గిబట్టంగను। ర్మదుఁడై శైలము నైవ బాణములఁ గ్రస్యంజే సెఁ జూర్ణంబుగన్॥ (గీ॥ దైత్యుఁ బిడికిట మజీయును దాఁచె వాఁడు। నడిజమున వ్రేసె నిద్దఱును పనిఁబూలి। తేజ యొక్కట పడిలేచి తెం పుమిగిలి। బలిమిఁ బోరిరి గజములభంగి దోఁప॥ (సీ॥ మల్లయుద్ధము సేయుమనిఁ గోరియిద్దఱుఁ దివురుచు విడుచుచుఁ దెఱపి గొనుచు। బెడ కేల వ్రేయుచుఁ బిడికిటఁ బొడుచుచుఁ బుడమి పైఁ బడఁ దాఁచి యొడిసి పాసి। కడిమిమీఁదికిఁ జిమ్మి కరమునఁ దట్టుచుఁ గాళ్లఁ బన్నుచును మ్రోఁ కాళ్లఁ జదిపి। బలుగేల వ్రేసినఁ బడి బంటి కయి పడి నెగిసి లాగమునొని యేపుమిగిలి। దైత్యుఁ డర్కసూనుఁ డలముకఁ బొడదిన। నేలి తెలిసి పేర్చి సురలు వొగడ। సురము వ్రేసె వాఁడు నెగి నెత్తురుమియుచుఁ। గొండయొఱుగు భంగిఁ గూలెనంత (క॥ మదమత్తదైత్యులు పాఱిరి। ముదమున గపులార్చి రంత మొగములుగనలం। త్రిదశేంద్ర స్తుతి గనితన। మదిఁ గొంపఁ బొదవఁ బలికె మానము వెలుఁగన్॥ (శా॥ ఆసామర్థ్యయుతాళిసోయని పిరూపాటుండు గూలెన్గదా। ప్రాణోదండితులైన దైత్యులనిలో భస్మంబులై పోయిరి। త్యాసక్తింబ్లవగాళి పెల్లుజికి ప్రాఘాహంకృతిన్ సేనల। న్నాసింప్టంగ నీకుఁ జూడనగు నే కాజింపఁగాఁ బోలు నే॥ (చ॥ అనసున్మత్తుఁడు నుత్సహించి సమరవ్యాపారసన్నద్ధుఁడై। యనిలోఁ జాలిన యన్నఁ జూచి ఘనరోషాయత్తుఁడై రాజభా। న్ను నితోఁ బోరఁ దలంచి వానరబలాస్త్రౌఘంబు బాణావలిం। దునిమెం జించె నధించెఁ గూల్చెఁ బఱపెం దూఱెం జెదర్చెన్ వడిన్॥ (శా॥ ఆలోన న్రవిసూనుఁ డాదనుజు నెన్నంకించి రోషంబునన్। శైలంబొక్కటి నైన వాఁడు పిశితాసారంబునం గూల్చెనన్। లీలన్ వానిరథంబుపై నజికియన్ క్లేశంబున న్నూత్నసు। శ్వాలిన్ వ్రిల్లను ద్రుంచియార్చె ఘనసంగ్రామాడంబరస్ఫూర్తిమైౕ॥ (వ॥ అంతనయ్యిద్దఱుఁ బరిఘగదాహస్తులై తలపడిన బొబ్బరగంబులక్రియ నట్టహాసంబులు సిగిడించుచుం బ్రస్వేదసిక్తాంగులై మదకుంజరంబులక్రియఁ బ్రవర్తించుచు సమరసముత్సాహపులకిత గాత్రులై కంఠీరవంబుల కరణిం బ్రహారంబులఁ దలయువసుల నెత్తురు గారనడజేపుజుగొండలచాడ్పున లంఘనలాఘవంబులు గలిగి గరుడుల చందంబు దోఁపసింహనాదంబుల జీమూతంబులకై వడిఁ బరస్పరంబు జంఘల నొప్పించుచు జానుప్రదేశంబుల నొగిలించుచు నూరుల భేదించుచుం గటిప్రదేశంబులఁ బగిలించుచు నురంబులఁ గలంచుచు సురంబుఁ గలించుచు బాహుల నుక్కించుచుఁ గంఠంబులఁ జఱుచుచుఁ జరణంబుల నిప్పడఁచుచు ఫాలతలంబుల నడుచుచు శిరంబుల నెత్తురు జొత్తిల్ల మొత్తుచు సోలుచు న్రాలుచుఁ దెలియుచు మూలయుచుఁ జేఱుచు మీటుచు నితరేతరజయ కాంక్షల నునుడిపఁ జలంబు డిఁపక తెంపు పొంపిరివోవ మండలక్రమభేదంబులు మాపుచుం బెద్దసేపు పోరిరి॥ (సీ॥ కవికరాయత మహాకరముల ముసలంబు వేసెదానవుఁ డద్రి పై విసరి కైవ। దానసుగ్రీవుండు ధరఁ గూలి వెసలేచి పరిఘంబు వానిపైఁ బఱపె పెలుచ। వాఁడును శితకరవాలంబునై దినవడవచ్చు దానినడుమ ఖండించి పట్టి। రఘుళిపించి పెల్లార్చి సైన్యంబు చెలఁగంగ దితిజాధముని తల త్రెస్సపైౕ చె। ఘనశికరీటహారకుండలయుతాననమండితంబునఁ గుముకుంట లెగయ। నసురఁ ద్రెళ్లె రోహణాచలశృంగంబు। వజ్రనిహతిఁ జేసి వ్రాలుకరణి॥ (క॥ పిఱికిగనిశాటులు రావణు। మఱుఁదునకే లేవఁ జూవి సమ్మదఁ గోపా। బ్బెలుకమహాపార్శ్వుఁ డువడిఁ। బఱపె న్వానరులమీఁదఁ బటువిశిఖంబుల్॥

⁂ సుపార్శ్వనియుద్ధము. ⁂

(క॥ పడిలోఁ దగాలి పీనఁగ। బడుచున దుంగొనుగుఁ బ్రాణీసంఘుల క్రియఁ గోతుల్। వ్వడరసుపార్శ్వుఁడు శరములఁ। బడనేసెం గపులతలలుపఱపులుగొనఁగన్॥ (చ॥ బ్రాణీన తెంపునఁగినిసి వాలితనూజుఁడు వాని తేరిపైఁ। జేలియదన్ని మున్నరముక్షీవ్రత నేసిన వాఁడు నేలపైఁ। బ్రాణినక్కరోండవడిపైఁ బిన సారథి సోనగుజ్జుము। బ్బాలెనుసుగ్గనూచముయ ప్రారథవాఁడును దేజిచెచ్చెరన్॥ (క॥ పది

తూపులవర్షంబు గ్రమ్మె ప్రకరత్రయమునకు సహోదరబాంధవజాతుఁడు। వెనకంగ నైమకోలల బొదివె నగ వారుని మునుగ్రభారి బలుండై॥ (గీ॥ వాయసూనుఁడలిగ వానిఁ బట్టెను మునుమోఁడెఁగరుఁగఁ గనమూర్ఛ నొందె। వెఱుచు కోలలెల్లను ఏకీభవించి పడి। మించు దైత్యవిల్లు మ్రందినదై చె॥ (క॥ బలుపడి పవనసుతుఁ డప్పుడు వ్రేసినసంగమున దైత్యభారము బలిమిని సనమూర్ఛితుండై। బెలుపనున క్రుంగుచుండు బెట్టుగ నార్చెన్॥ (చ॥ అనుచు మనంతలోఁ దొలిసియుంగపుఁ గంతయ వాఁడు పడి। నిలిచినదు దెంచి బిట్టుఘనవతుమువ బ్రసమానముష్టి చే। బొడిచిన దైత్యపుంగవుఁడు భోరున నేత్రములలోఁగ గ్రక్కుచు। బడి మొగతానుఁ దైత్యధరణీభారమున నెసఁగ్రుంగుచుండెన్॥ (వ॥ అంతఁ బిరూపాక్షుండు తనుపార్శ్వంబులు గూలినంగని। దశముఖుండు॥ (శా॥ కోపాటోపము మోములన్ మెడవఁడు ఘోరాంతకాకారుఁడై। యాపాదున్ రథచక్రఘోషనవి నిర్యద్విస్ఫులింగోగ్రుఁడై। పైపై నూర్పులు గ్రమ్మఁ గూరలరుచుల్ వ్యాపిల్లఁగా సంగర। వ్యాపారంబున మున్నుగా రిపుభటవ్రాతంబు పైనెత్తికొన్॥ (ఉ॥ నేయపుకంధరాస్రశితశరమ్ము దశముఖుండు నరాధిపుల్ గాఁ। జేయరయంబునం బలుపులై నా పగ దుల్లనెమ్మెయి। బోరవనింతు రాఘవుల భూరుహసాధనులైన వానరుల్। వీరముడక్కి దిక్కులకుఁ బెల్లుబిపోఁబు మున్నెల్లభంగులన్॥ (మ॥ అతితుంగధ్వజయష్టి మిన్నంటగ యానమ్ము నీకలోలమ్ముగా। ఘనతమైన భూమిరజంబు పెల్లగసి యుగ్రస్ఫూర్తి మాయించనా। గ్రిత నేమిధ్వని దిక్కులందుఁ బదుగఁ జిత్తానుకూలోల్లస। ద్దళస్తీర్ణ క్రూరకరంబు మాతంగసముద్ఘాతంబు గాదోలినన్॥ (వ॥ పటహకాహళశంఖపటుని నాదంబులుఁ జయుల కార్ముకపృథుజ్యారవంబుఁ। కుటిలరాక్షస కోటికోలాహలంబులుఁ గరటి ఘటానేక ఘనరవములు। చలమాన ఘోటకపర హేషితంబులు నిస్సురరథ నేమినిస్వనములు। సూతమాగధ జయస్తుతివిరావంబులు మంజులమంజీరశింజితములుఁ। గలయ బెరయఁ బక్తి కంతుఁ డుసను జేరఁ। గవులలయక్షఫాంతుఁ గనిన యట్లు। తలఁకి పఱవి రంతఁ బలిఁ గాంచి ప్లవగములు। వెనుబిపోఁబుభంగిఁ బెంపు సక్కి॥ (చ॥ కనుఁ గొని రాము వేడ్పడుచు గన్నవ నెల్లఁ దనంబు దోఁపఁగా। ధనువవలీలఁ బుచ్చుకొని ధారుణి తల్లడమందవాసను। ల్లిసుతులు సేయుచుండఁ గని లింపులు సంతస మంది మాడఁగా। మునుకొని బాణవర్షము నముంచె నభోవలయంబు దిక్కులున్॥ (ఉ॥ తేఁకు పపెంపు గల్గి జగతీతలనాథుఁడు పక్తి కంపఁ। డాఁకిరి బాణపఙ్క్తి వితతంబుగ దేవవిమాన కోటిపై। సోఁకఁ గ్రమ్మ ఱుంగులోని సొం పుపహించు మునుంప వేఁక। నమ్మఁకయు రెంచు సుస్థత వినోదము నెంగి చెలంగి చూడఁగన్॥ (మ॥ మింటం బరువైచు జృంభమాణ గరుడస్మేహంబులై పేర్చి యొం। డొంటిం దాఁచుచుఁ గొట్టి మిట్టిపడి యత్యుగ్రంబులై యేపునన్ మంటల్ గ్రక్కులనిండ నెంతయును సాహాసంబులై తూపులే। వెంటం బాఱ దోడంగ దైత్యనృపదోర్వీర్యంబు లేపారఁగన్॥ (క॥ ఇను పుర బాణములు నిగనిగ। తరములు బడమియును మిన్నుఁ దలముగఁ బోము వర్ణ। గురుతరతిమిరముగ విసెం। బరవనున దశరేఖ పడిమ బడతొడఁగెన్॥ (మ॥ నలినీబాంధవుఁడస్తమింది నసనూనంబై తమంబెల్లఁ గోఁ। గలయంబన్ని సభం గిడు రేయి పూలెంబనువడి తోఁడెన్॥ (మ॥ ... నంతసహయోకారంబు బంకంబుగా। గెలువన్ దైత్యుఁడు దానసాస్త్రము ప్రయోగించెం బ్లవంగేంద్రులం। ఘలమా డక్కన్నును గాన లేక ధరణీశద్ధోర్ఘ్యవైనన్ నెన్నెగ్గఁగన్॥ (సీ॥ కెంపునిమ్మ చేయులయందంబు గలిగిన కనుఁ గవ రోషాగ్ని గడలు కొనఁగ। నంబదృశ్యనవరద్వారతోరణమున మొగము నఁ బెను బొమముడి వలిపి। గరళకంధరన్వసన్నంధాంశయుగ శంబుఘనతరంబుగఁ దలకడచి పేరుగ। సౌదామినీలతాసహస్థ్యానగోనయంబు సారించి దైత్యులసహాయఁ జేయఁ। బసులు శంబుఘనతరంబుగఁ దలకడచి పేరుగ। సౌదామినీలతా సహస్థ్యానగోనయంబు సారించి దైత్యుల సహాయఁ జేయఁ। బసులు నాల్గు వేలుఁ బఱగించె జూపులు। పిడుగుతునియలనఁగఁ జెల్లు రేఁగి। నెలయ నేర్చియున్న విలువిద్య మెఱయుచు। వివిధగతుల నెఱసె వీరవరుఁడు॥ (క॥ ఇనకులుఁ జేసిన శరములు। ముని మెదశాననుఁ డుగడఁగి మద్దమశక్తి। న్వనసింధురంబు బలుపడి। పనమహానాశంబు గ్రుంచి దైపకరణిన్॥ (క॥ దశముఖుఁ డుదజెమి తూపులు। దశరథనందనుని మీఁద దలిపి। పృథులోకంబులపై। నతని గఁబఱ నెన్ని శితార్ధచంద్రశరములు। విశిఖవితములు మపఁగ వేసినతఁ డేసెన్॥ (క॥ రౌద్రాస్త్ర। తగఁ బూని సమున సుకలాధిపుఁడు శర। ప్రతతులు రావణుమేఁగ। జతురంబుగఁ గీలుకొల్పె సంరంభుండై॥ (క॥ మెంతి విగపుడు। ప్రతిశంబోధవ రెండుగ భసమున గృహో। పన్నగములు సుమొనెక్కటి। నుద్రేకములు డిగివడి మొను సుసమేఁతిదపుడు। రౌద్రపసంబోజ వెండుగ భసముననృకో। పన్నగములను సుమెక్కటి। నుద్రేకములు డిగివడి మొనులుల। ... సుపర్ణ॥ (వ॥ అంత దశరథతనయు దశకంఠులు నంతకప్రముఖబోస్వకంఠీరవంబుల చాడ్పునం బరస్పర యనుజయములన్॥ (వ॥ అంతఁ బరశరథతనయ దశకంధరులు సంభ్రమ క్రూరాక్షప్రభుమంబులుగల చాపంబులఁ దదీయకటాక్ష పాతంబులఁ బోని మహోగ్రసాయకోత్కరంబులు నృసింహశ్రీభువుంబులుగల చాపంబులఁ దదీయకటాక్ష పాతంబులఁ బోని మహాస్త్రముల నెండంబున సమూర్ఛ్యంబులు కోదండంబుల వలనం గల్లోలంబులఁ బోని భల్లపరంపరలవెల్లి యగంబులు పఱపుచు సముద్రంబుల చండంబున సమూర్ఛిల్లు కోదండంబుల వలనం గల్లోలంబులఁ బోని భల్లపరంపరల వెల్లి

గొల్పుచుఁ బైపైఁ దిమిరంబులు గప్పించుచు కేయూరంబగలు నొక్క మహాహారంబవఁ గావించుచుండ సంతలంకావల్లి
భంజు ఘోర నారాచ పరంపరల రాముఫాలభాగంబు గంటి చేసిన నతండును దీపర దానంబు దాల్పు విధంబున దనరి
కోపించి రవికరంబులం బోలిన వేఁడిమి గలవాఁడి కోలల వాని కంకటంబు [illegible] నొప్పించిన॥ (గీ॥ సర్పముఖములయిన శ
రములు నృపుమీఁద। నేసె యాదైత్యదానవేశ్వరుండు। వానినడుమఁ దునియఁగా నేసె రఘుపతి। పరఁగుచున్న నిశిత భల్ల
తతుల॥ (గీ॥ ఆసురాస్త్ర మంత నాదైత్యుఁ డేసిన। నదరి మేఁగు దెంచె నంబరమున। జలధి వెడలి వచ్చు బడబాగ్ని కైవడి॥
[illegible] (సీ॥ [illegible] కాననంబులు పదలకి పంచాస్య వదనములును। ఘూక రాక్షసి
దోపసూకరాస్యంబులు పరమ భయంకర తుల్యవక్త్రములును। జటులసంతాప సన్నిభ ముఖములు పృథులోగ్ర భేకసం
[illegible] భల్లూక భీషణ బహుళ ముఖంబులు శరభ సముత్కరాస్యములు నుజియుఁ। గాక కంక గృధ్ర కౌశిక జం
బుక శునక ముఖములైన ఘనశరములు। నొక్కమాత్ర లోన [illegible]। వాని నెల్లఁ ద్రుంచివైచె యార్చె॥ (శా॥
మాయాగ్రేసరుఁడైన రావణుని [illegible] యుగ। ప్రాయోదారభుజుండు రాఘవుఁడు [illegible] ద్వేగుఁడై పే
ర్చి కో। పాయత్తంబగు మానసంబున జయవ్యాసక్తి రాజిల్లి యా। గ్నేయాస్త్రంబు [illegible] కంబుగఁ బ్రయోగించెం బ్ర
యోగించినన్॥ (సీ॥ తళుకు మగఁగి జిగొన్న మెఱుఁగులు నెఱపు [illegible] కేతువులఁ బోలి। యుగ్ర తేజముతోడి యు
ల్కలనేసుచుఁ జెల్లుగాఁ బిడుగులు వ్రెల్లిగొల్పి। బహుభేద భాస్వదుగ్ర హములఁ బోలు [illegible] తతుల నీఱిజి। భా
సుమండలకోటి భాసురాననములై పిలయాగ్ని ముఖములై కలయఁ బర్వి। జానకీజాని యాగ్నేయ సాయకములు। పాద
లి రావణు శరములఁ బోలియఁ జేసె। వైదికాగమ పరిశుద్ధ వాక్యతతుల। నోజ [illegible] సౌగతయుక్తులనఁగ॥ (క॥ ఆసుర
మాగ్నేయమునన్। గాసిం బొందిన సమస్త కపివరులు సముల్లాసంబు నొందియార్చిరి। త్రాసము [illegible] ధరణీ
వదంకన్॥ (మ॥ [illegible] శక్తి [illegible] భవంబున్ మహా। [illegible] వాతచక్రము సుర త్రా
తాసురాసీక [illegible] యసంరంభము భాసు[illegible] తేజంబై సయుస్త్రంబు భా। రియుశౌర్యాఢ్యుఁడు రావణుండు సమరో
ద్రేకంబుతో నేసినన్॥ (మ॥ [illegible] సాణో [illegible] శక్తి సంతతో। [illegible] బునొ
క్కటను ప్పళిల్లనం। బరమసుదృప్తులుం గలయఁ [illegible] భుజంగి మండలో। [illegible] దారళ
రంబు [illegible]॥ (శా॥ [illegible] క్రమము విక్రమంబు [illegible] శర్య మే [illegible] మెచ్చి యచ్చె [illegible]
[illegible] సుక్రీన క్రమ [illegible] గాం। [illegible] స్త్రంబున [illegible]
[illegible]॥ (క॥ ఆయస్త్ర నిహతి [illegible] మాయాసాయకంబు మా [illegible]। [illegible] యపబల
ముమస్సహ। వాయువు చేపరిసి [illegible] నంతన్॥ (ఉ॥ రావణుఁ డేసె [illegible] శరంబును దోఁచె మింట
నా। నావిధ భాసు [illegible] చక్రము। [illegible] సన్నిభంబులను బాణములు [illegible] భుజంగమంబులు।
[illegible] నియించెన త్తఱిన్॥ (క॥ మించి [illegible] క్రాంతుల। సంచిత దివ్యాస్త్ర నిహతిన
[illegible] ఘనపుంగవుఁడు రా। యంచ [illegible] క్రియ [illegible]॥ (సీ॥ మిక్కిలి కోపించి
య [illegible] రాముపైఁ [illegible] నిశిత నారాచ [illegible] గాముండు దె
వ్వరు [illegible] నించుక [illegible] లేక [illegible] నేసె। [illegible] సం
బులు [illegible] తాముల। [illegible] శో
[illegible] వహించ॥ (వ॥ [illegible] హారంబు వె
[illegible] గ్రంబున [illegible] సాగి [illegible]
[illegible] నాగంబు [illegible] బల [illegible]
[illegible] తేజోదృష్టి భీషణుండై లక్ష్మణుం డెడచొచ్చి యొక్క భల్లంబున [illegible]
గుత త్సారథిమస్తకంబు దునిమి మేరుసారంబగు తదీయ కార్ముకంబు నొక్కసాయకంబున ద్రుంచి యాబ్రంకసంబుగ
కేతనంబొక్క [illegible] సాయకంబు [illegible]
నంత [illegible] బర్వత ప్రమాణగాత్రంబులును [illegible]

యొగన ద్రెసినవిరథుండై లంకేశ్వరుండు మహీధరోపరిభాగంబుననుండి లంఘించుచు శరభంబు చాడ్పున నిలువక కిరీటి
మణి స్ఫురద్రోషంబున నవ్విభీషణునిపై భ్రూవిభ్రమాడంబరోత్కటుండై పక్షిముఖుండు శక్తిప్రయుక్తదంభోళి సంరంభ
సంఘుండునాఁ గాంతనేగుదేరఁగని యుగ్రస్ఫూర్తి సౌమిత్రి డాఁబటు బాణత్రయ మేసి త్రుంచె నది భూభాగంబునఁ గ్రా
లఁగెను. (సీ॥ జంభారిచే సున్న దంభోళికైవడి మెఱుఁగులీనఁగ లుమిలుమిట్లు గొలుప। నీలకంఠుని చేతిశూలంబు చాడ్పున
మంటలు దోఁప నమింపఁబోవలఁ। గాలాంతకుని చేతి కాలదండముఁ బోలి మాపులకుఁ దేఱి చూడరాక। జలజలోచను చేతి
చక్రంబు వడువునఁ గడున మోఘంబయి కడలుకొనుచు। మయవినిర్మితమయి మహోగ్రమహిమఁ దనరి। భూరిమాంసాస్రము
ల సోలి బూజనొంది। ప్రాణిపిజయైక సాధనమైన శక్తి। వడివిభీషణుపై వైవ నడరెనతఁడు॥ (చ॥ అనయము నల్లనాఁ
డు శరణాగతరక్షకుండైన వానికిం। దను సభయంబు వేఁడినఁ బడఁ బడి కాచుట ధర్మ మేకదా। యని రఘునందనావరజుఁ
డా రజనీచరనాథు తమ్ముని। న్వెనుకకుఁ ద్రోచి నిల్చె పటువీర్యమున న్విశిఖంబు లేసినన్॥ అంత॥ (శా॥ విల్లుం గోలలుఁ దా
ల్చి నీవు భుజబలోద్వీరుండవుం బోలె నెన్నఁగ। నీ కొల్లాసంబున నవ్విభీషణునకై యూహింప కేతెంచుచో। నెల్లింపం దగునీకునీ ప్రతి
న నా చేఁ జావు సిద్ధంబునీ। పెల్లెల్లం బొలియించు శక్తియని సుస్ఫీతంబుగాఁ బల్కుచున్॥..................

——❖——❖—— రావణుని శక్తిచేత లక్ష్మణుఁడు మూర్ఛఁబొందుట. ——❖——❖——

సీ॥ ప్రళయోగ్రమార్తాండపరివేషమండల దీప్తులు సుడివడఁ ద్రిప్పి త్రిప్పి। యష్టఘంటానాదమవధిభూధరగుహా
గర్భగేహంబులఁ గలయఁ బర్వఁ। గల్పాంతపావకకల్పమహాజ్వాలలంబరంబుననుండి యవలఁ జనఁగ। శేషభోగీశ్వరజి
హ్వోకరాళమై చను దేరఁగా రాముచంద్రుఁ డప్పుడు డఱిసౌమిత్రి చావకుండె డు ననంగఁ। గపులు హాహారవంబులు గలసి
నెరయ। శరములన్నియుఁ జమువుచు శక్తి నడచి। యురము గాడిన లక్ష్మణుఁడు రిల్లఁ గూలె॥ (మ॥ బలపరిణాహసంపదయు బం
ధురబాహుసమగ్రశక్తియుఁ। బొలిసిన నిర్విచేష్టుఁడయి భూస్థలిపైఁ బడె సంశయంబున। న్నియు వకకర్మాలు మేరు ధరణీ
ధరమో యనఁ గూర్మితమ్ముని। న్దరలక చూచి నెమ్మనము తాలిమి గూలఁగ రాముఁ డప్పుడున్॥ (చ॥ వనజదళాగ్రభాగము
ల వావిరిఁ గ్రమ్ము హిమాంబు చాడ్పునం। గనుఁగవ న శ్రుబిందువులు గారఁగ డెందము తల్లడిల్లఁగాఁ। బెనుపగ నొచ్చి చీఁకటుల
పెల్లున వేకదినేశమండలం। బునఁ బోలఁగంగఁ దోచి గుణభూషిత ధైర్యసభావలంబుఁడై॥ (చ॥ వనరుహమిత్రసన్నిభుని
వక్షము పెల్చ నమోఘభూమిగాఁ। డిన ఘనశక్తియుం బెఱుకి డెప్పరమై కపీంద్రులూరకుం। డిన జను డెంచి రోషమున టిం
చుచు వే పెకలించి త్రుంచె నే। పున విన తాసుతుం డుఫణి పుంగవునిం దునుమాడు కైవడిన్॥ (శా॥ ఆలోన న్రజనీచరేశ్వ
రుఁ డుగర్జాంతోపసర్పన్నరా। భీలుండై ఫణిరాజసన్నిభ ధనుర్నిర్ముక్త సంపాదితో। కీలాలంబులు మేనఁ గ్రమ్మి తొరుఁగం
గీలించె నారాచముల్। లూల్లో కాధిపు మీఁద నుత్సరకగాఢుండై రణవ్యగ్రతన్॥ (మ॥ కరకాపర్ణముల ద్రిమోచ్చకరణి
వ్రగ్యాంధనక్తంచర। స్ఫురదస్త్రంబులు లెక్కసేయక జగత్పూర్వుఁడు భాస్వంతుభూ। వరుఁ డామారుతసూనుఁ డాక్షనందనుని
వాస్వప్నునిం గాంచి సం। గరసంరంభరసంబు వెల్లివిరియంగా వారితో నిట్లనున్॥ (చ॥ గొనకొని శోకవేగమున నున్నను
యుంబిదిగాఁడు విక్రమం। బునకు సువేళ గావునఁ బ్రభూతభుజాయతశక్తి మాపెద। న్మనుకొని దీనిరింపుము మోపము
నొందక మిందినేర్పుతో। నొనరఁగఁ జేతికాచు కొని యుండుఁడు లక్ష్మణు వేకచిత్తులై॥ (సీ॥ రమణీయమగు మహారాజ్యం
బు వోనాడి యడవుల నిడుములు గుడిచి విడిచి। కంట కాననములో నుండి ప్రాణమ్ములకంటె ప్రియంబైన కాంతఁ గోలు। పో
బాడి యడవుల నిడుములు బొందిమీతోఁ గూడి వాపవనంబు పాలిఁ జంపి। వారాశి బంధించి వడితోడ లంఘించి నెట్టన నీలంక చుట్టు
ముట్టి। కడఁగి యుద్ధంబులోనఁ జెన్నగు రక్కసులఁ ద్రుంచి। కుంభకర్ణాదివీరులఁ గూల్చి యింద్ర। జిత్తు వధియించి ముదమునఁ జెలఁగు
నంత। నిట్టి యాపద చనుదెంచె నిప్పుడమున॥ (క॥ నాకన్నులయెదురంబడి। యేక్రియనైనట్లు బ్రదికియె గెడనింకన్। లో
కంబుల నెగ్గులు పలుకంగ। జేకొనఁ జిత్తమున నేఁడు సిద్ధింపంగన్॥ (క॥ నీచాప్పుఁడైన యీరజ। నీచరుతో నా ముయుద్ధనిపుణత
.... లోకము సుఁ జూపిస్తయు। గో ... ... గుక్కిన మతులై॥ (గీ॥ మీరలిందఱు వినుచుండ మెఱసి యొ
... ... సుండఁ జూపిస్తయు। ... ... (సీ॥
... సినచే సకమగాఢరబాహుశక్తి। నెరయ నేర్చిన విలువిద్య నేర్పు గలిగి। పోరాన స్చెనసురకోటి పోవఁ జూచుండ॥ (సీ॥
... ... సనవంశంబునందు నే జననంబు నొందుట యనయ మేని। ధర్మలోలుండైన దశరథేశ్వరునకు నాత్మసంభూ
... ... ఁడనయితినేని। ననిలో ను నేపున నా దశకంఠుం డు నెత్తి దప్పి పాఱక నిలిచె నేని। తగవు నుసత్యంబుఁ దగు భంగి నే ప్రోద్ధువ

జలని ప్రీతి సల్పుమనయేని। రాముఁడొండెను భువిలోన రావణుండు। నొండెనింతియయురుపుసుంషుశిట్లు। గలుగ నేర్పు
నుగాపుఁగఁడఁగవీని। నేఁపుమా పెనఁమాపుల ప్రాపు లెగయ॥ (మ॥ అనియా రాఘవుఁడంతరోషవివశోగ్రాకారుఁడై
వింటినేఁ ప్పసుదోస్సారముననొక్కరూపుగ వెసం … ఖంబుగాఁ। గనదస్త్రంబులుగాఁక సేశ్వరుని పైఁగల్పాం
తసంభోళి … నసంరంభములేర్పడఁ బజ్జ పెనూర్ఘస్నత్త్వసంపన్నుఁడై॥ (క॥ ఇంపుర బాణావళులఁ। బరతలమునఁగ
లయనిండఁ బర్వుచు నితరేతరహతులఁ జేసనేలం। దొరిఁగెను పెూల్కాసమాన మస్సహరుచులై॥ (శా॥ అనక్తుంచరరా
జరాఘవులస్పృశ్యత్సరబాణాసన। జ్యానిర్ఘోషములఁ గలంగె జలధుల్సర్వంగ హాచక్రము। స్థానంబైకదలెం గులాచల
ములుం దోడ్తో బ్రీలంబడెన్। హీనత్వంబు భజించి వంచెభుజగాధీసుండు మూర్ధంబులన్॥ (సీ॥ మండలీభూత కోదండు
లై పైపయిఁ జండకాండంబులు మెండుకొలిపి। చండాంశుదీధితిమండలంబులఁ బోలు వేఁడిచూడ్కులు మీఁద వెల్లిగొలిపి। య
న్యోన్యధిక్కరణాది వాక్యంబుల నూతనస్థితి తోడ నూలుకొలిపి। సింహగంభీరోగ్ర సింహనాదంబుల నొలిభూతముల
కు జాలిగొలిపి। దశరథాత్మజుండు దశకంధరుండును। హరులు రాక్షసులును నడఁకఁ బొగడ। నేఁపుమిగిలి చూడ నిరువురుఁ దు
ల్యులై। కోరిపోరిరిట్లు కొంత సేపు॥ (వ॥ అంతనతికఠోరంబులగు రాము బాణపాతంబుల జర్ఝరీభూత సర్వావయవుం
డై కుసుమిత పారిభద్రంబునను కరించుచు సర్వతోధికంబులై వఱలెంచు సీతావల్లభు ఘోరనారాచధారల కోర్వక దశ
శిరంబుల కేశకలాపంబులు వెన్ననం దూలమణి మకుటదశకంబు వెడలి
పడఁ బరిధానాంచలంబు సమరతలంబున నిలువంబడి కేతన పటాకారంబనుకరింప ధరణి గంపింప నసహ్యవిక్ర
మంబైన సింహంబుఁ బొడగాంచి వఱచు కుంజరంబు చాడ్పున నసువులు బెదరఁగ పురోర్వఁ గాందిశీకుండై లంకేశ్వరుండు
మగిడి లంకసొచ్చియుంతఃపురంబునకరిగి సేనచేస్ప్రక్కొని … దండంబుతోడంబు డిపికొని లజ్జయు ఖిన్నించి మందోదరి రావించి
పెద్దయుం బ్రొద్దు చింతించియిట్లనియె॥ (స్రగ్ధర॥ ప్రౌఢాహంకారయుక్త ప్రథితగురుభుజా ప్రాభవోదారసార। వ్యా
ఘోరప్రౌఢచాపాభ్యసనగమచతురత్వోద్ధతిం డాజిఁ బ్రత్యా। లీఢస్థానోగ్రుఁడైనానిక్రియను తకరాళీభవల్లోచన శ్రీ।
గాఢంబై రాముఁడత్యుత్కటగతిశరముల్గాఁడనొప్పించె నన్నున్॥ (ఉ॥ నీతిరహస్యసారకృతనిర్ణయబుద్ధివివేకశాలి సం।
ప్రీతిమెయి న్విభీషణుఁడు పెక్కువిధంబుల నాహితంబును। స్ఫాతిఁ జరిర్పఁగా రిమునుపల్కినచందములాత్మమేలునా। నై
తివివేకశూన్యమతి నైతలఁపోయక వారిజాననా॥ (చ॥ ఘననిభుఁ గుంభకర్ణుని నకంపనువిక్రమశాలినింద్రజి। త్తుని నతికా
యు శౌర్యవినుతుం డగు కుంభుని కుంభునిం బ్రహ। స్తుని నభయున్న రాంతకునిఁ బ్రుంచితి యూనరవానరాధము। ల్మనమునఁ
గిన్కయు న్వగయు లజ్జయునిప్పుడు నాకునయ్యెడిన్॥ (సీ॥ బలభేదిఁ బ్రేసినకులిశంబు నొంచ్చిన నలునిశక్తి … కొనక జము
ని దండంబు సైరించి దైత్యేంద్రు ఖడ్గంబు సరకు సేయక పేర్చి వాసుకిని చేతి। సాగంబునకుఁ జెక్కు పడక ప్రభంజనుభంజించి ధ
ననాథుబాహుగదకుఁ దలఁకకయాశాను దారుణశూలంబు లెక్కసేయక తొల్లియుక్కుమిగిలి। గరుడసిద్ధసాధ్యగంధర్వ
యక్షుల గెలిచియున్న నాకు బలము దూల। నొక్కనరుని చేత నోటమిసిద్ధించె। నిట్టిపోకు లెన్నఁడే నెఱుంగ॥ (క॥ పిడుగు
లకంటెను మిక్కిలి। బెడిదములై వచ్చు రాము భీమాస్త్రంబుల్। నుడిగొని నెఱఁకులు నాటఁగ। విడివడ్డ కనిలి దివమోచ్చుణవాఁ
డుంగలఁ డే॥ (క॥ మురగములు బోఁదమదకుఁ। జరముల పైరథములఁ బెం… … సురల్। కరమం
దున్నపాలుఁ … గానంబడియెన్॥ (గీ॥ అడరి వెయ్యది చూచిననదియు నాకు। రాఘవాకృతి యౌలోఁచు రణములోన।
నిఫుణుఁ రామసహస్రంబు లెల్లెడలను। గానవచ్చుచునున్న దికమలనయన॥ (సీ॥ … … భసి
తాంగరాగసంభరితగాత్రు। భుజగకులాధీశభూషణభూషితుఁ గమనీయశశిఖండకలితమౌళి। నీలజీమూతవినీలలసత్కం
ఠుని శితవరనమోసూలహస్తు। నభంగంగాసలిలార్ద్రజటాజూటు శైలజాముఖచంద్ర జపచకోరు। దేవదేవు నభవుఁ
ద్రినయను ద్రిపురాంతకు గుణ రేణ్యు వరముఁ బరమధాము। నజునునాదిమధ్యనావసానరహితుఁ। గొలుతు నాత్మభక్తి
నెలకొనంగ॥ (సీ॥ మును నాదు సంగీతమున మెచ్చి వరమిచ్చె నగసుతానాథుండు నాకుఁ బ్రీతి। నసురులను … ను
ననుఁ జూచ్చి … విధితోడ నొనరఁ జేయుఁ। దివిరి … దివ్య గంధంబుం … సుమ … వాక్యముల
తోడ। గమనయమగున హోకవచంబు మాహేశ్వరంబగు దివ్యచాపంబు గలుగు। … … బుగా మండనడిచె నేఁ। జ
యముచేసెదన నయంబు సంగరములు। ననియె గావున నేఁడు నాకట్ల చేయు। వలయు నీపగదీర్పంగవలను గలుగు॥ ....

మందోదరి రావణునకు హితవు చెప్పుట.

వ॥ అని సన్నాహంబు సమాచరించి మహాహంబు యథాపూర్వకంబుగాఁ బ్రవర్తించి భూసురులకనేకధనంబులొసం గి రక్తమాల్యాంబరాభరణయజ్ఞోపవీతాలంకృతుండై పరమేశ్వరాలయంబునకరిగి యచ్చో పుష్పపటనొక్క వేదికని ర్మాణంబు సేసి నభఃసమాస్తరణంబుగా విందివసన్నాహోధికంబుగాఁ జనవరసుధాశకంబుగా నర్తింపఁ బెక్కుండ్ర నియోగించి హోమానుంబు ప్రవర్తింపవనకట్టు నిజవల్లభుండై న లంకానాథునొద్దకు నేతెంచి సింహాకృశోదరియైన మం దోదరి యిట్లనియె॥ (మ॥ అకటా చాపవిశేషకౌశలము నాయాకృత్యపాండిత్యము। న్వికటాస్త్రావళి పెంపు మున్నగు భు జావీర్యాదిసామగ్రియుం। బ్రకటాడంబరఘోరసైన్యములసంభాషక్తియుం గల్గియు। నకటా కీటునివృత్తి నొందఁ బగ నే రక్షోగణానీకన్నగా॥ (క॥ హేలావిక్రమమొప్పఁగఁ। గైలాసనగేంద్రమెత్తి నసిఖ్యాతిం। బై లోకంబుల నుప్పొం గ్రాలిన హస్తములు గలుగఁగాభయమేలా॥ (సీ॥ నీవు గూర్పింపిదిన నిర్జరాధిపుఁడైనఁ గుంభినీధరములగుహాలనడఁగెనన మానుండు వేఁడిమిసలఁ జూపఁగ లేఁడు పద్మబంధుఁడుడుపింపఁగ వెఱచుఁ। గడఁగి సదాగతి సలఁగ బెగడొందు మందోయ రాశియు సుబ్బి మోయనోడు। సాలుపే విజయుండును బొడసూపఁడలఁదను వసుమతీస్థలి వడవడవడంకు। నేరయనీ సేన వినుమాత్ర నిలువ లేదు। సురదనుజోరగగంధర్వవరులు నాజిఁ। జెంగి వైరుల కెక్కి నిర్జింతుగాక। తాపసత్వముకేఁ తెలవ నుజనాథ॥ (క॥ నీకింత బెగడుగలిగిన। లోకూత్తముఁడైన రాముల లోలాక్షి వెసం। జేకొని తెత్తువె తెచ్చిన। నీ కార్యంబెం బునొంకని కేమి తెలిసె॥ (క॥ రాముఁడు సమస్తజగదభి। రాముఁడు గాంభీర్యధైర్యరాజితసుగుణో। ద్దాముఁడు దనుజానీ కవి। రాముఁడు సామాన్యుఁడగునె రాక్షసనాథా॥ (మ॥ పురుహూతుండో కృశానుఁడో శమనుఁడో ఘోరాప్పతుఁడో నీలుఁ డో। వరుణుండో యనిలుండొ యక్షపతి నావన్యుండొ యీశానుఁడో। దొరయన్న రఘూద్వహుండలుక చేనోర్వంగ వీ శక్యము లిప్పంతలే। భువనింపఁ హల్పిన నాఁడె నీ వెఱుఁగవే కాలెంచి నాశక్యమే॥ (క॥ మునిచంద్రముఁడ మంకను। మునుపటి తాలిమి వహింపఁ మోదంబున నే। మ్మన యున ధైర్యము విడిచిరి। వినుమగ రెమెప కష్టలైన నిర్జరవైరీ॥ (గీ॥ పెక్కుమాటలేల నీక్కడంబ గుప్తలు। నీ నుమభుజబలంబు వెలయుచుండు। బగఱ నోడుచుటొప్పఁబంసతనంబు। నీకు లనియయనయ నిగల దేచే ప్రభు॥ క॥ అని మందోదరి చెప్పిన। విని దైత్యుఁడు సిగ్గునొంది వెలఁదియుఁ దానుం। జనెరభ్యంతరమునకును। మానము నజయకాం క్షలు మిగుల వల్లడిగొనఁగన్॥ (ఉ॥ అత్తరి రాముఁడుగ్రసమరాంగణధారుణిఁ గూలి నెత్తుటన్। జొత్తిలి భూమిఁ బ్రుంగిపవ ళుండగు తమ్ముని జూచి నెమ్మనం। బుత్తలపాటునొందమది నోర్వక ధైర్యము జాలి పోవఁగా। నెత్తిన పెల్లునెవ్వగల నిట్లను మన్నిలపించెనీసున్॥ (ఉ॥ అలయిలలోన దైత్యులఁ గృతాంతుని క్రైవడి నుగ్రభంగిబా। ణాలిని మేనమామ కని బెగటాప్పే ప్రియంబొనరింతునిచ్చలు। నాప్పలుగ గండితంబడఁగ వాసికి నెక్కె దశాస్యశక్తిచే। నేలకు వ్రాలి మేల్కనక యిట్లుంటి నేపొంది తివయ్య తమ్ముఁడా॥ (ఉ॥ చండమృగేంద్రభల్లపృకసైరిభసూకరపుండరీకభే। రుండతరత్రుటశల్యపటురోషమహాశర భోగ్రమత్తవే। దండభీకరాటవుఁ బొన్గయు నన్ను ధరించి నీవు తోదండసహస్రసార దిగదాదిచనంకనునయ్యు యెక్క డ॥ (చ॥ ఘనభుజ నీవు నేఁటు [illegible] గానలసంజను డెందిదియుక్కడ। నిన్ను నిటుగోలుపోయి ధరణీతలరాజ్యము నేమికీర్తి శ క్తియున్। జనకజయుం బ్రవృత్తమగు సంగరకృత్యము నేఁటికింకజీ। వనము విదేలమాడని దెవచెప్పె [illegible] గనే॥ చ॥ అనుపికి నచ్చినాఁడననయమారఁగ నిద్దిన నప్పగించెనా। కడలుచు నేసు నట్టియుగునంటినదయో గృహంబుక నేఁ [illegible] న నిన్నుఁ గానకొగిలత్క్ముణుఁ దేఁమ సుదు ప్రమిత్రునా। న్నడిగిన నేమి చెప్పదు ననానను చేరనిఁగా లెనఁడునే॥ (క॥ నసుఁడా యపేక్షయడపిక। జను డెందిప రాసుఁడయ్యెఁ జయ్యనసేసె। తనిఁగూడలోవమండిచె। నను జనులు కృశస్సుఁ దం డ్రి నానా యభూషి॥ (క॥ ఎలనాఁగలుఁ జుట్టంబులుఁ। గలుగుకు రెచ్చోట్ల యునఁగరసారు దారం। నలఁపసమహాసమ తెలమఁ గలిగిన భ్రాతృ॥ (వ॥ అని బహుభంగులవిలపించుచు నెవ్వగలం బొగులుచు బాష్పధారా [illegible] యుప్పొంచుమహయుఁగాఁగరమగు నే॥ (వ॥ అని బహుభంగుల విలపించుచు సాంత్వనపూర్వకంబుగాను హితుండిట్లనియె॥ గీ॥ తగునె యా రఘువీరుఁగనుఁగొని కెంగంబువంతదొలంగించుచు సాంత్వనపూర్వకంబుగాను హితుండిట్లనియె॥ గీ॥ తగునె క్రియ రఘుకులోద్గంసవగవ। నరయ దేవర యెఱుఁగనియదియుఁగల దె। సర్వకార్యముల కివి నాశకరమయిన। శోకమును గుమ ధైర్యంబు ప్రాకటముగ॥ (శా॥ మేనం బ్రాణములున్న వీతనికిను న్నైవ క్రియాసుందరం। బై నేత్రద్వయమజ్జపత్ర [illegible] వాళప్రభ। తానూనచ్ఛవి నొప్పచున్నయ [illegible]

దివితాసుత్వమిందున్న దే॥ (గీ॥ నిద్ర నొందిన చందంబు నెరయ వికసి। హస్తకయుపంకజమ్ములు సడలుచున్న। దినకరేశ్వర నావాక్యమెలమి నమ్మి। మితఁడు సప్రాణుఁడై యుండునంతె నిజము॥ (వ॥ అని హనుమంతుతో నా సుషేణుండను జాంబవంతుఁడు మహౌషధులవిధము। యును నీకు నెఱిఁగించెదను కొని సావర్ణ్యకరణియు సంజీవకరణియును మఱి। సంధానకరణి విశల్యకరణి చెప్పిన మిత్త్ర బ్రతికింపుసరభసము। లనఁగ మారాశ్శలంబుంబది యాక్షీరద్వీపంబు దాఁటియున్నవి లవణము। పాలవెల్లిగడ యౌనవిలసత్తరమునఁ। బరఁగు ద్రోణచంద్రగిరి పరములు। లవన్యాయమై చలువుండు నందునీ మందులు। గెలవు రాత్త్రులందు వెలయుచుండు॥ (వ॥ అక్కడ గంధర్వ రాజులు పెక్కండ్రు తన్మహౌషధంబులు గాచుకొని యుండుదురు వారింతో బోరుగలుగుసు ఱియు నిమ్ముగా మహాపర్వతులు విషమహోరగారసులున గుపి భావరిచరులతో డంగయ్యంబు ప్రవర్తిల్లున ప్రమాదుండవయియరుగుమి చటకేగి యుండు లకులు నిరువది వేలు యోజనంబులు నీకు రాకపోకలని సుమి ఁడించు॥ (గీ॥ ఒగివిభావరియవసాన మొందకుండ। రవియు సుదయాద్రి మీఁదికి రాకమున్న। యింతలోన నరమ్ముకపీంద్ర తిలక। తడపు చేయకఁ గార్యంబు దప్పిపోవు॥ (క॥ అపలు మిక్కిలి లెల్ల। ప్రాకటముగ వానిపల్లవపచ్చ నపుష్పా। వీకపమ్ములరయనెల్లను। నెలతెఱిఁగింపుటనివాని నిజముగు వివ్వాలే॥ (శా॥ ఈచందంబున నా సుషేణుఁడన ధాత్రీశుండు సామీరితో। చే। పనిసిద్ధిఁ బొందు మటి దితానికక్కంబు వేషమ్మురి। మ్మాచిత్రమ్ముగ నాకు సోదరు నిమ్మా ద్రోణశైలంబు దే। నా చిత్తంబు ప్రమోదమొందఁగ నసామాన్య ప్రభావోదయా॥ (క॥ సోదరుల మేము నలువుర। మైదవవాఁడవ గుదీవునన యంముఁ జేతో। మోదంబు మిగులఁగలుగు। న్నాదెసఁ గృపసేయుమయ్య నగచరవర్యా॥ (మ॥ అనియారాముఁడు పల్కనాతఁడు సమగ్రానందుఁడై మ్రొక్కియా। స్పినఁ గంపించెను లంకవార్ధికలుషించెన్ శైలల్లాడెఘా। మినగంబుల్ప్రలనంబు నొందెబగిలెన్మిన్నంతలోఁ బుష్పవృష్టినిలింపుల్కురియించి గోలి మొరనెంచె ల్పారఁగా దుమ్ముమల్॥ (అంత హనుమంతుండు మేదినీకాంతునకిట్లనియె॥ (శా॥ సస్తన్యొపసముద్రముద్రిత మహీచక్రంబు వేగంబున। న్మాపుస్తిఁ బొడ తేక మున్నయబమాత్రార్థంబు నన్వత్తునే। నాప్పుండం గలుగంగ నౌషధగిరి వ్యావృత్తి దానెంత సం। ప్రాప్త ప్రాణుఁ డలంపు లక్ష్మణుఁ డు మోహారంభ సంభావనా॥ (క॥ అనవుడు నాతని నుపగా। హనమున మన్నించి రఘుకులాధిపుఁడు ముదంబున నాశీర్వాదంబులు। మనమారఁగనొసఁగె ననుపమాన ప్రీతిన్॥ (సీ॥ హరిశిరమాది తప్పఁ దానసమ్మంబున శిమనొవ్వ త్తియు శైలతనయ। కటియు వాయువు దీపుగా మారి వాలంబున గ్న్నిపాదంబులు నబ్భముఁడు। మఁ చ బాహహస్తంచు మహానియ శక్తియుఁ బంకజనాభుఁడు పాణియుగము। గజముఖుఁడు దరంబుఁ గడకతో నేప్రొష్నుఁ గాతు వనిసుప్రీతి బోతుకెఫుడు। నని నుత్తు। కుఁడైయరాత్తఁ డదరియుబ్బి। వినయసంభ్రమ సత్క్షిప్తఁ డగుచు। వీరశేఖరు పాదారవిందములకు। నెరఁగి

హనుమంతుఁడు రెండవ సారి సంజీవని దేఁబోవుట.

వానరకోటులు నెలమిఁ జెలఁగ॥ (సీ॥ శేషాహి ద్రేఁగునఁ శిరములు వంపంగ నవనీధరంబు పై నడుగు బూఁది। సురరాజకరికరస్థూలహస్తంబులు మింటితోఁ గాయంగి మీఁది కెత్తి। వాసుకి కైవడిగాఁగ వ్రాలిన వాలంబు పెటిగి చక్కలతో డనొందియుదుండు। మేరు శైలంబుతో మేలమాడెడు మేని మెఱుఁగులు మిఱి మిట్టుగిరి గొనంగ। నడు మొకింత వంచి మెడ యుపండ్రో దించి। సెగ నెదో గిరులు నెగసి పెంపుల। నగిలి పలువనభ్రతటినీ జలంబులు। గడఁగి దిగలఁగలసి కడలుకొనఁగ॥ (చ॥ సరసిజనాభము క్తనగుచక్ర ముకై వడి మగ్ని రీతుఁ డై। సరిభసవృత్తిగింధవహు చాప్పన నేసుఝఁగాంచె మేదినీ। ధరములుఁ గాననంబులు నదంబులుఁ బుణ్యనమల్మహాసరో। వరములు నాట్లుఁబల్లెలును వాసికినెక్కిన దేవభూములున్॥ (క॥ అబవేసులవారలు నసి। పమురయమున నేగుదెంచి పజ్జ ముఖునకు। చ్చటి తాయి కార్యగతులు। తక్కటముగ నెఱిఁగించి రతఁడు తల్లడమందన్॥ (క॥ వినియా చాపులఁబోవ। బని వివిచారించి పగతపరిచాపుం డై। చను దెంచి చందహాసము। గొనియుల్లసఁగాల నేమి గృహమునకంతన్॥ (గీ॥ అర్ధరాత్త్రసమయమగుచు వచ్చుచున్న। కాంత తెల్లనాని గాంచి కాలు। డుడుసు దెంచెనను చునంతంతన డఁగంగ। నెఱుఁగ నల్లఁబోలెని ల్లుసొచ్చె॥ (చ॥ వినయుపుంతో నేమ ద్రోణిప్రవీణత తోఁ సగఁ గాల నేను దయా। దనుజకులాగ్రగణ్యునకుఁ దగ్గయుఁ బెంపునన ర్ఘ్యపాద్యము। ల్నమలరంగ నిచ్చి యుపమాన రసంబునఁ గేలు మోడ్చి యిట్లని మోదదీయమానసమునం దుఁ గుతూహలము ప్పకిల్లఁగన్॥ (క॥ నడరేయిపిలువఁబంపక। కడుకొని నీవు నిటకు దెంచు కతమెయ్యది నే। డడయకచే సెదనోపిన। నెడపక నీరాక నాకు నెఱిఁగింపు తగన్॥ అనిన దశముఖుం డతనికిట్లనియె॥ (చ॥

అనుజుఁడు నాసుత శక్తి దెగటార్చినట్టి ... కింపఁబూని నేఁ డనిలజు చేత రాముఁడు మహౌషధిశైలము దేరఁ బంపినఁ జని
యెడు నాతఁ డిప్పుడు ససంభ్రమంబుగ నై వడి వానినీవు చంపినఁ బిసనది మేలు వైరిగణభీషణబాహుబలంబు చొప్పడన్॥ (క॥ ప
వెంటనయి నపిఘ్నము గాపింపుము భానుఁ డుదయగతుఁ డయిన వెనన్ జీవింపఁడు పిమతుం డది గావున నాకార్యక్రము దీర్పఁ
గావలకొనుమా॥ (సీ॥ ఆద్రోణగిరిశ్రేవనమపిలోనెంక సరోవరము దేవాసురవిరచితంబు గలదందులో మహాగ్రా
హాసుకరియుండునది మింగునజభ వానరులనయిన దానికి వెఱచును త్రాముండునిశుండు సైననరయఁగ వనాటుఁ డెం
త! మసలకయా హనుమంతు నాకొలనిలోఁ జొచ్చునట్లుగఁ జేయుము విరయుఁగ నీవు నప్పనాకడి పేళ నెవ్వఁడు తెఱఁగు
తోడఁ గౌరార్క దీర్చువాఁడు దనుముగార్యసిద్ధి సమకూరఁ జేయుము సుజనవంశతిలక యనినతఁడు॥ (ఉ॥ దేవర యా
నతిచ్చుపని దీర్చెద వేర్చినభంగి నీదుసంభావనలన్నియున్ ఫలపాలుగఁ జేయుట నాకుముంది దే యేపికనైన దేహములకె
ల్లసీధంబులఁ జేటుగల్గుట జీవితకాంక్షగాదయినఁ జెప్పిననొక్కటనీవు సేర్పెదన్॥ (క॥ సేరమిమాయామృగమయి
పౌరీమఁ ... కేఁ బడిమానవపతి మున్ శ్వారశరంబునఁ గూలెపి చారము నాకొడవఁ జొచ్చె రాక్షసరాడీ॥ (మ॥ ఖరునా
... భుజ ... కుంభకర్ణుని నికుంభుఁ గుంభున మ్మేఘనా దుర
... బలుర్ ... దునిఁ బేర్చెదం ... రులునిపెంపెల్ల వేదురాలఁ
గన్॥ (మ॥ ... ముల ... జింపఁగా నాజిఁ జంపితిపింకేటకిలంక దమ్ము నకుసంప్రీతిస్సమర్పిం
చిరఁ బసుతనా రాముసకిచ్చి ... శోకంబు పెల్లార్చిరా జతశైలంబున కేసుమిక్కిడి వృథాసంజీవనం బేటికిన్॥ (ఉ॥
ఓపితివే నిబాహుపరిఘోన్నతితోసరిపోను మొండెనా టోపమురంత రాఘువకకోరశరాస్త్రలయఁదమ మృగ్గిము స్వాప
పకంబునాఁ బగఁ గుసుసన్నతపిణ్డపసంబునొం దుమిమి యాపదని స్తరింపఁగను పాయము లెక్కడిపింక రావణా॥ (మహాస్రగ్ధర॥
అనినన్ దుర్వారరోషవ్యతికరకలుషోదగ్రనేత్రావలీపఁ జనితోద్యానస్ఫులింగస్థగితపశదిశాచక్రుఁడై వక్త్రనిర్య
త్నసఘూమ స్ఫారజీమూత పటలగు విరధ్వాంతుఁడై చంద్రహాసం బున త్రేయంగాఁ దలఁ జెర్చభ్రుకుటికుటిలుఁడై పూ
ర్వదేవేశుఁడంతన్॥ (క॥ మదనీకుఁగోపమేటికి నిదె వేసఁ జనుచున్న వాఁడ నిప్పుడ యనుచుం బనములనెరఁగి వీక్షోని
కదశాస్వారీచసుతుఁ డుగ్రస్ఫూర్జదలన్॥ (వ॥ అంతన ద్దశముఖుండు గృస్మాటవద్చియంతఃపురంబు సొచ్చి సెజ్జపయి మే
నువైదిగిష్ఠి చింతాభరపారావారనిమగ్నుండై యుండెనక్కడ॥ ....

కాలనేమిమాయాతపస్వియగుట.

సీ ॥ చంపకసహకారజంబీరపాటలనారంగపున్నాగనారికేళ తాలతమాలహింతాల కేసరపూగమందారకురు
వకమాతులుంగ కర్ణికారాశోకఖర్జూరకృతమాలఘనసారచందనపనససాల సప్తపల్లవలాశసర్జకశాకసరసవటసల్లకా
శోకకుటజతరువు లెలమిసొంపారు వేదశాస్త్రరహస్య పఠనములు రత్నమయనీపభరితవసుధలు వల్కలంబులుసుహు
తపావకములొప్పఁగలుగుచు నాశ్రమమొక్కటికడఁగిచేసె॥ (సీ॥ వల్లరీవలమానరస్ఫల్లరీఝుంకారవల్లకీకలనాదవల్లితం
బు వరసహకారదవస్వారకదీరసత్రస్తపభేకభవలయితంబు శుకశారికాబృందసుస్వరపద్యాలవచోయు
క్తిముఖరితంబు శింజానమంజీరమంజులగతిహంససారసోత్సుకసారసారసంబు ప్రాజ్యమంత్రస్వరయుతనీ ప్రా
జ్యహోమాగ్ని ధూమసంభార ... విభాగ ... వ్యాపలంబు సైనగయాశ్రమము ...
... ॥ ...

[illegible]

క్షించి కాంక్షించి కోపనశీలుఁడు బుసుపులంచును గ్రతరశాపత్రస్తుఁడై మానియు మ్ముని కిఁ సాగినమస్కరించి వివరించో దంబునఁ బల్లిగ॥ (ఉ॥ మారుతసూతి నేను హనుమంతుఁడ రాముఁడు పంపఁగాఁ బయోవారిధి కేగుచో నొదవె దారి జంబుసంకిల్లఁగ॥ (ఉ॥ మారుతసూతి నేను హనుమంతుఁడ రాముఁడు పంపఁగాఁ బయోవారిధి కేగుచో నొదవెనాఁడు వైజలతృష్ణ నాకసీ। చేరవఁదోయ ముల్లలవె చెప్పుము నావుడు నవ్వియుల్లసుర్। ధీరకమండలూదకము తృష్ణసనంసగఁ ద్రావుమెప్పుడర్॥ (వ॥ అమృతోపమానంబులు రసవంతంబులునగు ఫలంబులుపయోగించియా గాత్రియిచ్చట నాసమీపంబున నిద్రాసుఖంబనుభవింపు మేను భూతభవిష్యద్వర్తమానంబులగు మూఁడుకాలంబులు నెఱుంగుదుఁ జనోబలంబున రాఘవుకృత్యంబు సమస్తంబును నాకధిగతంబు॥ (సీ॥ ఆరాముసుందరి నాసతి దశకంఠుఁడచ్చుగా వంచించి తెచ్చుటయును। సన్నిమిత్తంబునఁ దగ వాలినధియించి కడఁగి సముద్రంబుగట్టుటయును। లంకచుట్టును బెనుల గ్రపట్టుటయును గోనకోనిదితిజులఁ గూల్చుటయును। ఘననాముఁడును గుంభకర్ణుండుఁబడుటయు శోకించి కోపించి దురవిధేవి। శక్తి ప్రేసి కూల్చె సౌమిత్రిఁ జక్కని। నార్థమును గుడెందితరయనీవు। గాన లేము ధర్మహీనులు ననునీవుఁ। గానఁబడితిఁ బుణ్యఘనుఁడవగుట॥ చ॥ చెలువుగ రాము కార్యములు సేయుటనాకదిలెస్సయౌషధావలులవలీలనీకుఁ గనవచ్చుపథంబుగ దివ్యమంత్రముల్। నలినుపదేశమిచ్చె దవనంబుననిక్కడ నట్టిశాంతములుం। గలవవి వాని నేవకడఁగ్గ కోనియేగుము లంక కేమ్మెయిన్॥ (గీ॥ విను ని మేషమాత్రమునకం టె వేగంబు। లంకకరుగునట్టి లావుగలుగు। సామమంత్రశక్తి సయము ననవుడుఁ। బలికెఁ గ్రమ్మఱం గఁ బవనసూనుఁడు॥ (వ॥ అటరామానుజుఁ డీక్తియుండనిబనన్యాయంబు నాయునిక్కయు। క్కట నోరాడు నెనాకుఁ బంక్తిఁ దినఁగాఁ గన్నో కృపి నిద్రింపని। కుటమిా తృష్ణ కమండలూదకమునం కొంచంబు నుంగానని। చ్చుటవాపీతటినీనదంబులల రున్నంప్రీతితోఁ జెప్పవే॥ (క॥ కడలేని నీదుకరుణం। గడుపారఁగనీరు ద్రావికడలెడఁగడఁకం। దవవ మునఁ బోద్దు వ్రేడుచు। న్మడియును సౌమిత్రి నులియుము గడఁడు పిపాసా॥ (వ॥ అనిన నమ్మాయామౌనపుంగవుండు దరహసిత వదనుండై యిట్లను మదీయాశ్రమంబునకుఁ బూర్వభాగంబున నొక్క దివ్యసరోవరంబు గల దునీవంనుల కేగి యమృతతుల్యతంబులగు తత్పుణ్యసలిలంబులు యథేష్టంబుగాఁ గ్రోలు మునీవు ననంతసత్వసంపన్నుండవయి యొప్పెదవద్దివ్యౌషధంబులు నీకుం బోడచూపునరుగు మనితన కూటశిష్యగణంబుల చేతం ద్రోవచూపించి నంగిపిదుండును గరళమిళితంబగు తేనియం బోలు నమ్ముని పలుకు విని యజ్జలాశయంబుగాంచి॥

హనుమంతుఁడు ధాన్యమాలిని యున్న కోలనికిఁ బోవుట.

(చ॥ ఘనమునియాబపట్టయి సమావులజొంపములం దమోయ ముకు। న్మెదలు దదీయ శింజినికినిఁ జోసరింపఁగ రాగసంపద। న్మదపికకూజితంబులు సుమన్మథకీర్తన సేయుచండనై। పొనలఁ గమగ్ధవాక్య శుకపోతకసంశ్రయశాఖిశాఖయై॥ (సీ॥ మలయమారుతమున మలయుప్రాదిగల విరులనైత్తావులు వెల్లిగొనఁగ। మానకతోరఁగెడు మకరందరసములు కాలువలై భూమిఁ గలయఁ జాఱ। జేటిమొత్తంబులు తెఱవలతోఁ గూడి పలరాజా విరుసులు ఎఱిని పొడఁ। బొలుపార నెగసిన పుష్పాడి వనలక్ష్మి కమనీయమగు మేలుకట్లనంగఁ। నవిరుటాకులు మారుబూరుబలుగులనఁగఁ। గోరకములు వనపుల కాంకురములనఁగ। వనవసంతుఁడు శాసించువనమనంగఁ। దిరిగివచ్చినతరుపఙ్క్తి యొప్పదాని॥ చ॥ తిలకితకాంతినొప్పుగలతీగల నుమ్మొలబూఁగు రాజహం। సలఁ జెలువారుదానిఁ గలసారసరాజసమన్వితాజిసం। బుల బొలుపారుదానినవిపోతకపేరురసంజనాసం। కులమగుదానిఁ గ్రొంచబకకోటియుతంబగుదాని నెంతయున్॥ (చ॥ కనకసరోజజాలములఁ గైరవషండములన్నికస్సర। స్సనమధుమత్తషట్పదరణసంయుతనీలసరోరుహంబులన్। జనితతరంగరంగపరిచంచలహల్లకజాలకంబుల। న్వనజముఖీ విలోలనయనచ్ఛవి మానకదంబకంబులన్॥ (క॥ చెలువారుదాని నున్మదకలహంసనినాదవిహంగకలకలముఘుమా। వలిగుంజితపికకోలాహలసారసరచితవిత్తహరమగుదానిన్॥ (సీ॥ కామినీకమనీయగతివిభ్రమస్ఫూర్తి రాజహంసీరాజిరాజితంబు। మానినీవక్త్రోజమండలాంసూయమాన్యవలమానచక్రవాకలసితంబు। లలనాజనభ్రూవిలాసాపహాసితతరంగరంగవిభంగసంగతంబు। నారీవిలోచననవకాంతితస్కరవికసమత్స్యలసనవికసితంబు। ఫుల్లశైవమకరందసన్నాహితంబు। నీలితాంబుజగతభృంగమిథునయుగము। గాంచెనసరోవరమల్లనతఁడు మెలఁగ॥ (వ॥ కనినవేడ్క మహనంది వాయుజుఁడు చక్కంకేజము లన్మసియు। న్ననాలోకికించి కలఁకగేలంబాయఁగాఁ ద్రోయిడమె। దినతృష్ణంచనివోవ నుల్లతమహేజీమూంత మోనాఁగఁగాఁ। దనమాతంగముఁ బోలితోయములనూన ప్రేమతోఁ ద్రావఁగన్॥ (చ॥ సరసమనంబునం దనివిచాలకమున్తటమున్నవోని సా। గరము

సమస్తమహీధరగాఢరసంబులు గ్రోలు వానివిధా। యరభస మొంది మ్రింగ క్రియనాతనియం ఘ్రియుగంబు పట్టి। స్ఫురమున వేగమై సకరి కోపమిము క్తియు కోరు కై వడిన్॥ (మ॥ ప్రకటోగ్ర హముడన్న బట్టెనని విభ్రాంతాత్ముఁడై చూచి తా। మకరిం గాఁబరికించి దియుక్తతరసోత్సాహంబునం బేర్చి వాలకతో రాశని దాని పంక్తులు బిరుదిలం జేరఁగోలన్య శ। శ్మకల ప్రక్రియవోఁపమారుతి మహాసంరంభసంపన్నుఁడై॥ (గీ॥ అసరితైన తేయుఁ బహిఁజీసుకై పడిఁ। బనుపకంటకాది భరితమైన। మకరిజిహ్వ ద్రుంచె మారుతతనయుండు। గరిసనునిశితాగ్రకరసహములు॥ (చ॥ అదియును నంతఁబోవక రయంబున గ్రాహినహోగ్రహంబునన్। బ్రిదిలఁగనీక పట్టుకొని భీకరమున్న హశాపమోగళాం। తిదమగుదివ్య భేషజము తేఁదవతోఁ గోసుభంగ మ్రింగెడు। గ్మసఁడగు వాయునందనునమానుషపౌరుషసత్వసాహసున్॥ (సీ॥ అదిదస్ను మ్రింగుచో నాతఁడిల్లను నాత్మ సేమి సేయుదునింక నెట్టి తెఱఁగొ। జననాథు కార్యంబు చందమింకెట్లొక్కొ తెగటారవలసె నో మదీని చేత। వనజాప్తనూనుండు వనచరావళితోడఁ బొలియునో నాజాడ పొలుపు లేక। మేనితోఁ బాయునో మిథిలేంద్రతనయయును సువంశకీర్తియు గుడియు నెట్లొ। యనివిచారించి నేస్ఫ్వననడరిదీని। కుక్షిలోపలవడిఁ జొచ్చి వార్తలనుచుఁ। దనువు సన్నము గాఁ జేసి తలిమి హెచ్చ। నంధకూపములోపల నడఁగు నట్లు॥ (క॥ కడుపారఁగ నాహారము। పడసితినని ఘోరమకరి ప్రమదం బెసఁగన్। జడములలోనికి నరిగెం। జడయక పవమానుకూర్మితనయుండంతన్॥ (క॥ నరములు ప్రేవులు నెమ్ములు। నెరవారఁగఁ దెంచి త్రుంచి పిఠిపిదియుగ్ర। స్ఫురణమున లోన నుండిన। గరళము చందమున నోర్వఁగా రాకున్నన్॥ ఉ॥ ఉరుతరమైన వేదనను నోర్వక భీకరమైన వక్త్రగ। హ్వరము రయంబునం దెఱవ వాపిరి భీకరనక్ర నూర్మడు। గ్గురసముపేతమై జలము గొట్టుచు వచ్చిన వాతనింతేఁ బొం। పిరిసగ వాయునందనుఁడు ప్రేవుల ప్రోవుల మస్తిచేర్చెరన్॥ (చ॥ నెఱఁకులు దాఁకినొప్పి వడి నెమ్మనమున్ దిగులొంద సంఘులు। న్నఱియు ముగంబు పార్శ్వభాగములు నుగ్గగ నెత్తురు గ్రమ్మ నెమ్ములు। విఱుగఁగ మాంసపూరములు వేనెఱియంగ నరంబులన్నియు। న్నఱితెగి పోవ నమ్మకరినిల్వఁగ నోర్వక సంచలించుచున్॥ (వ॥ పైపయిం బ్రవర్తిల్లు మూర్ఛ నొందుచు దుస్సికిస్సితంబగు మహావ్యాధియుం బోలె సముద్రోదరగతంబగు బడబానలంబునుం కరించు చు సంధిరాంతరజాజ్వల్యమాన పావకుకై వడిం బరిధానాంతర్లీనమహాబారాంగంబుకై వడి గర్భపుహారవర్తియై నయతని విజృంభణంబునకోర్వక తదీయ దరదారణ ఖరతల ప్రహారముష్టి విదారణ వాలఘట్టనంబులు సైరింపం జాలక యొరలుచు నిది నాకు నిట్లు నాహారంబు గాదు దీని మరణంబు సిద్ధంబగు ననితలంచుచున్నంతఁ బ్రాభంజని మహోగ్ర గ్రాహిరుధిర ప్రవాహంబుల సింధూరిత జలంబగు తత్సరోవరతటంబునకు దానిం జేర్చి వచ్చి వెలువడి వచ్చి॥ చ॥ తిమిరదయంబుమాసి చలదెంచిన నూతనభానుఁ బోలి రా। హుముఖవినిర్గతామృతకరాయుతభూభుజనందనుఁ డొప్పె సాంద్ర ర। క్తము నఁబరీతుఁడై యతివికస్వరకుంకుమరంగుఁడై। సముదిత బాడబానలపిసారితజాహ్నవి వార్ధిఁ బోలుచున్॥ (సీ॥ వనభూమిజుఁడాత్మగనినయంతనే తెంచి విదలు జలాధిజేతయనంగ। వాసవుఁ బెరవాసి వచ్చిన సురలోకలక్ష్మియు తరాజ్యలక్ష్మీయనంగ। వలరాజుతో కూడి వెగిరయేకను సురదితిరిగి యరూ జెమరతిఁ జేసియనఁగ। సనిలపి హారంబును లుపంగనను దెంచెను వాయు కాసన శ్రీయనంగ। జెలఁగుకన్నులుఁ జన్నులు జిన్ని మొగము। గలువ రేకుల చెన్ను జక్కవల మిన్ను। నించు చందమౌ చంద్రబింబము సైరయు గెలిచి। మానిని రూపంబు గైకొన్న మకరి గాంచె॥ (శా॥ ఆలోకన్యకి కాంచనోజ్జ్వలపిమానాకూఢయై విస్ఫుర। ద్రోలంబాలకహేమబంధుర చలద్దోర్మూలపిమ్యల్లతా। జాలంబు ల్వెసఁదోంగలింపఁ గను కోజక్షంపు పింఛకంబులన్। లీలం బద్యోతిమాంటు సేయుచును బల్లుంబ్రీతి స్ఫూర్తింబు గన్॥ (ఉ॥ అంబుజమిత్రతేజ వనాత్మజకీర్తి విధుదిగ్వ్యాపి। సంబుని నావుఁబూర్వకృత పాపుణశాపవిముక్తి గల్గెనే। నుంబుసుహాగాతునొద్దకీ దెసనుంటిన నైచనుచున్న దాననే। నంబరమార్గమునృత్తి మానుకుఁ నే నిక్క టిపిన్నవించెదన్॥ (సీ॥ పలను గానీసరోవరమునను మకరినై యుండి యుండి యుంతరాత్మ జేతింగి। మాయామయినై న యామానీపనంబనసూంబుసునని వినదనస్సరూప। ముని వచ్చి నా చేతనీ సుపథి యుంపంబు త్తేన నేతెం వి ఘూరానీవు। లలిఁ బట్టువడియును బలసిద్ధుఁడవు గాన విడిపించికొంటి వితడయకిపుడు। వీనిన న్మవలదు వేవేగఁ దెగఁజూడు। సురయనిదియుగ్ర తీర్థ మాత్రనుంబు। యుచటికి సుత్తరమున నేపారుదుగ్ధాబ్ధి త్రోవనీవనిది యుగ్రోపనిషి॥ (ఉ॥ అనిన విన్నప యునుందియుల్లను దున్నదంబారంగ సాత్మిరిగురా। ఘనగంభీర జలాశయంబున మాస్వాంత్ర గ్రాహిమై యుండి వ। యుక్తాతి ప్రాంగణమై వివిష్వరుమ నొజ్జాభాషణ ప్రక్రియ। న్వినిపింపం దగు నేసి చెప్పఁ దగుసు

ద్రిన్ద్రాజపుత్రేక్షణా॥ (అనిసంద్రికరకాంతసన పేరు ధాన్యమాలినియని చెప్పి. ....

—— శ్రీ ధాన్యమాలి తనపూర్వస్వ [illegible] ంతము హనుమంతునకుఁ జెప్పుట, ——

ఉ॥ తోల్లి మనోజ్ఞలాస్యమునఁ దోషితుఁడైన [illegible] వేడ్క సంధిల్లఁగ నాకిచ్చెఁ దగ దివ్యవిమానము దానినెక్కినే। నెల్లజగంబులుం గలయ నించుక మాత్రన సంచరింపఁ [illegible]। తుల్లసరోజషండములఁ బోల్పగు నీ [illegible] లీల యుంటినర్॥ [illegible] జలకేళిరతిన్ను నాక [illegible] రాజస్వర్ణ [illegible] । [illegible] తపోధనుం డెలమితో శాండిల్యుఁడే తెంచినం। పలితుండై [illegible] గనన్నుఁ [illegible] పాతవ్యథం। కలితుండై పలికెం [illegible] సరాగుండై నిజం బేర్పడన్॥ మ॥ తనుశ్రీ [illegible] సుందరముందస్మితకాంతి [illegible] గముసంధ్ల [illegible] । [illegible] మాయురము పై రాగిల్లఁ [illegible] । [illegible] యార్పఁ దరమే తన్వంగి నాకేమ్మో యుర్॥ (సీ॥ జగఁదభకోత్తుఁ [illegible] చుంబించు వేషకసురుచిరముగఁ। [illegible] కుంజాయఁబరఁగిన కెమ్మోవి యమృతంబు [illegible] లంగి నాసపమునఁ। జక్కని [illegible] చన్నుఁగవ నాయురంబునఁ గనియునదుమ। [illegible] గీయుగమునఁ [illegible] నరఁజేర్పఁ। జలఁపుకోర్కులుపరి పాటిఁ జెప్పనేని। [illegible] పులు నన్నేలమనఁగ నిచ్చుఁ। ప్రాణరతుణ [illegible] రయంగఁబర [illegible] ధర్మ। [illegible] వేయుతుఫ్ఫల్లవనజవదన॥ (వ॥ అనిన నమ్మునీం ద్రుని పలుకులు [illegible] (చ॥ ఆరయఁగ సర్వసిద్ధులకు మానికరంబులు నెల్లభంగులఁ। స్ఫురిత [illegible] మూలములు [illegible] తరంబుల ధర్మమార్గముల్। [illegible] సుఖాభిలాషకులు సూరులు మెచ్చ [illegible] । [illegible] తపఃఫలమా [illegible] ॥ (క॥ అనిపలికిన శాండిల్యుఁడు। మనసిజశరపీడ్యమానమానసుఁడై। [illegible] మునుజపమును। నినుఁగవయుట [illegible] ॥ (చ॥ మదనుని [illegible] మగాడి నమేనఁ ప్రాణము [illegible] మానము లేనది [illegible] । [illegible] తంబు [illegible] ముం। బ్రదికిన సర్వసిద్ధులును బన్నుగఁ బొందఁగవచ్చు [illegible] ॥ (చ॥ చటులసదర్పదర్పక [illegible] నైతినాకు న। [illegible] స్వరసాంద్రసుధారసంబును। [illegible] నన్మథదావపావక। స్ఫుట [illegible] ధాన్యమాలినీ॥ [illegible] ॥ (చ॥ పలుకులు [illegible] చంనములఁ [illegible] మునీంద్రుఁ [illegible] । [illegible] రసంబులు దాలిమి మైసహింపఁగా। వలయఁగ [illegible] కనియచ్చెద నాలవనా [illegible] దినర్॥ వ॥ అంత నేను సుగంధమాదనభూధరంబు [illegible] శాండిల్యుం [illegible] సంబు నాఁటి రాత్రి [illegible] గ్రీష్మంబు [illegible] । [illegible] బ్రహ్మ [illegible] ॥ సీ॥ [illegible] బర్వతాగ్రము మీఁది [illegible] । [illegible] గుహాలలోపల [illegible] జాతిగానఁ। [illegible] రంభ [illegible] యంబునఁ [illegible] । [illegible] భాస్వ [illegible] కిసెగ [illegible] ॥ (గీ॥ [illegible] నాగ [illegible] । [illegible] ॥ (చ॥ [illegible] హింపఁగ [illegible] । [illegible] రాజితమైన గేయమేఁ। [illegible] ॥ (చ॥ [illegible] । [illegible] కలఁగ [illegible] తరంగనై। తను [illegible] । [illegible] నా। [illegible] రాగము త్తుఁడై॥ (శా॥ [illegible] । [illegible] నీకు। [illegible] నేత్ర [illegible] సర్॥ (చ॥ [illegible] సుధారస [illegible] । [illegible] । [illegible] మానవరపంకజపత్రవిశాలలోచనా॥ (క॥ అనిని [illegible] । త్రనసుంగవయుఁ [illegible]

[illegible]! దనుజపతిపదవహంతై। యనునాతోఁ దనకవడుచునఱిలాలసుఁడై॥ (చ॥ నీలవకపఱ్యపాసమునఁ జొక్కిన యుద్యానాగముప్రజస్వలలుఁ బరాంగనల్ గసంతసహంమమనానాపమి। క్కిలిగడు లెస్సయంచుఁ దనకించుచు నాఁడెరెని చెక్కి కాజలజనిమత్తసంథురముసంభ్రమ మొందిసంచుకై పడెన్॥ (అంత॥ శా॥ నాగేంద్రప్రతిమాన హస్తు [illegible] ప్రాంభ [illegible] గేంద్ర ప్రస్తితోగ్ర [illegible] హుఁడనూన భ్రాజమాన ప్రతా। పాగణ్యుం డువి శాలవడోఁడు కతోరంకాయుఁడై నాకసంపర్కంబునసుస్థపించెనతి కాయుండింద్రవిద్వేషియై॥ (వ॥ దశముఖుండు వానిందోష్ఠానిచని యెనంత వానరత్ర యాహపసానసమయంబునఁగృతస్నానయుసంప్రాప్తశరీరశుద్ధి సాధనమైధౌ తపరిధానాభరణాంగరాగమాల్యాంకితనై మునివల్లభు మొలసిలి వియల్లనసిల్లంట॥ (క॥ కృతపుణ్యశీలదివస! త్రిత యంబునుగడచె నేఁడు దిపిరిన వేడ్క [illegible] [illegible] ప్రిణనస్నుఁ బరిగ్రహించుచిత్తంబలరన్॥ (అంత॥ క॥ నాచం [illegible] మాదివినేకింవియకటసొలవకకడుడు! [illegible] పరితనాకుఁబ్రతికారాచరణము సేయ సుదితమగు నేనీ కున్॥ (సీ॥ [illegible] నివయుండివందించి యెవ్వని [illegible] శఫరాక్షి నీవయస్సు సరస్య మెవ్వఁడు [illegible] మనమునఁ బెనఁడకకోనియె నేఁడు। [illegible] గ్రహణంబుగావించి కడఁగి పట్టె। నెలనాగయుచు [illegible] [illegible] గానిచేసెఁ। [illegible] నీజలాశయమున నోజనక్కి। [illegible] ఘోరమకరినై యుండుమునియుగ్ర। శాపమిచ్చెనాకుఁ గోపమెసఁగ॥ (వ॥ అనురాగంబుననిను [illegible] బట్టుకొని కామాయ [illegible] గానచేసి నిట్టూర్పు [illegible] పుత్రసోదరసుహృత్సైనాసమేతంబుగా। ననిలోకత్రుపయంబుచేఁ బోలియు నన్యాయోపయ [illegible] బునసంచుర్ణఘునశాపమిచ్చె [illegible] ప్ఫలింగాయుఁడై॥ (సీ॥ ఎనయఁగంధర్వజితేం ద్రియత్వముల [illegible] భోగరతిస్పృహత్వములకు। [illegible] మోహవిజ్ఞానములకునునను రాగవైరాగ్యఘనతలకు ను। ఘోరతత్త్వ [illegible] తత్త్వములకునుజనసంగమరహస్య చతురతలకు। సుమతరాహంకారవరశాంతతలకును మద లౌల్య [illegible] ప్రసాదములకు। నొక్కచోటనునిక్కిమొక్కఁడస్థించుఁ। దిమిరమునకును దిత తేజమునకుఁ। జటులపావకు నకు సలిలప్రాంరమునకు। నెందు [illegible] గలదె॥ (చ॥ వరహింగసత్యశీలకుల భావదయాశమధర్మపుణ్యసచ్చరి తవివేకబుద్ధిభయసత్త్వగుణంబులు లేమలున్న యా। సొసుపుఁబోపుదర్మమయపుత్రికల [illegible] యింతసౌఖ్యముల్! దొరసు నెమోసపోయిక [illegible] తచిత్తుఁడై నైరసక్కటా॥ (క॥ నిగయమున [illegible] లెరుపు [illegible] సురలోకము తెరువు లేనివాం ప్పుముసమహా। దురితంబులపాలి మేరలు। వరికింపఁగనింతు లేమఁబ్రన్యక్తముగన్॥ (వ॥ అనిపితర్రించుచున్న యమ్ము నివసుకింజూచివడవడవడఁకుచుముకుళితకరకమలునై యిట్లంటి॥ (చ॥ [illegible] సత్కృపాకలితసేనపరాధినిగానువాఁ డమము! [illegible] భుజసాదమైబగిమిఁ బట్టిపరాభవ మొందఁ జేసెమీ। [illegible] శాపమిట్టులను [illegible] ఘ్రసిద్ధి పరింక నామమ! స్తరమిను [illegible] నడిఁబడఁ బడిదీనివిముక్తిఁ జేయరే॥ (వ॥ అనినమనకంపాంభరితుండై నావచనంబు మోఘంబుగావునదిది యనుభవనీయంబుగొంతకాలంబు [illegible] గాముని [illegible] హనుమంతుండింపలకువచ్చునతని చేతనీకు శాపవిముక్తి [illegible] [illegible] గాననంబునకరిగెనట్ల నేఁడుఁ నీప్రసాదంబున నేనుకృతార్థనైతిం [illegible] [illegible] నొంది [illegible] స్థానంబునొందిననతండు మనుజన్మ [illegible] యనమా [illegible] కాలనేమిసమీపంబునకువచ్చినవాఁడిల్లనియెను॥ (క॥ [illegible] [illegible] వెనన నిపోయిమిం [illegible] తతఁడసిరివమసఁ। జీవనినీకుపదేశము। గావించెదవలతు వేనిగైకొను మెలమిన్. ....

——◆ కాలనేమి హనుమంతుని చేఁ జచ్చుట. ◆——

క ॥ [illegible] [illegible] [illegible] యనుచుఁ [illegible] గవగము [illegible] గ॥ ఘనముష్టిఘాతమున [illegible] సుజుండు దండాభినిహతజర్జరకర కోట। మను [illegible] యెగయు [illegible] ॥ (క॥ [illegible] [illegible] సమాన [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] నెలమి నాయొముటనిపుడు [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] ॥ (క॥ ఎఱుకలగాడిప్పన నొగి వెడ। చలువఁగవడివీదియట్నిశాతన [illegible] [illegible] ॥ (శా॥ ఆటోపంబున వానిఁ బట్టిప [illegible] [illegible] [illegible] నెప్పించె నాఁడుగగురువలితనయుల్॥

రుహాన్యస్సృష్టిఘోరంబునం। ద్రోటకీపాటనమాచరించి భుజగస్థూలోగ్రవాలంబునం। గాటించెన్వడి నేల వ్రేసిచదిపెన్స
ర్వంబుగ్రక్కించెనా।స్ఫోటంబొప్పఁగ తొక్కి తెల్లవిజ చెక్కుశుంభత్సమారంభుఁడై॥ అంతవాఁ డెసఁగు నహంకారంబు దాల్చి॥
చ॥ వికటసటావిపాటితనవీనపలాశహాసుఁడై మహాప్రభావికసితదంష్ట్రికాగ్రములవీఁకఁ నాహనుమంతుఁ గ్రుద్ధిసే
యకములఁ బోని గోళ్ళ నసురంబుగఁ జీరి రవంబు సేసెనం। జకితములయ్యెఁ ద్వీపిన సామజయూథములెల్ల నత్తఱిన్॥ (ఉ॥
ఇద్ధపరాక్రమాంచితుఁడు హీనబలాఢ్యుఁడు సింహరూపసం। సిద్ధవిభావునస్సుజుఁ జేరి నఖంబులఁ బోలు యుద్ధ।తన్యస్థి
రువాఁ బొడిచె మార్జితగర్జితతర్జనక్రియా। సిద్ధినిగంతుఁడై యుదితరోషలసచ్చరభంబు చాఁపవర్॥(అంతనద్దానవుండు॥
శా॥ సుగ్రీవుండయి చేరియుల్లసనుసుసత్త్వాసుఁ బ్లవంగేశయూ।వ్యగ్రత్వంబుదొరంగు లక్ష్మణుఁడు సత్యంబాఁ జేసెంచె ద్రో
ణ గ్రావంబున కేగ నేటికి సమానప్రీతితోరక్ష్ముడు।ఉగ్రౌషధ్యంబులు కందు లేల ధరణీకాంతాజ్ఞ నేవచ్చితిన్॥ (గీ॥ అం
తనుటిమంతుఁడగు హనుమంతుఁడతని।దెలియు నారసి కాకుంబ తెలిసెయిచటి। కర్కసంభవుఁ డేటికిన డరివచ్చు। ననుచు
నాగ్రహాని గ్రహన్యగుఁడగుచు॥ (ఉ॥ ఓనిశాచరాధముఁడ యుగ్రసముద్ధతిమాయలాడవై। సారములేమిఁ జేసప
లుచంద పురూపులు దాల్చియాక్రియం। బోరనెనరింపవచ్చితివి పోయిననిన్నుఁ గకఁ బోవనిత్తునే। దూరముగాదు కాలుపురి
త్రోవయటంచు నుదగ్రమూర్తియై॥ (శా॥ తాలోత్తాలకరాళమస్నహభుజాదండంబునన్ వ్రేసెనా। భీల ప్రాభవ
దుర్నివారగతియై భీమాసురోరస్స్థలి। శైలోపాంతముదాన దానవుఁడు నిస్సత్త్వాత్ముఁడై సోలి కిలాలౌఘంబులు నోరఁ
గ్రమ్మఁగవిశాలధ్వానుఁడై గ్రస్తుఁ డన్॥(సీ॥ అంతనశరశృంగుఁడై నిర్ఝరాదాలిగర్జిల్లి సముదగ్రకార్ముకంబు। దాల్చి కర్ణా
కృష్టదారుణశరజాలముల నాంజనేయుని ముంచెఁ జెలుచఁ। జదిపె వాలంబున సాయకావళి నెల్ల నవలీలనలయక పవనసు
తుఁడు। గాటియు మర్మంబులు నెఱయంగ నొప్పించె రాత్రించరుండు నారాచములను। దన్నిచీరికఁ జెవి తాటించి పిడికిళ్లఁ।
బొడిచి చటచిటమొత్తి పుడమి వైచి। మొగముపగుల వ్రేసి మ్రోఁకాళ్ళ ఘట్టించి। వడిమెడ విఱుగుల వాయుసుతుఁడు॥(క॥ సా
మజరాజు కరంబునఁ। డామరసము డెంచుభంగి దర్పోద్ధతుఁడై। సాసురిబాహుయుగమున। నాసనుజాళిసుని యుత్త
మాంగముఁ దునిమెన్॥ (గీ॥ అనుపమానైకఘోరమాయాబలాను। కలితు మారీచ తనయుని గాలనేమి। నగణితస్థితిఁ గా
లునినగరికనిచి। కీశనాథుండు వేసద్రోణగిరికి నరిగె॥ (ఉ॥ సింధురవైరివిక్రమణశీలియతండు పరిభ్రమింప సౌగంధికగం
ధబంధురితగంధసమీరణశాలియై మహా।సింధుమనోజ్ఞశీకరవశీకరణాచరణాభిరాముఁడై। గంధవహుండు వీచె నెస
కంబున నాత్మజుమీఁద మెల్పునన్॥ అంతననిలసుతుండు(ఉ॥ ద్రోణముగాంచె నిర్ఝరనభూజవనుంగళ గేయవిస్ఫుర। ద్రో
ణముదీపరాజిసుచిరస్ఫురదోషధిస త్వకల్పిత। ద్రోణసురత్నదీధితివిరాజితహాటకసానుకుండలీ। కోణమున భ్రమించు వి
గుణకూటవికస్వరధాతుశోణమున్॥(వ॥ అనిలతనయుండప్పర్వతారోహణంబు సేసి దావదహనజ్వాలాజంనహ్య
మానంబులం బోనికనత్కనకకటకంబులు గనుంగొనుచు సౌదామినీదామసముద్దామంబులగు హేమలతావితానంబులు
సూచుచుఁ దారకితంబగు శరన్నభోభాగంబు ననుకరించుచుఁ బణితతరుకుసుమంబగు హేంద్రనీలస్థలంబాలోకించుచు
నశోణితరణాంగణవికీర్ణగజకుంభపతితముక్తాఫలంబులం బోలుచు ధాతుమయసానుతలంబుల వేణుమూలపతితంబులగు
మౌక్తికంబులు సూచి మెచ్చుచు సుషేణుండు చెప్పినయభిజ్ఞానంబులు పలక్షించియయ్యౌషధంబులు దగ్గఱునంతనవియ
దృశ్యత్వంబునొందిన నప్పర్వతంబున కిట్లనియె॥(సీ॥ ఓమహీధరరాజ యుర్వీశపతియైన దశరథరాజనందనుని యాజ్ఞ। స
మపూర్వనచ్చితి సర్వలోకములకు హితమైన సత్కార్యమెల్లభంగి। గావున నీయందుఁ గలిగిన దివ్యౌషధంబులు నాకిమ్ము తడ
యకిపుడు। వలయునిప్పుడ సోవవందింపనీకేల పెంపుతోడఁ దగరుణింపుమనిన। నాథరాధరుండు నతగర్వితుఁడుఁ బోలెఁ।
దన్నుపరసుగొనకదర్పమొదవ। నవినయమున నమ్మహౌషధులీకున్న। నలిగిపలికె నంతననిలసుతుఁడు॥ మ॥ ప్రియములొ
ప్పిననన్నుఁ గైకొనక దర్పించితివి ట్లుజాల్మత్వముగ్రయశీలంబున నూరకుండితివి। క్రూరత్వాత్మ దుర్బుద్ధివై। దయయున్ ధర్మ
ముసత్యముస్గుణములున్ దాక్షిణ్యముం గల్గవా। రయ నెందుం గతి నాత్మలందు సముదగ్రగ్రావ శైలాధమా॥(మ॥ అని
యుద్యత్పటురోషరూపవివరౌఘూపిర్ఘనదీప్తస్ఫులింగనికాయంబులు గూడిమింటఁ గలయం గాఁ బర్విమండంగ గుం। ధనస
ర్పంకషతేజుఁడై చటులనాదన్యక్కృతాంభోధర। ధ్వనినాగ్నేయపసద్గోకమహారవ్యాప్తిక్రియాపాదియై॥(చ॥
జటిగొవసుంధరాస్థలిమహాహారగనాథుఁడు గ్రుంగెఁ గూర్మముం। డలలెనభంబు మ్రోసె సురనంకులు మ్రొగ్గెదిగంత

తంబుల। తాఁకినవరెన్నో సుకృతుఁడు దర్పమెలర్పన హాస్యము గ్రక్కి। బెదురుకఁగ గోత్ర శైలములు పిల్లగిలెంగ లంగేంబ మో ఘులు ॥ (క॥ వ్రాలి ప్రభులితము సుతన। వాలము చంజుట్టి పెఱికె వానరపతియా। శైలముమును వుండరగిరి। హేలో త్సాహమున జక్రి హస్తమునమాడ్కి ॥ (వ॥ ఇట్లు నశయోజన విస్తారంబును బంచయోజనాయతంబును నగు నమ్మహీధ రంబు పెఱికి యెత్తియార్చు నవసరంబున జిత్రసేనాదిగంధర్వులు ప్రమోదశ కోటిసంఖ్యాకులై నరసహస్రంబులైన మొనలు దీర్చి పరశుగదాముద్గర పట్టిస ప్రాసముసలసంత భిండివాల కరవాలాది మహాసాధనంబుల క్రొమ్మెఱుంగులుగ నలనతని పీడించి పీడనాండఁగొని పోయిన దొంగ యెప్పటింజను దెంచె వీనిఁ గృతాంత గోచరుం జేయుదమని యుల్లసిరి. ......

ఓ హనుమంతుని తో గంధర్వులు యుద్ధము చేయుట. ఓ

మ॥ ఇది నీ కేటికి మేరుభూధర సమంబీయద్రి దేవవ్రజాస్పదమిందుండును మేము గాపుగ జగత్సంజీవనార్థంబునీ। వది యుబ్బోటన పెట్టుతక్కినను దగ్రానేకశస్త్రాళిచే। బ్రమకన్నిచ్చు నెయన్న నాతఁడు రణారంభోన్ముఖుండై పడిర్ ॥ సీ॥ ఘట్టించి యంఘ్రులఁ గన్నినఖంబులఁ జీరి తలంబులఁ జిక్కు పఱిచి। పెడకేలఁ బొలియించి పిడికిళ్ల నొప్పించి మోచేతిపోటులఁ ద్రుంచి మడఁచి। కలదివాలంబునఁ గట్టియంబుధి వైచి శైలతలంబునఁ జదియ వ్రేసి। కడకాళ్లు పట్టి యుత్కటముగా వడిఁ ద్రిప్పి యొకనితో నొక్కని నొగి నడచి। కడఁగి కాటింపఁగొండలు పుడమిఁ బడిరి। వెలిచి కొందఱు గనుకనిఁ బఱచిరపుడు। మూర్ఛనొందిరి కొందఱు మూఁక గట్టి। కొందఱు ఘోరకష్టమొందిరంపులోన॥ (గీ॥ తల్లడించుచు మిం బగంధర్వపతులు। నీకుఁ దెరువులు శుభములై నెరయుఁగాక। యీయుపక్రమమేరికిఁ జేయఁదగమె। కొండగొని పొమ్ము వానరకులలలామ॥ క॥ అనిగంధర్వులు తొలఁగిన। ననిలతనూజుఁడు మహీధరాన్విత భుజుఁడై। తనుసిద్ధ సాధ్యగణములు। వినుతింపఁ గగనవీథి వెలుఁగుచు నరిగెన్.

ఓ భరతుని దుస్స్వప్నము. ఓ

చ॥ భరతుఁడు నాఁటి రాత్రి యశుభంబగు నక్కలలోనఁ గాననాంతరమున రామలక్ష్మణులు తైలసిక్తశిరస్కులై సుదు। స్తరమగు పంకమధ్యమునఁ దన్నయుఁ జిక్కి కృశాంగులైన హా। హాహరగతి నేడ్చుచున్నతత దుఃఖము నొందుట గాంచి భీతుఁడై ॥ (చ॥ తడయక మేలుకాంచి కలదాపున మంచె నఁ జింత నొందితా। ల్లడమున వెల్లివిచ్చి పికలత్వము నొందుచు మున్న మిత్తము। ల్గడుకొని చూచి మేనువడఁ కంబడు ధైర్యము మాలి పోయి పెం। పెడలి బహుప్రకారముల నిట్లని చుండగ పోయి నాత్మలోన్ ॥ (ఉ॥ నక్కలు గూయఁ జొచ్చె గగనంబున నుల్కలు రాలఁ జొచ్చెనే। దిక్కున నైన ఘోరములు దీటుకొనంగ వినె ధరిత్రియున్। గ్రక్కదలంగఁ జొచ్చెనధికంబుగ నొక్కతపుర్త కేశియై। మిక్కిలి యేడ్చుచున్న యది మీఁద టికేడదియే మితప్పునో ॥ (ఉ॥ రాముఁడు లక్ష్మణుండును సుధాసుతయున్ బహుకాననంబులం। దేమి పిదింశరించిరొకొ యే విధిఁ బొందిరొ యేమిరైరొకో। యామహనీయకీర్తులకు నాపదలున్నెసఁగల్గునొక్కొయిం। కేమి దెఱుంగ దీనికిసమీహిత మెయ్యదియొక్కొ దైవమా ॥ (క॥ పదునాలుగు వత్సరములు। దుదిముట్టఁగ వచ్చె నేఁడు తుదగా గురుస। న్మనమున వార్త యువిదరా। దదిసేమి మెయితెగి రొక్కొ క్రొత్తాంతుని చేయి దిరిగె ॥ (క॥ కృతయజ్ఞతపోదాన। వ్రతజపతీర్థోపవాసవర సుకృతంబు। లక్రతమతిని ద్విరి రాముర। కతులితముగఁ గలుగన ధృతియగునిపలికెన్ ॥ (చ॥ అనఘుఁడు భూసురోత్తముల నాగమవేదికులైన వారి రా। బనిదియ నేకదానజపహావనతర్పణ ధర్మకాంతులిం। పొనరఁగ వేదవిదితనియోగముతో నొనరించె నెమ్మనం। బున మురటిల్లు నెవ్వగలఁ బొందుచుఁ జింతచుచునుండు నత్తరిన్ ॥ (మ॥ ఉదయద్భాస్కర మండలోల్లసిత కాయుండుగ్రసంవర్ధనీ। మ్రదగ్రా నిలతుల్య నత్వరుఁడు ఘర్మ్యాతీత శైలుండు భా। తిద నిర్వంబవమాననందనుఁ డుక్కొండి నాగరుంగాంచె భా। స్వద మేయుక్త్యతిఘూర్ణితాఖిల దిశాచక్రుండు సంభ్రాంతిమై ॥ (మ॥ ఘనసంకాశశరీరుఁ డంది గాఢము నుగ్రాంచె భా। స్వదమే యుక్త్యతిఘూర్ణితా ఖిలదిశాచక్రుండు సంభ్రాంతియై ॥ (మ॥ రామునిఁ గని యారాముఁడుల రువల్కలజటాకల్పుందరపోనిష్ఠితు। న్నవసజాతాయతనేత్రు భారసునా। త్మజుండచ్చటం గని యారాముఁడుల రువల్కల జటాకల్పుండపోనిష్ఠితు। న్నవనజాతాయతనాగునేత్రు ఘోరసున్నాత్మ జుండచ్చటం। గనియా రాముఁడు సల్కల జటాకల్పుండ పోనిష్ఠితు। న్నవనజాతాయతనేత్రు భారసునాత్మజుండచ్చటం। గని యారాముఁడుల రువల్కలజటాకల్పుందపోనిష్ఠితు। న్నవసజాతాయత నాగునేత్రు భారమునాత్మజుండు దుఃఖభారంబునన్ ॥ (సీ॥ అరసిచూచె తత్కుమురీ నిగెదంగాం తాలలామంబు సీ। తనుసడ్డోట నెడింపిన చెన్నొకో యున్న దుఃఖభారంబునన్ ॥ (సీ॥ అరసిచూచె క్కుండిరిగెనంగాంతాల లామంబుసీ। తను నచ్చోట నెడించి వచ్చెనొకొ యున్న దుఃఖభారంబునన్ ॥

డఁగాక యని యాత్మఁ దలపోసి యక్కటరఘురాముఁ డిట్టివాఁడె। ధర్మదయాసత్యధనుఁడు ధీరోదాత్తుఁడు చలేంద్రగుణుఁ డనుజుని తోఁ వర్గతనాజాతు నా విభీషణుఁగ పిపీనులదిగనాఁడి పేరు చెఱచి। చను దెంచువేదశానునుఁ బోరఁగూర్చకయా కానితలఁ పేల నాపుఁబుట్టె। దాశరథిఁ బోలునిగాఁడు దాపసుండు। గలుగఁబోలును నిజమనికడఁకతోడ। లఘుల్పకయా కానితలఁ పేల నాపుఁబుట్టె ॥ (ఉ॥ రాజకుమారశేఖరుఁడు రాతిభయంకరుఁడ ద్రోహంబునఁ బాపనిబంకకరుగఁ। గనియె నప్పుడు భరతుండు గగనవీథి ॥ (ఉ॥ రాజకుమారశేఖరుఁడు రాత్రిభయంకరుఁడ ద్రో

వజ్రసంహననుండు వాయుతనూభవుండు వాలపాశంబున దానికంఠం బొడిసిపట్టి త్రిప్పి క్రిందవైచి త్రిప్పి విసిరెను. జిహ్వలు నాలుకలు కేసరములు నరులు వెడలి పాదిఘలోపల పైపన నల్లడిల్లె. ముక్తకేశాంబరోజ్జ్వలభూషణుఁడగు నసుర బలిదిర సాతలమున కేగెబలముక్కి. (క॥ జితకాశి యైనయనన్య! గుతసూసు నియుగ్రమైన రూపముగనిని! స్తుతసాధను లైనజాలు హాతశేషులు లంక లోనికి దిగిరి పెలుపర. (క॥ గాయనిగాని వాయుతనయుఁడు బలవిక్రమభూషణుఁడున బాహాకంపో! గ్నలదివ్యభూషణుండై! పొంగుచుమడిసరి గగనసీమ వెలుంగర. (చ॥ స్ఫురదిరదివ్యరత్నభూషణుడై... సమవిభావిస్ఫురద్ర్భాపవలముమింట సైనికుఁడ బ్రస్ఫురదగ్ని రుచిచ్ఛటాంకితం. కటుఁడగు వాయుసూనుఁ డవికస్వరుఁ డైచను దేరగాఘుడుఁ జేబసరి సబలంబుఁడుడయించె నెయుమడులితకోపుఁడై! (వ॥ రణలక్ష్మీ రతిసక్తుఁడై యులసినిద్రాణత్వముం బొందుసు. స్ఫుటముగ ప్రక్రియబోఁపనప్పుడుగతప్రాణుండు నాథమరా. పణసంప్రేరితశక్తిఁ దాలిహాతనిశ్వాసానిలుం డైనల. క్ష్మణునాత్మసుజాఁడు చియుల్లసియోని భావ్యకుప్రభుండాస్థుఁడై! (క॥ నగరాజధీర లక్ష్మణ! విగతస్నేహుండ శౌర్యపుకుంపకరణ. విగపాలి సంబోవంగ! వగుసేనాకేఁడటచ్చు తమ్ముఁడ చెపుమా॥ (క॥ రూపింపనెల్ల వారికి! నేపారఁగ బ్రోవ వరనిధిసదయుడగు! నన్నసాలఁ బ్రోచ్చెగుణకేను! బాపపుముఖాబ్ధిలోనఁ బడఁ బాలయితే॥ (క॥ సీరాక కమునుమాయను. నోరాని పగలంబోగిరి యుండుసుమిత్రం! జేరియకుంగనేమనిమొక! నేరీ నెమునంబునూతునెక్కడఁ జొత్తున్॥ (క॥ భరతునకేమనిచెప్పుడు! సరసుఁడతఁ తమ్ముఁడయినశత్రుఘ్నునితో! నిర ఘునిచేక్రియుబోఁపుడు! నునతరమర్యశములనోఁ బడసెంచఁగవలసే॥ (గీ॥ అన్న దినా నాడినసుశరణ్న నేను. లంకపట్టమభిషేకంకతనాసు! మనవిభీషణుఁ బలికితినదయుఁడెప్పి! నిలనభాగ్యులకే మనుగలదె పెంపు॥ (మ॥ కమలాప్తుంజనయాద్రిచేసుపకునకక్షంబారయన్నచ్చెసి! క్రిమిరంబుల్విరియంగఁ జొచ్చెఁగలయిస్సి గ్యాగముల్నిర్మల! త్వముప్రెంపఁగ్రహాతారకాతతులభాసన్నత్తు ప్రత్తియంసి స్పై! నసూరల లక్ష్మణుకుంబసేగెద నసహ్యాంబివ్వఁజన్నిల్వఁగ॥ అని సుగ్రీవునకిట్లనియె॥ (ఉ॥ బంధుఁడ వైతిగీవ్వచున పాలబడిముఖ సేనతోఁడతు! స్కంధపుగట్టిక సుల జీకిఁ గూరకచం పోవు నా! బాంధవ మెల్ల ప్రొద్దఁకలఁపఁ గునాత్మ సత్రాసమింకఁ గ! పిమ్మట నసుబోవుమ్ము భానుసుతకీశబలంబులతోడ నావుడు॥ (చ॥ రవిసుతుఁడంతయుండె సెగానునకిట్లనుఁ గాని పాలు పె! ప్పవదవిచార మేమిటికిఁ బన్న గనాలవజాను సెచ్చెను! ప్పవనసుతుండు దప్పనిభంజనశోకము నానసుమింక నా! నుపగమసుంపడ పోవుతు మన్నగవిశ్వసనీయమే శదా॥ (వ॥ తదనంతరంబ నిబిడప్రభావుఁ డుర్నిరీక్ష్యుండయి హనుమంతుఁడు ప్రజ్వలన్మహా ప్రభాదీప్తిభాసురుఁ గునాద్రోణనగంబుధరియించియుం దెంచిన నఖిలకపీంద్రులు జేరి చూచి గానాంకింగ పిపీలులు భీతిల్లిసరివర్తులై యుండరఘూద్వహుండయ్యవసరంబున మార్తాండుండని శంకించి॥ (సీ॥ ప్రళయకాలోగ్రభగ్రచ్ఛలంబునఁ గంటిమంటలు మింటఁగలయఁ జెలఁగ. రోషరూపంబు భీమంబుగా విస్ఫులింగకణంబులు నింగి కెగయ. బ్రహ్మాండమంత యుభగ్నంబుగాఁ జేయుటకు సమకట్టిలు సఫలము... సమరసంరంభసుఖ దాసాలులాఘవమ్ము సేయఁగ. బూస కైవడి రఘురాజపుంగవుండు కాలిమాదిగములనంగ తీర్థములుగాఁ గాల్చులే సునుసాకట గలఁడజాచు! విద సు... (సీ॥ ద్రోణాద్రిరాజ్యము... ... తకమున్న. రణభూమిఁ బడినలక్ష్మణుఁడు లేవకమున్న ఘనమనోరథసిద్ధి గాకమున్న. యన్వయంబున కాదియయ్యును బగవానిఁ గలసినా కార్యంబు తల్లఁపులేక... నాకుంగలదెయు జేయమెండు. దివ్యశరమునఁ బడఁగూల్తు దివిజులడర! వమనుకితల మేనరాక్షసముగాఁ గ. జేయుదును నాకుఁగల దెయుజేయమెండు... (శా॥ ఆస్ఫాలించిన... ... సుగ్రీవ విభీషణాదులు సంభ్రమంబునం బఱ తెంచి దివిన యపినమితశిరస్కులై పాలభాగర లంచున నృత్తిర్॥ (వ॥ జాంబవత్సుగ్రీవ విభీషణాదులు సంభ్రమంబునం బఱతెంచి దివినయపినమితశిరస్కులై ఫాలభాగరచితాంజలులై... యంబుఁ జెలువపంజనదనిమజీయునిట్లనిరి॥ (సీ॥ రఘువంశవర నీవు రౌద్రావేశకరసులట్లై మొక్కక... త్రయంబుఁ జెలువపంజన దనిమజీయునిట్లనిరి॥

స్త్రమంచినసురసిద్ధసాధ్యఖేచరభుజంగ।గంధర్వులాదిగాఁగ భయంబునఁబొందియొగినిక్కులఁజూచుచున్నశా
ఠ। లతిశయోల్లాతతనంబబస్థలిగాలిపగులుచండంబునబకలువడియె। ధరగ్రక్కదలఁజొచ్చెధరణీధరంబులు వ్రాలు
చునున్నవివార్ధులెల్లఁ।గలఁగుచున్నవిగావునఁగడఁగిదీని।సంప్రయోగంబువలదింక జనవరేణ్య। దివ్యశైలంబుతోఁజను
దెంచుచున్న।వాఁడు భానుండుఁబోలెనవ్వాయుసుతుఁడు॥ (క॥ వరదివ్యౌషధలతికా। స్ఫురితంబగుద్రోణశిఖరిభుజబ
లమెసఁగఁ।గరువలితనయుఁడుదెచ్చెను। సరసిజమిత్రుండుగాఁడుసౌజన్యనిధీ॥ (వ॥ అఖండక్ష్వేళారవపూరితాశాం
తరుండగుటంజేసితపనుండుగామికివిచికిత్సవలదుపావనియయగుననిపల్కియన్మహాత్మునకెదురుగాఁగపులంబనుపు
మనవుడు॥ (మ॥ దళదిందీవరచారుకాంతివిలసద్గాత్రుండుకౌతూహలా। మలఫుల్లత్సరసిజనేత్రుఁడపరిమ్లానప్రసా
దాననో। జ్జ్వలసంపూర్ణసుధాకరుండురవిరాజద్దివ్యతేజుండుభూ। తలలాముండుకడంకతో నెనుసుగాఁబంపెంబ్లవం
గావలిన్॥ (శా॥ అంతన్స్వామికినచ్చుభానుఁడననత్యైశ్వర్యమొప్పన్ హనూ। మంతుండాదటనేగుదెంచికడురమ్య
స్ఫూర్తిమైమేదినీ। కాంతాగ్రేసరుఁడుత్సహింపఁగఁబ్లవంగశ్రేణిమోదింపఁగ। స్వాంతన్యస్తగిరీంద్రుఁడైసవినయ
వ్యాపారసంరంభుఁడై॥ (సీ॥ ఇట్లసురఘునాథయొఁబోయిదివ్యౌషధంబులుతద్ధరాధరమునందుఁ। బరికించికానకగిరి
యతెచ్చితినిదియవధరింపుముదేవ న్నవనినాథ।మునుమీకుపంచినఁజనఁగనే తేరంగనడుమవిఘ్నంబులునాకుఁగలిగె।
మసలుటతప్పగామదిలోనఁదలఁపకుమనినరాముఁడువల్లెననిలతనయ।నీకుఁజప్పులుగలవయ్యనీకతమున। దినకరా
న్వయమరయఁబ్రతిష్ఠనొందె।నన్నుఁగాచినీవనుజుప్రాణములువడసి।తింకనీఋణమెన్నఁడే నెల్లునీర్తు॥ అనునయ్యో
వసరంబునభానునందనుండుసుషేణునకిట్లనియె॥ (గీ॥ ఎలమిసొంపారభూధరమెక్కినీవు। నామహౌషధవల్లరియరసి
తెచ్చి।దానసౌమిత్రిఁబ్రదికింపుతడయకీవు। కౌతుకామృతపూరంబుగడలుకొనఁగ॥ (చ॥ అనినసుషేణుఁడంతఁబ్ల
వగావలితోఁజనుదేరసత్వరం।బునమణిజాలహాటకవిభూషితసానుతలంబుసాలచం। దనసహకారసుందరముఁజా
మరసాంకసరోవిరాజితం।బునురమణీయశృంగముగుభూధరరత్నమునెక్కియుల్లసన్॥ (సీ॥ ఇచటనింద్రుండుదిగీశు
లతోఁగూడిలోలుఁడైయమృతంబుగ్రోలెవేడ్క।నిక్కడఁగ్రన్నైలోకహితముగారాహువుతలచక్రమునఁద్రుంచెదా
నవారి।చెలువంబులగుమహౌషధతతులిచ్చోటఁగలవనియచ్చుపడఁగ। వానరావలికెల్లనరుసతోఁజూపుచుఁజతు
రుండుగాంచెవిశల్యకరణి।యనుప్రతోడుతనదిపుచ్చుకొనిమహీధ।గావతరణంబువేగసమాచరించి।ఘనతరస్థితిసంప్ర
యోగంబుసేయ।నాక్షణంబునఁజూడనత్యద్భుతముగ॥ (క॥ గతవేదనుఁడైసుప్తో। త్థితునిక్రియన్ లక్ష్మణుండుదెలిసెసమీ
జ్జి।తుఁడైగ్రక్కునలేచెం।బతిమనమునసంతసంబుబరువడిసెసఁగన్॥ (మ॥ అమితప్రాభవమొప్పనేగినిరపాయప్రా
ప్తితోసర్వవిఘ్నములున్లావునఁనిర్వహించిఘనదోర్దర్పంబునిందారన। శ్రముఁడైయొలిననాని కార్యములుదారస్ఫూ
ర్తితోఁదీర్చెను।త్తముఁడీమారుతియంచువానరులుమోదంబంది యగ్గింపఁగన్॥ (మ॥ ధరణీకాంతుఁడు రాముఁడత్తతటి
సముద్యద్గాత్రకాయుష్ఠుఁడై।పరమానందరసామృతంబుకరణిన్ బాష్పాంబువుల్లన్న లం।దొరుగఁగంగాఁబులకాళికంచు
కితగాత్రుండైనరేంద్రుండుసో।దరునింగౌఁగిటఁజేర్చెనిత్యసహజార్ద్రస్నేహభూయిష్ఠుఁడై॥ (చ॥ అమలచరిత్ర
సంభృతదయారసపూర్ణసుషేణనీప్రసా।దమునసమీరసంబడసిధన్యుఁడనైతిసుపక్ష రోపకా।రముగలనీకునేమి
యుఁదిరంబుగఁబ్రత్యుపకారపూరణ।క్రమమునినాకుఁదోఁపదవిగల్గునె యేమిట నిర్వహింపఁగన్॥ (వ॥ తదనంతరం
బకపివీరులుకౌతుకాయత్తాంతరంగులై రామలక్ష్మణసుగ్రీవానుమతంబునఁదన్మహీధరారోహణంబాచరించిబహు
విధమణిశృంగంబులుగనుంగొనుచు నతిమధురఫలరసంబులుగ్రోలుచునభౌమురవిభూమారసంబులాస్వాదించుచు న
మృతసోదరంబులగుపానీయంబులుత్రావి విగతశల్యక్షతవేదనులై క్రమ్మఱియవతరించిరంత రాఘవుండమానుష
తేజుండగుపవమానతనూజునకిట్లనియె॥ (గీ॥ తొల్లియుండినచోటనేద్రోణశైల।మునిచిరమ్ముఁరయంబుననునడునట్లు।కా
కయనియాగిరీంద్రంబుగడఁకఁగొనుచు।నంబరంబుననురువడినరుగునపుడు॥......

స్థూలజంఘాదిరాక్షసులతోహనుమంతుఁడుయుద్ధముచేయుట.

క॥ రాక్షసులు వాయునందను।వీక్షించియుగ్రరోషవివశాత్మకులై।రక్షఃపతికెఱిఁగించిన। నాక్షణమునదశవద
నుఁడుసతిరభసమునన్॥ (వ॥ స్థూలజంఘుమహానాదమహోదంష్ట్రమహాపార్శ్వాగ్నిమహవీర్యచతుర్వక్త్రశం

శికర్ణహస్తికర్ణమేఘవర్ణచిత్రాములగురక్తాచనులఁ జెక్కుచెడ నిరోగించి మీరలిందఱు౦జని యుప్పవమానతనయుఁబ
ట్టుకోనిరంపు లేకయుతని చేతిశైలంబు సాగరంబున నైవ్రకొండె వానిఁ జెగటార్చి చను దెండొండె సిట్టిపరాక్రమంబు సే
యునతనికినర్ధరాజ్యంబొసంగుదునిది యిమోఘంబనిన వారలునకవరూథినీసహస్రంబులతోఁగదలి నానాప్రహార
ణపాణులయి దేవాసురరూపంబులు ధాల్చి కదిసియుసువడిందాఁకిజీమూతంబులు శైలంబుఁబొదువుపగిదిఁబొదివి యా
గ్రహంబుననహంకార హుంకారంబులుగయునార్చియుల్లనిరి॥ (మ॥ ప్రవరానేకమహాస్త్ర మర్దనభుజాప్రఖ్యాతు
లఁ దేవదానవులఁ శూరులనుమ్ముగ్రైకొనకనూనస్ఫూర్తితోఁగొండగొం। చవలీలంజన నెట్టువచ్చునవి వేకాయత్తవి
త్తుండనై। ఋవినీకెక్కడకేగశక్యముమదాంధీభూతమస్త్రాశయా॥ (మ॥ అనినంబావని వారికిట్లనియెసాహంకారుఁడైవి
మ్ముగ్రైకొనఁగా నెంతటివారుగర్వమునఁబెస్రు ల్పల్క ఁగా నేలయే। పుననాముందటమీకు నెమ్మెయి నెటంబోవచ్చు నే
యుంచుఁబెం। చెను దగ్రంబగు వాలముద్ధతమహోర్చిస్తోమభీమంబుగన్॥ (ఉ॥ వాసుకిభోగిభీకరము వాసవదంతికరోప
మంబువిచిత్రాసితభూతమండలమదర్పితదానవగర్వదారణో। ల్లాసముఘనామకేతనవిలాసమునిత్యసముల్లసజ్జయా।
వాసమునైన వాయుసుతు వాలముదగ్రతఁబొల్పె నెంతయున్॥ (సీ॥ శూలిఫాలానలాభీలమై మండుచు నుసువడిఁగొం
డఱనెగిసహించి। కాలదండాతికరాళమై యడఁచుచుఁగ్రూరతఁగొండఱఁబారిసమరి। హాలాహలచ్ఛటోత్తాలమై పె
రుగుచు నేపునఁగొండఱరూపుమాపి। వ్యాళోగ్రమృత్యుపాశావార్యమై చేరిసోలవకకొండఱఁజుట్టిత్రొ చి। కఠిననిర్ఘాత
సంఘాతఘాతజాత। వేదనాపాదనానూనవిదితమగుచుఁ। జక్రిచక్రక్రమక్రియావక్రగతుల। వాయునందను వాలం
బువ్రాలెనట్లు॥ (శా॥ అంధీభూతములయ్యెభూతములు ద్రాసాయత్తచేతస్కులై। గంధర్వావళులయ్యెఁ బాఱిరిమలగ్రా
వంబులల్లాడెని। గ్బంధంబుల్శిథిలత్వమొందె వసుధాభాగంబుగంపించెఁ బ్రా। క్సంధానంబులునప్పెలోకములకుత్పా
తంబుసంధిల్లఁగన్॥ (క॥ వనములఁదన్నుచుగర్జాస్పదహుంకారములబడలుపఱుచుచునత్యున్మదమునమూర్ఛలముం
ముచు। నదయతఁబోనీకపానివియదపడఁచెవేసన్॥ (గీ॥ వచ్చిపొదిగినయాసుర వారిదములు। వేయువిధముల నెల్లెడపిరి
సిపోవ। భూరిబలుఁడైనపవమానపుత్రుఁడొప్పె। భాసురద్యుతిశారదభానుఁడనఁగ॥ (చ॥ విజయముఁబొందిపిష్టపదవీ
థిని రావరణప్రసన్నుఁడై। నిజతనుకాంతియెల్లెడలనిండఁగ శౌపరిణాహశాలియై। రజనికరుండుఁబోలెనభిరామనరస్మి
తపూర్ణచంద్రికన్। రజనిచరాస్యపద్మనికరంబులయుల్లసనంబుమాలఁగన్॥ (క॥ పోవుచునానందితుఁడగు। పావనిపైసి
తగణనుపర్వులుగురుసం। భావనలఁబుష్పవర్ష ము। వాపిరిగాఁగురిసిరంబువాహములగణిన్॥ (ఉ॥ మానితవేగుఁడైన
పవమానతనూజుఁడుదీనశోకుఁడై। మానుగద్రోణశైలముసమాననిరూఢిగలిర్వభక్తిసం। స్థానమునఁదునిల్పిరఘుచంద్రు
నియొద్దకువచ్చెనుల్లస। న్మానసవేగుఁడోయననమానుషుఁడైకసత్త్వసంపదన్॥ (క॥ మనుజపతికిసౌమిత్రికి। నినసుతు
నకుఁగ్రమముతోడ నెరఁగివినతుఁడై। తనపూర్వవృత్తమెల్లను। వినిపించెంగపివరుండు వేడుకయొదవన్॥ (వ॥ తదనం
తరంబరామసౌమిత్రికపితనయులు తదీయప్రసంగంబులాకర్ణించివిస్మయంబందియిదియనన్యసుకరంబు నీకచేయుం
బోలునింతియయని హర్షోత్కర్షపులకితశరీరులయియతనినుపగూహనంబులసంభావించిన నుబ్బికాననచరులందఱుం
దమలోనఁబరస్పరాలింగనసుఖంబులనుభవించిహనుమత్సుపేణులనగ్గించిలంకాపురసౌధజాలంబులంబ్రతిధ్వనులెగ
యసింహనాదంబులు సేసిచెలంగుచుండునాసమయంబున॥ (చ॥ వెలయఁగలాఢ్యుఁడైనశశి వేడుకఁ జేయురతోత్సవం
బునన్। లలితరుచిస్ఫురద్గగనలక్ష్మిమనోహరహారవాక్తికంబులక్రియసున్నతారకలుపూర్వసురాధిపురాజ్యచి
హ్నములల్లాలఁగినమాడ్కి దృష్టిపథమూరములయ్యెఁగ్రమక్రమంబునన్॥ (చ॥ ఘనతరదానకర్ణమిత గంధమతంగ
జకల్పులైమహాస్వనగళదంబుసాంద్రతరవారిదబృందముఁబోలుచున్నయి। దనుజులశౌర్యసాహసమదస్ఫుటసంత
మసంబునాసదం। గెనటిభృంగాంధకారముపికీర్ణతరంబయిమెల్లదిక్కులన్॥ (చ॥ కమలమలోప్పెవానరనికాయము
భాంబుజరాజితోనయ। ఘృముదగణంబుపెంపటిగెఘోరనిశాటమనంబుతోనహూ। కములముదంబునూలెదశకంఠస
మనంబుతోన్॥ (సీ॥ ఘనతమిస్రోద్యతకరిరక్త
ముక్తాతోషశక్రనా। కములనురాగమొందెనధికంబుగరామునుముక్తమంబుతోన్॥ ... వచ్చుబాడబముహావహ్నియనఁగఁ। బ్ర
జలమూలఁజెలువాగఁదోఁగినసింహమునఁగఁ। బూర్వపయోరాగాని హాంగనాసుంచున వచ్చుబాడబమహావహ్నియనఁగఁ। బ్రా దీవధూకరపల్లవతలమునఁగోమరాయువిద్రు
మహాద్రిశృంగంబుపైఁజెప్పపెట్టినఘనపద్మరాగైకకలశమనఁగఁ। బ్రా దీవధూకరపల్లవతలమునఁగోమరాయువిద్రు

[illegible]

రావణుండు శుక్రాచార్యులతో యోచించుట.

సీ॥ లంకాపురంబున ... [illegible]

రావణుండు పాతాళ హోమము చేయుట.

వ॥ స్నానాదిక్రియలు నిర్వర్తించి పాతాళంబుఁ బోని గుహాగర్భంబు ... [illegible]

[illegible] సమీపమునకుం జనె జాంబవంతు నుద్దేశించి [illegible] యగ్నిహోత్రంబు లుజ్వలింపఁ దేజరిల్లెడు [illegible] లెల్లపొలుపొరె నపుడు జాంబవంతుఁ డాంజనేయున కిట్లనియె [illegible] ఓయి వాయునందన! నీవు హిమవత్పర్వతంబునకుం జని [illegible] ఋషభకైలాసశిఖరంబుల నడుమ నున్న ఓషధిపర్వతంబునందు మృతసంజీవని విశల్యకరణి సావర్ణ్యకరణి సంధానకరణి యను దివ్యౌషధంబులం గొని తెమ్మనిన [illegible] (శా॥ ఆ వాయుతనయుం డట్లు వేగంబున [illegible] నారాయణ పర్వతంబు [illegible] (చ॥ అని గిరి శిఖరంబు లెక్కి [illegible] (క॥ అనుటయుం బవనసుతుండు [illegible] (సీ॥ [illegible]

[illegible] తనకు సమ్ముఖంబుగ నున్న దివ్యాచలంబుల వేగ [illegible] (వ॥ అని వానరుల కేతెంచు పవనసుతుఁ గంధమాదనాఁగ [illegible] జ్యోతిస్సముజ్వల [illegible] ఘనకుసుమ వేగమున [illegible] సింహనాదంబున [illegible] (మ॥ [illegible] (సీ॥ పృథులకాలంబు [illegible] రథములు నేలతోఁ [illegible] ద్విపరాజసంఘములు [illegible] నేలతోఁ జనుచు వారు [illegible] గృహములలోనున్న బహుధనములు [illegible] (ఉ॥ [illegible] (చ॥ తలఁకుచు నాండ్రు బిడ్డలును [illegible] దైత్యవీరులఁ గడంగి [illegible] (ఉ॥ [illegible] (వ॥ [illegible] సుచరిత్ర [illegible] వేచనుదెంచి [illegible] వాలిసూనునకుఁ [illegible] వేల్పుగ [illegible] మునీశ్వరులు వానరులుత్సహిం

వంగఁ ॥ (వ॥ అంగదుండును సన్నద్ధసంరంభ రోషంబులు [illegible] ...

అంగదాదివానరులు [illegible]

క॥ * ఆవాకిటనున్న ఘనగ్రావంబవలీలనుగ్గుగాఁ దన్నె [illegible] రావంబు సెలఁగ [illegible]

[illegible]

క॥ ఘనుఁడైన రాముచంద్రుని పనుపున జయభద్రు [illegible] భంజనుగ [illegible]

[illegible]

అంగదుండు [illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

... పరమార్థమొకటి చెప్పెద ... [illegible] ... (చ॥ ఎఱుఁగుదుఁ బ్రహ్మ బాంధవకులేశుఁడు పంకజనాభుఁడౌటయే। నేఱుఁ ... [illegible] ... నేఱుఁగుదు నాదు రాఘువమహీశుని చేతి వధక్రమంబుని। [illegible]

యుము క్రీఁబొంద [illegible] ఱుటనింత చేసితిర॥ (చ॥ ధరణితలేశు దివ్యశరదత్తసుసూక్ష్మభయము క్రీ కామిని । పరిణయమా గళిత [illegible] భాగ్యము [illegible] కాంచెఁ గాన [illegible] శుభము హార్గము [illegible] యుండ సేగనే । [illegible] ను [illegible] నిర్మలసుస్థితిఁ బొందియుండెదర॥ (చ॥ అమిత బలుండు రాఘవుఁడు యాజ్ఞనుఁ [illegible] ప్రవహి [illegible] ము [illegible] యు సాంప్రత [illegible] తా హుతులొప్ప వేస్పె మో । [illegible] క్రీ [illegible] తసురతంబుగ [illegible] బెండ్లి [illegible] । వి ముల [illegible] యుభోగ [illegible] విస్ఫుత [illegible] నిర్యాఢిఁ బొందెదర॥ (వ॥ అని సమర సన్నాహ వ్యగ్ర యమాన [illegible] వేశసం పాదిత మోహ [illegible] లాను భవలాలసుండై [illegible] పోవ [illegible] వోపదిం [illegible] యున్నదియె॥ (సీ॥ కరిరాజుతోఁ బా యుక [illegible] బుసజలజ [illegible] ము లేని [illegible] । సుభగ [illegible] గను లేని చూత [illegible] క్రీ యుమిహాసుతోఁ బాయు పద్మి నియునంగ । వరవ [illegible] లేని [illegible] రాజ [illegible] ముతోఁ బాసి [illegible] యునఁగ । హిమధాముఁ జూడని [illegible] చాప్పనఁ బ్ర [illegible] బాసిన [illegible] యునంగ । [illegible] యుజానన [illegible] పాసి । పుణ్యాంగిళ చేష్టితసుస్ఫురణ దక్కి । యుచిత సౌభా గ్యహీనవై యుండుమనిన । సుదిదసిగ్గున నూరకయుండెనపుడు, ...

శ్రీ రావణుఁడు యుద్ధమునకుఁబోవుట.

వ॥ తదనంతరంబ నిజసహచరీపీడ్యానిచరణవిన్యాసంబున ధరణి గ్రక్కదలను దగ్ర ప్రత్యగ్ర మహోగ్రహంబున ము రవఁ గోకుండై బహిరాస్థానసదనాంతరవిన్యస్త [illegible] సింహాసనాసీనుండై రోహిణీశైలా [illegible] కాలజీమూతంబును [illegible] ంచు [illegible] బుగా నాజ్ఞాపించె [illegible] దనంతరంబ॥ (సీ॥ [illegible] హారంబు మే దురంబై యుండ దిగ్గజశ్రేణియు మ్రొగ్గిలఁగ । ధారుణీచక్రంబు తల్లడమందంగ భృథుగోత్రశైలములు వ్రేల్లగిల్ల । సప్తార్ణ వంబులు [illegible] ల్లని [illegible] । [illegible] సురకోటి గుండెలు పగులంగ శేషాహిపడగలు చెవుడు పడఁగ । బరఁగ బ్రహ్మాండభాండంబు పగిలెననఁగ । బ్రళయ [illegible] వాయించు పటహానుసారి । [illegible] లోకక్కుటవ [illegible] యు [illegible] బు [illegible] భేరిమ్రోసె॥ (మ॥ [illegible] హలా [illegible] సమాంచద్వి క్రమాడంబ [illegible] రోష [illegible] సంఘ [illegible] దిక్చక్రుఁడై యమరోత్సాహము దక్క [illegible] మహోహంకారగర్వాప । [illegible] జిష్ణుఁడు [illegible] తేజంబునన్॥ (మ॥ స్వర [illegible] ఖరాంశు [illegible] ప్రభ్యస [illegible] బం । [illegible] పరిష్కృతాంగ [illegible] భాస్వ [illegible] గాభరణాఢ్యుఁడై [illegible] రాజ [illegible] తారావ ళీ । [illegible] సంచిత [illegible] ధరుఁడై [illegible] ॥ (చ॥ హరి [illegible] లైన [illegible] రా [illegible] యా । [illegible] లు [illegible] నాము [illegible] బోల్పవ [illegible] రావణుఁడు భాస్వదు [illegible] ॥ (వ॥ చంద్రహాస ప్రాసతో [illegible] పాలశరాసన ముసలము [illegible] పట్టిసశూల [illegible] తారకోణ [illegible] సమేత బాహు దండంబులు [illegible] చక్రసంఘటితంబును [illegible] బును [illegible] రాజ [illegible] తురంగ సహస్ర [illegible] సూత [illegible] ంబును రావణు [illegible] రాజమానంబును [illegible] రోహణంబు సేయువఁడు [illegible] కా [illegible] హనీయాతపవారణ [illegible] వాహ [illegible] కంబులు [illegible] ంగ [illegible] కాహళ శంఖ నినాదంబులు [illegible] ఘోటక [illegible] సహ స్రంబులతో [illegible] ॥ [illegible] సంబు [illegible] సుగ్రహం [illegible] హోదం [illegible] కరాళి [illegible] । [illegible] బాల [illegible] జ్వాలా [illegible] శోణ [illegible] గ్రహ [illegible] భవన్ [illegible] ॥ (శా॥ అభ్రం [illegible] ధాముఁడు యుగాంత [illegible] హీనభ [illegible] భూమాసమమా । హ [illegible] బలాహంకార [illegible] । [illegible] నా [illegible] ॥ (చ॥ [illegible] నూన వేగరథ కాంచన కేతన [illegible] జాలము । [illegible] హస్తుఁడై । [illegible] తటిన్మహేంద్ర ధనుసూద్దిత మేఘము [illegible] ॥ [illegible] రోముఁడు [illegible] ॥ (ఉ॥ మండలి [illegible] చాపము [illegible] నిర్గత సాయకప్ర [illegible] ।

చండసాహసప్రౌఢిమానసనుండు సువర్ణ విస్ఫురత్కుండలమండితుండు పటుదోర్బలశాలి లమోఘశాస్త్రవిద్యాగరిమ మస్తకమణిగ్రహణవినోదగతిం గని తెల్పెసైన్యముల్ ॥ (క॥ హా ! సైన్యకాననంబుల సరికోనికల్పంగ నప్పుష్పహననములగల్ ! వరశస్త్రములు గ్రాలంగ నగుదెంచి సుమస్థాలనుర నిశాటులు పెలుచన్ ॥ (క॥ తనుచరులు తనులు గినుకను సమునవాళ్ళవి శృంగతి బలుగానరణకేళీ బలిణత హతులయి గాకిరి ! ధరణీపరాగంబులెగసి తరణింగప్పన్ ॥ (క॥ కోలాహలంబు లెగ్సంగా రాశి గజాకుంత శితపరశ్వధ పరిఘా ! ఖేలకర వాలభీషణ ! లైలింబో డిదిరి సురల కపికోటిన్ ॥ (సీ॥ మాదస్త ప్రశాకర్మ సుహితమహాయుధ్యంగసంజ రేంద్రములడీకొలిపి కొలిపి ! ఖుర కోటిసాటిత క్షోణితలోద్ధతి ప్రథితాశ్వవంబులజంపి పంపి ! వివిధ ధాతుశ యాఘుక నేమినిస్వనోద్ధుర శతాంగంబులందోలితోలి ! హార్యక్షముఖ్య మహాశౌర్యగుణాకల్ప ఘన పదాతులంబొయిం జొనిపి జొనిపి ! దైత్యనాథులు నలువురు దర్పమొసఁగ ! దిశలు జవలు నుమాధులనటు కొనఁగ ! గ్రమము తోడుత సింహనాదములు చెలియ ! భూరిజవమున గపులతోఁ బోరి రెలమి ॥ (సీ॥ కలితలీలాకంపుక క్రీడనక్రియ వరమహీధ్రములెత్తి నెత్తి వైచి ! సరసాటనాగృశంగములనోర్వంగనాటి విటపవృక్ష జాతంబుల వ్రేసి వ్రేసి ! సలిలసమాహత ఘోరారి ముఖపాప్రహార పరుషితముల గూల్చి కూల్చి ! నిష్ఠురనారాచ నిశితోగ్ర చటులసుదార నఖంబుల వ్రచ్చి వ్రచ్చి ! యాతుధానసమితి నేర్పుల మెఱయుచు ! బలముగినుక తోడ చలముమిగుల ! గపులు పోరి సురరిపులు భీల్లంగ ! సటిమితోడు తోడఁ దలకి మిక్కొనుచు ॥ (వ॥ అసిగదాప్రాసతోమరభిండివాలముసలముద్గరపరిఘపట్టిసపరశుశూలచక్రశరంబులు ప్రయోగించి నొంచియుఁ ద్రుంచియుఁ జించియు వ్రచ్చియు గ్రుచ్చియు వ్రేసియు నేసియుఁ దలలు మొత్తియుఁ గరంబులు సఱకియుఁ జరణంబులు ద్రెంచియుఁ దోడలు మార్చియు నురంబులు శకలించియు నుదరంబులు చీరియుఁ బక్కలు వ్రక్కలు సేసియు నుదగ్రులగు యాతుధానులు పయింగపిసింగ ములు నగములు గురియించుచు గిరిశృంగంబులు వైచుచు నరసంబులు పెలంపేంచి బిరుసులు పెలంగ రథసారథి రథ్యంబులు నుక్కడంజని యమోఘంబు సుప్రరథిక జెప్పరంబుగా నెగసి చతురంబుగ రౌతులు సమయఁగ సప్పించియుఁ దాకుచు సరవాయిగొనక యాఘోరణాసి హంబుతో నరణపరిణతివారణంబులు సమంబుగాఁ జదియఁ గొండలు వైచుచు నప్పటికప్పటికి నిశాచరుల బెదరులయ్యూ గ్రక్కించుచు నరుసంబుసంబుతోఁ దీవిదైవి తెగటార్చుచు నేనుంగు నేనుంగు తో నైనిపీనుంగు గావించుచు ఘోటకంబు పట్టియన్య ఘోటకంబుతోఁ దాటించి కాటించుచు సుభటుఁ బటురయంబునం బట్టి యితర సుభటు తో జజీవి భేదించుచుఁ గజజదియఁ జటి దియుఁ బొడిచి యునొడిచియునిన్లు నేక ప్రకారంబులం బోనుసట్లుచు నాజి యుసు ॥ (చ॥ ఉగతర ముష్టిహతముల సుగ్ర నఖంబులఁ బోరి వైశ్యులఁ బోరిఁ బోరిఁగాలఁ గాఁ బొడిచి బాలకు లుక్కడఁ జీలితన్నివి ! స్ఫురదురు వాలపాశములఁ జుట్టి వెసన్ కపి భీతిని వైచిని ! స్ఫురరదసంబులం జదిసి భిన్నగ్రతఁ బేర్చె వానరుల్ ॥ (చ॥ కడిమి మెయిన్ని శాచరులగ్రచ్చు నమింటికి పీదిని వైచిరా ! పిడుగులుఁ బోలె సౌక్కటి విజృంభము లై పొరియుం బరాని మైఁ ! బడఁజను పేరఁ జూచి పటు బాహుబలంబునఁ బేర్చి యామినుము ! బికికిరిపాలు సేయుచు భయుఁ గా సమయించిరి గెల్ ॥ (సీ॥ ముదిత వానరఘనముష్టి ఘాతంబుల నొచ్చుచుఁ బడి కొయినరాగజములు ! నిప్రక పీంద్రతల ప్రహారంబులఁ గూలి చిమ్ముఁగ ప్రాలు ఘోటకములు ! గుపితహరిశ్రేష్ఠ రాపాతంబుల నజలు దైత్య వాహనములుగాఁ జదియుచుఁ బడియుఁ గ వానర శాఖామృగోత్పాత రుహతి పదలెలఁగాఁ జనియుఁ బదాతి వర్యముల్ ! లిగియుండియుఁ గలగనికడఁకఁ పెరుగ ! సురసుతుకముసునమునసందడింప ! భూపరాగంబున భమునఁ బొదలినెరయ ! భూపరాగంబు వైచుక యొప్పె రేఁగి ॥ (క॥ దానవులుగ పిసియుదుపడి ! వానరులెక్కడఁ గొనక పరశరనిశితా ! నానావిధ శస్త్ర సంహతి ! నొనాటఁగ నేసిరతి మోదస్థితితోన్ ॥ (గీ॥ హస్తకములు నిశితములు హస్తముష్టుసనాని ! పసఁగోల దళముచూపి మానుషగాక ! వక్కలించి మేను చెక్కి పరుషస్తస్థలి ! సటుతరాస్త్రహతుల బొసలసేసి ॥ రక్కసులు కీశులుంబులుసరికి ప్రక్కలొక ! వ్రక్కలించి మేను చెక్కి సతస్థలి ! పటుతరాస్త్ర హతులఁ బొసలనేసి ॥ (ఉ॥ దానవభూమమండలయుగశత ప్రతిమింబిత హాసవింబుఁ వై ! హానుగసముత్కోచని జమండలనాయుబోస మునుమంబున ॥ (ఉ॥ దానవరాజ నివాళ్ళప్రకారణ సమ్మానములు పరాగములతిభీకరయుద్ధము ! నుపరాగ సముద్భవంబులగుభూపరేతుగాసకృతయుగ్మముల నిరత్ రాసికరెంతయు ॥ (ఉ॥ రామరరానివాళ్ళప్రరథవారణ వాహవసుప్రగాతలై ! లూనవరాగసంభవములు నిక్కమ్ ! కిఁబోయి పోయినో ! పానపరంపరాముదిర భంగుల భంగిసమోద నిర్జరీ ! యాసనమాగతంబులకు నాయిత నైమిలిసి లైన ! భిలత నుప్పియుద్ధత కపీంద్ర వరస్ఫురమత్తగతుల్ ॥ (ఉ॥ ఆశ్రుసింగాలునాయికి పిలువనము వైసమున గ్రహుం క్రియా ! ఖిలత నెప్పియుద్ధత కపీంద్రవర స్ఫురమత్త

[illegible]

[illegible]

సుడెందె నాప్పులాడవె॥ (వ॥ ద్వాదశచండకరమండలంబులై [illegible] దహనసహస్రంబు లేకీభావంబున [illegible] మించుకరణిసర్వతేజంబులయద్వైతంబు క్రియవచ్చుచున్న [illegible] శైలంబు [illegible] [illegible] ఖరునారసనముద్రను [illegible] నాన్నడిగినపిఖెను [illegible]॥ శా॥ [illegible] ప్రతినాంగకీలములచే శైలంబులం గాల్చునా। [illegible] సహాయుఁడిద్దసమర [illegible] [illegible] సేనావలీ। [illegible] (వ॥ అనువనసరంబున వాఁడు ప్రచండ [illegible] నాదంబు సెలంగఁగ [illegible] నిశ్వాససమీరణసం [illegible] సురలదంసంబులు గలంగ [illegible] [illegible] ధరణీకంపంబుగా సరదంబువఱ

శ్రీ అగ్నివర్ణుఁడు రామునితో యుద్ధము సేయుట. శ్రీ

[illegible] (ఉ॥ వాఁడుని మేషమాత్రమున వజ్రకఠోరశరంబులై [illegible]। వ్రాఁడిశరంబు [illegible] పరాక్రమలీలఁజూపుచుఁ। [illegible] (ఉ॥ రాముఁడు [illegible] వాఁడుసం। [illegible] (చ॥ [illegible] సాధన [illegible] సాహసశక్తికి మెచ్చి రా [illegible] (చ॥ జలధులు [illegible] కోటి [illegible] రూపమునఁ జెన్ను వహిం [illegible] ॥ (చ॥ ప్రణుత మహా ప్రభావజిత భా [illegible] లోకపాల [illegible] దిగ్గజ [illegible] [illegible] ॥ (సీ॥ [illegible] (శా॥ [illegible] (చ॥ [illegible] (మ॥ [illegible] (సీ॥ [illegible] (సీ॥ [illegible] ॥ అని మెచ్చు వసరంబున॥ (ఉ॥ మానము దాటి రేక మునుముచ్చరముం జలముం దలిర్పన। దానవరాజశేఖరుఁడు త

[illegible] ॥ ....

రామరావణులయుద్ధము.

చ॥ రథవర నేమిఘట్టన తురంగ ఖురక్షత [illegible]

[illegible] ॥ ....

శ్రీరాముని కుమాతలి రహస్యము చెప్పుట.

సీ॥ [illegible]

ము గెలువనరుదెంచుకై వడి। వచ్చిపోవుచున్న వలను చూచి॥ (క॥ భూవరుఁడప్పన్నగాస్త్రము। పై వచ్చుచున్నఁ
జూచి పటుతరశక్తి। భావించి గారుడాస్త్రము। వావిరిగాఁదొడిగి నేసె వసుధవశంకర॥ (సీ॥ చటులపక్షానిల చలిత
మహాశైలవిపులాగములు వెను వెంటఁబర్వఁ। గుటిలోగ్రపటుచంచు కోటిపుటంబుల ఘనభుజంగంబులఁగఱచి త్రుంచి।
చలనఖరోదగ్ర చరణతాడనముల విరిసి మేఘంబులు దొరిఁగిపోవ। భుజగకులంబులఁబొదివిచంపఁగఁబూని భూకంప
మొనరించి ప్రాకటముగ। గారుడాస్త్ర జనితగరుడగణంబులు। మింటసిద్ధవరులు మెచ్చిచూడ। రావణప్రయుక్తలసదహి
శస్త్రంబు। సాలుపుని నిమిషమాత్రఁబోలియఁ జేసె॥ (వ॥ రావణుండును తీవ్రంబులగు మార్గణంబులు పైపయింబఱపిన వా
ని నిశితభల్లంబుల వికలితంబులు గావించి రాఘవుండును ర్వారదహన దైవతంబగు మహాస్త్రంబు ప్రయోగించిన॥ (శా॥
ఊష్మవ్యాహతి దగ్ధపత్త్రసుర రాజోద్యానధాత్రీజమై। గ్రీష్మోనంశుసహస్రరశ్మి శితఘోరిచ్ఛేత్సుక్తమై। భీష్మాక్రాం
తిమురంత ఘోరమపజనీ స్ఫోతోంత దిక్చక్రమై। శుష్మప్రాభవమొప్పనెంతయు సురత్రోనాథ దర్పఘ్నమై॥ అంతఁ దమి
స్రాచరకులాగ్రగణ్యుండు వారుణాస్త్రంబు ప్రయోగించిన॥ (శా॥ కాళీమూర్తికరాళ కాలసుదిమ్మై గర్జోర్జితంబై మ
హా। భీలేరమ్మద భీషమై సురతటిచ్ఛిన్నా ఖిలాశాంతమై। వ్యాలోలాశనిపాతమస్ఫసహమై యంభోద బృందంబు
నా। గాలీహస్తసమాన ధారజలమై యాతప్పెందవస్త్రాగ్నులక॥ (వ॥ అంత రఘువరుండు సమీర దైవతంబగునస్త్రంబు ప్ర
యోగించిన॥ (మ॥ కులశైలేంద్ర మహాపసప్పిసుమహా ఘోరైక ఝాంకారమై। చలవేగోద్ధృతభూరువారుసగతమై సర్వంస
హాకంపితమై। జలధిస్ఫారిపయః ప్రపూరంబుహారి సంక్షోభసంపాదియై। కలయంబోవఁగఁజేసెనభ్రతతి సుగ్రంబై తదస్త్రం
బొగిన॥ (అంత దశముఖుండు వారిజాపత్యంబగు మహాస్త్రంబు ప్రయోగించిన॥ (మ॥ తెలియన్వారధియన్న దీశతస
పర్ణీభూరిదానాంబునై। వలిసీచంద్రికిరాంబురాశి జలమై వాలాహిదుష్ప్రేక్ష్యమై। చలహస్తాగ్ర విలూనదేవతటినీ
పంచత్సునక్షాబ్జమై। చెలఁగె న్వారణసంఘమస్త్ర జనిత శ్రీ ఖ్యాతినిష్పన్నమై॥ అటనరేంద్ర సింహుండు నారసింహాంబ
గునస్త్రంబు ప్రయోగించిన॥ (మ॥ చటులోత్సర్పిత కేసరానిపాటిత విరాజ త్సాంద్రజీమూతమై। పటుకోటీనఖపాటి
తేభగణకుంభస్రస్త ముక్తాఫల। స్ఫటలోలచ్ఛరణాగ్రమై విపుల నాదత్రాసితాశాగజో। త్కటమై సింహచయంబు హ
స్తిసమితిం గాఁజించె నస్త్రంబుత॥ అంత॥ (గీ॥ పిలయని స్త్రాంత పావకపిఖులమగుచు। మిగిలిమెంగ నెనమంటలు మిన్నురా
య। సుల్లమునదేవనివహంబు తల్లడిల్ల। ననిమెనై భృత్యం శితశూలమ దరితాల్చి॥ (వా॥ ఘనకోదండము నేర్పు మీఱ విశిఖ
గ్రామంబు పక్షాశలం। బుసునీ వేర్పడఁజూపు మింకననిలో భూరిప్రతాపంబు నే। న్పునుగర్వంబును మానిపోవ ననిలోఁబో
ల్పొంద శూలంబు నీ న్నుసునీ సోదరుఁగూల్చునిక్షేపము నన్ను నేస్సవే శక్యమే॥ (వ॥ అనిమిషుం దిమహోగ్రహవ్యగ్రా
యమానుండై॥ (ఉ॥ పూనియనల్పవై చెరదిభూరిజవంబున నుగ్రసావకానూన శిఖావళీ జటిలితోద్ధతమై లయకాలరుద్ర
మ। ధాననమానవహంబగుచుఁ గ్రద్దయుఁ జేప్పి న శూలమంతన। ధ్రావవంశవర్ధనుడుగ్రతచూపుచు వచ్చెఁ బెల్చన॥ (క॥
నరవరుఁడు దానిపై శిత। శరములు సరియింప వానిసరకుగొనక యు। మ్మునుగనొక్కటఁగూల్చుచు। సురవడిఁ జను దేరఁ
జూచి యుద్ధతిమఱచె యుగ॥ (ఉ॥ అంచితమైన హస్త్రమను రాఘవుఁ డెంతయు వేడ్కతో డఁబు। త్రైచిన శక్తిఁబుచ్చుకొని ధీర
తమైచిన ఘాసుమండలో। దంచితమైనశాటభయదంబు దేవము దావహంబునై। త్రుంచెనదాన్ని శూలమును దుర్దమమై
యుదివచ్చి వ్రేల్మిడిన॥ (వ॥ దశకంఠుండు నువితభీ భూరిదివ్యసాధనంబైపటాసము శ్వేతసపిరంబుకకంఠీరవంబు
ద్బువఁగరాళభేర్వశ్వోఘపూరిత దిక్చక్రహారుంబైన స్ఫారంబు నెలంగఁబ్రళయాభ్రంబుఁబోలెను కోటిచాపగణంబైనని
[illegible] శరంబులు [illegible] రాఘవుని [illegible] బులమాతలినివివశతనొందించి యొక్క నిశితభల్లంబున మణి
కాంచనమండితంబును భ్రంకషాగ్రంబును సమీరలోలపటవిరాజమానంబును నగు కేతుదండంబు గపులు నిలింపులు
[illegible] వైకులలర నవనింబడవయిచి॥ (చ॥ మఱియును దైత్యుఁడా నృపకుమారుని నుగ్రశిలీముఖంబుల। న్నెఱఁకులు
దూఱనేసె ధరణీస్థలి గ్రక్కదలంగఁ దేరుపైఁ। బఱపియుఁదోల లాటతటి బాహులు నాటఁగఁ గీలుకొల్పితా। స్తఱపడఁజేసె
[illegible] వాళో। దీర్ణ
జీవనము దాయము సెల్లనుదగ్రవృత్తిమై॥ (స్రగ్ధర॥ కర్ణాంతాకృష్టచాపగ్రథితశరశతాక్రాంతదిక్చక్రవాళో। దీర్ణ
ధ్వాంతంబు స్థిత్రిదశజనమనస్సిన్నత్యపాయంబుగాస। ప్రాణోద్ధిధ్వానధీరాయతగుణనినదాహంక్రియా యుక్తుఁడై

సం। పృథ్వగ్రస్తా సాతిఘాతస్ఫుటితులఁగపులం బోల్పఁగాలంగనేసెన్॥ (మ॥ నృపకంఠీరవుఁడంత సంగరశిరోనిష్పాతర
క్షోధిపద్విపముం జూచి సహింపఁజాలక సముద్వేలాస్త్రకోపానభాగ్ర పరిచ్ఛేదము సూపి కోపదహనక్రామచ్ఛటా
ఢీముఁడై విపులోదంచిత నాదమేదుర వియద్వీథీకుఁడై క్రాలుచున్॥ (క॥ మండలితనిజధనుస్కో।దండంబున వెడలు బా
ణతతి నొప్పించెన్। మెండుకొని దైత్యునవనీ।మండలనాథాత్మజుండు మండలుఁడై॥ (క॥ దానవజీమూతంబా। మానవ
నాథాద్రిమీఁద మానక నారా।చాసారవృష్టి గురియం। గానిశ్చలవృత్తి నుండెఁగడు రమ్యుండై॥ (క॥ క్రిందుకొని భూమి
పతిసం।క్రందనుఁ డనశాననాద్రి గదలఁగ బాణా।స్పందితదంభోళినిగుడ।నందందయు దల్పి కదిసెనతినిష్ఠురతన్॥ (మ॥ ద
శకోదండములొప్పఁ దాల్చి సుమహాదర్పంబు నన్నింటియ। న్దశకంఠుండును రాగ్రహంబుగ మరన్ ధాత్రీతలాధీశు పై।
దశదిక్చిత్తులు మూలనార్చుచు సమిద్ధారేయతా శాలిమ।ద్దశఁ బొందన్నిశితాస్త్రముల్పఱపె విత్రస్తత్రివిష్టపంబుగాన్॥
ఉ॥ ఏకధనుర్ధరుండగు మహీశకుమారుఁడు రాముఁ డుద్ధతో। ద్రేకము చూపు నక్రమము ధీరతయున్ భుజలాఘవంబు
నుం।బ్రాకట శస్త్రకౌశలముఁ బ్రాభవముం దనరారునట్లుగా। నాకపతిన్ వైరిపయి నారసముల్ గురియించి నొంచినన్॥
చ॥ మదమును మానమున్ విపులమత్సరముల్ వెలుపైన కోపమున్। హృదయము నందు నెక్కొనఁగ నేడ్తెఱఁ జూపుచుఁ బేర్చి
యార్పులం।ద్రిదశులు బీరువోయి పడఁ దేసువసప్పకమించి వీఁకతో। వదలక యేసె బాణములు వారిజమిత్రకులావతంసు
పై॥ (సీ॥ ఉల్లాసహస్రము పెచ్చునగ్ర శరములు రణపటిష్ఠుండగు రాముమించి। విస్ఫులింగోపమ విపుల సాయకములఁ బు
రుహూతు హయముల బొమ్మగ నేసి। దిననాథకరజాలతీవ్ర బాణంబుల సొలవక సూతు నుసూతు నొంచి। సౌదామినీధా
మసమవిశిఖంబుల మహితశతాంగంబు మగుడి। కనక కేతనంబు గాన రాకుండంగ। హోలిశస్త్రసమితి గీలుకొలిపి।
మఱియు నొవ్వఁజేసి మానవాధిపు మీఁద।నిశితశస్త్రసమితి నెఱఁకులగల॥ అయ్యవసరంబున॥ ....

రాముని యొద్దకు నగస్త్యమహాముని వచ్చుట.

చ॥ నిరతిశయప్రభావుఁడగు నిర్జరవైరిశరాళి వేఁడిమిం।బరవశుఁడైన రామనరపాలకు పాలికి దివ్యఘోరకు।శ్చర
సుమహత్తపోవిభవశాలి యగస్త్యుఁడు బంధురప్రభా। భరజిత భాస్కరుండు ముని భవ్యదయానిధి వచ్చి యిట్లనున్॥ (సీ॥
నీదివ్యతత్త్వంబు నిఖిలాగమంబులు మాను గావెదకి యుఁగానలేవు। నీభవ్యసన్మూర్తి నెరయ సంయమిచిత్తతామరసంబు
లఁ దగిలియుండు। నీదీప్తికణములు నిక్కంబు పరికింపఁ బావకుండిందుండు భాస్కరుండు। నీమహామాయాతిని విడవిలాసం
బు జగము సృష్టిస్థితిక్షయకరంబు। విశ్వమయుఁడవీవు విశ్వాత్మకుఁడ వీవు। విశ్వవిభుఁడ వీవు విష్ణుమూర్తి। వీవు సర్వభువనహి
తము సేయఁగఁ బూని। నరుఁడవైతివయ్య నలిననేత్ర॥ (వ॥ కావున నీమహనీయానుభావంబు నెఱుంగఁ జతుర్ముఖపంచ
ముఖషణ్ముఖసహస్రముఖులకు నయిన నలవిగాదదియట్లుండె నిప్పుడు నీవు మానుష భూమికా పరిగ్రహంబున నటించుటం
జేసి సర్వజ్ఞుండవయ్యు నెఱుంగమి దాల్చుచున్నవాఁడవు గావున సర్వలోకగురుండవగు నీకు నొక్కటి యుపదేశించెదన
నుట చెల్లఁదనంబైనను నవధరింపుము జయప్రదంబును నఖిలైశ్వర్యమంగళసౌఖ్యావహంబును సకలదురితదూరీకరణచణం
బును నగు నాదిత్యహృదయంబను పుణ్యమహాస్తవంబు సాదరంబుగాఁ బఠియింపు మిరావణశంబున నసాధ్యుండయిన భు
వనలోచను నారాధింపుము నీకు జయంబు సమకూఱు ననిచెప్పి యరిగిన నవ్విభుండు సర్వదేవమయుండగు భానుమంతుం
బూజించి యనంత తేజోవిరాజమానుండై సంగరోద్యోగంబునం బ్రకాశించి కోపించి నిలిచిన (స్రగ్ధర॥ భూతంబుల్ దల్లడి
ల్లెం బుడమి యుఁగదలెన్ భూధరంబుల్ వడంకెన్। భీతిల్లెన్ దిగ్గజంబుల్ వెనరి రివిబుధుల్ వెల్లుగా మ్రోసె నబ్ధుల్। ద్వేటబోలెన్
శేషుఁడంత న్వెఱచెఁగమఠుఁడున్ వ్రీలెదిక్చిత్తులెల్లన్। బాతాళంబున్ దలం గెన్ వనుచు నిలిచెం బాఱె దైత్యవ్రజంబుల్॥
అయ్యవసరంబున॥ (మ॥ జననాథాగ్రసరుండు రాఘవుఁడు చంచద్రౌక్మకజ్యామహా। ధ్వనిసక్తం చరరాజము క్షితిని
త్యావైవాహికారంభసం।జనితోదంచిత తూర్యరావముగ తిన్నంధిల్లఁగాఁ జూచి యే। పునబాణత్రయమేసి మేనవనికంబు
లు చెమ్మూఁడుమ్ముల న్॥ (గీ॥ అంతనుధిరంబు దొరుఁగంగ నసురవిభుఁడు। రామశరహతమగు మూసరమణఁ జేసి। పుష్పి
తాశోకశాఖవుతోఁ బోలియొప్పె। నునిశహతమైనజేవుఁ బొండయినఁగ॥ (గీ॥ కోపపావకశిఖప్రప్రతాపుఁడగుచుఁ। జా
పకౌశలమమరంగ నేవు రేఁగి। ధరణినాథువిపులభుజాంతరమునందు। వేయుశరములు నిగిడించె విదళితముల॥ (క॥ సరసవశి
మహేశముదొరుఁగఁగ। నసమునఁ దనరానేనిని నమలాధిపుఁ డంతన్। సురరిపునాశము సెప్పుచు। సరినెత్తురు సొరియుచున్న జల

దముఁబోలెన్॥ (చ॥ సారిఁబొరిఁబ్రశస్తి కంధరుఁడు భూవరు నేసిన గాఢిపాఱియు। ద్ధురగతి నేలనాఱియటు తూర్ణము లై భు
జగాలిభంగి నెలుఁగుచు మతిఁ జూచుచుండఁగ రాత్రిఁజొచ్చెను జప్రపాపమే। మరలను నుగ్రబాణములఁ గోఁగినొంచి సమాధ్యు
నాయెయున్॥ (వ॥ రాఘవుండును దశవదనకఠోర బాణపరంపరగా సారజర్ఝరీకృత శరీర క్షత నిష్ఠ్యూత ధారాళ క రాళ
రక్తనిష్యంద మై మండలీకృత కోదండ నిర్యాతంబులును సంతమస సంపాదకంబులును సమాచ్ఛాదిత చండకిరణ ప్రకాశంబులు
ను నీరంధ్రీకృత దిక్కుటంబులును గనక పుంఖమండితంబులును నగు నిశిత ప్రదరంబుల వఱపి నంజేయునది లేక నివ్వెఱఁగంది శర
గ్రహణాకర్షణ సంధాన మోక్షణాదులందును బరాఙ్ముఖుం డై యున్నంగనుంగొని దరహసిత చంద్రికా సముల్లసిత వదన
చంద్రుం డై పేర్కొని పలికి రావణునకిట్లనియె॥ (మ॥ తగు నే సుక్కఁగఁ జెప్ప నంతము లొగ్గ దర్పంబుతో నాడిము। ట్లుగ
డున్నవ్వెఱఁగందియుండఁగ భుజాటోపంబు డా నేఁడుఁబో। మొగుఱంబుల్పలపోయి కాఁడు మఱువీ భంగిఁబోల్పెదిన। న్నగ
రేసి సరి వారు నైజముల్ కోన క్తించ రాఢీశ్వరా॥ (మ॥ మును మీ యన్నఁగఁ బేరు గొల్చి సుమహామోహంబునం బుష్పకం।
బును మానింపక పుచ్చుకొంటివి సనా యాజ్ఞ తోతంగానలో। నను నాతమ్మునిఁ గన్నమిన్నఁగియుది యన్యాయంబు నాకెట్లు భూ।
తనయం దెచ్చితి నీవు వింశతి భుజాతర్కింపఁగా శౌర్యమే॥ (క॥ నాకన్నులయెదురంబడి। నీకెక్కడ కేఁగవచ్చు నిష్ఠుర గతిఁ
బో। నీకిఁ బాలియించు వాఁడం। జేకూ రెఁ గోర్కి నాకు జితబల భేదీ॥ (గీ॥ పాటిపోయినఁబో నీకపట్టి పాలు। నాతి తాఁ యిప్పు
డు రారి వైననిన్ను। నంబు జాసన హరి హరులడ్డ మైన। నిజము సుమ్మి దియో రజనీచరేశ॥ (వ॥ నీమాంసశోణిత మేదోమస్తి
ష్కంబుల భూతతృప్తిగావింతు ననిపలుకుచున్న యవ్వసుధా వల్లభుని వలోకించి లంకావల్లభుండు సాగ్రహంబుగా నిట్లని
యె॥ (చ॥ గొనకొని యుద్ధరంగమునఁ గొందఱు రాక్షసుల వధించి యే। పునఁగడు విఱ్ఱవీఁగెద వు పోబరి నంచు నిదెంత పెద్దయి।
వ్వనచర సేనఁగూడుకొని వచ్చి సముద్రము దాఁటి క్రొన్ననివ్వన। న్నను వెఱపింపఁ జూచెదవు నాకిది గణ్యమె రాజనందనా॥
సీ॥ వల్మీకమునకును వాసవ గిరికిని రాజిలంబునకును సురగ విభునకుఁ। గలవింకమునకును ఖగకులాధిపునకుఁ బల్వలంబునకుఁ గూ
పారమునకు। ఖద్యోతమునకును నా ప్రద్యోతనునకును హరిపోతమునకును హరిణపతికి। మశక జంతువునకు మదసింధురము
నకును నక్షుంబునకుఁ గల్పవృక్షమునకు। నెట్లు నీకును నాకును నెనయునుబయుఁ। గాన నీతోడ నురువడిఁ గడఁగి పోర। సిగ్గుగలిగె
డు నైన నిస్సీమ వృత్తి। దొరయ వలసెను దలపాటు దొరుకు కతన॥ (చ॥ అసురులఁ జీకికిం గొన
కయక్షులను క్కడఁగించి బల్మి మైఁ। జముసదలించి ఖేచర భుజంగుల గ్రక్కునఁ గూలపుచ్చి లో। కములవలీల గెల్చియధికంబ
గు కీర్తికి నెక్కు మానవా। థముసరి చేసిపోరుదు నె నెవ్వను పెంపునురిత్తపుత్తునే॥ (మ॥ పటుబాహాబలశక్తి యేర్పడ ధను
ర్బాణంబులందాల్చి సు। క్కుటకోటిం దునుమాడి మారుతసుతుం గాటించి సుగ్రీవుఁ బ్రా। కటశక్తిం బొలియించి వాలితన
యుం గాలాలయుం జేసియు। ఆట నేనో దెడ నిన్ను నీయనుజు దీటంజేసి నిశ్చింతతన్॥ (మ॥ ఒగి బాహాబలయుక్తుఁ డై నయ
తికాయుం గుంభకర్ణుస్మహా। నగభిద్వైరి నిం ప్రజిత్తు ననిలోనం గూల్చి నీ వుండఁగాఁ। బగసాధింపక లంకపొత్తు నెన నుఃపాం
డిత్య మే పారఁగా। మగపంతంబున నిట్టు వాఁడవిజయాన్లానంబునం బేర్చెదన్॥ (మ॥ అని కల్పాంత కృతాంతు కైవడి
నుదగ్రాటోప కోపమ్ములన్। జనితోత్సాహరసంబునం బొలిచి దంచత్కార్ముక జ్యాగళ। ధ్వనదివ్యాస్త్రములేసె రాఘ
వు పయిం గవ్యాద నాథుండు గర్జనతో నార్చుచు వేచియత్రము గతిన్ వ్యాపసవ్యంబుగన్॥ (శా॥ క్షోణీచక్రము సంచలిం
పఁగ రథక్షోభంబు గావించి గీర్వాణుల్ లజ్జ నుగ్రదహన జ్వాలావళీ విస్ఫుర। ద్బాణశ్రేణులు లీల నైఁబఱపె నద్ధా
త్రీశుపై నుల్లస। త్త్రాణోదగ్రత రావణుండు విజయోత్సాహాతి రేకంబుగన్॥ (క॥ జనపాలక నందనుఁ డపు। డనువమ దేవ
జాస్త్ర సమితిఁ దోర్తోడనతి। ధ్వన కోదండ పటుత్వం। బున రూపము గాఁగఁ జోరననురులు మెచ్చన్॥ (క॥ దనుజ సమాగత
రంబులు। బలువిడిఁ గురియించె రామభూ నునిమీఁదం। జలనుకొని దైత్య నాథుఁడు। విలయోత్థిత వారివాహ విభ్రమ సు
డై॥ (క॥ మఱి గాలాంబు శరంబులు। నఱుమఁగ బై బఱసి దెసలు ధరణియు జనలున్। గిఱిగొను చీఁకటి యుండఁగ। నేఁడిన
వృకసోరెయా మిహిచరుఁడు లున్॥ (శా॥ క్షోణీమండలనాథసూనుఁడు నదక్షోదండుఁ డై దీర్ఘ వ్యాల్ క్రోశము లెం
డుఁగెంపు గదురం గోపించి వల్మీకవ। స్తూణీ రోదర నిర్గతాహి విశిఖ స్తోమంబులన్నించిన। న్వే ల్కి నంత నుదై దనాస్యుఁబొ
దిన్నగ్రంపనా నుస్త్రతన్॥ (ఉ॥ భాస్కర దివ్య పుంఖ శిత బాణ పరంపర లేసి గర్జన। నస్త్రము సించి యుద్ధడిన జక్రత్
రస్కబుఖంబులు। నిన్ను కుగులు ద్విషోడ్డపమానక ఫాలమునఁ దుప్తుద్విసర్। మున్ను దనైన రావణుఁడు మాటలేక పోంచునఁ

గొండకై నడిచె॥ అయ్యవసరంబున॥ (గీ॥ కాలకేతుండు ఘీంకరిల్లి ఒడఁకతోడఁ। బోలఁగఁ గొనిపోయె నరదంబు దురము వెడలి। వఱలిపోటుల నెత్తురు వఱదవుడమి। నడరు పెంమూళి యొక్కటనడఁగఁ జేయ॥ (గీ॥ రాము బాణపరంపరా రమణిచేత। నట్టు లాలింప్య నాసుఁడై యసురవిభుఁడు। సాంద్రతరమైన పారవశ్యంబు నొంది। తెలిసి యుల్లసిఁ గనువిచ్చి దెసలు చూచె॥ (వ॥ అరదంబుపై గ్రక్కున లేచి నిలిచి జగంబులు భ్రమింగ నప్పళించు నప్పుత్తృత్యువుం బోలెన కాండప్రళయ సంభ్రాంతకృతాంతాకృతియై యాగ్రహించి విమానంబున లజ్జాసంభ్రమరోషంబులు ముప్పిరిగొన ఘనాఘనచ్ఛటా జటిలభ్రూభంగవలయుండై కరాగ్రశస్త్రంబులగు ధనురాది సాధనంబు లెప్పటియట్లయుల వరించి దిసన్నద్ధకంకటుండై శిఖమణికిరీటంబులు పొందుగా నిలిపి సారథింజూచి యిట్లనియె॥ (మ॥ శరసంధానవిశేష తత్త్వము భుజాసారంబు మాయాక్రియా। పరిపాకంబు ప్రతాపముంగలుగఁగాఁ బాటింపకెక్కిళ్ళునా। యరదంబేల తొలంగఁ దెచ్చితివి యీయాలంబు దానెంతయా। ధరణీపాలుఁడు నవ్వఁ జేసెఁ వినిందామస్థానంబొందితిన్॥ (క॥ హరిసహిత శమన రాక్షస। వరుణ మరుద్ధనద శూలి సురగంధర్వ। సురయక్షులయుద్ధంబుల। నిరత్భుగ నాలావు నీవ యెఱుఁగుదు కాదే॥ (క॥ ఎఱిఁగియు సాహసమతివై। తూలింపఁగఁ దగు నెరథము మానవపతికి। న్వేఱఁను నేనే నాతనినని। బలిపెడ నాలావు పెంపు జడియుటె దినవే॥ అనినం గాలకేతుండు రావణునకిట్లనియె॥ (గీ॥ మున్న నేక యుద్ధముల నీకు సారథి। నైతి నింత జెడిదమైన సమర। మెఱుఁగ నీవు దిక్కి యిబ్బంగి త్రావిన। నిట్లు సేయవలసె హో నవ్వు॥ (వ॥ మూర్ఛత్వంబును బ్రమత్తత్వంబును రథచోదనాతుర త్వంబును భీరుత్వంబును బొందిక కాపించుట గాదు సారథులగు వారలకు రథికుండు పరిపంథి బాణపీడితుండై మూర్ఛాయత్తుండయి యరదంబునం గంగొనిపోవుటయది పరమధర్మంబది యానుంగాక యుత్తరంగంబులే మాత్రణంబున నాయాసితంబులై రథవహనంబునం దక్షమంబులగుటం బరికించి సేదదేర్పవలయుటం జేసి యిట్లు తెచ్చితి రథికునుత్సాహ దర్పంగిత హర్ష ఖేద దైన్య పారవశ్య బలాబల నిమిత్తంబులనునట్టి లక్షణంబులం బరికింపవలయు నిప్పుడు నీయందుఁ గొన్ని కానంబడుటం జేసి యిట్లు గాపించితి నింతటనేమి గోపించిన సముత్సాహంబుతో నాయుష్మంతుండవయి పగఱ గెలుతువు గావుత యనిన నతనివలన పలంతసన్నిమెచ్చుట రాముండున్న వాఁడచ్చటికి రథంబు రయంబున నంబఱవుమని నిశకంఠుండు పలికిన నతండును॥ (సీ॥ వేమిసుట్టనముల భూమి విదిర్చి హైపాంసురూపమున నభంబు సొరఁగ। దురగసముద్ధతఖురతాడనంబుల వసుధ ననహిరాజు శిరములదర। ఘోరమహాధ్వజము సూవిరిపి తల్లడంబున దోల్లింటి గతి దప్పితో త్రుళ్ళడఁగ। గర్జమున్సహామహాశోకతినని నాదంబు జగిదఁడు మార్మొలసిగఁ జేయఁ। గాలకేతుండు దన నేర్పు కలిమి మెఱసి। యసుర నాథు నతుత్సాహ మసంశయంబు పదలపుఁ బ్రోలు దులకింపంగ జెలిమి పఱపె। సురశతాంగమునురువడి మురలుగలఁగ॥ (గీ॥ అంజనాచలసన్నిభుఁ డసురవిభుఁడు। ధవళమై హేమభూషణగణో దారుచులు। సింద్రచాపంబు మెఱుఁగుల మేఘకలిగి। కాలజీమూతమో నాఁగఁగా నఁబడియె॥ (మ॥ హరిచక్రానుసమాన వేగగతి నత్యంతంబును ప్పొఱ్ఱుఁడై। గరుడోద్దామ సమానమానసజయోగ్ర స్ఫార వేగంబున। ధరణీసంచలితసంచలింపఁగ సముద్యద్వ్యాప్తి దైత్యేంద్రున। య్యరదంబు ధనేసురేఁ గన రేంద్రాధీశ్వరుం డిట్లనున్॥ (శా॥ కంఠేమూతలిపక్షికంతురథము గ్రస్ఫూర్తియై సంచలగ్నంటా నాదముల శ్రీకహస్వరమహాగర్భంబులం గ్రమ్మఁగా। మింటం బర్వెడు కేతనాంశుకులయుస్నేహంబుతో నప్పెనా। వెంటన్నియరదంబు నుంజఱువుమా వేగంబు రెట్టింపఁగన్॥ (వ॥ అనిన నమ్మాతలియును ల్లాపాతాళియానుత్వంబులలవడ నతిరభసంబుగాన నపస్యగతి సంక్రందనస్యందనంబు నాయాతుధానుపైఁ బఱపిన॥ (శా॥ గీర్వాణారి మహాగ్రహంబునఁ ద్రిలోకీ ధీకరాకారుఁడై। గర్వగ్రంథి గృహంబు సేయుచు దిశాకంపంబుగా నార్చుచున్। దోర్దర్పంబున మించి దివ్యశరముల్ప్రోత్ఫుల్ల ఘోరాగ్నిపైఁ। బర్వం జెల్లుగ నేసెఁ గుండలిత చాపప్రౌఢిమాసక్తుఁడై॥ (క॥ రథముఖము నేసవడి సారథిప యుగరియఱుము హేమ ధ్వజంబులపైఁ। బృథులగతిఁ బఱపి తాఁ బ్రథనోద్యోగుఁడగు దాశరథిపై బహుబాణములన్॥ (క॥ సురవైరి సాంద్ర బాణో। త్కరముల చే మునిఁగి యొప్పె ధాత్రీపతి తాఁ। మఱమేచక జీమూతా। వలిమండలసంఛాదితదత్త్వ మహార్కున్॥ (చ॥ పవనుఁడు ఘనజాలములఁ బన్నగఁ బాఱు వగ వీనుచాప్పసన్। జవమున నేసి బాణపరంపరల్ప్రకటిబిని నోదిద్దుఁ వివిధియుఁ నట్టియునగ్గతఁ దేజరిల్లెఁ। తవిగత ఘనాఘనుఁడై సలుదాన కృతాను నానా యెంతయున్॥ (శా॥ ప్రత్యాలీఢవిశేష సంస్థితికళాప్రావీణతన్ రాముడుం। దత్యాదూధ సమీక దాగమున సుస్పర్ధాగజాలంబులా। దైత్యానీకుని మేన గ్రుచ్చి నసముద్దామస్ఫుర త్ప్రాభవా। స్వల్పాత్యారంభముననే శిలీముఖములుస్వా నాతు పై

[illegible]॥ [illegible] స్తంభంబునా [illegible] మునిం
డఘునతనీయు ధ్వానమినుసుడింప। శక్రదత్తామోఘ శక్తి వేసం [illegible] కోటి [illegible] ॥ శత సహ(స్ర)
యుత [illegible] దాయు యులఁబేర్చి సహనార్ధ సంహాతి [illegible] మును బెగడి। సురలు [illegible] దానవ [illegible]
[illegible] లంబు। గండ [illegible] నుదారా। [illegible] వడిఁబరఁగి వఱచె॥ (వ॥ కొన్ని సీతాదే
[illegible] ముని జ [illegible] సెప్పాగతి లంక కంజని యొఁగొన్ని యింద్రాదులకు రావణవధంబు గాఁగలదని యెఱింగించుక్రియ
నాకపంబునకరిగెఁగొన్ని దిక్కాంతలకు లోకంబులకు సేమంబుగలుననిని వేదించుక రణఁదమ పకంఠంబులకుఁబో యెఁగొ
న్ని [illegible] గల నారని [illegible] కొన్ని
సశాస్త్ర సర్వావయవ సంధిమార్గంబులుగా [illegible] [illegible]॥ అ
[illegible] లేని [illegible] ధ్వాంత ప్రభావ [illegible] తే
జంబునఁగ్రాలిద్గి సులు వెలుంగంగా లలాటాంత [illegible] సాహస్ర [illegible]॥ (వ॥ ఇ
[illegible] బలంబు [illegible] యుఘ [illegible]
[illegible] వాక్యంబులునో [illegible]
[illegible] బలశౌర్యశస్త్ర చాతుర్య [illegible] మిమార్గంబు
[illegible] భుజ [illegible] సమరం
[illegible]॥ (ఉ॥ దానపు [illegible] నాన [illegible] వాలములమంద
[illegible] లాయ [illegible] వ్రాలె [illegible]
[illegible]॥ (క॥ [illegible] బాలుగగ్గి భాస్క
[illegible]॥ (సీ॥ [illegible] గులు
[illegible] తలల [illegible] జోటప
[illegible] యును। దిక్కు [illegible] బొ ది
[illegible] యగ [illegible] జోచె
[illegible]॥ (క॥ మును [illegible] సుమాదిమనం। బున నాసడి చి ధైర్యం।
[illegible]॥ (చ॥ గిరి [illegible] జాలము। [illegible] వాలఘూ
[illegible] ఫు [illegible]
[illegible]॥ (చ॥ [illegible] తాలవాలు [illegible]
[illegible]
[illegible] భూతముల్॥ (చ॥ ఎనయఁగదుర్నిమిత్తముల నేకములంబొడగాన వచ్చినం। దనవిధనంబు సిద్ధముని
[illegible] రేఁగెన। [illegible] మంగళ సూచక చిహ్న లేర్పడం। గని విజయంబునొందు బకుఁ
[illegible] భుజముల [illegible]
[illegible] యు [illegible] గాధి
[illegible]॥ (మ॥ వికపత్తేజము నొంది పెంపెసఁగ సుర్వీ నాథుశస్త్రాళిచ్చ్య। త్సుకటాతు చ్ఛట
[illegible] ప్రసా। యకజాలంబులు రాము పైజయరమా పాంగచ్ఛవిఁబర్వెను। త్సు [illegible] నార
[illegible]॥ (మ॥ లంకా నాథ [illegible] లంకా
[illegible] సేసాత [illegible]
[illegible]॥ సీ॥ అర్ధచంద్రాకృతినడరెడు తూపులు నెఱిభుజంబులమీఁదఁబ
[illegible] నాగదంష్ట్రో దగ్రనారాచ జాలంబు ఘనభుజాంతరములఁజొనిపి దూసిపి। పవికోటిసంకాశ భల్లవరంపరగురు
[illegible] సారధి [illegible] దర్పశాలి యైన
[illegible]

దైన్యము నొందఁ గూలించి । క్రమముఁ గోదండ రంగమూములమునంచి । సూతుఁ డైన కాలకేతు నిర్మించి । తేజరిల్లె నాజి రాజవిభుఁడు॥ వ॥ పరిహసించి దాపరి కృపమునలముల్ గ్రద చక్ర శూలభిండివాలకర వాలపట్టిసతోమర ప్రాసంబులు ఘోరాంతకములై పఱపి దశాస్యుండు సింహనాదంబు సేసిన నప్పుడు నవ్విభుండున్ని యున గ్రమంబున నర్థచంద్ర బాణంబుల నింకుకుండ భంజనంబు గా భంజించి నిరంతర నిశిత సాయకంబుల నస్తాని నవిపీన వెలుచ వలవం జేసిన నతండును గిసుక గమరరక్షణాన పాత్ర కర్ణధారుండై సంగర సాగరంబునం బ్రవర్తింపఁ బ్రతిఘాతంబు గాఁగను భక్తిగ్న భంజన ప్రభంజనుండు నుడిపడం జేయుచుండెఁ దదనంతరంబ॥ క॥ సుత్రామునిహయములపై । ధాత్రీపతి మేనఁ గేతునంబునఁడ । జైత్ర శతాంగము నాఁడవి । చిత్ర శరములేసెన సురశేఖరుండంతన్॥ శా॥ అన్యాన్యాస్త్ర విఘట్టనధ్వనులును గ్రాటోపనిర్ఘోషసంజన్యాడంబరనాదముల్ గురగహేషాఘోషముల్ల ర్జనో । పన్యాసక్వణనంబులును విపులచాపజ్యారవంబుల్ గాఁగాం । తన్యాసంబు దలిర్పఁ జేర్చెఁ త్రిజగత్కంపంబు సంధిల్లఁగాన్॥ చ॥ ఇరువురుఁ బోరిరి పోరి యుత రేతర ముక్త నిశాత సాయకో । త్కరములు మేన నాటిన సుదగ్రతలుంబు బాహు దర్పము । ల్వరశరసంధి లాఘవము వారి మొక్కటనుజ్జ గిందిదే । ప్పర మగు నొప్పఁ గొంతవడి నన్నగ నూరకనిల్చి రాజిలోన్॥ ఉ॥ ఘోరనగ్రోన్మైరుంగులు నభోవలయంబునఁ బర్వుచుండఁగా । ఘోరము నుండునంత సురబృందము లాటమెచ్చ నిస్వవ । స్ఫారతరార్థచంద్రముఖ సాయక మొక్కటి యేసి కూల్చె దే । వారి రథధ్వజత్రయమున త్తజినోర్యయంబు మెచ్చ నల్లు గాన్॥ క॥ లోకత్రితయజయస్తం । భాకృతియగు కేతనత్రయము విఱిగినను । ద్రేకమొకవంగ రాముఁ । ప్రాకటముగ నొవ్వనేసెఁ బటుశరతతులన్॥ చ॥ బలుపిడిఁ గత్తి క్రకచ భల్లము లేసిని మేషమాత్రల్లోఁ దలలును జేతులుం దునుమఁ దప్పక నమాత్ర సుహాసితంబుగా । నులి విదజూచి రాఘవుఁడ మోఘత గూఁపులు దాఁకవ్రేయ । క్రొలఁదలఁదాఁకినఁ దెగవ్రె కోయునియచ్చెరువందె నెంతయున్॥ గీ॥ మఱియు నెవ్వటిమను మూడె మాన వేంద్రుఁ । డవియుఁ బొల్లింటికయుపడినడరి మొలిచెఁ । బదిశిరంబులు నిరువది బాహువులును । నధిప్రనమునఁ గడుసంధియంబు గడర॥ గీ॥ ముసలకరవాలపట్టిపముద్గరాసి । బాణ కార్ముక కంకణోద్భాసితంబులయిన చేతులు మణికిరీటాభిరామ । కుండలములగు శిరములుఁ గూడి మొలిచె॥ గీ॥ ధీరుఁడయిన నృపతి ఘోరభల్లంబులఁ । ద్రెంపఁ దడయకంతఁ దేలి మొలిచె । దాళనిగ్న బాహుతతులును రోహిణా । శిఖర మణికిరీట శిరములొప్ప॥ సీ॥ బాణాసనవ్యగ్రపాణియై రాముఁ డుపజగింపఁ బఱచు నా భల్లతతులు । పవనపక్షంబున బలువిడి నొరాయుచును మవఁడాఁకఁ గనొక్క మొగిన । కీలు సప్పం దిన క్రియ సూడిపడుచున్న శిరములుఁ గరములుఁ జెలువు మిగిలె । మణికుండల ప్రభామండలంబులు ఘనమండలంబులుఁ బోలె మెండుకొనుచు । భుజగరాజభోగ పృథులతరాయత । భుజకదంబకములు పొలుపు మిగిలె । వెఱదియుంతనంత వేల్పులు దమప్పు । కములుఁ దారుఁదొలఁగి కలయఁబఱువ॥ క॥ తెగునెడ నెత్తురు నొప్పియు । మొగి నేమి యుఁగాన రాకయున్న శిరంబుల్ । యుగసన్నిభ హస్తము లెడ । తెగకనిమిషమాత్ర నెలుచు నృప్యద్గతితోన్॥ ఉ॥ ఉన్నవియున్న యట్ల తలలు ద్రెక్కిడి గ్నిశిరః ప్రవాహముల్ యున్నొక సారెనిండు దెగి మోపనిసాయకమల్లయుండ సా । గెన్నె జికూవు వేల్పియు ఖేచరకోటి నుతించె నంత నొ । త్తన్న దశాస్యరాఘవతపఃకరలాఘవ చిత్ర సంపదల్॥ ఉ॥ త్రెవ్వెడు గంబులం దునుము దేలడు నెత్తురు రాకమున్న యే । నెవ్వియు నేవి కారములు సోకిఁ జెందకమున్న సాయకం । బవ్వలఁ బోకమున్న మనుటాగ్రవిఘట్టన రావమొప్పఁగా । సున్నపు లసువు శిల్పసురోద్ధహమూర్చ యున్ బుధ్రస్ఫురన్॥ క॥ తెగుతలలు నిరాఁదిసుమువడి । నెగయు తలలుఁ బడెడు తలలు నెవ్వడు సరణిన్ । మొగిఁ బడెడు తలలుఁ దఱుచై । గగనము ధరణియును నిండఁ గప్పెం దోడ్తోన్॥ గీ॥ తునిసిమించి కెగసి ఘనసత్త్వజవములఁ । బొలుపు మిగులమును పూని నైప । నున్నయాయుధములు వన్నె గరఘుపేను । పయిఁ బ్రశక్తి నైదు బాహుతతులు॥ చ॥ పనుపడి రాముఁ డేయు శిత భల్లములం దెగి తద్విరఃపదం । పదలాగి నుమ్మలిల్లుమ నభస్తలి వేచను భ్రకాళికి । స్ఫురమగు కౌతుకంబొదవఁ బన్నగఁ దాల్చిక పాలమాలికా । స్ఫురణములందనర్చె భృకుశోణిన సూత్ర నిబంధనస్థితిన్॥ చ॥ అలయక కన్నులైప్పు మునంతవిళంబములేక గాముఁడుం । దలలును జేతులున్ దునుమనన్ దైన్యయైఁ బుండునుపిస్మయంబు గాఁ । దలపడి భానువాలుపము పట్టము గాఁ బఱపెన్ శిలీముఖా । బులు సురసిద్ధసాధ్యులు నభోవలయంబునఁ జిచ్చరింపఁగన్॥ సీ॥ విద్యాయునొం కడ వేదకదప్పక నుదెప్పదెట్టక కడకఁ జెడక । హోసంబు జాడయుక త్రాసంబునొందక యాఁపులింతలు లేక చేవగలిగి । ప్రాభంగ రుచులును భృకుల ధిక్కృతులును గ్రహించును

నాగ్రహములు। భూరివిరావములొప్పబ్బలు నాప్పలహంకారములు బహుహుంకృతులును । గలిగినసుజాతలలు గలయు
చుండెవములోన। మునిసిములతో డమచ్చుహా। రాముభ్రము దెగడు రావణుని మలించు। సురలగోపనుగదరగూచు
మెన్ను॥ (ఉ॥ ఆప్పులు నింగి యెట్టగను నగ్రతరంబు నకిక్కతోడను। ట్టూన్పలు సందడింపగ సమస్త జలదం ప్రలయ్య
లుంగులు। సర్వములోడ మాస్తు లును ఘోరములై నినుడంగ మూర్ఛులై । నెప్పావనంగ మ్రుం చెక్కరణీపు సప్పురభ్లసం
హారిక॥ (శా॥ కుప్యద్గ్రామవిముక్తనీవ్ర పిశిఖతూణ్ణంబులై యొంతయుక్। దృప్యద్రావణనస్తకంబులువదో ద్రే
కంబునక్ భానుమ। ద్వీప్యన్మండలలక్షితంబులగుచున్ దేవాళినిగ్రాసకై। నాస్యాలంబమునొందజేసెపజయాహంకా
రవారంభతక్॥ (చ॥ తెగియొడు గైతనర్చిచను జెందుశిరంబది మూడనేంతయు। నెగడున రేంద్రచంద్రుమయి స్సూని
యున్న సురాగ్రహంబునం। బగగొని గ్రుంగబూనిహత భావముతో నగు జెందుచున్న రా। హుగతిమియుత్తలంబునబ
మొందపిసీలిమ భాసమానమై॥ (క॥ గరుడధ్వజుడగు రామునిమునువడితోగఱవవచ్చు నురగములగతిం। బరువడిదె
గివఱచునిశా। చరుకిరములు దెఱపియొకచనలంబోలిచెక్॥ (క॥ కరములనుకంబములసొం। పరయంగానిలిపినిలిపి యు
నురాగమునక్। శిరములను సరసిజంబుల। విరచించినతోరణములు వెలసెంజనలక్॥ (చ॥ రఘుకులశేఖరుండయిన రాము
శరంబులు దద్దిల్లూనదా। నవకరమస్తకంబులుని నాదచలప్రహుకాకకంకఘూ। కవిహగముల్ల భంబువెనగిప్పెన
జేకటిపర్వెకేయియుం। బవలును సంధ్యయుం దెలియంబ్రుప్పబభావము లేకయొంతయుక్॥ (శా॥ యీచందంబున భా
స్వద్రాన్వయుసహాస్తీసుంపుపెంపారము। స్సాచారుండగుపజ్క్తికంధరునితో నాగూఢుడై పోరిబా। హాచంచద్బలవిక్రముం
డమునదైత్యాధీసునింగాల్పగా। నేచొప్పుండలనోయలేకపిజయోపేతాంతరంగంబునక్॥ (శా॥ వీనిం బోలునిశాచరు
ల్లాలరేయీవిశ్వంబునన్నీనిసు। త్తాన్పసూనస్తుతిచూడనచ్చెసుపుబాహాశక్తియున్నింతశ। ద్రీనైపుణ్యము గొత్తసంగరత
లస్థైర్యంబు దావేలనే। వీనింజంపగలేనొ కోయికలనావీర్యోద్యమంబేటికిక్॥ (వ॥ తలలుం జేతులుం ద్రుంచివేసిరితి
సుప్పత్తొప్పథిమై బోరినో। బలముంజేవయుజూపియొపిసికితంబ్రత్యర్థినే హొప్పన। నైలువసప్పచ్చనుపీనికస్త్రములచే
గీడ్పాటు వాటిల్లదో। విలయంబారయవీని నెండపోకొ భాపింపంగ నేచందమో॥ (గీ॥ అనుచుజింతనొందియాత్మ లోద
లపోసి। చేయునదియు లేకదిన్న బోయి। యలసయున్న జూచియప్పిభీషణుడిట్లు । లనియెరామతోడ పినతుడగుచు॥
చ॥ ప్రముదితమానసుండయిన బ్రహ్మవరంబునవీని నాభియం। దమృతముకుండలాకృతిమహత్త్వమునం దగనుంటజే
సిమూ। ర్ధములను జేతులుం దెగియుదక్షణమాత్ర నపుట్టుచున్న వీ। క్రమమునజావులేమికిగారణమిట్లు గంగజే
ప్పినక్॥ (ఉ॥ ఎక్కడనుట్టినీవపయనే సెమసూపుల నెంతపోరినం। జిక్కదు వీనిమూర్ధములు జేతులుద్రుంచుట కేటి
మానవి। దక్కనునాభిబావక శరంబు ప్రయుక్తము సేయుమంతటం। దక్కక యింకిపోవునమృతంబొకనాత్రన రేం
ద్రశేఖరా॥ (వ॥ మనవరానంబులుమాలి రావణుడుభీమ ప్రౌఢిన్నొనాడినె। మ్మదియుందక్కి నిరాశజీవుడగు నా
త్మన్నీనపుడొల్లంటిన। ప్పుడు నీర్వన్ని శితాస్త్రజాలముల నాసోపంబునన్నాటతో। మ్మిదిమాటల్గలయుంగరంబులుజలో
న్మేషంబునం ద్రుంచినక్॥ (వ॥ మజీహాలియుం గల వాండని చెప్పిన నప్పుఘువీరుండు రోషానల ప్రవర్తంబు బోనిపావకకైన
తంబగు బాణంబు సుంత్రపూర్వకంబుగా సంధించియేసెత దీయనాభియందున్న యమృతంబు జడనలంబున నాహూతిచే
సిచక్రీకృత చాపమండలుండై తొంటికియవడిన జేయునాటతో మ్మిదిమాటలు వలలును జేతులు నత్రనంబునదునిమి
న॥ సీ॥ గరుడమహోగ్రగంధనద్ధులార్చిరక్తీరత గపులు మోదింపి రెలమి। మొగినస్తకంబులు దెగిన వేగంబున నొక్క
టను శిరంబులు వప్పా। దావపావకశిఖాతతసమావృతమై ననడగొండవై వడినడలిపెచ్చె। శోణితజలసేకశోణమైయు
న్నయారాక్షసాధిపు శరీరంబు మీద। కలకన శ్రైమిగులదనుపోతపక్రాంత। తకపిరాజమునయథాగుణీభవించు మీద
నహొప్పనపిమానలను క్రియ। వృష్టి పుష్పహోమాగ్రతేజమగుచు॥ (వ॥ అకటామొప్పనముమైలుంగనిమాదీయుండైన
నాగ్యంబుదీ। గిత్తపుణ్యండమదెప్పగాబునీ యాలోపంబు టిపింపగా। పకతోరుండయితేక్కినైవనదిఘనాపారుం
డుభ్రాములక్। శకనీఘనాతతనొందజేసెనిఘలజ్యాతోధనుల్పర్పగాక్॥ (వ॥ యంత్రకహములు ఘంటల నైనలున
హుంరముననా (రావణునిలోకముల) శిఖిలూనకంఠనాళపవనంబువలన నుప్పిల్లిన ఘుబలోషమహాపావకజ్వాలలోనిలగ్రా
నుమునా పడునప్పయు। నగ్గిరప్రతాపంబునను కరింపు మనొక్కయునానంబైన తేజంబు రావణుశిరంబు వెలువడి

[illegible]

[illegible] తచాప ముదార్చి భానుసుత। [illegible]
ముపైన బాణములు దిక్కులఁ బిక్కటిలంగ సత్వరుఁడై జగతీశు పైఁ బఱపె నార్చుచుఁ జూడ్కు లమంటలొల్కఁగన్॥ (చ॥ [illegible]

[illegible]

క్కియుండియును [illegible] సమంచిత హస్తలాఘవ। స్ఫురిత విశేష సంపదలఁ బొల్పుగ లక్ష్యము దాఁకు నెంతయున్॥ (శా॥ [illegible]

[illegible]

[illegible] నుఁడై విపులోదన్వదుదీర్ణ ఘోషమగు [illegible] బోసె బ్రహ్మాస్త్రమా। భ్రమ పథంబందిన క్రొమ్మెఱుంగు లొదవం [illegible]

[illegible]

గపదాతిజీర్ణకాననదవానలంబునుబరిఘప్రాసముద్గరాదిసాధనజీమూతప్రచండమారుతంబునుబరిపంథిసేనాబహు వ్యూహభేదనంబునగునద్దివ్యశరోత్తమంబుభూతంబులునుసురలునుజయజయధ్వనులు సేయఁజనుదెంచి యింద్రాది దిక్పతులవజ్రాదిసాధనంబులంబగులనిరావణునురస్స్థలంబుగాడి తదీయప్రాణంబులు గ్రోలుచుంబుత్రియగుసీతని మిత్తంబువగమవసుమతికి రాఘుసాధమువధియించితినని చెప్పంబోవుపగిదిభేదించి పాతాళంబుసొచ్చి నిమిషార్ధమా

—— రావణుండుచచ్చుట. ——

త్రంబునంగ్రమ్మఱిరాముతూణీరంబుసొచ్చెనదనంతరంబు॥ (గీ॥ బ్రహ్మకులజుఁడైనరావణుఁజంపిన। యఘముపా పికొనఁగనఘుఁడైన। రాముఁడెంచెననఁగరభసంబుతోనస్త్ర।మడరిపొనయచొచ్చెనంతలోన॥ (శా॥ రామాస్త్రక్షత రక్తధారలొలుకన్రక్షోవిభుండంతనుఁ।గ్రామోహంబితవజ్రభిన్నమగుగోత్రక్ష్మాధరంబోయనన్। భూమింగూలె శరాసనంబుశిథిలీభూతత్వమొందంగను। స్వామాక్రందము సేయుచున్విగళితాంతస్సారసంచారుఁడై॥ (మ॥ ధరణీభూ ధరదిగ్గజాహీంద్రములుస్వస్థానసంస్థితములై। ఘనభేరీహతశేషదైత్యగణముల్పాలెంబ్రమోదించెవా। నరయూథం బులుసిద్ధసాధ్యసురులానందించిరేపారన। స్వరలుంగౌతుకమొందిరెయాడిరి సముద్యద్గేయహృద్యంబుగాన్॥ (చ॥ తొ రుఁగుచునున్న తేనియలఁదోఁగివిభూతపరాగజాలఘా। సరసుచిఁబొల్చియున్న మనఃపల్లవములొప్పసుధేరసాంద్రబంధు రతరగంధసంపదలఁదోరములై చనుపుష్పవర్షము। లురిసెరిగామచంద్రుపయిఁగప్పలుగాఁగనిలింపులిమ్మెయిన్॥ వ॥ మొరసెద్దివ్యశృంగవాద్యములుసంమోదంబుగాగంధమే। దురమైచల్లనిగాలివీచెదెసలుం దోడ్తోనసాకంబు నుం। దరనైర్మల్యమునొందెభూతములునువ్యక్తప్రీతినిమ్మైఁబేర్చెది। క్రూరినాదంబులుమించెభద్రముసహస్రాంబవ్యోమం చక్షన్॥ (వ॥ అంతలంకానాథాంతకుండగురామభద్రుండురోషాంతరంబునంబిక్కటిల్లిచుందరమక్ష్యమానాంభో రాశిగభీరఘోషసమంబగుసునగసుకోరగకిన్నరఖేచరయక్షగంధర్వవిద్యాధరసిద్ధసాధ్యగుహ్యకజయజయధ్వనుల నాకర్ణించుచువిభీషణసుగ్రీవజాంబవదాదిసుజనానరభల్లూకనాథులు సేయుసాధువాదంబుల లజ్జావనతవదనుం డై॥ (మ॥ భుజసామర్థ్యమునిప్పటిల్లనెలమిన్భూమీశ్వరుండీగతిం। ద్రిజగత్కంటకుఁగూల్చిదివ్యసహజస్థేమానుభావం బున। స్విజయశ్రీవిలసిల్లసంభృతసముద్వేలస్ఫురత్కీర్తియై। రజనీనాథసమప్రసాదవిభవప్రాగల్భ్యసంపన్నుఁడై॥ సీ॥ ఘోరవిక్రముఁడైవరాహకాసురుఁగూల్చిమహనీయుఁడయినకుమారుఁబోలి। విపులసత్త్వుండైనవృత్రాసురునిఁ ద్రుంచియొప్పారుమాపురుహూతుపగిది। రౌద్రాత్ముఁడైనహిరణ్యకశిపుఁజంపిచెలువారునానారసింహుకరణి। నతి మాత్రబలుఁడైనయంధకాసురుఁగొంచిశోభిల్లుచున్న యాశూలిమాడ్కిఁ। బజ్జెకంఠుని దెగటార్చి భానుకులుఁడు। సమ్మ దంబునఁజనజయస్తంభమొదవఁ। దగఁబ్రతిష్ఠించుకైవడిఁఘనవ్రతస్న। మిచ్చెదమ్ముని చేతికి నెసకమెసఁగ॥ (చ॥ రణము నఁగొండవోలెరఘురాముశరంబునఁగూలియున్న రా। వణుఁగనిశోకవేగమున వారినిఘ్నుననుఁపనావిభీ। షణుఁడతిదీ నుఁడైయకలుసైఁపఁగఁజాలక చేరవచ్చితా। గ్రణమునవిన్న నౌచుఁబలుచందములన్విలపించె నేర్చుచున్॥ ……………

—— రావణుమరణమునకు విభీషణుఁడుశోకించుట, ——

శా॥ అన్నా యొంటిశకంఠఘోరసమరవ్యాపారనిత్యత్వసం। పన్నత్వంబునరూఢికెక్కి విలసద్బాహాబలప్రౌఢి చే। నౌన్నత్యంబునమించిదైవగణదుర్వ్యత్యక్తికిన్మైనేఁడుపో। ద్వి న్నా శేషశిరఃకిరీటండవగుచున్నీదక్షిణంబూనితే॥ మ॥ సురలక్ష్మీకచకర్షణప్రవణముల్ సంభప్రశోత్సక్తముల్। హరశైలోద్ధరణప్రచండబలముల్ హర్యక్షునుస్సాధముల్। హరిదంతస్థితదంతదంతవ్యాపారఘోరంబులై। కరమైయున్న కరంబులిప్పుడుపతంగశ్రేణిపాలయ్యెనే॥ (క॥ సురతరుసుమములశ్రేణి। మనుపిరస్ఫురత్పల్లమగ్రశోభితమనునీ। యారుతరదేహంబిప్పుడు। పరుసనిసంగ్రామభూమిఁబ డంబాలయ్యెన్॥ (గీ॥ అర్కమండలమునిరంబులైవిపక్ష। తిమిరజాలకభేదనక్షమములైన। విమలదీధితిమణికిరీటములు నేఁడు। సడలియంతంతనుస్తమై పుడమిఁగూలె॥ (క॥ వినసినగురువిక్రమమున। ఘనతరభుజరాజిసత్త్వగౌరవమునన। త్య నఁగనుసీతతోనెన। యునఁజాలిరవాసుఁడుంమనుగలరే॥ (సీ॥ నయశాలివైయుండినరనాథుసుందరిఁదెచ్చియూ [illegible] భంగినామాటలేమియునమ్మవైతి। [illegible] సీతహితములుసేకొ [illegible]

నసేర వైతి। తెలిపి చెప్పినఁ గ్రొవ్వునఁ దెలియ వైతి। చెడుబుద్ధి వాసనినను మడంగ వైతి। దెగువ నాగ్రహబుద్ధి యడంప వైతి॥ (క॥ పరకాంతలు దల్లులుగాఁ। దిరవారఁగఁ దలఁచు సన్నిహితుం బరమున్। వారిఁ గొను నె మేలుగలుగు నే। దోఁపం బ్రేడే వాని బుధులు దుష్టుం డనరే॥ (క॥ ఘనతరమున గ్యానము చే। నసయంబును గలుగుస్పర్శ యం కృతదోషం। బున నింతపు ట్టె నేఁ జెప్పిన పలుకులు దప్పవయ్యెఁ బిదప నరసినన్॥ (క॥ అని శోకించుచుఁ గాలిమి। ఘనమున నేలఁ గొనఁ బడఁ జేసి మానసము దూలన్। ఘనమూర్ఛ మునుఁగుఁ దెలియుం। దనుఁ జేసుఁడు శోకవహ్నిఁ దప్తుం డై॥ (క॥ ఇసుడుఁ ధరఁ బడి యుండం ద్రుఁడు। మునిఁగెం దిమిరమున నగ్ని మొగి హాహా యెయ్యెం। గనకాద్రి యొఱగె సురసంక్రము। దనుజాధిపపాలి సేన లెల్లను దర్పము దూలన్॥ శా॥ సారస్కంధము శౌర్యమూలము విరాజద్బాహుశాఖంబు ము। ర్వారోదారయశః ప్రవాళము సుదీప్యత్కీర్తి పుష్పంబుఁ బా। పారంభైకఫలంబునై సురగుణైకాగ్ర్యార్తి వృక్షంబు దా। నారామనుజ సింహ సింహ తతుల హేలాసముల్లాసియై॥ (చ॥ కరయుగ సంతతమ్మె యము గర్వమునందు ఘోర చాపము। ప్పర సురమున్ సహ క్రమము బస్మజవంబు సముద్యదంబుని। గ్రజతభంజ ఖండనవిశాలతరంబు సుదైత్యరాజసం। ఘరవర గోలబ్ధ గాఢముఁ దనుమద్గజసింహము బాణదంష్ట్ర యై॥ (గీ॥ నిబిడ విక్రమార్చి నిశ్వాస ధూమంబు। సాహసేంధనంబు సత్ప్రతాప। మయిన రావణాగ్ని యా రామజలదంబు। చేత నార్పఁబడుట సిద్ధమయ్యె॥ అయ్యవసరంబున॥ సీ॥ మొనసి మండోదరి మొదలైన దశకంఠు వెలఁదుల త్తఱి లంక వెడలి వచ్చి। పద యుగంబులు డొట్టుపడ నీవిబంధంబు వీడ లంగ మేఖలల్ విడిపడఁగ। ఘన కుచంబుల భారమున నడుములు వీగ భూషణావళులూడి పుడమి నెరయ। బాష్పపూరంబులఁ బయ్యెదలు తడియంగఁ జికుర భారముల జిక్కు వడఁగ। దీనరోదనరవములు దెసలు నిండ। మొగములు కరములు రొమ్ములు మోదుకొనుచు। సున్నె ముంగని నెవ్వగ మసఁగి పొగిలి। చెంగున మరి పెన్నబుల చెలువు దక్క॥ (ఉ॥ ఓ దశకంఠ యో రమణ యో రణధీర చరాచర త్రిలోకీ। పీడనఁ బొందఁ బాలయు వీరణరంగమానమున్। మానవు నింక కేవి లెఱుంగుదు దెక్కడఁ కు నోసుము నెవ్వరిచెంత నిట్టిరి। శ్వేత పయోధి మొదలుగ [illegible] విక్రమవీర్యభూషణా॥ వ॥ అని శోకించుచు వచ్చి వచ్చి మహాశ్వానీకభీత్యావహంబును నిర్భిన్న మహాసుర తురంగజముచి సూర్యక్షోభీటాంచితం। బును విచ్ఛిన్న శతాంగ సంకులము లోలదభ్ర రక్తార్ణవం। బును వీరానుపనాకరాక్షస కళేబరాగ్రంబునై యొంతయున్॥ వ॥ మఱియుం దెగిన సింధురంబులును నెరసిన విభిన్న కుంభకుంభములు [illegible] లంబులును [illegible] చరణంబులును [illegible] తురంగ పల్యాణంబులును బడలు పడిన యురదంబులును [illegible] చక్రంబులును మునుక లయిన నొగలును వ్రాలిన పదాతులును బగిలిన తలలును జదిసిన యురంబులును వ్రక్కలైన ప్రక్కలును నాపూరలూనంబులయిన కరంబులును విచ్ఛిన్నంబులగు చరణంబులును [illegible] ఖండంబులుం గలిగిన రాక్షసకళేబరంబులుం గలిగి [illegible] బులును [illegible] కంబులును బ్రస్తంబులగు ముసలంబులును గలయం బడియున్న పింఛ్ఛను [illegible] బాణంబులును [illegible] ప్రాసంబులును [illegible] లైన తోమరంబులును దట్టంబులైన పట్టిసంబులును నాభీలంబులైన శూలంబులును కలితంబులైన చక్రంబులును [illegible] బులును భిండివాలంబులును [illegible] బులును [illegible] లును [illegible] తనువులును [illegible] లును [illegible] దునుకలును [illegible] బులును [illegible] బులును [illegible] లును [illegible] బులును [illegible] ధ్వజంబులును [illegible] లును [illegible] గూలకనిఱిచి యున్న మహా [illegible] లును [illegible] లైయున్న మహా [illegible] లును రక్తమాంసలోలుప కాకోలూక గృధ్రాది విహంగంబులును వృక జంబుకంబులును గలిగిక [illegible] లును [illegible] పంబులును జతురంగ పశు సముదాయంబులును శరకుశవ్యతికరంబులును రుధిర పూరాబ్జంబును [illegible] వంబులును [illegible] బులును [illegible] తేజా [illegible] బులును దోమరకరవాలతరంగంబులును రథచక్ర కూర్మంబులును యుక్త మీనంబులును కరి [illegible] కరంబులును [illegible] కలంబులును [illegible] బులును [illegible] గములును [illegible] ఖండితంబును గడళి కాకలితంబును [illegible] తంబును బహువల [illegible] నంబును నై [illegible]

నుఁ శోక వేదనోష్ణసముచ్ఛ్వాసమ్లాన బింబాధరపల్లవలును ఘనాయమోఘాయస్ఫ మున్ఫాస త్వాత్ప్రసితసముజ్జ్వంభమాణనాసికాపుటలును నయనోత్పలనిర్గతసాంజనబాష్పధారాసారవిలంబలును బ్రస్ఫ్వేదజాలస్రస్తరుచిరాలికసక్తవిలులితాలకలును జరమభాగవిలంబమాన తాంతమందార దామబంధురనిబదపట్టవిగళితశేష వేణికలునగుచు హా నాథ హా పరహా దశాననయనుచు.

——* రావణాంతఃపుర స్త్రీల విలాపము. *——

చ * అడలుచు నెత్తుటం బడియునంగములం గౌఁగిటం జేర్చియొత్తుపైఁ। బడి వగనొందు నొత్తు మెడ బాహుల చేఁ బెనఁగించు నొత్తునొప్పఁగ మోమును మోవియు నయంబున మోహము నొంద నొత్తు పెం। పెడలిన పాంబుజంబులపయిం బడుచు నొత్తు పెప్పాన వేదనన్॥ (చ॥ తలఁచిన జూడమా వలన నెప్పుడు నింతయు లేమపిల్చినఁ। బలుక వుదీనవృత్తి బహుభంగుల మ్రందును పేర్మి చేసిన। న్నిలుచునె మేనఁ బ్రాణములు నిన్నుసి మేమమువాయనేస్తుమే। యలుగఁగ నేల నీకు దనుజాధిపకన్నులు విచ్చి చూడవే॥ (క॥ వెఱపవు నీ వెవ్వరికిని। వెఱపర యఁగ నీవు వెఱచు వీరత్వమునన్। బలుపితిపిలోక పాలుర। మెఱసిలిపి జగంబులందు మేటియనంగన్॥ (శా॥ ఆనీవిక్రియ నొక్క మాత్ర (బృథు బాహాశక్తిఁ) బోనాడితు। స్థానోద్రేకము గోలు పోయి రణశూరత్వంబు మాలంగ శ। స్త్రానానోచిత కౌశలంబు చెడి మాయా ప్రౌఢి యుం జక్క యీ। దీనత్వంబున మర్త్యు చేఁ బొలిసితే తేజోనలంబాఱ నే॥ (వ॥ సురవిద్యాధర కిన్నర గంధర్వ పన్నగ యక్ష పక్షి సిద్ధుల నెల్లఁ జీరికింగొనక చంద్రహాస బలైక సహాయుండవై పరమేశ్వరలబ్ధ వరప్రసాదానుభావంబున నెదురులేక మస్సాహుండవై చటులసమర వ్యాపార పారీణత్వంబున నెగడియున్న నీ వొక్క తాపస వేషంబు దాల్చిన నరుని చేత మరణంబు నొందితి పిమ్మనరయుంగల వారిలిం కెవ్వరుగలరు॥ (క॥ వీఁకఁ జితనంబు వెట్టుచు। మాఱం బనిలేదు నిన్నుఁ దొల్లిటి చెయువుల్। దీఱవ వియనుభవింపక। వేఱుండు నే ఘోర్వ జన్మవివిధకృతంబుల్॥ (క॥ అని యిట్లు పెక్కు భంగులఁ। మనమున వగ వెల్లివిరియ మానముమాలన్। ఘనతర నవవైధవ్యంబునఁ బొగులుచు నుండు నంత భూరివ్యథతోన్, ...

——*——* మందోదరీవిలాపము, *——*——

వ * అగ్రనుజనాథుని యగ్రమహిషి యగు మందోదరి యిట్లనియె॥ (ఉ॥ హానక్తంచర రాజశేఖర సముద్యత్సాహసాడంబరా। హా నిస్సీమపరాక్రమాక్రమజితేంద్రాది ప్రభావోన్నతా। హా నాగేంద్ర సమాన బాహు పరిఘా హా వీర హా రావణా। హా నాథా నను బాయ నీకుఁ దగునే హా చంద్రహాసాయుధా॥ (ఉ॥ మూఁడు జగంబులోని నొకమూలకుఁ దెచ్చియు దగ్రవృత్తి నైఁ। బోఁడిమి నాఁడు నాఁటికి ప్రభూతముగాను నయుంపఁ బోసుల। న్వేఁడిమి యొల్ల వేల్పులకు వేయివిధంబులఁ జూపి గ్రక్కున। న్నేఁడొకమర్త్యు చేత రజనీచరవంశలలామ కూలితే॥ (వ॥ హరి మొదలైన దిక్పతులకందఱకున్ భయమాఱఁగోర్కి వా। నరయుతుండైన రామనరనాథుకతంబున నవ్విభీషణుం। డరుదుగ లంకఁ యేలఁగలఁడస్విభుసత్కరుణానుభావతన్। బరభయచింత లేక సులభస్థిర రాజ్యసుఖానుభుక్తి నై॥ (క॥ నెట్టన వానరులంబుధి। గట్టిన చో నాఁడు మొదలు గారాముఁ డుదా। గట్టిగ నను జూఁడు గాఁడని। పుట్టె నాకు మది భయంబు పోలు పెడలంగన్॥ (ఉ॥ శ్రీ తరుణీ సమగ్ర రతిశీలుఁడు సత్వరజస్తమోగుణా। సేతుఁడు చక్రసాధిని మధీరమతిం దెగటార్చ వానరీ। భూతదినాకసుఁగ్రోలు వఁబొల్పుగ మర్త్యశరీర మొందిపి। ఖ్యాతిగ నట్లు చేసెని దియున్యులకుం బొరిఁ జేయశక్యమే॥ (సీ॥ ఆజనస్థానంబునందు ఖరాదుల నుగ్రమున రాముఁడు దునుముటయును। శంకింపక సురులఁ జంపి లంకాపురికి పిమ్మొక్క గుఁడు మున్న గాల్చుటయును। గుంభకర్ణాదులు ఘోరాజిలోపలఁ గ్రొవ్వడ్రి క్రమమునఁ గూలుటయును। నిపిమదీశులకైనఁ జేరానివార్ధి బ్రద్ధి మించి కడిమిఁ దెప్పించుటయును। నిట్టులరసిచూడ నిన్నియు దుష్కరమైన సాధనముల మానుషములు। రమణతోడ సీత రామునకిమ్మని। చెప్పు మాట లెల్లఁ జెవుల సోరవు॥ (క॥ భూసుర శీలఁబతివ్రతా। నా సీతం దెచ్చి నీవహంకారమునన్। జేసిన పాపంబులు నోఁ। జే సీతం గూడుటం టెంతసిద్ధము కాదే॥ (గీ॥ శుభచరిత్రులం జునిక్క ముశుభము నొందుఁ। బాపశీలుండు పాపంబు వడఁగ నొందు। నిరుగ నొత్తురుం జూపిరి పమ్ముఁ బ్రదికెఁ। గలుషలోలత నీకిట్లు పొలియవలసె॥ (సీ॥ కనకరయకర శైలాగ్రకైలాస గిరియందు సలలిత నందనరాచలమునందుఁ। జారు సుఖావహ మేరు శైలమునందుఁ బరపైనహిమాయమహీధరమునందు। సకలర్తుయుతమగు చైత్రరథాంతర నందనమున నమరనందన వనమునందు। బహువిభ్రమోచిత వారాశ్రమములయందు వసుధానాకాదిలోకములయందు। నేసికో నదివ్య విమాన మెక్కి। వివిధభంగుల విహరించు వేడ్క లెసఁగ। భూరి భుజసార నీవిట్లు పొలియుకతన। నవ్వ...

దివ్యంబుల గాంచఁగ నాకు వలసె॥ (క॥ సురతరుజకుసుమసురుచిరపరిమళభరభరితశిశిరపరిమిళితలస। న్మరుదలసచలిం స రసముల సురసతిముదపహృత్బహుళ సుకృతము ఫలిని సెట॥ (క॥ జనకుఁడు దానవనాథుఁడు। ఘనభుజుఁడు దశాననుండు గాంతుఁడు నాకుఁ। దనయుండు శక్రజిత్తని। ఘనమున గర్వింతునట్టి మానము పోని సెట॥ (క॥ లలిఁ బి౦ద్రియములముసు గలిబిజగత్త్రయము నేలి గెలిచి దిశల నియామ। చలమున సపి నిను గెలిచెను। సలపఁగఁ బగదీర్ప నట్లు దానవనాథా॥ (చ॥ అన యము సర్వజంతువుల కారయ జిహ్వపి హీనమై ఘుటం। దినమరణంబు లేకునికి సిద్ధము కావున నీకు మేదినీ। తనయ నెపంబు నంగలిగె దారుణమృత్యువు నాఁబరాంగనా। జనములనీఁది మాకున్నవల సంశయ ముల్గి నమూలమాల్॥ (క॥ జనకు ని పాపపువరమున। తనయముసు నసుగమింపనను వదిలేకు। న్ననుని లువవల సెనకటా। తనపతితోఁ బాయు బ్రదుకుకు గుణి కి నేల॥ (క॥ నానీఁదనుసీఁకలిగిన। యహా మద్ధికలాహూహారములు గును। ప్రేమము మేలపుఁబలుకులు। సేవ ల్యోను నెంచుఁబోయె నెజీఁగెఁపు తగరె॥ (క॥ పతి చావు పినినయప్పుడు। యతివలు ప్రాణములు విడువరఁటయ విహీన। వ్యతికర మేతలపోసిర। బతిదైవతమైన సతిని బహుసుతనోర్చు॥ (సీ॥ నేఁడక్కట వమయులు నిర్భయంబున లంక సొచ్చి విచ్చలవిడి సోలఁజొచ్చె। బవసుండు సను దెంబిపమ్యొదకొంగులు బిలమై లలిఁగసలింపఁదొడఁగె। సుడిగములైయుబలు షిగి గంధరుచు లు మొగి సంతసంబున సున్న వారు। వరఁగ నెప్పటి మావిగ్యాసము లెప్పెండఁగాంచు బసు దిక్పాలురు సుకప్పు దీర్గె। యక్షకిన్నర గుహ్యకయాతుధాన। పక్షి ఖేచరచారణపన్నగాదు। లరయ సామ్యంబు బొందిరత్యనుపమాన। సత్సుధామృతరసపూరసహితులగుచు॥ (వ॥ మదీయజనకుండైన యుండుమహాహితమతియగు మారీచుండు సుహితోపదేశగుణపంతుఁడగు మాల్యవంతుండు ఏబరమార్థభాషణుండగు విభీషణుండును స్వామిభక్తిపవిత్రులగు మిత్రులును భవదేకశరణయగు నేను ను జెప్పిన హితవాక్యంబులు వినవయి వదినమేలతప్పనని యుడలుచు దెందంబున నెవ్వగ నివ్వటిల్ల సైరింపఁజాలక పయిం బడి మూర్ఛిల్లి తెలిసి పతిహస్తంబులు తనయురస్స్థలంబునం గదియించుచుఁ దదీయకపోలసమాఘ్రాణంబు సేయుచుఁ దన్మస్తకంబులు దనయంకంబునం దిడి మృదుశిఖిశిఖితంబగు తదీయోరస్స్థలంబునం దన యూరంబు మోపి యుసురే శామదిరాపానఘూర్ణాయమాననేత్రకమలంబులును జాటువాదచతురంబులును మందస్మితసుందరంబులును గనకమణికుండలమండితంబులును మృదుప్రవాళాధరామృతంబులును మదిరచితహరిచందనకస్తూరికా ఘనసారకుంకుమతిలకలలాటంబులును గలుగు మొగంబులు వాంఛతోని నాకు మొగనీక మొగినొరబడక యింపగు సేవికా రికరాకారంబులును బందీకృతబృందారకసుందరీసందోహాపారిజాతమందార కుసుమ మకరందబిందుపరాగరాగరూషితంబులును సకలసురాసురవిజయమహోగ్రవిక్రమంబులును గైలాసనగోద్ధరణవిలాసవిలసితంబులును మదీయకబరీసురభికుసుమసురభీకృతకరమహంబులును త్రిభువనవిజయశ్రీమహారాగారమూలస్తంభంబులును సమస్తప్రహరణకృతశ్రమంబులును వీరలక్ష్మీవేణికాభిరామజ్యాఘాతకిణశ్రేణికాసనాథంబులును గుకరంబులు రామశరనికృత్తంబులై నేలం గూలెఁ దండ్రీకృతవజ్రపాతశిప్రముఖదిగీశసురాసుర దివ్యాస్త్రంబును దళితై రావణానిహరిత్కరిదంతకాండప్రకాండంబును నవిపులంబును నగు నురస్స్థలంబభ్యంతరణశ్రీపరిరంభంబయ్యె నక్కటా నీయట్టిమారాగ్రేసరునకు నిట్టినిధనంబును గలిగెనింక నెవ్వరికెవ్వ వచ్చు నాకోఁగూడి నీ గెచూచి తేజిన చతుర్దశభువనంబులను రాక్షసకులసార్వభౌముండును నగు నాపదీయకాంతలంతఃపురంబు వెడలి సకలంబును జూడనివచ్చియున్న వారు వీరలనభ్యంతరంబుల మం బొం దనిపక్షాలు వంపగ దేపవనాశసక్షుద్రసుబంధుల సుభద్రంపక మేనుల నిప్పుడపదోరఁగోసు బసు నైయెట్లు సైరింపవచ్చు నాతి తేజిల్వి సారకనికి సపలుని నెల్లదిక్కో యునియామియున నేకవిధంబుల విలపించుచున్న మండోదరింజూచి విభీషణుండడలు గాను బాష్పవ్యాకులయుండైయేమ్మ చున్నదనస్వరంబున నిల్లనియె॥ (సీ॥ దశకంఠవారాశి దశరథాత్మజసాయ కగ్నిబాణంబున నింకిపోయె। రావణక్షీరాంబురాఘవనాథోగ్రకలశాంబుల నేఁడువిజీర్ణికరాలె। లంకేశకమలమండలము కొప్ప జరాజలదసృవత్కవృష్టుల నాశఁబొల్పె। స్వర్గ మహీపాలపశ్చిమవామహాద్మ స్తరాంబుధిలోన నస్తమించె। నను చు నేడ్చుచు మరలల్లిన తిరిఁజూచి। యతివలందఱు విపులశోకాంబురాశి। మునిఁగి దరిచేర నేరక మూనసికరుణ। పుట్టునట్లుగ నేడ్చిరిపుడుమిఁబొరలి॥ (అవ్విభీషణుం గాంచి మండోదరి సోపాలంభంబు గా నిట్లనియె॥ (గీ॥ చాలుఁజాలు వగవఁగాలం బు గడచె లంకచేరె రాజ్యలక్ష్మి గలిగె నాగలఁత తెల్లఁ దీరెఁగోర్కులు సమకూరెఁ। దొట్టువాని సేఁకెదవు సంగసులేమ॥ (గీ॥

అనఘబంధుర హీనమైన రాజ్యము సేతఁ గాంచెనె రసమానఁగలదె మేలు। మొదరుగా దిచెలువు సేవ కాంచవాని । కం
నెమేలుసూపె కాలయముఁడు॥ (క॥ దనుజాధిపుఁ డంపంబిన। తనిసిన నేసంతసంబు దలసూమ్యో నెయో। ... జేగమిత్రికి
కిలఁగినుకన్దశకంఠుఁ డేమికిఁ జూనరించెర్ ॥ (అనిసిలజ్ఞానననిపసుం డ్రై పలుకక మిన్నకుండెనంత ... (ఉ॥ మానుపరా
ని నెవ్వగలమ్రుం దినురంతవిషాదవేదన। న్మానముకూలిపోవ ననమానదయారసముట్టునట్లుగా। మానక యేప్పు దైత్యపతి
మానవతీజనులన్విభీషణు। న్మానవ రాజశేఖరుఁడు మానుగ నిట్లనిపల్కె నప్పుడిర్ ॥ (క॥ వగనంగపలసునే। మగువలనూ
రార్పు ధైర్యమహిమ నాత్ముఁడవై। తనసంగినాము ... వినతార్తత నావరించి వినుమహిశ్రేష్ఠా ॥ ... పలుజంపుడు
రాంబెను। మైపలచేఁజచ్చిరో ... ల్లర్ । పరులు ... పజయములు। నారయుపసూపు ... మ్మల్ ॥
ఉ॥ ఈతఁడు శేషదిక్పతుల నేసఁగించెను సత్ప్రపత్తిమై। నాంచున సప్తలోకములనే లెనిరంపలశాసనాప్తుఁడై। యీతఁ
డు సర్వదానవుల నేప్పుడ నేలెను నీరసాయుఁడై। యీతఁడు సాటి లేనిబలహీనపరాక్రమశాలి యెల్లెడర్ ॥ (శా॥ బాహా
విక్రమగర్వితాప్రతిమదిక్పాలస్ఫురద్దైన్యన। న్నాహోరాత్రబలక్రీడానా భ్రమదనీనాశానిలప్రస్ఫురో। గ్రాహోపూ
రుషకాఠినిస్ఫురితరవ్యాపారిదానక్రియా। మోహాంభోతనమస్తపిష్టప్రాజ్ఞనమ్మోదింపనస్పందిలర్ ॥ (శా॥ నీరంధ్రప్ర
థితప్రభావమొకవన్నీయన్నచండంబున। భోరంగాడరమేతనియసమరస్మాధ్యక్షదిక్పాలసంఘంబుగ। న్నారంజాదినిఁగాదె
నిక్రమకళా వ్యాపారవిఖ్యాతిమ। న్నాచేయుంతన సాటిమానులసమానస్థైర్యసామగ్రులర్ ॥ (మ॥ తడఁబాటించుక
లేక యుల్లసితదోస్సత్త్వోత్కటుండై యునిం। బడునంతాఁకఁ బ్రవర్ధమానవిభవప్రఖ్యాతిమైఁ జెప్పనే। ప్పడరంబోరెనితండువి
స్మయరణవ్యాపారనిష్ణాతుఁడై। యొప్పఁగదానవరాజు మొప్పఁగను గాకీమద్దశగ్రీవ్యుఁడే॥ (చ॥ గెలుపదియేంపోరఁజరి
కింపఁజయంబుఁబరాజయంబునుం। బలిమిఁగలిగెఁ ఘటించు నితోప్లియనిశ్చయమునిశాటుఁడో। గ్గలముసువిక్రమంబురఁ
పాటవమున్ బహుదివ్యసాధనం। బులకుశలత్వము చ్చెప్పఁగ పుణ్యుగ క్రియఁజావు మేలకా॥ కాపున॥ (చ॥ నిలుకడగల్గి
సాంగముగ నిశ్చితశాస్త్రనిరూఢితోడనే। వలయకధైర్యకౌతుకనసు గుణవైభవ దగ్గసూతికి। న్నెలకొనియున్న భక్తి
విధిసిర్ణయమొప్పఁగ సన్నిసత్క్రియ। ల్పలుపులెమ్ము సౌమ్యసకలంబును జేయుము వేడ్కనావుధర్ (ఉ॥ ఈతనికగ్ని
సంస్కరణ మేటికి నెక్కడిసీరసుండునా। కీతనియుక్కమాసనెనహీను దేవగయింకఁ దెచ్చెపీ। డాతతపాపశీలుఁడె
గుణాగమచోదితపశ్చిమక్రియా। ఖ్యాతికిసన్నుఁ డేయుఁ ఏగప్లానిత చేట్టుఁ బెంమానసీయుఁడే॥ ....

— విభీషణుఁడు రావణునకగ్ని సంస్కారము చేయుట. —

వ॥ అనిన సర్వేశాననుండు చెప్పినయంతకుంగలఁ డైనను నింకఁ దంటనీయుండ కానింపనీయుండుగాఁ డైరంబులుకు
రణాంతంబులు గావున నితనితోడి మాత్సర్యంబు నాకుఁ జెల్లించుచరిత మూపితుండయ్యెను సంగరక్రియాసుర నదీదర్శ
స్నానజనుటం జేసి ప్రక్షాళితసకలమహాపాతక పుణ్యుండయ్యెం గావున నితనికి నొర్ధ్వదైహిక క్రియలు వైదికతంత్రోక్త
క్రమంబున నిర్వర్తింపుమని నన్నట్లు కాక యని రాక్షసులచేత నగ్నిత్రయంబు దెప్పించి నికటారోపితచందనాగరు ప్రభృ
తిసురభీంధనంబులును ముక్తాహారిప్రవాళంబులు గైకొని నిశాచరులు పసుపుదేరిమాల్యన ప్రముఖముం త్రిసనాథుండై
సౌత్రుననయసులైన యగ్రజన్ముతే తేరఁ బరాకాభిరోభితసువర్ణనిర్మితముండు సమసముఖునుని విలోక్య భూషంబులియం
జానసురభీంధనరచితమగు చితి ప్రజ్వలితధ్రౌవ్యసహితుండై ఁ విభీషణుండు మేద్యంబుగు ప్రసువు పెట్టి ప్రపదరాజ్యస్నానంబ
గుస్రువంబు వామభాగంబున శతిబహుస్తంబులసబుహుముప్రమసవ్యకరోపితిభాగంబున ధృవయును నాహవనీయునిడి నాభి
కియందు స్రువయును గరంబులఁ బ్రాసితముసుకీర్ణ భాగంబునంజనసంబును బానంబుల నూర్పంబును సమంచితనిపాత్ర
యమదరంబునన నేకమ్మతసులశర్వాణ్ల పాత్రయులనమ్మయుం నప్పదంబునఁ బెట్టి ముసలోలూఖలంబులు నరణ్యుత్తరారణులు
నవశిష్టపాత్రంబులునూను ప్రదేశంబునఁ బెట్టి గార్హపత్యంబు పూర్వంబున దక్షిణాగ్ని దక్షిణంబున గార్హపత్యంబు
పశ్చిమంబునందును నిదిమాఱియు విధేయంబులు సమాచరించి యథాశాస్త్రంబునన గజుననిర్వర్తితి నాగ్నిసంస్కారంబుఁ జే
సమనంతరకరణీయంబనుష్ఠించి క్రమ్మఱివచ్చి రామభద్రు నకుఁ గండప్రణామంబాచరించి ... గొనియుండె ... రాఘవుండు
సంభావించి యిమ్మాఱు చింది సౌమిత్రిం గనుంగొని ... ॥ (క॥ ... ...
మ। భావమునం దలంకఁ బట్టంబు గట్టుము। నా ప్రతిజ్ఞ నిండ మితమై॥ (క॥ రఘుణ మెయిఁ బాక శాసన। సమఁడు ... శరీలు

దుశ్శాసనమునకు స్త్రీ మానమున నశించుసంపద । నమరావతిఁబోలు లంకకరిగిరయ్యమునన్ ॥ (సీ॥ బలవైరిపురిఁగ్రిందుపఱు పంగఁజాలినయలరిన సౌధంబులఁ జెలువుగలిగి । యే లోకంబులు నింతియయను మూర్తిఁ బఱపైనస ప్తవప్రములు గలిగి । గో పురాద్రియ పెక్కురూపులై యున్న యట్టి కేతావలంబులు క్రేళ్లు గలిగి । మేరుశైలంబుతో మేలమాడ నున్నట్టి కనకగేహం బులకెవి మిగిలి । మోలిచెసలకడలమూలల చెంగట । నోదిగియున్న సురమదోత్కటములఁ । దెగడు కరులు గలిగి దనుజ వాజులు గోటానకొట్లు గురగగములు గలిగి ॥ (గీ॥ అనుపమానరత్నకనకగేహంబుల । నెగడు దైత్యనాథునగరు సొబ్బు । నరవ

—— విభీషణపట్టాభిషేకము. ——

రేణ్యుఁడంత సురగిరి ప్రాంతంబు । సేమశీతరోచి చెలువుగలిగి ॥ (క॥ మానసపతి నందనుఁడట । నానాతీర్థాంబురాశినములజలంబుల్ । వానరవీరుల చేతను । నానతఁ దెప్పించె గురుసముల్లాసమునన్ ॥ (సీ॥ సంచితమణిమయ స్తంభాభిరామంబు బహువిచిత్ర వితాన భాసురంబు । ఘనసముత్తేజిత కనకవేదికమును సామ్రపల్లవ హేమకలశ కుంభ । ముపకంఠగతమద ద్విపసంఘంబును బహు గాయక నాగేయపూరితంబు । మంగళతూర్యాదిసంగీతముఖరంబు వందిమాగధజనానందితంబు । నైనమనోజ్ఞమైన యాస్థానమండపంబు నందు రత్నహైమమగు భవ్యసింహాసనస్తంభ శ్రీపీఠంబున । సుకీర్తిదాన వేం ద్రుని సుస్నేహించి ॥ (క॥ వారిపురోహితమంత్రులు । దారిమతిన్నంత సిల్లఁదగ్గయు వేడ్కన్ । ఘోరమహాధ్వరజుండు ప్రియ । మారఁగ నభిషిక్తుఁ జేసెనయ్యసురేంద్రున్ ॥ (చ॥ తరణియు శీతదీధితియుఁ దారలు శేషుఁడు నాదికూర్మ ముర్వి । ధరణియు రాముసత్కథయుఁ దన్న్యంబు గాఁగలయంత కాలముఁ । దిరముగ లంక యేలుమని దీవనలిచ్చెను శాతభర్తసఁ । గపులు లక్ష్మణుఁడు గౌతుకసమ్మదనిర్భరాత్ములై ॥ (వ॥ అని లక్ష్మణుండానతిచ్చిన సంప్రాప్తలంకాసామ్రాజ్యుండై విభీషణుం డనేకవిధమంగళోపకరణమహనీయమణిభూషణాదులు గొనుచు లక్ష్మణానుచరుండై వచ్చి సవినయంబుగ నెదుట్రక్కి రామాభిధానుండగు నారాయణుని సందర్శించిన ॥ (వ॥ అనఘుఁడర్కకులప్రదీపుఁడు ప్రమోదాయత్తుఁడై శక్రముఖాదు లకాదిదివ్యవిభూషణాంబరముల స్తోత్రాకృతోత్సవంబొప్పవి । ద్విసయంబారఁగఁ బిల్చి వీక్షించు లు పనుపు దుశ్శాసనుల సహర్షుడై । నసవ ర్వాంగశాంతుఁడైయరిగెనాతండంత్రమునిగోల్వఁగాన్ ॥ (అయ్యెడ నరుంబున ॥ క॥ తన చేయునమునకు శీతకర । ధరజుండ సువాయుసుతుని ననసేందురుచి । వ్వనచరచకోరపఙ్క్తిలకు నురాగమునివ్వఁదల్లనని యెంబ్రీన్ ॥ (ఉ॥ లంకకు నేగి సతన కలంకపవిత్రచరిత్రఁ గాంచి నిశ్శంకితవృత్తి నాగెలుపుచందము దైత్యులు వచ్చుచందమున్ । గొంకక పోయి చందమున సంజాతసంగరకేళినిర్గతా । తం సుదశాస్యుఁగూల్చినవిధంబును వేగమ చెప్పి రావనా ॥ (క॥ జనపతియానతిఁ బావని । దనుజులువ నుఁజుట్టికొలువఁ దత్పురమెల్లం । గనుఁగొనుచు సతయుండెడు । వనవాటికిఁ జేరి నరిగెవలయితగాత్రుం ॥ (క॥ కోరజప్పకాల వనుష్కరాజితసుంజనిద్వరేభరవయుతబహుధా । శ్రీజాతజాతసతత । భ్రాజితవనసన్నికర్షభవ్యవనమున్ ॥ (క॥ కీలిత విచిత్రతర సుఖశ్రీజాలక హాటకవితర్దిసంభృతసుమనోజ్ఞాలతరశింశుపాతరు । మూలని షణ్ణన్మహీజ యు నమూలఁగనెన్ ॥ (క॥ వినయాకరసంభ్రమములు । ఘనమునఁ బెనఁగొనఁగ భయసమంచితభక్తిం । జను దెంచి కాంచె యుండుట । జనకసుత రాము లేపి సాధుచరిత్రన్ ॥ (సీ॥ చెలువేదివనిం టిశీగాంశుకళవో లెఘనఘనాసమావృతదీపకళికవో లె । మలినవస్త్రచ్ఛన్న మణిశిలాకయుఁబోలె నవహిమాకులమైన నళినిఁబోలెఁ । గమునుతోఁ బాసిన కోదమున్ప్రగియుఁబోలె నాడఁబాఱ్పనవనవల్లిఁబోలెఁ । బవనాభిహతమైన బాలకదళిఁబోలె లీనకర్షమాన్ప్రణాళికయుఁబోలె । వగలఁబొగులుచువలవంతవంటనుండి । చేరుగడలేమిఁ జెక్కిట నంగేలు చేర్చి । యామ్మవల్లభురాముని నాత్మలోన । నిలిపి యెంతయుఁ దలంపక చెంగనసాధ్వి ॥ (చ॥ పులుల గుంపులోనున్న నప్పురిగి పోనికిఁ బాములలోననున్న లేఁ । జిలుకయనంగ సింహముల చేఁబడు హస్తినిభంగిఁ జేడియేల్ । గెలకడనున్న కల్పలత కేళిమహీసుత ఘోరదైత్యకాం । తలనడుమందమశ్మితరదస్థసుధాకరమండలీగతిన్ ॥ (క॥ వనరేడు జానకిఁగని పదనవనజములకు నెరఁగి భక్తివశమున వినయానసుచుఁ నమొగుడున్నలను న్నఁ । గని సలఁదియేమి సీతకడ మోడమునన్ ॥ సీ॥ జనకునాజ్ఞఁ బూని సామ్రాజ్య మెల్లక । యడవికేగుదెంచినట్టి విభుఁడు । కుశలియే మాదారగుణసముద్రుండునా । ....

అఁట సుఖమునొంది మెఱయునయ్య ॥ (అనవుడు ॥ ....

—— హనుమంతుఁడు సీతకు రాముని విజయంబు చెప్పుట. ——

ఉ॥ రాముఁడు లక్ష్మణుండు సుచిరంబుగ నెమ్మదినున్నవారలు । ద్రాముఁడు భానుసూతియును దైత్యవిభుండు విభీష

[illegible]

రంబునన్ ॥(క॥ చని రామునకిట్లనియె వినిపింపఁగ నెంతవడి వేకిం బిమ్మట బునఁ [illegible] విక్రమంబున దనుజాధిపు
లోపమెన్ని సౌధాగ్రంబున గనుఁగొనన్ ॥(ఉ॥ రా [illegible] వవంశ భాస్వదవతంస విభీషణ నీవ యేగియా జానకినాముపంపు మని ప్రసన్న ముఖుం
డగు భంగి మంగళ స్నానము సేయఁబంచి విలసన్మణి భూషణ దివ్యవస్త్ర మాల్యానులేపనాంగరాగముల నర్థి నలంకృతఁ
జేసి తేవనా ॥(వ॥ అని పంచిన నతండు ను సహాస్యంబై లంకకరిగి యంతఃపురంబుఁ బ్రవేశించి నిజాంగనల నంపద ప్రత్తాం
తంబంతయుఁ జెప్పి పంచిన వారలు సీతకడ కుం జని మ్రొక్కి దేవీ నీ వల్లభుండు సురఘువల్లభుఁ పంపున విభీషణుండు నమ్ము నీ
సమ్ముఖంబునకుం బుత్తెంచెఁ గావున నీవు నుదుస్నానవా [illegible] రూపంబు గైకొంగ శ్రీ స్నానంబాచరించి విచిత్ర భూషణాంబరాం
గరాగ మాల్యంబులు దాల్చి భవదీయ తేజస్సుకు తగు విధంబుగ యుమునిన [illegible] వారలకిల్లి రయ్యె ॥(క॥ స్నానాంగ రాగమా
ల్యానూనాంబర భూషణంబు లొల్లను దీనుం గానంగ నిల్లన చెప్పె నేనన వుడు వారలిల్లు సిరి జానకితోన్ ॥(క॥ కృతపుణ్య
లీల విను సీ పతియానతి సేయవలసినఁ బడసి తుకయుమని స్నాత ముని జలకమునసవా స్నాత ధౌత శశాంక రేఖ మించు జగ
ము దన్ ॥(క॥ మొదల నే చెలువము నెలవగు ముదితకుంబునసు ప్తభావముల సుకొందవు రా సుదతీ మణిఁ జేయుటనొప్పిద
మునకుం బాత్రమయ్యెఁ జెంపు కనిర్వన్ ॥(క॥ అవిరళ మణి భూషణములు నవనీత నూజాత యుజ్జ్వలాంబరమైచా గువి
ములతారలు గలిగిన నవచంద్రికగల్గు రాత్రి నాఁ దనరారెన్ ॥(క॥ దానవ సుందరుల త్తఱి జానకి నందలము మీఁద నమ్మ
న మొదవం గాను సుపశారదాభ్రవి వీనత నేపారు చంద్రరేఖ యుఁ బోలెన్ ॥(సగౌరవంబుగాఁ దెచ్చిన ॥(చ॥ రజని
చరేశుఁ డప్పుడు [illegible] సుతకుం బ్రణమిల్లి ముందట న్నిజమగు భక్తి యున్ భయము నివ్వటిలంగ వేత్ర విస్ఫుర [illegible]
యుక్రంపు మార్చుచుఁ బ్రభూత నిశాచర సేవ్యమానుఁడై విజిత పరాస్యుఁడై న రఘువీరునకుం బ్రణమిల్లి యుల్లసన్ ॥ ...

విభీషణుఁడు సీతను దెచ్చి రామునకు సమర్పించుట.

ఉ॥ దేవర పంపునన్ సకల [illegible] సీతఁ దెచ్చితి గావున నీమనర్మ వముకాంత [illegible] వేడ్క నాపుడున్ భూవ
[illegible] నీవమోదమునఁ [illegible] జాత [illegible] విలమానమందు [illegible] రయంబున జానకిఁ బిల్వఁ బంపినన్ ॥(సీ॥
దానవాధీశుండు జానకిఁ దోడ్తెచ్చునప్పుడు చలవేత్ర హస్తుఁడగు చు సందడి జడియుచు నంతంతనధైత్యులఁ గపుల నెత్తుటమ్మ
[illegible] వేవ్రు [illegible] హర్షవ ఘోషంబు నాను [illegible] విని కోసలేంద్రుండు కను
[illegible] గలయు [illegible] వలవదు [illegible] వరజును గని నేలగ్గిరి వి
[illegible] గాక చూచునంత నదొ [illegible] చరిత ॥(క॥ చీరలు గృహములుఁ గడు ప్రాకారములును దగిన
తెఱలుఁ గాపులు [illegible] నారీజనులకుస [illegible] కారంబగు చరిత మొకటి [illegible] ॥(క॥ వ్యసనంబులఁ బరిణయము
లనసమయముల [illegible] రంబులఁ [illegible] వులు విసమహా [illegible] పృథులవిచారా ॥
వ॥ కావున నివ్విధంబు [illegible] సనంబును నగునింతియ కాదు విజయమహోత్సవంబున గ్రించుచున్న య
[illegible] జానకి [illegible] జూచుఁ గాక తోడ్తెమ్మన
[illegible] శిరోభూషణంబగు [illegible] దెచ్చి నిలువని యొంగించిన ॥ ॥ ఇవి సూనుం
[illegible] కారంబును జేప్పు [illegible]
[illegible] ॥(సీ॥ తొం
[illegible] నిలుకడ నై (బెంపు)
[illegible] బెప్పగాల మున [illegible] బ్రియుచం
[illegible] గునై
యశ [illegible] జెఱుగుల దరఁ [illegible] భావంబు ఘనత నొండ ॥(క॥ [illegible] రాముచం
[illegible] కాంతపుత్రిక ప్రయత స్వేదావ దేశ భరమునఁ గరఁ
[illegible] దినంబులు నా
[illegible] ॥ (గీ॥ నృపతితనమ మ్రోలని సుఖ [illegible] నొందియే ప్పసీతను గ్రదృష్టిఁ జూచి కెంపు పెం
పుమ [illegible] ల మొల తేర [illegible] ॥(క॥ అవమాన [illegible] య

భిమానమునం। నివిరితిడై వాటించిరి। భువనములననింద్యకీర్తిమానమాత్రత మగుఁ॥ (ఉ॥ పౌరుషమున్ బ్రతాపమును బా
హుబలంబుఁ బ్రతిజ్ఞయుం బ్రియం। బారఫలింపఁ జేసితిమ దాంధనిశాచరమర్దనంబునం। గ్రూరతనిన్ను మున్ను చెఱఁగొం
చను దెంచిన పఙ్క్తికంధరుం। బోరవధింపఁ గంటిఁ బరిపూర్ణమనోరథసిద్ధిఁ బొందితిన్॥ (సీ॥ నీకు మిత్త్రంబుగ వానర స్నేహం
బు వాలిఁ జంపుటయును వాయుసుతుఁడు। నినుఁ జూడవచ్చుటయును బ్లవంగులఁ గూడి సేతువు బంధించి సింధునాథు। దాఁటు
టయా లోనఁ దనుయున్న యుద్ధకేళి విభీషణుఁ డాశ్రయించుటయును। నితనికి నీ లంక యిచ్చెదనను టయా వెలయ నిప్పరిచు
ట్టుపిడియుటయును। నాలిమృగయుఁడైన రావణుని జంపి। నెఱయ నీచెఱ విడిపించుకొంటిఁగాదె। నేఁ గృతార్థుండ నిక్కం
బు నేఁడు నాకుఁ। గొఱ్ఱులేపౌరుషఫలతఁ గూడెనిపుడు॥ (క॥ మానంబు రయఁగ బ్రాణము। మానము మానంబు సఖుఁడు మా
నమెధనము। మానము విడుచుటకంటెను। మానుగఁ బ్రాణములు విడువ మంచిదితలఁప॥ (క॥ అవమానము గాచుటక
యి యీ మానము లైన చెయ్వులే పాకంగా। నాకు హానియుత దగ నిను। నేనుగుడం దెచ్చు టెల్ల నింతియ సుమ్మీ॥ (వ॥ కా
వున నీయందు నాకుఁ బరిగ్రహబుద్ధి లేదు పురుషునకుఁ బ్రతిజ్ఞాపరిపాలనంబ పరమధర్మంబు నా సుచరిత శ్లోకంబుల ము
ద్యశఃపంకంబుగ జిగిపఁ దుయశస్సుకృతంబు గాడఁ బెట్టుటయు పరమార్థంబు సుధాసాగరశుద్ధంబైన యిక్ష్వాకువంశంబు
నం బ్రభవించిన రాజన్యులు గాంభీర్యౌదార్యసత్త్వాదిగుణంబులు పాటించి లోకాపవాదంబునకు నోడి పరిత్యాజ్యం
బయిన చోఁ దమశరీరంబునయిన విడుతురనినఁ దదితరంబు లెంత నీవిన్ని దినంబులు పరదారాభిమర్శనుండగు రావణునిం
టనుండుటం జేసి నాకు విడిపింపఁ దుండుబ లోకంబులయందు యశోలజ్జామానచ్యుతులపుఁ గావున నీ చందంబనుష్ఠింపవల
సెనింతియ కాని నిన్నొల్ల నీవు నీ వలసినచోట నుండు మనిమాఱియు నిట్లనియె॥ (గీ॥ ఇంతి వినుము పురుషుఁడెట్టి వాఁడయిననుఁ
బరుని యింటనున్న పడఁతి ముసుకఁ బ్రాకృతుండుఁ బోలెఁ జేకొన నేర్చునే। యింతకంటెనింద యెద్దిగలదు॥ (క॥ ఘనతర
సౌందర్యము గల। నినుఁ జూచి దశాననుండు నిశ్చలమతియై। మనసెఱ రాగమునొందక। మనమున ధైర్యంబు గలిగి మసలునె
చెపుమా॥ (గీ॥ భరతలక్ష్మణశత్రుఘ్నతరళిమాను। వానరసదనదానవవరులలోన। నీమనంబునకెవ్వఁడు నెఱిఁ బ్రి
యుండు। వానిఁ జేకొను మిప్పుడు వనితయనిన॥ (సీ॥ క్షితిపాలుకోపరోహితకృష్టి పావకశిఖాహతిఁ బొగ నిసోగిలి। రా
మునిష్ఠురవాక్యభీమాస్త్రములలోన వరలి గాడినఁ బిట్టుపడఁ కెవడఁ కెఁ। కాంతాను పతని మోహవిషము హోవ్యాప్తిమూర్ఛ
తిని నొంతయు మఱిఁ గమునిఁ గి। సకలలోకపాలక పతిమాత పవనంబు చేఁ మూలి పలుకెఁ జెకరి చెకరి। తనశరీరంబులోన నతా
సడంగుఁ। కరణిజనకేని వెఱపున ధరణిసొమ్ము। పగిది మ్రుక్కు చునప్పటిపరమమోహ। నెల్లఁ బోనాడి విన్ననైయొల్లఁబో
యి॥ (చ॥ కమకొని వేఁడి బాష్పములు గ్రమ్మి పయింబయిఁ బర్విభీతయై। నపసుచుపిన్ననైన హృదయంబునఁ బొల్పగుహా
రయష్టి వయ్యెదపడియంగఁ గానఁ బడియం దితనిర్మలరత్న భూమినం। దమదితకృష్ణమానమణిదామసముజ్జ్వలభాతి
దోఁ పఁగన్॥ (గద్గదస్వరంబుగ నరనిట్లనియె। (మ॥ తను నేననిన్నిటులాడనీకుననవద్యంబైన సద్వృత్తనా। దినుసౌఖ్యంబు
లశుద్ధనాటెఱుఁగవే తెంపాడ యుక్తంబె నా। రఘురిష్టుండవు నీకు ముగ్రపవిచారవ్యక్తి మారీకృతం। బగు వాక్యంబులనొంప
నేలయ కటా యన్యాయసంసక్తనే॥ (చ॥ అనయము ధాత్రికిం దనయనైయెలమిన్మితిలేమిఁ జైనయ। జనకుఁడు పెంపఁగాఁ
బెరిగి సమ్మదమందఁగ నీకుఁ బత్నినై। యినకులుఁడైన యాదశరథేశ్వరుకోడలనైన నాకు ని। ట్లను చిత పాపకృత్యములయం
దుల వేశ్యలుగల్గనేర్చునే॥ (గీ॥ నృపకులాగ్రగణ్య నీవు బాలుఁడవై। నాఁడు బాలనైన నాకరంబు। పట్టి నాఁడవ దియుఁ
బాటి సేయవు పతిని। కగ్ని సాక్షియగుటయ రయఁ దగదె॥ (మ॥ మదనీనంబు సజీవితంబును మనోమానానురాగంబులుం।
దృఢధైర్యంబులు నీసియమ్మజనదింతానూరనై తావకా। భ్యనయంబెప్పుడుఁ గొంచుండ నిటనీవుగ్రంబు గాఁబలుక్రూ।
య్యానకంటె హృదయంబు వజ్రకఠినంబై యున్న దిప్పట్టునన్॥ (గీ॥ పాపమడుఁగైన దైత్యుచేఁ బట్టువడిన। యప్పుడుం బం
దాపురంబులోన మెలఁగునపుడు। పరమ మర్మ్యాపణంబులు పలుకునపుడు। జనకులానీకవర నాకుఁ జావతగవు॥ (చ॥ పురుషు
లునమ్మ లేనిఁ దమ పొల్తుల చేష్టిత చిత్తవర్తనఁ। బరయుదుప్పు గాదు మనుజాధిపయుక్తము కాన నీవొగిం। బరుసని పల్కు
పల్కు విని చాలయిని న్ముఖలోన నకట। శరముల బోలు వాక్యములు నైపుము రేసతులింత కోర్తురే॥ (చ॥ సరవి నీవు
చిత్తమున నమ్మిక నాఁడు నమ్మిమున్న నన్న రయఁగమారు దాత్మభవు నంపిన యప్పుడు నీతలంపు పోల్పుము మగనాఁడె నే
ర్చుఁ గనాతని చే నెఱిఁగించు వేని నే। నేరియు చుఁ బ్రాణములు విడుతు నిప్పుడు నన్ని టులాడఁ గూడునే॥ (వ॥ అని లక్ష్మణున

వలోకించి యేమ్మెచ్చుచున్నదియొ॥ (ఉ॥ లక్ష్మణ చూచితే యనఘ లక్షణలక్షితయైన యన్నడు। సూక్ష్మచరిత్రఁ బోలెపికయస్థితి
గాభవదగ్రజుండు దా। సూక్ష్మనిశాతమైన మతిఁ జూడక ఘోరవచోమహోగ్రని। ర్వక్ష్మని తీక్ష్ణశాస్త్రముల పాల్పడఁజే
యుచునున్న వాఁడొకొ॥ (సీ॥ పరవృత్తచేష్టిత భావేంగితంబులు సూచి తెలియుదీవు శుద్ధచరిత। యౌదార్యగంభీరతా
ద్యనేకస్థైర్యాదిగుణముల నెంతయుఁ గోమరుమిగిలి। యాగమలౌకికవ్యవహారములయందు నరయనీ వెఱుఁగనియదియుం
గలదె। ననునీవు ప్రజినప్పాఁటనుండియుఁ జూచుచుండుము యిట నెగ్గులున్నవయ్య। యొగి మహీపతియప్పుడీసుండి పలుక।
ననుచితంబని మాన్పంగను నీవు లేవె। పరుషము శ్రవభీషణ భాషణములు। నీవు సయిమాలి పిన నెల్ల నేర్చితయ్య (క॥ మీ రెంత
నమ్మకున్నను। ఘోరవమే పాఱ నన్నుఁ గరుణించి దిను మీపా। దారంబ సోద పెట్టుఁడు। ధీరమతిం జొత్తు సందుఁ దిరమగుక

సీతయగ్నిప్రవేశము చేయుట.

డఁకన్‌॥ (చ॥ కలఁగక జానకీ పదములఁ బునసెంతయు సుద్ధురాలనై। నలువయు శూలియున్ హరియునన్న వెసంగొ
నియాడునట్లుగా। సొలవక మీరు మెచ్చుగతిఁ జొచ్చెదఁ జిచ్చు నదీయభర్తక। న్నొలవకునంత మీఁద సుభశీలత ధారుణి నా
శ్రయించెదన్‌॥ (వ॥ అని నందల్లడసుండి లక్ష్మణుఁడు దైన్యాయత్తచేతస్కుఁడై। తనలోనం దలపోసి ఘోర మొదవన్ ధా
త్రీపతిఁ జూచి యాజ్ఞ నపాలాగ్రణి సన్న చేసిన నుదంచద్వేగమే పార నే। చిరసుంటల్మోగి మిన్ను ముట్టసోడ పేర్చెన్ సిత
మోదింపఁగాన్‌॥ (గీ॥ పరమపావని యగు సీత పరఁగ నేఁడు। చెలఁగి నాయందుఁ బొచ్చుటఁ జేసి మిగుల। సనఘశీలుండన
య్యెద ననిముదంబుఁ। బొందమనై వడి మిన్నందిపొన లెనగ్ని॥ (తదనంతరంబ॥ (క॥ తలవాంచియున్న భాస్కర। కులపతి
కిఁ బ్రదక్షిణించి గురుతరకీలా। కులకుగు సోవ చేరంగా। సలలితగతి నేగుదెంచి జానకియంతన్‌॥ (చ॥ ఓనయుచుతోడ మ్రొ
క్కి యరవిందనిభానన వేద్ర వీతిహోత్రా। ప్రసకుఁ బ్రదక్షిణంబు సను దెంచి కృతాంజలియై త్రిలోకపావనగత సర్వభా
వననివారిత కల్మష సర్వనిర్జరా। ననసకలక్రియాధికరణప్రవణాఖిలవేశ పావకా॥ (చ॥ స్థిరమతులార మోసకల దిక్ప
తులార సురేంద్రులార కిన్నరవరులార సర్పకులనాయకులార మునీంద్రులార తే। చరవరులార యక్షగణచారణగు
హ్యకసాధ్యులార పా। స్ఫురదినచంద్రులార వరభూతములార యొఱింగియుండుఁడా॥ (ఉ॥ మీరిందఱుఁ దసుకరిగాఁ। గో
రుచు నేనున్న దాన గురుహితమతినా। చారిత్రం బేచందం। బేచుపదుడాని మీర లెఱుఁగుదు రరయన్‌॥ (వ॥ కావున వా
ఙ్మనఃకాయకర్మ బుద్ధీంద్రియతత్త్వంబులం జేసి నిమేష కాష్ఠ కళా క్షణ ముహూర్త యామ సంధ్యా హోరా రాత్ర పక్ష
మాస ఋత్వయన వత్సర పరిగణితంబులగు కాలంబులు సాక్షిగా స్వప్నాద్యవస్థలయందు నుజ్ఞానాజ్ఞానంబులయందును
మఱ్పెల్లఖండ నురఘునాథునకుం దప్పుట లేదు॥ (క॥ ఛాయగతి నాదు చిత్తము। పాయక రఘునాథునందుఁ బరఁగున యేనిన్‌।
న్యాయముఁ దప్పక దహనుఁ। డు। ధీయుక్తి నన్నుఁ గాచు దహనుఁ డొకడున్‌॥ (గీ॥ దుష్టకల్మషబుద్ధినై దోషమునను। జన
కులాఘ సునకుఁ దప్పిన చ్చరిత్ర। మొదలనడుచు గలిగితీక్షణంబు। చెలఁగి నను నగ్ని భస్మంబు సేయుఁగాత॥ (వ॥ అనుచు
న్నిశ్చలచిత్తయై రఘుకులేంద్రాయత్త చింతావశంబునఁ దాత్పర్యముగల్గి నిర్మలసద్బుద్ధి ప్రసాదంబు పెం। పునన భ్రం
శపకీలునైక నలుమక్షి భూరిప్రభుఁడైన యా। య్యానలుం దప్పిలంగఁ జొచ్చె నిరపాయస్నేహరాగంబునన్‌॥ (గీ॥ అన
ఘుమంత్రపూతమైన నాజ్యాహుతులి। పగిది ధరణిపుత్రి వడి యొనంతఁ। దేజమెసఁగ నగ్ని దేవుండు మిన్నంది। మహితశి
ఖలు గలిగి మండఁ జొచ్చె॥ (ఉ॥ లోలవిలాస ఖేలన విలోచన మీనములాననాబ్జమున్‌। లాలిత బాహువల్లి కృశ నాళములం
బ్బు కేశభారమై। వాలము నొప్పు సీతయను వక్ష పవిత్ర చరిత్ర విస్ఫుర। ద్భిలగృహానునందు సరసీ కటిఁ జూడఁగ నొప్పె నెం
తయున్‌॥ (చ॥ పడ ప్రదాశిలోని నవభర్గ శలాకయుఁ బోలెఁ జారుప। ల్లవములకుప్పలోని జిగలాలిత చంపకదాము వోలె
రౌ। కనకజరాజిహంసియనఁ గాననుణాభ్రములోన నున్న యా। నవశశిరేఖఁ బోలె దహనస్థితయై మిథిలేశకన్య దా॥
ఘ। అప్పుడు పవిత్ర నారీశిరోమణియగు సీత దహనాంతర్భాగవ్యాప్తయై యున్నంగనుంగొని దానవాంగనలు శోకింప నిశాచరులు
దుఃఖంపఁగ వృలు సమాక్రందనంబులు సేయుచు గ్రుంగు బెగ్గలిక భీషణంబు దుర్వార్యంబు గాంత సంగమంబుపిన్నదన
వంబు నొందహనుమంతుండు ఖేదింపలక్ష్మణుండు నగలంబోగుల రాఘవుం డపరాజ్ముఖుండై నిర్వేదింప సురలను దివంబు
నసాధ్యుల న్యాయంబనయక్షులను పేక్షణీయంబన గంధర్వులవ్యతంబనమాహారంబులు తగనఁజరాచరంబులు
దృశ్యాదృశ్యంబులు ననునూతంబులుఁ దల్లడిల్లు మహాభూతంబులు క్రోశింపన కోలాహలంబు లొక్కపెట్టయొనవి.

సీ॥ ప్రభువులను దేరఁజాలేఁడు ధరుఁడైనముఁడుఁగను లవేల్పు మున్న నగఁ। జగముల సృజియించఁజాలియాస్వయం
భుఁడై చతురాస్యుఁడగు పద్మసంభవుండు। గనునీయుపకసతతకనులపత్రములన వేయగన్నులుగల వేల్పు యీడు। వహ్నికా
లాసురవసుణానిలశ్రీశశూలహస్తులు గూడినును విరమునగ। గరుడసిద్ధసాధ్యగంధర్వఖేచర। యక్షపక్షినాగయాతుధా
నులాదిగాఁగఁ జెప్పఁ గారూఢులయి రాము। నీసుఁజూడ నేగుదెంచిరెలమి॥ (క॥ అత్యాదరమున రాముఁడు। ప్రత్యుత్థా
నంబు నేసి భక్తిమెసఁగ నన్నత్యాదివిధులొనర్చెం। బ్రీత్యుత్కర్షాతిరేక బృంహితతనుఁడై॥ (తదనంతరంబ॥ క॥ అం
భోవాహంబులు నిఖిలాంభోధులుఁగూడి మ్రోయునను వుఁబృథుసంరంభమునఁగలోకపాలురు। గంభీరార్థములనసిరి

ఇంద్రాదిదేవతలు రాముని స్తుతించుట.

ఘనుఁగాకుత్స్థున్॥ (శా॥ నీతత్త్వంబెఱుఁగంగలంపఁదగవర్ణింపంగ శక్యంబె మా। చేతఃపద్మగృహంబులన్మరిగియక్షీణా
నుభావంబున న్భూతాదిప్రకృతిప్రపంచరచనాభూమావ్యవస్థానసం। జాతప్రౌఢిమఁగల్గియుండుదువు చంచద్విభ్ర
మాదభ్రతన్॥ (శా॥ వేదాంతంబులయందు నీవొకఁడవై వేద్యస్థితిం బొందిలో। కాదితత్త్వంబున నొప్పి సంస్కృతిపదాయత్తా
తిరూఢుండవై। రోదోంతంబునసూక్రమించి గుణవిగ్రహపంబునీ వైభవం। ప్రాదుర్భావము నొందియుండుదువు శుంభ
త్ప్రాభవస్ఫూర్తివై॥ (వ॥ స్థూలసూక్ష్మగురులఘుకఠిన మృదు వ్యక్తావ్యక్త రూపారూప సగుణాగుణ సన్నాసన్న రస
నీరసతత్త్వాదిరూపంబులు నీవ కాక యన్యథాభావంబెఱుంగమదిని శ్రేష్ఠుకంబైన లసించు॥ (గీ॥ నీవు నారాయణుండవు నీరజా
క్షు। శంఖచక్రగదాశార్ఙ్గశాలి నీవ। యేకశృంగవరాహంబ నీవ దేవ। యక్షరంబగు బ్రహ్మంబు నరయ నీవ॥ (గీ॥ నీవు వి
శ్వంబులోపల నెరయఁగలవు। తలఁపవిశ్వంబు నీయందు నిలిచియుండు। వెలయ విశ్వంబునకు నీవ వేల్పుగలదె। నిజము సర్వం
బుఁదలఁపంగ నీవ కావె॥ (సీ॥ ఆరయరూపనామాదిభేదంబుల విశ్వంబునందెల్ల వెలయుదీవు। కావున నిటనీవు గానిదియొక్క
యొకపలసంభవసృష్టిఁగలమదాసి। నేమెఱుంగుబలేమునీవాదిమూర్తివి నీనిజరూపంబు నిత్యవములఁ। జెలియ నెవ్వఁడు
చాలు దృష్టిగోచరుఁడవు గాకుండియును నెప్డుఁగలవు నిన్నుఁ దలఁచువాతండు పుణ్యుండు ధన్యతముఁడు। నోగిను పెంచిన
యాతండు వైరాగ్యతముఁడు। వెలయుఁబొడగన్న యాతఁడు విదితయశుఁడు। సకలలోకంబులకు నెల్ల సాక్షి నీవ॥ (వ॥ భూ
మ్యాదిలోకంబులును సప్తసాగరంబులును సప్తద్వీపంబులును బృథివ్యాదిభూతంబులును మేరుహిమవదాది మహాగిరు
లును గౌతమీజాహ్నవీప్రముఖ పుణ్యనదులును మానసాది సరోవరంబులును నందనచైత్రరథాది నానావనంబులును
మృగపక్షిసరీసృపస్థావరాదిసత్త్వంబులును మనుప్రభృతిరాజలోకంబులును నారదాది దివ్యతపోధనులును మహేం
ద్రాదిదిక్పతులును జిత్రసేనాదిగంధర్వులును మాణిభద్రాదియక్షులును శేషవాసుకిప్రముఖనాగకులంబులును హిర
ణ్యకశిపుప్రముఖరాక్షసకులంబులును ద్వాదశభాస్కరులును నేకాదశరుద్రులును నష్టవసువులును నక్షత్రగ్రహతారకాగణం
బులును బితృదేవతలును మేషాదికాలంబులును యుగమహాయుగకల్పంబులును మంత్రతంత్రంబులును యజ్ఞాంగంబులు
నాగమంబులు శాస్త్రంబులు నేకాద్యనేకసంఖ్యలును మఱియు నన్యంబులు ననంతకోటిబ్రహ్మాండంబులు నీకుక్షియం
దడంగియుండు నీవెంతగలవో యట్టి నీవు యమనియమాద్యష్టాంగయోగపరాయణులగు పరమయోగీంద్రులమనంబుల
వర్తింతువు భవనీయుంబగు మాయాప్రపంచంబు నొందవు. కాదేయ నిత్యంబులుఁ ద్రాక్షాదిక శుభలేశాభాసకంబు
లును సకలముక్తికారణతనంబులును నిరతైక హేతువులునగు సంసారబంధంబులందగులువడి యెడలేమన్న వారవి
ద్యాపరాధీనులై యున్న వారలు నీపరతత్త్వంబెఱుంగం బోలు నె రాగాదిరసానుప్రవేశప్రౌఢీకృతంబగు నజ్ఞాన
గ్రంథిని సల్ప నేరక పెక్కుజన్మంబుల నొందుచుఁ బెక్కు క్లేశంబుల ననుభవించుచున్న వారు నిన్నెఱుంగనేరరు. తెలిసి రాజే
రువాఁడు నీయందవాఁడగుచున్న నిట్టివాఁడని వర్ణింపఁగరాదు గాదు॥ (శా॥ భువనంబుల్ సృజియించి వానికిఁ బ్రాగం
బులంగావఁగా రవిమండలోత్తముఁడైన యాదసర క్షేత్రపుత్త్రు నవధాభక్తసహితప్రబోధానందములు సంపన్నుఁడై భాసిల్లు
నారాయణుఁ డవనీ వారయుహృత్పద్మస్థ మునిరాజప్రాభవాధరువా॥ (శా॥ పానిప్రత్యక్షగుణంబుసు దక్షిణాం
బాటించి కట్టైనగ చైత్రోవృత్తిఁ దనర్చిలక్షణంబులం జేసి నిందిరాస్నేహక్రియో! పేరప్రక్రియఁబ్రైనజానకి భవ ద్రోపమా
సురూపంబుగాఁ। శ్రీఁ బుట్టిన యాదిలక్ష్మి దలఁపంబృథ్వీతలాధీశ్వరా॥ (వ॥ అకటయు పేరు నేయఁదగు నయ్యా మహా
శ్వాసము చేయుచున్న పా। వకముసఁదత్త్వాత్మగుణవైభవ మొప్పఁగనుండ సృష్టిజా। నకినిటు చూచుచుండఁదగు నాపదిపేరు

[illegible]

—— శ్రీ బ్రహ్మ రాముని స్తోత్రము చేయుట. ——

[illegible]

దుహితయగుసీతనురఘునాథనన్ని కర్ణంబునకు నెత్తికొని తెచ్చి ముందఱనిల్పి యిట్లనియె, ...

—— అగ్ని దేవుఁడు సీతమహత్త్వము చెప్పి రామునకొప్పించుట. ——

[illegible] ధర్మపాలనపరమసీ ధర్మపత్ని। [illegible]

ఉ॥ కావున నీవు నాపలుకు గైకొనఁ గాఁదగుఁ గాదనాకసం। భావనతోడసచ్చరిత భాసురమైన మహీసుతన్ సగీ। శావలిసంతసల్లఁగఁ బ్రియంబొదవంగఁ బరిగ్రహింపు రా। జీవహితాన్వయాభరణసింధుగభీరగుణైకభూషణా॥ (క॥ ఆపావకువచనంబులు। భూపాలకమౌళివిని ప్రభూతోత్సుకుఁడై। పాపనుఁడైన జగాత్మ్యని। రూపించు మనంబునను త్తరంబై యెలమిన్॥ (వ॥ ఒక్కింత విచారించి హిరణ్యగర్భపితామహాదులుం బురుహూత ప్రముఖదిక్పాలురును గంధర్వ యక్షోరగాదులును వినుచుండ దశరథచ్ఛవివ్యాజంబున నందనయశంబు నిండు గాళంబులు నిండ నీలధారాధర నాదంబున సందర్శనాంగ తస్పందమయూరంబు ముక్తికలాపంబైన నర్తనంబొనరింప నిట్లనియె॥ (చ॥ సురనదివోలె నామియుత శుద్ధమనోజ్ఞచరిత్రశీలబాల। ధురతర చిత్తగా నేలుఁగునుర్విభయుభక్తులుగన్ని నాయెడం। దిరముగ మాత్మనెంతయుఁ బ్రతీక్ష్యయు కావునఁ నీవు సాక్షియం। దరసిన లేమ పాపము సదా నరణీయ యశాత్మ్యయె ల్లెడన్॥ (క॥ నలకూబరు శాపంబున। బలిమిమెయి న్నావుబ్బనపుఁబర కాంతలని। మ్ములఁగవయ రామి యె ఱుఁగుదు। గలఁదిబటిప్ర తలఁ జేరఁ గాఁ దరమగునే॥ (చ॥ జలజసితాభానుకర సంగతి చేపిక సింపనేర్చునే। వెలయఁగ నాకుమున్ను సిరవిమ్ములి పేఁడి మిన్ను ల్లసిల్లునే। నెలకొని పాంసుసిర్ఝరిణి నీరధిఁ జేడ్పడి పాసిపోవునే। నిలుకడ సప్పి సీత యతి నీచపు వృత్తికి వేడ్కసేయునే॥ (చ॥ ఘనతరదోషుఁడైన దశకంఠుఁడు దోడ్కొనిపోయి జానకి। నవనభూమిలోన లుపఁద్రవ్యముఁ గామురుభంగి రాఘవుం। డనువితవృత్తిఁ దెచ్చె నయంబవకీర్తికి నోడఁ డంచు భూ। జనులవహాప వాసము సహింపక చేసితి నింతయుత్తలిన్॥ (శా॥ సందేహంబులు మానె నన్నియు మనస్సంతాపముల్ తీఱె నా। నందామానపయోధి వెల్లివిరిసె నన్నాకోర్కి సేకూఱె భూ। నిందావాదములెల్లఁ బాసె నుదియున్ని శ్చింత భావస్థితిం। బొందె న్సంస్తవనీయకీర్తినయ సీతం బుణ్యానేకంబునన్॥ (మ॥ భవదాజ్ఞానుమహామతిం భూమితి నెలమిం బాటించి నే జానకిం। బ్రవగప్రీతిఁ బరిగ్రహించితిఁ గృపాపర్యాప్తి సత్ప్రాంతినా। త్యవదాతంబగు సూక్తి నాడెద బ్రియంబారంగ సూక్తి ల్పిగౌరవమొందంగ రణీయమే దినయుమారం జెప్పఁడా చే సెదన్॥ అనిన॥ ....

శివుఁడు రామునిస్తుతించుట.

గీ॥ రాజతాచలైకరాజితనిలయుండు। రాజరాజసఖుఁడు రాజమౌళి। రాజమౌళియైన రాజీవహితవంశ। రాజమానుఁడైన రాముఁ బలికె॥ (క॥ నీకు సరిగలరె రాఘవ। లోకపవిత్రాణభరణలోలుఁడవు పర। శ్లోకచరిత్రుఁడ వసురా। నీకభయాపహృతిమానసీయుఁడ వెందున్॥ (చ॥ సురలకుఁ గుండెతల్లడము ఘోరులడెందములోనికొల్లుచు। చరతతి కంటిలో నలుసు సాధ్యులకొంగు వనున్న చిచ్చుభూ। సురులను నెల్లనాఁడు మెడఁజుట్టిన పాముమహేంద్ర కోటికై। బొంబడనున్న యాపిశునుఁ బొల్పుఱఁ జేసితివీవు రాఘవా॥ (వ॥ కుంభకర్ణమేఘనాదాతికాయ మహాకాయాదులగు మహాసురులన జేయులం దెగటార్చి ప్రాజ్యంబగు స్వారాజ్యంబు నిష్కంటకంబుగాఁ జేసి సకలభువనంబులు నిరాతంకంబులుగాఁ బావనంబులు సేసితి వింక నీవు కృతకృత్యుండవు కరణీయవిశేషంబెద్దియు లేదయినను జేయవలయునది గలదెయ్యదియనిన భవజ్జననియైన కల్యాణగుణసాకల్యయగు కౌసల్యయు నీకుఁ బరమభక్తుండును సురక్తుండును నైన శుభభరితుండగు భరతుజనయిత్రియైన కేకయరాజపుత్రియు భవత్ప్రవాససహచరుండును రణోగ్రసంచరుండును నగు లక్ష్మణుతల్లియైన పోషితమిత్రయైన సుమిత్రయు వీరశత్రుఘ్నుండను శత్రుఘ్నుండును నితరబంధువర్గంబులును దర్శనం బపేక్షించుచున్నవారు గావున నంబ నయోధ్యయను నయోధ్యకరిగి వారలయభాక్రమంబునను భావించి సకలప్రజారంజనంబుగా రాజ్యంబు సేయుచు హయమేధముఖంబులగు మఖంబులనేకంబులు నిర్వర్తించి సమ్మదితదక్షిణాప్రదానంబుల మహీసురులం దనిపి సుఖంబనుభవింపుమని మఱియు నిట్లనియె॥ (క॥ నీజనకుండు దశరథుఁడదె। నీజయమునకాత్మ నెమ్మి నిర్జరపతిచేఁ। బూజితుఁడై వరపుష్పక। రాజిసుఁడై వచ్చినాఁడు రామ వకంఠా॥ (క॥ మునుమున సావరజుఁడవై। వనిఁ గుల్లాసంబునిగుడక హితస్థితిన। భ్యుదయమ్ము నెమ్మనోమునకతి। సదయుం దశరథునిఁ గనుము సవనకుల చరితా॥ (క॥ అనినఁ బ్రభక్తిమనంబులు। పెనఁగొనఁ బులకించి యిమ్ముఁ బెరిగిన కడకన్। జనపతిఁ బుఁడు సానుజుండై। జనకుని కనమస్కరించె సంభ్రమలీలన్॥ (వ॥ నంద నస్నేహంబున ననుఁ బ్రణామంబాచరించి నందనుఁగౌఁగిలించి గద్గదకంఠుఁడై మూర్ధఘ్రాణంబు సేసిపుత్రస్పర్శముఖావలోకనసుఖంబు సుఖలోకసుఖాతిశాయిగాఁదలంచుచు నిట్లనియె॥ (సీ॥ త్రైలోక్యరక్షణ నరతుని మహాప్రాజ్ఞు రఘువంశ రమ శుభచరిత్రు। నిన్నుఁ బుట్టఁగఁ బట్టె నెఱయ నాయుత్తమైన చాపపు కైకేయిపలుకులెల్లను। విని కాననమునకు వేవేగఁ బంపితిఁ

గీ॥ ప్పాటుమైనివేకింపనైతి। రాజనైనుఖిలరాజ్యంబుసేయంగహీనపుణ్యతఁజూడఁగానైతి। నాకవాసినయునసన్నునీ
శోకాగ్ని।కెడఁగయెల్లప్రాణ్యముఁగాల్చుచుండె। వెరవిడితనమునకుఁబురపురిఁబొక్కుచు। స్త్రీపగ్గేప్రమునకునుస్గ్రవవనము।
క॥ నీముఖసంపర్శనమున। నామదివగలెల్లఁబాసెనరసుతగుణని। నామయనిపిలుచుభాగ్యం। నీమహితేజుండ్యనాకుని
నసమతేజా॥ (ఉ॥ మంజుగుణాధివాసపరమప్రియశుద్ధచరిత్రతోఁబ్రజా। రంజనతన్పరుండవయిరక్షణశిక్షణదక్షతన్
ద్విష। న్భంజనకృత్యమేమఁ జికబాహ్యావిపక్షజయంబుగన్గియు।క–ంజహితాన్వయంబునవికాసముగాఁ ప్రభవించఁజే
యుమిా॥ (వ॥ అనినతఁ మోదముపులితకరకమలుండైయున్నసుమిత్రాపుత్త్రునింజూచియిట్లనియె॥ (ఉ॥ రామునిఁగా
ల్చినీవిటులరణ్యములందుఁజరించిపిక్రమ। శ్రీమహానీయకీర్తిలనలైనునీపిలవిూఁదనెంతయుం। ప్రేమము శ్రీయుంగ
లిగి పెంపుగనన్నశుభక్తిసేయుమీ। యీమహితాత్ముఁడారయముమహాపతిమాతృడు ఁడుగాఁడంపుత్త్ర కా॥ (వ॥ అనివరికిత
నకుమ్రొక్కిలజ్జాస్తానభక్తినమ్రవదనయైయున్నమైథిలింగనుంగొనిసన్నేహసబహుమానంబుగానిట్లనియె॥ (గీ॥
ఉద్గ్రవానుగృహీతోర్గ్నిపృనుచరిత్రపిమాసితామంధతిపసంప్రవేశఘాత। హవ్యవాహనశుభచిహ్నభవ్యదీప్తిపరమ
కళ్యాణినినుఁబోలుపడఁతులేరి॥ (క॥ నీతగునడవడియొకఁగియు। నాతనయుఁడుభువనమునకొనమ్మికకైయా। దైతేయ
గృహస్థితిసం। భూతంబగునందియంబుఁబొరిఁబెడనా పెక్॥ (గీ॥ నిన్ను నొవ్వఁబల్కినఁ జేఁ బ్రమాణంబు। గొనియెఁగాక
న్మకునికిగామ।శక్తినీపులేటలెల్లంబుసేసెను। మనముననుమనతరెఁగివియవలదు॥ (క॥ వఱదైవమునతులకుఁదాఁ। బతియ
వరాయణముపలియపరమహితుండం। బతిశుశ్రూషాపరయుగ। నతిపనుమీపరమపుణ్యయుతులజగములన్॥ (ఉ॥ శ్రీను
హనీయమూర్తులనశేషజనస్తవనీయకీర్తుల। న్భూమగుణాభిరాములఁబ్రభూతభుజాబలశక్తిధాములు। నామునిఁబోలు
పుత్త్రులఁబరార్థచరిత్రులసత్యవిత్తులన్తేసమహితాత్ములంగనుమునీవనిదీవనలిచ్చెనింతికిన్॥..................................

————— ఇంద్రునివరంబునమృతవానరులుపునర్జీవితులగుట. —————

చ॥ అనునెడనింద్రుఁడిట్లనియెనంబుజలోచననీవునాకుఁగా। మనుజుఁడవైజనించియసమానుపశక్తినహించిపో
రులన్దనుజులఁద్రుంచిమాతగుపనంబులువేడ్కఁదిరంబుసేసితి। వనములునిన్నికావితివివారిజబాంధవవంశవర్ధనా॥
సీ॥ నీనిమిత్తంబుననిర్జరావలిఁగూడినాకాధిపత్యంబునాకుఁగల్గె। నీప్రభావంబుననెఱిహవిర్భాగంబులంచితస్థితినసంభ
వించెనాకు। నీప్రసాదంబుననిఖిలదిక్పతులునునమతమరాజ్యపదములుగనిరి। నీదయామృతవృష్టినిగిడినరక్కఁబుపా
తాళవాసులుబ్రదికిరెలమి। మాకునెంతయుసమమాంగళంబు। దోయజాక్షులతోఁగూడితొంటిపగిది। గనిరిఁగ్రీ
డింపనెమ్మదినెలమిమునులు। నీవశరణంబుగానువరెల్లవారఁ॥ (వ॥ పరిపూర్ణమనోరథుండనునిష్ఠాయుండనుబూజిత
భక్తుసునైతుఁ దనుజగన్నాథుండనునగునీనువరంబులిచ్చెదనంగీకరింపుమనుచుబేలుదనంబయినసనునీకుంద్రియంబు
లయినవానినడుగుమిచ్చెదమనినరామచంద్రుఁడిట్లనియె॥ (చ॥ నెఱయఁగనీప్రసాదముననిన్దలోకలలామనాకునే।
కొఱఁతయులేమకోరఁదగుకోర్కియునొండియుఁగాననైననా। కొఱకురణంబునందుఁగపిపుంజమునీగినవానిపేరల। న్మఱి
లఁగవేడ్కనిచ్చుటయమున్ననడీనసంతసిల్లుమన్॥ (చ॥ కపివరులున్నచోటులనకాలములందుఫలించివన్యపా। దపము
లుఁగందమూలములుఁదన్ద్రయుసొన్పఁగఁబన్నవిస్ఫుర। ద్విపులసరోవరంబులునదీనదములద్రాభసిల్లగాఁ। గృపగలకొ
త్తనిమ్మనవగీతమమహానయవిస్ఫురద్దయా॥ (గీ॥ ఇట్లుకపులుత్తములునపలుకులుకునిసురేంద్రుఁ। డంతరంగంబులోపలసం
తసంబు।నిండిదైవాఅనంబుకనినదమొప్ప।భంగినిట్లనిరఘుపుఁబల్కెనంత॥ (ఉ॥ ఘోరరణంబులోనఁబడికూలినవాన
రులెల్లవేగని।ధ్రారనిఁబొందినెమ్మదిఁబడనంపడిమేల్కనుభంగిఁబ్రాక్తను।స్ఫారబలంబులందనరిప్రాణములందగనెందఁవి
యుద్ధను। న్మరతనెంతయున్నిగిలిచేవఁడనిన్దునగాకయిమ్మెయిన్॥ (క॥ సురుచిరఫలభరితములయి। తరుపులువిలసిల్లు
గాతపన్దయునసులన్। సరసిజములఁదనరుసరోవరములుఁదనొప్పునకలవానరులకడన్॥ (వ॥ చటులనిశాచరాయు
ధవిశలితమూతకృతప్రణంబులు। త్కటగతిఁగాననాకసమునంచితవేసనపేరులేకయొక్కటనపికనిద్ర మేలుకనునైవ
డివానరకోటిలేచెఁబ్రముపులుమిగఁబ్రాణములుగుడఁబొందినను గృహాబలోన్నతిన్॥ (క॥ సురపతిపనుపునమంద్ర
డివానరకోటిలేచె।సుప్రబలమిగఁబ్రాణములుగుడఁబొందినను గృహాబలోన్నతిన్॥
సుకరముగుడ్డనములునయి తరిఘుపంబుల్। సరసఫలమునతగిరిచర। వరవాహినిమాఁదనిపృధివిరెసె॥
ప్పొక్కఁబోలునాఁకలిగలకంభ। కన్నఁడుగ్రపఁగడఁగిప్రింగ। నఱిగజమునిపునికిపానుట్లకొనితరుల

ల్లకు క్కరపుకు॥ (చ॥ కనకకుయంబులై మానముకం టెజనంబునవొప్పి యిచ్చిన। గ్రిపకటకేగనోపిన ప్రసిద్ధివిమానసమున్నతి
క్కివేల్పు లెల్లనలినగర్భునినైనిలత్ముణపూర్వజునన్నుతించుచుం। జనిరివిజాలయంబులకుసమ్మదవారిధి నోలలాడు
చుకు॥ (అంత॥ అంచితభక్తినైనినవులాఫిపుంబుల్లు వి భీషణుండు నా। సంచితపుణ్య నెట్టిదోగొనసంతసమారంగంగోల్చు లె
ల్లి। [illegible] సామమున దేవరసన్నుతించిలంకకే। తెంచినవేంగ్రాగ్రగుణుసుధీజననందితలోకవందితా॥ అనపుడు
[illegible] తరణిసుతుండు మొదలగువా। నరులకును స్నానాదిభూషణంబు[illegible] పరమానుమో దితులకు బ
రఘుపతిసంతోషించె[illegible] [illegible] భారంబుతో [illegible]
[illegible] న
[illegible] యదిదైత్యాధీశవంశాగ్రణీ॥ (వ॥ అనినవిభీషణుండప్లకాక యనికమనీయంబులగుకనక
మణిభూషణంబులుమహనీయంబులగునంబరంబులునతిస్వచ్ఛులైనయధికారులచేత మంగళతూర్యఘోషంబులు నొ
[illegible]
[illegible] (క॥ మా
[illegible] తా
[illegible] భ
[illegible] (వ॥ అనపుడు విభీషణుండు [illegible] సయో
[illegible] (చ॥ [illegible]
[illegible] మెచ్చదుకామగంబుని। వుపరమరూ
[illegible] (క॥ [illegible]
[illegible] (సీ॥ [illegible]
[illegible] చంద్ర
[illegible]
[illegible]
[illegible] (వ॥ [illegible] కపబలతులితంబులగు కేతనంబులు
[illegible]
[illegible]
[illegible] స్తంభంబులుసవి
[illegible]
[illegible]
[illegible] (వ॥ [illegible]
[illegible]
[illegible] గౌరవ [illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible] ॥………………………………

[illegible]

ఉ॥ సీతయుందానుదమ్ముడును జేరంగవచ్చిప్ర[illegible]
ణించియాం। భూతలనాథశేఖరుడుపుష్పకమెక్కెశచిపురాంతకో। పేతముగాసురేశ్వరుడు హేమనగేంద్రము నెక్కు
చాడ్పునకా॥ (గీ॥ [illegible]

తుఁడై పుష్పకంబు మీఁదఁ బొలిచె విభుఁడు॥ (వ॥ పర్యాప్తమనోరథస్థితినైన యమ్మహీపతియును సుగ్రీవుండు మొదలయిన వానరులంగనుంగొని యిట్లనియె॥ (క॥ దిక్కుల నెల్లం బొగడ్తకు। నెక్కినయక్కజపుఁ గడిమి నే మా రెకుమా। రిక్కడనుండియు నీ మీ। యుక్కున లంకాపురము [illegible] వానరేశ్వరులారా॥ (గీ॥ అన్నఁ జొచ్చి నన్ను నాశ్రయించిన విభీ। షణుని లంకలోనఁ జయము మెసంగ। నసుర రాజుఁ జేయఁగను మీ లావునఁ। గాదె నాకుఁ గలిగెఁ [illegible]॥ (క॥ అనినఁ గృతాంజలులై యా। వనచరయూథపులు రాఘవ సమీపాలు। గనుఁగొని కడునక్కజ [illegible] కలశోభ సంవిభృతమతులై॥ (సీ॥ దేవ [illegible] విభూరదనశోభాసమంబైన మీపురము సూడు। చెలువార [illegible] గనుఁగొని భరతశత్రుఘ్నులం [illegible] సైన్యసజ్జనయుత్సులను ప్రముక్కిన [illegible] జలంబుల జల్లులాడి। కిన్నుల [illegible] గాఁ జూచి మాజన్మకర్మములు సఫలంబుగఁ గొనచ్చి। నాఁటి కృతార్థమ్ము [illegible]। జానకీధవుండు సంతసిల్లి। వారినాదరించి వివలనైన సత్కృప। జూచి మందహాసశోభియగుచు॥ (వ॥ తపనతనయ పవనసుత వాలిసూనులు జాంబవన్నీలగంధమాదనాదులగు వానరభల్లూకయూథపులును విభీషణప్రభృతి దానవులును [illegible] ననుజ్ఞాతులై [illegible] నెక్కె రంతనమ్మహాత్ముని [illegible] యద్దివ్యవిమానంబు ధరణిపతిత సముత్పతత్సురలోక దృశ్యంబు [illegible] నెగసి విస్తారిత [illegible] సమూహంబైన [illegible] శారదనీరదంబైన మేరునగంబుగ [illegible] దేజరిల్లుచు [illegible] నిజప్రభాపటల శోభితంబై [illegible] భానుమండలంబుఁబోలె నొప్పు నద్దివ్యవిమానంబునందుఁ గుబేరుండుఁబోలె నొప్పు నారాజపరమేశ్వరుండు వైదేహింగనుంగొని యిట్లనియె॥ ....

శ్రీరాముఁడు పూర్వవృత్తాంతములు సీతకుఁ జెప్పుట.

చ॥ చెలువుగ విశ్వకర్మ విరచించె త్రికూటము మీఁద లంకను। జ్జ్వలతరసౌధరత్నగృహజాలములం దనరారు కోటలు। [illegible] గోపురంబులు [illegible] సంపద। [illegible] నున్న దిసీత చూడవే॥ (వ॥ అని మే [illegible] పూరితంబైన [illegible] పిశాచభూతనివహవ్యాప్తంబుని [illegible] వానరేంద్ర [illegible] నై। [illegible] చూడి తేమంకర్ణ॥ (చ॥ త్రిదశు [illegible] తేజమునం [illegible] నంత తా। [illegible] బాహుపరిఘోగ్ర [illegible] శైలమెత్తి నె। [illegible] దశాననుండు నా। [illegible] లోచనా॥ (ఉ॥ వానరవీర సంహతుల [illegible] భవోన్నతిఁ జేర్చి యెదిర్చి యుద్ధత। ధ్వానజితాంతమేఘుఁడగు దానవవీరుఁడు కుంభకర్ణుఁడు। [illegible] జానకీ॥ (క॥ ఇక్కడఁ దగనీలునితో। [illegible] ప్రహస్తుఁ [illegible]। [illegible] సంస్థితుఁడై॥ (క॥ విద్యున్మాలి వయోదము। విద్యున్మాలాస్త్రవితతివిభవము సెడఁగా। నుద్యత్సుషేణపవన। ప్రోద్య [illegible]॥ (ఉ॥ [illegible] జిత్తుమా। యా చతురత్వ మేర్పడని [illegible] నాగపాశసం। కొంచితబద్ధగాత్రబల [illegible]॥ (గీ॥ [illegible]। [illegible] వాహ [illegible]॥ (క॥ [illegible]। [illegible] సనా॥ (ఉ॥ [illegible] [illegible] లక్ష్మణబాణసంహతిఁ॥ (వ॥ రోమాంచ [illegible] రాక్షసుండు [illegible] కేతుండును సంగ్రామాకంపనుండగు నకంపనుండును [illegible] మహోదరుండగు మహోదరుండును [illegible] మహాపార్శ్వుండగు మహాపార్శ్వుండును మహీం దేవాంతకుండగు దేవాంతకుండును [illegible] కాయుడికాగ్ని [illegible] వర్ణుండును [illegible] ప్రసాదిత విరూపాక్షుండగు విరూపాక్షుండును [illegible]॥ (వ॥ [illegible] జేర్చఁగఁబూను కైనడి। [illegible] రెడుభంగి మ్రోయుచును దంచిత ఫేనము నప్పు గాఁగనొ। [illegible]

జసాగరుండగుచుం దెంపునఁ జేసె ప్రియుండు బోలుచున్॥ (ఉ॥ సేతువుఁ జూచితే యబలసింధువు మీఁద నదీనుసస్వ
శో। హేతువు సర్వజంతుసముదీర్ణ మహాదురితవ్యపక్రియా। కేతువు పశ్చిమార్ణవ తటీశవరాక్రమ కేళి విస్ఫుర। ద్రైతు వ
మోదిత త్రిదశకిన్నర గోపతిరాజ కేతువున్॥ (గీ॥ సేతుబంధనమునఁ జెలువారు నీరంబుఁ। బుణ్యతరము లోకపూజితం
బుఁ। బరమపావనంబుఁ బాతకహరణంబు। మనసుప్రీతిఁ జూడుమా త్వరగ ధాత్రి॥ (చ॥ లలితగతిన్ మరుత్సుతుఁడు లంక
కు వచ్చుచు నుండు నత్తఱి। నలనిధి గ్రక్కన న్బడి సమగ్రలీల సపర్య చేసె యి। మ్ములఁ బిలుపించి సన్మణిసమూహ హిరణ్యాల
సత్తటీసము। జ్జ్వలు హిరణ్యనాభ మను శైలముఁ జూచితె లోలలోచనా॥ (సీ॥ ఇదియె విభీషణుండు దెంచి మముఁ బొడ
గన్న చోటు ఫుల్లకమలనయన। కోరియంబుధి వేఁడఁగ సుశరశయనుండనై యుండె నిక్కడను వర్ణోజ్జ్వలాంగి। బ్రహ్మాస్త్ర
మంబుధిపైఁ బ్రయోగించితిని దొప్పఁ బరిల్చి సేసెం దనవనవ। వానినొక్కమ్ము నపనుధపైఁ గూలంగ నేసితి నిక్కడ నిగుడఁబోఁడి।
పుష్పగుచ్ఛమున్న నీలోడిపిరహామొదవ। వారినవజపరిముక్తవారితేశ। ములకుఁ జల్లఁడఁ గనుచున సేయలసి। మాల్య
వంతంబునందుంటిమి గువనేను॥ (క॥ ఫుల్లానేకానోకహ। వల్లనసముదగ్రగహనవీథీవిలస। ద్భల్లీవృతమైయున్న ది।
యల్లదె కిష్కింధఁ జూడు మనవధు గ్రీ॥ (చ॥ అనఘచరిత్రతారమొదలైన కపీంద్రసహోరుహాకులు। వనచరకో
టి కామినులు వారిరినందఱు నేఁగుదేరనె। మ్మనమున సంతసంబొదవ మానితసుస్థిరులైన యోవ్వసం। జనఁగడు వేడుక
న్వెడఁ బ్రసన్నగతిం బిలిపింపు వారలన్॥ (చ॥ అనపిని రాముఁ డిట్లని యొసర్కతనూభవ నీ ప్రగల్భుఁ బుఁ। జనిలలనాసమే
తులు యసమ్మడ మొప్పఁగ రండు పుష్పకం। బొనరఁగ నాత్మ వేడ్కఁ బడుచున్న దిగంతమితాజనాయనె। మ్మనమునసన్న
యున్న యది మానుగ వారలఁ దోడితెమ్ము గిన్॥ (వ॥ అనిన సుగ్రీవుండును గపిసనాథుండై కిష్కింధకుం జని నిజదారస
హితంబుగా రయంబున జనుదెంచి వారినియోగించి యుంతఃపురంబు సొచ్చి తారావల్లభుండు తారావల్లభముఖియు
గు తారం గాంచి కోసలేంద్రు నాజ్ఞ యుభూమంనకోరి యు నేతెంచిదిన నన్న గాత్రి సంజాతసమూహాలమైన పర్ణప
ర్ణంబునుం దానునలంకృతలై సకలవానరవసామమేతంబు గాసున్న నిజసుందరింప న్గొని వచ్చి రాఘవునకుం బ్రణమి
ల్లినా కాంతలుం బ్రణతలై జానకియనుమతంబున విమానం బెక్కినదియతిరయంబున నను గరాఘవుండును ఋశ్యమూ
కశైలంబు సేరంజని సీతే హింగాంచి యిట్లని యె॥ (ఉ॥ లోకము దాపహంబగు విలోలమహోద్ధతవృత్తి వానరా। నీకము రత్న
రాజివమణీయతటీ సుపవిత్ర సానువు। శ్రీకముఁ జాను తుంగబహుశృంగశిరోధిగతస్ఫురద్రిగా। లోకము మత్తకుంజర వి
లాసమహాఘనము ఋశ్యమూకమున్॥ (ఉ॥ చూచితె యీ గిరీంద్రముఁ బ్రసూనలసారతభృంగనాదసం। సూచిత పుష్ప
చాపగుణశోభిత మంజులవంబు నెంతయున్। దాచరి నాంతరంగముఁ దగు నర్కతనూభవు కోడి మైత్రి సా। ధూచిత వృత్తిఁ జేసితిఁ
బ్రమోదమహాపత్రవిశాలలోచనా॥ (క॥ గానిస్వడి మొరయుమను। తాలముపై సెజిగి మిన్ను దాఁకి పరఁగు నా। తాలమ్ము
లేడు నొక్కటఁ। గూలఁగ నేసితి శరమునఁ గువలయనయనా॥ (సీ॥ కరిణీసమన్విత కాననసింధురభూరిడానోదక పూరి
తంబు। శబరీసమోదర చందనోద్గత వీచిధవళితరక్తాబ్జకువలయంబుఁ। దీరసంరూఢ నాహీనమహాపుష్ప సౌరభ్య వాసితవా
రినమ్యతరముఁ। దబతకుళంబిల దాతోలి కాకాళ్ళ మునిత నదత్స్వచ్ఛిముఖ రితంబుఁ। నరశశిధ్రువన దేవనారివిహార। సు
వ్యక్తకరబింబనిర్గచ్ఛదమృతకమ యుము। పగిదిఁ గనుచున్న పంపాసరోవ। రంబుఁ జూచితె పరిస్ఫూర్ణ రాజవదన॥ (శా॥
నీతోఁ బాసియసహ్యదుఃఖమొదవ నేనిక్కడ న్విస్ఫుర। చ్చేతోజాతశిలీముఖ ప్రతతిచే జెల్వొదిమూర్ఛిల్లుచో। శీతోదం
చితసీకరోల్లసితవీచీపద్మగంధంబుతో। వీతెంచెం బవనుండు మోహలహరీ విస్పష్టతా పొందిమై॥ (చ॥ దలమగు మన్మథాగ్ని
రహతాపము మిక్కటమైన నిచ్చినఁ। దలిరుల గుచ్ఛలం బగిన తల్పము నాకొనరించి లక్ష్మణుం। డలయక తాపశాంతికిని
హారపరీతుఁడనై చెలువున్। లలితనవీన వారిజదళంబుల న్బ్రతిచేసి గ్మ కీ॥ (మ॥ తరణిన్ మ్రింగి కృశాను తేజము నసు
ర్యత్వప్రవృత్తి మోదించి పా। గరము న్దాఁటి నిశాటులం దునిమి లంకాదాహియైనీదువా। ర్తరతిన్ మాకెఱిఁగించి లక్ష్మణుని మన్వ
ర్జీవుఁ గావించినస్థిరతం గ్రా లెడు వాయుజుం డుమ ముఁగాంచె న్నీ యుబ్బొచ్చఁగన్॥ (క॥ ఘనతరతప మున రక్షకసు।
తనువునఁ దనరాని సత్యధర్మస్థితయై। మునివృత్తి నున్న శబరిని। గనుఁగొంటిమి పికసమానలక పాలవళాక్షీ॥ (క॥ సూకరక
రినరహింసంబులఁ। బ్రాకటముగఁ బట్టి మ్రింగి బహుసత్త్వములం। జేకొలఁదిన సాలుకొను భయ। దాకారు గబంధుని వ
ధించితి నబలా॥ (మ॥ వడి నక్తంచరరాజు నిన్నుఁ గొనిపోవ న్వానిఁ బోనీక లా। వడరన్ బక్షిజటాయువు ప్రతిఘనిమ్న ప్రా

ధుఁడై పోయెను. పెకలంపము సవంత్రహారహతి చేసితి న్యణారంభమే। గృడనిచోట్ల విభీషణులూనవికళత్వ మొంగుఁడైనై
తినే। (చ॥ చటులస్యందనదంతి వాజిభటు లెంచఁగఁ జచ్చిన క్తంచకో। న్నటవ్య [illegible] శరకాంచనత్రిశిరుఁడున్ను త్రో ధుఁడై వ
చ్చె ముని। [illegible] మహాబాహుల చేతఁ గ్రుద్ధసంగరాళిని। చప్పట నే సారగ జూడుమా యుద్ధజనస్థానంబులలో లే
తుణా॥ (గీ॥ రాఘు సేంద్రుఁడైన రావణుఁ జెనయలి। నన్ను సెవులుఁబట్టి మొనలు గదియ। లాఘవంబు మెఱయ లక్ష్మణుఁ
డే పార। నిచటఁ డెంచెఁ గాడెయింద్రవదన॥ (శా॥ మారీచుండు దశాస్యుకోర్కి యొకవన్యాయామృగంబై [illegible]। దార
స్ఫారశరీర కాంతివనమధ్యంబెల్ల నిండన్న నుం। జేరన్వచ్చి కృపాణంబుతోడ నలయించె న్నాని నేనత్తఱిన్। ఘోరాస్త్రం
బునఁ గూల నేసితి మహోత్సవంబు గా నిక్కడన్॥ (మ॥ మునమారండగు నీవు పుత్త్రులగతిన్ మన్నించి నీకుంభోదకః। బునఁ బ
త్త్రిన్ యఁ బ్రేమ నిర్భరగతిం బోషింపఁగా నాఁడు పెం। పిన పూతంబు లనీడ బాలమృగము ల్హేమంబుతో నుండెనిం। కి
నలచ్చిందన రారు పంచవటిఁ గంటే భానుశీనందనా॥ (క॥ మునకట్టిన యటుపంబదే। ఘనమాయా వేదపక్షికండుఁడు వడి
తో। నిను నిచ్చట గొనిపోయె। న్వనుపీఁ నిదివిజులడలనీ రజవదనా॥ (వ॥ ఇదె మాది తెపి మునుల చరితంబుల నమ్ముసులక్షణా
శ్రమంబిల్వల వాతాపి గహనానలకాలమేఘుంబును జుళికితపయోరాశియు ధారుణీకృతవింధ్యాచలుండును రంగీకృతన
హుషుండును నిజోదయప్రసాదితసకలజీవనుండును నగు నగస్త్యమహామునిపుణ్యాశ్రమంబదె హుతవహహుతశరి
రుండగు శరభంగుతపోవనంబు పవిత్రీకృతపురుషత్రయుండును దాన్నగ్విధ ప్రభావమహిమానసూయాపరిగ్రహుండును
నగు నత్రిమహామునీంద్ర పుణ్యాలయంబదె చ్చోట నీవు నన నసూయపుణ్యనిత్యసౌరభ్యంబగు నంగరాగంబొసంగె నల్లనె
కంటె వేయారభమాణ నవోటజంబులును విరచ్యమాన పల్లవంబులును సంవర్ధ్యమాన జాలపాదంబులును బరిపూజ్య
మానాతిథినర్గంబులును విప్రకీర్యమాణనీవారబలులును హూయమానవైశ్వానరంబులును సంతర్ప్యమాణపితృదేవ
తంబులును శాకశారికాపఠ్యమాన వేదపాఠంబులును మూలబద్ధ్యమాన వేదికానోకహంబులును [illegible] వ్యా
ప్యమాన సభో భాగంబులు నగు తపస్వ్యాతపోవనంబులని చూపుచు॥ (గీ॥ జనపదావనీతజనఘు రోపసునాస్ర। విస్రమస్ర
హుండుపీరతమాఁడు। రాఘుసాధ ఘుఁడు విరాధుండు నా చేత। బొలిసె నిందు లోనఁబుడ్చె భోఁడి॥ (క॥ వానరసంచయ
భల్లూ। కానీక పరాహవైరిభామలవిపిధా। మానపపవిత్రమాబం। బైనెరసిన చిత్రకూట మదె కనుఁగొంటే॥ (గీ॥ మరితె
దూసఁ కైనభరతుండు నను దెంచి। రమణ మైనిన్న త్తరాజ్యకాంతుఁ। బరమభక్తిన న్నఁ బ్రార్థించి పాదుక। లొంగుచును
గనిచటఁ గనుబలికేశి॥ (క॥ త్రైలోకీపావనికి నమరి। పేశీయనంగ నిగయమున పీఠించిది తే। [illegible]। శ్రీజీయున
జహ్నుతనయఁ జెలువు గంటే॥ (క॥ కాకుంకుఁ బుట్టినగరిది। క్రూరులకుజని యుండు మాడి ఘనసత్త్వులు। బరఁగి
ననిపాపలంగడ। చెరసిన గుహుఁడున్న శృంగబేరము సుమ్మీ॥ (క॥ మహనీయచరితశీలుఁడు। బహుమానము నన్ని సా
దవని ప్రేమున్నై। గుహుఁడిక్కడ నమ్ముఁగాంచె బహుశస్త్ర ఫలోపహార బంధురకరుఁడై॥ (క॥ పలుయాగంబుల నస్న।
త్పూర్వ నృపయాగములఁ జెన్నొందుం బుచే। జెలువారు దనతిపావన। జలయమునసరయూనదిం బ్రసన్నతఁ గంటే॥ (చ॥
సురనదివీచులం గడియ [illegible] రాగములం [illegible] చే। [illegible] ప్రియంబగు [illegible] చే। బరమ [illegible]
దంబునం జెలగు [illegible] నెల్లకాలము। [illegible] మోక్ష [illegible] విశాలలోచనా॥ (వ॥ అని యారా
జధాని [illegible] పాలితమై మొప్పు నన్న దియు [illegible] జానకికి [illegible] గనక చె
రువు [illegible] వడుచు॥ (సీ॥ దిగ్గజో [illegible] నాయుత [illegible] ఘంబు। హరిసురగోప
[illegible]
[illegible]
[illegible] అంత॥.......

రాముఁడు భరద్వాజాశ్రమంబు చేరుట.

ఉ॥ గాజితపుష్పితక్షితిజరాజిసమన్వితమైనయా భర। ద్వాజమునీంద్రునాశ్రమము దవ్వులఁ గాంచి రఘూత్త
ముండు తే। [illegible] పుష్పకంబుడి। [illegible] జితలీల నిల్చె నను భావనదస్థితి నంబరంబు
నన్॥ (ఉ॥ ఆవిభుఁడంత నీలజలదాకృతి నల్లన డిగ్గి శాంతస। త్త్వావృతమైన యమ్ముని వరాశ్రమ మెంతయు మెచ్చి చూచు

చుఁ బావనహోమగంధయుత భాసురధూమము గ్రోలి సోలుచుం బావకకల్ప తేజుఁడగు భవ్యమునీంద్రు నిగాంచె వేడుకన్ ॥ (క॥ వినయాదరసంభ్రమములఁ జనుదెంచి మహామునీంద్రు చరణంబులకున్ జనలోకవిభుఁడు మ్రొక్కెను ఘనముగ మునిని లిచి ఫాలఘటితాంజలియై ॥ (క॥ అమ్ముని వలన విభుండు ప్రియమ్మున దీవనలు వడసి హర్షోత్కర్షో త్తమ్మైన చిత్తమున లరర యమ్ముని సనిట్లని యెసపిన యాదరమునన్ ॥ (క॥ పదునాలుగేండ్లు నిండెం ముదిని జెపంచవనముగడ చితోతే చెనయాస్పదసీసంపర్కనమున సదనములగిటి నాకు సంతసముసనకరాలేన్ ॥ ....

[illegible] మునిసత్తమయెంతయుఁ బ్రేమోదంబందియుష్మదాగమనా । పమునం గన్మ్నారిసత్త్వయా ప్రహితసర్వ గా వ॥ [illegible] సనంబ [illegible] లై యున్న మృగవ్రజంబుల సమానవ్యాధము [illegible] దనహా బాధలు లేక యున్న వెతసోధీనా శయ ప్రక్రమా॥ (చ॥ [illegible] శేషవరివర్ధితన్నైగు [illegible] కనా । [illegible] భారపూర్ణ [illegible] సంభృత [illegible] క్రీమై । [illegible] వరమారుత । [illegible] జేసిపోవక యొప్పచున్న దే॥ (క॥ స్నానాదిక్రియలకుఁ [illegible] మూలకుగితులై । ప్రాణి [illegible] సలిలాశయములు । నానములై సంతతంబు నొప్పచును నే॥ (చ॥ జపములు హోమకర్మములు జన్నములున్ని యమంబులున్మహా । తపములు వాగ [illegible] యసత త్పర భావము [illegible] మాగతా । దిపరిదినాగ్నికక్రియలు [illegible] శాస్త్రమార్గంబునన్ । వ్యపగత [illegible] నెసంతత [illegible] నా॥ (గీ॥ అనిన సంతసిల్లి యమ్మునీంద్రుఁడు [illegible] కిన [illegible] యెంత కాంచి । దెసలఁ బర్వి చంద్ర దీధితిఁ [illegible] నోటఁ [illegible] కీర్తాంగ [illegible] ॥ (చ॥ జనవరసీప్రసాద [illegible] సర్వము [illegible] భద్రము [illegible] సంతతం । [illegible] విఘ్నదోషముగ [illegible] సంబుగ [illegible] । [illegible] ॥ (క॥ [illegible] । [illegible] ॥ (క॥ [illegible] ॥ (క॥ [illegible] ॥ (క॥ [illegible] ॥ (క॥ [illegible] ॥ (గీ॥ [illegible]

[illegible]

బులెల్లనసియె [illegible] ॥ (వ * [illegible]

[illegible]

ఉ॥ ఎక్కడనుండివచ్చితిట కెవ్వరివాఁడవొ యెందుఁబోయెదీ। వెక్కడకేగుదేరఁగత మెయ్యది తాపసనామ మెద్దిని। న్నిక్కము మాచు నుండనుది నేయుత్సము పుట్టినున్న దెంతయున్। గ్రక్కున నీసమాగమన కారణమంతయు నాకుఁజెప్పుమా॥ చ॥ అనవుడు భూమిభాగమునఁ ఫాలతలాంజలి మోడ్చి సింహనాదనాథుఁడి। ట్టను రఘునాథుఁ బంపఁబడ నాత్మజుఁడన్ హనుమంతుఁడన్ జగన్నుతుఁడ నుభూమిభర్తను గాఁగవ మొప్పఁగఁబంచెనర్థికో। బిసుఁబోఁడగానవచ్చితిననంచితసర్వదైరికర్తనా॥ (క॥ సీతాలక్ష్మణయుతుఁడై। భూతలపతిమగ్నగహనభూములభువన। ఖ్యాతిగఁజతుర్దశాబ్దము। లాతతగతిఁబుచ్చి వచ్చె ననఘుచరిత్రా॥ (ఉ॥ ఆతత పుణ్యశీలుఁడవ పాయనసంచితసత్యపాలన। స్ఫీతుఁడు శీలవృద్ధజనసేవనుఁ డాభరతుండు భక్తివిఖ్యాతిమదీయపాదుకల యుంచుఁగృతక్షితిభారుఁడైనవాఁ। డాతని సేమమారసి రయంబున సత్యుని పంపవచ్చితిన్॥ (వ॥ అనినస్నంతసమందికర్ణపుట పేయుంబైన వాక్యామృతంబున సౌహిత్యము నొందియుత్పులకాంకితగాత్రుండై కంపితాంగనతుండై పులకించి ద్విగుణీకృతోత్సవంగా కౌఁగిలించి భరతుండు వాయుసుతు వచ్చినందు మోదంబుగాన్॥ (వ॥ అంతనతనికి భరతుండు గోసహస్రంబును గ్రామశతంబును తురగ సహస్రంబును మత్తదంతావళ సహస్రంబును మణిమయభూషణంబులును రమణీయకన్యలను ధనకోట్లును బహుధనంబులు నొసంగియుల్లసిల్లెను॥ (సీ॥ తండ్రిపంపు నధిగాతల రాజ్యమునివిడనాని తాపసవేషంబు దాల్చియడవి। కరిగి చతుర్దశహాయనంబుల నేట్టుజనిపె దినంబులు జరిపినట్టు। లెవ్వోట నేక్రియ నిచ్చమైవర్తించె నావమునెయ్యది యాచరించె। నిప్పుడు భూమీశుఁడెక్కడ నున్న వాఁడంతయు నెఱింగింపు మనఘచరిత। నన్నుసమ్మోదనిమాటనరవరేణ్యుఁ। డనుగుడెంచుట నిక్కమేయని నజామ। మంజుహాసితంబుతోఁబవమానసుతుఁడు। భరతు నేర్పడ విశదించె నంత॥ (చ॥ అనయము భూవిభుండు మదమాతంగకట్టుము పట్టుఁబూనినీ। జననివరంబు లంగనగణాలక రాముని రణ్యభూమికిఁ। జనుమని నన్నభూజనపిశంకటవల్కల ముద్రింపదయా। జనకసుతా సుమిత్రభవసంయుతుఁడై చనె నేగి కానలన్॥ (సీ॥ అటఁబోవఁజారిదైయారాఘవుఁ డుదిత్ర కూటంబు సేరినఁ జేరఁబోయి। పనిధనుండైనభగణనీయపుష్పకరప్పింపఁబడినమహారాజ్యమొల్ల। ననిరాముఁబ్రార్థింప జనపతిరాడనన్నఁ డప్పదుకలు దాల్చి భరణిచేయు। తండ్రి పేని యుయుదు లేక తాపసవేషంబు గైకొంటి విదేహ్యటఁబ్రాకట ముగ। నీప్రసంగము నీవు నెఱుఁగుదువటసీత వెలఁదియుఁ గన్యుండు వెనుకనడుగ। గానవోగ్రమైన దండకారణ్యంబు। నను విరాధుఁ జంపె నరవరుండు॥ (వ॥ అనంతరంబ శరభంగు నాశ్రమంబు సేరి తపోధనుల నారాధించి జనస్థానంబునకుం జని విచ్ఛిన్న శూర్పణఖాకర్ణనాసుండై ఖరదూషణత్రిశిరప్రముఖచతుర్దశరాక్షసులం జంపిన శూర్పణఖాబోధితుండై పౌలస్త్యుండు మాయాంకకుండై నమారీచుండనో క్షేత్రగవన్నానవుఁడు॥ (సీ॥ అంతంతఁబోడసూపు నపుడుఁ జేసెవ నేఁగుఁబో జనీఁగునిలు నను వెనుకఁగలఁగఁ। గవలుఁ గ్రమ్మఱి వచ్చ నెదురుగా నేలెంచు మాగడియుప్పగపీధి కేగయు దెసలు। మాచు చుఁడను వృక్ష పుష్ప లతలు చవిమూదిన నృపు చప్పరించు। నృగయూధములఁ గని యగలించు నల్లనఁగొమ్ములనంగంబు గోఁకుకొను నను। సున్న మాయామృగంబున గుఱ్ఱపినచూచి। దీనిఁ దెమ్మన్న నద్రినీపిబుడుఁ। చటులశరచాపహస్తుఁడై చనియె నట్టు। లతనితమ్ముఁడు లక్ష్మణుఁడరిగె నంత॥ క॥ ముని వేషంబున జానకిఁ। గొనిపోవఁగఁబజ్జి మఖుని ఘోరాకృతియై। చను దెంచి యజ్జటాయువు। మనుజపతి రాఁకిమాలెఁ దక్కన హేతిన్॥ (గీ॥ ఆజటాయువుఁ ద్రుంచి యసురవిభుఁడు। సింధునాథుని లంఘించి సీతఁగొని చు। లంకలో పలవనభూమి శంక లేక। యునిచె నెమ్మదిఁదత్పరిచుత్సుకమున॥ (వ॥ అంత దాశరథులు సీత నెఱకు చునప్పుడు ఖగవనన హేతిహతపక్షుండై ప్రకటితజానకీవృత్తాంతులయి గోదావరీతటంబునఁ గ్రమ్మరుచుం డ బంధువధియించి తన్న యోగంబున శబరిఁగాంచి పంపాతీరంబునఁ దన్ను సంభావించి బుఱ్ఱశ్యమూకాద్రియందు సుగ్రీవుని బంధువధియించి తన్న యోగంబున శబరిఁ గాంచి పంపాతీరంబున నన్ను సంభావించి బుశ్యమూకాద్రియందు సుగ్రీవునితో బద్ధసఖ్యుండయి వాలిం బొలియించి తన్నకంబునఁ దన్ను నిదిని భూసుమూనుఁ డనుసీత వెదకం గపులఁ బనుప నేను సంపాతివచనంబున సముద్రంఘించి సాగరంబు దాటి యుండు సీతవీక్షించి రామదత్తంబైనయభిజ్ఞానంబిచ్చి యప్పురంబు దహించి హతగావునుండనయి మగిడి రామునకుఁ దద్వృత్తాంతంబు సెప్పినం గపిసేనా సమేతుండై సముద్రతీరంబు నవిడిసిన॥ (సీ॥ అంత రావణుదిగ నాడి విభీషణుండర్కకులాధిపు నాశ్రయించె। వానరోపేతుఁడై వారాశిబంధించి వీరుఁడు లంక పైపిడిసికుంభ। కర్ణాదు లైన్యులఁ గెడతీర్చి రావణుఁ దెగటార్చి జగములఁ దేజ మెసఁగ। దైన్యరాజానుజుఁ డన్నదశరథేశుఁ। గాంచి ప్రణమిల్లి యగ్నిముఖంబునందు। రాఘవుఁ జేసె సరసిజగర్భాదిసురుల చేతఁ। దగిన వరములు గొని యటు దశరథేశుఁ।

శుద్ధయగుసీతఁ గయికొని శుభవిమానమెక్కి రాముఁడు సవానరోపేతుఁడగుచు॥ (గీ॥ వచ్చి రఘుపుంగవుండు భరద్వాజమౌ
ని। యాశ్రమంబుననున్న వాఁడనఘచరితుఁ। డఖిలపౌరుల కానందమతిశయిల్ల। నెల్లి యిప్పుడిక్కడ కేగుదెంచు॥ (క॥ అ
నఘుఁడు నాతని పలుకులు। విని మిక్కిలి సంతసిల్లి వేడ్కశత్రుఘ్ను నిఁ గాంచి పలికె నృత। ఘనతరసమ్మోదబాష్పకణము
లుదొరుఁగఁగన్॥ (చ॥ తడయక నీవయోధ్యపురమందున నేగి మహోత్సవంబు సెం। పడరఁగఁ జాటఁబంపు పురి యుం
బున సౌధములందు వీథులం। బడగలుఁ దోరణావళులు భాతిదలిర్పఁగఁ గట్టఁబంపుమీ। యెడనెడ లేక భద్రముల నేకములుల్ల
సిల్లునట్లుగన్॥ (గీ॥ అమలమయిన రాఘవాస్థానగృహమున। సింధుబంధనాదిచిత్రకథలు। వ్రాయఁబంపు దేవవసు
మతీసురమందిరములలంకరింపఁ బనుపఁబంపు॥ (క॥ రాముఁడు దశముఖుఁ బోరిగొని। శ్రీమహితుం డెల్లి వచ్చు సిద్ధమను
చుఁడ। భూమీశులనిటరమ్మని। వేమనుజులఁ బంపు నాపవిత్రచరిత్రా॥ (వ॥ అనిన శత్రుఘ్నుండును నిజజనులీవర్తంబునను
రాఘవాగమనంబు చెప్పియని కారిపురుషులరప్పించి సాకేతపురంబు దిగ్రామమధ్యపథంబు సవరంజేసి కస్తూరికాఘన
సారమిళితచందనరసంబున నపహతరజంబుగాఁ జేసి శోభితార్థంబుగాఁ గ్రొవ్విరులు సెలఁపి సౌధమొండయుఁ బోలయనీ
కకేతనంబులు గట్టించి తత్తత్ప్రదేశంబులలంకరింపఁ బంపుండనిని యోగించినయనంతరంబ॥ (సీ॥ ఘనసారచందనక
లితజలంబుల చలిమణివేదికలలుకువారు। దారాగణోదారతారమౌక్తికములఁ బెంపారు ముగ్గులు పెట్టువారు। మణిమ
రీచులు నభోమణిదీధితులుగప్ప నెలమిఁ గేతనతతులెత్తువారు। సుకుమారపిప్పలచూతపల్లవములఁ గడఁగి తోరణములుగ
ట్టువారు। సౌధవాతాయనంబులసరసవెడలు। మంచిధూపంబు లెలమినమర్చువారుఁ। జారుమంగళధీరఘోషములు వె
లయ। మించితూర్యములెగిసి వాయించువారు॥ (వ॥ అంతననంత సేనాపతిదండనాథులును నానాశాస్త్రవిశారదు
లులగు పౌరాణికులును జగదురామాన్వయచతురులగు మహీసురులును సృష్టిజయంతవిజయ సిద్ధార్థధర్మపాలాశోకమం
త్రపాలసుమంత్రప్రముఖులగు మహామాత్యులును మారజికవాంశికవైణికవైణపికగాయకనర్తకాదులగు సుశీలవులు
నులావణ్యసాగరసముద్భూతలక్ష్మీ ప్రతియాతనంబులగు శరీరంబుల నొప్పు వారవిలాసినులును వందిమాగధులును హ
స్తిపకసారథిపదాతివరసహస్రంబులును బంధుమిత్రధాత్రీపాలబాలవృద్ధులును జనుదేర శిబికాందోళికాకర్ణిరథగజ
వరాశ్వోష్ట్రాదియానారూఢులైన వారలచే నంబరిచేష్టితుండై కౌసల్యాకైకేయీసుమిత్రాసమేతంబుగా శత్రు
ఘ్నుండు పంచమహాశబ్దంబులు మెయిన వచ్చి భరతునకు మ్రొక్కి నిలిచియున్న తదవసరంబున॥ (క॥ ధరగదలఁ గొండలగ
లఁగ। వరరథహయగజపదాతివర్గస్ఫురభూ। వరులుగొలువంగఁ గదలెను। భరతుండానందసారభరితాత్ముండై॥ (క॥ మా
నుషరూపంబునఁ బవమానతనూజుండు దనరి మంజులదంతా। నూనపుఁ బీఁ గుహనిల్లెను। భానుకులప్రవరుఁడైన భరతుని
తోడన్॥ (శా॥ కంఠేమముండటమింట నార్గిషగతిక్రాంతాఖిలాశాంతమై। ఘంటాగర్ఘరి కాని నాదమొదవంగా సాం
ద్ర తేజంబులే। వెంబంబౌఁగఁ జాఱుహేమమణి దిగ్వీథికమై వచ్చె ను। క్రంటింబోలు నృసాలుపుష్పకము వేగ క్షితిప
తీశమై॥ (క॥ వనవాసపరిక్లేశంబున నేంతయు దస్సవల్కభూషితతనుఁడై। యనుజన్మ సేవితుండగు। జనకసుతాసహి

భరతుఁడు రాము నెదురుకొనుట.

తు రామచంద్రు నిఁగంటే॥ (వ॥ అని సుగ్రీవజాంబవత్సుషేణులను విభీషణాదులను జూపిన నతండు పరమానందంబు
నొందియద్దివ్యవిమానంబుగనుంగొని నమస్కరించి ప్రాచీనశైలోపరిభాగంబున నొప్పు పద్మబాంధవుమాడ్కి నిజప్రకా
శదీప్తదిగ్వలయుండై యున్న యారాఘవుం జేరి సాష్టాంగనమస్కారంబు సేసి యగ్రజుచేత నాలింగితుండై యంకపీఠంబు
నను నిదినఖాగ్రంబులం గపోలంబులు పులకిత యానందాశ్రుతిరోహితనయనుండై విఘ్నభూతదర్శనుండగుచు మ్రొ
క్కి పునఃపునరాలింగనంబునం దనరిత దవసరంబున॥ (క॥ అకలంకుఁడయిన లక్ష్మణు। నకుధరణీతనయకుం బ్రణామము
సేసెన్। వికచాననుఁడై నామముఁ। బ్రకటించుచు భరతుఁ డంతఁ బ్రముదితుఁడగుచున్॥ (వ॥ సుగ్రీవజాంబవదాదుల
నాలింగనంబు సేసి వారలటమున్న నరరూపధరులై యుంటం జేసి మనోహరాకారులు గావునఁ దత్కుశలంబడిగి తద
నంతరంబ॥ (క॥ దనుజాధిపనీకతమున। మనుజాధిపుఁడనిగతప్రమాదుండైయె। పునమిగిలి నదశకంఠుని। మనుమాయను
డగ్రశస్త్రదోర్వీర్యమునన్॥ (గీ॥ అంతవేడ్క శత్రుఘ్నుఁ డరుగుదెంచి। దశముఖాదలవజ్రిపాదములకెరఁగి। పం
చిలక్ష్మణునకుఁ బ్రణామంబు సేసి। ముదమునొందుచు సీతకు మ్రొక్కె నెలమి॥ (క॥ వరనిధనంబునఁ గృశనై। హంత పాదప

వ్లికరుణివాత్మజుఁగోకా। న్మృగయుకౌసల్యసుభూ।పసాగినకాపు-రించెభక్తిభరమునన్॥ క॥ చన్నులమొగిఁబాలొలుకఁగఁ।గన్నులజాష్పములులొనుఁగఁగాఁదల్లిసమా।సన్నుఁడగుకొడుకుఁగౌఁగిటఁ। జెన్నగునెయ్యమునఁజేర్చి చెలఁగెంబ్రీతిన్॥ గీ॥ తనరఁగేకయిం స్తనయుఁబ్రణమిల్లె। యంహుమిత్రకైరఁగియవనిభుఁడు। యనుపమానతత్తదాలింగనాదిసం।భావనలఁదనర్చె భానుకులుఁడు॥ ఉ॥ అత్తరిసీతయత్తలకునందఱకుం గమ్రొక్కియున్నవా। రత్తరశాఖినేత్రిప్రియమారఁగఁ గౌఁగిటఁ జేర్చి సాధ్వినీ। యుత్తమసచ్చరిత్రమున యుద్ధమున న్రఘువల్లభుండు దా। దత్తమదగ్రదానవుల దర్పమడంచె విపద్విదూరుఁడై॥ (అంత॥ ....

క॥ సోదరవనితాయుతుఁడై। మోదంబున నవ్వశిష్ఠమునిపతివిలస। త్పాదములకెరఁగి సువిన। యాదరములతోడ మానవాధిపుఁడెలమిన్॥ గీ॥ తలఁచినపుడనీవుతడయకరవ్న్యని।పూజఁజేసి ధనముపుష్పకంబు। న్పనిపికొల్పనెజీను త్తరమునకు।నరిగియాను జేయు సాత్రయి-చె॥ చ॥ దురితవిదూరుఁడై భరతుండు గృతాంజలియై వసుంధరే।శ్వరుఁడగురాముతోననిమొసప్రణయానురభక్తినమ్రుఁడై। సిరముగనేఁటిగాక భవదీయపదంబులయందుధారుణీ।భరమిడిన్ పురాజ్యమువిభావమునంబరికించి తిం॥ క॥ దేవరయానతిదప్పక।యీవరపాదుకలుగొలిచియిల్లాగుననుం। భావవతోనిలఁగాచితి। నేవంటందప్పలేకయినను తేజా॥ వ॥ అనితనయుష్టదైవతములైతనగాగుచున్న పాదుక। లొనిచను దెందిభక్తిమొదగూడఁగఁ సంగళతూర్యనాదముల్।ఘనముగ మ్రోయుచుండ దశకంధరవైరిపదంబులంచుఁదెం। పుడఁబ్రనుదంబుతోఁదొడిగిభూసుతపుణ్యచరిత్రుఁడిట్లనున్॥ క॥ సురగజఫణినాథుల చే।భరియింపఁగఁదగినధరణిభారమ్మును గం।గరికలభముదాజలమును। దరియింపఁగనెట్టులోపుదానవభేదీ॥ క॥ అఖిలభువనంబులఁ। గవియునభేద్యాంధకారభారముసెలుపన్।రవిదక్క-గఖద్యోతము।వివరింపసమర్థమగునెవిస్రుతచరితా॥ సీ॥ దివసకృత్యములెల్లదినసాంతమునసీనుపాదుకలకువిన్నపంబుసేసి। కానిద్రింపదహీనాథయిల్లామసోమ్మునునేమఱుచొప్పలేదు। యనధరింపుముధాన్యభవనములోఁగృహమ్ములుఁగరిరథహయపదాతి। వర్గములీన్ప్రభావంబుననశగుణితంబులైయున్న విధర్మవృత్తినప్పిదాసెంపఁబ్రజలనుదారవృత్తిమన్న వారలు బాధలనొందకెలమిఁ। బ్రాకటేప్సితసంసిద్ధినాకఁగనిగె। ననఘువృత్తిఁగృతార్థుఁడవయినేఁడు॥ ఉ॥ కావుననీపధాత్రికిఁగ ర్తవుభర్తవు రాజ్వినుండవుం। గావఁగఁబ్రోవదఖుండవఖండితశాసనత్వభవాదిసం। భావనతోడఁబుసనభారముసెల్లవహించిసర్వమో। దావహమైనరాజ్యముఁబ్రియంబునఁజేకొనుమిద్ధపౌరుషా॥ సీ॥ నేఁడునాకోర్కులునివ్వటిల్లఁగనహోద్యకుంబోవదలయానుధరణినాథ। యీనారవీరలునీజటాభారంబువిడిచియీతాపసవేషముడిగి। నుహనీయరాజార్హనంగళాలంకారములుదాల్చి సాంద్రప్రమోదమెసఁగ।మాన్యబాంధవమిత్రమంత్రివర్గంబులచిత్తాభిలాషములొల్లవుమిగులఁ। గరముగన్నులపండువుగానుస్తు। జనులువిప్రులుమునులునుత్సాహమొందఁ। నెఱయనాపిన్న పమ్ముసనీవుస్త్రీగా। నవధరింపుటయొప్పుసనవనిపాలకా॥ వ॥ అనవుడుభక్తిప్రణయపూర్వకంబుగభరతుపలుకులకు సంతోషిల్లియంగీకరించిననత్రుఘ్నుపనుపునంబ్రసాధకులునప్పుభరతపూర్వకంబుగాగాజలక్ష్మణుల జటాభారంబులొల్లనపరపుతోవిడిచిననటనుఖులైలాభ్యంగనంబాచరించిని ర్వర్తితోద్వర్తనులయి మంగళాభిషేకంబువహరించినహవర్తితసుగ్రీవాదివానరేంద్రవిభీషణాదిదనుజవంశోత్తంసులైతదనంతరంబు॥ గీ॥ శేషనిర్మోకనిర్మలస్ఫీతపట్టవస్త్రములుదాల్చిహరినీలవర్ణుఁడైన। రామచంద్రుండుపవినీలశారదపయోదపరివృతాసితశైలంబుభాతిదనరె॥ క॥ నుసువెన్నెలఁబెడఁబెటఁబెడ। లను లేపనమమరనలదియాత్మకిశోభా।జనితాలంకృతినెంతయు। ననలినతోడవులుధరించెదరణీపతియున్॥ క॥ భరతుఁడునాసౌమిత్రియుఁ। దరణిసుతుదైత్యపతియుఁనక్క-వానరుల్।వరభూషణాంబరాదుల। సురుతరశోభాభిభూతిసొప్పిరిమిగులన్॥ గీ॥ దశరథేశ్వరసతులుసంతసిల్లుచుసీతకు।నివిరిచనిర్భరహర్షంబునివ్వటిల్లఁ। జెలువుమిగులత్తఁజేయాండఁజేసి చెలిమి। గారవంబునవలంకారములొసఁగి॥ శా॥ సుగ్రీవాదికపీంద్రకాంతలెలమిన్ శోభావహాకల్పసా।మగ్రిస్వాస్వరమూర్తులౌచుసహిల్లినాసోత్సవశ్రీకరోపగ్రస్కంగములుదంబులందనరియున్న్యప్పుల్ప్రరాజాత్తయా। మాగ్రస్ఫారరసుదిందలిర్చిరజ॥ వ॥ అంతశత్రుఘ్నుపనుపునసుమంత్రుండుసమ్మనంబుగారిథంబుదూర్చితెచ్చిన॥ క॥ సురరాజువరుఁడుహస్తంబునుదాలిచనుమంత్రుమనుపునధాత్రీ।వరుఁడుభరతుచేయూఁదుచు। సురుచిరగతినరదమెక్కె ఁజూపఱులలర॥

రట॥ (క॥ తనకంటె మునువశిష్ఠుం। డనుపమశోభనముహూర్తమరయుచుంగై కొమె। క్కైననూనరథముమీఁగళ। జననమహామంత్రపఠనచతురాననుఁడై॥ (క॥ విలసన్మణిరంజితమయి। జలజాహిత చారుబింబసమమయి మద్ధా। భ్రిలసత్ఫేనసదృశమై। ఫలితంబగు తెల్లగొడుగు భరతుఁడు పట్టెన్॥ (క॥ కమలాసనహంసద్వయ। విమలములగు చామరములు వేడుకతోడన్। యములోగి వీచిరి పూజిత। హిమధామకరంబులనమహిపతి కెలమిన్॥ (గీ॥ భూధరంబునఁ దనరారు భూతపతియి। పోలి యుత్తరగాత్రుసపుంగవుండు। చారుహిమధామమండలసదృశమైన। దక్షిణాగ్నిఁ దివెనుక నురమణఁ గడలె॥ (క॥ శత్రుంజయనామంబగు। గోత్రాచలసదృశమైన కుంజరపతినా। మిత్రసుతుఁడెక్కి కదలెను। సుత్రాముఁడనఁ బోలె విభవశోభితుఁడగుచున్॥ (క॥ అందలములెక్కి వానర। సుందరులు ప్రియంబుతో వసుమతీసుతనా। వందనమునఁ గొల్చి చనిరి పు। రందరసతిఁ గొల్చు విబుధరమణులుఁ బోలెన్॥ (చ॥ అడవులలోనఁ గొంతలఁ బ్రయాసము నాకసుఖైకలీలలై। నిడుములఁ బొందిధైర్యమున నెంతయు వంతలకోర్చి నేఁడు మా। కొడుకులు పుణ్యశీలయగు కోడలు గని మ్మొయిన ప్పిరంచుఁ జూ। స్వడ మహిశుభార్యలు ప్రియంబున నేగిరి హృష్టచిత్తలై॥ (క॥ కర్ణాంతాయత నేత్రను। పర్ణసుపర్ణోజ్జ్వలాంగివరమణిభూషో।

——*—— రామునియయోధ్యాపురప్రవేశము. ——*——

దీర్ణయగు జనకనందన। కర్ణిరథమెక్కి కదలెఁ గౌతుకమెసఁగన్॥ (వ॥ అంతఁ బౌరులు యథోచితవాహనంబులెక్కి పరివేష్టింపనాసన్న భృత్యులు సుబరిచారకులు నంతంతఁ జను దేరవిజయాదిమంత్రివర్గంబును గ్రామాదివానరపరాక్రమంబులును నవలనవినుచుం జనుదేరఁ బురోహితవిప్రవర్గంబులు ముందబంజ పసుభయపార్శ్వంబుల గజారూఢులై వాలితనయపవనతనయులరు దేర రథాధిష్ఠితుండగు విభీషణుండు చరమభాగంబున నడువ నెడనెడ ననేకాశీర్వాదంబులు సేయువిప్రజనుల వాక్యంబులునిగుడ సేతుబంధనాదిప్రసంగంబులు సంకీర్తించు వందిమాగధ సుల స్తవవచనంబులు జెరయ భేరీ ఘాంకారంబులుఁ బటహపటుఘోషంబులు గాహళబహుళరవంబులును డిండిమ డంబరస్ఫురితఘర్ఘరనిస్వనంబులు సున్మృదంగమంగళరవంబులు శంఖవిరావంబులు కాహళికా ధ్వానంబులును గాంస్యతాళయుత ఘంటానినాదంబులును వివిధనాళీభేదారావంబులును మత్తసింధురబృంహితంబులును జటులఖురపుటదళితధరాతలతురగహేషితంబులును బ్రసర్పిస్యందననేమిధ్వనులును బ్రహృష్టసుభటోద్భటకలకలంబులును సంపూర్ణనాగరపురజనకోలాహలంబులును నొక్కటముభోరుకలగ రఘునాథురథాగ్రభాగంబున పృష్ఠపురంధ్రీవర్గంబులుసుఖవిన్యస్తసవాద్యపల్లవాగ్రవిన్యస్తకిసలయపూర్ణసువర్ణకలశహస్తలయి మంగళగానంబు సేయుచు నడువ నంతంత [illegible] జల్లుచుం బౌరకామినులును గదాగాగణసహితుండై సచంద్రమండలుండుబోలె వెలిలసిల్లుచు రామచంద్రుండు నిజరాజధాని యగు నయోధ్యానగరంబుఁ బ్రవేశించె। (గీ॥ అంతఁ బౌరులెల్లనక్కడనక్కడ। సంతసంబునొంది జలజమిత్ర। కులపవిత్రుఁ డైనకోసలేశ్వరుఁ జూడ। నరుగుదెంచి [illegible] తమలోని [illegible]॥ (సీ॥ ఆలిమాటలనుభూపాలుండు వీరలబేలరైమెయఁ డొకి నేలపంపె। వనయులతోఁ బాసినల్లు లేక్రమమున నుల్లంబులోన నెల్లఁ గొంచ్పె। యంటినఁ గంటె దుఃఖంబుగలసీతయలయక వనములనెలఁగె నెట్లు। [illegible] ఘోరంబు సేసిన [illegible] నేఁ [illegible] యె। [illegible] రిపులు [illegible] పురములోపలనిలువంగ [illegible] నెట్లు। [illegible] [illegible] సేసె। [illegible] తెలిసె॥ (క॥ [illegible] [illegible] చేసెను। [illegible] [illegible]॥ (గీ॥ [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] చేసె। [illegible]॥ (క॥ సింధుగభీరుఁడు వారిధి। బంధించిన [illegible] [illegible] [illegible]॥ (క॥ జనవిని [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]॥ [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] తేజమునొందు [illegible] [illegible] [illegible]॥ (క॥ పాపచేష్టితుఁ బ్రోచికంధరుఁ బాసియు రఘురామునిన్। భూపతిన్మరణంబునొంది ప్రభూతసద్వినయంబున। [illegible] [illegible] కాపురిసతినైన [illegible] [illegible]॥ ([illegible] ఇతఁ డు మహిన

[illegible] ... (క॥ [illegible] ... (క॥ ఇల [illegible] ... (క॥ [illegible] ... (క॥ తారావల్లభ [illegible] ... (వ॥ అని [illegible] ... (వ॥ అంత ననంత [illegible] ... (ఉ॥ [illegible] ... (క॥ [illegible] ... (గీ॥ [illegible] ... (ఉ॥ [illegible] ... (వ॥ [illegible]

ప్రాతఃకాలవర్ణనము.

[illegible] ... (గీ॥ [illegible] ... (చ॥ [illegible] ... (చ॥ [illegible] ... (గీ॥ [illegible] ... (చ॥ [illegible]

తావిలరవముప్పతిల్లఁగ నవీననశాంతరమొందెనెంతయున్॥ (క॥ కవవాసినకతమునజాలక్కావలంతనుపిరహదాహకలితమునములం।బవలింటికూర్మిదలఁచుచు। బొవులుచుఁగా నాకమూలభూములనుం జేర్॥ (చ॥ లలితగతిన్ స్థళంబులు నలంఘితనూపుహజాలమధ్యమం। బులనిడియింపుసోదివసభక్తిస్పృహాళములై నగాజమం।సలువరటూసమేతములగసంభృతనిద్రలమెప్పినిన్న గాఁ ప్రపిపగర్త్వతల్పములపొందునఁబొంపుగసుండె నెల్లెడన్॥(గీ॥ సురతనాయకంబుదోఁకొనగాఁతరి।కరఘుముఖనఁబున్నవిపులనంగ। నేఁజనెనంబరమునఁ జెఁదారకలునంత। జలధిఁ బెనుగుఫేనసమితియనఁగ॥ చ॥ తనకరయంగఁ చంద్రియుఁ గాపురసప్రియుఁడస్తమించినం।న్మనమునశోకమందియదిమానుపఁజాలకఘన్న మూర్తిమై। వెనుకకు వచ్చునయ్యమునఁ జీఁకుల్ఁబోలుతమంబులెల్లచో।మునుకొనినిండఁబర్వెనతిమోహతరస్థితభాసమానమై॥ శా॥ పాతాళంబుననుండిన చెలసలో భాగంబునం నుండినం। ఘాతవ్యగ్రత నేపదెంచె మొకొ దిక్చక్రంబునం దుండియు। జ్ఞాతంబై యుసుఁ దెంచెనో క్షయనఁగా సర్వంకషంబైన నోం। జాతంబంతఁ బదార్థదర్శనవినాశస్థేమమై పేర్చినన్॥(చ॥ అమితలసత్ప్రకాశఁ జనరాఁగ దృశ్యత నొందిపోవఁ దేజముగఁగ లేక యున్నరభసంబున నప్పుడ తోఁచు నింద్రజాలముగఁ జేవచందమునఁ లోఁచునవ్యక్తిఁ బిహించుచున్న యా। తిమిరము రాక పోకలు నదింబరికింపనశక్యమేరికిన్॥(వ॥ అంతవివేకశూన్యుండగురాజుచిత్తంబునుంబోలెనమీకృతనీచాశీచపదంబై కల్పాపసానంబునుంబోలెం గ్రోడీకృతబ్రహ్మాండంబైన కావ్యంబునుంబోలెననభివ్యంజితపదార్థంబై పనూచేష్టితంబునుంబోలెననిశ్చితతత్త్వంబై జ్ఞానావబోధరహితకృతవాక్యబంధంబునుంబోలెసాశంకకృతపదవిన్యాసంబై సూచిభేద్యంబగుసంధతమసంబునంగవచితగజాజినంబగుహరశరీరంబుగనిక్షేపబలంబుననిగిడింపఁబడినయట్లుభువనంబుదోఁచునవసరంబున॥(చ॥ కలువలవిందుజక్కవలగాలము తమ్ములకొల్లగైరిచుక్కలచెలికాఁడు చోరతతికన్నులనొప్పితమంబుగొంగజాతులపెనుకాలిసంకిలియుఁ లోక్కపుసోఁకిసుధాప్రవాహంబువెన్నెలయనుతీగమంపరజనీకరుఁడొప్పెనురేంద్రముదిక్కునన్॥(చ॥ కుముదినివన్వనత్తటిఁజకోరముగ్రొవ్వెఁగ రావమత్తమై। కమలినిసుప్రక్కవారినిధి గ్రక్కననిస్సైసమస్తచంద్రకాంతములుగరంగెనమ్మనుఁడు గ్రతఁబొందెవియోగిబృందమానసములు దోలంగె ముచ్చుల మనంబుగలంగెఁగ్రమక్రమంబునన్॥(సీ॥ నేలకొనసమృతంబు నింతారఁబోసినఁగొమరారుగాజతకుంభమనఁగ।చిరకాలసంభృతవిరహపాండురమైన వరయామినీవనూవదనమనఁగ। బాలసముద్రంబు చెఁబాసి వచ్చినసుధాకరుకరసారంపుకుప్పయనఁగ। వలరాజుశృంగారవలవదనీక్షింపనమరింపఁజేసినిలువుటద్దమనఁగ। నెలయుగాముని యభిషేకపిథకిఁద్రిదశ। కాంతలెత్తినమహాకార్తికకలశమనఁగ। దేవలోకమువిక్కి చెలఁగుచుండు। మిగులఁజంద్రుండునభమునఁబొడసెగడె॥ అంత॥(చ॥ తిమిరము వాపియంబుజతతి న్వికసింపఁగఁజేసిచక్రనా।కములకుఁబోల్పవచ్చిపరికల్పితదిగ్వలయప్రకాశుఁడై।సుమదిననిద్రవుచ్చిపరిసుంతితచంద్రమరీచిజాలుఁడై।సమునితుఁడయ్యె భాస్కరుఁడు సర్వజగజ్జనబోధకారియై॥(గీ॥ కపివరేణ్యులంతగౌతమీనదిదాటి। సలిలపూర్ణకనకకలశహస్తు। లైరయంబుతోడనరుదేర భాస్కరా।త్మజుఁడు భరతుఁబనికేమునమునుచెలఁగ॥ (ఉ॥ తీర్థజలంబుగొంచునరుదెంచిరివీరెకపింద్రులింకనీ।వర్థిమునీంద్రులంబురజనావళులన్ ధరణీసురేంద్రులం। బార్థివబృందముంబిలువఁబంపు రమూత్సవము మంగళాభిషే। కార్థము రాఘవుం జగదభవ్యనయుంబొడఁగాడునట్లుగన్॥(వ॥ అనిసుగ్రీవుఁడు పల్కినన్ భరతుఁడు సత్యమ్మోద మొప్పంబురీ।జనులన్ ప్రలరాజులన్మునులనుద్యత్ప్రీతిరప్పించినన్। ఘనగంభీరతవీయఘోషముచలత్కల్లోలమాలోల్లస।న్వనధిధ్వానముఁబోలెనిండెనటదిగ్వ్రాతంబునన్ భూమియున్॥..........

శ్రీరామచంద్రపట్టాభిషేకమహోత్సవము.

వ॥ అట్టిభరతుశాసనంబున వశిష్ఠుండును విజయుండును జాబాలియుఁ గశ్యపమునియును గాత్యాయనుండును గౌతముండును వామదేవుండును భరద్వాజుండును గణ్వుండును నగస్త్యుండును మొదలగు తాపసోత్తములు చనుదెంచి రంతరత్నస్తంభనిర్మితంబును విచిత్రవితానశోభితంబును బినద్ధలంబమానవివిధమణిమాలికాకీర్ణంబును రత్నకుడ్యభాసమానంబును జంద్రకాంతకుట్టిమంబును ననామ్రశ్వత్థపల్లవతోరణభాసమానంబును నగుచతుష్కంబునందు మణిమయసింహాసనస్థ ద్రపీఠంబున బహువిధతూర్యమంగళఘోషంబులు వందిమాగధస్తుతులు పౌరయువతీజనసమ్మోదాలాపంబులు వెలయఁబుణ్యాంగనాభద్రగీతంబులు చెలంగఁ బ్రజనాశీర్వాదంబులు సిగుడద్వారోపాంతవిన్యస్తపూర్ణకలశసనా

ధంబుగ నాశ్చర్యకంబు ప్రవేశించి యందు గానా భద్రాసనాసీనుం జేసి యవ్వాంపరరూ ర్వాంపరస్సల ఘుమాశాదిసంగళౌషధీప నా
థంబులగు కలశోదకంబుల ఋగ్యజుస్సామాథర్వణమంత్రంబుల నభిషేకంబు చేయు నంత మహానాన్యమూలభృత్య
మాగధులు నైగములు నభిషేకించు నవసరంబున॥ (గీ॥ అనఘలోకవిభుఁడు యముఁడును వసువులుం, యక్షనాయ
కుఁడును హర్షమొసఁగఁ జెలఁగి రాఘవాభిషేకంబు సూడఁగ, వర్విరఖిలవిబుధవరులతోడ॥ (గీ॥ మంత్రసంయుతములగు
మంత్రినిబద్ధమై, శోభనంబు హేమపట్టమును గదా, జలజటాంశుకపిలశశిఖండుఁడగు భగ్న, పగిదిని పుష్ప రామభద్రుఁడొ
ప్పె॥ (క॥ శతమఘుఁడు సౌరభాంగి, కృతనందనమధుపగణపరిష్కారమాలా, ద్రితకనకపద్మమాలికఁ, మతనికిఁ యిత్తెం
చెఁ బ్రీతిని నిలునిచేతన్॥ (గీ॥ మహితనిఖిలరత్నమయము గుహారంబు, నమగు వేడ్కతోడ సమీరభుఁడు, యొలమిఁ గూ
ర్మినిచ్చియప్పుడుపు త్తెంచిన, నాఁటియును నిలుఁడొసఁగె మనుజపతికి॥ (ఉ॥ అంచితమైన కూర్మి నమరాధిపుఁడట్లు సమీరుచే
తఁబు, త్తెంచిన రత్నహారము ద్యుతిఘనశీలుఁడు రాఘవుండు సా, టించి ధరించి పొంకముగ టీయుం దివసుజ్జ్వలతారకాళి
చే, మించిన యభ్రమండలము మీఱిన సొంపునదివ్యమూర్తియై॥ (గీ॥ కంఠలగ్న కనకకమలమాలికచేతఁ, దన రెఁజూడ
నంతధరణివిభుఁడు, చక్రవాకమిథునసంగతిచే నొప్పు, నరకళిందజాప్రవాహమనఁగ॥ (గీ॥ మహితపద్మరాగమణికిరీ
టము దాల్చి, యుదయపర్వతాండలోదయాద్రి, యనఁగఁబొల్చె త్రిజగదభ్యుదయసూర్తి, మూర్తియై భవప్రమోదమ
నఁగ॥ (వ॥ అంత రాఘవుండు వసుమతీదేవోత్తములకు ముప్పదిగోట్లు సువర్ణంబులును లక్షగుఱ్ఱంబులును నన్నియ యవ్వగ
జంబులును గోటిపరిగణితంబులగు సవత్సధేనుగణంబులును దాసదాసీజనంబులును బహువిధసస్యసహస్రంబులగు మ
హాగ్రహారంబులును ననేకాభరణంబులును నొసంగె నమ్మహోత్సవంబున॥ క॥ ధరసస్యమితిఁబోలి చెను, దరువులు
గుసుమఫలరాజిఁ దనరారెఁదగ, న్విరులు సుగంధములయ్యెం, బరువడి నెయ్యెడల నధికభద్రములయ్యెన్॥ (క॥ వసనిధిగం
భీరుండగు, జనపతిసుతశేఖరుండు సమ్మదలీలం, గనకమయపుష్పమాలిక, వినతనయునకిచ్చె నాతఁడిచ్చం జెలఁగన్॥ (సీ॥
కమనీయమణికనత్కనకాంగదంబులు ముదితచిత్తుఁడు కునంగమునకిచ్చె, శరదమాలాకాశ హరినీలమాలిక ఘనతరాత్ము
నకు నీలునకు నిచ్చె, మరకతమాణిక్యమహనీయదామంబు మానుగా మారుతాత్మజునకిచ్చెఁ, బద్మరాగారుణ ప్రాలంబ
మే పార నఘాత్మునకును మైందునకు నిచ్చె, నంత వేడ్క వీరు వారనక రాముఁ, ధాతుణీపతికపులకు వేరు వేర, యమలభూష
ణచాగుదివ్యాంబరములు, గోమరుమిగులంగఁ జిత్తము కోలఁది నిచ్చె॥ (క॥ ఘనదానుజుఁడగు దైత్యారి, మానముగ విస్మయ
ముగ మున్న నతోడ, మ్మనుజపతి గట్టి నిచ్చెను, దనుజులఁ గరుణించి సముచితంబగు ఫణ్ణాజన్॥ (చ॥ అన్యాతకళాంశు తుల్యా
మగు హారము రాముఁడు సీతకిచ్చె నా, రమణి ధరింప నొల్లక కరంబులఁ దాల్చి నిజేశుఁ జూడ భూ, రమణుఁడు నింతికన్నెరిఁ
గి రాగము కోనగుగాక యన్న నక్కమలదళాక్షి నాయుజునికంఠము నంద గిలించె వేడ్కన్॥ (క॥ ఆము క్తాహారంబున,
వామారుతసూతి శారదాభ్రసితం, బై మెఱయు మేరుగిరిగతి, భూమిపవిహారమున జనులు పొగడఁగ నెగడెన్॥ (క॥ సం
దర్శనీయుఁడు రాఘవుఁ, డంతఱుఁ గరుణించి నామనిహస్తాన్యుతవి, ష్యంతియుఁ ప్రియము పలుకుచు, సంస్మితవదనమ్ము సరసు
టి యుల్లమిరయ్యెన్॥ (చ॥ అనయము నీకతంబున ద్రుమాపమునొక్కకయొక్కమాత్రలో, వననిధిమట్టి దాఁటి యని వారణ
శౌర్యునిఁ బఙ్క్తికంధరుఁ, మునిమిటి నెల్లగాతుసుల దుందితిమించితిరీ జగంబున, న్ననిచితిఁగీర్తి రాజ్యపదనిష్ఠితవృత్తిఁ
దనర్చితిరన్॥ (క॥ నెఱికీర్తియు ధర్మంబును, మేలును నకనాకోడి కూర్మి మానక నర్మం, బేలుక పదవీకమునే, మూలక సు
ఖంబు నియప్రధానులరగుఁడీ॥ (వ॥ అని హితోపదేశంబులు మాఱియును జేసి నిజామిదేశంబుల కంజనుండపి యరాఁగ
నప్రియాలాపముంసస్మితకరుణాసంగిత కటాక్షవీక్షణాముల సంభావించి సుగ్రీవాంగదపవనసుతాదులన్నందరిసము
దుపులను విభీషణాదిరాక్షసులను వీడ్కొలిపిన వారలు కృతప్రణాములై నిజనివాసంబులకుం జనిరి॥ (ఉ॥ ప్రేమ తక్కినైన
రఘువీరుఁడు ధర్మదయాదయాదులం, బ్రస్ఫుయ ధైర్యశౌర్యగుణభాసురుఁడై నిరపాయవృత్తిన, గ్గాత్రమహాబలసంబులు
ప్రయత్నముతో నొనరించుచున్న మౌని, పాత్రయుఁడై జగత్త్రయ ని యాముకశాసన మొప్ప నేలుచున్॥ (సీ॥ ధర్మాగ్రగా
మముల్లసుభోజనాకొంతోవెంపుసొంపారబాధింపనిక, పంచాంగమంత్రంబు పరిపాటి నొప్పక తగు మంత్రసహపాఠంబు
గనిగి, ప్రసిబంధముఖగుణప్రథిత ప్రయోగంబు సేయుచుఁ దత్ఫలశ్రీఁ దనర్చి, శక్తిసిద్ధిత్రయసంప్రాప్తి భవ్యుఁడై జి
తారిషడ్వర్గవిమలుఁడగుచు, సందితప్రకృష్టిసప్తాంగములు మించి, చతురుపాయము క్లిప్తి సేసి నొంది, యాదె తనస్నేసమ

లందుసంగతిలేక। మే లెధరణిరాఘువేశ్వరుండ॥ [illegible] స్వరగుణగౌరవంబున నవ్యచరిత్రమున ద్వివేకము। [illegible] బలంబును జూచితమ్ము [illegible] రాజ్యమున గట్టముగట్టిన రేడు ప్రమోదిమ్ములర్. ॥ ఉ॥ సీతయుఁ దాను సంగజవశీకృతులై వివిధోపభోగము। ల్ప్రీతివిచారుఁడై యనుభవించుచునుండి యనప్రమాదుఁడై। భూతల భారకాంతయుఁ బ్రభూతబలంబునఁ దాల్చి సంతతా। ఖ్యాతిని [illegible] దయంబున నరారఁగ రాఘువుఁడొప్పె నెంతయున్. ॥ శా॥ ఆచంద్రమ్ముల భానుగోచరమహీయస్సాంబుధిద్వీపధా। శ్రీచక్రంబుని జాజ్ఞయందుఁ జగవర్తింపన్ సమస్తక్రియా। [illegible] వ్యాస [illegible] ప్రాచుర్య [illegible] ప్రాగల్భ్య [illegible]॥ (క॥ వెలయు [illegible] [illegible] పవిత్రస్థానసదనవసుభోగ [illegible]॥ (క॥ [illegible] కంపిత। ధరణీశ [illegible] [illegible]

[illegible]

క * [illegible] మదీపితవృత్తిన్. ....

గీ* ఎవ్వఁ డెద్దిగోరి యిక్క(థ వినునాతఁ। డదియుపడయు సందియంబు లేదు। యనఘువర్య నైభవాయు రావాప్తులు। గలుగు నొక్కమాత్రఁ జెలఁగి చదువ. ....

చ * [illegible] యద్దికలక్ష్మి [illegible], ...

ఉ * అగమసత్యవేద్య దివిజాధిప మానసహృద్య సంతత। శ్రీగరిమాభిరామ షడ్భావవదానుర భీమనిస్సర। [illegible] సాధ్య [illegible] భావభావనా, ...

క * ప్రణమన్మరుదీశశిరో । మణిఘృణివిమలాంబుధౌత మానితచరణా । గణనాతిగగుణశరణా । గణలోక కృతాధికరణకరుణాభరణా, ...

మాలిని * కనకకుధరచాపా కల్పకల్యాణరూపా । వనజ నిలయవంద్యా వారిజాతాభి నంద్యా । జనన విలయ దూరా సర్వ నిష్పన్న హారా । మనసిజ హర నేత్రా మంగళోద్యచ్చరిత్రా, ...

గద్య * ఇది శ్రీమదష్టభాషాకవిమిత్ర కులపవిత్ర భాస్కర సత్కవిమిత్రాయ్యలార్య రచితంబయిన శ్రీరామాయణంబునందు యుద్ధకాండ శేషంబు సర్వంబునేకాశ్వాసము..

శ్రీసీతాలక్ష్మణభరతశత్రుఘ్న హనుమత్సమేత
శ్రీరామచంద్ర పరబ్రహ్మణేనమః.

ఉ * లోకహితంబుపొంటె బుధలోకనుతుండు హులిక్కి భాస్కరా। ఖ్యాకుఁడు సత్కవిప్రవరుఁ డాంధ్ర కవిత్వమహత్త్వలబ్ధసు। శ్లోకుఁడు నిస్సమాధిక విశుద్ధతర ప్రతిభావిశేషుఁడ। స్తోకగుణాశ్రయుండఘవిదూరుఁడు దారుఁడు సుస్థిరాత్ముఁడై॥ (క॥ ప్రేమం దొల్లిరచించిన। రామాయణమాదికావ్య రత్నము సుజన। స్తోమామోదప్రదము సు। ధామధురవచోనిగుంభితము శుభదమిలన్॥ (క॥ ధరణి నిరవద్య విద్యా। పరిణతిఁ గృతి వితతిఁ బొగడఁబరఁగెడు వైయా। కరణ శ్రీరామానుజ। గురుపుంగవు చేతఁదొలుతఁ గొంతయుఁ బిదపన్॥ (క॥ జగదభివర్ణితసముదా। రగుణుఁడగు కరాల పాటి రంగయకవిచే। నాగిఁ గొంతయును బరిష్కృత। ముగ నెంతయు వేడ్కమీఱఁ బూనరించి రహిన్॥ (సీ॥ శ్రీమించు చెన్నపురినిగళానిధియనఁ గ్రాలుము ద్రాక్షరశాలయందు। శాలివాహనశకసంవత్సరంబుల నయనధరాధర్షినళిన వైరి। సంఖ్య వ్రొనడిచెడి సాధారణాబ్దంబునం దుశరాసంబునందు భాను। కుంతుఁడు వసియింప మార్గశీర్షమ్ము నబహుళ పంచమినింను వాసరమున। సకలసుకవిప్రకరమాత్మ సంతసంబు। సంతతంబు వహింపఁగ సాధుజనవిధేయుఁడగు నందగోపాలనాయఁడెలమి। మిగులము ద్రాక్షరాంకితముగ నొనర్చె. ....